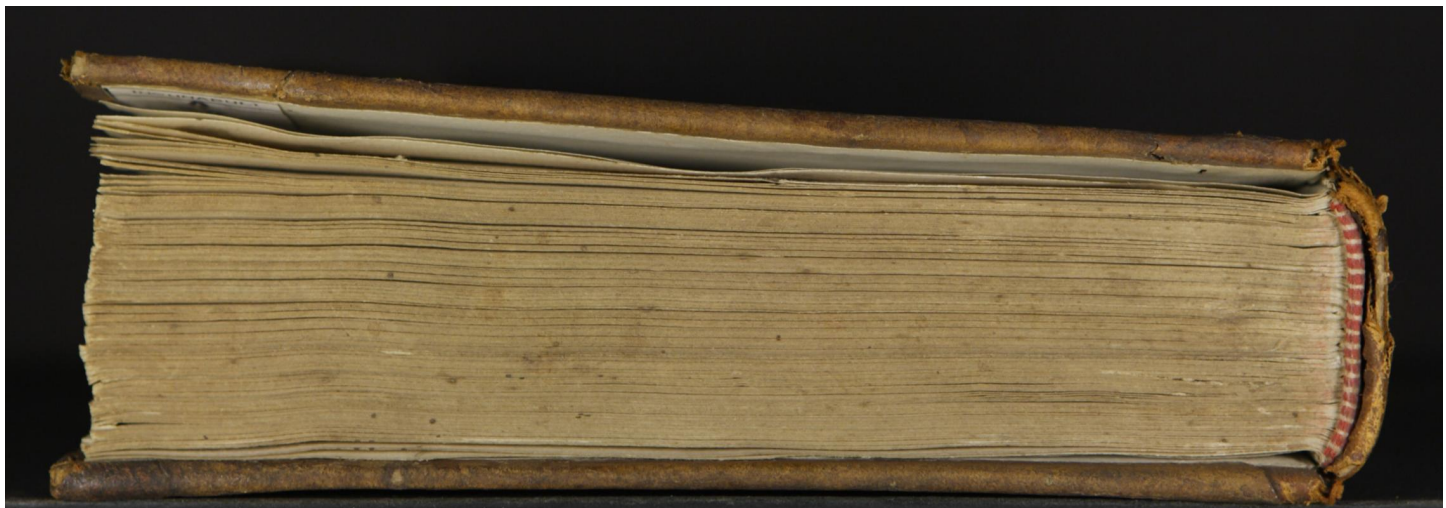

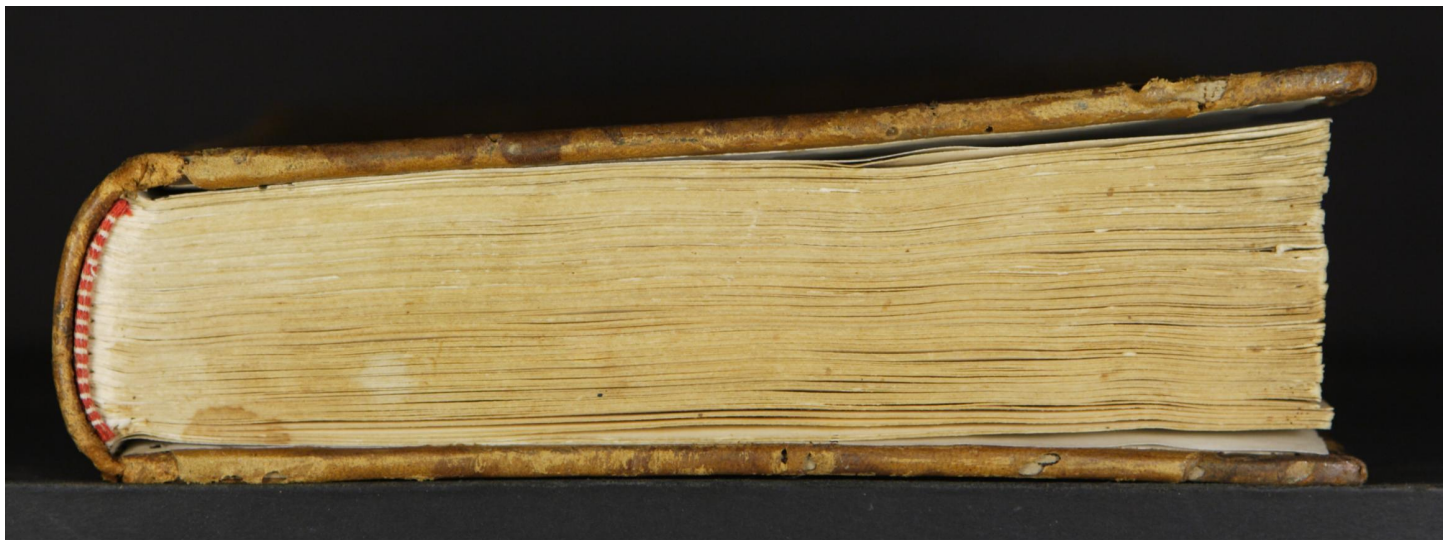

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.7.29

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.7.29

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.7.29

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.7.29

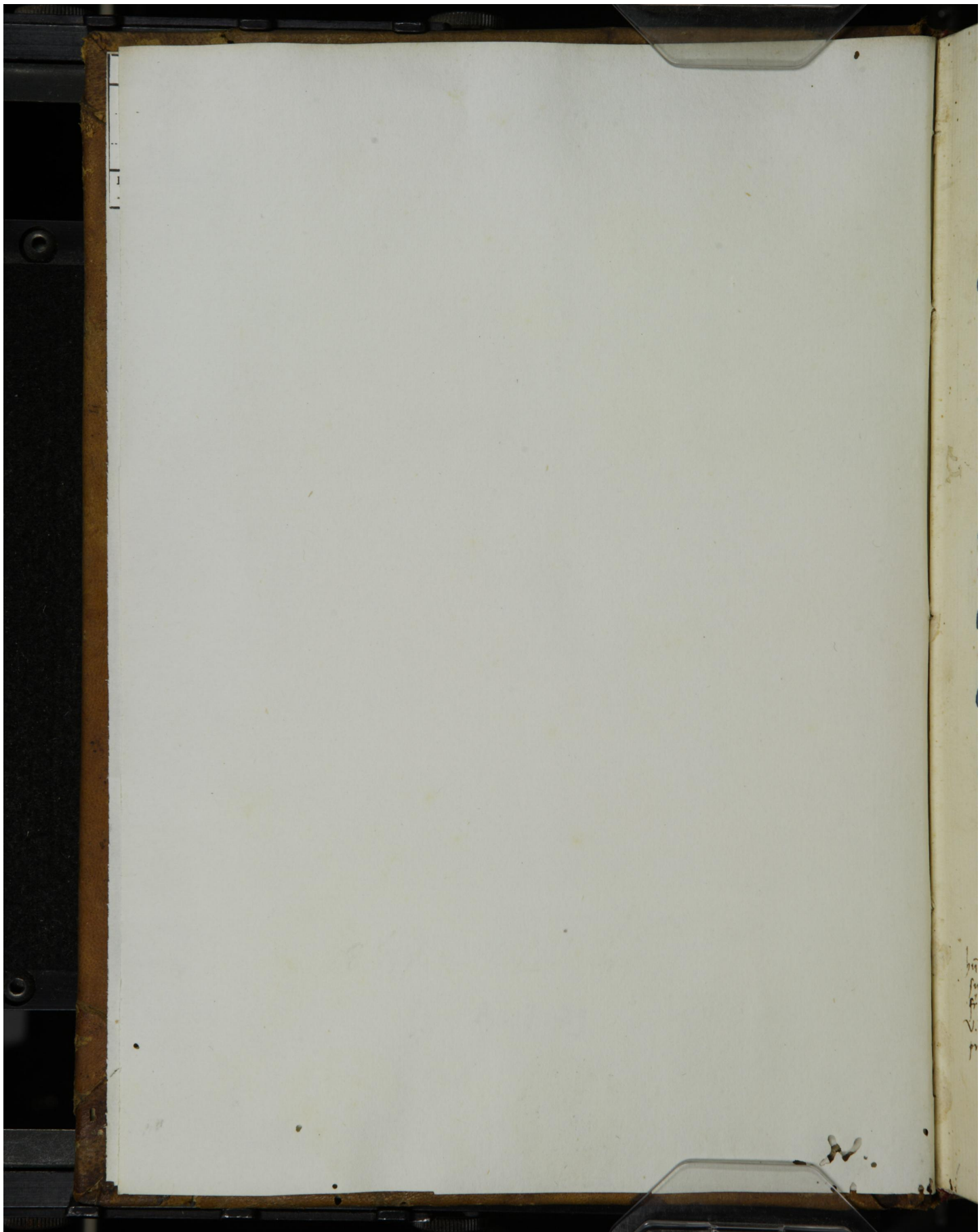
INCUNABULI

A
7

29

Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

A. 7. 29

Incipit tabula restitutionū vřaz 7
excoicationū: edita p venerabile dñm
fratrē Iřfranciscum de platea ordinis
minorum.

Restitutio Primo.

Atrum restitutio sit de necessitate sa-
lutis. *1*

Restitutio. 2. *1*

Quis teneat ad restitutionē. *1*
De restitutione dānificatiū in
bonis anime.

Quid si aliquis retrahit aliquem a reli-
gionis ingressu. *2*
De his qui inducunt aliquos
ad peccatum.

Atrū inducēs aliqū ad peccatū oī-
lendo 7 cetera teneatur ad restitu-
tionem. *3*

Quid de illo q̄ tēptat pudicitiaz alic-
mulieris. *4*

Quid de illo qui vituperavit aliquem
fidei. *5*

Ad quid teneat seducēs vel deflorās
virginem. *6*

Ad quid teneatur confessor absolūēs
aliqū quē nō poterat. *7*

Ad quid teneat dānificans aliquem
ex fraudulēto consilio. *8*

Ad quid teneat clericus qui dimittit
officiū. *9*

Quid de illo qui fecit penitentiā sibi
impositā in peccato mortali. *10*

Quid de sacerdote q̄ promisit dicere
missas sancti Gregorij. *11*

Quid de dñis tpalib⁹ qui denegant
pñiaz dānat. ultimo supplicio. *12*

De restitutione dānificatiū in
bonis corporis.

Ad qd teneat dānificans. *13*

Quid si statim morietur nec aliquē expēse
facte sunt in medicis. *14*

Quid si nullā habuit artem. *15*

Alqz ad qd tēpus estimabunt opere
quibus cariturus est. *16*

Ad quid teneat occidēs aliquē in ne-
cessitate inevitabili idest gratia sue
defensionis. *17*

Quero cum in crimine lese maiestatis
ex sola scientia teneat revelare ad
qd teneat nisi revelaverit. *18*

An isti pñiales cadant in crimen lese
maiestatis. *19*

Ad quid teneat qui cōmittit pñitōez
cōtra vñū tyrānoꝝ Italie. *20*

Quid de statuētib⁹ leges fures occi-
di. *21*

Quid de spiculatore cui pñipit inter-
ficere p iudicē lata sentētia. *22*

Quid de dñis terrarū: qui mutilant
hōies ppter animalia que capiūt
cōtra eorū volūtatē. *23*

Quid si ex domo tua pñicaz ē aliqū
ppter qd mortu⁹ ē pater me⁹. *24*

Quid si equus tuus calce me percussit.
 25

Quid si pecunia accepta intelligatur
remisisse actionē iniuriarū. *26*

Quid si q̄s pñuret aliquē iniuste in
servitutē redigi. *27*

Quid d medico impito ex cui⁹ culpa
morietur infirmus. *28*

De restitutōe dānificatiū in
bonis fortune.

De raptoꝝ. *29*

Restitutōe tñt fur rē cū fructib⁹ pcepti.
et que pñipi possunt. *30*

Alqz necessitate semis vel nuditatis
liceat furari. *31*

Alqz liceat furari cā pietatis. *32*

hūc librū in nūo Centum. Octuagesimum q̄ntum. q̄ d̄ telemosinis intutu
suis sibi datis fr̄ bñ dēs smeliori manentz d̄ mosinis de flor ex m̄st d̄ obpū emit
fr̄ franciscus Zen⁹ or̄s m̄st 7 q̄p̄or q̄ ad fr̄s cismontanos de obpū nūcupatos
v. 6. año suis p̄municariatus 2. 1505 ad bibliotecam loci sc̄i michachis deduci
prope seculas eiusdem⁹ pertinere declaravit 7 voluit

De nouez gñibus fautorū qui obligant in solidum.

I usti .s.	33
C onsiliū .s.	34
C onsensus .s.	35
D alpo idest adulator .s.	36
R ecursus .s.	37
P articipans .s.	38
M utus .s.	39
N on obitans .s.	40
N on manifestans .s.	41

De restitutione ementium de furto preda vel rapina.

D e rapina .s.	42
Q uid de predam ementibus .s.	43
Q uid si emptor hoc nesciebat pbabi liter tamen hoc credebat .s.	44
Q uid si sciebat factum sed ignorabat ius facti .s.	45
Q uid si raptor donator vel venditor satisfecit plenarie de pda data: vel vendita .s.	46
Q uid si qs emat rem de preda bona fide vt restituat .s.	47
Q uid si non potest reperiri dominus: vel nescitur .s.	48

De restitutione comedentium de rapina vsura vel furto.

D e his qui comedunt: vel in alios vlus conuertunt .s.	49
Q uid de his q comedūt ⁊ iduūt .s.	50
Q uid de predicatorib⁹ qui comedūt de his .s.	51
D e restoe arq̃sitorū p meretriciū	
A n meretrix teneat restituere .s.	52
Q uid d muliere que recepit pecuniā pro opere carnali .s.	53
Q uid de seculari qui recipit p opere carnis a coniugata .s.	54
A tz regularis possit auctoritate ppa	

restituere quod accepit .s.

Q uid de filiis illi⁹ qui viuente vxore sua duxit aliam .s.	55
Q uid de adultera que concepit filiu⁹ ex adulterio .s.	56
Q uid si mulier habet filium de adul terio occulto .s.	57
Q uid si mulier habet filium de adul terio occulto .s.	58

De restitutione dotis.

A n dos restitui debeat mulieri adul tere .s.	59
Q uando dos debeat restitui .s.	60
E ui debeat dos restitui .s.	61
Q uid si fundus estimatus datus est in dotem .s.	62

An vir possit cogere patrem: vt det
dotem filie sue .s.

An maritus possit expellere vxorem
non soluta dote promissa .s.

Quid de viro qui recipit filiā raptoris
vel vsurarij in coniugem .s.

De restitutione bellantium.

An capta i bello sibi accēat restoi .s.

De quinqz conditionibus requiratis
ad hoc vt bellum sit iustum .s.

Quid si aliquis pdictorū defuerit .s.

Quid de sequentibus dominum in
iniusto bello .s.

Quid si probabiliter dubitant: vtruz
iustum vel iniustum sit .s.

An sequentes ipsum dominū teneat
in solidum .s.

Quid si neuter raptorū erat domin⁹
sed simul cōuenerūt equaliter .s.

Quid si oēs sequūt etia⁹ si vn⁹ solus
potuiss⁹ p se facere an tenent inso
lidum .s.

Quid si post multa dāna fiat pax: et
dāna hinc inde remittantur: an
remissio se extendat ad homines
vtriusqz partis .s.

74
Quid

Quid de seditis monētibus bellū et
 imperio dominorū suorū. § 75
Quid de his que rapiuntur in ecclesiis
 in bello iusto. § 76
Quid de his qui incendunt ecclesias
 in bello iusto. § 77
Quid de sacrilegis regib⁹ idicētib⁹ bellū
 teneat sediti milites obedire. § 78
An occupata hodie p principes chri-
 stianos in bello auctoritate p̄pria
 sibiaceant restitutioni. § 79
Quid de comitibus qui sine auctori-
 tate p̄ncipis vasallos p̄prios bello
 exheredant. § 80
Quid de bellis factis ab vna ciuitate
 alteri ciuitati sine auctoritate p̄in-
 cipis. § 81
Quid de partialibus expulsi contra
 ciuitatem bellantibus. § 82
Quid de socialibus gentiū armorū
 qui ad suū libitū discurrunt. § 83
Quid de his que recuperant ab hosti-
 bus per milites. § 84
An in bello iusto liceat pugnare non
 solum contra iniuriantes: sed etiā
 contra suos vasallos. § 85
Utrum recuperans rem sibi s̄trahat
 furto vel violentia: vel eq̄pollentē
 furtiue v̄l violētē tēat restituē. § 86
 De famulo furtū s̄trahente a
 dñō p̄pter mercedē negatam.
An teneat restituē qd s̄trahit. § 87
 De restōne acq̄sitorū in ludo.
An acq̄sita i ludo sibiaceant restōi. § 88
 De restitutōe notariorū dānisi
 cātiū ali quē p̄t impitiā. § 89
Quid si faciat falsū instrumētū. § 90
Quid de artificib⁹ asserentibus se pi-
 ros in arte sua: si ignorātia ali quē
 ledant. § 91

De restitutione medicorum.
De medico curaz egri derelinquēte:
 vel male secante egrum. § 92
Quid de medicis qui gratia lucri p-
 longāt morbos. § 93
Quid de medico imperito. § 94
 De restōe acq̄sitorū p litigiū:
 1 pmo de accusatorib⁹ criminū
An talis acq̄sita sibiaceat restōi. § 95
Quid de illo qui pecūia accepta desi-
 stit ab accusatione. § 96
 De restitutōe iudicis qui dolo
 seu impitiā inique iudicat. § 97
Quid si sufficiens est: sed negligit stu-
 dere 7 sic male iudicat. § 98
Quid si recipit pecuniā: vt inique iu-
 dicet. § 99
Quid si accepit pecuniā: vt bñ iudica-
 ret: aut simpliciter vt iudicaret. § 100
Quid si accepit pecuniā: vt nō iudica-
 ret: aut vt male. § 101
Cui fiat restitutio: cuz datio sit mala
 intentione. § 102
Quid si iudex male iudicauit iēgrāter
 p ipudētiā assessoris. § 103
Quid de officialib⁹ iudicūz incitatib⁹
 eos ad iniuste iudicandū. § 104
Quid de iudicib⁹ 7 administratorib⁹
 qui negligunt facere iusticiā 7 de-
 fendere oppressos. § 105
Quid de iudice qui omittit cōdēna-
 tionem expensarum. § 106
 De restitutōe aduocatorū:
De eo q̄ fuerit in culpa: quia nō erat
 idone⁹: puta d p̄sōis phibitū. § 107
Quid si recepit imoderatūz salarium
 § 108
Quid si per ignorātiā vel negligētiā
 cliētul⁹ suus amisit litem. § 109
Quid de illis dolo quorū contingūt

vana vel fraudes. *§.* ii0
 De restitutione testium. *§.*
 De corruptis testibus. *§.* iii
 An testis possit accipere sumptus
 necessarios. *§.* iiz
 Qui reddet testis pecuniam acceptam
 pro testimonio lato. *§.* iiz
 Quid de teste nolente manifestare veritatem: et una pars leditur. *§.* iiz4
 De extorquentibus elemosinas
 per mendacium et hypocrisim.
 An qui simulatio religionis requirit
 aliquid teneat ad restitutionem. *§.* iiz5
 Quid de diuite metiendo se pauperem
 accipiente aliquid. *§.* eodem.
 De mendicantibus validis qui fingunt se infirmos. *§.* iiz6
 Quoties quam debet habere questores
 elemosinarum ab episcopis. *§.* eodez.
 De restitutione facientium elemosinas de alieno.
 An committat furum. *§.* iiz7
 An monachus possit facere elemosinam. *§.* eodem.
 An vxor possit facere elemosinam
 sine licentia viri. *§.* iiz8
 An filius familias possit facere elemosinam
 sine consensu patris. *§.* iiz9
 An fur faciendo elemosinam de furto liberetur. *§.* iiz0
 An liceat furari causa pietatis. *§.* iiz1
 De restitutione acquiritorum per malos artifices.
 An talia subiaceant restitutioni. *§.* iiz2
 De restitutione clericorum symoniacorum.
 De illo qui recipit beneficium symoniacum
 scienter. *§.* iiz3
 Quid de symoniacis in ordine et dignitate. *§.* iiz4

Quid sciendum de pecunia symoniacae
 accepta. *§.* iiz5
 Quid de recipiente simplex beneficium
 symoniacum. *§.* iiz6
 Quid de clericis male administrantibus
 administrationem ecclesie. *§.* iiz7
 Quid de his qui donant sua inhonestis
 personis. *§.* iiz8
 Qui fiet restitutio a talibus personis
 male recipientibus. *§.* iiz9
 An isti ecclesiastici qui male dederunt
 debeant restituere de bonis ecclesiasticis
 an patrimonialibus. *§.* iiz0
 Quid de prelatibus ecclesiarum qui aliquid
 legatis impediunt: ut a subditis per
 extorqueant. *§.* iiz1
 Quid de clerico cui episcopus confert
 beneficium ut cognoscat matrem:
 vel sororem. *§.* iiz2
 De restitutione suspensorum.
 An clericus suspensus ab officio teneat
 ad restitutionem beneficij et fructuum.
§. iiz3
 An impediens aliquem a consecutione
 beneficij teneat ad restitutionem. *§.* iiz4
 Quid de illo qui violenter occupat
 beneficium: aut scienter se intrudit
 in eo. *§.* iiz5
 Quid de excommunicato reconciliato
 an fructus tempore excommunicationis
 restituat. *§.* iiz6
 Quid de his qui steterunt in sententia
 longo tempore. *§.* iiz7
 Quid de conferentibus talibus beneficia
 scienter. *§.* iiz8
 De restitutione religiosorum.
 An monasterium teneatur restituere
 egrediendi id quod tempore ingressus
 ipse donauerat eidem monasterio. *§.* iiz9
 Quid de religiosis qui obligati erant
 in seculo

in seculo aliquid restituere. §. 140
An regularis possit restituere propria
 auctoritate. §. 141
 De restitutōe dñorū tēporaliū.
An male acquisita per eos debeāt re
 stitui. §. 142
Quid si restitutō sit difficilis: q̄a forte
 non sufficiunt bona. §. 143
An possit dominus aliquid exigere a
 subditis. §. 144
An auferentes res contra bānūz por
 tatas teneantur restituere. §. 145
Quid de dominis exigentibus a sū
 ditis talias. §. 146
Quid de exigentibus pedagā et tho
 lonea antiqua. §. 147
Quid de imponentibus noua peda
 gā. §. 148
Quid de rētib⁹ leges iniq̄s. §. 149
Quid si dominus nō facit id propter
 quod impositū est pedagū. §. 150
Quid de dñis negligentibus facere
 iusticiam miseris ac defendē. §. 151
Quid de vtentibus malis officialib⁹
 et nō corigentibus eos. §. 152
An solus princeps possit imponē col
 lectas. §. 153
Quid de vendētib⁹ officiā publica.
 §. 154
 De restitutione subditorum
 faciēda dominis.
Itrum tales teneant ad restitutōez
 dominis de male ablati. §. 155
 De fraudantibus pedagā.
An fraudātes datū teneāt ad penāz
 impositam in foro consciētie. §. 156
Quid de portantibus merces p̄hibi
 tas ad partes paganorū. §. 157
Quid de furāte christianos captiuos
 a saracenis detentos. §. 158

Quid si christian⁹ captiuus furetur a
 saraceno qui cū detinet. §. eodem
Quid de subditis dānificatibus do
 minos. §. 159
 De restōne sūditōz inter se de
 his qui ad inuicem extorquent
Quid de ciuib⁹ qui collectas diuiserunt
 super alios. §. 160
Quid de estimantibus res plus vel
 minus odio vel inuidia. §. 161
Quid de malis electoribus. §. 162
Quid de exactoribus tributorū plus
 exigentibus debito. §. 163
 De restitutione contrahētium
Ad quid tales teneant. §. 164
Quid de cōmodatario. §. 165
Quid de vtēte cōmodato ultra locū
 determinatum. §. 166
Qui dicant casus fortuiti. §. 167
Quid de depositario. §. 168
Quid de bidello cui assignasti libru
 tuum: et alteri tradidit. §. 169
Quid de creditore pignoris. §. 170
An inter emptorem et venditorem
 cadat restitutio. §. 171
Quid de quō teneat locius. §. 172
 De restōne eius q̄ ob cām acce
 pit et causa non est secuta. §. 173
Quid de illo qui accepit pecuniā p̄p̄
 nuptias et nō sunt secute. §. 174
Quid de accipiente aliqd vt seruū
 manumittat et non facit. §. 175
 De restitutione gerentium
 aliena negocia.
Quid de tutore ob cuius causā adulto vel
 pupillo dānū illatum est. §. 176
Quid si q̄s volebat dare aliqd pupil
 lo: et tutor impediuit. §. eodem.
Quid de restōne negotiorū gestori. qñ
 dānū incurrit sua causa. §. 177

De restitutione sociorum: quando
alter in ea facit expensas: vel ali?
est dominus. §. 178
De restitutione accipientis inde-
bitum. §. 179
De restitutione dānorū datorum
ab animalibus: si animal tuum
mibi dānum intulit. §. 180
Quid si equus tuus calce me percussit:
et crus fregit. §. 181
Quid si animal tuum incitauit meū:
et meū dedit alteri dānum. §. 182
Quid si bos tuus comedit herbā meā
et canis carnes. §. 183
Quid si animalia quæ mittit in caput
meum: et fruges depascunt. §. 184
Quid si per se pecora intrauerunt in
caput: et frumentū comederunt. §. 185
Quando dominus se liberat dāno
animal dānicās et quā nō. §. 186
Quid si animal mordax tenes iuxta
viam: et ledit hominem. §. 187
An si inuenio ouem tuam in campo
meo possum tenere illam quousque
mibi satisfeceris. §. 188
Quid de ledentibus agrū: vel domū
alterius igne: aut iumento maliciose
§. 189
Quid de boue cornupeta nō custodi-
to a domino: et ledit alium. §. 190
Quid si equus tuus insidiando mulā
meam crus meū frangat. §. 191
Quid de habentibus colubaria. §. 192
Quid de venatoribus qui conculcāt
agros quorum canes occidunt animalia
pauperum et similia. §. 193
De restōne excōicatorū.
Alterū durate excōicatorie clericus possit
fructus sui beneficii. §. 194
Omnis excōicator tenetur ad restitū-

tionem. §. 195
Quid de his excōicatis qui tempore
excōicationis acquirūt aliquid. §. 196
De restitutione inuētorū a casu
et fortuna.
An talia subiaceāt restitutioni. §. 197
Alterū quis possit prohiberi piscari in
fluminibus publicis. §. 198
Quid de feris bestiis piscibus et volu-
cribus. §. 199
An fera bestia a te vulnerata efficiat
tua si alter capiat eam. §. 200
An apes et volucres super arbore tua
sint tui iuris. §. 201
Quid de feris fadis māfuetis: ut pa-
uones apes columbe. §. 202
Quid de animalibus māfuetis. §. 203
Quid de thesauro inuento. §. 204
Quid de insula nata in mari. §. 205
De restitutione acquiritorū in
naufragio. §. 206
De restitutione dāni quod causa
alicuius datum est. §. 207
Quomodo possit exemplificari dānum
culpa contigisse. §. 208
Quid de eo qui aperuit cisternam: et
animal alterius cecidit in eam. §. 209
Quid si inimicus tuus incendit domū
tuam: et mea vitur. §. 210
Quid si heres vendit rem depositam: aut
comodatam defuncto. §. 211
Quid de officiali qui negligit in agere:
an officiales sui recte gerant se in
officiis. §. 212
Quid de officiali qui negligit punire
criminosos. §. 213
Quid si quis culpabili negligētia dānum
dedit. §. 214
Quid de his que sunt in mora tradēdi
res domini. §. 215
De restōne

De restitutione fame.

- A**n infamans aliquem teneatur resti-
tuere. §. 216
Quot modis dānificet quis aliuz in
sua fama. §. 217
Atrū aliqs possit reuelare malū alic?
sine peccato. §. 218
Quot modis fiat detractio. §. 219
Quid si quis de diuersis et a diuersis
infamatur. §. 220
Quid si quis non imponit crimen: sē
murmurat indiscete. §. 221
An accusatus negans verum crimen
sibi in publico impositū peccet mor-
taliter. §. 222
Atrum satisfaciendū sit detractorib?
quibus modis potest. §. 223
De restōne q vn? tñt p alio.
An pater reneatur ex contractu filij
facto cum extraneo. §. 224
Quid de mercatoribus qui preponūt
institores suis apothecis. §. 225
An dominus et pater teneant ex cō-
tractu gesto p seruū et filiū. §. 226
An principalis teneat fideiussori suo
pro eo qd soluit. §. 227
Quid de eo qui facit fugere debitore
§. 228
Quid de occultante officialē tēpore
scindicatus. §. 229
Atrū vxor teneat si marit? male ad-
ministret officiū publicū. §. 230
Quid de vxore que fecit furtū ante
matrimonium vel prius. §. 231
Quid de notariis officiētibz instru-
menta usuraria. §. 232
Quid si filia doretur in fraudem cre-
ditorum. §. 233
Quid de viro qui accepit filiam ra-
ptoris vel usurarij. §. 234

- Q**uid de sepeliētib? vñarios. §. 235
Quid de ministris usurarior. §. 236
Quid de procuratore tutore et cura-
tore. §. 237
De restitutione edificantium
in solo suo cū dāno vicini. §. 238
De restōne edificatium in solo
alieno de sua mafia: et aliis mul-
tis casibus. §. 239
Quid si quis plantet plantā in alieno
solo. §. 240
Quid si seminavi in agro tuo frumē
tuum meum. §. 241
Quid si scripsi i aliena carta vel pinxi
in tabula aliena. §. 242
Quid si qs ex aliena mā: vel ex sua et
aliena fecit materiātum. §. 243
Quid si qs bōa fide fuit vestimēto suo
manicā de aliēa purpura. §. 244
Quid si quis confundat materiam
propriam cum aliena. §. 245
De restitutione fructuum
perceptorum. §. 246
Quid de asportantibus fructus de
campo. §. 247
Quid de inuasore rei alterius immo-
bilis. §. 248
De restōne alienatiōis facte in
fraudem creditorum. §. 249
De restitutōe alienatiōis facte
per metum. §. 250
De restōe faciēda ei q vtiliter
gessit negocium meum.
Quid si soluiſti creditori meo: et me
liberasti. §. 251
Quid si tutor more ciuitatis mixta
erēnia magistro noie pupilli. §. 252
Quid si redimo filiū tuū ab hostibus
sine mandato tuo. §. 253
De restōe expēlazz i indi? factazz

De his qui temere litigant. §. 254
 De restitutione recipientium ab
 his qui alienare non possunt. §. 255
 De restitutione utrumque re aliena con
 domini voluntatem. §. 256
 Restituitur tunc qui commisit furtum in usu
 rei: non in ipsa re ad estimationem
 illius usus. §. eodem.
 De restitutione facientium fraudem legis.
 §. 257
 De restitutione damnificationum alium in suo
 vel debitore vel animali.
 De occidere alienum suum vel aial. §. 258
 Quid si quis compellit animal alteri
 precipitari. §. 259
 Quid si ex misericordia dissolui seruus
 alienum vel debitorem. §. 260
 De restitutione miscantis turpitu
 dinem in vino alieno. §. 261
 De restitutione damnificationum aliquez
 proiciendo vel effundendo aliquid
 de domo. §. 262
 De restitutione damni dati ab arbore
 vel a flumine. §. 262
 Quid si per alluvionem terra agri mei
 adiciatur tuo. §. 264
 De restitutione damnificationum
 rempublicam aliquo modo.
 De exactoribus tributorum qui aliquid
 retinent. §. 265
 Quid de eo qui pecuniam sibi datam
 in administratione reipublice partem
 retinet vel totam. §. 266
 Quid de his qui faciunt ut annona
 carior vendatur. §. 267
 De restitutione plagiariorum. i. qui sub
 trahunt filios patribus. §. 268
 Quid de abducentibus uxorem alteri. §. 269
 De restitutione raptorum virginum
 viduarum et sacramentalium. §. 270

De multiplici restitutione sienda
 reipublice. §. 271
 De restitutione venditorum officia
 publica et dignitates. §. 272
 De restitutione iniuriarum. §. 273
 De coactione fratrum facienda
 post mortem patris. §. 274
 De restitutione heredu. §. 275
 De ordine restituendi creditori
 bus et legatariis. §. 276
 Quid de expensis factis ab heredibus. §. 277
 Pro quota parte teneant heredes
 si sunt plures simul. §. 278
 Donec quod aliquis moriens habet tres mar
 chas auri: quarum una est de usura:
 et dimittit eas tribus filiis suis: non
 determinans que sit de usura: si generaliter
 dicit unam illarum esse. §. 279
 Donec quod uni constat quod duo volunt
 restituere. §. 280
 Restitutio tertio.
 Qui debet fieri. §. i
 Quid de illo qui pluribus tunc: et vult
 parte soluere: cum non possit totum. §. 2
 Qui sunt potiores inter creditores. §. 3
 Qui sit facienda restitio rei furtive. §. 4
 Restitutio quarto.
 Quando debeat fieri. §. i
 Quid si is qui tenet restituere non pot
 induci ad restitutionem statim faciendam: nec
 creditor vult dare dilationem. §. 3
 Restitutio quinto.
 Quoadmodum ut debitor apud deum
 et homines satisficiat. §. i
 Quid si aliquis offert totam pecuniam
 creditori ostendens plenariam voluntatem
 cum non habeat. §. 2
 An remissio semel facta per peni
 tentiam reuocetur. §. 3
 Quot sunt modi satisfaciendi. §. 4
 Restitutio

Restitutio sexto.

Quid sit restituendum. *f.* i
Atrum debeat iniungi in foro con-
scientie q quis soluat penam quaz
incurrit defraudando pedagium.

f. z
Quid tenetur restituere fur. *f.* 3
Quid de emente eam. *f.* 4

Restitutio septimo.

Ubi facienda sit. *f.* i
Restitutio octauo.

Quando debitor nō est soluēdo. *f.* i
Quando debitor non est soluendo:
an teneatur petere veniam vel di-
lationem. *f.* z

Quid si debitor nō potest induci ad
restitutionem statim. *f.* 3

Quid si fur vel raptor sit in extrema
necessitate. *f.* 4

Quot sunt modi restituendi quibus
consultur debitorū ne in desperatōez
labatur. *f.* 5

An quando debitor non est soluēdo
sacerdos possit dare dilatōez. *f.* 6

Quid de illis qui si vellent dimittere
superfluas expensas possent rapta
restituere. *f.* 7

Quid agere debet penitens quando
non est soluendo. *f.* 8

Quid si discrepāt inter se spoliati in
danda dilatioe. *f.* 9

Restitutio nono quantum ad
ordinem.

Eui prius fienda sit. *f.* i

Restitutio decimo.

Quib' dz fieri restitutio incertoz. *f.* i

Finis Tabula restitutionuz.

Incipit Tabula usurarum.

Usura primo scz in contractu
mutui.

Quid sit usura. *f.* i

In quibus rebus committitur. *f.* z
An sit mutui si quis dedit. io. vlnas
panni pro aliis. io. reddēdis ad cer-
tum terminum. *f.* 3

An usura excusetur ex pacto conuen-
tionali partium. *f.* 4

Atrā sola spes faciat usurariū. *f.* 5

Atrum usurarius intentionarius te-
neatur ad restitutionem. *f.* 6

Quare usura sit peccatum. *f.* 7

Quare recipere aliquid vltra sortem
in mutuo sit peccatum: et pro re lo-
cata non. *f.* 8

Quare iudex secularis patit' usurarios
vivere cū sint fures: 7 alios rapto-
res non. *f.* 9

Quare iudex ecclesiasticus plus intro-
mittit se de pena usurariorum: qz
aliorum furum. *f.* 10

Atrū i lege veteri pmissū erat iudeis
dare ad usuram alienigenis. *f.* 11

Atrū mutuās posset nālem obliga-
tionem deducere in civilem. *f.* 12

Atrū mutuās possz vltra sortē recipe-
re servitium facti vel verbi. *f.* 13

Atrum mutuans pecuniam rustico:
vt laboret possessionem eius sit cen-
sendus usurarius. *f.* 14

Respondeo ad argumentum in con-
trarium. *f.* 15

Quid si vellem emere vsqz ad certuz
tempus terram fructificātē. io. sin-
gulo āno: et fecisti me cessare a tali
emptione: 7 tibi mutuare pecuniā
Et ego dico q contentor tibi mu-

tuare: cū hoc q̄ tenearis mihi dare
singulo anno tantum quātuz esset
fructus illius possessionis: si emitter
an sit vsura. §. 16

IDone q̄ habebaz pecuniaz: 7 volebā
ire ad nūdinaz 7 ibi merces emere
7 ad aliū locuz deferre: vel seruare
certo tempore vt lucraret. Tu indi
ges pecunia illa: recipis illam mu
tuo: offerens te paratū illā restituē
cum lucro spato: an sit vsura. §. 17

Quid si frumentum est charissimum
et data nunc certa pecunia sit pa
dum q̄ certo tempore reddatur ei
tantum frumenti: quantum tunc
poterit habere pro illa pecunia: an
liceat. §. 18

Quid si mutuo tibi frumentū ad re
nouandum: an liceat. §. 19

Quid si q̄s accepit pecuniā ad vsura:
7 postea eādē mutuāt amico suo
vt restituat sortem: et dictā vsurā
vsurario. §. 20

Atrum inimicis quibus potest licitū
bellū iferri liceat dare ad vsuraz. §. 21

Quid de his qui volunt dare dilati
onem debitori veniente tpe solōis:
nisi pro pecunia. §. 22

Atrum liceat mutuare cum hoc pa
cto vt des aliqd paupibus. §. 23

IDone q̄ quis mutuāt pecuniaz ticio
vt vadat ad molendinum suū: alīs
non mutuatur: an est vsura. §. 24

Sed cui fiet restitutio in p̄dicto casu.
§. 25

Sed quid si molēdinarius donat pe
cuniam vt vadat potius ad molē
dinum suū q̄ vicinorū. §. 26

Atrum in aliquibus casibus liceat re
cipere vltra sortem: dicitur q̄ sic in

12. casibus. §. 27

Primo ratione feudi. §. 28

Secundo ratione beneficii violenter
occupati. §. 29

Tertio rōe dotis. §. 30. vsq̄ ad. §. 34

Quarto ratione interesse. §. 35

Quinto rōe liberalis donatōis. §. 36

Sexto ratione more. §. 37

Septimo ratione pene. §. 38

Octauo ratione termini. §. 39

Nono ratione retraditionis rei ven
dite. §. 40

Decimo ratione dubij. §. 41

Indecimo quādo pecunia sigillata
concedit vel locatur. §. 42

Duodecimo quādo accipit vsura ab
inimicis fidei. §. 43

Quid si mutuauit tibi. io. corbes fru
menti vsq̄ ad pasca: quando valer
corbis. 20. solidos: 7 postea in pasca
quando est tempus solutiōis valet
40. an est vsura si. io. corbes frumē
ti recipiam. §. 44

Dulchre cōclusiones in materia mō
tis. §. 45. 7 §. 46

Quid si quis mutuāt nauiganti: vel
cunti ad nundinal certam pecunie
quantitatez recepturus aliqd vltra
sortem pro eo q̄ recipit in se pericu
lum pecunie vel merciz: id est si pe
cuniam vel merces saluas portane
rit. §. 47

Quid de illo qui mutuauit pecuniaz
recepturus ad terminum alterius
generis monetam: vel aurum: vel
argentum. §. 48

IDoē q̄ debitor vsurarij mutuauit so
cio pecuniam: eo pacto q̄ restituat
vsurario sortem et vsuras: deinde
currentes: An talis mutuans sit
vsurarius

usurarius .s.

49

Quid de illo qui mutuatit pecuniaz
cōtati: hoc pacto q̄ durate debito
nō teneret ad collectas .s.

50

None q̄ iniurias intuli Sempromio
quāobrem mihi inimicatur: ppter
quod me oportet subire expensas
floreorum .io. in mense pro securi-
tate mea. vnde ipsi sepronio egenti
mutuo centum: cum pacto q̄ mihi
remittat iniuriā: vel etiā sine pacto
sed hac spe ductus p̄māria: vt eius
gratia: vel beniuolentia: vel venia
ab eo recepta cessent expēse p̄dicte .
Non autem ex aliqua caritate quā
habeā ad illū: an sit usurari .s.

Quid si mihi debes .io. que nō possū
recuperare: et mutuo tibi alia .io. tibi
pacto vt mihi satisfas: q̄ infra di-
ctum tempus mihi soluas. zo. An
sit usura .s.

52

Usura secūdo circa animalia.

Quero quare locando equū lz aliqd
accipē: et nō mutuādo pecuniā .s.

i

Atruz quando cōmittunt animalia
nutriēda: puta oues boues et porci
possit interuenire fraus v̄aria .s.

2

Quid de illis q̄ emūt oues vel boues
a paupib⁹ quos forte nō habēt .s.

3

None q̄ dō alicui pecora cum pacto
q̄ percipiam omnes fruct⁹ pecorū:
quoadusq̄ consequar totū meū ca-
pitale: et postea sint cōia .s.

4

Quid de illis qui tradunt boues ad
mediationem pro certis sextariis
bladi: eo pacto q̄ si moriantur: vel
deteriorantur conductor: sbeat me-
dietatez periculi: si autē meliorantē
habeat medietatē cōmodi .s.

5

Quid de omib⁹ et animalib⁹ que tra-
dunt ad incrementum .s.

6

None q̄ dedi asinā meam in locidā
in q̄nquēniū: et est de cōsuetudine
q̄ in fine q̄nquēniū diuidatur asina
et fetus vel pecudes et fruct⁹ earum
interim asina perijt naturalit: nūqd
rustic⁹ mihi tenebit ad aliqd .s.

7

None q̄ dedi boues cuidam cui pa-
cto q̄ dare debeat. zo. staria grani
in anno .s.

8

Usura tertio in emptionib⁹.

Atrū liceat emere redditus p̄diales
ad vitam sine vitio vsure .s.

i

Quo iure vendens aliqd ad vitam:
potest illud retinere q̄n emēs parū
superuixit emptionem .s.

2

Quid de his qui emunt redditus ali-
quos ad vitam venditoris seruatis
debitis circūstantiis ex etate et sani-
tate emptoris .s.

3

Atruz liceat emere redditus p̄diales
hereditarie .s.

4

Nūquid possunt vendi redditus p̄-
p̄di p̄tio minori eo q̄ statiz emēs
soluit q̄ si solutio singlis ānis disse-
retur .s.

5

Atrū gratia expectationis rei v̄dite
liceat pl⁹ accipere a venditore: vel
min⁹ dare ab emptore .s.

6

Quid de illis q̄ agro seminato emūt
fruct⁹ p̄cipiendos illo anno .s.

7

Quid si quis debeat tibi soluere cētū
ducatos post tres ānos: et ad p̄sēs
soluit cum pacto q̄ retineat sibi .is.
ducatos ppter intercurrentes tēpus
trium annorum quorum terminū
p̄uenit: an sit usura .s.

8

Quid si emi ab habente possessiones

cenſum .io. corbium frumenti pro
pretio quo haberet poſſeſſiones: ex
quibus haberent ſiſimiliter dicte.
.io. corbes adiecto q̄ de omnibus
bonis ſuis me indifferentem ſoluere
teneatur. ſ. 9

Quid de his qui emunt ab eccleſiis
vel monaſteriis certas poſſeſſiones
tenendas toto tempore vite ſue ita
vt poſt eorum mortem ad eccleſias
redeant. ſ. 10

Quis petit a me mutuū offerens p
ſecuritate mutui hypothecarum ſuorum
bonorum: Ego nolo mutuare: ſed
paratus ſum emere pro eodem pretio:
et vſq; ad certum tempus reddere
pro eodem. ſ. 11

De contractu emptionis cum pacto
de reuendendo. ſ. 12

Quid ſi quis vendat perſcipiendorum
reddituum ius q̄ tempore contractus
valet centum: et quia expectat ſolu
tionem ſiendaz certis terminis vult
habere. 100. 20. ſ. 13

Quero an aliquo caſu liceat vendere
ad credentiam. ſ. 14

Altz liceat emere redditus pecuniarios
hereditarie: vel ad vitam. ſ. 15

Quidaz pulcher caſus de anticipatiōe
ſolōis pretij rei vendite. ſ. 16. 17. et ſ. 18

Quid ſi rem: puta frumentum nō eram
veditur: et rogasti me vt tibi vende
rem: an poſſum petere illud quod
valebit tempore quo intendeſbam
vendere. ſ. 19

Quid ſi vendat pretio qd ad preſens
currit: ſed ſi pl⁹ valet vſq; ad paſca
vult q̄ illud plus ſibi detur: ſi vero
minus valet non vult q̄ pretium
minuat. ſ. 20

Quid ſi habens merces volebat eas
portare ad alium locum: vbi viſiſſi
erant chariores: et inuenit in loco
vbi erat qui ſibi dat tantum q̄tuz
habere potuiſſet in loco ad quem
illas intendeſbat deferre. ſ. 21

Pone vendit quis fructus terre predij
ad tempus: puta .io. annorum p mille
cuz fructus illius predij cōter valeat
annuatim centum quinquaginta: eſt
ne licitus iſte contractus ex pte em
ptoris. ſ. 22

Pone q̄ Petrus habet centum libras
in banco alicuius recipiendas vſq;
ad quatuor meſes: vtrū alicui liceat
emere eas pro .80. ſ. 23

Quero de tali caſu aliq̄s portauit ſal
ianue: et vendidit iplum cōitati pro
certo pretio p̄cipiendo quādo alijs
q̄ ante portauerūt ſal q̄ ipſe et eidē
cōitati vendiderūt fuerit ſatiſfactū.
Talis autem vendens nolēs tāto
tempore expectare ſolōnez ſiendaz
vendit iura ſua que h̄z ſup cōitatez
minori pretio q̄ debeat recipere. ſ. 24

Pone q̄ q̄s emit terrā ab aliquo mīto
minori pretio q̄ valeat reſtitutur⁹
eam pro pretio eodem infra certuz
tempus: ſiue quando cūq; voluerit
venditor. ſ. 25

Quero de hoc caſu Petrus exiſtēs Ja
nue: emit a Martino turoneſes re
cipiendos in Francia in talib⁹ nū
dinis. ſ. 26

Quid ſi vendo tibi bladū vel rē meā
vt reddas mihi tantū q̄tū valebit
in tempore quo char⁹ erit hoc āno
an liceat. ſ. 27

Quid ſi q̄s vendit bladū alteri p. 20
ſolidis in meſe: qd eſt tantū .15. in
prefixo

prefixo tmino fm boni viri estima-
tionez valiturū: et postea veniat ca-
ristia: et videtur illud bladū vendat:
nūquid p̄mus venditor aliqd em-
ptori restituere tenet. §. 28

Quid si tempore quo mensuranduz
est granum pro quo tibi nūc centū
dedi: puta do tibi pretiū tpe messiū
et mesure debent in pascā quādo
granū plus valebit. §. 29

Alura quarto in cōtractu
societatis.

Quero de hoc casu aliquis ciuis Ja-
nuensis cōmittit pecuniā bone fidei
alterius: vt inde lucret et iuste: et h3
inde ptem in lucro. vtrū liceat. §. i

Quero quomodo in cōmissione talis
pecunie cōmittat vsura. §. 2

Quod modis variat cōtractus so-
cietatis. §. 3

Done q̄ aliqs ponit in societate opā
tantū: aliq̄ ponit libras. 20. ad tertiā
ptem lucri et dāni: hoc est ad lucrū
et dānū. 10. libras. 20. remanētibus
semper saluis: an liceat. §. 4

Quid de his qui mutant pecuniā
ad negociādū: hoc pacto q̄ capitū
sit saluū: et si qd lucrum interueniat
illud diuidat. §. 5

Quero quando vnus ponit pecuniā
tantum: et alter operam: ex quibus
partibus intelliguntur socij: tam in
lucro q̄ in dāno. §. 6

Done q̄ in diuisione societatis post lō-
ga tempora: et multos labores p̄ce-
dentes non inuenitur nisi solū ca-
pitale saluū: an totū ipsum capitale
debeat habere idē ille q̄ ipsū posuit
an dō debeat aqualit̄ diuidi. §. 7

Done q̄ ipsū capitale est perditū vel

diminutū aduersa fortuna: nūqd
ille qui ponit operāz teneat aliqd
cōferre ei q̄ posuit pecuniā. §. 8

Done q̄ in societate vterq̄ ponit mi-
xtim pecuniā et opā: si vn⁹ maiorez
pecuniā q̄ alter: nūquid ptes lucri
erunt equales. §. 9

Quero exēpla de damnis. §. 10

An dāns pecuniā mercatori vt de lu-
cro pte hēat cōmittit vsuram. §. ii

Done q̄ pactū est inter duos q̄ vn⁹
ponit mille alter opāz: de his mille
parū restat casu fortuito: vñ opari⁹ nō
vult opā ponere: vel rē suā que ma-
gna est cum re socij que parua est
quid iuris sit. §. 12

Done q̄ duo sūt socij omnīū bonoz
puta fili⁹ legitim⁹ et spurīus modo
pater instituit filiū legitimū herede:
q̄rit vtrū aliqd acq̄rat spurio. §. 13

Done q̄ plures sūt socij omnīū bo-
norū vn⁹ istoz et v̄aria prauitate
quesiuit multa: et cōcauit socio vel
fratri. §. 14

Done q̄ ego et tu contraxim⁹ socie-
tatem duraturāz quinquēnio: hoc
pacto q̄ ego ponāz mille: et tu opā
deinde casu fortuito āte q̄nquēniū
perierunt: nunquid ego cogar ite-
rato ponere. §. 15

Nūquid ille qui debet ponere opam
puta nauigando: vel circūcirca ne-
gociādo debeat ponere istā opam
suis expensis. §. 16

In quot casib⁹ possit q̄s dare pecūiaz
suā: et inde recipe lucrum. §. 17

Duo alij pulchri casus in societate. §.
eodem.

Alura quinto in cōtractu
locationis.

Quod comittit usura in hoc octu. §. i
Nota differentia contractus. §. 2. 7. §. 3
De nautico fenore. §. 4
An conductor teneat de cau fortuito. §. 5
An locator teneat remittere mercedem conductori. §. 6
In quot casibus inquilinus potest expelli de domo p ipsu cūducta. §. 7
Ursura sexto in contractu pignoris.
Atrum tenens aliquam rem pignoratam teneat eam restituere cum fructibus si sibi soluitur capitale pro quo fuit pignorata. §. i
Done q quis pignorat equu p mutuo sibi facto: 7 soluit cibaria eius: 7 ille cui pignoratus est utit equo ad negocia: an est usura. §. 2
Alius pulcher casus similis. §. 3
Ursura septimo in contractu p mutacionis in arte numularioru
Atrum ars campforia sit licita. §. i
Quot modis dicit pmutatio. §. eode
Quare campfor potest recipere lucru pmutando pecuniam. §. 2
Done q quis dat marcham argenti pro alia marcha soluenda in certo termino: an sit usura. §. 3
Done q aliquis habes pecunia qua timet tempore futuro minoranda suo pretio fm statuta terre: et ideo non vult eam dare mutuo nisi reddat sibi in equali pretio in quo est tempore mutui: an liceat. §. 4
Done q deposui pecuniam apud campforem sine aliquo pacto: q campfor cum dicta pecunia fuit multum lucratus: 7 soluit mihi pecuniam cu3 io. pro 100. an sit usura. §. 5
Done recipit quis pecuniam veheda

ultra mare: 7 ibi reddendam certo pretio constituto: an sit usura. §. 6
Quero campfor cambiando recipit unum denariu3 pro florenis: vel in distante loco facit pecuniam numerari: 7 ego hic do: an sit usura. §. 7
Quid de campfore qui accipit aliqd: ut pecuniam quaz sibi hic soluo faciat alibi numerari. §. 8
Ursura octavo quantum ad restitutionem sc3 quid restituendum sit.
Atrum quis teneat ad restitutionem usurarum. §. i
Atrum quis teneat rem eandem numero restituere. §. 2
Atrum sufficiat q quis non restituat plusq3 accepit. §. 3
Atru homo teneat restituere ea que legitima mercantia lucratus est de bonis usurariis. §. 4. 7. §. 5
Atrum usurari teneat ad danu qd incurrit ille a quo vbas extorsit. §. 6
Ursura nono q3tum ad restone cui facienda sit.
Qui dz fieri restitutio usuraz 7 casus in quibus non debet fieri ei a quo sunt extorte. §. i
Done q platus ecclesie iniuste sberit cui fieri debet restitutio. §. 2
Done q christianus recepit usuras a iudeo cui restituet. §. 3
Done q est culpa ex pte accipientis et datus: sed tn est sine iniuria alicui. vtru accipies possit retinere. §. 4
S3 quid si pecunia data sit symoniace in iniuriam ecclesie. §. 5

Ursura decimo. sc3 quis teneat ad restitutionem.

Quero

Quero an notarij qui scienter efficiunt
instrumenta super vsuras teneant
ad restitutionem. §. i

Quid de plat. sigillatib⁹ et scribentib⁹
se in istrumētis vsuariis. §. 2

Quid de his q̄ tēpore messuz vel vin
demiarū emūt vilius frumenta: et
vina: vt vendant charius. §. 3

Quid d̄ mercatorib⁹ q̄ ea itētōe emūt
mōetas: 7 alias res venales. §. 4

None q̄ vsurarius emit predium de
pecunia vsuraria: 7 donat rem illā
alteri: 7 postea fit non soluendo.
verū ille qui soluit vsuras possit cū
effectu petere rem emptā de vsuris
ab ipso possessore cui donata est: et
vtrum ille in foro penitētie teneat
restituere. §. 5

Quid si talis possessio pueniat ad illū
q̄ soluēat vsurā ex cā lucratua. §. 6

Quid de heredib⁹ vsurarij. §. 7

Qui si alij heredū fact⁹ ē nō soluēdo:
nūqd̄ alter tenet insoludum. §. 8

Quid de illis dñis q̄ multa recipiūt
a iudeis vsuariis per vim. §. 9

Quid de genero raptoris vel vsurarij
nūqd̄ pōt accipe dotē a socero. §. 10

Quid de creditore nūqd̄ pōt accipere
q̄ sibi tenet ab vsurario. §. 11

Quid de seruitorib⁹ vsurarioz q̄ eis
seruiūt in officio fenerandi. §. 12

Quid de eo qui cūm vellet alicui mu
tuare pecuniam gratis induxit me
q̄ nō mutuarē nisi sibi vsis. §. 13

Quid de eo qui consuluit alicui vt fe
neret. §. 14

Quid de eo qui pecuniaz dat amico
vel p̄laguineo gratis vt fenēt. §. 15

Quid de eo qui contrahit societatez
cū alio ad fenus exercēdū. §. 16

Quid de eo qui mutuat pecuniā vsu
rario ad p̄cipatōz lucri vsaz. §. 17

Quid de eo q̄ pecuniā deponit apud
vsurarios. §. 18

De vsurario intentionario. §. 19

An mutuans secundario sub spe aliqd̄
habendi peccet: et teneat ad restitu
tionem. §. 20

Altz creditor cui ex charitate mutuā
ti debitor aliqd̄ vltra sortem tulit
nō volūtarie: sed ne indiscret⁹ repu
tetur vel de cetero nō inueniat mu
tuatē teneat ad restōnem. §. 21

Quid si non sit corrupta intentio cre
ditoris debitor tamē p̄pter mutuū
acceptū vel vltius retinendū dat
ei aliquid: nūquid creditor tenetur
restituere. §. 22

Quid de illis q̄ adueniente solutiōis
termio nolūt dare dilatiōez debi
tori qui iuramento astrictus est sol
uere: nisi data ei pecunia: vel equi
pollenti. §. 23

Nūqd̄ clerici vsas q̄s hūerūt de reb⁹
ecclesie restituere possūt. §. 24

Quidaz consuluit q̄ feneraretur: vel
dedit alicui pecuniam gratis vt fe
neraret: nūqd̄ iste tenet insoludum
ad restitutionem. §. 25

Altz vxor teneat ad restōnem pro
marito defūcto vsario. §. 26

Altz vxor viro viuente: et ipso
ignorante possit restituere. §. 27

Altz vxor 7 familia teneantur ad
restitutionem eorum que cedūt in
vsu vite eorū. §. 28

Quid d̄ recipiētib⁹ ab vsariis munēa
elemosinas 7 oblatiōes. §. 29

Quid de vxore vsurarij qui quicquid
habet est de vsura. §. 30

Quid de curatore et tutore q̄ dāt pe-
 cuniā pupilli vel adulti ad v̄sā. *32*
Quid de seruentibus et mercenariis
 vsurariorū: et de cmentibus et ven-
 dentibus ab eis. *33*
Altru fautores vel retinētes v̄sarios
 in terra sua teneat ad restōnē. *33*
Quid de illo qui mutuauit nomine
 alieno ad vsuram. *34*
Quid de tutore et curatore. *35*
Quid de illo q̄ gerit negociū alienū
 et sine mādato ei⁹ fenerat ad opus
 illi⁹ cuius negociū gerit. *36*
Quid de illo q̄ bona fide rogat v̄sa-
 riū ad instātiā paupis: vt illi mu-
 tuet. *37*
Quid de ciuitatib⁹ et collegiis dātib⁹
 pecuniaz ad vsuram: nūqd omnes
 tenent ad restōnem. *38*
Sed nūqd oēs tenent insolidū. *39*
Quid de regib⁹ et aliis dñis q̄ cogūt
 debitores soluere v̄sas. *40*
 Alura vndecimo qñ. s. debeat
 fieri restitutio.
Quero quando debet fieri restitutio
 vsurarū. *i*
Done q̄ aliq̄s non potest restituere
 sine grādi dispendio suorū bonorū
 forte q̄a non inuenit qui velit bōa
 sua emere: vel q̄a ille cui restitutio
 fienda est nimis distat: nec hēt qui
 velit ad eū deferre pecuniaz. *2*
Done q̄ ille qui debet restituere est
 multū indigens. *3*
Altru sufficiat vsurario in piculo mor-
 tis existenti condere testm sup resti-
 tutione male ablatozū. *4*
Quid si is qui vsuras extorsit ad ino-
 piam deuenerit. *5*
Quid agendū sit in foro penitentiali

de tali inopi. *6*
Quid si q̄s det vsurario modū bladi
 pro vsura: qd modo valz. io. et post
 anū valet. 20. nūqd vsurari⁹ tenet
 restituere modūz bladi illi q̄ dedit
 in valore in quo modo est: vel quo
 fuit quando dedit. *7*
 Alura duodecimo. scz. q̄tū ad
 locū vbi debet fieri restitutio.
Quero vbi debet fieri restitutō male
 ablatozū. *i*
 Alura tertio decimo q̄tū ad
 ordinē et modū restituēdi.
Altru restitutio vsurarū debet fieri
 publice vel priuate. *i*
Altru prius sit fienda restitutio male
 ablatozū: q̄ solutio debitorū et
 legatozū. *2*
Altru pri⁹ restituēda sūt male ablata
 q̄ soluenda debita. *3*
Altru fienda sit restitutio pri⁹ vni q̄
 alteri. *4*
Quid si hereditas non sufficiat ad sa-
 tisfaciendū omnib⁹: nūqd satisfaci-
 endū sit primo venientib⁹. *5*
 Alura quaterdecimo quātūz
 ad penam vsurariozū.
Quero de pena vsurariozū. *i*
Quid si certum est et notorūz aliq̄e
 fenebrem pecuniam eregisse: et con-
 stat q̄ debitores qui soluerunt: nō
 remittunt: sed repetere non audēt
 ppter potentiam exactorū. *2*
 Alura quinterdecimo quātūz
 ad accipientem.
An licitū sit recipere ad vsurā. *i*

Finis Tabula vsurarum.

Incipit

Incipit tabula excommunicationū.

- E**xcommunicationes maiores, excommunicationis p^o de personas ecclesiasticas. s. i.
- Q**uicumq; gerit se p papa non elect^o a duab^{us} partib^{us} cardinaliū cū oib^{us} sententib^{us} sibi. s. i.
- E**piscop^{us} grec^{us} nō obediens latino p quē fuit deputatus. s. 2.
- Q**uicūq; clericū audiūt leges vel phyllicam. s. 3.
- C**lerici qui manifestis vsurariū alieni genis ad senus exercediū domum locant. s. 4.
- C**lerici 7 quicūq; alij qui in cimiteriis corpora sepeliunt tpe interditi. s. 5.
- C**lerici religiosi 7 moniales cōtrahētes matrimonium. s. 6.
- C**leric^{us} hñs officiū vicecomitis. s. 7.
- C**lerici 7 religiosi inducentes ad vouendum vt sepulturas apud ecclesias suas eligant vel electam non mutant. s. 8.
- C**lerici qui scienter hereticos 7 eorūz fautores tradunt ecclesiastice sepulture. s. 9.
- S**acerdotes absoluentes ab excommunicationib^{us} per pcessum Eugenij quarti promulgatis. s. 10.
- C**ontra religiosos. s. 2.
- R**eligiosi qui erēūt claustrū suū ad audiendum physica vel leges. s. i.
- R**eligiosi professi qui temere habitū suū dimiserint. s. 2.
- R**eligiosi religionū abolitarum recipientes aliquē ad suū ordinē. s. 3.
- R**eligiosi mendicantes qui de nouo recipiūt loca sine licentia sedis apostolice. s. 4.
- R**eligiosi qui quouis modo retrahūt

- audiētes a solutione decimarū. s. 5.
- R**eligiosi qui cōstitūt sibi nō faciunt sciētā de decimis soluēdis 7 pdicatores reditū nō predicātes. s. 6.
- R**eligiosi q^{ui} decimas ecclesiis debitas sibi appropriant siue alio modo defraudant. s. 7.
- I**nventores nouarū religionū vel capientes ipsarū habitū. s. 8.
- R**eligiosi qui non seruant interditiū qd ecclesia matrix seruat. s. 9.
- F**ratres minores recipientes fratres vel sorores de tertio ordine ad diuina tempore interditi. s. 10.
- M**onachi vel regulares canonici tñsferentes se ad curiam romanā vt prelatis suis aut monasterio dānū inferant. s. 11.
- M**onachi infra septa monasteriorū suorum tenentes arma sine licētia abbatis. s. 12.
- M**ulieres que begine vocantur 7 eas fouentes. s. 13.
- R**eligiosi q^{ui} absq^{ue} licētia ppiij sacerdotis solēzāt matrimonia, sacramenta eucharistie conferunt 7 extreme unctionis. s. 14.
- R**eligiosi qui excommunicatos a canone absolunt. s. 15.
- R**eligiosi inducētes aliquos ad vouēdū vt eligant sepulturas apud eos vel electas nō mutant. s. 16.
- R**eligiosi q^{ui} tpe interditi sepeliūt corpora i cimiteriis aut excoīcatos publicos aut vñarios aut interdēos. s. 17.
- R**eligiosi cōtrahētes mñmoniiū. s. 18.
- R**eligiosi qui tradunt hereticos ecclesiastice sepulture. s. 19.
- R**eligiosi mendicantes qui tñseunt ad aliq^{uod} ordinē monachalē. s. 20.

Religiosi qui procurarent usurpari per
 aliquem patronatum custodiam
 aliquis vacantis ecclesie. *s.* 21.
Abbas vel prior faciens verberari ali
 quem clericum per laicum. *s.* 22
 Coniugatores fidei. *s.* 3
Quicunque incidit in heresim iam dāna
 tam vel nouam adinuenit. *s.* 4
Officialis secularis qui cognosceret
 de crimine heresis. *s.* 5
Inquisitores hereticorum non recte exer
 centes officium suum. *s.* 6
Inquisitores hereticorum qui quouis
 modo extorquent pecunia a quib
 uis sub pretecho officij sui. *s.* 7
Qui per assassinos quempiam christia
 num interfici fecerit. *s.* 8
Quicunque hereticis et violētis arma
 seu presidia ministrant. *s.* 9
Portantes arma seu vedētes contra xpiā
 nos piraticis saracenoꝝ aut quib
 libet aliis impendentes auxilium
 consiliū in dispēdiū tre lande. *s.* 10
Ordinati ad ordines per scismaticos aut
 ab eis recipientes ecclesiasticas di
 gnitates. *s.* 11
 Contra impugnatores ecclesie
 et ministroꝝ eius. *s.* 12
Qui dicit romanam ecclesiam non esse
 caput omniū ecclesiarū nec ei tāq
 capiti obedendum. *s.* 13
Qui cecidit vel frāgit ecclesiā vel locū
 religiosum vel que in eis sunt. *s.* 14
Incedunt aliarū rex q̄ ecclesiarū. *s.* 15
Proficiētes statuta seu obsequia vel luari
 mādātes contra libertatē ecclesie. *s.* 16
Quicunque de nouo vsuāt custodiā va
 catiū ecclesiarū vel priorū locorū. *s.* 17
Proficiētes quouis mō romipetes
 et peregrinos romā accedētes. *s.* 18

Falsificātes litteras domini pape vel
 falsis vtentes scienter. *s.* 19
Impugnās litteras pape an corona
 tionem. *s.* 20
Insecutores cardinalium vel eorū par
 ticipes. *s.* 21
Officiales qui non fecerint obseruare ca
 que statuūt de insecutores cardina
 lium. *s.* 22
Insecutores episcopoz quouis mō et
 insecutoribꝝ pbenes assensum. *s.* 23
Imponētes ecclesiis vel clericis exacti
 ones aliquas vel grauamina. *s.* 24
Compellentes prelatos seu capitula seu
 ecclesiasticas personas ad submitte
 se laycis vel alienadū bona imobi
 lia et usurpātes. *s.* 25
Quicunque exigunt datium ab ecclesi
 asticis personis. *s.* 26
Dni tpaes qui subditis interdiciunt ne
 psonis ecclesiasticis aliquid vendāt
 vel obsequia exhibeant. *s.* 27
Inciens manꝝ violētās in clericum
 vel religiosum vel conuerium. *s.* 28
Impedientes ne vidualia adducant
 ad curiam romanam. *s.* 29
Quicunque detinet vel inuadūt hostili
 ter ciuitates et insulas curie roma
 ne subditas. *s.* 30
Quicunque quouis mō offendūt recurrē
 tes ad sedē apostolicā aut procurato
 res eorū super causis et negotiis ali
 quibus. *s.* 31
Proficiētes pactū vel ex pacto recipiētes
 aliquid per aliquā iusticiā vel gratia
 obtinenda in curia romana. *s.* 32
Euntes ad terram sanctam sine licen
 tia sedis apostolice. *s.* 33
Recipientes in curia romana litteras
 pape ab alio q̄ a vicerancelario vel
 a papa

a papa vel bullatoribus. §. 22
Quicunq; dederint licentiam graua
di illos q; snias excoicationis ptu
lerut vel quoz occasione plate lit
vel ipsas obseruantes. §. 23
Concedentes repressalias contra eccle
siasticas personas. §. 24
Quicunq; ipedit officiu delegati vel iu
dicis ecclesiastici vl' ipetratoris litte
raz dñi pape sup causis que de iur
spectat ad forz ecclesiasticu quomi
nus libere iusticia obtineat. §. 25
Dñi tēporales pcellentes clericos re
assignare sua beneficia. §. 26
Con impugnatores religionu. §. 27
Colantes i scriptis declarationē Mi
colai tertij sup regulam fratru mi
nouum. §. 28
Ingredientes monasteria monialiu or
dinis pdicatorz et cal' excessos. §. 29
Ingredientes monasteria monialiu
sancte Clare sine licentia pape ex
cessus. §. 30
Qui iecerit man' violēta i religiosu
religiōis approbate vel ouerluz vel
nouiciū: 7 mandans seu ratum
habens suo nomine factum. §. 31
Impediētes in officio suo visitatores
monialium. §. 32
Doctores vel magistri qui sciēter do
cent dimittentes habitum. §. 33
Contra impugnatores sacram
torum 7 pmo baptismi. §. 34
Ereus rebaptizans baptizatum a la
tino 7 lauans altare in quo latin'
celebrauit. §. 35
Matrimonij
Conhentes matrimonia sciēt in gra
dib' sanguinitatis. §. 36
Denitentie

Excoīquētes aliquo mō absolutionē
a suspensionē 7 cetera. §. 37
Eucharistie.
Compellentes celebrari in loco inter
dicto 7 cetera. §. 38
Con impugnatores sepulture. §. 39
Qui corp' alicui' defūdi iciderit vel
decorerit p ossib' tñsserēdis. §. 40
Qui sepeliūt corpora tpe interdicti aut
publice excoīcationis vel itēdōs. §. 41
Clerici 7 religiosi q; iducūt ad vouen
dū d' eligēdo sepulturā apd eol. §. 42
Sepeliētes hereticos 7 defensores 7
fautores eorum. §. 43
Contra impugnatores electoz
7 malos electores. §. 44
Trauentes per se vel per alios electo
res vel amicos eorum. §. 45
Qui loq' secrete vel mittit alicui car
dinali occasione electionis pape qñ
sunt inclusi. §. 46
Rectores 7 officiales q; nō seruant cō
stitutionē. E. ubi piculū. ex d' ele. §. 47
Dirigentes moniales in electionib'
nisi abstineant ab his p que possēt
inter eas discordia oriri. §. 48
Eligētes vel noīantes imperatorem
pncipē aut quēuis alteri' potestati
seu dignitatis in ppetuū seu ad tps
in senatore romanū seu vltra annū
7 obediētes eis: 7 electi si cōsenserit
7 fautores eoz. §. 49
Con impugnatores gratie spirit'
sancti. §. 50
Eis symoniac' quocunq; modo. §. 51
Faciētes pactū vel p missionē p aliq
grā aut lris obtinēdis a se. apo. §. 52
Quidam casus speciales. §. 53
Magister vel scholaris tradans cum
aliquo ciue bononiē. d' reductione

hospitii non requisitis inquilinis. §. i
 Quando papa aliquem excommunicat
 nit nominatim solus absoluit. §. 2
 Quando quis participat cum excommu-
 nicato i crie dādo auxiliū et cetera. §. 3
 Procurans quod conservatores privilegi-
 orum dati se intromittant de his
 que non licet eis. §. 4
 Fingens aliquem casum propter quem
 aliquis iudex vadat ad aliquam mu-
 lerem pro testimonio. §. 5
 Qui absolutus fuit in mortis articulo
 si adveniente sanitate non se repñtat
 et a quo fuerat absolvendus. §. 6
 Qui absolutus est a sede apo. vel a le-
 gatis et iniungit ei quod se repñter or-
 dinariis vel aliis susceptur penitē-
 tia et offensis satisfaciatur si non fecerit
 cum commode possit. §. 7
 Redores civitatum et officiales qui sta-
 tuta faciunt per que quis compella-
 tur solvere usuras et cetera. §. 8
 Omnes pirate et latrunculi marini et
 receptores eorum. §. 9
 Imponentes nova pedagagia in terris
 iuris. §. 10
 Excommunicatus a legato pape post
 annum a solo papa potest absolui. §. ii
 Qui impedit sequestrationem fructuum
 illius qui beneficium ante per trien-
 nium non possederat lata contra
 ipsum sententia in curia. §. iz
 Excommunicatio secundo. de eo
 qui gerit se pro papa non electo a
 duabus partibus cardinalium. §. i
 Quid si cardinales dent potestatem
 noandi papam duobus vel tribus. §. i
 Quid si consentiunt in illum qui gessit
 se pro papa cum non esset a duabus
 partibus electus. §. 2

An papa possit eligere sibi successo-
 rem. §. 3
 An alii cogantur si unus vel duo no-
 lunt compromittere. §. 4
 An electus a minori parte gerens se
 pro papa vitet excommunicationem. §. 5
 An in numero duarum partium com-
 pute electus. §. 6
 An cardinales possint tollere talem
 constitutionem et aliter ordinare. §. 7
 Quid si papa sit hereticus. §. 8
 Quid si symoniacus. §. 9
 Quid si bigamus. §. 10
 An vxor possit petere electum in papam. §. ii
 Quid de infante. §. iz
 Quid de laico. §. iz
 Quid si non sit canonice electus. §. i 14
 Quid de intronizato per seditionem
 vel ingenium. §. is
 De episcopo greco deputato p
 episcopum latinum. §. 2
 An civitas habet populum diverse lin-
 gue non propter hoc habebit plures
 episcopos: sed episcopus providebit
 viros idoneos. §. i
 An eps grecus non obediens latino
 sit ipso iure excommunicatus. §. 2
 Ratione loci potest unus episcopus
 preesse alteri. §. 3
 An de iure possit unus episcopus ali-
 um sibi vicarium constituere. §. 4
 An talis vicarius habebit iurisdictionem
 ordinariam vel delegatam. §. 5
 De clericis personatus habetibus
 qui audiunt leges vel physicam. §. 3
 Quid est personatus. §. i
 Quid de his qui habent beneficia quibus
 est cura animarum annexa. §. 2
 Quomodo intelligitur nisi intra du-
 orum mensium spatium. §. 3
 Quomodo

Quod faciūt p̄dicti cū leges sint viles
7 ecclesia eis vtať in iudicādo. §. 4.
De locantib⁹ domos suos vlu-
rariis publicis alienigenis. §. 4.
Quod hec constitutio facta est ppter flo-
rentinos 7 alios vide ibi. §. i.
Ad hoc vt hec cōstitutio habeat locū
requirit vt nō sit inde oriūdo. §. 2.
Qui dicat vlsurarij manifesti. §. 3.
Quis dicat oriūdo in ciuitate. §. 4.
Quid si talis sit oriūdo i vna ciuitate
7 tamen in alia ciuitate eiusdeꝝ do-
mini permittitur habitare. §. 5.
Queritur quando curret tempus tri-
um mensium. §. 6.
Quid si vn⁹ simplr enūtiat dño. §. 7.
Quid si locauit vlsurario quē vlsurarium
i grabā vel nō locauit ad exercendū
fenus. §. 8.
Quomodo intelligit hec clausula.
Vel alio titulo concedat. §. 9.
An expulsi vlsurarij terre erunt inē-
dicte. §. 10.
De his qui tempore interdicti
sepeliūt corpora in cimiterijs. §. 5.
Nota q̄ intelligit de quocūq; masculo
femia. clerico. laico. religioso. §. i.
Nota q̄ intelligitur de cimiterijs ab
episcopo solemniter benedictis. §. 2.
Nota tres rationes qualiter corpora
sepeliuntur in cimiterijs. §. 3.
Quid si sepeliāt i apliatōe cimiterij. §. 4.
Quid si sepeliant corpora clericorum
seruantium interdictum. §. 5.
An tpe interdicti liceat sepelire in qua-
tuor festiuitatib⁹. s. natiuitatis dñi.
pasce. pentecostes. 7 assumptionis
virginis Marie. §. 6.
Nota q̄ intelligitur d̄ excomunicati.
maiori excomunicacione. §. 7.

Quis dicatur publice excomunicat⁹. §. 8.
Quando quis tempore interdicti se-
pelit excomunicatos vel interdictos
necessaria ē cimiterij rēciliatio. §. 9.
Si quis esset occulte excomunicatus
7 sepeliens sciret nō est locus huic
pe ne. §. 10.
Quis dicatur vlsurari⁹ manifest⁹. §. ii.
Quid si in tali appareant signa vitii
onis: an poterit sepeliri. §. 12.
Quid si sepeliens ignorabat istū queꝝ
sepeliuit vlsurariū vel excomunica-
tum 7 cetera. §. 13.
Quid de portantibus ad sepulchruꝝ
vel emittentib⁹ funus aut fodien-
tibus sepulchrum seu prelati 7 cle-
ricis ecclesiarum illarum in quib⁹
sepeliuntur. siue de portantibus ce-
reos 7 cruces: similiter de dicētib⁹
officiū supra funus. §. 14.
Qui dicant nominati interdicti. §. 15.
Quid de sepeliente publice excomu-
nicatum: nominatum interdictum
7 vlsurarium manifestum tempore
interdicti. §. 16.
An tales sepulti d̄beat exhumari. §. 17.
Quibus debet fieri satisfactio. §. 18.
An hec pena habeat locum in sepeliē-
tibus eos in alijs casibus. §. 19.
An excomunicatis minori excomuni-
catione neganda sit ecclesiastica se-
pultura. §. 20.
De clericis i sacris 7 religiosis
p̄bentib⁹ matrimonium. §. 6.
Quid si coacte contrahāt: an incidāt
in hanc penam. §. i.
Quid si p̄trahat sed non sūmit. §. 2.
Quid si contraxit solum sponsalia p
verba de futuro. §. 3.
An intelligat de religiosis professis

tacite vel expresse .s. 4
Quis dicatur tacite p̄fessus .s. 5
Quid si quis contraxit cum moniali
 ignorans eam esse monialem .s. 6
In tales possint absolui ab ep̄o .s. 7
An papa possit dispensare vt existens
 in sacris contrahat .s. 8
 De clerico qui habet officium
 vicecōitis vel p̄positi seclari .s. 7
In sacris constitutus non p̄t habere
 officium aliquod temporale .s. 1
Quid de constitutis i minorib⁹ .s. 2
Quid de officio annexo dignitati
 sue .s. 3
An sit canon late sententie .s. 4
 Contra religiosos
 De religiosis excentibus clau
 strum vt audiant leges vel phy
 sicam .s. 8
Quare facta sit hec prohibitio .s. 1
Quid si non excent claustrum sed stu
 deant aut legant in claustro .s. 2
Quid si vadit ad audiendum vt hono
 ret amicu suu in principio studi .s. 3
Quid si vult continue exire vt hono
 ret ipsum .s. 4
An persona ecclesiastica possit aliqui
 bus sociis priuatim legere vel audi
 re leges in claustro .s. 5
Quando incipit cursus duorum mē
 sum .s. 6
Quid si post exitum mutato p̄posito
 vadit ad theologia .s. 7
Quid si destiterint infra duos mēses
 postea iterato ceperint .s. 8
Quid si tantum tempus fluxit de du
 bus mensibus vt non possit infra
 duos mēses redire ad claustru .s. 9
Quod monachi non possunt studere i
 scientia humana .s. 10

An hec pena habeat locu in tacite vel
 expresse p̄fessus .s. 11
Confaciētes sunt puati spe p̄motiōis
 ad dignitates nō ad ordines .s. 12
Quid si quis accedit ad studiū theolo
 gie sine licentia 7 cetera .s. 13
Quid si p̄lat⁹ religioso studioso 7 do
 cili nolit dare licentiā studendi .s. 14
De quo p̄lato intelligitur .s. 15
Quid si abbas vult accedere ad studia
 sine licentia alicuius .s. 16
Quid si vadit ad studendu sine licētia
 p̄lati non dimittit bitū vel econ
 trario .s. 17
 De religiosis q̄ temere habitū
 sue religionis dimiserūt .s. 9
Quid si ponet bitū s̄ absconsum .s. 1
Quare dicitur temere .s. 2
An i lectulo debeat dormire habit⁹ .s. 3
 De fratribus cassate religionis
 q̄ de nouo aliquē recipient .s. 10
 De religiosis medicatib⁹ q̄ do
 mos vel loca de nouo recipe
 rent .s. 11
Quō intelligit̄ istud de nouo .s. 1
Quia dicit̄ sine licētia pape an suffici
 at licentia legati a latere .s. 2
De religiosis dicētib⁹ aliqua vba vt
 retrahāt a solutione decimarū .s. 12
Ad hoc vt hec pena habeat locu duo
 requiruntur vide ibi .s. 1
Intelligit̄ hec pena in omnib⁹ q̄bus
 cūq̄ s̄ monib⁹ puat. seu publici .s. 2
Ihec pena non se extendit ad clericos
 seculares .s. 3
 De religiosis qui d̄sentib⁹ sibi
 nō faciūt viciāz de decimis .s. 13
An sint absoluedi reuētores decima
 rum si qui inueniantur .s. 1
Nota de predicatorib⁹ requisitis non
 predicantibus

predicatoribus et de eorum pena. §. 2
An teneant talia predicare clericis. §. 3
An teneant si non fuerint requisiti. §. 4
Quid si requirunt in aliis temporibus
 quam in contentis in textu. §. 5
Quod tenentur informare populum qua
 liter teneatur ad decimas. §. 6
Qui sint isti a quibus possunt requiri. §. 7
 De religiosis qui decimas eccle
 sias debitas usurpant. §. 14
Hec pena non habet locum in clericis
 secularibus. §. 1
Hec pena comprehendit etiam femi
 nas religiosas. §. 2
Hec pena intelligitur in decimis eccle
 sias debitis; sed si aliis privatis pro
 priis deberetur non habet locum. §. 3
Ad quibus officii sint suspensi contra
 facientes. §. 4
 De religiosis non servatibus inter
 dictum quando matrix ecclesia suat. §. 15
Hac constitutione non ligantur clerici
 seculares. §. 1
An intelligatur de interdicto a iure. §. 2
Pone quod matrix ecclesia tale interdum
 vult obviare an religiosi non obser
 vantes sint excommunicati. §. 3
Que sit matrix ecclesia. §. 4
Quomodo intelligitur matrix ecclesia
 obviare interdum. §. 5
An ecclesia metropolitana dicatur ma
 trix quo ad interdictum totius et vicie
 ita ut religiosi non observantes li
 gentur hac pena. §. 6
Quid si sit interdicta villa vel castrum
 non habens matricem ecclesiam. §. 7
Quomodo intelligantur religiosi scire quando ma
 trix ecclesia servat interdum. §. 8
Quid si interdum sit nullum propter
 appellationem. §. 9

Quid si matrix ecclesia non servat ubi
 est servandum an religiosi teneant
 servare. §. 10
Sed quid si episcopus mandat servari
 et capitulum mandat contrarium. §. 11
Nota penas quas incurrunt. §. 12
 De fratribus minoribus recipienti
 bus ad omnia fratres de tertio ordine. §. 16
Quid si alii religiosi vel clerici eos re
 cipiant. §. 1
Hec pena habet locum non obstantibus
 quibuscumque privilegiis. §. 2
Quid si fratres minores recipiant eos
 sed non in suis ecclesiis. §. 3
Isti de tertio ordine gaudet privilegio
 clericali. §. 4
 De monachis et canonicis regu
 laribus qui transierunt se ad curias pri
 vatim. §. 17
Hec pena habet locum in eis qui habent ali
 quam administrationem. §. 1
Duo requiruntur ad excoicationem hanc. §. 2
Quid si intrant curiam animo dani
 ficandi et tamen non damnificant. §. 3
 De monachis qui sine licentia abba
 tum. §. 18
Hec pena non extenditur ad regulares
 canonicos. §. 1
Quid si teneant arma ex monasterio. §. 2
Quid intelligitur nomine armorum. §. 3
Quid si teneant arma non ad offen
 sam sed ad alium usum. §. 4
An clerici portantes arma peccent mor
 taliter. §. 5
De religiosis ministrantibus sacram
 ta eucharistie absque licentia proprii
 sacerdotis. §. 18
An credat religiosus proebiano dicenti
 se habere licentiam. §. 1
Quid de secularibus mercenariis et

similib⁹. §. 2
An iusticiat licetia⁹ prochialis q⁹ nodū
 est presbyter. §. 3
An sufficiat licetia vicarij qui gerit cu
 ram ordinaria illi⁹ ecclesie prochia
 lis et est constitut⁹ ab episcopo. §. 4
An sufficiat licetia dyocelani. §. 5
Quid si prochian⁹ dicat do tibi licen
 tiam vt recipias a quo vis. §. 6
Quid si prochian⁹ dicat do tibi liceti
 am vt des sacra meis s⁹ ditis. §. 7
An religiosi offerentes sacramta baptis
 mi incidat exco⁹ municatione. §. 8
Quilibz sacerdos pot⁹ sibi assumē quēcūz
 i adiutoriu ad tps sibi cui⁹ qz hnia. §. 9
 De religiosi q⁹ absoluunt exco⁹ m u
 nicatos a canone. §. 20
An religiosi absoluētes a snia lata ab
 homine incidat i exco⁹ micatione. §. i
Qui sūt isti cas⁹ i q⁹ b⁹ p⁹ sit absolue. §. 2
Quid si religiosi hnt p⁹ legiu vt pos
 sint absolue a casib⁹ i iur⁹ posit. §. 3
Que sunt iste sententie a quibus non
 possunt absolue. §. 4
An prelati collegiatay ecclesiaz pos
 sint facere statuta sine consensu epi vt
 capituli cathedralium. §. 5
Quid si absoluant socium vel religio
 sum a p⁹ ditiis. §. 6
An absoluti incidant tanq⁹ participā
 tes in crimine. §. 7
Pone q⁹ frat minor absoluat p⁹ cussio
 re clerici nō a snia exco⁹ micationis s⁹ a
 peccato: nūqd ligat hac pena. §. 8
An p⁹ cūtes clericū et ingrediens reli
 gione possit absolui. §. 9
An sacerdos absolue aliq⁹ ab illis pec
 catis a q⁹ b⁹ n⁹ pot⁹ peccet mortali. §. 10
 De clericis secularib⁹ et religiofis
 inducētib⁹ ad vouēdū iurādū vt p

mittendū de eligendo sepulturaz
 apud eos. §. 21
Nota si confectum fuerit talis electio
 erit irrita. §. i
Quid si inducant ad iurandū et cē. s⁹
 inducunt vt eligant. §. 2
Quid si iducant ad vouendū et cē. de
 eligendo sepulturā apud non suaz
 ecclesiam. §. 3
Quid si q⁹ p⁹ prio motu iuraret vel vo
 ueret. §. 4
De restitutione faciēda ab illis qui
 illicite sepeliunt. §. 5
Quare ex delicto vnus taliter strafa
 ciētis tota ecclesia patiat⁹ dānū. §. 6
Quid si ecclesia cui⁹ cleric⁹ sic deliq⁹ ē
 prochialis sepeliendi. §. 7
Quid si ecclesia apud qua de iure de
 bebat sepeliri erat interdicta. §. 8
An illa que debebat restitui ecclesie
 in qua debebat de iure sepeliri si nō
 fuisset interdicta debebunt ecclesie
 ad quam corp⁹ transferretur. §. 9
Quid de viatorib⁹ decedētib⁹. §. 10
Done q⁹ quis in ecclesia nō poterat
 sepeliri: q⁹ ciuitas erat interdicta et
 alibi sepultus est de facto et multa
 oblata sunt ibi: an illa ecclesia debe
 at habere illa vel prochialis de illis
 quartam. §. ii
 De quocūq⁹ qui incidit in here
 sim iā dānatā vel nouā adinue
 nit et q⁹ nāl⁹ d⁹ quocūq⁹ h⁹ tico. §. 22
Quis dicat⁹ hereticus. §. i
An h⁹ tici possint reconciliari post mor
 tem. §. 2
Quis dicat⁹ h⁹ tico p⁹ p⁹ dubiū fidei. §. 3
An iudei sint exco⁹ mcati tāq⁹ h⁹ tici. §. 4
An heretici occulti sint exco⁹ mcati. §. 5
Qui dicūt credētes hereticor⁹. §. 6
 Quid de

Quid de audientibus sermones et pre-
dicationes eorum. *f.* 7

Qui dicantur receptatores eorum. *f.* 8

Qui dicantur defensores eorum. *f.* 9

Qui dicantur fautores eorum. *f.* 10

Altz qd dicat fauē hēricis et his. *f.* 11

De dominis tpalib⁹ qd cogitāt

De officio inquisitionis. *f.* 22

De inēstitorib⁹ qd quouis modo

Emitūt pcedē dē hēricos. *f.* 24

Quid si omittāt timore vel ppter vi-

Tandū scandalū. *f.* 1

Quis dicat suspēd⁹ et p quā suspitio

Nē pōt cōtra quempiā pcedi. *f.* 2

Quid si vacat sedes apostolica an pos-

Sit absolui a collegio cardinalū. *f.* 3

An pene suspensionis et excoicationis

Ligent occultos. *f.* 4

De inēstitorib⁹ qd extorquet pe-

Cunias ratione sui c flicij. *f.* 25

Quantū debent satisfacere. *f.* 1

De his qd mandant christianos

Occidi per assassinos. *f.* 26

Qui dicantur assassini. *f.* 1

Quid si mandat occidi iudeos vel pa-

Ganos. *f.* 2

Quid si mandauit quis occidi christi-

Anos et re integra reuocauit. *f.* 3

De scismaticis et qui inuntur

Corū ordinationib⁹. *f.* 27

An ordinatus a scismatico recipiat ca-

Aderem. *f.* 1

An suspensio pcedat in infinitū. *f.* 2

Quis dicat ppe scismaticus. *f.* 3

Atrum sint heretici et incurrat penas

Hereticorum. *f.* 4

Atrum oēs scismatici sint excoicati. *f.* 5

Que dña sit it scisma et heresim. *f.* 6

De ferentib⁹ ferrū et ma ligna

Mina ad ipugnādū xpianos. *f.* 28

Quid si huiusmodi sunt delata sed ea

Intentione ut impugnentur. *f.* 1

An sit alia pena vlt excoicatione. *f.* 2

Quid pūeat appellatiōe armorū. *f.* 3

Quid d his qd exercēt gubernatione i

Piraticis nauib⁹ saracenoꝝ nō con-

Tra xpianos. *f.* 4

De fractoib⁹ seu incendiariis ec-

Cclesiarum et aliorum locorū. *f.* 29

Differētia int incendiarios eccliaz et

Religioꝝ locorū et aliaz rez. *f.* 1

Qui dicantur incendiarij. *f.* 2

An ille qui hz ias indicēdi bellū iustū

Incendiari⁹ dicat vel qd ei⁹ noie incē-

Dit. *f.* 3

Quid de illo qui incendit ppriaz vo-

Mū vel legetem. *f.* 4

Quis dicatur fractor ecclesie. *f.* 5

An fractor occultus sit excoīunicat⁹

Ipso iure. *f.* 6

An sacrilegi sint excoīunicati. *f.* 7

Quid si aliquis omittit in ecclia ali-

Quid enorme. *f.* 8

A quo debent denunciari tales. *f.* 9

An vigore consuetudinis tales sint ex-

Ccoīunicati. *f.* 10

An exulet metus vel coactio quēcūqz

Aditionalis. *f.* 11

De statutib⁹ dē libertateꝝ eccle-

Sie. *f.* 30

An scriptores consiliarij rectores et celi

Sint ipso iure excoīunicati. *f.* 1

Querit quando dicat negligētes in

Delendo. *f.* 2

Quid si certificat de nocte vel in die

Festo qñ consiliū generale nō pōt fieri

Vel certificat dū ē infirm⁹. *f.* 3

Quid si consiliari⁹ dedit cōsiliū. *f.* 4

An liget vniuersitas ppter statutum

Factum per aliquos. *f.* 5

Quid intelligit fieri contra libertatē
 ecclesie. *s.* 6
An imperatores et reges contrafaciē
 tes ligentur hac pena. *s.* 7
Qualiter debāt idonee cauere. *s.* 8
Quid si fiat cōn particulares vsuetu
 dines aliqz eccliaz vñ psonaz. *s.* 9
Quomodo intelligatur fieri contra
 libertatem ecclesie. *s.* 10
Statutum factum per laicos non co
 artat clericos. *s.* 11
Altru violatores nō tm ecclesie s etia
 imunitatis sint ipso iur excoicati. *s.* 12
An clerici vel scholares ad sua vñlia
 possint in ecclesia gregari. *s.* 13
An ordinarij possint dare licentiam
 laicis cōn imunitatē ecclesie. *s.* 14
Que sint vetita in ecclesiis fieri. *s.* 15
An cond^o facti in ecclesia teneat. *s.* 16
Quid si fieret statutum q non posset
 ecclesiis donari. *s.* 17
Quid si fiat statutū generale qd veni
 at includere clericos. *s.* 18
 De his qui vsurpant sibi custo
 diā vacantū eccliaz. *s.* 21
An mulieres que hoc facerent sint ex
 cōmunicate. *s.* 1
Que dicantur regalia. *s.* 2
Quando dicatur de nouo. *s.* 3
Quō dicatur talia pcurare. *s.* 4
Clerici p tpe quo nō defendunt eccle
 siam puent^o recipere phibet. *s.* 5
Quid de illo qui iusto titulo d3 hēre
 custodiā vacantis ecclesie. *s.* 6
 De falsificatib^o lras dñi pape. *s.* 22
Quid si falsitas est ita latēs q videri
 etiā a perito nō possit. *s.* 1
An impetrās litteras dñi pape tacita
 vitate vel suggesta falsitate sit ipso
 iure ex cōmunicatus. *s.* 2

Quid d illo qui vtitur litteris aposto
 licis s alio nomine impetratis. *s.* 3
Qui sunt modi falsificadi litteras pa
 pales. *s.* 4
An iuenies lram dñi pape cui^o effica
 cia iam expirauit ludo nō intētiōe
 vtendi litterā male formataz refor
 met vel pundum. *s.* 5
 De isecutorib^o cardinaliū. *s.* 23
Nota decem et nouem penas contra
 isecutores cardinalium. *s.* 1
Quid si quis percuteret cardinalem
 se defendendo. *s.* 2
Multis modis dicitur quis deliquer
 hostiliter insequendo. *s.* 3
Quid si receptator iseqvētis cardinale
 sit sanguineus receptati. *s.* 4
Quid si q talē isecutionē habuit rata
 tā nō fuit nomine eius facta. *s.* 5
Dicit^o h q et^o edificia debēt dirui: qd
 si habuerit cōmunē domū. *s.* 6
Que dicant^o vicine ciuitates. *s.* 7
Quomodo dicat^o cauere idonee. *s.* 8
Quid si xpiani nihil possideant vltra
 mare quo tales debēt pgerē aduri
 penitentiam. *s.* 9
Quomodo intelligatur quis dare au
 xilium et fauorem. *s.* 10
 De rectorib^o ciuitatū q nō puni
 unt isecutores cardinaliū. *s.* 24
 De isecutorib^o epoz et ce. *s.* 25
Nota decē penas eoz. *s.* 1
An he pene habeant locū in psequēte
 epm qui renunciauit epatui. i. loco
 nō ordini. *s.* 2
An habeat locū hec pena in psequēte
 electū nōdum consecratum. *s.* 3
Quid si q pcutit epz se defendēdo. *s.* 4
Quid si q mādauit talia fieri et tam
 nō est securū maleficiū. *s.* 5

Quid si

Quid si ista non sunt facta eius nomine
et ratum habuit. 7

Quid si advocatus vult tale defendere
in iudicio. 7

An psecutorum filij qui inhabiles sunt ad be-
neficia obtinenda in tali dyocesi sint
habiles in alia. 8

An tales pnt bnficia ia obtentis. 9

Quid faciedu de illis candelis cum qbus
sunt excomunicadi. 10

Quomodo intelligat mode posse
se repitare se. apo. 11

An in hoc credatur absoluto. 12

An credatur in foro penitentiali. 13

An capies equum per quem equitat vel res
quas se possit excoicare. 14

An hic facta satisfactione absolutus sit
interdictum civitatis. 15

An loci excoicare teneat evitare locum
excomunicatum. 16

Dans filium iuravit excommunicatione
De quo filio intelligit hic. 17

Quomodo dicat civitas delinquere
i. e. 3 ut interdictio si iaceat. 18

Si quis insultavit aliquem sub porticu an
dicat insultasse ad domum. 19

Que dicantur de exigentibus
De exigentibus et extorquentibus
talas vel collectas a clericis. 20

Quid si non exigunt ab inuitis sed de
rio sponte solvunt. 21

Eccliafice persone non debent gra-
uari angariis. 22

Quid de fratribus tertij ordinis sancti
francisci et huiusmodi. 23

Quid si occurrit necessitas nec tps cu-
lendi papam utrum si gravetur ec-
clesia incurrant he pene. 24

Que dicantur expeditiones. 25

Que munera seu collecta habeat eccle-
sia. 26

Que quo habet rector talis satisfacere
antequam absolvatur. 27

Quid si novus successor opera dedit
per hunc vana emendaris non potest. 28

Que his qui appellunt platos seu
capitula ad submittedu laicis vel
alienadu bona mobilia. 29

Hic exprimitur causa quare hec statu-
tio facta sit. 30

Hec phibitio solū hz locū i rebz imo-
bilibz et iuribus ecclesie. 31

Jura incorporalia inter mobilia in-
dicantur. 32

Modi sūmionis prohibite in textu
numerati. 33

Pena platorum et clericorum defaciendi. 34

Propter delictum domini terra potest
interdictio subici. 35

Que exigentibus pedagia et guida
a psonis ecclesiasticis. 36

Quid significantur pedagium tributum
vedgal census pensio. 37

Clerici imunes sunt i rebz qd non defe-
runt ea negotij qd si ea negotij defe-
runt imunes non sunt. 38

Qui dicitur sacrificari d tali transgressioe. 39

An episcopes redditum clericorum vel rectorum
eisdem privilegiis uti possint. 40

Quis dicatur ppe negotiator. 41

An clerici teneant vededo fructus de p-
benda si fiat statutum qd si qd vedat te-
neant dāt duos decarios regi et. 42

Que his qui cedunt repalias de
pionas ecclesiasticas. 43

Intota penas tā cedentium i episcopalis qz
ventium contra tales pionas. 44

An hec pena habeat locū si clericus p-
cipalis debitor caput eum occasio
ne repelalie sunt cense. 45

Que sunt persone ecclesiastice cō qd

Nō debet cecedi repesalie .s. 3
Altz possit cecedi p edito clia vni^o di
 oceli^o p^o clicol^o alt^o dyocesis .s. 4
An p ista decretale corrigat illud .c.
 quo cecidit repesalie qñ ciuitas vidi
 care negligit qd a suis i^o pbe fēz ē .s. 5
Quid si .j. menlem fuerit ecclesiastica
 piona pro alio pignozata .s. 6
De impediētib^o officiū cuius
 cuiq³ iudicis ecclesiastici .s. 40
Altz talis pena sit in puata psona 7
 quid de clerico sic agente .s. i
Que sunt cause que spectant ad foruz
 ecclesiasticū .s. 2
De pcellētib^o reassigre bñficia
 7 dñitētib^o citatos romā ne va
 dat .s. 4i
Quid si qñ dñz laicū citatū romā .s. i
Quid si essent alibi citati .s. 2
Quid si citat^o pcurat se capi p platu^z
 ecclesiasticū .s. 3
Quid si detineat mulieres regles .s. 4
Ad penam excommunicationis iurre
 dam sola captio sufficit .s. 5
An tales qui puat bñficia obtētis: eti
 am ad obtinēda sint inhabiles .s. 6
Iste suspensiones sunt sciēde qā etiaz
 occultos ligant in foro pñiali .s. 7
De pcurante religiosū vel con
 uersum .s. 42
An conuersi ecclesiarū seculariū gau
 deant tali priuilegio .s. i
Quid si quis percutit vnum de stio
 ordine sancti i^o francisci .s. 2
An mandās occidi clericū 7 mori
 ens an reuocationē tūc iurrat ex
 cōicationē qñ nūc^o mādātū exēq^o .s. 3
Qualit^o intelligat enomis iūcto .s. 4
De ipediētib^o officiū visitatorū
 monialiū seu canonicarū .s. 43

An debeat pcedere monitio ipedimē
 tū vel ecoñ vt sit loc^o huic pene .s. i
An sufficiat monitio generalis .s. 2
De doctozib^o q sciēt docēt illorū
 q dimiserūt bitū sue religiois .s. 44
Quid si monach^o habet domū iuxta
 scholas 7 audit in domo sua .s. i
Quid si monach^o non vult exire: an
 possit expelli ex scholas .s. 2
Quid aget doctoz si n pōt expelli .s. 3
De strahētib^o matrimoniu in
 gradu sanguinitatis .s. 45
Quid si qñ dñbat cū hñte maritū vel
 iudea vel pagana vel cognata spi
 rituali vel legali .s. i
Quid si qñ dñbat .j. gñdus sanguini
 tatis vel affinitatis cū dispelatione
 pape .s. 2
Quid si qñ dñberet ignorat i^o grantia
 facti p^oabili nō affectata .s. 3
Quid si qñ ignorabat ius vsq³ ad quo
 tū gñdū extēderet p^ohibitio .s. 4
An ambo ligēt si solū vn^o strahētūz
 scienter straxit .s. 5
Quid si i^ogrāt pñat a pñcipio postea
 superuenit notitia .s. 6
Quid si pñti cū ea quā credebā san
 guinea: si in vitate nō erat .s. 7
De his qui per vim vel metum
 extorquent absolutionē ab excō
 municatione .s. 46
Quid si iusta erat excōicatio .s. i
De q suspēione loquat^o hic text^o .s. 2
Quid si excōicatio ē p metū extōia .s. 3
Quid si quis intulit metū tñ iudex p
 ter h noluīt absoluerē .s. 4
Quid si nō excōmunicat^o intulit me
 tum: sed aliū .s. 5
An in pñcto casu excōicatio 7 ce. i^o cur
 rit hāc penam si ali^o p eo vel eius
 nomine

nemine metum intulit. §. 6
Quid si absolutor qui per metū absol-
 nerat postea ratū habuit. §. 7
Quid si quis non inferat metū in cor-
 pore s; p penā a missionis rez. §. 8
Quid si spulit per vanū metū. §. 9
Quis dicat iust? met? §. 10
Quō cognosceat vtrum metu publice
 potestatis a iquid gerat. §. 11
An metus cōminate excois sit censen-
 dus iustus. §. 12
Sicut requiritur metus q possit cadē
 i cōstātē viz ita reqrit dol? q possit
 cadere in prudentissimum. §. 13
De spellentib? celebrari in loco
 interdicto. §. 14
Quid si episcopi cōpellant. §. 15
De quo interdicto h loq? text? §. 16
Quid si occultum est q locus sit inter-
 dictus: tamen cleric? scit. §. 17
Quid si phibeat excoicatos exire nō a
 missa s; ab aliis diuinis officiis. §. 18
De qua admonitione loquit? tex? §. 19
Quid si faciūt celebrari in suis orato-
 riis. §. 20
An tpe in dēi possint cāpane pulsari
 prop? pōicationē vel capituluz con-
 gregandum. §. 21
Publice excoicati 7 interdīti si moniti
 nō exeūt cū diuina celebrāt aliam
 incurrunt excoicationē. §. 22
An ligatus plurib? sententiis possit
 vna absolutione absolui. §. 23
De sepeliētib? hereticos. §. 24
De grauanti? electores eo q
 noluerint eligere eos pro quib?
 rogati sunt. §. 25
Quid si episcopi hoc faciant. §. 26
Que dicantur psonē ecclesiastice. §. 27
Ad quos spectat electio d iur cōi. §. 28

An preces inducant symoniam. §. 29
Casus specialis in quo percuties laicū
 est excoimunicatus. §. 30
An grauantes eos qui noluerunt pre-
 sentare illum pro quo rogati sunt
 sint excoimunicati. §. 31
De mittētib? cardinalibus in
 clau positis gratia electionis
 pape nūciū vel epistola. §. 32
De rectorib? ciuitatū in qb? fue-
 rit celebranda electio pape qui nō
 faciūt seruari cōstitutionē ordina-
 tam. §. 33
Mortuo papa rector ciuitatis illi? o3
 prestare iuramentū q ordinē illius
 cōstitutionis obseruabit. §. 34
Penas quas incurrit si non facit vi-
 ligenter obseruari. §. 35
Districte precipit? prelatis ecclesie 7 p-
 dicatorib? vt exhortent? clez 7 po-
 pulū p electione pape orandū. §. 36
Que sunt illa ad que tenet dñs ciui-
 tatis in qua mouet papa facere ob-
 seruari. §. 37
Ad cardinales in electione pape nō
 citantur: sed expectantur per decē
 dies: ec? in aliis electionib?. §. 38
An si cardinales aliq sint ita abientes
 q nō possent veni? infra terminū
 .io. diez. Alij statim añ pfectū tñu-
 nū possint ad electionē pcedē. §. 39
An aliq cardinalis nō debito tpe ex-
 pedat? possit agere de cōceptu. §. 40
Quid si isti presentes essent paucio. es
 q? tertia pars. §. 41
Que sit necessitas q cardinalis possit
 hēre duos viatores in clau. §. 42
An cardinalis ppter infirmitatē possit
 voci renunciare 7 rediens iterum
 admittatur. §. 43

An cardinalis veniens post diem in
cluiure octauū teneatur vitaz sicut
alij agere in pane ⁊ aqua .s. ii
Abi debeat uenire cardinales quā
do papa moritur in mari .s. iz
Quid si electio pape sit facta in ciuita
te interdicta .s. iz
Cardinales tenet eligē idoneū .s. i4
Quid si laici illitteratū eligāt .s. i5
Nota cautelam adhibendam circa cō
clauē .s. i6
de his qui vocantur ad dirigen
das moniales ⁊ ce .s. 52
Qui sunt isti q̄ possunt incurrere hāc
excommunicationem .s. i
Quid si vocarentur mulieres contra
facientes .s. 2
Hec pena etiam se extendit in electōe
illaz que viuūt sicut canonici secu
lares .s. 3
De electoribus ⁊ electis ad regim
vrbis rome .s. 53
Ratio quā facta fuit hec cōstitutio .s. i
Pene quas tales incurrunt .s. 2
Ciuēs romani possunt esse senatores
dūmodo non vltra annum .s. 3
De magistris ⁊ scholaribus bo
noniensibus adductibus hospi
tia alioz ante adductionis tēpus
sine licētia ipsoz .s. 54
An locatores incidant in hāc excom
municationem .s. i
An hec cōstitutio astringat locatorem
ad locandū secundo āno .s. 2
An hec cōstitutio in alijs scholarib⁹ sit
seruanda sicut bononie .s. 3
An sufficiat episcopo bononie facere
legi per scholas .s. 4
An hec cōstitutio sit late snie .s. 5
An hec cōstitutio extendatur ad scri

ptores .s. 6
De participante cū excoīcato a
papa in diuinis .s. 55
Quinq; requirunt ad hoc: vt hec pe
na habeat locum .s. i
De participante cum excoīcato
necū a papa: sed a quocunq; in
crimine .s. 56
Hoc intelligit de excoīcato post lata
sententiam .s. i
Quid si participat in locutione orōne
dormitione .s. 2
Hic intelligitur de consilium dante
directe .s. 3
De his qui procurant q̄ serua
tores dati se intromittat de his
que eis non licet .s. 57
Conservatores dāt a papa: ⁊ solū co
gnoscent de manifestis iniurijs .s. i
Qui dicantur conservatores .s. 2
Quid si negetur offensa notoria .s. 2
An conservator possit punire offensiā
inferendam .s. 4
Quid si ppter ignorantiam se intro
mittunt de non manifestis .s. 5
An tales contrafacientes sint etiā su
spensi a beneficio .s. 6
An alius q̄ papa possit dare istos cō
servatores .s. 7
De eo q̄ fingit aliquē casū ppe
quez iudex vadat vel mittat ad
aliquā mulierē p testimōio .s. 58
Quare fuit facta ista cōstitutio .s. i
Quid si volentes ire volant .s. 2
Quid de matre tutrice filioz .s. 3
An hec pena habeat locum in iudice
laico .s. 4
Si quis procurator vlt pars nominat
aliquā mulierē in testē ad finē hūc:
vt iudex vadat vel mittat ad eam
est

est excommunicatus. §.

5

An eo ipso q quis fingat contra istaz
cōstitutionē sit excommunicat⁹. §. 6
De eo qui absolutus fuit in arti
culo mortis cessante causa vt pre
senter se illi a quo fuerat absol
uendus. §.

59

Quomodo intelligitur omode. §. i
Propter iustum impedimētū potest
quis absolui ab alio q̄ ab eo a quo
fuerat absolvendus. §.

z

An illa absolutio que conceditur pp̄
iustuz impedimētū ⁊ cetera habeat
locum in excommunicatis alia rōne
cōtā q̄ per manū inieciōez. §. z

Eum quis absoluitur ab excommunica
tione debet satisfacere iuxta propri
as facultates. §.

4

Atrum legati de latere possint absol
uere inuicentes manus violentas
in clericum. §.

5

An in aliis casib⁹ reseruatis pape pos
sint legati absoluerē. §.

6

An absolutio ab excoicatione possit p
procuratorem peti. §.

7

De rectoribus ciuitatum qui fa
ciunt statuta per que quis com
pellatur soluere vsuras. §.

60

Paria sunt aliquid facere per viāz di
rectam vel indirectam. §. i
Generatores debent compelli ad pro

ducendum in iudicio libros rationū
per cenuram ecclesiasticam. §. z

Quod predictus casus est specialis in
quo quis compellitur producere ra
tiones contra se. §.

Quod appellatione ecclesiastice censu
re intelligitur excommunicatio suspē
sio interdictum. §.

Quid si dicat vsurarius vel heres su
us se non habere libros rationum
vel perdidisse eos. §.

Quid de herede vsurarij qui non scri
psit rationes in libro. §.

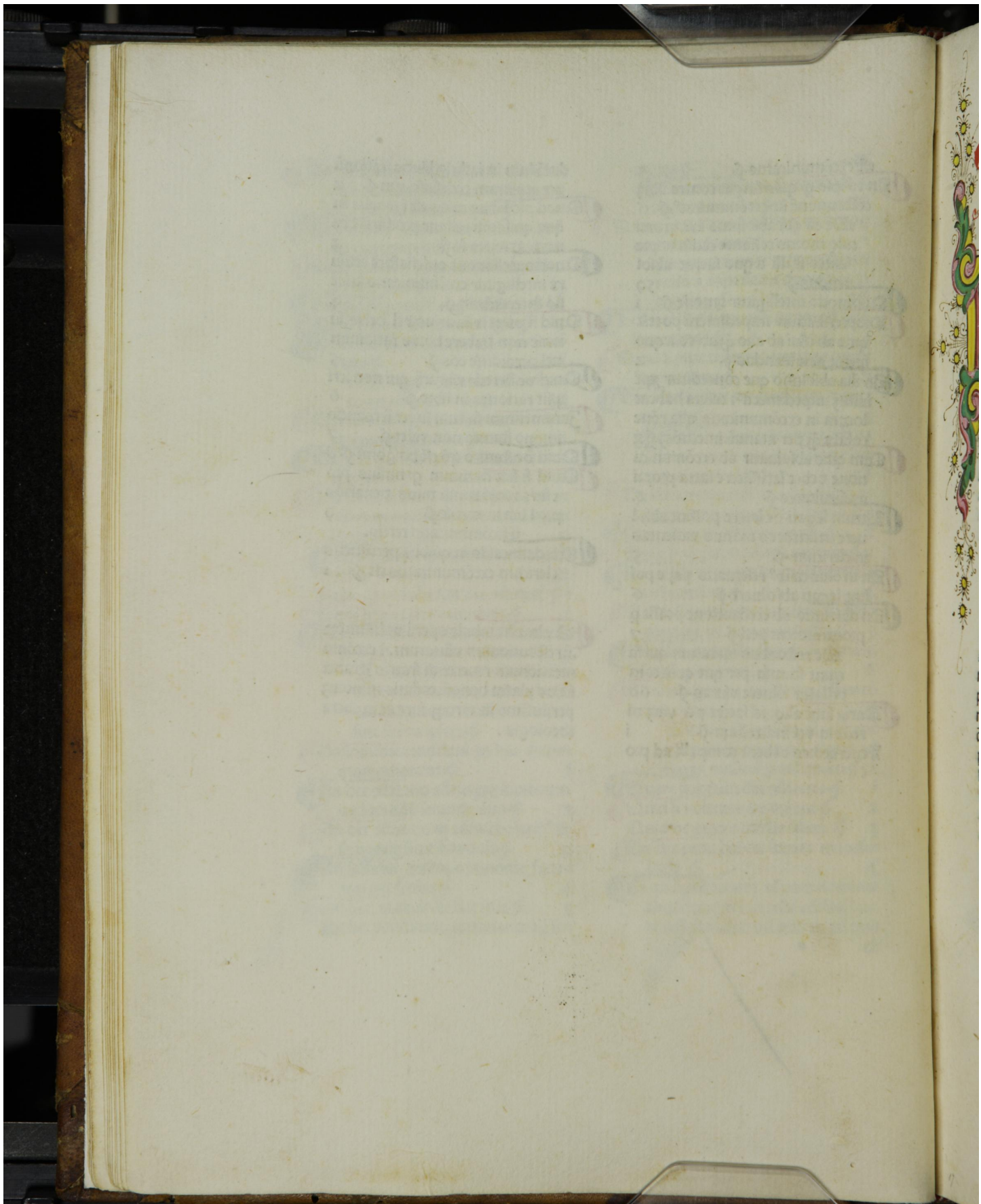
Juramentum factum super seruando
iniquo statuto non valet. §.

Quid de statuto qd est bergomi. §. 8

Quid si fiat statutum q nullus pro
vsura recipiat nisi duos denarios
pro lbra in mense. §.

Excommunicatio tertio.
Quidam casus in quibus percutiens
clericum excommunicatus est. §. i

Explacunt tabule operū utilissimoz
I. restitutionum vsurarum. ⁊ excommu
nicationum reuerendi fratris Franci
sci de platea bonon. ordinis minorū
peritissimi in vtroq̄ iure ac in sacra
theologia.

Incipit op^{us} restitutionis vtilissimū
a reuerēdo in Christo patre fratre
fratrisco d platea bononiēse ordinis
minorū diuiniq^{ue} vbi predicator exi
mio editum.

Restitutio primo.
Atq^{ue} restitutio sit
d necessitate salut.
Rūdeo fm Sco.
i quarto. di. 15. ar.
2. q. 4. §. i. i pñ. q^{ue}
sic: q^{ue} sicut auferre alienū ē peccatū
mortale: et cont^{ra} preceptū diuinū ne
gatiuū. s. nō furtū facies. ita et tenē
alienū. Et ideo sicut necessariū est
suare precepta negatiua: ita necessa
riū est nō tenē alienū iuito dño: et p
oñs: vel adu statim reddē: vel statim
velle reddē cū fuerit opportunitas.
Unde est restitutio necessaria: vt p^{ossit}
quedā satisfactio: nec generalit^{er}
accipiēdo satisfactio: nec spāliter.
Generalit^{er} enim accepta reddit pro
peccato equalens ei in quē peccat.
Non sic ista restitutio: quia absq^{ue} oī
redemptione pro peccato posset reddi
proximo qd suū est: sicut in mutuis
reddis creditori absq^{ue} omni satisfac
tione ptinente ad reconciliationē
peccatoris. Et similis nō ē satisfactio
spālis que est tertia pars penitentie:
quia de congruo requirit^{ur} restitutio
ante omnē partem penitentie: sicut
cessatio voluntatis in adu vel facto a
peccato. Sed satisfactio que est t^{ercia}
pars penitentie nō requirit^{ur} añ alias
duas partes pñie: imo sequit^{ur} contri
tione et cōfessionē vt iniūda a sacer
dote. Restitutio enim non iniūgit

a sacerdote: sed a lege diuina: et est
simile in aliis peccatis si teneretur
Adulterā restituere viro suo: nō est
nisi cessare a peccato: vel a tñsgressi
one hui^{us} precepti. non mechaberis.
Et illud precedit omnē partē pñie
accepte: et ideo sicut tenēs adulterā
non est capax pñie sed irrisor: et ideo
si talis veniat ad pñiam addit pecca
tum peccato. Ita et detinens alienū
voluntate et facto: dū talis non est
capax alicuius partis pñie. Ihec ipse
ad litterā. Concor. Landu. in 4°.
di. 15. et Alen. in sum. li. 5. ti. xix. di
cens q^{ue} restitutio ē de necessitate sa
lutis: q^{ue} est adus iusticie et mutatiue
Ad obseruandū autē iusticiā omnes
tenēt. Ideo quilibet tenet rei ablate
iniuste ad restitutionē. Unde Aug^{ustinus}.
in epistola ad Macedoniū. et habet^{ur}
i. 4. q. 6. c. i. non remittitur peccatū
nisi restituat^{ur} ablatū: si restitui potest
Ihec Aug^{ustinus}. Et si non potest restitui
debet redditio fieri in equalenti: si
fit possibile. et. ne lite pendente. c. 2.
Si hō equalens reddi nō possit:
tenet qui damnum intulit restituere
qd potest ad arbitriū bonorū viroz
Ihec ille. Quid si precipit a p^{ossessore}
vt statim restituat. Rūdet Ifran. de
mar. in quarto. q^{ue} si non facit: mor
talit^{er} peccat: quia preceptum de non
retinendo re alienā obligat semper
et ad semper.

Restitutio secundo. s. quis teneat ad
eam. Quero quis teneatur ad resti
tutionē. Rūdeo fm Sco. in 4. di.
15. et fm Ric. ibidē: q^{ue} dānificans: tā
principalis q^{ue} fautor tam bonorum
anime q^{ue} corporis q^{ue} fortune et fame

Unde pmo dicitur d dānificatib⁹
in bonis anime. Secundo de dāni
ficantib⁹ in bonis corporis. Tercio
de dānificantib⁹ in bonis fortune.
De restitutione dānificantū in
bonis anime.

Quid si aliquis retraxit aliquē a re
ligionis ingressu. Rndet Sco. in 4.
di. 15. ar. 3. q. 1. in pñ. q si abstraxit
aliquē iam obligatū ad religionē:
intelligo obligatione professionis:
tenet ad restitutionē. s. agere q ille
redeat. Sed si aliquē dispositum ad
intradū retraxit ne intraret: quia
interest inter habere 7 ppe esse: nō
tenet ad tantā restitutionē religiōi
ad quantā si fuisset in religionē: sed
tamē ad aliquā restitutionē: vtpu
ad aliquā inductionē altius equiva
lentis ad ingressum istius religiōis
7 hoc intelligendū ē si aliquē rexit
intentione dānificandi religionem
Si autē intentione pñlūdi vtilitati
prope sine fraude: nō tenet religiōi
s in pñmo casu. Et fo tenet pñone
quā rexit: vt in pñuasionib⁹ 7 aliis
bonis spiritalibus 7 equipollentiā
bonis illis in quib⁹ illū retrahendo
dānificauit. Conco. Asten. in sum.
li. 5. ti. 29. Tūc facit animo dānni
ficādi: qñ ingrediēs volebat legare
bona sua religioni. Itē Ric. in 4.
di. 15. ar. 5. q. 4. dicens q retrahēs
vtilē pñonā religioni ab ingressu
eiusdē intentione dānificandi reli
gionē: tenet illi religioni ad inesse
ad arbitriū bonoz viroz. Si autē
hoc faciat n ppter hoc: sed vt pñulat
vtilitati sue sine tēporali siue spūali
nō suggerēs aliquod salū nec in

fraudē: nō tenet religiōi ad aliquā
restitutionē: s pñone cui⁹ profectum
spūalē impediuit. tenet in spūalibus
facere restitutionē quā potest. Ifrā.
vero de mar. in. 4. dicit. Quid de
illo q impediuit aliquē ab ingressu
religiōis. Rndet q tenet eū efficacē
inducere ad hoc vt meli⁹ a qñ re
xit cum. Sed si qñ exire faciat aliq
personā de religionē: vel impediat
ingressum dicit q d3 seipsum dare
pro illo: vel pcurare equiualem:
vel facere quod in se est.

De his qui induxerunt aliquos ad
peccatum.

Utrū inducēs aliquē ad peccatum
pñulendo: suadendo: rogādo 7 ceta
teneat ad restitutionē. Rndet Sco.
vbi s. ar. 3. q. 1. q sic. modo sibi pos
sibili. s. inducendo eū ad pñiam effi
cacē 7 ad adus virtuosos. 7 si sola
inductio nō sufficiat: quia facili⁹ est
puertere: qñ puertere: tenet 7 per se
orādo: 7 per alioz orōnes pcurat
impetrare sibi pñuersionē: 7 p alios
pñuafiores efficaces: dñ tñ illis non
prodat peccatū occultū alterius. Et
per hoc patet quātū peccatum est 7
periculū: aliū sollicitare 7 inducē ad
peccatū: qā potest vix digne restitu
ere: cū volūtātē iā allecā ad peccatū
vix possit pñuasionib⁹ 7 aliis multis
viis reducere ad vtutē. Ratio hui⁹
satis pz: cū vtutis bona sint maxima
sz Aug. pmo retractationū. Plus
dānificat qui in istis dānificat: qñ q
in qñbusq; aliis. Et pñs plus fm
iusticiā tenet ad restituendū pñmo
quātū sibi possibile ē. Idem Asten.
li. 5. ti. 29. qui querit utrū dānificat
aliquem

in bonis anime teneat ad restitutionem. Et rñdet q sic multo magi qñ dñificas in bonis corporis vel in bonis extiorib⁹: q̃a bona anime sūt multo meliora illis. *Alñ. 6. q. i. c. sūt plurimi. dñ. multū dāna morum dñ stāt a dñis rez tpiū: cū ista sint eē nos: illa nō in nobis sint. Isnull⁹ autē dñificare aliū potest in bonis anime nisi dispositiue. i. cū inclinando vbo vel exēplo ad peccandū. Et ideo talis teneat ad restitutionē. i. cū disponēdo put pōt ad bonū: bono vbo ⁊ exēplo p eo orādo vel orōes p eo impetrādo. Idē Ric. in. 4. di. 15. ar. 5. q. 2.*

4 Quid de illo qui attentat pudicitiam. i. castitatem alicuius mulieris: interpellādo eā de luxuria: ⁊ ei plura dens blando sermone pollicēdo ei maria ⁊ montes. Rñdet Jo. de pla. insti. dñ iniuriis. s. iniuria. v. siue cui⁹ q tenet ei adione iniuriarū: ⁊ viro ei⁹: q̃a ei⁹ pudiciā corūpere tētat. Similit̃ insectās mulierē ⁊ post eaz vadens: quocūq̃ vadat tenet ei iniuriarū: q̃a p̃t assiduā ei⁹ frequentia ⁊ insectationē infert mulieri multaz in famiā: vt. dñ. iniuria. ⁊ est tex. in .l. itē apud labeonē. s. appellare. ⁊. s. aliud. Sec⁹ si nō frequent̃ insectet: sed aliqñ grā solacii ⁊ ludi honesti: Et hoc verū qñ interpellat de luxuria mulierem honestā. Sec⁹ si veste meretricali esset induta: q̃a tunc eaz appellās ⁊ insectās nō tenet iuriarū. dñ. itē apud labeonē. s. si q̃s vginē. ff. de iniuriis.

5 Quid de illo q vitupauit aliquem iniuste. Rñdet Alsten. vbi s. s. 3. vbo.

q sicut dignitatē p̃sone ei⁹ in opinione hominū maculauit p illationē contumelie: sic reparz eū per exhibitionē reuerentie

6 Altrū seducēs vel deflorās virginē teneat ad restitutionē eaz ducendō vel dotando. Rñdet Ihosti. in sum. in ti. de matrimonio. s. rubrica q̃lis strahit ver. hec in iudicio. q̃ vbi cā decipiēdi ⁊ tñ carnalē copulā extorquendi cōsensit aliquis in aliquam: si deceptor vult verā agere p̃niam necesse habet illā sine fīdione aliqua ducere in vxorē: vel si hoc nō potest facere debz ei dare viz ducientem vel aliū satisfacere fm Ric. in. c. i. ⁊ 2. de adulte. 26. q. 2. tria. Concor. Alexander de ales in. 2. tractatu de stupro. Concor. Ric. in. 4. di. 15. ar. 5. q. 2. Concor. Jo. de pla. insti. de publicis iudi. s. itē lex iulia. dicēs q̃lier puniat stuprū de iure canonico dicē q mulier nō puniē: s. stuprās vginē cogit eā dotare: ⁊ in vxorē recipere si ipsa ⁊ p̃ ei⁹ velit. al si nolit cogit solum eā dotare iux ip̃i⁹ stupratoris facultatē ⁊ puelle dignitatē: ⁊ hita cōsideratione quātū plus rōne deflorationis datura ē alteri viro: aut si stuprator noluit eā recipere in vxorē tunc vberib⁹ castigat⁹ a iudice put ei visum fuerit: ac etiā excoicatus de trudas in monasteriū adur⁹ p̃niam. Ihec omnia habēt. c. i. ⁊ 2. de adul. Et nō q̃ l3 hec sit pena legi veteris tñ fm Sco. qñ lex noua cōcordat cū lege veteri est suāda. Ihec dic in. 4. di. 15.

7 Altrū confessor q de facto absoluit aliquē quem de iure absolueri non

poterat: teneat ei ad restitutionem, s. notificando qd eū absolueri n̄ potuit. Rndet Ric. q. sic: 7 peccat mortalit̄ fm Ric. in. 4. di. 28. ar. 2. q. 5.

8 *Altru* dānificās aliquē in bonis aie vel corporis ex fraudolento consilio teneat ad restitutionē. Rndet Ric. i. 4. di. 15. ar. 5. q. 2. q. sic. Et dicit qd appellatione fraudolenti consilii continet malū consiliū datū ex ignorātia: quibus bonū consiliū dare crederet: si homo debitā diligētia nō adhibuit ad sciendū: quia ignorātia ēssa ppe volū est. di. i. c. sepe.

9 Quid de clerico qd teneat ad officium 7 ex negligētia vel lascivia illud pretermittit: an teneat ad restitutionē. i. vt redicere tēat: cū dānificauerit se in bonis anime. Asten. li. 6. ti. 21. dicit fm Henricū qd si aliq̄s dimittat aliquā horā ex industria sine necessitate: mortalit̄ peccat. sc̄ si ex obliuione. Qñ tñ illā negligentia recolit: teneat supplere vel illud qd omisit vlt equalē. Sed p̄mū edo meli⁹. Inno vero in. c. i. d. celebratione missarū dicit. Videt̄ qbusdā qd siue ex necessitate siue ex volūtate: vel etiā ex negligentia accurata pretermittat cleric⁹ officium ad qd tenebat: nō qd vlt̄ius peccet si officia omissa nō redicit: s̄ p̄nia ē ei indicēda de peccato ommissionis. Tñ satis est ueniens qd sacerdos in eo ei p̄niaz imponat: in quo deliquit. s. in dicēdo eadē officia que omisit. s̄ si in hoc nō crederet ei p̄ficere mutabit ei in aliā p̄niam. Idez dicit Hostien. Nisi esset tanta multitudo officii reficiendi qd quasi esset impossibile reficere. ff. de re. iudi. l.

impossibiliū. ex de pad. c. fi.

10 Quid de illo qd fecit p̄niam sibi iniūctā in peccato mortali: vel ieiunauit in peccato mortali vel pretermisit ieiunium vel pretermisit audire missam vel fregit qdragesimā: an teneat ad restitutionē reficiēdo omnia ista: 7 an sit sibi iniūctū p̄ p̄nia qd reficiat. Rndz Ric. in p̄mo. sui quolibz. q. 20 qd nō. Concor. Sco. in. 4. di. 15. tractans de p̄nia. i. de satisfactione sc̄a in peccato mortali. 7 dicit qd nō pōt satisfactio extior fieri d̄ vno peccato ita qd remaneat ille satisfaciēs in alio peccato: 7 pbat̄ qd placaret deuz: 7 tñ esset inimic⁹: 7 quo ad hoc oportz satisfactiones esse iunctas in voluntate salte hitualit̄: 7 nō in effectū nec in voluntate tūc actualit̄. Sz ista snia v̄ nimis dura cōn peccatores: 7 occasio maioris obstinationis. Si enī vere iste hodie penitēs 7 humiliter recipiēs satisfactiōne: puta ieiunium triū diez: cras recidiet in peccatū mortale 7 de illo nō penitēs fa die ieiunat qd sibi ipositu est. Si dicas qd ieiunium istud se diei nō est aliqua satisfactio extior: magna est occasio inducēdi hūc iā lapsū vt fa die non ieiunet. Et p̄ p̄nis addat nouū peccatū mortale: quia tñsgrediendo p̄niā a sacerdote receptā: v̄ peccare mortalit̄: cū sit tñsgressio precepti ecclesie 7 vicarii dei i isto actu. Ex hoc possz formari talis ratio si post lapsū 7 añ p̄niaz nouā nō ereq̄tur p̄niaz p̄stinā sibi impositā: peccat mortalit̄ nouo peccato. Jgit si ereq̄tur bñ facit: qd facit actū obediētie: s̄ nō facit actum obediētie: nisi inquātū illud ipositū est sibi

est sibi vt pars satisfacionis. Ergo
dico sine p̄iudicio q̄ qui semel & re
penitet ⁊ recipit p̄nāz vel satisfactio
nē & dignā sibi impositā ab ecclesia:
clauē non errante. q̄tūcūq; postea
reciduerit nūq̄ tenebit nisi ad illam
vnicā satisfactiōē implēdā ⁊ si cam
impleat in caritate meli⁹ est: q̄a nō tū
soluit penā: s; meret. S; si impleat eaz
volūtariē ex caritatē soluit penā: sed
non meret gratiā. si autē ipsa a deo
exigat ex caritatē soluit q̄dē penam
l; ipse nō soluat. Et in p̄mo quidez
est satisfactio simplici: q̄a reconciliās
⁊ placans. In 2o autē est satisfactio
q̄a volūtaria redditio: s; nō simplici:
q̄a nec reconciliās nec placās. In 3tio
est satisfactio vlē quā nō exigit vlte
rior pena. Ex 1o mēbro sequit q̄ si
magnā partē satisfacionis ipolite
expleuit in peccato mortali: ⁊ post
itez penitet d̄ peccato nō est iterato
ipōnēda satisfactio p̄ p̄mo peccato
de quo satisfecit l; ex caritatē. s; tātū
de nouis peccatis que fuerūt causa
q̄ satisfactio fuerit mortua. Et si ar
guas fuit mortua: q̄ non fuit satisfac
tio. nō sequit nisi in t̄m q̄ nō est sa
tisfactio reconciliās ⁊ placās i ami
citiā. Et si arguas igit nō est satisfac
tio nō sequit q̄a sufficit deo q̄ aliq̄
voluntarie soluat penā debitam ad
punitiōē peccati om̄issi quia sufficit
q̄ multo maḡ videt satisfactio: q̄d
p̄z in adib⁹ humanis. Si enī alicui
offense in regē correspōdeat p̄cise l; z
legem abscisio man⁹ ⁊ isti etiam in
uito abscisio man⁹ satis patit⁹: ⁊ regi
satisfecit sufficiētiē q̄a fm̄ iusticiā nō
vz ab eo exigere vlciore penā: ⁊ tū nō

recipit eū in grām ⁊ amicitia. Nō
maḡ possz sufficē p̄ punitiōē culpe
si aliquis debitā sibi penā infringeret
l; nō ad gratiā vel amicitia iudicis
offensi. Ex tertio mēbro posset dici
q̄ si talis p̄p̄ nouū peccatū in quod
recidit dānar et an q̄ totā p̄nā
sibi ipositā p̄pleuisset puniret in iser
no tēporali pena correspōdente illi
que nō fuit hic soluta post aliquod
tēp⁹ nō puniret aliq̄ pena p̄ illis pec
catis p̄ quib⁹ fuit ista pena imposita
sicut ⁊ de veniali: q̄a moriens in pec
cato mortali simul cū veniali nō pu
niret et̄naliter p̄ veniali vt dicitur
inferi⁹: ⁊ eodē mō in p̄posito ex quo
enī l; plenā iusticiā punitiua semel
est iposita pena temporis isti de pec
cato de quo penituit vere: nūq̄ isti
pro isto peccato debet nisi pena tem
poralis ⁊ ista soluta: nulla. s; debebit.
Quid de sacerdote. Altrū sacerdos
qui p̄misit dicere 20. missas dictas
siue appellatas beati Gregorij decē
p̄sonis sepatiz: satisfaciā dicēdo solū
20. an hō teneat dicere p̄ quolibz
istoz decē quib⁹ p̄misit dicere. 20.
⁊ si dicat solū 20. p̄ omnib⁹ decem
teneat ad restitutionē ⁊ satisfactiōē
⁊ supplementū aliaz om̄niū: quasi
dānicās in bonis anime istos q̄b⁹
promisit vel mortuos eorum. Dñs
Bona. in 4. di. 45. ar. 4. q. 2. dicit
hanc q̄nē querēs cui maḡ p̄sunt
suffragia: an ei qui maḡ meruit: an
ei p̄ quo sp̄alit fuit. ⁊ rñdz q̄ aliquo
rū opio fuit vt p̄positiui q̄ suffragia
eccleie siue sp̄alit siue generalit facta:
maḡ p̄sunt ei qui maḡ meruit: ⁊ po
nūt exēplū sicut si candela accendat

ii

corā diuine nō tm p̄bet sibi lumen: s̄
etiam aliis: 7 eis qui melius vident
mag⁹ lumē p̄bet. exēplū etiā ponunt
in ledione que tm valz si legat oib⁹
in cōi q̄tū si in spālī: 7 plū valet ass̄
stenti qui meli⁹ intelligit etiā si pro
alio legat spālī qui min⁹ intelligit
Si ḡ ita est i lumine creato multo
mag⁹ in sacro: etiā si ita ē in ledione
quō nō in orōne: absq; dubio ita vi
cunt. Et si obiciat. cōis mos ecclie
rūdet q̄ hoc qd spālī ecclie mag⁹
facit p aliquo: nō est p̄ hoc q̄ ma
gis illi p̄sint sed quia libenti⁹ facit
homo p eo quē diligit spālī: 7 ma
gis animat ad faciendū. Alī si istud
esset notū simplicib⁹ nō ita libenter
facerent suffragia. Sed istud nō cre
do: quia sicut dicit Aug⁹. de cura p
mortuis agenda. q̄ sepultura valet
in loco sancto p̄ orōne sanctorū q̄
orāt p eo ad cui⁹ tumulū memorat
amplius suffragia sunt ad soluendū
penā sue reatū s̄ plus est satisfacere
pro debito multoz q̄ vni⁹ 7 facilius
satisfit p debito vni⁹. ḡ plurib⁹ indi
gent suffragiis duo q̄ vn⁹ sol⁹. Si
ḡ diuidit in eos vterq; habz min⁹
ḡ nō videt q̄ eq̄liter se extendāt ad
omnes. Et ideo dicēduz q̄ illud nō
est simile: q̄a ibi lumē totā spēm rei
in se defert ad oculū: 7 similī ledio
totā similitudinē vocis: s̄ nō sic est i
solutione sicut est in aspēdu 7 cōside
ratione: q̄uis enī duo creditores eq̄
liter possint 7 simul videt vnū auz
nō tm potest eq̄lit solui duob⁹: sic in
telligendū est in pposito qd p suffra
gia fit. Alī refert. Altrū fiat pro plu
rib⁹ an pro vno: 7 ideo distinguendū

est hic q̄ suffragia ecclie aut fiunt
in cōi: aut in spālī: si in cōi p̄sint ei
mag⁹ qui mag⁹ meruit 7 prodesset
aliis cōditionib⁹ parib⁹: q̄a nō tantū
dignitas: s̄ etiā necessitas cōsiderat:
7 sic p̄bant p̄me rōnes. Si autē fiat
in spālī: ei mag⁹ p̄sint p quo sūt: 7
sic p̄bant omnes rōnes sequentes.
Concor. Ric. in. 4. cadē vi. 7 ar. 7
q. 4 dicit. Altrū suffragia facta pro
plurib⁹ tantū p̄sint cuilibet quantū
si fierent pro illo solo. 7 r̄ndens ad
istā qōnē dixit ppositū 7 sui seq̄es
q̄ suffragia facta p plurib⁹ tantum
p̄sunt cuilibet q̄tū si fieret pro illo
solo: nisi q̄ sibi maior reuerētia fierz
sicut accensa candela p pluribus 7
ledio lecta p plurib⁹: tantū quēlibz
inuāt quātū eū iuarēt: si p illo solo
candela accēderet vel ledio legeret
Sicut enī spirit⁹ existēs in qualibet
parte sui loci cuilibz tm p̄s est totus
sic spūale bonū plurib⁹ cōicatu a quo
libet totū habet. alias enī recipienti
multos ad p̄ticipationē bonoz suo
ruz: sua bona opa essent min⁹ vtilia
qd fallū est: cū talis receptio opus
sit caritati. Alī dicit cōtrariū q̄a si ita
esset: vt dicit opinio p̄dicta: ille qui
pro vno defuncto tenet dicere vnā
missaz 7 vnā p alio si diceret vnā
pro illis duob⁹ cuilibet solueret illō
ad quod sibi tenet. Preterea bonū
finitū quod sufficeret ad plenariā li
berationem vni⁹ aie de purgatorio
sufficeret ad purgationē oīuz aliāz
ad equalē penā obligataz. Preterea
cōsuetudo ecclie essz inutilis que suf
fragia aliqñ facit p spālīb⁹ personis
que oīa falsa sunt. Itē p hac opione
facit. 17.

facit. 17. ppositiones de causis. Ois
 virtus vnica plus est infinita q̃ virtus
 multiplicata. i. vehemētioris est virtu-
 tis: vt pz in comēto. Ergo suffragiū
 cōmunicatū plurib⁹ minoris est vir-
 tutis respectu cuiuslibet q̃ si ad vnū
 solū esset vnū. Tenēdo g̃ hanc opi-
 nionē quā tenet ipse Ric. non obstat
 si dicas q̃ cū plura sunt suffragia p
 diuitib⁹ q̃ p pauperib⁹ melioris cō-
 ditionis essent diuites q̃ pauperes
 cō illud Math. 5. Beati pauperes
 spiritu ⁊ cetera. quia rñdz idem Ric.
 q̃ suffragia plunt defundis ⁊ p viā
 satisfactiōis ⁊ solationis: eo q̃ p
 caritatē cōmunē q̃libet de bono alte-
 ri⁹ solat. Primo mō suffragia fca
 puta p viā satisfactiōis spaliē p vno
 tm̃ magl plunt illi q̃ aliis: imo aliis
 nō plunt de lege coi. Secūdo modo
 adhuc magl plunt illi q̃ aliis si ca-
 ritatē habet equalē: q̃a cetis parib⁹
 magl gaudet q̃libet de bono suo q̃
 alteri⁹: tm̃ ali⁹ pōt tantā caritatē ha-
 bere q̃ plus solat de suffragio qd
 fit p alio q̃ ille p quo fit. Quod g̃
 arguis q̃ melioris cōditionis essent
 diuites q̃ pauper cū plura suffragia
 fiant p eis. Dico q̃ nō est incōueni-
 ens paupes simpliciter esse melioris
 cōditionis q̃ diuites: q̃uis diuites i
 hoc melioris cōditionis sint iux illd
 prouerbior. 12. Redēptio aīe viri:
 diuitie sue: q̃uis fm glo. ibi p diuiti-
 as bona opera itelligat. Itē nō ob-
 dictū Jero. de ose. di. 5. c. nō medio-
 crif. vbi dī q̃ cū p centū aīab⁹ psal-
 mus vel missa dī nil min⁹ q̃ si pro
 vno quolibet ipsaz diceret accipit.
 q̃a rñdet Ric. dicens q̃ vbi Jero

nimi debet intelligi de valore p viā
 solationis vt dicit qdā. Sed tamē
 adhuc nō vī vcz q̃a plus gaudet q̃l
 de bono p̃prio q̃ alioz. Dicit g̃ q̃
 referēdo alioz opinionez ibi loquit
 Jero. Itē non obstat q̃ bona glorie
 plurib⁹ cōmunicata nō minuit singu-
 lis. g̃ a simili nec bona gr̃ie. Suffra-
 gia autē bona gr̃ie sunt. g̃ q̃a rñdit
 idem Ric. q̃ nō est simile: q̃a gloria
 respicit oib⁹ vnū bonū cōe ⁊ p̃is: si
 suffragiū gratie respicit creatū pene
 in singulis diuersuz. Ad exēpla autē
 que p prima opinione adducebant
 rñdit q̃ nō valēt: q̃a lumen cādele ⁊
 vox doctoris se cōmunicāt p nature
 necessitatē: sed suffragia cōmunicāt
 per suffragātis intentionē. Ad illud
 etiā qd tactū fuit in qōne. s. q̃ recipi-
 enti multos ad p̃ticipatiōē bonoz
 suoz: sua bona opa min⁹ essent vti-
 lia. dicēdū q̃ nō sequit: q̃a pl⁹ ofert
 sibi illud opus caritatis in bona sua
 cōmunicādo q̃ sibi deēbat etiā quo
 ad pene sue remissionē de fructu bo-
 noz suoz cōmunicatoz: ⁊ bona etiā
 sic cōmunicata faciēti ea in nullo sūt
 min⁹ vtilia si magl quo ad augmē-
 tū p̃mii in vita eterna. hec Ric. Itē
 nō obstat fm Bona. q̃ oblatio p̃cū
 in cruce eq̃lit profit: ac si esset oblata
 cuilibet p se: ⁊ tm̃ pdest cuilibet q̃tm̃
 meruit. g̃ oblatio sacrificii in altari
 pari rōne: cū sit illius oblationis me-
 moriale: q̃a rñdit idē Bona. q̃ q̃uis
 idez sit: nō tamē vtrobiq̃ vniformit
 opaf. Itā in cruce effusuz fuit precū
 in oimoda plenitudine: si in altari
 hēt effectū determinatū: cū quotidie
 assumat ⁊ p̃t hoc p̃ma oblatio. s. i

cruce non iterat: s. fa iterat: et ideo illa
 non valz rō: qā pcedit ac si esset eq̄lis
 effect⁹: et itez illa p oib⁹ ē oblata. hec
 autē spālī pōt fieri. Nec obstat illd
 Jero. q cū p centū aiab⁹ psalm⁹ vel
 missa dicat nil minus q̄ si pro vno
 quolibet dicere accipit: dicēdū enī
 q Jero. sicut p3 ex adductis loquit⁹
 q̄tū ad meritū faciētis: nō quantūz
 ad utilitatē ei⁹ p quo fit. hec Bona.
 Concor. Tho. in. 4. di. 45. l3 archi.
 alit dicat in. d. c. nō mediocrit. i gl.

12 **Q**uid de oīs tpalib⁹ qui dānādis
 ultimo supplicio denegāt sacramētū
 pñie: et eos sine p̄fessione occidi faci
 unt. Rndeo p̄cipit eis ne hoc faciāt:
 sed petētib⁹ pmittāt p̄fiteri et p̄cipi
 tur ordinari⁹ ut eos moneant et si
 necesse fuerit ecclesiastica cēlura cō
 pellere nō omittāt. alia autē restitu
 tio hic fieri nō pōt: nisi q̄ erit anima
 taliū dñoz p aia talit occisoz sine
 pñia ut in. c. i. de peni. et remis. i. de.
 De restitutione dānificatiū i bonis
 corporis.

13 **Q**uero ad qd teneat dānificas
 aliquē i bonis corporis. Rndit
 Sco. in. 4. di. 15. q aut intulit vlti
 mū dānū. i. mortē: aut dānū aliqd
 cū vltimū. i. cū mortē. et illud est du
 plex. i. remediabile et irremediabile.
 exēplū homicidiū est irremediabile
 et mutilatio: qā impedit ex toto actū
 humanū q̄ p̄petit homini fm illud
 mēbrū: puta abscidit manū dextram
 Irremediabile siue curabile ut vulne
 ratio vel alia lēlio curabilis. Si in
 mutilatione: hoc dupliciter vel quia
 enormis que ex toto ipedit aliquem
 actū humanū q̄ p̄petit hoi fm istam

partē amputatā: ut in amputatione
 man⁹ dextre vel nō enormis. i. non
 ipediēs actū humanū: ut ē aputatio
 digiti vlt⁹ partis ei⁹. Pro pmo dāno
 .i. vite ablatione regularit in multis
 coitatib⁹ statuta est lex talionis. i. ut
 homicida moriat⁹ et rōnabilē qā hoc
 nō solū p̄petit legi Moisi: s. etiā nālī
 rōni et approbatū et cōfirmatū in lege
 evangelica. Math. 26. Omnis qui
 gladio occidit: gladio pibit. et p cōs
 vbiq̄ lex talis de vita p vita red
 dēda est statuta iuste. de hoc Rodo
 ut dicit Asten. in sum. li. i. ti. 22. q. 4.
 in pñ. de hoc etiā in sum. p̄fessoz li.
 2. ti. 6. q. 3. v3 homo patiet⁹ solvere
 istā penā: q̄ si alit nō sit sibi statuta
 null⁹ v3 sibi inferre mortē: qā null⁹
 v3 ē homicida sui sine spālī p̄cepto
 dei: s. expedit sibi q̄ exponat vitam
 suā in omni cā iusta: utpote contra
 inimicos ecclesie et p restitutione fa
 cienda illi cui⁹ vitā abstulit: q̄ si tāta
 restitutionē nolit facere: nō pōt oio
 esse imunis sine restitutione. Sicut
 quidā fatui absoluūt homicidas nō
 eis oñdentes restitutionē nēcio icū
 bētē: q̄ facili⁹ possit p̄tūfire hōicida
 q̄: ut ita dicā bouicida et canicida:
 quia si occidisset bouē pximi sui vel
 canē nō absolueret sine restitutione
 Tenet ḡ ad restitutionē spālē faciē
 dā equalentē vite quā abstulit sicut
 pōt esse equalētia in talibus nec hoc
 solū: s. si infedus sustētabat aliquos
 .i. patrē et matrē vel p̄p̄quos tene
 tur interfecto: omnib⁹ illis ad tantā
 restitutionē q̄tā illis abstulit p̄ inter
 fedionez illi⁹ p̄sone: et qā vix posset
 aliquis digne recōpēlare p̄ actiones
 illud

illud quod abstulit homicida expe
diret simpliciter anime talis q̄ soluet
per passiones voluntarias vel patiet
susceptas vt. s. occidat p̄ homicidio
7 ideo optime a comunitatib⁹ pui
sum est vt occidēs occidat. Idē iRo
vt dicit Alsten. in sum. li. i. ti. 22. q. 4
in pñ. 7 de hoc etiā in sum. con. li. 2
ti. 62. q. 3. In alia hō dānificatiōe
in corpore. i. in mutilatione enormi
vel non enormi omniū non est sta
tuta in ecclesia restitutio nisi pecuni
aria: 7 illa o3 correspōdere nō soluz
dāno qđ incurrat q̄s p̄ mutilationē
pro toto tpe futuro quo viur⁹ esset
q̄s mēbro isto absciso: s; etiā expēlas
expositas in curatione. cē de iniur. 7
dam. da. c. i. 7 sumi exo. c. zi. vbi dī
Si p̄casserit alter primū suū: 7 ille
mortu⁹ nō fuerit s; iacuerit in lecto:
qui p̄casserit: opas ei⁹ 7 expēlas in
medicos restituat vlē placationem
ipsi⁹ legi que req̄reret etiā si nō esset
talis mutilatio. Itē o3 correspōdere
restitutio d̄solationi ipsi⁹ affliti: q̄a
p̄petua est sibi d̄solatio de tali mu
tilatione. Idē enī est pōderāda mu
tilatio paupis q̄ diuitis: q̄a magis
indigebat parte abscisa ad victum
necessariū acquirendū: quia plus fu
isset vsus pte illa ad sibi necessaria
procuranda. l3 ex alia parte sit aliq̄
additio p̄ponderās. s. dignitas p̄sone
s; hoc paz ē respectu p̄me additionis
Concor. Lan. in. 4. di. 15. qui dicit
q̄ dānificās aliq̄ in mēbro corpo
ris: puta mutilādo: tenet ad restitu
tionē p̄ cura medici p̄soluēda p̄ vi
ctu assequēdo quo caret p̄p̄ mēbrū
mutilatū toto tpe vite sue. vt in. c. i.

de iniur. 7 dam. da. 7. ff. ad. l. acqui.
. l. qua adione. Itē tenet ad d̄solati
onē affliti: 7 q̄ humiliet se sibi. vide
etiā de hoc Alsten. in sum. li. 5. ti. 29
qui allegat dictū Sco. Itē dicit spe.
in ti. de iniur. 7 dam. da. s. sequit. v
s; nūquid dices. Sed nūqđ p̄ libero
hoīe occiso pōt agi acquileā. Rndeo
sic: 7 cū libez corp⁹ non recipiat esti
mationē. vt. ff. si qua. pau. fe. di. l. pe
agef. ad mercedes medicorū 7 alias
expēlas factas in curatione. Veniet
etiā estimatio operaz q̄b⁹ pat occisi
caruit 7 cariturus est: aut estimatio
libertati. vel cicatricū vel mēbroz ei⁹
. ff. de iniur. l. ex hac lege. 7. ff. de his
qui deiecerint vel effude. int. l. si.
Concor. Ric. in. 4. di. 15.

Quid si statim obiit nec aliq̄ ip̄se i4
in medicis facte sunt. Rndet idem
Spe. vbi s. q̄ tunc estimabūtur ope
quib⁹ pater occisi caritur⁹ est: vel si
pater occisus ē: estimabit heres opas
illas quas amisit 7 habere potuit tē
pore vite sue: puta quia erat cerdo
vel pellipari⁹ vel mercator vel aduo
catus.

Quid si nullā habuit artē. dicit idē i5
vbi s. q̄ estimabit iteresse. vt ar. ff.
de libe. cā. l. si. 7 ar. ff. de vsu. l. arbo
rib⁹. s. de illo.

Sed vsq̄ ad quod tēp⁹ estimabūt i6
opere q̄b⁹ caritur⁹ est. Rndit idem
q̄ vsq̄ ad tēp⁹ quo verisimilit̄ ē illū
occisuz viuere potuisse iux estimatio
nem legi. ff. ad. l. fal. l. i. l. hereditatū
putatione. 7. ff. de tñsacti. l. cū hi.

Sed quid si quis occiderit i necessi i7
tate ieuitabili. i. grā sue defensionis
mortē aliē evitare nō valens suum

occidit vel mutilat inuoloz. Rndit sic
tex. dicit i. de. i. de homicidio: q nū
lam penā iurrit nec irregularitatē:
7 dicit ibi glo. vt qā sic artatus erat
q fugere nō poterat: nec se clamore
vel alit iuuare: nā defensio siue pū
latio iurie est de iure nāli: vt insti. d.
iure nāli gentiū 7 civili. s. ius autē
gentiū: dūmō fiat cū moderamine
in culpatē tutele: quod moderamen
sistit circa tria: videlz in factoz qū
tate. in tps congruitate. 7 in necessita
tis euitabilitate s m glo. in. l. i. c. vñ
vi. pūmo q in factoz qualitate dz
esse paritas: vt equa lance 7 equo
modo 7 actu congruenti resistat. An
offensus sine armis nō potest cū ar
mis offendere nisi aliud suadeat vi
riū inequalitas. An si pugn' vnus
pl' potest qz ensis alteri: licitum est
ense percutere: vt ibi vult glo. ff. de
penis: qā defectū viriū pōt supplere
cū iuuamine armoz. pūmū enim
iunūis potētiōr sene siue adolēscēs ad
labores corporis supportādos. l. aut
datū. s. qūqz. Et ibi loquit glo. ff. d.
penis. 7 de renūtiatiōe. c. i. 7 sanus
potētiōr infirmo. C. de men. val. l.
. i. li. ii. Quid si quis insultauit me
cum baculo 7 ego eū peremi cū gla
dio: an puniar. Bal decidit p theori
cam glo. d. l. i. c. vñ vi. q aut insul
tat' poterat se aliter defendere: 7 pu
niē: aut nō poterat: 7 tūc nō puniē.
Et eodē mō dicit de eo qui insulta
uit me sine aliquo genere armoz
volens mihi dare maxillatā manu
vacua: ego ne s' accideret: cū non de
beā expectare me pū percuti. vt dic
glo. in. d. l. i. cū gladio pemi: nam si

poterā me alit defendere tē punior
quia nō seruauī modū defensionis
s' fuit excessus nimis vltra terminos
defensionis 7 vindictā assumpli. Si
autē ostet q aliter euadere nō poterā
quin cū vituperio pcuteretur: 7 tūc nō
punior. Inā si hoc licet ppter res de
fendendas: vt. d. l. i. multo fort' ppe
psonā 7 corp' nostrū quod ē dignū
vt. l. in seruoz. s. si. ff. de penis. In
dubio autē. Alitū potuerim me alit
defendere. pūmū q sic int pares:
sec' inter impares ppter inequalitatē
virū: vt vidū est. An multe circū
stantie ponderāde sunt: vt aliter nō
in. d. l. c. de sicariis. Sed quero an
quis teneat aufugere. Rndet q sic:
cum sibi nō nocet 7 alteri pdest. l. z
. s. ite variis. ff. d. aqua plu. ar. s. fallit
vbi infer' violētia circa res ad eaz
occupationē vel destructionē. quia
fuga traheret secū periculū circa res
. l. z. s. si quis aut. ff. de ui 7 ui. arma
7. l. i. c. qn liceat sine iudi. se vindi.
Secūdo fallit ubi infer' violētia circa
psonas: 7 fuga essz periculū allatura
puta quia inimic' est sibi ad spatulas
7 extendendo tergū ad fugā posset de
facili vulnerari. ff. ad. l. acq. l. sciētā.
s. qui cū aliter. Tercio fallit quādo
fuga importat piculū honoris: quia
honor ē oi lucro pferend'. l. iulian'.
7 in glosa. ff. si quis omīssa cā testi.
Dixi hō q moderamē sistit i tps
congruitate: nā dz incōtinēti flagrate
adhuc maleficio violētie: inuoloz re
pelli. l. z. s. cū igit. ff. de vi. 7 vi. ar.
7 hoc est vez d' violētia illata psonē
in qua uidet fieri ad defensaz: ne ite
rato pcutiat si fiat incōtinēti. l. si ex
plagis

plagis. §. tabernari. ff. ad. l. acq. 7. c.
olim. de resti. spoli. Si autē fiat rixa
sepata 7 sic nō incōtinēti: tūc vñ fieri
ad vindictā: ideo nō licet. vt nōt gl.
in vbo repellere. in. c. significasti. de
homicidio. Si tñ p̄cussus insequat̄
p̄cussorē fugiētē: 7 eū p̄cuiat mitius
puniet. l. tāq̄ culpabilis: nō tāq̄ vo
losus: quia difficiillimū est iustū obtē
perare dolorē. l. si adulteriū. §. ipera
tor. ff. de adul. Sed quero cū nō de
beā expectare me p̄cui: cū nullo re
medio tollat illata p̄cussio: vt nōt i
l. si quis puocat. §. de appel. atl. 7
l. in bello. §. fieri. ff. de capti. An de
beā expectare aliquē actū fieri ab of
fendente. glo. dicit q̄ sic. in. d. l. i. vt
armis insultari clamore 7 minis ter
reri. Itā oīa ista preuenire nō possū
quia inceptor rixe est ille qui potest
ipune offendī. l. si ex plagis. §. taber
nari. ff. ad. l. acq. An autē mine sint
sufficiētes aliter iusticiēs mer? terror
glo. tāgit in. l. mer. ff. ex quib? cau.
maio. 7. is. q. 5. c. i. 7 bar. in. l. metū.
E. eo. dicit q̄ sic: si est homo q̄ plue
uit exequi facto: aliē nō vt sic ex per
sonis hominū facta pensē. l. i. E.
si quis impator male. Bal. dicit q̄
vbi con? vba ē resistēdū: nō ad ma
nus 7 ferrū veniēdū. Ad qd facit qd
nōt spe. in. ti. de accusa. §. iste. h. qd si
vocaui te latronem 7 hoc nisi mora
esset periculū allatura: vt quia forte
minator expectabat socios veniētes
quib? resistere nō potuisset: quia tūc
licet añ tēp? occurrere. l. i. E. qñ li. si.
in. vindi. 7 ceta. Dixi tertio q̄ mo
deramen p̄sistit circa necessitatis cui
tabilitatē: nā moderate 7 ad defensū

onē dicit fieri qd ex necessitate fit:
vt. d. l. sciētā. §. quia cū aliter. ff. ad. l.
acq. nec curam? equalitatē vbi non
possum? euitare necessitatē. Itā ne
cessitas facit delictū pbabile 7 excu
sabile qd aliter nō esset. ff. de manu.
testa. l. qui potuerūt. cessante enim
necessitate: dñ poti? offensio vel vin
dicta q̄ defensio. vt inuit gl. in dca
l. z. E. vñ. vi. In dubio autē: an q̄s
intelligat p̄cutere ad defensam vel
vindictā. dicit bal. i. d. §. tabernari.
q̄ scilicet dñ es in actu p̄cutiendi per
cutio te pus: 7 tunc est ad defensam
Sec? si p̄cutio etiā incōtinēti postq̄
me percussisti: q̄a tūc dñ ad vindictā
nisi facerē ne iterato percuteres. Si
hō nō apparz que percussio precesse
rit: in dubio p̄sumit culpa ei? qui p
uocauit. l. i. prouocauit. §. cū arietes
ff. si quadru. pau. se. di. Et ibi dicit
Bal. q̄ insultat? in dubio p̄sumitur
fecisse ad sui defensionē: p quo vide
glo. in. c. significasti. el. z. de homi
cidio. 7 p̄ Inno. in. c. si hō. de sniis
excoicationis. Et adde q̄ vbi est lici
ta offensio. est illicita defensio. s. dñ
equo animo tolerare: vt in glo. tenz
in l. vt vim. ff. de iur. iur. n. 7 hoc est
clarū vbi infert a publica persona.
vt a iudice vel excoatore iusticie sni
officiū exercēte. l. qui restituere. ff. de
rei ven. 7 l. si quis missus. ff. ne ius
fiat ei. 7 l. nō videt. §. qui iussu. 7 in
glo. ff. de reg. iur. 7 ideo licite captū
a familia potestatis ricalcitrātē 7 re
sistentē licet familie in p̄sidiū occidē
l. si seru. E. de his qui ad ecclesiam
p̄fugiūt. 7 l. quēadmodū. §. 4. ff. ad. l.
acqui. Idem etiā vbi infertur licite

a priuata persona: ideo nō licet filio
resistere patri corrigenti: nec seruo
dñō. l. nec quāq; .s. oīnari. ff. de
offi. pcon. 7 lega. C. de emēdatiōe
seruoz. 7 de emenda pxiimi. l. i. nisi
esset nimia seuitia: q̄a tunc licet eis
officiū iudicis implorare si fiat seuitia
cōn officiū pietati. s. de his qui sunt
sui vel alieni iur. s. .s. fi. Itē Alex. de
ales in tertio sup illo pcepto. nō occi
des. dicēs q̄ qdā distinguūt necessi
tatē euitabilē 7 inuitabilē. Si sit ne
cessitas euitabilis q̄ possit aliunde
euadere: nō occidēdo: 7 occidat est
homicida. alias sec⁹ put dicit Aug⁹
sup Math. cū aliquis ab homine oc
cidit multū distat: vtrū vlciscendi cu
piditate fiat sicut fit ab inimico: vel
iniuste aliquid auferendi sicut a la
trone vel obediendi ordine sicut a
iudice: vel euadēdi vel s̄ueniēdi ne
cessitate. pmo casu hōicida ē. 2º. nō.

18 Quero cū in crimine lese maiestati.
ex sola scia quis teneat vbi reuelane
rit vt. l. quisquis. C. ad l. iuliā. maie
statis: Done q̄ quis sciat tñ nō pōt
probare an eū puniēs sit homicida.
Rendz Jo. de platea insti. de publici.
iudi. s. publica autē iudicia. q̄ sic. naz
illud quod dī q̄ ex sola scia quis tēf
intelligit qñ scia est p̄babilis p. l. q̄
accusare. C. de edendo. Ad quid enī
tenet quis reuelare quod nō potest
probare: certe nemo tenet se s̄būcere
tormentis que hoc casu dilatori insu
guntur. l. 2. C. ad l. iuliā maiestatis
nec s̄būcere se squalori carceris. C. d
accusa. l. fi. Nulla enī est culpa in di
scrimine vite se nō ponere: vt voluit
glo. in. l. neminē. C. de infamib⁹. q̄

q̄ solū audiuit 7 non reuelauit quia
probare nō poterat imunis est a de
lito per textū in l. nostris. in fi. C.
de calūnia. 7 idē dicit s̄suluiffe Bal
in quodam suo s̄silio quod incipit.
Quāq; ablata sunt multa 7 pulchra:
qui dicit. Assessores euntes per offi
cia: 7 occidētes homines ppter solū
non reuelare secretū nō p̄babile oēs
sunt homicide: 7 per oīs tenent ad
restitutionē: de qua s̄: quia vilis vi
det velit. vel nolit auris audit velit
vel nolit: quia sensus 7 primi motus
nō sunt in ptate nra: vt nōt glo. in l.
vi. s. us nāle. ff. de iusti. 7 in. in vbo
coniungatio.

19 Quero an seditiones 7 aspirationes
que sunt tota die in ciuitatibus: vbi
sunt partialitates: p quas aspiratio
nes vna pars aspirat aduersus aliā
deponēdā 7 statū assumēdū cadāt
in crimen lese maiestatis vt sic bona
publicē: 7 alie pene. dēa. l. quisquis
C. ad l. iuliā maiestatis vēdicēt sibi
locū. glo. voluit q̄ sic in l. fallaciter.
C. de abolu. in vbo p̄dita. alia glo.
voluit cōnriū in. l. 2. ff. eodē in vbo
in vbe. Salicet⁹ recordat i. d. l. falla
citer. q̄ si hoc sit vt eruat ciuitas de
subiectione imperii vel pape: tunc ē
crimen lese maiestatis: Si aut fiant
propter deponēdū regētes: tunc est
crimen seditionis: qd l̄ sit capitale
nāliter vel ciuilitur fm additionē p̄so
naz vt nōt in. l. i. C. d̄ seditio. tamē
non infligit omnes penas pro crie
lese maiestatis ipositas: nisi fieret in
vbe romana. vt in. d. glo. 7 ibi per
Andream de perusio.

20 Quid autē si quis mittit p̄ditionē
cōn vnū

non vnu ex istis tyrānīs italīe qui hodie regnant: nūq̄ habeat locū pena lese maiestatis. Rndet idē vbi s. aut nō recognoscit supiorē: 7 nō habet locū: 7 de eo vt de principe est iudicandū. ar. coz. que notāt doctores i. l. hostes. ff. de capti. Aut recognoscit vt quia est vicari⁹ imperiū: 7 tūc l3 crimē lese maiestatis habeat locū. l. s. cui⁹ ne opera. ff. eo. nō tñ pena incapacitatis extendit ad filios vt d. l. coz. fm saly. in d. l. quisquis. C. ad l. iulīā maiestati.

21 Quid de legib⁹ statuētib⁹ fures occidi. Rndz Sro. in 4°. di. 15. q̄ sunt iniuste: 7 per oīs occidētes sunt homicide. Ad argumentū scoti vicēdū q̄ lex vet⁹ penā talionis dedit: s. lex euangelica nullā statuit penā. Vt autē naturalis penas statuit: 7 ideo lex euāgelica nō punit illū: s. lex naturalis: 7 hoc est quod dicit nouis supernueniētib⁹: que ptinēt ad legem nouā. vetera pūciētis: que idicūt lex vet⁹: 7 comedetis vetustissima veterum. i. vtemini quibus ptinent ad legē naturālē. hec sententia habetur in. z. p̄petri. Jo. di. 39. in 7. p̄cepto vbi tenet q̄ licet occidere furē. Naz fm q̄ habet in 22. q. 5. c. si nō licet. Et intitulat Aug⁹. in p̄mo de ciui. di. qui dicit q̄ his exceptis quos lex iusta generaliter vel specialiter iubz occidi: quisquis hominē occiderit criminis reus erit. que aut sit lex iusta ipse determinat in libro d. libero arbitrio: q̄ breuiter nulla nisi que: vel que defendit a. l. diuina: sicut celsiones pradice a principiis practicis: vel que concordat legi diuine: vel ad

min⁹ nō discordat de materia. vide per ihosti. in sum. li. i. ti. 22. q. 4. in p̄n. qui allegat Rodonēz. Itē vide in sum. con. li. z. ti. 6. q. 3. Ad p̄positum lex diuina absolute p̄hibuit hominē occidi: 7 nulli licet inferiori in l. superioris dispensare. Ergo nulla lex positua ostituēs hominē occidi iusta ē si in illis casib⁹ statuatur: in q̄b⁹ de⁹ nō excipit. Excipit autē in mltis vt patet in exo. s. blas. hemia homicidio adultio: 7 multis aliis. Hoc tūc videt nisi furto adiūdū fuerit homicidiū vel in reuel in p̄sumptione vel cōtēpt⁹ iudici. vel frequētia: vel huiusmodi: tē videt posse occidi: vt ponit gl. p̄uēbioz. 6. sup. xbo 7 liberabit se. null⁹ igit iuste l3 legē occidit vbi si lex positua illigit homicidiū: si nō excipit ille casus a dō p̄hibēte homicidiū: imo lex diuina voluit furē puniri pena pecuniali 7 nō pena mortl. Concor. Landul. 7 etiā lex humana civilis. s. generalis: nisi in frangente pacē 7 stratā: qui pōt etiā p̄ quinqz solidis su spēdi. vt in decima collatione de pace tenēda. s. si quis quinqz solidos.

22 Quid de p̄posito lictore sine spicula toze cui p̄cipit interficere lata snia p iudicē. Rndz Alex. de ales vbi s. q̄ si sentētia iudicis exp̄mat errozē vel iniusticiā nō tenet eū interficere: sed tenet facere qd in se ē ut liberet ino cētē. quod si nō possit credit nō peccare. tūc enī iputabit iudici nō p̄posito: 7 in hoc casu ualet illa auctoritas Ille facit cui⁹ auctoritate sit. Aug⁹. i. li. i. de ciui. dei. Non ille occidit qui ministeriū d3 iubēti sic administrat

Exo. 22

gladii. 22. q. 5. miles: ubi dicit glo.
sup. d. bo imperii. q. ratione mādati
excusatur aliquis etiā si cōn. p. ciētiaz
faciat. c. de offi. de le. iudi. pastoralis
§. quia vero.

22 **Q**uid d. dominis terrarū q. excecant
vel mutilāt homines p. ter lepores
ceruos: 7 huiusmodi animalia: que
capiūt cōn. eorū volūtātē. Rndz. d. stē
in sum. li. 5. ti. 29. q. mortaliter pec
cant: 7 si faciunt libidine vidide aut
amore huiusmodi animalia: aut libi
dine venandi huiusmodi animalia
que nulli sunt hominis: aut si ppter
vnicū actū hoc faciāt: cū nō debeant
ita seuerē pcedere: nisi cōn. p. uetos
ad talia. Tredo etiam q. si sit p. uetu
do loci illi: q. p. vno actū infligatur
tanta pena p. uetudo est iniqua: nec
obseruanda: 7 obseruantes eā morta
liter peccant.

24 **Q**uid si de domo tua deiectum vel
effusum est aliquid ppter quod p. tē
me mortuū est vel corp. meū debili
tatum: an mihi tenearis ad expēsas
medicorū. Rndz. spe. in ti. de iniur. §.
sequit. h. Quid si de domo tua. q.
sic. Itē possum petere operas quibus
carui 7 caritur. sū: vt. l. i. §. i. 7. l. pe.
ff. de his qui deie. vel effu. 7. ff. de
acti. 7. obli. l. ex maleficio. §. is q.

25 **Q**uid si equ. tu. calce me percussit:
an tenearis mihi in expēsas medi
corū. vide. j. §. 156.

26 **Q**uid si quis pecuniā accepta remit
tat iniuriā nunquid intelligatur re
misisse actionē iniuriarū. Rndz. spec.
in ti. de accusatore. h. quid si vulne
rat. q. nō: quia ex iniuria due nasci
tur actiones: 7 actio de vna pōt. agi

de altera: vt. ff. de edicti. fur. l. si pro
fure. §. i. 7. ff. de iniur. l. p. reor. §. si. vñ
imittit actio iniuriarū: nō autē expēse.
27 **Q**uid si aliquis p. ueret aliquē
iniuste in seruitutem redigi. Rndz.
d. sten. li. 5. ti. 22. §. m. Ric. q. dānifi
cans aliquē iniuste in sua libertate. s.
iniuste p. uerādo eū in seruitutē redi
gi: teneēse facere seruū pro eo si non
potest eū aliē restituere libertati: nisi
forte esset talis p. ditio perione que
intulit dānū: q. hoc nōbilitē redun
daret in eis boni p. iudiciū quo ea
sua nō tenet se facere seruū: quia vt
dicit. ff. de regl. iur. libertas inestima
bilis res est.

Quid de medico imperito ex cuius
culpa ignorantia vel negligētia mo
ritur infirm. vide. j. §. 89.

De restitutione dānificatiū i bonis
7 p. mo de restitutione raptorū.

Restituere tenet manifest. 29
raptor 7 si restituat vel de
restituendo caueat in vita
vel in morte ad p. niam 7 ad sepultu
rā admittit. Sed si in vita cauere
nō vult cū tñ possit: 7 in morte non
pōt. Clerici illi sepulture interesse nō
debēt: nec elymosinā accipere. aliter
clerici cōfacciētes vel eius criminis
participes sunt deponēdi p. petuo ab
ordine 7 bñficio irrecupabiliter: qd
intelligit sine licētia pape s. 3. Anto.
de but. hec habēt p. ter. in. c. z. et de
raptorib. Rndz. §. fm. Anto. d. butrio
q. nō satisfaciēti de dāno rapine vel
securitatē nō pstanti in horrozē deli
di denegat sepultura nō solū illius
peccati: s. aliorū p. nia: quia nō remit
tit peccatū nisi 7 cetera. 7 illud Jacobi
desleat

*Si vero imore satisfactio non potest confiteri hanc habebit
de seculastica sepultura carerebunt et e. sup. eo q sic ait glo
Iste denegat sepulchrum clericis non de interesse sed de meritibus eis non denegat
ad tunc potius Alio et Alio*

desseat peccator et cetera. Circa quod
crimine nota tres casus: quia si raptor
durat in obstinacia satisfaciendi usque
ad mortem: et penitentia sibi denegatur
quod in vita perseverat in obstinacia
In articulo autem mortis paratus est
satisfacere vel cauere: et tunc non dene-
gatur ei penitentia: nec corpus Christi:
nec sepultura: penitentia tamen non est ex
toto fructuosa quantum ad penam temporalem
purgatorii: Clerici non debent interesse
sepulture: nec elemosinas ab eis re-
cipere. Et ex isto nota intellectum re-
gule. Non remittitur peccatum. et cetera.
Quia autem non restituit quia non vult et
procedit regula: aut quia non potest:
et sic eius cessante culpa dimittitur.
Tertius casus est quando fuit in culpa in non
restituendo in vita: et non potest in morte
dum tamen iterum remittitur peccatum quo
ad penam eternam: non quantum ad penam
temporalem purgatorii: nec quantum ad
penam ecclesie: quia cuius sepulture cle-
rici interesse non possunt. vide Alex.
in. 2. Concor. Don. i. su. i. h. raptor

De restitutione furis et cetera.
Restituere tenetur fur rem cum
fructibus preceptis: et qui precipi
potuissent: et si res pereat:
perit sibi: et ad restitutionem tenetur. Iste
de obli. que ex delicto nascuntur. §. furti
et l. in re furtiva. ff. de rei. furti. et per
furto manifesto tenetur fur ad quadruplum.
pro non manifesto vero ad duplum: ut
insti. de obli. que ex delicto nascuntur
§. furti pena. que pena etiam de iure
canonico peti potest licite. i. 4. q. 5. c.
si. in gl. vlti. nisi sit furtum domesticum
a filio patri factum: vel ab uxore mari-
to: ut. ff. de penis. l. respiciendum. §. furta

domestica. et l. si quis uxorem. §. i. et. 2.
ff. de fur. In foro tamen sciuntur et doc.
quis tenetur stare contentus quod sibi restitu-
atur simpliciter cum omni danno sibi ex ta-
li furto secuto.

Sed utrum necessitate famis vel nu-
ditatis liceat furari. gl. dicit quod sic in
c. 2. et de fur. sicut licet occidere cum
se alter tueri non potest. ut in de. i. de
homicidio. hoc enim casu necessitatis
multa alia prohibita cedunt: et precipue
vlus et ex. tali enim tempore omnia sunt
communia de iure naturali et civili: ut insti. de rez.
diui. §. i. et. 2. et non. 44. di. sicut hi.
Unde talis non dicitur in dolo qui
vitatur re commissa: quia poterat credere in
tali necessitate dominum permittit et
peccaret mortaliter si negaret. ut. d.
c. sicut hi. 28. di. palce. et hoc casu mo-
nachus potest facere elemosinas sine li-
centia abbatis. Concor. Rac. in. 2.
di. 2. ar. 2. q. 4. addens quod nullum
ius positum posset statuere quod tempore
necessitatis non liceret furari: quod tamen
proprie furtum non dicitur: quia furtum est
detractio rei aliene. tempore vero ne-
cessitatis detrahitur res facta propria iuri
naturali quod fortiter est positum: quia
est immutabile: ut insti. de iure naturali
§. si naturalia quidem. nam ius naturale
potest tollere positum: sed non est contrarium
Concor. Donal. et addit quod si neces-
sitas non esset magna restituere debet
et agere penitentiam de furto. ex de furti.
c. si quis. in glo.

Utrum liceat furari causa pietatis re-
vlurarii vel auarii ut infiat elemosi-
na. Respondet Alex. i. 2. i. tractatu huius pre-
cepti: quod furari alienum ut de furto si
ueniat aliis peccatum est. Illa vero

auētas Job. 29. nēbā molas iniq̄ et
ardētib⁹ illi⁹ auferebā p̄dā. intelli
tur de iudicib⁹ quoz infest: vt fures
puniant: et furta restitui faciāt.

De nouē generib⁹ fautoz qui obli
gantur in solidū.

Sequit̄ videre de restituti
one damnoz circa bona
fortune. Unde Ric. in. 4.
di. 15. ar. 4. q. 4. dicit qd nō tñ ille q̄
executor est: dānificat iniuste et ad
restitutionē tenet̄ in solidū: s̄ etiam
omnes participātes in illo crimine
ad restitutionē tenet̄ in solidū. Par
ticipare autē uenit nouē modis q̄
his et sibi⁹ continent̄ fm Ric. Alex. de
ales. Sco. in. 4. di. 15. q. 2. ar. 2. et 3.
2. et Alexadrū d̄ alexādria et Donal
Justio filiū consensu palpo recurus
et participās mat⁹. nō obstat. nō ma
nifestans.

33 **P**rimo iussio. Ille enī q̄ iubet fieri
principalior causa uidet̄ q̄ exequēs:
est enī causa p̄ma: et sicut dicit̄ p̄ma
propositione de causis. Causa p̄ma
plus influit sup suū causatū q̄ secūda
Unde fm Alex. de ales in. 4. in tra
ctatu restitutionū. p̄nceps qui p̄cipit
subditis vt faciāt furtū vel rapinam
tenet̄ ad restitutionē: nisi ille qui ra
puit restituat: q̄a ille facit cui⁹ auctori
tate fit. Unde Math. 2. mittēs Ihe
rodes occidit omnes pueros q̄ erāt
in bethleem. Nā occidisse dicit̄ qui
p̄cepit occidi: nec valet argumētū qd
nihil habet de furto vel rapina: q̄ n̄
tenet̄: q̄a l̄z nihil habet: tñ tenet̄: q̄a
fuit in causa furti vel rapine. Quid
si pater p̄cipiat filio: et magister disci
pulo quē tenet̄ s̄b virga qd rapiat vl⁹

fures. Rndet Alex. de ales vbi s̄. qd
tētur restituere: nec fili⁹ vel discipul⁹
tenetur obedire magistro vel patri.
Donec qd amic⁹ p̄cipit amico paupi
qd rapiat vel fures vñcūqz possit vt
dines fiat: an teneat̄ ad restitutionē
Rndet idēz vbi s̄. existimo qd nō rōe
qua p̄cipit: q̄a nō habet auctoritatē
p̄cipiendi. Nā p̄ceptū suū nō habet
vim p̄cepti: s̄ pot⁹ interpretandū est
filiū absqz illo filio alias nō fecisset
vt. j. p̄xime dicit̄. et ideo iubēs occi
di christianū p̄ assassinos ē excoicat⁹
p̄ncipaliter et tenet̄ ad restitutionē:
de qua dictū est s̄. j. i. de restit. dāni
ficatū in bonis corporis. vt habetur
in. c. p̄ humani. de homici. li. 6.

34 **F**iliū. i. qñ quis alicui dūlit vt fu
res vel rapiat tenet̄ ad restitutionē.
vt isti. de obli. que ex delicto nascūt̄
Interdū. si ille alias sine suo filio
nō fuisset furat⁹: vt ibi dicit̄ gl. Et s̄z
Alex. de ales. et Alex. de alexādria.
Ric. et Sco. sec⁹ si fuisset alias factur⁹
i. fuisset in firmo p̄posito furādū illd
nec pl⁹ nec min⁹ facit p̄ter filium
sibi datū. Nā Job. 12. Adducet fili
arios in stultū finē. Ihec Alexader.
Et hoc habet locū tā in tractib⁹ q̄
in delictis qñ filiū est fraudulenter
datū: alias nō tenet̄: vt in. c. null⁹. d̄
regl. i. li. 6. vbi dicit̄ regula. nullas
ex filio dūmō fraudulētū nō fuerit
obligat⁹. et l. filii. ff. de regl. i. et rō
hui⁹ regule colligit̄ ex canone. i. 4.
q. i. qd p̄cipit. et in. c. cū olim. de ar
bitris. et l. z. in fi. ff. mandati. et isti.
mādati. s̄. tua grā. Nā possūt poni
multa exēpla tā in tractib⁹ q̄ in de
lictis s̄z gl. in. d. c. null⁹. in tractib⁹
ponit

ponit. d. Johes exēplū i. d. s. tua grā
 dicēs puta cū scires eū cui mutuabā
 facultatib⁹ labi tu causā tui lucri ido
 necū fore affirmasti. Mulēdo: vt mutu
 arē quod dicit. Notādū cōn psonē
 tas qui sepe fraudulēter inducūt ad
 emendū 7 vendendū sui lucri causa
 nā tenet d. lino filio fraudulēto. l. si.
 ff. de psonetis. Itē in eo qui omoda
 uit vasa vitiosa 7 fraudulēter omutuit
 vt ponerē vinū in eis: 7 hoc fecit aio
 vt destrueret vel effunderetur. vt. ff.
 omodati. l. in omodato. Si autē nō
 sit fraudulētū omutū datū in oētib⁹
 nō tenet omutēs: si bona fide omutuit.
 Itē si aliquis volebat alicui legare
 vel donare i testamēto: vel aliud be
 neficiū facere: 7 ego odio vel invidia
 mor⁹ omutui 7 puaasi ne legaret vel
 faceret tale beneficiū: 7 ex xbis meis
 mor⁹ est nō facere qd sine xbis meis
 fecisset: teneor ad restitutionem i m
 fratre aluaz p ter. in de. religiosi de
 pūlegiis. In maleficiis autē semper
 est fraudulētū. 7 ideo tenet omutlens
 nō tñ illi cui omutluit: s. cōn quē omuti
 um oedit. Itā si omutluit occidi ho
 micida est. 50. di. si quis viduā. 7 de
 homicidio. c. sicut dignū. 7 ibi vide
 plura p Inno. Itē si consuluit seruo
 vt fugeret vel furtū faceret tē furti
 vel serui corrupti. ff. de seruo corrup
 ti. l. i. s. psuadere. Itē si omutluit vt mibi
 fieret iniuria: tenet mibi adione iū
 riaz. de pe. di. i. nō solū. idē vbiq⁹
 cadat nomē maleficii. hec gl. in. d. c.
 null⁹. Itē omutliariū ciuitatū quoz cō
 silio epūs bānit vel pcutit vel psecu
 tionē patit in de. si quis suadēte. de
 penis. Itē omutliariū ciuitatū i q⁹ b⁹ fuit

statuta q⁹ vsure soluāt: vel solute nō
 repetāt. vt in de. ex graui. de vsis.
 7 ideo beati sunt illi omutliariū hodie
 nis tpib⁹ de quib⁹ dici pōt. Beatus
 vir qui nō abut in omutlio ipioz: vel si
 vadit nō cōsentit: more illi⁹. Ioseph
 iusti: de quo dicit: hic nō cōsenserat
 cōsilio 7 actib⁹ eoz: s. heu pauci sunt
 i dūniū etia qñq⁹ omutliariū in pl⁹ q⁹
 pncipalis delinquēs. 86. di. tanta.
 vbi redarguit pūb⁹ q die dñico ante
 celebrationē exarabat messes 7 pcut
 ei rōe senectutis: 7 omutliariū excoicāt
 Itē omutliariū ciuitatū in quib⁹ fuit
 statuta cōn libertatē ecclesie vltra ex
 communicationē tenet ad dñū: qd
 tñ incurrūt si volūt absolui: vt in. c.
 noui. 7. c. graue. de sen. exco.

Consensus. qñ quis cōsentit furi i
 furto alias nō furaturo exp̄so cōsen
 su sine quo dānificatio nō fuisset le
 cita. 2. q. i. notū sit. vbi v⁹ q faciētē 7
 cōsentitē par pena cōstrigit puta cū
 a pside peteret licētia ipune furandi
 cōsentit. Itā pmo ad ro. Qui talia
 agūt digni sūt morte nō solū qui fa
 ciūt: s. qui cōsentit faciētib⁹. i. quoz
 auctoritate delinquūt. vt nōt glo. in
 .d. e. notū. 7. 82. di. si quis. vbi d⁹. si
 quis epūs fornicationē pūbroz dya
 conoz p̄cio vel p̄cib⁹ interueniente
 cōsenserit ab officio suspēdat. Et ido
 qui cōsentit aliquē spoliari iniuste 7
 eiici ab ecclesia sua tenet ad pcurati
 onē vt restituat. vt in. d. c. notum.
 Itē cōsecrās 7 cōsentiens consecrari
 a symoniaco est suspēsus. i. q. i. de ce
 tero. Itē incestuosi 7 eis cōsentientes
 sunt ifames. 2. q. 4. cōsanguineoz.
 Itē raptiores facultatum ecclesie 7

pleniſſime tenet. i. 7. q. 4. omnes.
36 Alpo. i. adulator qñ in tm laudat
et strenuū reputat rapiētē vel iuſte
aliis dānificātē: et ſibi ſe familiarem
exhibet qđ multū pbabiliter plūmif
qđ ex hoc mor^o fuerit dānificans ad
dānificādū: vel ad nō reſtituēdū dā
nificato quod intēdebat reſtituere:
qđ talis adulatio eſt qđ dā plenus. qđ
vi. ſi inimic^o. nā vt dī i. l. i. qđ plūadē.
ff. d. ſeruo corrupto. nō opz laudādo
augeri maliciā. Et Jlaie. 9. Et erūt
qui beatificāt populū iſtū ſeducētes:
et qđ beatificāt p̄cipitati.

37 Recurſus. i. ille apud quē latet latro
cū ſpolijs: et dūmō habeat ſpolia in
potestate ſua tenet illa reſtituere nō
dñō. nec ē crimine p̄ditionis redar
guēd^o ſi ſpolia furto habita reſtituat
imo poti^o exequit quod iuſticia req̄
rit: nec ex hoc fidē violat: qđ in turpi
voto dñz reſcidi fides: vt dicit Jlaias
imo ſi illa recipet cū aio p̄ſeruādi ſu
ri: vel ſibi ipſi eſſet furti p̄ticeps et re^o
mortis ſm legē humanā: p̄pter qđ
neceſſe habet illa reſtituere qđ itelli
gim^o eſſe ſine p̄ditione perſone et ſi
imineret aliquod periculū ſibi vt ſi ti
meret ne crimē furti ſibi iponeretur
poſſet illa p̄mittere p̄ſone eccleſie. ſ.
ſacerdoti ſb ſigillo cōfeſſionis ad re
ſtituēdū. p̄ hoc Jlai. 2. Rapina pau
peris in domo veſtra. hec Alex. de
ales. Concor. Ric. vbi d. dicit qđ ille
ad quē eſt dānificatiū recurſus ſicut
ad patrociniū p̄ſtatē. z. q. 2. qđ cōſen
tit. vbi dī. qui cōſentit peccātibus et
deſendit aliū deliquentē maledictus
erit apđ deū et homines: et corripiet
in cōpatione ſeueriſſima. Ihinc etia

quidā ſanctiſſim^o pater ait. Si quis
peccantē deſendit acri^o qđ ille qđ pec
cauit coherceat. 7. 24. q. 3. c. qđ alio
ruz. dicit. qui alioz deſendit errorē
multo eſt dānificabilior illis qđ errāt
qđ nō ſolū ille errat: ſed etiam erroris
aliis offendicula p̄parat. Alñ nō ē ſz
glo. in de. i. de penis. qđ eſt quidam
deſenſor. i. auctorizator delicti: et talis
gravi^o puniē qđ agēs d. officio dele.
. c. i. Eſt alius deſenſor qui etiā poſt
delictū deſendit: puta ipediendo ne
delinquens ad iudicē veniat exami
nād^o: vel puniēdus. 27. q. i. ſi cuſtos
facit. 21. q. 5. per totū. vel ne fiat exe
cutio de offi. dele. ex lris 7 in. c. ſelic.
poſt p̄ncipiū ibi poſtea receptauerit
vel deſenſauerit. de penis. li. 6. dicit
tñ ibi gl. qđ nō intelligit ſi deſendit
ne ledaſ a priuato ſe vindicare volē
ti: vel conſanguineis ei^o. Jtē de illo
qđ celat rē furtiuā p̄pter qđ ipeditur
reſtitutio ſm Donal.

38 Participas. i. qui iſerēdo dānū aſſi
ſtit coadiuuās dānificātē participat
in p̄da: qđ talis maximū p̄ſtat fauo
rem. 22. q. 1. ſi quattuor. eē de ho
micidio. c. ſicut dignū. ſ. illi autē. hec
Ric. Alñ Jla. p̄mo. p̄nceps tui iſide
les et ſocii ſuz. et pſalmus. ſi videbas
furē currebas cū eo. Preſtās qđ opē
et auxiliū furto tenet furti: vi. inſti. d.
obli. que ex delicto naſcūt. ſ. interdū
. l. is qui opem. ff. de furtis. 7. l. nihil
interest. de ſicca. puta ſm. dñm Jo.
in. d. ſ. interdū cōmodat ſcalas vel
ferramēta ad furtū faciēdū ſine qđ
ſadum nō fuiſſet. In dñ tñ qđ ſoci^o deli
ci dicit duob^o modis ſm gl. in de.
. i. de penis. nā qñqz plures ſūt ſocii
quoz

ex de homici. c. sicut dignū. §. illi aut
vel fm sco. nō obstās faciēdo resti
tui ablatū: cū sibi ex offiio ppetaret.
vñ. 82. di. c. i. dñ. Si q̄s ep̄s fornic
ationē p̄broy diaconoy: vel crimen
incest⁹ in sua prochia pce vel p̄cio in
terueniēte dñserit: vñ. missū aucto
ritate officiū sui non ipugnaverit ab
officio suspēdat. 7 i. c. dñsentire. ca. di.
dñ. Dñsentire vñ errātū q̄ ad refecāda
que corrigi debēt nō occurrerit. Et
ideo nō defendēs clericū cū ad eius
officiū pertinet ne pcutiat incidit in
canonē: q̄a fauere vñ q̄ cū possit: desi
nit manifesto facinori obuiare. dñ sen
ex. q̄ti. 22. q. 5. administratores. Sz
vñ q̄s teneat defendere p̄ximū si
nō sit i potestate dñstit⁹. glo. in. c. n̄
iferēda. 22. q. 2. vbi dñ. q̄ nō repellit
iniuriā a p̄ximo si pōt tā i vitio ē q̄
ille q̄ facit. Exponit si pōt. i. si ē i ptā
te posit⁹: alias nō tēf. 22. q. 4. forte.
in fi. Si enī q̄libz teneret aliū defen
dere: q̄ si aliq̄s recipet pecuniā p de
fensione alicui⁹ teneret eā restituere
q̄d n̄ ē vez. vt. ff. q̄ met⁹ cā. l. metū.
§. sed l3. 7. ff. de dona. l. si pater. §. i.
Cūlibz tñ licitū est defendere aliū: si
vult. vt. ff. q̄ met⁹ cā. l. h̄ 7 part⁹. Ar
chi. in. v. c. nō inferēda. dicit q̄ pōt
defendere si vult. i. si n̄ peccato: si nō
teneat: si non est in ptāte posit⁹: nec
obstat q̄d hic dñ de Moysē q̄ defen
dit hebreū ab egyptio oppressū nō ē
tñ argumētū a minori quasi dicat si
Moyses hoc faciēdo nō peccauit qui
ad hoc nō tenebat: multo plus q̄ po
testatē habet. vide q̄d nōt Inno. de
sen. ex. si vñ. Sed vñ q̄ q̄libz teneat
alias crudelis ē. 22. q. 4. ipsa pietas.

vbi dñ. Itē si duo aliq̄ in vna domo
simul habitaret quā certissime scire
m⁹ ruiturā: nobilq̄ pñciatib⁹ illud
nollēt credere: atq̄ in ea manere p̄s
sterēt. Si eos inde possem⁹ erucere:
vel iuitos q̄b⁹ illā ruinā p̄demōstra
uim⁹ vt vltari⁹ redire sibi ei⁹ periculo
nō auderēt: nisi facerem⁹: puto non
imerito crudes iudicaremur. Ihec
sunt vba Augustini ad Bonifaciū.
Alex. de ales in. 2. in tractatu iudici
aliū p̄ceptoy dicit q̄ l3 Moyses hoc
fecerit ad defensionē ipsi⁹ israelite: n̄
tñ excedere debebat modū. Excess⁹
autē fuit in occidēdo: q̄d p3 p Augu
loquētē de Moysē 7 Petro: q̄ dicit
Alterq̄ nō detestabili imanitate: si
emēdabili animositate iusticie regu
las excessit. Si q̄ peccauit Moyses
cū adhuc nullā legitimā ptātē gerēt
nec diuinit⁹ acceptā: nec humana so
cietate ordinatā. An̄ Math. 23. Qui
q̄ accepit gladiū gladio peribit. Acci
pere enī gladiū vñ cū nulla ē dñstit⁹
iudiciaria potestate. An̄ Aug⁹. conē
faustū. Ille vñ gladio q̄ nulla supi
ore ac legitia ptātē vel iubēte vel cō
cedēte in sanguine alicui⁹ aiāt. Inō
ob. dictū Ambrosiū in. v. c. nō inferē
da. q̄a rñdz Alex. q̄ l3 n̄ peccauit de
fendēdo hebreū: peccauit tñ modum
excedēdo.

Inō manifestās. i. ille q̄ interrogat⁹
a iudice vel ab alio: ad quē p̄inet si
sciat illū q̄ res acceptas iuste detinēz
7 celat sciētē: cū tñ sciat se posse sine
vllō periculo suo rñdere v̄itatē. et. d
furt. c. q̄ cū fure. d. q. 2. quisquis. vbi
dñ. vterq̄ re⁹ est: 7 q̄ v̄itatē occultat
7 q̄ mēdaciū p̄fert: q̄a ille p̄desse nō
vult

vult: et iste nocere desiderat. hec Ric
 Jde Seco. Ino manifestas. i. requisitus
 in iudicio ubi posset finaliter restitui
 res dno suo: et tñ dicēdo xitātē non
 iminet sibi piculū sui stat? vel psonē:
 et q̄libet p̄dictorū tenet in solidum.
 Ino tñ restituente alii nō tenet resti
 tuere dānificato. Sz si p̄tē aliquā ha
 buerūt restituere tenet illi q̄ totum
 restituit fm Ric. in. 4. di. 15. et Seco.
 ibidē. Ino q̄s tenet indicare furem
 vt. d. c. q̄ cū iure. ubi dī. nō solū fur:
 s̄ ille rē tenet. q̄ furti p̄ciū querente
 possessor nō idicat. Pl. et Jno. ad
 ducūt multas cōcordātiās. Sed an
 peccet q̄s accipiēdo pecuniaz: vt indi
 cet cū ad hoc teneat. Rndz An. de
 bu. q̄ de iure civili pōt recipere? de
 iure canonico fm Ihosti. qui dicit q̄
 l3 fm leges nō opellat indicare furē
 iudex pōt tñ ex officio ipsū opellere.
 ff. de offi. p̄li. l. 1. z. in. fi. Jtē f3 canōes
 nō d3 indicare ubi adest piculū mor
 tis. iz. q. z. ne q̄s. I3 dī tñ fm utrūq̄
 ius: facta indicatione recipere p̄ciū ḡtū
 oblatū: vt in. c. dilect. c. et symonia
 Jde dīc An. de bu. q̄ nō tenet idica
 re furē: si ē in periculo mortis aut de
 trūcationis mēbri si indicetur et hoc
 maxime in clerico. Et hoc pater ad
 sensum. Ad hoc faciūt nōta in. c. dile
 ct. de testib? cogēdis.

De restitutione emētū et de preda
 furto vel rapina.

Restituere tenet emētes de
 rapina in q̄b? sic p̄cedendū
 est fm Donal. in sūma. in
 tractatu restit. Quia si scit vēditorez
 iuste et iusto bello habuisse: licite po
 test emere: nec tenet restituere durā

te bona fide. Qui hō nesciebat de iu
 sto bello: s̄ credebatur p̄babilif. nā oēs
 vicini sui vel maior ps ad min? sapi
 entes credebāt: ita put sibi ēptori vi
 debat: iste sibi nō tenet durante hac
 bona fide: s̄ si postea sciat: restituere
 d3 et rē et fruct? extātes. De p̄supu
 eni si tenet bona fide durāte. Simi
 lit si iudicialif. i. auctoritate et p̄ sniaz
 iudicis restituerit posuit auctoritate vl
 a vēditore etiā iusto p̄ciū petere. iz. q.
 .z. vlt. rane. Si hō simpli sine aucto
 ritate iudiciaria i p̄nia restituerit te
 net vēditore i p̄niali iudicio ad ite. cē
 s̄ et in iudicio cāz nō poterit ad hoc
 cogi. ff. de ēpti. l. si rē. et c. de emp. et
 vēdit. c. si vēditore. Jtē qui emerūt
 de rapina. Et in iudicio aie dicunt
 illud fecisse ignorāter. si fuit ignorā
 tia iuris nō excusat i hoc casu. si igno
 rātia crassa et supina. s̄ q̄a oēs vicini
 vel p̄ maiori parte vel etiā pauciores
 s̄ sapiētes dicebāt illud bellū esse iu
 stū et cōū deū vel forte q̄ ecclesia p̄bi
 bebat vel excoicabat publice aucto: ef
 et p̄cipes ipsi? belli: tenet ad restitu
 tionē. iz. q. z. q̄ et humanis.

Quid de p̄dā emētib? Rndz Ihosti. 43
 in ti. de peni. s̄ q̄b? et q̄d de p̄dā. q̄
 si quis emat sciēt vel credēs p̄babilif
 q̄ p̄dā sit: tenet idistide: nec liberaf
 vēdēdo: nec q̄litercūq̄ alienādo: nec
 amissione: vel morte rei: vel aliquo
 alio casu iterueniēte quo min? teat
 restituere p̄cium fm q̄ pl? valuit ex
 quo emit vel plus vēdidit q̄ emerit
 vel tpe vēd? valuit et q̄d q̄d ex re hūit
 vel habere potuerit nullas expensās
 deducēdo: q̄a talis vēdādo rē alienā
 furtū omittit: et fur semp in mora ē.

ad hec. *C. de furtis. l. z. 7. ff. de furti.*
l. q. iumēta. ff. de rdi. fur. l. in re fur
tiua. ff. d. como. l. si vt certo. §. iterdū
C. de rei ven. l. certū. 7 qd dīdū est
de pmo ēptore: idē intelligas de ho
tertio 7 millesimo: qā si p plures ma
n^o abulauerit idē iuris erit. ff. de mi
no. l. h. vbi. ff. de peti. here. l. h. si lege.
§. sine aut. Si autē scit qd d iusto bel
lo ē: oio excusat: cū a hō dno emat.
Idē dicit Monal. in suz. in. tractatu
restitutionū addēs: qd pciū qd dedit
nō pōt ppetere ab eo. cū? est res nec
expēlas q̄s ibi fecit 7 omnē utilitatē
quā ex illa re habuit teneat restituere
7 si restituat rē deteriorē q̄ ad ipsuz
puenit nō liberat. Similit si i aliquo
medio tpe res fuit melior q̄ fuit tpe
ēptionis siue cū postea vēdidit aleri
ei? qd pluris fuit: estimatio erit faciē
da ad maiorē estimationē toti? tps
medij. vt dīcta. l. qui iumenta.

44 *Quero quid si ēptor hoc nesciebat*
probabiliter: tū hoc credebatur: puta. qd
omnes vicini sui vel maior ps 7 ma
xime sapiētes 7 honesti hoies ita cre
debāt: durate hac bona fide non tēf
§. teneat si postea audierit vītātē: 7
cū et alias cauti? negociari. C. d. fur.
l. z. Et si iudice sentētiātē restitutio
nē fecerit: pōt agere pē venditorē vt
ipsū seruet idēnez. iz. q. z. Aulteri
ane ecclesie. Si autē hoc faciat ad pre
ceptū sacerdotis in foro pniāli i eo d
foro iducend? est venditor: vt ipsū
indēnez seruet. Si in foro pntioso
ipsuz nō poterit ēptor puenire. ff. de
cui. l. si rē. c. fi. de p̄henda empti.

45 *Quid si sciebat factū emptor: si igno*
rabat ius: vel ignorātia facti dūdus

crassa 7 supina nō p̄babili rez raptā
emerit. Rēdet Ihosti. vbi s. qd teneat
in iudicio aie ad restitutionē. d. de.
ex. mil. c. apostolice. Dicit autē cāsa
7 supina ignorātia qn coit alij vicini
dicebāt 7 credebāt qd res esset d pda
7 de bello iniusto. ff. de h. sigl. l. late
culpe. vel qn ecclesia hoc phibebat 7
tales publice excōicabat: vñ nō excu
sat emptor tali i ḡratia dūd?. iz. q. z
q 7 humanis. iō. q. i. si cupis. d. ordi
ab epō q resignat epātū. c. i. §. fi. 7. c.
z. Et si de h nihil cogitabat qn emit
nec inq̄luit q̄tū potuit. in culpa est.
Idem Monal.

Quid si raptor idemq̄ donator 45
vel venditor satisfecit plenarie d pda
data vel vendita. Rēndz Ihosti. vbi s
Donatoriū vel emptorez liberatū.
Alex. qdquid habz de lucro. 7 pcepit
añ restitutionē factā d̄z i vsul paupū
errogare vbi fuit male fidei. ar. l. 4. q
5. q habetis. 7. §. se. 7 fm I Rai. hoc in
telligi pōt de vsilio. Inā purgatū est
vitū ex quo dicit plenarie satisfactū
quo ad restitutionē faciēdā vel si alqd
deē quo ad rstitutionē rstitutionē ē dā
nū passō. vel dic qd etiā vbi plenarie
satisfactū ē: sibi talis pnia iniūgēda ē
vt puniatur in eo in quo deliquit d
tep. ordi. litteras. Et vt pnia sibi in
otariū iniūgāt. Idē Monal. in suz.
in tractatu restitutionū. 7 cetera.

Quid si quis emat rē de pda sciēter 47
tū hoc facit bona fide nō vt lucratur
h vt ipsaz restituat dno recepto p̄cio
7 itesse suo: cū alias dñs rē suā reci
perare posset nullo mō vel nō ita de
facili. Rēndet Ihosti. vbi s. qd talis nō
omittit furtū. ff. de furtis. l. salius. §.
i. imo

i. imo vtiliter gerit negotium eius. Et ideo totum poterit recuperare primum et interesse suum etiam si res sine culpa sua perimatur vel amittatur: ut tamen quiddam precepit ex tali re vel occasione ipsi totum compescentur usque ad quantitatem curreret secundum Ray. ar. ff. de negot. gest. l. si an ultro. §. 2. de actio. cum delicti. §. si. Idem Donal. qui addit breuiter dicendo quod quiddam sibi adest ex illa re: ut pensio meorum fructuum et si. teneatur restituere. et quiddam sibi abest potest repetere. Et est ratio quia est sibi vtiliter negotium illi cui est.

48 Quid si non potest repiri dominus: vel nescit ubi sit. Rendet hosti. ubi scilicet quod debet pauperi erogari: et hoc etiam publice fiat permissio banco in ecclesia: et diligenti inquisitione facta: ut ois suspitio euitetur de dan. despoliatione: cum nubatio et quod mironium accus. possunt. c. cum i. tua. et si hoc facto non inueniatur cuius res sit liberabitur dādo pauperibus. l. si per aia illi cuius res est: quia in hoc vtiliter gerit negotium suum. ar. iz. q. 2. quatuor. circa si Idem Donal. dicens. Sed quiddam si fecit diligenter inquiri postquam emit rem bona fide. Inquiri dico ut restitueret rem domino non si non potuit inuenire cuius esset res: eo solvendum est ei imo de necessitate dicendum quod quiddam illa res valet ultra id quod sibi debet erogari in pias causas per aia illi cuius res fuit: et sic fiat publice ut euitetur ois suspitio: et erit liberatus.

De restitutione comedentium de rapina usura vel furto.

49 **R**estituere tenetur secundum Alex. d. ales in 4. in tractatu restitutionum. qui comedunt vel in alios usus vertunt aliquid de usura furto vel rapina scientes siue sint religiosi siue alij

Et similiter si dubitet an sint huiusce modi ne committat se discrimini. Ihesus enim per regulam quod quicumque habet scientiam de re quod sit aliena tenetur illam restituere pro hoc facit Thobie. 2. c. videte ne furtum nobis sit. quia si licet aliquid ex furto edere vel tringere. Idem hosti. qui dicit Quid de comedentibus de preda siue recipientibus ex dono siue scientes siue ignoranter: si postea audiunt veritatem. Rendet in te. de peni. §. habet. et. quod de his. qui quatenus habuerunt tenent restituere. si licet certum per. l. si. et me et tunc. ff. de adul. inde. In hac natura.

Sed quiddam de his qui inde comedunt et in 50 duunt. Rendet idem ubi scilicet. Ad idem quod vxor et familia qui non habent vnde aliusde viuunt exculent: dum tamen peccato non consentiant: si raptorem ad restituendum inducant: et corrigendum. ar. i. q. 2. quoniam multos. ex de sen. ex. iter alia. 7. c. si non. Et hoc dicit Ray. vix esse si spes sit de correctione et cum moderamine talis: ut per hoc non subtrahatur facultas restituendi spoliato in totum vel in magna parte: ar. 2. q. 6. auctoritatem legum. §. illud.

Quid de predicatoribus. Rendet idem ubi 51 scilicet. quod qui gerunt negotium expoliatorum in hoc casu per se sunt excusant. ex de sen. ex. c. cum voluntate. i. Rensio. §. i. et cum modificatione tamen que prime dicta est §. §. primo. de vxore. T. cor. Donal. dicens. Item quicumque accipit de rapina ex dono vel comedendo vel bibendo: vel in alios usus necessarios: ut vxor raptoris et ceteri de familia tenentur de omnibus que sic accipiunt: vel expendant nisi in casu cum agunt spoliatorum negotium monendo et inducendo ipsius raptorem posse ad restituendum: quia tunc non tenentur

qm̄ q̄ alteri? negotiū gerit utilis etiā
 ignorātis 7 abñtis licite recipit expē
 sas sine leuita fuerit vtiūtas sine nō.
 An̄ p̄dicatores q̄ vadūt ad raptorez
 vt eos inducāt ad p̄nāz in generali
 p̄dicatione: aut in p̄suasione sp̄ali a
 restitutione faciēda excusant si come
 dūt ap̄ illos: maxime si comestione
 nō possūt apud alios inuenire. ii. q. 3.
 qm̄ multos. 7. ff. de negl. gel. l. 2. 7
 et de accu. ex parte. de sen. ex. c. cum
 volūtate. 5. p̄dicatores. Et hoc itelli
 gas qm̄ habet spes p̄babilis de corre
 ctione raptoris: vel p̄p̄t eoz expēsas
 ipsi raptori nō s̄btrahat in toto vel i
 magna pte facultas restituēdi. ar. 2.
 q. 6. c. an̄ rior. 5. illud. Alex. de ales.
 in. 2. in tradatu de p̄p̄tate p̄cie.
 dicit qm̄ ad vxorez q̄ quis mulier
 sit s̄bicda viro suo in his que p̄tinet
 ad thoz s̄m q̄ dicit apostolus. i. Cori.
 7. c. mulier nō habz potestatem corpis
 sui: s̄ vir tñ nō d̄z cōicare viro in his
 que sunt in cōtumeliā creatoris. An̄
 abstinere debz a re fenebri 7 lucrari
 ope manuū suaz: vel querere sibi ne
 cessaria a parētib? v̄l aliqñ ab aliqb?
 bonis viris medicare. Si nō cogēt
 eā ad vtēdū bonis illis illicite acq̄si
 tis pōt dimittere eū ad tēp? quo ad
 thoz p̄pter casū fornicatiōis sp̄ialis
 Monal. i. sum. in d̄. restituere. tenet
 q̄libet i solidū. dicit. Jtē vxor 7 fami
 lia qm̄ nō habet spes de correctione
 raptoris vel viderit eū h̄gere ad ino
 piā 7 fieri nō soluēdo: tūc si sūt ibi ali
 qua de iusto de illis sepatim potest
 expēdere 7 comedē: alioqñ de rapia
 i. de ipsa re rapta i specie vel de oue
 rapta vel capra: vel d̄ fetu ei? etiam

nato vel cepto apud raptore nullo
 modo comedat: nisi sit casus vltime
 necessitatis. Si aut sit res ēpta de re
 rapta poterit in comedē etiā sine ca
 su vltime nēcitatis cū p̄posito eā resti
 tuēdi: vel aliunde sibi utdūz querat ab
 amicis 7 cōsanguineis suis vel laborā
 do manibus suis: vel alio quozq̄ mō
 honesto: tñ nec reputat quātū ad s̄
 inhonestū querē in tali casu elymosi
 nas hostiatim. Similit̄ dicēdū est si
 sunt ibi aliqua d̄ iusto: s̄ ita mixta q̄
 nō possūt discerni: vel l̄z possunt dis
 cerni marit? iniquitate plen? nō p̄mit
 tit eā comedē nisi de reb? raptis. Si
 tñ mixta sūt licite pōt comedē nisi d̄
 reb? raptis si marit? ē soluēdo: dū tñ
 habeat in mēte 7 intēdat comedē d̄
 licite acq̄sitis: que sunt mixta. Si aut
 non ē soluēdo q̄a h̄cquid habz non
 sufficēt ad satisfactiōem: tunc idē dicē
 dū ē quod i p̄cedēti casu: qm̄ nihil h̄z
 nisi d̄ rapina. Item qm̄ nihil inuenit
 vxor apud uirz nisi d̄ rapina: tunc ne
 moriat fame s̄ est ei triplex auxiliū
 An̄ est si pōt habere d̄ oote quam
 pōt recuperare etiā cōstātē matrimonio
 qm̄ uir h̄git ad inopiā. Scdm̄ reme
 diū ut dēnūtiat talibus amicis q̄ ei
 suadeāt q̄ possūt p̄desse 7 nō obesse
 7 si necesse ē pōt adhibē epūm ut cō
 pellat eū pascē ipsam de iusto. 2. q. i.
 si peccauerit. 22. q. 5. hoc uidet. et d̄
 iureiu. c. quēadmodū. vel tradat ei
 sp̄salitiū: v̄l partē vel d̄mittat alicui
 p̄sone honeste que d̄ honesto lucro
 pecunie que fuerat data in dotē de
 qua negotiabit illa p̄sone cui d̄mit
 tet 7 p̄uideat ei. ut et de pigno. c.
 ex litteris. 7 in. c. p̄ ueltras. d̄ dona.
 p̄pter

propter nuptias. Tertiū remediū ē
 q̄ si est in arto. posito q̄ nec iuenirz
 q̄d comederz etiā p elymosinā: nec
 posset vltius sine periculo s̄sistere
 seu sustinē nccitatē famis: tūc si aliū
 nō hēret: 7 de rapina 7 de aliis vn
 diqz viuē possz: q̄a nccitas nō habet
 legē. et. de regl. in. c. q̄d nō ē. 7 d. oīe.
 vi. i. sicut. Itē q̄dquid expēdit vxor 7
 familia de reb⁹ raptis doleat: 7 i aio
 proponat firmiter q̄ q̄ cito poterit
 etiā necessitate coacta quicquid ide
 expēderit restituere. In omni tñ ca
 su tenet vxor debitū reddē viro: nisi
 s̄sist aliud impedimētū. 22. q. 5. si dica
 tur. Dicūt tñ q̄dā q̄ vxor fenerator
 ris vel raptoris nullo mō dz come
 dere de vsura vel rapina: nisi habeat
 vñ restituere possit: 7 tūc comedere
 pōt cū pposito restituēdi imo pl⁹ dz
 dimitte cohabitationē viri: cui coha
 bitare nō dz si eā spellit peccare. Qd
 eni dicit apostol⁹. mulier nō hēt po
 testatē sui corporis: s̄ vir. 7 vñ ē: q̄ l3
 nō cohabitēt tenet tñ debitū reddē
 viro p loco 7 tpe. Et si dicat q̄ vxō
 nō dz dimitte virū nisi cā fornicati
 onis, dicēdū q̄ hoc intelligit s̄m gl
 nō solū de fornicatione corporali. sed
 etiā in spūali: que ē in omni peccato
 mortali. Tenet autē mulier obedire
 viro saluo dñio sūmi spōsi. Idē dicē
 dū de familia eorū dē: q̄a nō debz co
 medē: nec stipēdia recipe de rapina
 vsura 7 furto.

De restitutōe acq̄sitorz p meretriciū
 52 **U**trū acq̄rēs aliqd p fornicā
 tionēz puta meretricis meret
 ricado teneat ad restitutio
 nē. Rndet Alex. de ales in. 4. in tra

ctatu restitutionū. q̄ q̄ fornicado ali
 qd acq̄rit iur possidz qd acq̄rit. Dic
 etiā Aug. q̄ meretrix turpis agit q̄a
 meretrix: s̄ nō turpis agit q̄a recipit.
 An l3 acq̄rat meretrix meretricado
 nō tenet restituere: q̄a nō mittit frau
 dē acquirendo. Recipit eni p̄ciū sui
 corporis locati ad fornicationēz ppe
 tradā. Nō tñ l3 facē publicā oblatio
 nē. vñ de uterono. 22. Non offeres
 mercedē postribuli: nec p̄ciū carnis i
 domo dñi dei tui. Quidqd illud est
 quod voueris abominatio est apud
 dñm deū tuū. Nō tñ s̄m eūdē vbi ē.
 q. vi. Dis oblatio acq̄sita p meretri
 ciū est abominabilis dñio. s̄ publica
 oblatio que sit cū scādalo. Illa enim
 abominabilis est sicut si meretrices
 traherēt currū ad fabricā ecclesie vel
 darēt pānū sericū vel fenestrā vitreā
 in ecclesia: talia nō dz ecclesia recipe
 a congregacione meretricū ne videat
 approbare op⁹ eaz: s̄ p̄uatas elymo
 sinas dare paupib⁹ de pecunia sic ac
 q̄sita licitū est: vt offerre candelas 7
 huiusmodi licitū ē eis. Vide Ric. in
 4. di. 15. ar. 5. q. 8.

Monal. No in sum. in tractatu resti 53
 tutionū. in 4. restituere tenet in casu
 querit. Quid de muliere que recipit
 pecuniā p opere carnali. 7 rñdet si
 recipit ab aliquo d reb⁹ p̄p̄iis non
 ecclasticis nō tenet restituere. Si sit
 monialis cui datū ē: nec acq̄rit sibi: s̄
 acq̄rit monasterio qd sic accepit. ho
 nestius tñ ē q̄ monasteriū nō retine
 at: s̄ eroget in pios vsus. Si autē a
 clerico seculari datū ē de reb⁹ ecclie
 faciēda ē restitutio ecclesie: s̄ q̄ dicit
 magistri nisi epūs velit dispētare cū

illa que recipit & retineat illud si secularis est mulier aut cum monasterio si regularis. Si autem accipit a persona regulari de rebus monasterij quod proprium medium est nisi contrarium ostendat. Distingue quod aut recipit ab habente administrationem: aut a simplici claustrali. In primo casu facienda est restitutio monasterio vel portatui: vel administratori de cuius bonis datum est: et potest fieri restitutio eidem persone que dedit si adhuc remaneat in administratione illa maxime si iam credat correctus: vel securus est quod ei non reddat: sed fiat quod dictum est. Si tamen tali non correcto facta est restitutio libera est que accipit. Si autem a mortuo est ab administratione illa: aut si claustralis sit simplex qui dedit: facienda est restitutio monasterio vel portatui vel administratori: nec liberat si soluerit illi qui dedit: nisi tunc demum uersum sit in utilitatem monasterij portatui vel administratoris: nec poterit retineri a monasterio regularis mulieris huiusmodi quod accipit a regulari alio loco nisi de consensu abbatis et uult si magnus fuerit donum: aut abbatis solius: si paruum aut mediocre. Quod autem dictum est de rebus taliter datis a personis regularibus: idem intelligas de rebus datis personis secularibus et laicis qui sui iuris non sunt: sicut est seruus et filius familias qui donat ob tale causam de rebus etiam peculiaribus nisi illarum rebus ita liberat habeat administrationem quod quasi pater familias possit disponere de eisdem. Item quod dictum est de moniali respectu viri regularis teneas e contrario quoniam vir regularis recipit aliquid a muliere regulari. Et non habet in restitutioni

bus sancti Bernardini sermone. 29 ar. 2. c. 3. vlt. medium quod quocumque pecunia data sit de variis illi in cuius iuriam data est.

Quid de seculari qui recipit pro opere carnis a coniugata. Respondet idem ubi est quod restituere debet marito: si illa dedit de rebus dotalibus aut coibis. Si autem de rebus parafronalibus ubi de consuetudine habent mulieres parafronalia aut si mulier soluta sui iuris dedit amasio aliquid de rebus propriis licet honestum sit quod illud expedit in pias causas non tamen credendum est quod teneat nisi velit. poterit etiam restituere ei qui dedit: quod melius videtur si peniteat vel egeat.

Sed nunquam regularis persona poterit auctoritate propria quod accipit pro carnali opere vel quod habuit de furto vel rapina restituere. Respondet idem ubi est quod si cuiusque appetit date rei restitutio vel repetitio. Distingue quod si extat adhuc res data penes illum cui data est: si non audet aut timet aut non potest impetere quod fiat restitutio per prelatum collegij: tunc restituat auctoritate propria secundum formam supradictam etiam predicere prelatum quia prelatus est obediendum deo quam homini. Si autem non extat: quia iam consumpta est: tunc inanis est actio quam excludit inopia debitoris. Si autem non est consumpta penitus: si uersa est in utilitatem monasterij: vel habet aliquid quod operauit ex re sibi data si non potest aut non audet aut timet impetere quod fiat restitutio per prelatum gerat bona fide negotium monasterij restituendo cui debet sicut dictum est: vel si fuit datum de bonis ecclesie secularis impetendo dispensationem episcopi quod possit retineri a monasterio vel erogari in pios usus non tamen.

non tamē cōdicente plato hoc fiat
prop̄ bonū obediētie nisi sit illa res
opata dē pecunia ecclesie aut p̄sone
p̄uilegiatē in h̄ q̄ tūc rē emptam dē
sua pecunia possit uēdicare: sicut mi
les ⁊ pupill⁹: in quo casu etiā cōdi
cente prelato pōt eā restituere si eaz
habet: vt dictū est dē re adhuc extāte
penes eā p̄sonā que accepit.

56 Quero quid de filiis illi⁹ qui viuēte
vxoze sua duxit aliā tā ipso q̄ supra
dicta sciēte impedimentū de filiis inq̄
susceptis de hō matrimonio illo: nū
q̄d possunt succedere in hereditatez
patris ⁊ an teneat totū restituere si
lis p̄mi matrimonij aut aliis veris
heredib⁹. Rēdet idem vbi s. q̄ si p̄e
scripserūt eā bona fide nō tenent ali
q̄d restituere maxime si adhuc post
ōpletā p̄scriptionē retinēt bonā fidē
Si autē nō est ōpleta legitima p̄scrip
tio tenent totā hereditatē cū fructib⁹
male fidei p̄sumptis restituere q̄tū
cūq̄ oportet eos indigere vel men
dicare nisi q̄tū fuerit eis datū vel re
missum a veris heredib⁹ ⁊ hoc q̄n
parati sunt huiusmodi possessores si
ne dolo ⁊ fraude totū eis restituere
si velint recipere.

57 Quero quid de adultera que accepit
filiū ex adulterio qui fili⁹ putatiuus
mariti defraudat vtz heredē heredi
tate an teneat ad restitutionē. Rēdz
Sco. in 4. di. 15. q. 2. ar. pe. q̄ circa
hec diuersa est sententia. Alio mō
q̄ ipsa habz reuelare crimē suū filio
suo spurio ⁊ inducere eū ad dimittē
dā hereditatē hō heredi: q̄a iniuste
occupat cū ipse nō sit heres. Alij dicūt
q̄ min⁹ valet q̄ debet reuelare cōpā

suā marito: vt assignet hereditatem
vero heredi quod licitū est s̄m iura
imperialia nisi testās p̄mo in testō
instituit heredē. Cōn p̄mā determi
nationē arguit sic. q̄a aut fili⁹ credit
matri aut nō. Si autē crederet nō est
probabile q̄ p̄pter hoc dimitteret he
reditatē q̄a pauci inueniūt ita p̄fecti
q̄ p̄pter iustitiā seruandā in foro dei
dimittāt magnas possessiones quas
possunt tenere iure exteriori. nec pōt
hoc mater p̄sumere: nisi multū p̄u⁹
expta fuisset volūtātē filij sui: nō autē
debz se exponere certo periculo dis
famationis apud filiū suū p̄pter incer
tā correctionē filij: si vero nō credit:
tunc sequunt⁹ duo mala q̄a ⁊ ipsa tē
est infamata ⁊ ipse tenet hereditatē
ut prius ⁊ cetera. Cōn s̄am determi
nationē arguit sic: q̄a si dīc viro p̄mo
se diffamat ⁊ se exponit piculo mor
tis ⁊ maritū periculo vxoriciidij quia
talis posset esse zelotip⁹: vt sūt multi
q̄ ipsam occiderēt vel saltē perpetuo
haberēt odio ⁊ a se ⁊ ab actū coniugij
depellerēt. Ad ista mala diffamatio
nis mortis vel saltem odij vel discor
die que sunt valde p̄babilia videt⁹ ut
in plurib⁹ cūctura nō debz se mulier
exponē p̄pter incertū bonū heredita
tis restituēde. Et p̄ter hoc in terris
vbi p̄mogenit⁹ vniuersaliter est h̄s
pater si credēt vxorē nō posset auferre
a spurio hereditatē nisi in foro publi
co p̄baret cām talē. ⁊ tūc oporteret
mulierē diffamari nō t̄m apud mari
tū: s̄ apud totā patriā. Dico ergo q̄
mulier d̄z laborare q̄tū potest quo
ad hoc vt reddat hereditas hō h̄rdi
q̄tū in se est. Dico etiam q̄ nō debz

se diffamatiōi exponē: s; ex aliis cāis
honestū filiū spurii q̄tū potest indu
cere: vt dimittat hereditatē. Unde
mod⁹ honest⁹ est: vt itret religionē:
al⁹ vt fiat clericus: ⁊ recipiat bñficia
ecclesiastica ⁊ his q̄i sufficiētib⁹ p̄ter
hereditatē dimittat alij fratri layco
remanēti in seculo. Sed si per nullā
honestā p̄uasiōnē pōt mater flectē
cor filij spurii vt dimittat: nō videtur
q̄ debeat se p̄dere illi: q̄a nō ē certa
q̄ talis ip̄suasibilis ab ipsa ⁊ aliis
honestis personis p̄pter illud flectē
imo fori⁹ ⁊ tenaci⁹ teneret accipies
ne per talē dimissionē nōret spurii
infamia. Et talē notā multū cauēt
male nati: ⁊ tūc oꝝ m̄r laborare aliū
de restitutionē fieri vero heredi q̄tū
pōt ⁊ cōrespōdētia iusticie q̄a si dico
q̄ teneat restituere equiualens toti
hereditati quia multū differt habē ⁊
prope esse. Iste enim nunq̄ habuit
hereditatē lꝝ p̄pe fuerit fm iusticiāz.
Et ideo min⁹ q̄ equiuales heredita
ti sufficit sibi pro restitutione: ⁊ illud
min⁹ determinet arbitrio boni viri
Videat tñ q̄ sibi debeat p̄uidere de
vidu honesto ⁊ vestitu si fuerit here
ditas pinguis vt possit sufficere here
di ad duplū vel ad triplū istius. q̄ si
nec hoc possit esse, faciat quod dicat
in. c. 7. ex. de solu. Oldard⁹. Concoz.
Vandul. in 4. di. 15. ⁊ Ric. in 4. di.
15. ar. 5. q. 4.

58 Quid si mulier habet filiū vel filios
de adulterio occulto: pōt ne facere
eos heredes saltē in partē heredita
tis sue cū legitimis filios nō habeat
vel si habet: nūquid possunt de p̄sen
ti eoz quasi legitimi admitti ad por

tionē hereditatis. Similiter q̄tum
pōt ipsa vel quicunq̄ alienare de he
reditate sua. Rndz Donal. vbi s. ad
p̄mū s; iura scripta pōt quilibet siue
eicūcū dū tamē nō sit turpis vel p̄so
na indigna: siue vnū de filiis quem
maluerit heredē instituere in totum
vel i partē reseruata legitima liberis
suis. Sed aliud est de consuetudine in
aliquib⁹ locis. In q̄ōne q̄ p̄posita re
tinenda est consuetudo regionis. Na
etiā de consensu legitimoz filioz vel
heredū alioz pōt facē legitimis fili
os iuos coheredes. s. legitimoz nisi
repugnet consuetudo loci.

De restitutione dotis.

9 Quid an mulieri adultere 59
cui⁹ occasiōe facta ē sepatio
cohabitationis teneat vir:
vel ei⁹ heredes reddere dotē. Rndet
Jo. de platea insti. d. publicis. iudi. s.
itē lex iulia. q̄ nō: q̄a mulier p̄bato
adulterio perdit dotē que cedit lu
cro viri. l. si dotē. E. de iure dotiū. ⁊
l. luti⁹. ff. solu. ma. ⁊ in. c. plerūq̄. de
dona. iter virū ⁊ vro. An autē h̄des
viri possunt obicere vxori adulteriū
⁊ per p̄is dotis amissionē sicut ipse
vir: d. hoc sunt opinionēs. Vide dñz
Anto. de hu. in. d. c. q̄cunq̄.

Quo qñ dos oꝝ restitui. Rndz Jo. 60
d. pla. isti. d. actionib⁹. s. fuerat antea.
q̄ si dos consistit in pecunia maritus
vel ei⁹ h̄des h̄nt dilationē āni. Si
autē consistit in mobilib⁹ oꝝ restitui icō
tinēti post solutū ma. dicto. s. fuerat.
⁊ l. i. s. ex actio. E. d. rei vro. actione.
Et si h̄s mariti vel ali⁹ obligat⁹ ad
restitutionē nō restituat. j. dicta tpa
tūc post morā imobilib⁹ tēc etiā ad
fructus

fructus ut dicitur exadio. 7. l. fructus. solu. ma. fm solutione. l. diuortio. ff. solu. ma. Sed in reb⁹ mobilib⁹ vel incorp⁹alib⁹ que hoc casu loco mobilium continentur: alias faciat tertia spem per se. l. mouentium. ff. de. h. sigl. tenet restituere eas 7 viuras earum estimatio nis usq³ ad tertia centesime que sunt 33. 7 tertia pro centenariis 7 hoc de iure civili. ut dicitur exadio. s. de iure canonico quo prohibent viure solu pot petere interesse qd incurrat post mortem fm Jo. an. in. c. salubriter. de viuris. Et attende diligenter qd l⁹ maritus vel ei⁹ h⁹es habeat dilationem: ut non teneat restituere mobile nisi .j. annum s. solu post ut sunt naues iumenta 7 similia. tñ fructus percepti ex dictis rebus mobilib⁹: ut pensiones nauium 7 iumentorum 7 cetera. non lucrat: s. interim h⁹z modum medij t⁹pis 7 tñ restituat vna cum reb⁹ post annum. Sec⁹ in eo qd lucrat cum pecunia qua debz restituere pro dote: qd illud lucrum sibi acquirit 7 non restituit: 7 ita intelligit Salp. 7 Ange. in. d. s. exadio. Bar. in. l. si ostate. s. quotiens. ff. so. ma. Itē attende qd l⁹ .j. annu maritus 7 ei⁹ h⁹des nō teneat restituere res mobiles datas in dote: tñ tenet iter i .j. annu alere vxorē si nō h⁹z vñ se alat Et nō ē in. d. s. exadio. Et hoc casu cum h⁹des dicat quodamō sustinere onera matrimonij ppter pstationem alimentorum lucrat fructus: ut est glo. nobilis 7 ibi p Bar. in. l. diuortio. ff. so. ma. qd tamē ibi intelligit Bal. usq³ ad decentem q⁹titatē alimentorum 7 ab inde s. debent fructus restituere vxori. ar. l. si. ff. de pe. he. 7. l. insulam

s. fructus. ff. so. ma. Limitauit tamē hoc quod dictū est s. q. tenet p⁹stare alimenta si nō h⁹z vñ aliud se alat. Hoc vez si heres tñ h⁹z qd prestare possit. Si aut nō habeat nisi q⁹tum sufficiat sibi soli. tñ omnis ordinata caritas incipit a se ipso. l. p⁹ses. C. de serui 7 aq. du. Et hoc vult glo. s. par uula in. l. si maritus. s. illud. ff. so. ma. nisi h⁹es esset artiax. ut aliud possz sibi querere vidū ut voluit alia glo. in dicta. l. si maritus.

Sed cui d⁹z dos restitui. Rndet idēz ubi s. q. qñ mulier ē sui iuris 7 dat dotē vel etiā qñ ē in potestate 7 dat dotē aduenticia: tñ debz sibi dos restituī 7 ipsa ē illa que agit in iudicio pro dote etiā sine consensu patris ut tenet glo. in auct. q. locū. C. de colla. 7 in. l. z. in pñ. ff. so. ma. Et idem in dote aduenticia sibi donata a patre que donatio valet fauore dotis: cas⁹ est in. l. pomponi⁹ philadelius. ff. fa. hercis. Si autē pater dat dotē pfectā cū p filia i potestate: tñ ē cōis actio patris 7 filie nec vnus pot p iudicare alteri. Post talē acquisitionē pater tñ bene h⁹z exercitiū actionis consensu filie que semp psumit consensire nisi h⁹z in tā cām condicendi. l. z. s. voluntatem. ff. so. ma. Et postqz filia est scā sui iuris morte patris vel emancipati one v⁹ etiā si fuisset exheredata actio de dote in totū solidat in psonam filie etiā si pater sibi soli fuisset stipulat⁹ ut tenet gl. in. l. vna. s. videam⁹. C. de rei vxo. actione. Si autē exne⁹ dat dotē p muliere tñ in dubio acquirit actio mulieri nisi fuerit pactus vel stipulat⁹ sibi reddi. Et intelligit

exnatus ois qui nō habz in potestate
Et iō si pater dat p filia emācipata
pater censet exnatus 7 acquirat actio
filie nisi fuerit pact⁹ vel stipulatus vt
videt. l. vnica. §. accedit. 7. §. extraneū
de re. vxo. adl.

62 Quid si fund⁹ estimat⁹ dat⁹ est in
dotē. Rndz idē vbi s. q. talis estima
tio facit emptionē 7 tñfert periculū
in maritū: nec pl⁹ tenet ad fundum
s. ad estimationē. l. plerūq. §. si autē.
ff. de iure do. 7. l. estimate. ff. so. ma.
Et ideo si mulier cui⁹ vsu attriuit ve
stes datas in dotē: tñ marit⁹ tenet
reddē ei⁹ estimationē. l. mortis. §. res
in dotē. ff. de dona. cā mortis. Sec⁹
si nō fuerunt estimate. vt videt. l. ple
rūq. in pñ.

63 Quero pone q. quis recipit vxorez
simpliciter nulla habita mēione do
tis: an postea possit cogere patrem;
vt cōstituat sibi dotem fm cōditionez
psonaz 7 q̄titate sui patrimonij: pro
ut pōt pater cogi facē officio iudicis
an matrimonij. l. que liberos. ff. de
ritu nu. 7. l. si. C. de dotis pmissioe
vel si pater est abns 7 ipedit⁹ iudex
cōstituit dotē. l. pfectitia. v. s. 7 si ppo
nas. ff. de iure doti. Rndz idē vbi s.
q. gl. vult q. sic. in. l. obligamur. ff. d.
actioe 7 oblig. S3 bar. cōn. rō quia
cū sit nupta cessat cā ppter quam p⁹
cogebat. s. vt nubē posset: 7 est casus
in auct. de nup. §. si quis s. potestate
cōstitut⁹. collatione. 4. dicit tñ bar.
q. si filia se maritaret 7 dotem pmit
teret eo q. pater eā nō maritabat q.
tunc posset pater cogi. l. si filius. ff.
ad mace. 7. l. 7. ideo. §. si. ff. d. i. rē dñs.

64 Sed nunqd marit⁹ possit expellere

vxorē remittēdo eā ad domū patris
exquo pat⁹ nō soluit sibi dotē pmissā
Bal. dic q. sic. l. si donatur⁹. ff. d. adi
ob cām. qā marit⁹ nō dz decipi: nec
vxorē hēre sine dote. 20. q. 5. nulluz
sine dote. 7 allegat gl. quā dicit hic
innuere in auct. de nō eligē. secū nu
bē. §. si. collatione pma. 7 addit tex. i.
c. per vestras. de dona. inter viz. 7
vxo. ibi q. vxorē suā a se repulerat vbi
videtur casus.

65 Quid de viro q. recipit filiā raptoris
vel vlrarij in vxorē q. nihil habz nisi
de malo acquisito. Rndz Alexander
d. Alexandria fm quosdā q. dotē quā
accipit cū filiā nō tenet reddē si non
crassa vel pbabili ignorātia ē duct⁹
qā credebat socerz nō esse vlrarium
aut pter illā dotē habere sufficiētiā
ad restituēdū. Tu vero dic q. exquo
scit q. dos accepta erat necessaria ad
soluendū alia debita reddere tenet
nec potest talē dotē cū bona p̄ciētia
retinē: si certi sunt hi quib⁹ p̄us debe
bat qā de reb⁹ alioz nullaten⁹ fm
deū potuit illa dotari. Si tñ vxor ei⁹
nō pateret illā reddi: tñ forte suffic
illi q. ipse nō p̄cipiat de bonis illis.
Astensis in sum. tenet pma opionez
libro. 2. ti. 4.

De restitutione bellatium.

66 In capta in bello sūciat re
stitutioni. Rndet Donal. i.
sum. q. non tenetur nec pñ
cipes: nec milites si bellū ē iustū. i. di
ius gētium. 22. q. 7. si de reb⁹.

67 Bellū autē ad hoc vt dicat iustum
red̄rit q. que. s. psonā. rē. cāz. animū
7 auctoritatē. p̄mo psonā. s. vt sit
p̄sona cui liceat bellare. s. seculari nō
ecclesiastica

ecclesiastica cui nō licet sanguinē fun-
dere. **zz. q. 8. clerici. 7. c. his. nisi i ne-**
cessitate inuitabili. Res. s. vt fiat p
reb⁹ repetendis vsque quo sit ei satis
factū de oi dāno iniuste ab hostibus
illato ar. zz. q. 2. c. i. 7. q. 3. fortitudo
7. q. 8. si nulla. Causa. s. necessaria p
defensione. et de resti. spo. olim. cuz
causa sit licita. Anim⁹. s. vt n̄ ex odio
ultione vel cupiditate: s̄ ad correctio-
nē vel ppter caritatē iusticiā 7 obed i
entiā. zz. q. i. qd culpaf. 7. c. militare
vbi dī. Militare nō est delictū. s̄ ppter
pda militare peccatū est. s̄ vt p bellū
par queraf. Auctoritas supioris. zz.
. q. i. qd culpaf. 7. q. 2. c. i. Dicit enīz
imperator. n̄nulli p̄sus nobis insciis
atq; icōiultis quozlibet armoz mo-
uendoz copia tribuat. Et vt armoz
vius inscio p̄ncipe interdict⁹ sit. l. i.
li. ii. Itē hosti. in sum. in ti. de peni.
. s. quib⁹. 7. q. i. quid de rapina 7 pda.
qui addit qd fieri potest etiā cū aucte
ecclesie p̄cipue vbi pugnaf pro fide.
Concor. etiā Alex. de Alexādia. vid
s̄. bellū. Et si aliquod predictoz qn
que defuerit dicet bellū iniustū. fm
Donal. Idē addit Jo. de pla. qd iu
stū bellū est quod indicit imperator
vel papa. vel sui legati vel officiales
quia aliqui se rebellauerunt imperio
vel ecclesie vr nōt bar. in. l. hostes. ff
de capti. 7 insti. de acti. s. rursus. in
glo. 7 quidquid capif in isto bello ef
ficitur capientis. vt insti. de rez. oi.
. s. itē ea. nisi capiātur victis hostib⁹:
qā tūc capta debēt poni ad butinū:
vt distribuāf inter milites fm me
rita. vt. l. ius militare. ff. d̄ capti. 7 in
. c. ius. gen. oi. i.

Sed si quid predictoz qnq; defuerit: 68
nūquid tenebit restituere quicquid
adept⁹ est de huiusmodi bello ille q
mouit illud. Rndet idem Donal. qd
q̄uis bellū nō sit iustū ex cā 7 ex aio
7 ex persona 7 ex auctoritate si tñ rel
st̄stitit. s. qā p reb⁹ repetēdis factum
sit: nō tenef qui mouit bellū restituē
quod ibi cepit nisi ceperit vel dānifi
cauerit aduersariū suum vltra q̄ ipse
aduersari⁹ habuerat vel dānificauē
rat iniuste: de bonis mouētis sibi bel
lū: 7 hoc est dicendū fm iudiciū foro
penitētiālis vbi habet locū op̄elatio
etiā vt liquidi ad liquidū que nō hz
locū in foro p̄tentioso. Ande si q̄s i
foro p̄niali p̄stetasse p furtū habuisse
decē d̄ reb⁹ illi⁹ qui manifeste abstu
lerat ei decē facē p̄uenit 7 bñ iuder
penitentionari⁹ recōp̄elationem nec
inūngat ei restitutionē illoz decēz
nisi aduersari⁹ ei⁹ postmodū restitue
ret ei io. ablata. Inūngat ei tñ p̄niaz
de furto p̄misso. Concor. hosti. vbi
s̄. qd dicit. hoc tñ teneas qd is q iuste
pugnat nō tenef ad restitutionē p̄de
s̄ sit capiētis. oi. i. ius. gē. zz. q. 7. Si
de reb⁹. 7 hoc intelligas siue capiaf
de reb⁹ iniuste pugnātis siue vasallo
rum siue hominū suoz quousq; iuste
pugnāti de debito suo vel iniuria: vel
offensa illata vel dāno dato sibi vel
suīs 7 interesse suo sit iurē p̄pria 7 sanā
p̄ciētā plenarie satisfactū vel donec
hostis parat⁹ sit satisfacē vel iuri pe
ritoz offerat. Illos autē intelligas su
os qui plus hominē q̄ deū timētes
sequūt dñm suū in bello illicito cōā
illud quod legif. ii. q. 2. iulianus. 7. c.
dñs. Alios autē qui ei non prestaut

Alitū auxiliū vel fauorē nō credim⁹
puniendos. quia penā suos nō debz
egredi auctores. et. de his que si. a
maio. p. ca. c. quesuit. 56. di. satis p
hū. de ostentionib⁹. c. cognoscētes.
i. q. 4. c. i.

69 Quod aut vidū ē illos teneri q̄ dñz
in iniusto bello sequūt intelligas qñ
de hoc certi sunt vel pbabiliter cre
dūt iniustū esse bellū maxime vbi ec
clesia hoc phibebat ⁊ tales excommu
nicabat. Si hō certi essent vel pba
biliter crederēt q̄ iustū essz in nullo
tenerēt nisi forte haberēt corruptaz
cupiditatis intentionē: s̄ hoc reputo
periculosum quia sola sciētia nō fac
iustū bellū: imo auctoritas iuris vel
iudicis est q̄tū ad hoc pertinet req̄
renda. hec Iher. sti.

70 Quid si pbabiliter dubitat vtrū iu
stū vel iniustū. Rendet idē vbi s̄ q̄ ad
huc ppter bonū obedientie excusat.
zz. q. i. qd culpā. fm Ray. Iher. di
cas x. uz si inq̄sūt q̄tū potuit ⁊ peri
tiores soluit ⁊ semp dubi⁹ remāsit:
alioqn affectator ignorantie sicut si
expers sciētie puniet et de clan. de f.
cū inhibitiō. s̄ si quis hō. Nec excusa
tur ppter timorē amittēdi feudū vel
incurrēdi dānuz aliud a dño tpali
zz. q. 5. ita ne. l. 3. met⁹ culpaz i partē
attenuet quo ad pñiaz iniūgendam
certa ieiunia ⁊ orōnes cū q̄ met⁹ cā
. c. sacris. s̄ auctoritas iuris vel iudicis
requirit. Alibi q̄ habet auctoritas iu
dicis dici potest q̄ si iudex errauerit
ad pugnātis tñ sciētiā recurratur
⁊ in hoc potest habē locū distinctio
vidā in foro pñiali. Sec⁹ in cōtēioso
nisi error aperte detegeret suo tpe.

vt patet in his que nōnt de sen. ⁊ re
indi. s̄ rubrica q̄ ei⁹ spēs. hec Iher. sti.
Concor. Ric. in. 4. di. 15. ar. 5. q. 4.
dicens q̄ illi qui in guerris scienter
inferunt dāna inocentib⁹ tenēt illis
ad restitutionē. Illi autē in guerris
inocentes nō sunt q̄ hñt iniustū bel
lum sanēt directe vel idirecte de pfo
nis vel reb⁹. hec Ric. vide j. 7. 7z.
⁊ 8z.

71 Sed nūqd hi qui sequūt tenent in
solidū. distingue vtrū sciret pda cō
mitti debē vel ignoraret: tñ timētes
a pda nō abstinerūt: imo alios ad
iuuerūt: ⁊ tales etiā hi qui silio vel
auxilio vel adulatione vel detracti
one seu cā simili induxerūt tyrānuz
ad predā faciendā vel guerrā mouē
dā iniuste tenēt in solidū: si ppter h
sciunt vel credūt q̄ tyrān⁹ ad hoc sit
induct⁹ alias factur⁹ vel nō factur⁹
tñ quo ad id q̄ plus fecisse creditur
ex tali instigatione. ar. de homici. c.
sicut dignū. i. 7. q. 4. omnes. ⁊. q. 2.
votū. 8z. di. c. error. ⁊. c. facientis. Si
vero sciūt vel credūt q̄ ppter hoc ad
huc nō fuerit mort⁹ nō ppter talia pl⁹
vel min⁹ fecit: tñ nō tenētur nisi in
q̄tū ad eos puenit vel de his expē
derūt ⁊ in quatū dānuz dederūt p se
vel familiā suā directe vel occasiona
liter. ad hec de sen. ⁊ re iud. c. cū aliq̄
bus. el pmo. ⁊ ex de eta. ⁊ qli. c. tuā.
. ii. q. 2. qm multos. ff. si cer. pe. l. si ⁊
me ⁊ ticiū. et de iniu. c. si. hec Iher. sti.

72 Quid si neuter raptorū dñs erat nec
vn⁹ mag⁹ aiauit aliū q̄ alius ipsum
s̄ simul auenerūt de faciendo tali in
sultu vel tali rapina cōmittēda. Rēdz
idē vbi s̄. q̄ qlibet tenet in solidū.

Sed nūqd

73 Sed nundā omnes qui sequūt etiā
si vn' sol' potuisset p se hoc facere te
nē in solidū. Rndz idē q sic: vt pba
tur aperte. ff. ad. l. acq. l. si ita vulne
rar'. ff. si. r. ff. arborz furti cesar n. l. si
plures. ff. de fur. l. vulgaris. r. ff. si q
testamēto liber esse iussus fuerit. l. i.
Aliq tñ dicūt q suffic q qlibz p pte
sua satisfaciāt: sed pimum non solu
tutius est sed verius.

74 Sed pone q guerra fuit inter duos
milites v. l. principes r hinc in mltā
damna data sunt: r postea facta est
pax inter ipsos r dāna hinc in data
remissa sunt: nūquid hec remissio ex
tēdit ad hoies vtri'q: Rndz hosti.
in sum. in ti. de peni. q nō videt: nisi
esset de consensu eorūde sic facta. ar. E
de tñ. l. i. r. l. tñsactionis placitū. r. l.
pñs. r. l. vbi padū. ex de maio. r obe
r. l. ff. de tñsac. l. z. r. l. q cū tutorib'
r. l. nulli. ff. de pactis. l. vn'. ff. pacta.
r in sum. r. l. si uenerit. Alibi vbi for
sitā alibi aliter nō possz haberi par
Ibi enim vtiliter partis gerit nego
tū vtri'q. r sic potest intelligi. ff. d
pactis. l. uentionū. Aliter quō possū
remittē ius hois mei cū nec possem
ab eodē tantūde extorquere sine ra
pina: hec hostiensis.

75 Quid de scditis mouētib' bellū ex
imperio dñoz suoz. Rndet Monal
vbi s. q scdit' q mouet bellū p dño
sibi mandāte r scit bellū esse iustum
nō tenet ad restitutionē eoz que ac
cepit ab hostib' iuxta editū dñi: nec
peccat nisi habeat corruptā intentio
nē p cupiditatē vel odiū vel similia.
Si autē scēbat bellū esse iniustū tēf
restituere: qā plus timuit hominē qz

deū. Si nō dubitabat vtrū bellū essz
iustū sine rōe pñone siue rei aut cause
aut ai aut auctoritatis. Ex his enim
omnib' causis posset bellū esse iustū
vt dictū est s. eadē parte. ff. i. vbi tra
dat de bello iusto vel iniusto nō tēf
Alī si vasall' ducis vel comitis vo
ces ad bellū mouēdū ab eodē comite
vel duce cōn hostē suū cōn quē nō li
cet ei auctoritate ppa mouere bellū
excusat vasall' si dubitet utrū idem
comes uel dux habeat auctoritatē a
rege super hoc: excusat enim ppter
bonū obedientie licet forte peccet cō
deū ibi male participādo. zz. q. i. qd
culpat. aliter culparis. Sed nūquid
similiter excusant amici r cognati
mouētis bellū qui non sunt ei sediti
r milites etiā seruientes stipendiarij
r extranei si credebāt iustū esse bellū
Rndet idem ubi s. q nō: qā nō excu
sat bonū obedientie sicut scditos: nec
debet se omittere discrimini r in du
bio ut iuuēt aliquē in pñdiciū alteri
us. qā sicut dicit Ambrosi'. si nō pōt
alicui sūueniri quin grauet alter: cō
modius est neutrū iuuari qz grauari
alterū. i. 4. q. 5. deniqz. Nec est simile
de aduocato quē excusat bona fides
qz diu credit esse iustā cām quā fauet
Iz in xitate sit iniusta: qā ibi est iudex
superior qui cām examinat r iudicat
de allegatis. In bello nō sine guēra
uirib' corporalib' negotiū nititur n
propter rationē diiudicātis.

76 Quid de his que rapiūt in ecclesiis
aut de bonis clericoz aut ecclesiaz
que sunt in terra illius cōn quē iustū
gerit bellū nūquid qui rapiunt ea
tenet ad restitutionē. Rndet idem

vbi s̄ q̄ sic nisi auctoritate plati eccle
siastici hoc fiat. Quid de illis q̄ ofu
giūt ad ecclesiā iminentib⁹ hostibus
⁊ ibi capiunt ab eis: nūq̄d capient ei
debēt eos dimittere liberos. Rendet
idem vbi s̄ q̄ sic nisi incastellauerint
ecclesias: aut inde ipugnaverint ho
stes. In hoc enim casu cū ipsi imuni
tatē ecclesie violent ipugnando non
debēt gauderi imunitate ecclesie. Si
militarē dicēdū si ibi reponāt victua
lia sua de quib⁹ sustentat in ipugna
tione hostium suoz. s. q̄ si rapiāt ab
aduersariis iuste bellatib⁹ nō tenē
ad restitutionē: ⁊ forte si peccāt etiā
rapiendo.

77 **I**tem quid de illis qui incēdunt eccle
lias in bello iusto: nūquid tenent d̄
oāno dato. Rendet idem vbi. s. q̄ si
nō sunt incastellate ⁊ hoc fiat ex p
posito tenentur. Si autem sunt inca
stellate aut si non ex proposito in
cendantur: s̄ casu dū illi iuste bellan
tes pstant operā rei licite dū icēdūt
machinas hostiū aut castrū aut villā
quā alias nō possunt expugnare cō
mode: dicendum est q̄ non tenent.

78 **A**ltru⁹ sacrilegis: regib⁹ indicētib⁹
bellū teneant s̄diti milites obedire
Rendz Alex. de ales in. z. in tractatu
iudicialiū pceptoz: q̄ vir iust⁹ si sub
homine sacrilego militet recte pōt il
lo iubēte bellare si vere pacis ordinē
seruans q̄ sibi iubet videt nō esse cō
dei pceptū: vel utrū sit certū nō ē. Et
ideo legio thebeoz poti⁹ voluit mo
ri q̄ iubente sacrilego imperatore p
sequi christianos vt legē in legenda
Mauritij ⁊ socioz ei⁹. Aln̄ Augl. cō
manicheos. Si humana cupiditate

bellū geritur suple a pncipe nō nocz
sanctis .i. s̄ditis in quo nō hz quicq̄
ptatē nisi a deo siue linēte siue iubēte
Quero an occupata hodie p pncipes **79**
christianos inter se bella ⁊ guerras
propa auctoritate vel temeritate mo
uentes ⁊ q̄ vn⁹ hēte ⁊ pacifice possi
det ⁊ ab antiquo possedit aliqui de
nuo violenter occupāt: an licite tene
ant. Rendet An. de bu. in. c. q̄ super
his. ex de voto. fm. I hosti. q̄ n̄ vidz
q̄ iuste teneāt: nec videt q̄liter p̄fesso
res eoz peccata quāq̄ notoria palpi
tent ⁊ dissimulēt: nec q̄liter ab eisde
castra ⁊ possessiones ⁊ alias elymo
sinas sciēt accipiant ⁊ absoluat: ⁊ p
cōs nō vidz qualē in italia p̄scribi
possit. d̄ p̄scrip. c. si. vñ dīc. Caueāt ⁊
sibi p̄sulāt: vñ timēdū ē ne cateruati
ad inferos innumerabiles populos
secū trahant. 40. di. si. papa. Denite
ant q̄ ⁊ quod sciūt esse alenum resti
tuāt. i. 4. q. 5. per totum. ⁊. q. sexta. c.
.i. si volūt per verā p̄nā reparari. d̄
sum. trinitate. c. i. s̄. sacrum.

Quid de comitib⁹ nostris qui tota **80**
die sine auctoritate principis arma
sumūt ⁊ sumi faciūt ⁊ vasallos p̄pri
os exhereditāt. Rendz idē I hosti. in ti
de treu. ⁊ pace. s̄. quid si iustum. In d̄
dubito quin ad restitutionē teneāt
nisi fuēt iuris ordinē qui ē: vt si vasal
lus vult stare iuri audiat. si cōtumar
ē impugnet: qd̄ pōt fieri auctoritate
iuris vel iudice p̄cipiēte. ff. d̄ rei v̄. l.
q̄ restituē. Innulli enī licz arma mouē
ad aliū ipugnndū s̄n auctoritate iuris
vel iudicis. aliē penā incurrit cū intel
ligat uolētā iſerre. ff. q̄ met⁹ cau. l.
extat. Si q̄ dñs q̄ immediate s̄bē pncipi
de uasallo

de uasallo p̄p̄io q̄uerat ⁊ nellet tu
tiorē p̄tē eligē. l. quo ad animā: c̄su
lo q̄ nō dicat sibi ius: s̄ vel auctorita
te p̄ncipis gladium assumat vel ad
dyocelanū uasalli recurrat ad cuius
monitionē si obedire noluerit exco
municabit rōne peccati. ex de iudi. c.
nouit. ⁊ de maio. ⁊ obe. c. solite. de
censi. c. omnis anima. ⁊ si p̄ anū ste
terit excoīcat: extūc dyocelan⁹ ipsuz
⁊ res eius exponet. hec hosti.

81 Quid de istis bellis indiēis quoti
die ab vna ciuitate alteri sine auctori
tate p̄ncipis. Rndz Jo. de pla. insti.
qui. mo. iul. patri. po. sol. s̄ ab hosti
bus. qui dicunt latrūculi: ideo ab eis
capta s̄biacēt restitutioni. vt. l. qui a
latronibus. ff. de testa.

82 Quid de istis partialib⁹ ciuitatū q̄n
vna pars expulsa indicit bellū ciuitati
Rndet idem vbi s̄ q̄ nō d̄r bellū: sed
dissensio civilis ex qua res publica le
dit: ⁊ ideo in tali bello n̄ habēt locuz
statuta de bello licito. l. si quis in ge
mina. s̄ in civilibus. ff. de captiuis. ⁊
ideo i eo capta s̄biacēt restitutioni.

83 Quid de istis socialib⁹ gentiū armo
rū q̄ ad suū libitū diuerrūt tēritoria
ciuitatū faciēdo redimē. Rndz idē q̄
latrones sunt. ⁊ de oib⁹ p̄ eos omīs
sis tanq̄ latrones puniēdi sunt. vt. l.
hostes. ff. de captiuis.

84 Quid de his que recuperant ab ho
stib⁹ p̄ milites ⁊ stipendiarios. Rndz
Jo. de pla. insti. qui. mo. ius. pa. po.
soluit. s̄ ab hostib⁹. q̄ debēt i p̄stio
statu s̄poni: vñ bestie ablata p̄ hostes
⁊ a nostris stipendiariis recuperate de
bēt restitui eis quoz p̄mo erāt. l. sic
liberis. ⁊ l. ab hostib⁹. l. z. ff. de capti

Et hoc v̄x ē in reb⁹ que habēt post
liminiū q̄d est ius quod debet capti
uis postq̄ a captiuitate liberati sunt
sicut sunt equi naues onerate currus
⁊ boues ⁊ alia p̄pter vsum belli pata
de quib⁹. l. z. ⁊ l. ff. de capti. Itē fal
lit in armis recuperatis que nō restitui
unt illis qui amiserāt: q̄a vituperose
amittūt. l. i. ff. de capti. s̄ in reb⁹ ho
stiu captis distiguit. aut sunt res im
mobiles ⁊ debēt publicari. nō autē
efficiūt capiētū. l. si capti⁹. s̄ expulsi
ff. de capti. Si sunt res mobiles effi
ciunt capiētū. l. si quid in bello. ff. de
capti. nisi capiat viciis hostib⁹: q̄a tūc
debēt distribui s̄m merita vt dictuz
est supra. s̄. 6.

85 Que o an in iusto bello nō solum d̄
principale iniuriatē sit licitū pugnā
ip̄uz ⁊ p̄onas suas capiēdo s̄ etiam
uallōs ⁊ s̄ditos ac oplices ⁊ eū d̄
iusticiā adiunātes. Rndet Irino. in
c. sicut. de iurein. q̄ aliq̄ dicūt q̄ sic
ar. de offi. dele. c. i. Alij dicūt q̄ p̄nt
q̄dū sunt in adu belli nō aliter si pu
guant cōi mouentē bellū vel nisi d̄
rebus eoz: puta si in castris vel edifi
ciis alijs lederentur.

86 Itrū ille qui recuperat rē sibi s̄trada
furto vel violentia vel equipollentē
furtiue vel violēt teneat ad restituti
onē rei quā sic recuperauit. Rndz Alex
de ales in. 4. in tractatu restitutionū
sine p̄iudicio opinādo iur̄ aliquoz
sentētiā q̄ cū aliq̄s furtiue vel violēt
recupat rē nō suā: s̄ equipollentē rei sue
si hoc incōtinēti fiat. s̄. sine īpellatōe
tp̄is nō teneat ad restitutionē rei illi⁹
nisi fur vel raptor restituat illud q̄d
abstulit ei. q̄a licitū ē vim vi repellere

incōtinēti. Exēpli grā. Aliq̄s aufert
 aliq̄ equū suū vel furat: ille cui ablat⁹
 est equ⁹ insurgit statim in eū ⁊ cum
 nō possit ei auferre equū quē spolia
 tor abstulit illi: aufert illi suū. In hoc
 casu nō tenet ad restitutionē nisi fur
 vlt̄ raptor restituat illi quod abstulit
 nisi forte melior fuerit eqn⁹ spoliato
 ris q̄ spoliati: q̄a tūc tenet ad restitu
 tionē tanti q̄tū valet plus seu pualz.
 q̄ aut possit recuperare rē suā incōtinēti
 rapiēdo vel eq̄pollētē rei sue videt
 p simile sumptū in. l. deuteronomij.
 id. vbi loquit q̄ cū aliquis nō de in
 dustria interfecerit aliquē p̄pinquus
 occisi impune poterit incōtinēti occi
 dere occisorē: dūmō dolore stimulet
 lz p̄ior occisor nō fuerit reus mortis
 Multa enī p̄petrata instante dolore
 remanent impunita que si cessante
 dolore fierēt essent puniēda: vñ spoli
 at⁹ rē suā si incōtinēti manente do
 lore ex dāno sibi illato recuperet rē
 sibi furtiue vel violēt̄ stractaz furto
 vel rapina rei eq̄pollētis facta spo
 liatori: nō credo q̄ teneat ad restitu
 tionē. Sed si tpe interpellato cessa
 ret dolor nō videt mibi q̄ posset cū
 recta sciētia rē suā recuperare furto vl̄
 rapina rei eq̄pollētis. q̄a hec res nūq̄
 fuit sua: s̄ p iudiciū rē suā dz recuperare
 Si hō rē p̄p̄uā recuperet furto vel ra
 pina vel violētia nō tenet ad restitu
 tionē. Nō obstat q̄ nemo dz sibi fa
 cere ius cū nō sit iudex: q̄a r̄ndet idē
 q̄a homo d̄r p̄pter c̄seruationem rei
 publice. Periculū enim maximū im
 mineret reipublice si quilibz faceret
 sibi ius. An vbi nullū piculū iminet
 reipublice vtpote q̄n aliquis sine oi

scādalo recuperat rē sibi ablatā. bñ hōz
 sibi facē ius nec tenet ad restitutionē
 Sic ēz modū p̄dictū dicendū est ad
 p̄dicta iur̄ sniam iurisperitoz q̄ ēz
 diffinitionē illoz q̄ sunt iurisperiti in
 iur̄ diuino pōt dici q̄ q̄ sine scādalo
 rē suā latet vel p violētia accepit vel
 rē eq̄pollētē rei sue n̄ tenet restituē
 q̄a simpliciter nō facit furtū. Et si dica
 tur q̄ stractat rē alienā dicē q̄ nō
 vt alienam.

De famulo furtū strahente a dño
 propter mercedē negatā.

Quid de illo q̄ seruit dño 87
 fidelit̄ ⁊ dñs n̄ vult ei reddē
 mercedē suā ⁊ furat dño eq̄
 nales mercedi sue: an teneat ad resti
 tutionē. R̄ndet Alex. de ales vbi s̄ q̄
 nec tpe negatē mercedis nec post li
 citū est ei spoliare dñm suū q̄a nihil
 qd dñs habeat est vel fuit seruētis.
 neq̄ ipse seruēdo ⁊ iā cōpleto serui
 tio efficit qd suū est: s̄ qd suū esse de
 bebat. Causa enim efficiēs meritoria
 nō est de ⁊ p̄p̄ie cā mercedis quam
 meret: s̄ ipse dñs vel reddēs merce
 dē: sicut cū aliq̄s p caritate meret vi
 tā et̄nā: nā ipse nō ē p̄p̄ie causa vite
 et̄ne: s̄ deus qui eā dat: nec est simile
 Josue. 8. vbi dicit q̄ filij israhel cepūt
 ciuitatē Ay p insidias. vt dicit Aug⁹
 Cū q̄s iustū bellū suscepit: vtrū apta
 pugna an insidiis vincat nihil ad rē
 ptinēz: q̄a dñs iā cōtulerat terrā p̄mis
 sionis filij isrl̄. Itē n̄ ob. exo. iz. q̄ filij
 israhel postulauerūt mutuo ab egypti
 t̄is aux̄ vel argētū ⁊ nō reddiderūt
 eis: q̄a fuerūt serui egyptioz: nec ha
 buerūt mercedē: q̄a illud p̄cepit dñs
 cui⁹ maxime erāt res egyptioz. vñ
 t̄stulit

tristulit dñuz eaz. Jde Ric. in 4. di
is. q. dicit qd peccat in mō recipiendi:
l3 nō ad restitutionē teneat. 14. q. 5
nō sane. Concor. Asten. in lum. li. 5.
ti. 29.

88 **Q**ue restitutione acq̃sitorū in ludo.
¶ Hic an acq̃sita in ludo s̃b
iaceant restitutioni. Rndet
Ric. in 4. di. is. ar. 5. q. 8.
q̃ qdā ludi sunt ita p̃hibiti q̃ tñ nō
p̃cipiē restitui hoi qd lucrat s̃m legē
illi⁹ ludi s̃cūt sūt toz neamēta. Unde
illi q̃ lucrat tali ludo q̃uis peccēt ⁊
quia faciūt ⁊ p̃hibitionē ecclesie tñ
restituere nō tenent. Sūt ⁊ alij ludi
prohibiti ita q̃ etiā p̃cipiē restitui il
lud qd ludēs tali ludo lucrat. cuius
modi est lud⁹ aleaz ⁊ taxilloz. Et
q̃ tales sint ludi p̃hibiti habet di. 25
ep̃s. ⁊ ff. de allea. p. totū. ⁊ in aut. d.
sanctis ep̃is. s̃. interdicimus. ⁊ eē de
vita ⁊ honestate clericoz. i. c. clerici
officia. in tex. ⁊ glo. nō tñ est p̃hibi
tū ludē nisi ex cupiditate ⁊ p̃ omuni
conuiuio faciendo. ff. de al. l. vltima.
q̃ i conuiuio vescēdi cā ponit i eādē rē
familia ludē p̃mittit. Qd aut ludēs
restituere tēat qd lucrat in ludo alle
az vel taxilloz s̃m q̃ p̃hibiti⁹ est in
d. c. ep̃s. ⁊ glo. ⁊ ff. de alle. l. vlti. i
dicto. c. clerici officia. in gl. Qd aliq̃
sic esse credūt itelligēdū. l. q̃ p̃ iudicē
ad restituendū pōt de iure p̃pelli: si
tñ p̃ sniam iudicis nō p̃pelliē restitu
ere nō tenet. q̃a talis restitutio p̃cipi
tur in penā lucrantiū tali ludo: nec
iura ad hoc allegata dicūt q̃ teneat
restituē ipso iure: sed q̃ ab eo pōt de
iure peti. Aliq̃s enim q̃q̃ aliquid li
cite retinet añq̃ p̃ sniam dimitte cō

pellat. qd tñ p̃ sententiā iuste latā re
stituere p̃pelliē. electio enim excoica
ti minoi excoicatione non est irrita
ipso iure. tñ est irritāda. c. d. de exco
s. si celebrat. Intēficiēs etiā hominē
iniuste pōt p̃ sniaz iuste p̃uari hēdita
te: s̃ tñ añ sententiā nō tenet illā dimit
tere. Cōis tñ opinio que est securior
tenet q̃ eo modo q̃ lud⁹ taxilloz ē
prohibiti⁹ homo tēc de iure ad resti
tuendū illd qd lucrat⁹ est p̃ talē ludū
q̃a nō tñ p̃hibet ille lud⁹ sed etiam
acq̃sitiō lucri p̃ talē ludū: q̃a tñ vt ali
quib⁹ p̃babiliter ṽr talis restitutio nō
p̃cipiē p̃ ius canonicū: s̃ tñ mō per
ius ciuile: nō videt q̃ ad hāc restitua
tionē sint obligati d̃ nēcitate: nisi illi
q̃ de iure legib⁹ s̃sunt imperialib⁹:
nisi alibi sit talis stitutio p̃ s̃uetudi
nē approbatā. Adidē tñ alijs p̃babi
liter q̃ talis restitutio p̃cipiat p̃plicate
in iure canonico: q̃a leges impiales
non cōnrias iuri diuino nec abroga
tas p̃ ius canonicū nec p̃ aliquā p̃triā
s̃uetudinez rōnabile iura canonica
obseruādas dectuerūt. io. di. de ca
pitulis. in .c. quis autem. ⁊ duob⁹. c.
his imediate sequētib⁹. Jtē ihosti. in
ti. de pe. s̃. quib⁹. v. s̃ ⁊ sunt. addit di
cens. Sed ⁊ sunt persone q̃b⁹ est in
distinde restituendū quidquid ab eis
in ludo lucrati siue extortū est. puta
furiosi p̃digi minores. is. anis ⁊ ma
time pupilli. itē mentecapti si di cecī
⁊ p̃petuo morbo laborātes: q̃bus tu
tores ⁊ curatores dati sunt: ⁊ sic p̃ se
etiā p̃pria nō libere administrāt. ff. de
postu. l. i. in fi. ⁊ l. z. ⁊ lti. de cura. i.
Rnsō. Jdez de monactis ⁊ claustrali
bus. ar. iz. q. i. nolo. ⁊ c. non dicatis.

et de testa. mo. c. cū ad monasteriū.
 Idē in vxore ludente res mariti: et i
 filio familias ludente res paternas:
 et in administratore ecclesie ludente
 res ecclesie que paupū sunt: in quib⁹
 omnib⁹ tutori vel curatori abbati ma
 rito patri ecclesie ē restitutio faciēda
 Ray. autem distinguit. vtrū aliquis
 ludens volūtari⁹ ex cupiditate amise
 rit et talis nō pōt repetē et si lucretur
 saltem in iudicio anime teneat resti
 tuere. Mel coad⁹ inuit⁹ et attrahus.
 vel per nimia iportunitatē inductus
 et si talis amittat pōt repetē et si lucē
 nō teneat restituere. debz tamen pau
 perib⁹ erogare. Et idē dicit de illo
 q̄ cū infirm⁹ esset cā recreationis mo
 dici ludit dū tñ aliū inuitū nō opule
 rit. Et fm hanc distinctionē dicit
 Hosti. iura et opiniones supradictas
 posse ad monatiā reduci ar. ad hanc
 di. i. q. 5. non sane. ex de symo. dile
 ct⁹. el. i. ff. si quadrupes pauperie fe
 cisse dicat. l. i. §. cū arietes. Et ad. l. iulii
 am. de vi. publica vel priuata. l. qm
 multa. et ff. ad. l. acq. l. si ex plagis. §.
 tabernari⁹. Alex. de ales in 4. in
 tractatu restitutionū dicit q̄ alleatores
 nisi fraudē imisceāt in ludis suis nō
 tenent de stricto iure ad restitutionē:
 pactū interuenit in partes q̄ vtriq̄
 parti placet et obligatio p̄dicti. An
 fm pactū illud et obligationē p̄dicti.
 nec ille qui amisit pōt de iure repetē
 nec ille qui lucrat⁹ est teneat restituē
 et quia antiqua iura iubēt illud resti
 tui et cedūt adionē repetēdi: magis
 videt esse civilis satisfactio et pena p
 peccato q̄ obligatio ad restitutionē.
 Nō est enī honestū huiusmodi lucrū

nec honesta occupatio in talib⁹: imo
 sepe multū dānosa efficit reipublice
 cū rōne ludi distrahāt possessiones
 et exheredētur successores et posterī.
 An et Justinian⁹ dicit q̄ alleaz vltis
 prodit in lachrymas. An ad cohabi
 tationē mali sequētis data est illa lex
 de alleatorib⁹ sicut et in foro p̄nali
 iniungit sepe satisfactio pecuniaria
 nō solū eis q̄ lucrati sunt: s̄ etiā eis q̄
 amiserūt: vt rep̄mas inhonesta occu
 patio et malū s̄sequēs. Seco. de i. 4.
 di. 15. dicit q̄ illa lex vlti. de alleatori
 bus que p̄mittit repeti p̄dictū in ludo
 et p̄ nōs restitui ligat solū illos qui vi
 uendo pollitice s̄sūt legi imperiali
 qui forte nulli sunt hodie: q̄a vbi lex
 illa. l. imperialis p̄cipue s̄suevit hēre
 locū municipia p̄iudicat iperialibus
 vt patet in italia.

De restitutione notariorum.

Quid de notario q̄ dānificat 89
 aliquē p̄ter ci⁹ iperitiam.
 Rndet dñs Jo. de pla. insti
 de obli. que ex quasi male. na. in p̄n.
 q̄ tenet ad interesse partis vt. l. si. Et
 de magistratib⁹ oueniēdis. hinc est
 q̄ tenet iura scire salteq̄ ad ci⁹ officiū
 sp̄ctatū vt a cōiactib⁹ illicitis se absti
 neant. vt nōt gl. in. l. generali. Et. de
 tabula. libro. io.

Quid si faciat falsum instrumētum 90
 dicit q̄ multo magis punit. vt insti. de
 publicis iudi. s̄ itē lex cornelia. de fal
 sis. vbi iponit pena mortis seruo et
 deportationis et publicationis bono
 rum libero homini qui sciēt falsū
 testamētū vel instrumētū scripserit si
 gnauerit recitauerit vel signū adulteri
 nuz iposuerit: vbi vide plura pulchra
 p dominū

p dñm Jo. 7 in l. apertiores. E. de
etac. tributoz. li. io. vbi dicit q etac
dores tributoz tenet scribere nomen
soluētis mensem 7 diē 7 qñtū soluit
7 ex qua cā: vt. l. i. E. de apo. public.
aliter incurrunt magnū dānū 7 ma
nus amputationē: vt in auct. de mā.
pn. s. coges. colla. z. Et eadem pena
punif etiā nōius scribēs cōnt? alie
nationis pphibite vt in auct. de pph.
feu. alie. p frede. c. imperialē. s. scriba
do. colla. io.

92 **Q**uid de aliis artificib? cuiuscūq; ar
tificij asserentib? se pitos in arte sua.
Rendet idem insti. de obli. que ex qñ
male. na. q tenet si aliquē ignorātia
ledāt. l. si. si. i. 7. z. ff. si. me. fal. mo. di
7 nōt gl. l. i. si qñ fūdū. s. cell. ff. loca.
De restitutione medicoz.

93 **S**equit de restitutione me
dicoz. vñ dīc tex. isti. ad. l.
acq. s. pterea si medicus. q
medic? curā egri dereliquēt vñ male
secāl egrū ē in culpa: 7 ideo. l. acq. lea
tenet ad restitutionē aliter estimati
onē fm qñtū plurimū valuit. j. anum
Eōcor. l. qā a dñone. s. si. cū. l. se. ff. ad
l. acq. 7 nō. fm Jo. de pla. in. d. c. p
terea si medic? q culpa omittit ante
factū nō puidēdo: 7 in ipso facto vt
male secādo: 7 post ipsū factū: vt de
reliquēdo egrū. vt. d. s. pterea. 7 nōt
glo. in. l. idem iuris. ff. ad. l. acq. An
nō fm eundē q medic? dereliquēdo
curā egri est in culpa saltē leui vel le
uissima: fm q infirm? erat in uale
scētia: 7 sic derelinquēdo videt pber
causam mortis: 7 ideo punif. Si aut
medic? gratis curabat dicit gl. i. d.
l. idem iuris. q tenet de culpa leui

ad similitudinē gestoris negotioz.
Itē nō fm eundē q impitia medici
anumerat culpe. vt. d. s. pterea. 7. l.
si quis fund? s. cellus locati. 7. ff. de
re iudi. l. impitia. 7 per dy. de regl.
iuris in. c. nō est sine culpa. 7 ibi gl. i.
q. i. c. nō ē putāda. in ff. 29. di. c. si. ex
de eta. 7 quali. c. ad aures. de homi.
c. tua. Et hoc vez in medico 7 iudi
ce 7 quocūq; artifice asserēte se pitū
in arte sua: qā tenet nō solū de dolo
7 lata culpa: s. etiā de impitia: 7 ideo
medic? impit? tenet de sua impitia:
vt in iurib? allegatis. 7. l. illicitas. s.
sicuti. ff. de offi. s. si. qā impit? medic?
reputat p nō medico. vt nōt. in. l. q
si nolit. s. mācipiū. ff. de edili. edicto.
Et fauore publice vtilitatis medic?
semel approbat? pōt reprobari si nō
est sufficiens. l. s. 7 reprobari. ff. d. ex
tu. Similit iudex eo ipso q locat se
pro iudice 7 assessore vñ asserē se peri
tum. 7 ideo tenet. vt. l. si iudex. ff. de
variis 7 exor. cog. 7 nōt glo. in. l. z.
ff. q qñq; iuri. qñmo rōne asserēte
pitue lata culpa eqpatur dolo. vt. l.
ad omētariēlez. ff. de custo. reoz.

94 **Q**uid de medicis qui grā luci pte
lant morbos infirmis de qñ? diceñ
q absq; dubio ad restitutionē tenet
qā si medic? bonoz fortune. i. iudex
7 aduocatus ex pte latione litis tēf
ad restitutionē petēdo supfluas dila
tiones multo magi pte lās infirmi
tatē i detrimētū corporis infirmatū.
94 **Q**uid de medico impito. Rendz lbo
sti. in sum. in ti. de pe. s. quib? vñ tēf
etiā iudex. q medic? impit? tenet ad
restitutionē. ex de eta. 7 quali. c. ad
aures. 7 is q talē sciēt eligit d culpa

ipſi tenet de officio. Archi. c. ea que
 Jte idē Ihoſti. in ſum. in ti. de homi
 cidio. ſ. pe. v. ideo l3. dicit ſic. Ideo
 licet medico imputeſ culpa an factū
 puta q̄a itromittit ſe de medicina cū
 ſit idiota: ⁊ culpa in ipſo facto: puta
 quia licet diſcret⁹ ſit in arte: nō tam
 ſequit⁹ traditiones artis: ſ; capitaneā
 volūtate: ⁊ culpa poſt factū: puta q̄a
 perit⁹ erat: ⁊ traditiones artis ſeq̄t⁹:
 ſ; nō adhibet diligētia circa cuſtodia
 infirmi: ſ; tamē neq̄ an fa ctū neq̄ i
 facto neq̄ poſt factū in culpa depre
 hēdat⁹: nō imputat⁹ ei ſi infirm⁹ aliē
 fatuitate ſua: vel auaritia vel caſu for
 tuito moriat⁹. Recurrat ḡ q̄libet me
 dic⁹ ad ſciētia ſua vt ſ de eta. ⁊ q̄li.
 c. ad aures. ⁊ de homi. tua. ff. de offi
 pſi. l. illicitas. ſ. ſicuti. ff. ad. l. acq̄. l. id
 iuri. ⁊ inſti. ad. l. acq̄. ſ. i. impitiā. Sed
 in hoc caſu ppter q̄ue ſcandalū inter
 diceſ ei executio: q̄uis nihil delique
 rit. ex de homi. c. ex litteris. Eſt etiā
 oſiliū Doſ. q̄ p moti ⁊ maxime pro
 mouēdi ad ſacros ordines ab opere
 practicali ⁊ potiffime cirugico q̄ in
 ciſionem ⁊ aduſtionē requirit abſti
 neāt. ex ne de. vel mo. c. ſententiam.
 de homi. c. tua nos. cū in nullo vacil
 lare debeat ſciētia p mouēdi. zz. di
 layci. hec Ihoſti.

Que reſtitutione acquiſitoꝝ p litigiū
 95 **Q**uero an male acq̄ſita p liti
 giū ſubiaceāt reſtitutioni: ⁊
 pmo qd de accuſatoꝝibus ⁊
 denūciatoꝝib⁹ criminū. Rēder Ihoſti
 in ti. de peni. ſ. q̄b⁹. v. qd de denūti
 atoꝝib⁹. q̄ ſi calūnioſe hoc fecerint te
 net⁹ ad reſtitutionē dāni dati. Item
 tenet⁹ pniaz agē ſi ex odio ad hoc p

cedāt: q̄a ex caritate debēt talia pce
 dere. zz. q. 5. p dē. zi. q. 5. c. nō vol. ⁊
 c. ſi peccauerint. 5. q. 2. c. i.

Ite fm Donal. crimen occuſſionis 96
 ommittit: ⁊ tenet⁹ ad reſtitutionē qui
 pecunia accepta deſiſtit ab accuſatio
 ne. in ſum. in tractatu reſtitutionū.
 vel qui accepit pecuniā vt accuſaret
 tenet⁹ ad reſtitutionē ei in cuius iniu
 riam; vel ei qui dedit: quando non
 turpiter dedit. i. q. i. iubemus.

De reſtitutione iudicis.

Quid de iudice qui dolo ſeu ipudē 97
 tia. i. ignorātia ſua iniquā ſentētiam
 tulit. Rēdz Donal. q̄ tenet⁹ ad totū
 intereſſe illi qui ex tali ſentētia leſus
 eſt: niſi poſſit inducē illū p quo ſini⁹
 tulit ad plenā ſatiſfactionē leſo. E. d
 pena iu. q̄ ma. iudi. l. vlti. ⁊. ii. q. 2. q̄
 tuor. Et fm leges multas alias pe
 nas oꝝ ſuſtinē. Et ebz etiā ⁊ tēf ppe
 ipudētia ſua reſtituere leſo fm leges
 ad arbitriū boni viri iudicātis. ff. de
 variis ⁊ exor. cog. l. vl. ⁊ inſti. de obli
 que ex q̄li ma. na. in pn. qd intelligit
 dñs Jo. de pla. vez niſi pars appella
 uerit ⁊ ſuccubuerit. q̄a tūc nō tēf. l. a
 proconſulib⁹. E. de appellat. In iudi
 cio etiā aie tenet⁹. q̄a fuit in culpa: cū
 ſciuit vel ſcire debuit ſe inſufficientē:
 ⁊ tñ iudicare talē cāz pſumpſit. Sed
 hoc vñ quibuſdā q̄tū ad iudices dele
 gatos ad min⁹ q̄b⁹ delegant⁹ cāe ſci
 enter a papa p eo q̄ ſunt boni viri:
 l3 iuris ignari: nō eni vñ q̄ iſti teneā
 tur ſi ſerūt iniquā ſentētia: dñ tñ hoc
 faciāt bona fide: ⁊ de oſilio peritoꝝ
 aliter bene tenet⁹: ſi i reārendo oſiliū
 fuerūt negligētes aut culpabiles. Jte
 dicit Ihoſti. vbi ſ. v. tenet⁹ etiā. vbi
 ſic dicit

hic dicit. Teneat etiam iudex vel assessor
quod se sentiebat impitum: et se de iudicio
intromittit. insti. de obli. que ex qm
male. na. i. rubi. negligentia.

De negligentia iudicis Rubrica.

98 Sed quid si iusticiarius est quo
ad scientiam si vellet libros re
uoluerit et studere: si quia negli
gens est et non vult studere: ita quod quicquid
debetur condempnare absoluit vel econverso
condemnat. Rndet. Donal. ubi s. quod tunc si omit
tit aliquid de contingebat: dando opaz
rei illicite: mitem tamē agendum est cum
isto quod cum illo quod dolo fecit.

99 Sed quid si recipit pecuniam ut inique
iudicet. Rndz quod tunc teneat restituere:
non tamen ei qui turpiter dedit: si ei i cuius
iniuria accepit. i. q. i. iudem. et ar. i. 7
.q. 4. si quis in atrio. ff. de calu. l. ge
neraliter. §. aliud. Idem Alex. de ales
qui de hoc tractat in tertio in edatu
iudicialium preceptorum.

100 Sed quid si accepit pecuniam ut bene
iudicaret aut simpliciter ut iudicaret.
Rndet. Donal. ubi s. quod cum ex officio
suo teneat iudicare bene et iustis tur
piter accepit: et crimen concussionis com
mittit. Crimen enim concussionis est:
cum quis in officio constitutus extorquet ali
quid per metum a subditis: aut quoniam non
vult facere ad quod teneat nisi pecunia si
bi data: aut cum aliquis officialis aut mi
les vel sibi constituta stipendia extor
quet contra illud. Estote contenti stipen
diis vestris: et teneat predicti ad restitu
tionem. Idem Ihosti. ubi supra.

101 Similiter si accepit pecuniam ut non
iudicaret: vel etiam ut male iudicaret
i. q. i. iudem. ii. q. 3. l. 14. q. 5. non
sane. ex de symo. nemo. 7. c. dilectus

li. i. et teneat restituere illi qui dedit si
bona intentione dedit. l. ut ius et equi
tate sibi seruaret. vt. d. c. sane. 7. c. di
lectus. Si vero dedit ut animam iudicis
sibi mala intentione inclinaret: non
teneat illi si pauperibus: vel illi in cuius in
iuriā data fuit talis pecunia restituere
da est: vt dicto. c. non sane.

102 Teneat iudex ad litis estimationem: ioz
ei quod per eius negligentiam lesus est: quando
nullo modo noluit iniuriam ferre. 22. q.
2. dñs. 7. q. 5. administratores.

103 Item si iudex per imprudentiam assessor ioz
ris male iudicauit ignoranter: erit ex
cusatus: et erit culpa assessoris: qui propter
scientiam precipue eligi debet. ff. quilibet iur.
l. 2. Idem Ihosti. si iste assessor ab om
nibus iustis et peritis credebatur et ipse tamen
teneat officialis qui habet certos
redditus assignatos quicquid a litiga
toribus extorquet. 86. di. non sane. 22
q. i. militare. Secus tamen si non habet sti
pendium sibi assignatum. i. 4. q. 5. non sane

104 Quid de officialibus iudicibus qui incitant
iudicem ad iniuste iudicandum ex certa scientia
et contra scientiam. Rndet. Ihosti. ubi s.
quod tenentur ad restitutionem.

105 Quid de iudicibus et aliis secularibus ioz
administratores qui negligunt facere ius
stitiam et defendere oppressos ecclesiasti
cos viduas et pupillos. Idem quod ipso
iure sunt excoicati post tertiam moniti
onem: nec possunt absolui nisi prius
de dano satisfaciatur: vt dicit rex. iuncta
glo. in. c. administratores. 22. q. 5. vi
de. j. §. ceterum quod dragum sextum.

106 Quid de iudice qui omittit condempnatio
nem expensarum. Rndz Jo. de pla. in. l.
obseruare. Et de decurio. li. io. quod tunc
de suo refunde eas parti. l. i. per adu

¶ *sin ante alterutra. C. de iudiciis. 7 in gl. 7 ih. d. l. observare. qd itellige*
¶ *fuerit petite. aliter ius perit causa negligentie. l. partis no petetis 7 iudicis no denatis: melior est ca que nieti. l. si seruus. si seq. in fi. ff. de h. obli. Idet tñ denare si vult: 7 no sit petitu: cu hoc emergat post lite pte statā: 7 sic ad ei? officium expedit. l. ediles. sciendū. ff. de edilicio edicto. Quid d iudicib? facietib? baratariaf dic q? debent puniri. l. iulia. repetendam. vt insti. de publicis iudiciis. si sūt pteca. vbi vide plene p dñz Jo. de platea.*

- De restitutione aduocatoz.*
- 107 **Q**uid si aduocat? fuerit in culpa qā nō erat idoneus: puta erat de personis phibitis aduocare. vt religiosus vel in sacris. Rndet Ihosti. in sum. ti. de penitē. s. absq? aliter quib?. h. qd de aduocatis. qui in hoc casu non credit q? teneat ad restitutionē illi a quo accepit salariū si aliter diligēt officium suū exeq? nec in culpa sit amissionis cause: s. alit est ei iniūgēdū vt illud expēdat in pias cās: 7 sūueniat peccatori orōnib? 7 suffragiis ecclesie: 7 illoz q? elymosinā recipiunt. ar. i. 4. q. 5. nō sane. i. 7. q. 2. glā epi. 7. c. aux.
- 108 **S**ed quid si recipit imoderatū ptiuz seu salariū. Rndz idē vbi s q? illd pl? tenet restituere illi a quo pl? extorsit
- 109 **Q**uid si p ignoratiā vel negligētiāz cliētul? suus amisit litez. Rndet idēz vbi s q? tenet restituē salariū 7 dānū q? ad hoc cliētulus suus incurrit. ar. ff. ad. l. acq. l. idem iuris. 7 de eta. 7 qli. c. ad aures. Itē si p cauillationēz

abstulit aduersario suo bonaz cāz vel ipsam gūanit vel i aliquo petēdo dilationē supflua: vel allegādo falsa cōsciā vel faciēdo positionē duplicē vel cauillosam: vel p instructionē falsi testis: vel qā induxit cliētulū suū ad vitatē negādā tenet in solidū quo ad vez interesse. Concor. Donal. in sum. in tractatu restitutionum.

Itē tenet aduocati de dānis ptingētib? eoz dolo 7 fraude: puta qñ volūt impedire admistrationē alicuius tutoris faciūt eū accusari de suspēdo scientes q? lite ptestata in cā suspitio nis imediate iēdicat tutori admistratio a lege. vt. ff. de solu. l. q? si forte. 7 insti. qb? mo. tute. l. si. s. definūt. Itē tenet ad restitutionē parti aduerse. d omni dāno illi aduocati q? iūruūt cliēticulos suos negā vitatē: 7 fallū rñdere. de qb? vt dic glā. c. i. de pfe. li. 6. 7. 50. di. sepe. que etiā dicit q? solēt aduocati dicē cliētulo si hoc cōfiteris pdes cām: nec dicit pdes aiam si negaueris. ex de symo. c. Natheus Itē q? petūt supfluas dilationes 7 terminos: de qb? of p glo. i. c. statutuz. s. si de rescripti. li. 6. vbi dī. auerent aduocati sua dolositate 7 ipitia nescientes aliter partes iuuare dilationes iuris petere ad testes vlt marinos vel ex pūciam pducendos. z. q. 3. spatū. An pōt iudex si de malicia psumit. s. vt id fieret cā pteclādi negotiū suū sacramentū exigere: s. si iurabat videbat dāda dilatio. Cōsueuerūt iudices 7 aliter puidē fm formā decretalis. de fideiusorib? pstatutis. s. ibi mittē receptionē testiū pcepta cautione ab illo q? vadat vel mittat ad videndū

ad videndū illos iurare. Super quo
vide quod ibi nō ē: hodie puto meli⁹
prouisum per hanc litteram. Si enī
dicit ps habeo testes vltimarinos ⁊
iudex rñdebit parat⁹ sū illos citare ⁊
expectare: deponere salariū p expēsis
testiū in eūdo veniēdo stando: qd si
facere nolet cāz non differet iudex.
Quid de illis aduocatis qui sequūt
doctrinā sathane positā a Spe. in ti
de aduocato. §. sequēt. ⁊ §. sequit. ⁊
§. vtriusq. vbi describit cautelas q̄s
debent habere aduocati: tam actoris
q̄ rei: ⁊ q̄ vtriusq. partis: lz in fine
dicat q̄ hec doctrina salutē anime
nō informat: imo sicut dicit plalmus
qui malignatē exterminabūt. Alī
dicit Nūlo q̄ ppareat in termino si
delit: ⁊ se iurib⁹ ⁊ nō fraudib⁹ tueat.
Enī pmo dat doctrinā dicens q̄ ad
uocat⁹ actoris habeat astutiā serpētis
ne alteri⁹ insidiis supplāte. 6. q. 1. ex
merito. in fi. 16. q. 1. si cupis. imo po
tius habeat vulpinā simplicitatem.
Ostēdat enim se simplici⁹: ⁊ sic aduer
sarius ei⁹ eū min⁹ verebit: ⁊ cō eū
parū sibi pvidebit. Si enī eū astutiū
estimaret: sollicit⁹ esset ad vulpiculā
capiēdā. eē de purga. cano. inter sol
licitudines in rubi. iux illud. Da oc
casionē sapiētī: ⁊ sapientior erit. 22. q.
3. vide in fine. Item sit caut⁹ tanq̄
inops specialīū: semp stet in genera
lib⁹: vt sic simplicitas p̄tendat: ne ei⁹
intētio cognoscat. ff. d. iure fisci. l. ita
Item vtat⁹ ⁊ ambigu⁹ ⁊ duplicib⁹
sermonib⁹: tanq̄ p̄tor ignar⁹: vt
possit ad diuersos trahi sensus. 37.
di. relatū. Ille enim dicit. Regīnaz
interficere bonū ē timere nolite. Et

si omnes p̄nserint ego non p̄dico
Ihec enim verba possunt ad bonū ⁊
ad malū retorqueri intellectu: ⁊ tūc
accipētur vba pro eo: ⁊ eius stabitur
intentioni ⁊ interpretationi. ff. de iu
diciis. l. si q̄s ābigua. ff. de v. ob. l. i. ē
stipulatē. §. i. Itē caueat ne alleget pu
blice legē pro eo expresse facientē: si
eā iudici cū necessitas fuerit ad aurē
dicat: ⁊ per eam ipsū informent: ne ad
uersari⁹ cō illā sese valeat rñsonib⁹
premunire: q̄a nibil tā indubitātū ē:
qd nō recipiat quādā sollicitā dubita
tionē i auct. de tabellio. §. si dō. colla.
4. Itē caut⁹ sit ne aliquid corā iudi
ce reuocet in dubiū: ⁊ sup hoc faciat
iudicē pro eo interloquī: ne eū po
stea valeat recusare. In causa crimi
nali caut⁹ pcedat. Debet enim ad
uocat⁹ accusatoris cōmedare psonā
in quam crimē dī esse cōmissū. ar. ff.
de re mi. l. omnes. §. i. ⁊ equalit: ⁊ q̄li
ter potestates debet esse speculū sic
cessorib⁹. C. de p̄ua. car. l. i. ⁊ qualr
facilitas venie in centiū tribuit deli
quendi. c. vt clericor. de vita ⁊ hone
cle. Quantū autē ad aduocatū rei dic
q̄ in p̄mis officiū eius est cām exte
nuare: fugere: ⁊ differre in auct. de li
tigio. §. omnē col. 8. sic tñ fugiat: ne
cō eū ex nimia fuga iudex p̄sumat
. 2. q. 9. decernim⁹. Itē die termini
nō p̄eat manē: s̄ sinat aduersarium
p̄uenire: ⁊ tādū expectare: donec te
dio affect⁹ recedat: ⁊ tūc veniat: vel
saltē vltima hora diei iudicē p tribu
nali sedente: q̄a tota dies ei cedit nisi
dictū sit vt hora certa diei ppareat.
insti. de v. ob. §. iudicē. Et si viderit
aduersariū abntē pōt tēpestine veni

et euz iudici accusare: et postquam venerit
recedere. Et si actore recedente: vel si
ultima parte diei venerit premissa
de mora qualitercumque excusatione omni
det se volutarie parare: et paratum in
causa procedere: et de dilatione dolere
ut sic iudici placeat: et non puocet. Si
vero actor instet sedeat aduocat? rei: et
taceat: et se dormire fingat: sic saga
ces sepe faciunt aduocati. Et cum iudex
dixerit ei rinde obiectis: tunc lente et pi
gre surgat quasi excitat? a sono: et sup
plicet iudici per audientia benigna: de
inde inuicem ommedet: et quantum poterit
blandiat ei. Item sit cautus: ut si sperz sen
tentia contra se ferri: non adsit eo tempore
quo fert. Ad quid autem teneant tales
falsi: et cavillosi aduocati: ex dictis in
precedenti. Si reprehendi potest. Item sit cautus
ut a conspectu iudicis sine aduocato
actoris non discedat: ne ille aliquid in
eius absentia proponat quod iudicem
mouere possit.

iii **De restitutione testium.**
Quid de testibus corruptis.
Respondet Hosti. ubi est quod si per
dictum ipsorum falsum aliquod pretium
amiserit cum sua tenetur ad restituti
onem faciendam ei quod dānificat? est. ar. i. 7.
q. 4. si quis in atrio. ff. de calū. l. ge
neraliter. §. illud. i. q. i. iudem. Si autem
recipit propter testimonium verum ferendum
teneat hoc pauperibus erogare: nam et ve
nalia testimonia: sicut et iudicia vena
lia prohibent quibus testis expensas suas
moderatas recipere possit. Concor.
Donat. li. i. §. i. restitutio. et i. testis
dicens quod testis falsum dicens preter
penam falsi teneat in iudicio anime ad
omne interesse parti: quam suo testi

monio lesit. ar. ex de testi. sicut et Ric.
in. 4. di. 15. dicit quod testi non licet ven
dere testimonium: quia quilibet interroga
tus loco et tempore teneat testimonium
vitati prohibere: aliter est symonia: si
recipit aliquid pro vitate dicenda. Sed
aduocat? potest vendere patrocinium suum et
iurispr? consilium suum: quando a iudice vel
a curia non recipiunt salariū suum pro quo
ad ista adhibenda teneant: nec potest dici
quod isti vendant iusticiam et vitatem: sed labore
suum: et sollicitudinem. Alex. vero dicit quod
solum est symonia facere testimonium pro
pecunia in causis ecclesiasticis: et a per
sonis ecclesiasticis: in aliis vero graue
peccatum.

Utrum testis possit recipere sumptus ne
cessarios. Respondet Alex. de ales in 2. ubi
tractatu iudicialium preceptorum quod aliud
est pro testificatione munus accipere: aliud
sumptus necessarios percipere. Primum
enim nephas est et puaricatio vitatis
Unde Bre. Si spes muneris subtra
hitur a professione iusticie recedunt
An dicitur de iusto. Qui exatit man?
suas ab omni munere: ille in excellis
habitat. Et idem de iudice. i. 4. q. 5. non
sane. An Beda super Marcum. Abiit
Judas ad sumos sacerdotes: et consti
tuerunt illi pecuniam dantes: dicit cum pro
muneribus falsum contra quolibet testi
monium dicit: quia profecto vitate pro
pecunia negat: quasi dominus pro pecunia
vendant. Ipse enim dixit. Ego sum
vitatus. Secundum vero licitum est. si sumptus
necessarios percipere in predicto casu cum
oportet ad locum remotum per testimonio
ferendo procedere. Nemo enim testis propter
sumptibus militare. Et ideo dicitur in de
cretis. 4. q. 3. c. veteris. 7. 2. q. 3. non
licet

licet. Per quos fuerint postulati si
prius petentes ministrerent: etiam si in pe
cuniaria causa sint testes ab altera pre
producedi sumptus dico i. cudo stado
et redeundo. Et de testibus. l. qm. et not
glo. in. c. statutum. §. si. de rescriptis. l.
.6. imo nedum superius: sed etiam mercedem
dierum quibus stetit occupatus pro testimo
nio reddendo: et amisit opas suas de
habere. ut notat Ja. butrigari. in. l. si
qm. Et de testibus. ubi dicitur. Non oportet
pro alienis modis suas invenire dif
ficultates.

ii. **S**ed cui reddet testis pecuniam quaz
accepit ut testimonium ferret. Respondet
Donal. h. quosdam non restitui ei qui
dedit: quia ut testis corrumpere voluisse.
ar. ff. de adi. ob turpem causam. l. 2. Et alij
dicunt contra. si non dedit eo animo ut
testis corrumperetur: sed ut sibi iustitia obser
vetur ar. l. 4. q. 5. non sane. ex. de symo
nia dilectus.

ii. **A**lterum testis qui noluit manifestare
veritatem propter quod pars omnium incurrit
teneat ad restitutionem. vide ubi §. 40
De extorquentibus elemosinas
per mendacium vel ipocrisim.

ii. **T**erium qui simulatione re
ligionis aliquid acquirit sic
facit ipocrisimam teneat ad resti
tutionem. Respondet Alex. de ales in. 4. in
tractatu restitutionum quod sic. et ratio huius
est quod ille qui dat aliquid ipocrisime quez
estimat bonum et religiosum: non dat per se
loquendo ipocrisime: sed interpretatur viro
religioso. Alii non transierunt dominium rei
date ad ipocrisimam. Alii ipocrisimam non
est possessor iustus rei date: sed usurpatio
ne: et invito domino. Et rei aliene adorator est
propter quod tenetur ad restitutionem. Non

obstat quod ille qui offert prebendam ab episcopo
qui credit esse bonum: et non sit: non tenetur
ad restitutionem: quia respondet idem quod non est
simile: quia ille qui offert illi prebendam
credat illum esse castum: tamen ille qui offert
fraudem nullam committit: propter quam illi
offertur: quia non simulat se castum tali inten
tione. Alii etiam ingrediens sit malus: ut
puta fornicator: licet est ingressus in
prebendam: unde non tenetur restituere: sed acquirere
aliquid per ipocrisimam tenetur: quia ingrediens
est vitiosus: et vitiosus ingressus: quia
fraude et dolo ingreditur: sed si ingrediens
propter fornicationem: sicut si episcopus ma
trē vel sororem clericum cognosceret: et ob
hoc ei daretur: tenetur clericus resignare co
gnita veritate. Alterum si dives metien
do se pauperem acquirat aliquid teneat
ad restitutionem. Respondet idem Alex. ubi
§. quod tenetur ad restitutionem eius: quod
per simulationem acquisivit: sed non tenetur
restituere ei a quo accepit: quia ille me
ritum habet apud deum qui dedit intuitu
pietatis: et paupertatis: sed tenetur dare
pauperibus: quibus ille dedisset si non errasset
si offerret illi qui sunt. Non ob. de Jacob
qui subtulit primogenita Esau fraudu
lentus: quia respondet idem Alex. ubi §. quod non
fuit ista fraudulencia sonans in malum.
Vixit enim Jacob surripi primoge
nita Esau tanquam violenter possessori:
quia dominus contulerat primogenita Jacob
quod intellexit Isaac confirmando be
nedictionem dicens: et eris benedictus.

Quid de medicamentis validis: qui fin
gunt se infirmos: et sicut dicit glo. in
l. i. de mendi. va. li. ii. possunt fingere
cum herbis et aliis medicamentis de
formitates membrorum et egritudines
corporum. Respondet dominus Jo. de platea quod

inspicienda est editio eorum: ut si eis fue-
rit corporum integritas: et animorum robu-
stas: eorum inertia sine ulla miseratione
puniat hoc modo. ut si fuerint serui su-
dunt dominio accusatores: si vero li-
beri efficiunt ei? coloni ascripticij: et
hoc quoniam fingunt infirmitate. Sed quoniam
est validus: et nulla fingit infirmitate:
tunc si est forensis expellit: et ad suas
remittere partes: si autem est de urbe de-
pellit ad opera et artes: et exercitia pu-
blica operanda. ut. d. l. i. et in aut. de
questore. §. si de iuris. colla. 6. Item
ut dicit ibi glo. cum sint robusti et sani:
auferunt panem de debilibus et infirmis
et per omnes tenent ad restitutionem.
Euri enim panis viriliter tollit:
ut eius inertia cohibeat. §. q. 5. non
omnis: et ut dicit glo. super Mathe.
Iusti? feceris si iniuste petente corre-
xeris: quod si ei quid dederis. Unde de
editionibus elemosine est glo. 86. di. n.
latis. et in. c. quiescamus. 42. di. simi-
liter puniunt hospitalarij laici Jo.
qui mittunt laycos et illiteratos per
questus: et falsi questuarij. ut in. c. tua-
rum. et de pui. ubi dicitur text. Item quia
privilegium mercedis amittit: qui promissa
sibi ab utraque potestate fraternitati tue
mandam? quatenus si quos clericos
aut laycos a dictis fratribus per collige-
dis elemosinis cruce false signatos
invenieris: his a quibus ipsos missos
esse ostiterit per totam provinciam tuam
exhortationis officium interdicas: si
layci fuerint excoicationis mucrone
percellas: si clerici ab officio beneficioque
suspendas: nullo proxius privilegii benefi-
cio vel apostolico remedio prevalere.
Et in clemen. de peni. et remis. dicitur

Abusionibus quas nonnulli elemosina-
rum questores in suis proponunt predi-
cationibus: ut simplices decipiant: et au-
stili vel fallaci potius ingenio extor-
queant: ab eisdem animarum cedat periculum et
scandalum plurimorum viarum put est pos-
sibile precludere cupientes iuxta statutum
consilij generalis duximus prohibendum vi-
stricte: ne questores alij nisi aposto-
licas vel dyocesani episcopi litteras exhibe-
uerint: quolibet admittant: nec per-
mittant cum solus ipsis deputat indulgentias
sibi excessas insinuare populo: et
caritativa subsidia postulare simplici-
ter ab eodem populo nullatenus ipsi populo
predicare: nec aliquid exponere: quod in
litteris continetur: supradictas litteras que
apostolicas dyocesani episcopi: ne quod frau-
dis committi valeat per easdem antequam admit-
tant questores ipsos examinet dili-
genter. Ad hec cum aliqui ex huius-
modi questoribus sicut ad nostram audi-
entiam est perlata non solum multa te-
meritate audacia et deceptione mul-
tiplici animarum indulgentias populo mo-
tu suo proprio de facto cedant: super vo-
tis dispensantia puris et homicidiis
et aliis peccatis sibi confitentes absoluant
male ablata incerta: data sibi aliqua
pecunie quantitate remittant: tertiam
vel quartam partem aliis de penitentibus
iniundis relaxent: animas tres vel plu-
res parentum vel amicorum illorum que ely-
mosinas eis conferunt de purgatorio:
ut asserunt mendaciter et abstrahunt: et ad
gaudia paradisi perducunt. benefactori-
bus locorum quorum questores existunt
remissionem plenariam omnium peccato-
rum indulgeant: et aliqui ex ipsis eos
a pena et culpa: ut eorum abbas utamur
absoluant

absoluant. Nos abusus huiusmodi p
quos censura vilescit ecclesiastica: et
clauis ecclesie auctoritas deducit in
reptum: omnimode aboleri volentes
ea per quoscumque questores fieri vel ar
teptari de cetero distringit iubem: oia
et singula privilegia si qua super pmissis
vel eorum aliquo sint aliquibus locis
et ordinibus vel personis questorum
huiusmodi quocumque excessa: ne ipsorum
pretextu sit eis maius talia videri: plume
di: auctoritate apostolica quantum ad
pmissa penitus reuocantes. Questores
autem qui deinceps in premissis vel ali
quo premissorum deliquerint: vel alius
etiam quibuscumque suis privilegiis abusi
fuerint: sic per locorum episcopos puniri vo
lum: nullo prius privilegio in hac parte
suffragante. Et in. c. cum ex eo. de sen.
exco. dicis. Qui autem ad querendas ely
mosinas destinantur modesti sint et
discreti: nec in tabernis: aut aliis lo
cis incongruis hospitibus: nec inutilis
faciant aut sumptuosas expensas: cauē
tes omnino ne false religionis habi
tum gerant.

Littera quam debet habere
hospitale sancti Iohannis.

Item ibi exprimitur forma littera
rum quam debet habere ab episcopis
et talis. Quoniam ut ait apo
stolus omnes stabimus ante tribunal Christi
sive recepturi: put in corpore gessimus:
sive bonum fuerit: sive malum: oportet
nos die iudicii extreme misericordie
die operibus puniri: ac eternorum itur
seminare in terris: quo reddere domino
cum multiplicato fructu recolligere de
bemus in celis: firmamque spei fiduciaque te
nentes: quoniam quod parce seminat: parce et

metet: et quod seminat in benedictionibus:
de benedictionibus habet et metet vitam eternam
et igitur ad sustentationem fratrum et ege
riorum ad tale consuetudinem hospitale proprie
non suppetat facultates vniuersitatem
vestram monemus et exhortamur in domino
atque in remissione iniquitatum vobis pec
catorum quatenus de bonis vobis a deo colla
tis pias elemosinas: et grata eis carita
tis subsidia erogetis: ut persolutionem
vestram ipsorum inopie soluat: et vos per
hoc et alia bona: que domino inspirante fece
ritis ad eterna possitis gaudia peruenire.

De restitutione facientium elymo
sinas de alieno.

Quid de datis per hypocritas
et primo an facientes elemosinas
de alieno committant furtum
Rendz Alex. de ales in tertio in edatu
nouum preceptum quod sic: et prohibet per illud pre
ceptum. Alium monachum vel alius religi
osus possit facere elemosinam. Rendet
Ihosti. in sum. in ti. de peni. si. quibus
et. quod de facientibus. videtur quod non: quia
non voluntate: nec proprium habet. iz. q. i.
nolo. et. c. non dicatis. et hoc verum est de
puro claustrali nulla administratio
nem vel nullum officium habere: nisi hoc face
ret de licentia abbatis de rebus communibus
io. q. i. placuit. c. monachi. de postu. c.
ex parte. de re. di. 5. non oportet. vel nisi
videat hominem ad mortem elurientem:
tunc enim hoc potest facere de licentia su
am abbatis. i. de ci. 88. di. pasce. et. c. non
suntis. et. q. in tali casu omnia sunt communia.
4. 7. di. sicut hi. non obstat etiam pre
dictione abbatis inferioris. ii. q. 2. quod re
sistit. 8. di. que contra mores. Si vero ad
ministrationem habet: tunc non solum potest:
sed debet quidquid superest pauperibus

erogare. ff. q. i. q. tua. in fi. 7. c. aux.
86. vi. nō satis. 47. vi. sicut bi. i6. q.
i. qm̄ quicqd. Sed quid si religiosus
accedat in schol vel aliter in peregrī
nationē vadit de licētia abbatis: nū
quid pōt facē elymosinā. Rndet idez
vbi s̄ dicas q̄ sit: q̄a eo ipso q̄ abbas
licētiauit ipsū: videt̄ excessisse q̄ faciat
7 omnia bona que honesti scholares
pēgrini facē p̄sueuerūt. ar. ff. de p. cu.
.l. ad rē mobilē. 7. l. ad legatū. de of.
dele. p̄terea. ff. de iuriu. l. z. ff. d̄ iudi.
l. si lōgī. ita tñ q̄ moderate s̄ faciat
ii8. Quid d̄ vxore: nūqd̄ sine licētia viri
pōt elymosinā facē. Rndet ihostiē.
vbi s̄ q̄ si habz res parafrēnales 7 p
prias p̄ter dotē pōt inde facere ely
mosinā etiā viro iuito. C. de pac. cō
uen. l. hac. lege. Sed 7 de q̄busdam
reb⁹ viri. l. de pane 7 vino 7 similib⁹
que bono 7 approbato more p̄sueue
runt ad dispelationē vxoris pertinē:
pōt tēpate dare p̄ deo formans sibi
p̄sciētā: q̄ marit⁹ debeat hoc ḡtum
habē: licet forte hoc p̄hibuerit aliqu
marit⁹. Solēt enim mariti p̄hibere
talīa ad terrorē: 7 sic vt si nō in toto
tñ tempet se a tanto. potest etiā sibi
formare p̄sciētā ex qualitate paup̄is
de quo credit q̄ si marit⁹ eū videret
ei porrigeret. ar. insti. de obli. que ex
deli. nal. s̄. placuit. s̄ 7 de licētia viri
hoc pōt 7 debz facere indistinde. Si
aut̄ modis omnib⁹ credit q̄ marito
displicēt si daret: nec pōt suā p̄sciētā
formare: tūc doleat: q̄a dare nō pōt.
Nullaten⁹ tñ det cū scādalo mariti.
Sic intellige. zz. q. s. q̄ deo. Et hoc
est vcz nisi viderit paup̄ez fame mo
rientē. tunc enim posset elymosinaz

facē de licētia sūmi sponsi: sicut dixi
s̄ de monaco. Et nō q̄ sicut de reb⁹
mariti nō possūt vxores dare elymo
sinam: sic nec de reb⁹ dotalib⁹: qua
rum domin⁹ ē marit⁹. C. de rei ven
.l. dote. 7. C. de iu. do. l. in reb⁹. Itē
caueant vxores a mendacio. s̄. ne cū
dederint mentiant̄ dicentes se non
dedisse forte p̄pter metū viroz: ne i
tpalē eterna quā meruerāt retributio
omutē. sicut legif̄ d̄ obstitricib⁹. zz
.q. z. si qualibet.

Quid d̄ filiofamilias. Rndet idē vbi ii9
s̄ q̄ de castrensi: 7 quasi castrensi pe
culio potest facere elymosinā. Inam
quantū ad illud paterfamilias cēset
.ff. ad mace. l. i. s̄. fi. 7. l. z. C. de ino.
testa. l. si. De aduēticio aut̄ 7 p̄fedi
tio q̄uis primū suū sit quo ad p̄prie
tatē: km̄ hō quo ad spem successoris
7 sic intellige q̄ quodāmō domin⁹
rez paternaz etiā viuente patre in
telligif̄. insti. de rez quali. 7 differē
tia. s̄. s̄ 7 sui non pōt nec debz facere
elymosinā: nisi sicut s̄ dixi de vxore
7 monaco 7 aliis casib⁹: in quib⁹ pōt
aliter donare quos nōui de dona. s̄
quis possit. h̄. qd̄ dixi. Qui casus sūt
quatuor. s̄. si iusta rōne mor⁹ cā mor
tis donet: si habet peculū castrense: vī
quasi: si habet liberā admīstrationē
peculij p̄feditij: 7 hoc ipsū spāliter ei
cessum sit. Itē vbi est fili⁹ comitis:
vel marchionis: vel senatoris: aliter
nō: quātūcūq̄ magn⁹ sit 7 discretus
.ff. de dona. l. filius fa. in p̄n. 7. s̄. i. 7
.zz. Inā etiā si vouit elymosinā dare
de p̄feditio peculio pōt dare p̄side
rata patris voluntate: 7 elymosine
q̄titate: vt nōt idē ihosti. in ti. de
voto. s̄.

voto. §. quis vouere. &. quid §. si vo
uerit. & oncor. Ric. in. 4. di. 15. ar. 2.
q. 6. dicens q. ordo naturalis erigit
ut inferiora a superioribus regulentur: & ideo
illi qui sunt sub aliena potestate constitu
ti de his in quibus aliis subiacent ordi
nare non debet aliter: quam eis fuerit a su
perioribus commissa: & haec nullus homo est
alij subditus: quantum ad interiores intelle
ctus & voluntatis actus: nisi soli deo:
ideo de illis bonis orando: & corde
remittendo iniuriam omnibus elemosinam
facere debet: haec monachus proprium non habet:
ideo de bonis exterioribus non potest
facere elemosinam sine licentia abbatis
expressa vel probabiliter presumpta: nisi
dispensatio aliquorum bonorum monaste
rij sibi sit ab abbate commissa. tunc enim
de illis potest facere moderatas & rationa
biles secundum proportionem bonorum que sibi
commissa sunt ad dispensandum: quia etiam
vir est administrator bonorum tanquam mu
lieris caput: ideo non debet dare mu
lier elemosinas sine consensu viri expresso
vel presunto: exceptis casibus elemosinarum
& paruis per comparationem ad possessiones
eorum: nisi preter votum que ordinantur ad su
stentanda matrimonij onera: habeat
aliquas res: vel ex proprio lucro: vel per
alium licitum modum: tunc enim de illis in
requisito assensu mariti potest facere ely
mosinas moderatas. Filij autem fami
lias proprias possessiones non habent
nec etiam serui: imo serui sunt possessi
dominorum: ideo facere elemosinas non
debent: nisi forte aliquas modicas de
quibus possunt presumere quod patri
vel domino placeat: nisi aliquorum bonorum
esset eis a patribus vel dominis dispensatio
commissa. Omnes tamen prediati licite de

bent & possunt in casu necessitatis
extreme indigentibus subvenire & assen
su superiorum non habito expresso vel presunto.

Queritur si fur faciendo elemosinam de re
furtiva libere a restitutione. Respondet
Alex. in. 4. in tractatu restitu. q. non:
imo plures peccat quod si apud se reueruat
Non licet ei ea dare: ne se reddat
ipotentem ad restituendum. Ecclesiastici
34. Qui offert sacrificium de substantia
pauperis: quasi qui victimat filium in con
spectu patris. & peccat mortaliter da
do rem alienam vel furtivam: quia ipotentem
se reddit ad restituendum. Non per ipsum
non stat: quin pauper cui abstulit rem suam
moriatur fame: & ob hoc parat homini
cide. Non sequitur. panis egentium vita
pauperis est. & qui defraudat illum: homo
sanguinis est. Non peccat fur vel latro
si dat rem furtivam. Peccat etiam mor
taliter accipiens eam gratis: nisi valde
sit ei necessaria: ut puta in ultima ne
cessitate: quia dat occasionem peccati
mortalis ipsi furi. Et ideo tenetur eam
restituere domino cum scientia furis. & tunc
utrumque liberat.

Queritur licet furari causa pietatis rem
usurarii vel avari: ut inde fiat elymo
sina. vide §. 5. 2.

De restitutione acquisitorum per ma
los artifices.

Quero an acquisita per malos
artifices subiacent restitu
tioni. & primo querit Hosti.
in sum. in ti. de peni. §. quibus. &. quid
ergo. dicens. Quid ergo faciat sacerdos
de pellipariis: lutoque pictorum mer
catoribus & similibus: qui viri vendunt sex
minutas aliquarum rebus: quando septies me
tiantur vel decierent: & multis aliis

modis isti peccāt: nō de consuetudine:
s; de longissima corruptela. Rn^o ad
hoc dicēdū: q; quotiens talis mēda
ciū scienter dixit: mortaliter peccauit
7 quotiens per mēdaciū primū suū
decipit: vel carius q; debet vendit:
ad restitutionē tenet. Si autē i grāter
mentit^r est: vel ex improviso: q; lin
gua labilis est: vel etiam scienter hoc
intendit: 7 scit illud sibi prodesse: vt
sic seruet se indemne: 7 primo non
obesse: q; satis valet res pūi qd̄ dat^r
7 sic nō est deceptio in valore nec in
re: q; non vendit vnā rē p̄ alia: nec
aliquo alio modo: tunc pōt dici veni
ale: 7 sic pōt intelligi. 22. q. 2. p̄mum
fm Ray. Meritū ex quo assidue 7
de consuetudine mentit^r: q; quid dicat
Ray. ex equitate 7 benignitate: tū d̄
vitae mortale dicit^r: sicut 7 ebrietas
si assidua sit mortale ē. 25. di. 5. alia.
Si hō iurat 7 deierat: mortalit^r pec
cat aliqui: 7 aliqui venialiter s; q; no
tavi de iureiur. s; qui pena. An lacer
dos d; tales in viā rectā dirigere: 7
inducē quātū pōt: vt recto sine labo
rent: 7 rectā intentionē habeāt: 7 sū
omni fraude officia sua exerceant bo
na fide 7 cōsulē talib⁹: q; de licētia sui
epi scirent q; tū possunt vendere vel
lucrari in mēsurā bladi vini 7 similia
vel quantū pro libra possūt ultra q;
emerint vendere in recōpensationē
laboris 7 expēsar⁹: 7 si sic venderent
sine mendacio ipsos credere esse in
tuto quo ad peccatū negotiatōis. ar
d̄ 2° hē. emp. c. i. 7 d̄ voto. c. i. 7 c. ma
gne. s; fi. io. q. i. regēda. 7 sic possum⁹
intelligi. 88. di. fornicarij. Ibi autē qui
hoc n̄ faciūt sine periculo vix euadūt

Et sic pōt intelligi qd̄ dicit Leo. dif
ficile esse inter emētes 7 vendentes
mertiū nō interuenire peccatū. de
peni. di. 5. qualitas. 7 c. sequentib⁹.

De restitutione clericorum 7 symoniacorum.

Quero quid de illo q; recipit iz
bñficiū symoniace scienter
Rendet (Donal. in sum. sua
in h. symoniacus in ordine: q; qui re
cipit bñficiū symoniace scienter: lec⁹
si ignoranter: tenet renūtiare bñficio
7 restituere oēs fruct⁹ pceptos 7 qui
p̄cipi potuissent a possessione iusticiē
ti diligētia. i. 4. q. 6 si res. et de resti
spoli. grauis. Generaliter enīz possi
dens sine titulo tenet ad omnia dā
na 7 lucra percepta 7 p̄cipēda. ff. de
re mili. l. si nauis. s; generaliter. Et
vocat^r hic ti. iustum initium vel causa
possidēdi: vt emptio venditio dona
tio 7 similia. Similiter si habet talē
titulū qui p̄ nō titulo est bñficio: vt qui
turpiter conē legū interdīda merca
tus est: vt si quis volo vel metu idu
cat aliquē ad vendendū vel dandū
sibi aliquid. C. de agri. 7 censu. 7 co
lonis. l. quēadmodū. 7 ff. qd̄ metus
causa. l. si part⁹. qui fruct⁹ restitui de
bent deductis expēsis. Itē intellige
de fructib⁹ quos nō expēdit in utili
tatē ecclesie: s; in alios vsus: nā 7 qui
depredādi animo. i. dānificandi vel
furandi: siue alio modo ad negotia
mea querēda accessit: habet cōi me
actionē negotiorū gestorū: nō in illō
quod sibi abest: q; improbe ad nego
tia mea accessit. S; in quo ego locu
pletior fact⁹ sum. ff. de nego. l. si pu
pili. s; si quis. Similiter dicas d̄
illo quo sciente 7 scienter cōmissa
fuit

fuit symonia: vel statim cū sciuit nō
renūciavit. ex de symo. c. de symo. 7
c. sicut. circa fi. Alias si esset bone fi
dei possessor. i. quia ipso nesciente cō
missa est symonia: 7 diu possedit be
neficiū: s. post statim cū sciuit renūci
avit beneficiū: tenet tūc dñō rei non
de sumptis: s. de extatib⁹ tñ. 4. de
rei ven. l. certū. Et hec est pena cleri
corū. 2. apci hō debet excoicari. i. q. i.
reperiunt. 7. c. si quis episcopus.

1124 Quid ē symoniaco i ordie 7 digni
tate. Rndet idem vbi s. q. suspensius
est: nec habet executionē: 7 ideo qd
quid facit gerendo officiū dignita
tis decipit animas subiedorū. ex de
ele. dudū. el. 2. 7 idem dicas in bene
ficio aiaz habere: quia de his duob⁹
idez iudiciū est habedū: vt. d. c. dudū
7 ar. ex de filiis p̄sborū. c. fi.

1125 Quid sciendū de pecuniā symoniace
accepta. Rndet idē vbi s. q. restituen
da est a symoniaco: 7 quicqd symo
niace accepit illi ecclesie in cuius ve
recūdia fuit accepta: maxime si pecu
nia illa de reb⁹ ecclesie fuit: nisi esset
monac⁹ symoniace recept⁹ in primo
monasterio: 7 ppter hoc tñsserat ad
aliud: qā tunc hō monasterio huius
modi pecuniā dari debz quo ad vlu
fructū: vt sicut habet onus: ita habeat
emolumentū.

1126 Quid de recipiente simplex bñficiū
symoniace. Rndet Monal. vbi s. q.
tam dāns qz recipiēs si est occultum
est suspensus ipso iure quo ad se: sicut
quilibet in peccato mortali cōstitutus
i. q. i. sacerdotes. si hō notoriū ē de
iure vel d. facto: suspensus est quo ad
alios. ex de tempo. ordina. c. 5. Inā

7 accusat⁹ de symonia phibet exēq
officiū suū accusatione pendēte: maxi
me si ē infamat⁹. ex eo. ti. c. accusatū.
alias secus. 6. q. i. s. vtrum. in pñ. 7
ar. 2. q. i. in primis.

Quid de prelati 7 aliis clericis te iz
nētib⁹ administrationē ecclesiasticā
7 male administratib⁹: nunqd tenent
ecclesiaz reddē indemnē. Rndet Iho
sti. in ti. de peni. s. quib⁹. v. quo. q. sic
in. c. q. sicut. s. fi. de ele. 7 hoc intelli
gas siue prelat⁹ de reb⁹ ecclesie expē
dat in meliorationē p̄prij primoniij:
vel etiam ppter nimia diligētia p̄pri
orū negotiorū neglexit negotia eccle
sie procurare: 7 sic ecclesia ē passa dā
nū: s. 7 de culpa seu negligētia p̄cu
ratoris sui seu vicarij videt teneri de
officio. Archi. ea que de sta. mona. cū
ad mona. s. i. ff. de custodia 7 exhibi
tione rez. l. fi. Sed 7 si de suo aliqd
expēdit in negotiis ecclesie: illa p̄t
recuperare: vel etiā heres suus: vt sic
fiat quedā p̄pensatio hinc inde. 2. q.
7. lator. iz. q. 4. ci. 7. 2. 7 d. reb⁹ eccle
sie nō alie. c. eps. I hoc autē intelligas
qñ grauis est lesio: vel etiam quo ad
alienationē vel diminutionē rerum
imobiliū: vel mācipiorū ecclesie: vel
etiā redditū suorū. Inec enim phī
bet p̄latis quomin⁹ possint de fructi
bus 7 perceptis redditib⁹ quos suos
faciūt aliqua erogare.

Quid d. his qui donāt sua ihonestis iz
mulieribus vel mimis vel ioculato
rib⁹ ppter peccata que cōmittunt vel
propter carnalitātē vel fauorē seculi
Rndet idem Ihosti. vbi s. q. peccant
mortaliter. 86. di. donare. 7 tenent
restituere ecclesie: si p̄prij habēt. De

his autem qui talia receperunt: non est
dubium quod tenentur ad restitutionem. 24. q.
6. si res. Si vero causa elemosine: et suste-
tationis nature tribuantur: non peccant:
nec tenentur ad restit. cum tamen absti-
neant alias a peccatis. 86. di. pasce.
12. q. 2. de iulo. 7. c. gloria epi. 47. di.
sicut hi. et hoc maxime causa hospitalita-
tis licet quando casu fortuito veniunt: nec
alias que comederent de facili iueniret
ar. 42. di. descam. ii. q. 3. quoniam multos.

Item Sed cui fit restitutio ab istrione vel
meretrice qui non debuit hoc recipere
propter peccatum committendum: nunquid
restituatur illi qui dedit. Respondet idem ubi
scilicet quod non: si successori suo vel superiori: quod
hoc in utilitate ecclesie expendatur. ar.
17. q. 4. si quis in atrio. de offi. or.
c. cum vos. de de. iur. c. diuersis falla-
ciis. in fi. Nec ob id de ci. in. c. tua no-
bis. si. i. p. textu. quia illud intelligitur
quod is qui tenetur ad restitutionem non acce-
perat a clerico illud quod tenetur restitui. et
sic non erat clericus particeps in delicto
si ubi est particeps: non fit ei restitui. ut
puniatur in eo in quo deliquit. ut in. c.
pastorali. de iure patro. 7. de tempo.
ordi. c. litteras. Non aliter in tracta-
tu restitui. sic dicit. Restituere tenentur pre-
lati ecclesiarum et alij clerici bona ecclesi-
astica pauperibus debita: que non sumuntur
in usus illicitos dando ea meretrici-
bus et istrionibus: vel similibus turpibus
personis. Similiter dando ea sanguini-
neis potestibus: non propter nature suste-
tationem: vel aliam licitam causam et honestam
sed ut faciant eos diuites nobiliter ultra
statum conditionis generis eorum vel pare-
tele: ut cum epi et alij clerici de humili
genere nati sanguineas suas maritant

baronibus: et similia. et hoc quia: tradantur
re alienam inuito domino. Bona enim ec-
clesiastica pauperes sunt secundum iheronimum. et
Augustinum. 16. q. 1. quoniam quicquid. 23. q. 7. quod
autem. 7. q. 8. quoniam. 7. 12. q. 1. c. vlti.

Sed nunquid tenentur hanc restitutionem 120
facere de bonis patrimonialibus: si ea
habent: aut sufficit quod illa faciant de fru-
ctibus ecclesie: quos iam habent vel ha-
bituri sunt. Respondet idem ubi scilicet quod cum quicquid
superius eorum vltibus de potestibus ecclesiarum de
beatur pauperibus ut dictum est: non sufficit
facere restitutionem de talibus fructibus ecclesiarum
cum habeant bona patrimonialia vel ali-
unde quod de ecclesia acquisita nisi quate-
nus subtraxerint sibi de necessariis: vel
quicquid expenderet circa utilitatem eccle-
sie de bonis patrimonialibus: aut alium
de quod per ecclesias acquisitis. Item mere-
trices. istriones et alie turpes persone
prohibentur: que pascuntur de bonis ecclesie: et
etiam sanguineis: quia ut dictum est vitatur
nobilitas ultra statum sue conditionis:
ad restituentem eorum que habuerunt de
bonis ecclesie: nisi prohibentur persone recipere
causa elemosine quando in necessitate erat.
14. q. 3. si res aliena. 86. di. pasce. Di-
uites vero et potestates similes tenentur: quoniam per
fraudes vel minas vel inopportunitatem
nimiam vel alias recipiunt sine iusta causa:
secus tamen si propter necessitatem vel hospitabi-
litate recipiunt. ar. ii. q. 3. quoniam multos.
7. 42. di. quiescam. Similiter si sunt
boni meriti honesti et spirituales viri
persertim quia iam impederunt ecclesie
suum seruiciu: vel defenderunt eam contra
predones: vel persisterunt patrocinium
in causa vel dederunt de propriis bonis
et similia. Et alibi enim tenetur ecclesia repen-
dere vicem. 12. q. 2. quicquid. 7. c. scias

Item

Item nota qd hec resti. debet fieri ec-
clesie cui sic iniuriose ablatu e: vel et
am eiusde loci paupib: si hoc expedi-
re videbit penitentiario: si tñ super-
talib: disponedis habeat potestatez
ar. 17. q. 4. si quis in atrio. Et hoc
ueniens est qd paupib: det cum indi-
geant: et ecclesia abundet: alioquin si
ecclesia pauper est: meli: est qd in uti-
litate ecclesie conuertat.

121 Quid de platib ecclesiaz qui pcura-
tione vel seruitiū aliquod impendūt
legato vel aliis qui pl: sibi extorquet
seditis qd soluat. Rndet Donal. vbi
s: qd sic extorta restituere debet: et tan-
tūde paupib: erogat: et si superior cui
querela pponitur negligēs fuerit in
executione huiusmodi statuti debet
puniri. et de imu. eccle. qd pleriqz.

122 Quid de clerico cui epus ofert bñfi-
ciū: qd cognoscat carnalit matrē vel
sororē ipsi: clerici. vide s: s: iij.

De restitutione suspensorum.

123 Quid an clericus suspensus
ab officio teneatur ad resti.
bñf: qd et fructuum: quos tpe
suspensionis suscepit. Rndet Ihosti. i
ti. de suspensionib: s: si. qui incipit.
Quis sit effectus. qd sic. vt in. c. de di-
uersis fallaciis. de cle. cōiū. et de cle.
pe. c. si. de supplē. negli. plato. c. lras.
Sed nūqd suspēsus ab officio intelli-
gat suspēsus a bñficio. Rndet Inno.
qd sic. c. si quis pbr. 7. q. i. 7. ii. q. 3. c. si
epo foret. si. di. eos. in. c. pastoralis.
vbi hoc dicit de appel. glo. in de. ci-
pientes de penis in s. suspensi. Intel-
ligit hoc vez: qñ ex magno crimine
vel ex magna causa suspēditur: vñ qñ
atēnit suspensionē: nā qñ suspēso fit

ex leui causa: vt ppter infamiam vel
scādalu: et tunc nō sstrahet ppter bñ
bñficiū qd ex magna cā sstrahi d3
.i. 6. q. i. inuentū. Idaru autē crimē
dicit qñ dubitatur an sit mortale: et
ibi vide multos casus suspensionis:
quos glo. enumerat. et multos casus
suspensionū papaliū. vide per Ihosti.
in ti. de suspēionib: s: si quis possit
dispēlare. s. sunt alij casus. Concor.
Dof. cū Jo. an. s. qd nō suspēdit a bñ-
ficio: qñ est suspēsus ab officio: nisi
sit ex magna causa ab officio suspēl:
Ihosti. etiā in sum. de cle. exco. mini-
strate in. s: i. s. puniat. dicit qd dormi-
entes in sentētia exco. et suspensionis
bñficia que acqrit tenere nō possūt:
nili cum eis misericorditer fuerit dispē-
latū. et est ratio quia bñficiū ratione
officij ofert. si. di. c. si quis a mō. 7. c.
si quis sacer. 7. c. eos. ergo nō potest
eis dare bñf. ciū: qui nō possunt facē
officiū: quinimo nec fructus bñfici-
orum suoz antiquoz percipere debēt
quādiu in sententia dormiunt: quia
nō sruunt: nec percipere debz bñficiū:
qd nō facit fruitiū. et d: appel. c. pasto.
s: si. 22. di. c. pter hec.

124 Quero an ipediens aliquē a psecuti-
one alicuius bñficij teneat ad resti.
Rndet Sco. in. 4. di. 15. qd teneat re-
stituere bñficiū nō totū: quia multū
interest inter habere et ppe esse: s: ali-
quam portionē correspondētē alicui
parti valoris bñficij. Et hoc si dīrē
abstulit sibi bñficiū intentione dānifi-
cādi eū. si autem dīrēde. s. pcurādo
sibi ipsi: et cū bñ dānificādo aliū itēde-
bat puidē sibi. et sic pcurat sibi: et per
cūs alius preter intentionem istius

dānificet: ille ad nihil tenet illi. quia
h̄z vnicuiq; sibi puidē alio neglecto.
.ff. de noui ope. nunci. l. 2. vbi dicit
q; si pscindendo venas etiam in fundo
meo per quas decurabatur aqua ad
puteū alterius nocēdi intēione tene
or sibi ad resti. damni: s; si hoc facio
sine fraude: et intēdēs dūlē utilitati
proprie: vt q̄a mihi vtile ē facē muz:
qui non pōt ueniet fundari sine p
scissione illaz venaz nō dānifico illū
quia ius habeo faciendi utilitatem
meam in fundo meo. vt. ff. de re u.
l. nemo dānū facit: nisi is qui id fac
quod facē ius nō hēt. iste aut h̄z ius
sibi pcurādi bñficiū seruatis circūstā
tiis iustis et honestis. Concor. Ric. i.
.4. d. i. 5. ar. 5. q. 4.

Iz Qui violēter occupat bñficiū cū cura
seu sciēt se intrudit in eo est ipso iur
p̄uat bñficio: similis qd cum cura ha
bebat: et ideo occupātes p̄pria temeri
tate psonat aut alia quēcūq; bñficia
ecclesiastica ipso iure sūt p̄uati omni
iure: si qd in ipsis habebat: et ideo tēf
tā ad bñficioz restitutionē: q̄ fructu
um. tex. est in. c. eum q̄ bñficiū. de p
ben. li. 6. Si ḡ habeat ecclesiāz cura
tā: et postea violēter occupet simplex
bñficiū: nō vacat p̄mum: s; p̄dit ius si
quod habeat in fo. S; quid si habz
curatā ecclesiā: et vi occupat p̄bendā
vl simplex bñficiū: cui est ānexa eccle
sia curata: nūq̄d vacat p̄ma. dicit q;
nō: s; p̄dit ius si quod habet in secun
da. hec glo. in. d. c. eū qui.

Iz Sed nunquid reconciliat fructū me
dij t̄pis quo excoīcatus extiterat recu
perabit. Rndet idem Ihosti. vbi s; q;
n̄: sicut nec regressio iuris possliminij

restituū stipēdia ei t̄pis quo apud
hostes fuit. E. de re mili. l. stipendia.
li. 12. Omnia p̄dicta ponit etiā Ihosti
in ti. de sen. ex. s. quis sit effectus. et ad
dit q; clerico excommunicato et suspēso
fructū medij t̄pis quo excoīcatus vel
suspensus fuit: restitui possunt ex grā
nec debz tñ de facili fieri. ne p̄tenas
rigor canonice discipline. ar. 50. di.
.c. 1. de s̄ue. c. cū iter nos. et de p̄cessi
p̄ben. c. q̄a diuersitatē. Si autē iusta
appareat sentētia: tūc sūt ei restituēdi
.7. q. 5. super cās.

Quid de his qui steterūt in sentētia
lōgo t̄pe. Rndz idē vbi s; q; si steterūt iz
lōgo t̄pe: puta biēnio vel triēnio: vel
etiā āno p̄nt oibus bñficiis su. p̄scri
ptis perpetuo spoliari. ad hoc de de.
exco. minis. c. postulatistis. et ex de de
diu. c. diuersis. ex de de. nō reli. c. ad
hec. ii. q. 3. rursus. et c. quicūq; d̄ pe.
.c. si. et ex. de here. c. excoīcam. si. et
.2. et s. credentes. et tales. nec eligere
p̄nt nec eligi. de s̄ue. c. cū dilectus.
s. quia nobis. de elec. c. cū inter. de
eta. et quali. c. cum bone. de p̄cessio.
p̄ben. c. quia diuersitatē.

Quid de p̄ferētib; talib; bñficiis sciē iz
ter. dic q; a collatione suspēdūt: do
nec super hoc veniā mereat: vt puni
ant in quo deliquerūt. vt in. c. postu
lastis. de de. exco. mi. Sed per quez
merent veniā: et dispēlari possunt.
dic p̄ superiore nisi forte hac de causa
in cōsilio suspēsus esset. s. quia p̄tulissz
bñficia talib; quia tunc a solo papa
posset dispēlari ar. de elec. nihil de
p̄ben. grane.

De restitutione religiosoz.

Quero an monasteriū restituē iz
teneat

teneat res quas expisse donauit igre
dies tpe sui ingressus: 13 postea egre
diat: dūmodo tpe donationis fuerit
bone fidei possessor. Rndet (Donal.
in tractatu resti. in v. restitutio furti
facienda est. q. nō: nisi grā facē vellz
ar. 12. q. 2. nulli liceat. 7 ex. de condi.
apposi. c. vep. 7 in aut. de mona. §. si
hō. si huiusmodi res tacite: 7 nō ex
pisse donate ad monasteriū peruene
rūt: tūc sequit psonā: que si egredit
res huiusmodi secundo monasterio
dari debet: qd etiā dicēdū est de cleri
cis: q. ecclesiis aliqd donāt. ar. ex. de
de. diu. c. quod a te. vbi de hoc in gl
16. q. 5. de lapsis.

i40 Quid de religiosīs qui obligauerāt
aliquid in seculo restituere. Rndet
(Donal. in sum. in tracta. resti. in v.
restituere tenet in casu. §. itē nunqd
q. tenent petere veniam de damno
dato per se vel per interpositā psonā.

i41 Quero an regularis possit restituere
per se 7 p pta auctoritate quod acce
pit pro carnali opere: vel de furto: vī
rapina. vide §. §. 52.

De restitutione dñoz tpaliū.

i42 Quid an male acquisita p
dños tpales si iaceāt restitu
tioni. Et pmo quid d talis
quas iniuste exigūt vltra antiquum
statutū 7 ordinationē. Rndet (Hosti.
in ti. de peni. §. quib. 7. quid de que
stis. q. tenet ad restitutionē si violēt
exigunt. i4. q. 6. si res. sec. si seditus
sponte offerat: nō erat? tacite vel ex
presse sine fraude 7 dolo. ar. i8. di. d
eulogiis. i. q. 2. placuit. licet etiam in
honeste exigere: honeste tñ recipit
ff. de variis 7 exor. cogl. l. 2. §. ē qdē

res sanctissima. 7. c. dilect. ex. de sp.
.c. 7 si questiones. §. si. Concor. (Do.
in sum. in tractatu restitutionum.

i43 Sed quid si difficilis sit restitutio: qā i43
forte tot exigit dñs vel pdecessores
sui: q. si videret qd habz nō sufficēt
ad restitutionē. Rndet idem vbi §. q.
scripsit (Ray. q. pōt ei mederi. s. q. re
mittat hoib. i recōpensationē aliq. ser
uitutē ad quā tenet ei in ppetuū: vel
ad temp. ad aliquā certā imunitatē
seu liberalitatē: vel faciat inde aliqd
hospitale: vel aliā elymosinā cū ven
tu 7 voluntate dāna passoz vel succes
soz eoz. Concor. (Donal. vbi §.

i44 Sed an possit dominus aliqd exigē i44
a iudicis. Rndet (Donal. vbi §. q. sic
puta p defensione patrie cum iniuste
inuadit ab hostib. Ad hoc enim te
nent omnes nō solū res suas iparti
ri: s. etiā corporaliter laborare muni
endo se in castro vel ciuitate: 7 vigi
lare: vt sic seipos 7 res suas saluent.
24. q. 2. fortitudo. ex. de imuni. eccle
.c. peruenit. Simili er qñ dñs mari
tat filiā suā: aut filiū facit milite: aut
releuat feudū suū: vt auget nouū feu
dum parando: 7 cū talia videant
respicere modū seditoz p eo: q. cū
domin. maritat filiā acquirit sibi
amicos: 7 augēdo feudū fit ditior: 7
inde meli. pōt post parē seditis: q.
ante: 7 cū facit filiū milite potērior ē
ad defendēdū terrā: dicūt quidā q.
nō sūt dānādi q. talia exigūt vbi sibi
tutū ē vel sicutū: si tamen ad arbitri
um exigi sicut cū moderamine exi
gatur. Item potest recipe dominus
a seruis suis: 7 petē auxiliū moderatū
cū vadit in exercitū seu bellū iustū. p

expensis ibi factis. Similiter quoniam in eodem exercitu capessit: similiter quoniam vadit ad principem: et procurat pacem subditorum servare: et per alios similibus causis potest petere ut dictum est moderatum auxilium sine violentia tantum. ar. io. q. 3. vñio. circa medium. et de censu. c. cum apostolus.

¶ 45 Sed nunquid domini auferentes res communium portatas tenent restituere illis a quibus ablatae sunt. Respondet Monachus. quod non. si statutum vel edictum factum fuit contra consilio regentium civitatis: et per consilium utilitatis: nam in talibus amittendum non est repetitio: et per dominum accipientes reddere non tenent quia melior est conditio possidentis tantum faceret melius quo ad eum si redderent ne ex avaritia videatur rapere.

¶ 46 Quero quid de domini qui exigunt a subditis talias et questus. Respondet Monachus. ubi si quod si exigunt a subditis talias vel questus que sibi et antecessoribus suis soluta sunt ab antiquo: si hoc sciunt et probabili creditur quod ex iusta causa imposita fuerunt et soluta licite exigere possunt: si tantum non sciunt nec creditur: quod ex iusta causa tunc non debent exigere: sed restituere debent si possunt: quod cum mala fide receperunt. i. 4. q. 6. si res. Sed quomodo sciri potest. Respondet idem quod potest sciri: si super hoc effectum est instrumentum: si etiam ita servatum est a tempore a quo non extat memoria: secundum quoddam presumendum est: quod ex causa iusta fuerint imposita. ar. i. 2. di. 11. q. 3. q. 3. si quis romipetas. et de treu. et pa. c. inouam. de censu. puenit. et c. cum apostolus. ff. de publi. vendit. l. vectigalia. Item si contra formam predictam aliquid est acceptum: restituendum est illi: a quo iniuriose est acceptum: si fieri potest sine autem cum consilio ecclesie pauperibus erogetur: quod non contra dominos qui vendunt vacuum

et tholonea antiqua. Respondet Monachus quod licite exigere possunt si sunt a principibus vel regibus imposita propter defensionem strate vel maris: dummodo erigentes faciant illud propter quod fuerunt imposita. aliter non: si vero nesciatur a quibus fuerunt imposita: creditur tantum quod ab illis qui potuerunt propter defensionem patrie vel pro alia simili causa fuerint instituta: vel si non constat de causa: extat tamen consuetudo cuius non extat memoria secundum hosti. recipi possunt. Similiter idem videndum est si iste non laborat modo. nec facit expensas: cum non sit necessitas parare est tamen labores et expensas impendere tempore necessitatis: ita quod non solum quod tunc accipiet expenderet: sed etiam vltimum si erit necessitas: ut quasi fieret operatio annorum in quibus pax vel nihil expedit ad illos in quibus oportet eum multum expendere. Si hoc ita gesserit pura et bona fide secure recipere potest. Concor. hosti. in tit. de censu. ff. ex quibus. sed nunquid.

¶ 47 Sed quid si dominus nova pedagia imponit. Respondet Monachus. ubi si quod nullo modo potest occasione illorum ab aduenientibus et transiuntibus aliquid accipere sine peccato: nisi certum sit illud a principe vel rege fore statutum propter eminentem necessitatem aliquam de supradictis: et tunc procedat per omnia ut dictum est de antiquis. 2. 4. q. 3. si quis romipetas. et de treu. et pa. c. inouam. de censu. puenit. et c. cum apostolus. ff. de publi. vendit. l. vectigalia. Item si contra formam predictam aliquid est acceptum: restituendum est illi: a quo iniuriose est acceptum: si fieri potest sine autem cum consilio ecclesie pauperibus erogetur: quod non contra dominos qui vendunt vacuum

datum baratarie et similitum.

¶ 149 Quid de odentibus leges iniquas. Rndet hosti. in ti. de penis. §. quib⁹. R. quid de odentib⁹. q. si sunt contra ius naturale quod in lege 7 in euan gelio continet ipso iure nō tenet. 8. di. que cō mores. 7. 22. q. 7. flagitia. Idem est si layci statuāt in pūdicū ecclesie de statu. que in ecclesia. 7. c. ecclesia. 7 obligā in solidū statutarij consiliarij scriptores: 7 iudicantes: 7 ea seruantes: vel exequentes. vt. c. noue rit. de sen. ex. 7. c. grauē. Idē si fiant cō ius positū ad paupes opprimē mēdos 7 iustitiā impediendā: 7 de ta lib⁹ pōt intelligi quod legit⁹ Isaie. 10. Ne qui odunt leges iniquas 7 scribē tes iniustitiam. Scripserunt vt oppri merent in iudicio pauperes: 7 vim facerēt causē humiliū populi mei: vt essent inde in preda eorū: 7 pupillos diriperent: qd facietis in die visitati onis: 7 calamitatis. De longe veniē tes ad cuius fugietis auxiliū: vbi de relinquetis gloriā vestram ne in carnemini sibi vinculo: 7 cū interfecist cadatis. Concor. Donal. vbi s. qui addit q. qui odunt leges de soluedis viuris vel solutis nō repetendis 7 si milia: si aliqui dānificati sunt occasi one talis legis vel statuti: tales leges ipso iure nō valent: cū sint cō dñm. 8. di. que cō. 7. 22. q. 7. flagitia. si militer tenēt in solidū qui pncipez induxerunt ad odendū huiusmodi leges. Similit⁹ obseruātes mortaliter peccant: 7 tenēt restituere que occa sione taliū legū sunt lucrati.

¶ 150 Quid si dñs tpalis nō facit id ppter quod ipositu est pedagiū. Rndz Iho

vbi s. q. grauē peccat: si tñ tenet ad restitutionē eius qd accepit ex tali pe dagio: dūmodo fecit ad qd tenebat nisi ostaret q. hac de causa fuisset cō cessum: q. quis teneat ad satisfactiōē plenaria qd plus ē si in defedū iusti tie inueniat. 22. q. 2. dñs. 7. 7. q. 5. admistratores. 3. q. 7. q. sine peccato in auct. vt disse. iudi. §. i. in fi. col. 9. E de appel. l. si appellationē. ff. de iudi. l. fili⁹. insti. d. ob. que ex quali delict. na. l. i. Rndz si enim sententia Ray. vera esset vir aut nunq. aliquis peda gia recipientiū saluaretur.

¶ Quid de dñs tpalib⁹ qui negligūt isī facere iustitiā miserabilib⁹ psonis 7 defendere ab oppressiōibus. Dic q. sunt excoicati ipso iure post tertiā monitiōē: nec pnt absolui nisi satis faciāt de dāno qd incurrerūt ille pio ne miserabiles. vt dic. tex. iuncta gl. 22. q. 5. c. admistratores. vbi dicit. Admistratores plane secularium di gnitatū q. ad ecclesiarū tuitionē pupil loz 7 viduarū protectionē: rapaciūq. refrenationē cōstituti ēē pculdubio debēt quotiēs ab epis 7 ecclesiasticis viris cōuenti fuerint eorū querimōias attēti⁹ audiāt: 7 fm q. necessitas ex petierit absq. negligētia examinent 7 diligenti studio corrigant. q. si dei timorem p oculis nō habētes negli gere post 3am 7 tertiā monitiōem inuenti fuerint omni se nouerint cō munione vsq. ad dignā satisfactiōē pūatos. Unde nō cō imponentes stipendiarios in ecclesiasticis domib⁹ vl hospitalib⁹ q. dissipāt bona paupz. **¶** Quid de dñs tpalib⁹ q. vtūt malis 152 officialib⁹ 7 negligūt eos corripere vel

officio puare. **D**ic q tenet de danis
eoz sic dixi i iudicib⁹ s. s. iio. 7. s. 209

153 **Q**uero an sol⁹ pnceps possit ipone
collectas 7 supradictas. i. accersimonia
darioz p aliqua necessitate emerge
te ad tps. Rndet dñs Jo. in. l. i. c. d.
superindicto. l. i. io. q sic. imo punitur
ali⁹ ipones sine iussu principis. vt. l.
placet. c. de execu. mu. l. i. io. Quod
est verum quando imponunt p oc
currenti necessitate fiscali: sed pro oc
currenti necessitate ciuitatis: vel pro
uincie vel alteri⁹ municipij: ipsa ciui
tas vel prouincia vel municipiū pōt
sibi imponē: imo cogit si pecunia nō
sit in omuni vt dicit glo. in. l. i. s. qb⁹
. ff. q cuiusqz vni. no. 7. l. fi. 7. l. omniū
prouinciariū. c. de opere publi. 7. c.
de imu. ne. de. l. fi. 7. qd nōt Inno. i.
. c. grauē. de sen. exco. vbi dicit q vni
uersitas p̄demnata p soluenda pena
imponit collectā per solidū 7 libram
vide de hac materia in. l. indictiones.
. c. de āno. 7 tribu. per dominū Jo.
7 hoc patet fm eum q ciuitas volēs
imponere collectaz vt dēt pncipi nō
potest de iure: cuz cessat causa occurr
ētis necessitatis: 7 cessat auctoritas
superioris: 7 nisi esset ciuitas libera:
que non recognoscat superiorē de q
in. l. nō dubito. ff. de capti. alias nul
lus pōt imponere sine auctoritate su
perioris vt dicta. l. i. 7. l. placet.

154 **Q**uid de dñs temporalib⁹ qui ven
dunt officia publica. **D**ic q tam vē
dentes qz ementes debent puniri. l.
iulia ambitus. l. vnica. c. eo. 7 insti. d.
publicis iudiciis. s. sunt preterea. s. in
centum aureis. 7 est infamis. vt dca
l. vnica. vide. j. s. 268.

**De restitutione sūditoz de male
ablati dominis facienda.**

Quero an sūditi teneant ad
restitutionē male ablatoz a
dominis suis quib⁹ sūnt. 7 p^o
quid de pedagogis: an defraudantes
antiqua vel noua rōnabiliter ordina
ta teneant ad restitutionem. Rndet
Donal. q sic: dūmodo exigētes pe
dagia faciant illud ppter quod insti
tuta sunt: alioquin si nō possunt re
stitui illis quib⁹ debētur: debent pau
peribus erogari. Si autem nō faciāt
illud ppter quod instituta sunt: non
tenent: quia frangenti fidem fides
frāgatur eidem. ar. si. di. s. his oib⁹
ex de iureiu. peruenit. el. z. Jtē caue
ant mercatores semper mendacium
quia si illi vt diduz est faciant quod
suum est: 7 aliquid isti sūtraherent ra
pina vel furtum esset: vnde pōt te
nerent eis ad restitutionē: 7 agere
n super penitētiā d furto 7 mēdacio
sicut de aliis peccatis ibi omissis: si
iniuste acciperet ille isti mercatores
furtiue sūtraherent per mēdaciū pec
carēt ad min⁹ venialiter ppter men
daciū: ad restitutionē tamen non te
nent fm quosdā. Concor. i. hosti. in
ti. de censu. s. ex quib⁹. in fi. dicens q
tam exigēs iniustū pedagogiū: qz non
iustū solēns tenēt ad restitutionē.

Sed nūquid defraudatib⁹ datū est
inūgēdum in foro penitentie: vt sol
uant penā quā incidunt. Rndet idē
vbi s. dicit quidam q nec in p̄dco
casu nec in simili tētur qd ad soluēdū
emēdā penaz: nisi fuerit iudicatum
con ipsum in foro cāz. quia talia nō
debēt nisi tūc demū cū qd adēnat⁹
est p

est per sententiam in forma iudicii.
Unde si quis furtim asportauerit pe-
dagium: vel inciderit alienam siluam
vel amiserit furtum: aut sacrilegium
aut similia super quibus statuta est pe-
na corporalis vel pecuniaria per legem
vel per canonem. non est iniunctum
in foro penitentiali quod soluat huiusmodi
penas. nisi tunc demum cum fuerit
condemnat^{us} ad illas soluendas: sed
sufficit quod soluat interesse: et satisfaciat
ad arbitrium boni viri si iniuriam intulit.
Idem dicit glo. iz. q. z. fraternitas.

157 Quid de christianis qui tempore treu-
ge vel guerre accedunt ad partes pa-
ganorum: et portant illuc merces phi-
bitales: et ipsi saraceni seu pagani tenent
eis fidem defendendo eos in territo-
rio suo: et in mari a latronibus: vel pir-
ratis. Respondet idem ubi supra quod tunc
debent ipsi christiani soluere eis peda-
gium fideliter secundum statutum vel
padum: alias tenentur eis ad restitu-
tionem si possunt: alias debent pau-
peribus erogare: quia fides etiam ho-
stibus seruanda est. zz. q. 4. innocens
et zz. q. i. noli. Et intellige de illis sa-
racenis qui non sunt violenti posses-
sores terrarum: quas tenent. i. qui non
vi detinent terras consecratas Chri-
sti in habitatione.

158 Quid si quis furetur christianos ca-
ptiuos a saracenis detentos. Respondet
Ibost. in ti. de peni. s. quibus vero.
h. quid si quis. quod non tenetur. ar. zz
q. z. dominus. et q. 8. ut patet. et hoc
intelligas quando non est tempus
treuge. Sed quid si treuga sit. Dic
quod tunc tenetur restituere rem se tradita
et extraditionem hominis vel alterius rei

solate. et omnis damni dati. ar. z. z.
q. i. noli. quod intelligit Ray. nisi forte
saraceni compellerent captiuos ido-
latrare: in quo casu eriperet captiuus
in libertatem. ar. 54. di. nulla. et tunc
non tenetur surripere eum: ex quo
de peccato mortali vel subuersione si-
dei agitur magis sit deo: quam homini
bus obediendum. ii. q. z. iulianus. et
.c. qui resistit. Quid si christianus ca-
ptiuus furetur saraceno qui cum capti-
uum detinet. Respondet idem ubi supra
quod si fuit captus dum erat treuga: quam
frangebat: et sic inuenitur in culpa.
zz. q. i. noli. et non iminebat famis
necessitas: tunc tenetur ad restituti-
onem: si autem alias tempore belli captus
fuit: vel necessitas famis iminebat cum
talem teneatur saracenus pascere: non
tenetur ad restitutionem secundum Ray.

159 Quid de seditis damnificatis? dñs 159
Respondet Donal. ubi supra quod restitueri
tenetur si diuus: sicut fur qui subtrahit
de his que soluere debent domino
absque voluntate domini sui. Soluere
enim debet ea que inter ipsum et an-
tecessores suos plane bona fide sine
dolo et coactione conuenit sicut solus
fieri: cum mansus vel ville conceduntur
de nouo colonis: vel aliis personis:
de quo consuevit fieri instrumentum
in quo ponitur census et annuus et po-
tunt alie seruitutes et padiones hinc
inde: et ideo omnia talia dummodo non
sint turpia et contra dominum: peti
possunt: et soluenda sunt. Item quilibet
in traditione rei sue potest ponere le-
gem: quam vult: dummodo honesta.
et de condi. apo. c. verum. i. q. z. Eleu-
therius. ubi tamen indifinitum posuit

est in instrumento aliquod tale verbum collecta talia quæstia: vel similia intelligendum est quod debet eam moderate petere: inspecto onere et facultatibus debitorem. ex de censu. cum apostolus. in fine. 7. 10. q. 3. c. si. Si militer cum in instrumento continetur quod tali dominus potest facere taliam ad iussum: vel ad placitum: aut quando est talis consuetudo sine scripto: tunc illud iussum aut placitum moderatum est ad arbitrium boni viri inspectis facultatibus debitorem. Concor. Ibo sti. in ti. de peni. 5. quibus. 8. quid d quæstis et talis.

De restitutione debitorem inter se de his que ad inuicem extorquent.

Quero an debitor teneatur ad restitutionem eorum que inde se iniuste extorquent. Et primo quid de ciuibus qui collectas dimiserunt super alios. Respondet Donaldus ubi supra quod si sceleratim aggrauant super alios aliquem ultra quam debent: inuidia vel odio tenentur ad restitutionem ei. Si autem se vel alios alleuiant: peccant mortaliter: sed non tenentur ad restitutionem communitati: quia non aggrauant eam in hoc: sed inimicos. Et hoc est quando quantitas summe est a communi determinata. Si vero collecta est antiqua et debita domino temporali: et aggrauant inimicum: tenentur ei in tantum: si autem se alleuiant: domino tenentur in tantum. Si vero amicum alleuiant: tenentur similiter domino: nisi amicus prius restituerit: Si autem est collecta a do

mino nouo iniuste posita: puta ad propriam utilitatem posita non tenentur exactores domino restituere: nisi inimico: si grauaerunt eum. preterea domino non debet obedire contra conscientiam in collecta iniusta. Item nota quod collecta fit duobus modis in ciuitate. scilicet per alios et per se. per alios duobus modis. scilicet determinate et indeterminate. determinate. scilicet quando determinatur summa a communi illis qui aliis ad soluendum imponunt: et tunc si alleuiant se vel amicos: nec aggrauant commune: sed inimicum tantum: et ideo tenentur tantummodo illi. Indeterminate vero fit: quando summa non determinatur eis sed dicitur quod imponant ciuibus decem denarios pro libra. Et tunc si se vel amicos alleuiant: commune defraudant: sed in quosdam non tenentur ei ad restitutionem: quia dicunt hoc non esse de iure diuino institutum: sed publico vel civili. scilicet propter bonum patrie: peccant tamen mortaliter propter iuramentum promissorum infra tempus contra ad exactionem: sed non quantum ad solutionem: quia hoc modo iurauerunt sed hoc mihi non placet. Item quando fit collecta per se: fit similiter duobus modis. Primo quando debet homo manifestare iuramento quicquid habet et tunc si habet mille: et iurat se tantum habere: est periurus: sed non tenetur restituere: quia hec ratio non est de iure diuino: ut dicit. Similiter secundo modo fit: quando homo iurat se missurum decem denarios pro unaquaque libra: quæ habet in archa repositam alicui ad tempus infra tempus illud

illud semper tenetur: et elapso tēpore periturus est: si nō facit quod iuravit sed secundum quosdam nō tenetur ad restitutionē: quia non stretant rem alienam: quoniam adhuc dominiū rei non recessit ab eo: et dicūt q̄ hec datio non est de iure diuino: vt vidū est. ibec enim opinio cum precedenti nō placet mihi ppter dolum et fraudem quam continet: que nulli debet patrocinari secundum canones. Si autem iuravit tñ dare cōmuni: tēf semper ex virtute iuramenti.

Item Quid discussores. i. estimatoribus patrimoniorum qui dolo odio vel inuidia plus et minus estimāt: et proximum: et rem publicā damnificant. Rndz Jo. de platea in vīda. l. i. c. d. discussores. libro. io. q̄ siue sit discussores ad inuestigādum et discutiendum: qui sint publici debitores et alique inique delectet: vel describat esse publicum debitorem: qui non sit vel dicat esse debitore maioris quantitatis q̄ sit: tenetur ad restitutionē: et ipse remanet obligat⁹ fisco in illa quantitate in qua aliū d̄scripsit inique siue sit discussores patrimonioꝝ causa ponēdi in estimō p̄ collecta: vel alio grauamine reali soluēdo secundum quantitatē patrimonij cuiusq̄: certe in id in quo perperam: et inique p̄l⁹ estimat facultates alicui⁹ q̄ va'eant ipse tenet per textum in vīda. l. i. c. aueant ergo estimatorē bonoꝝ patrimonioꝝ alioꝝ: quia tenentur ad illō quod male estimāt: siue estimēt pro collectis publicis: siue ad p̄uatuꝝ modum: vt pro fideiussorib⁹ dādīs a tuore secundum valorē patrimonij

pupilli: quia si estimator minus estimet: et ppter hoc fideiussor minoris quantitatis dat⁹ est. tenet pupillo. l. si. c. de magistra. conuenien. et l. i. c. diuus. ff. eodēz ti. siue sit estimator dat⁹ ad fideiussores approbandos. l. an sint sufficētes. l. arbitrio. et l. si ab arbitro. ff. qui satis dare cogāt. Et similiter tenetur messor agri: edificij frumēti vel vini: si dolo: vlt̄ lata culpa inique metiat. l. si messor. si. et. z. ff. si messor falsum modum dixerit. Et similiter tabernari⁹ qui in c̄putatiōe fefellit. l. si. in si. ff. eodēz ti. de quo etiam. l. z. c. de iure fisci. Ubicunq̄ enim generaliter quis inique facit id ad quod assumpt⁹ est a iudice vel a partib⁹: vt cum notari⁹ assumpt⁹ est ad c̄putatiōē litterarū: et male computat: tenet. l. computationis. c. de fide. instrum. Mel medic⁹ perperaz refert de qualitate vulnerum tenet vt in. c. significasti. de homicidio. vlt̄ obstetrix. de pregnatura ventris. l. i. ff. de ven. inspi. tenet. hec ille.

Quid de malis electorib⁹. Rndz Jo. iōz de platea in. l. obseruare. c. de curi. li. io. Ex quo ad officijz rectoris ciuitatis pertinet conuocare consilium et facere e' igit officiales: et electis nuntiare: vt possint si expedierit appellare: et qui male nominauerit aliquem sciens eum habere excusationē: et si eum causa vexandi vel ex odio noiat tenet ei ad omnes sumpt⁹ litis: quos ille nominat⁹ faciet in causa appellationis se excusando: ne ei⁹ calumnia et temeritas transeat impunita: vt d. l. obseruare. et. c. de sumptuiꝝ recuperatiōe. l. vnica. et l. i. c. q̄ excusatiōe.

.ff. de vaca. munerum. 7. l. sciuerit.

.ff. excusa. tutorum.

163 **Q**uid de exactoribus tributorum qui plus debito exigunt. Rndet idem in .l. i. de exactoribus tributorum. .l. i. o. q. tenetur furti si plus debito exigat sed terrore 7 preeminencia dignitatis vt dicta. l. etiam pro alimentis suis: 7 sue familie vel equorum. l. z. ff. de lucris aduocatoz. libro iz. 7 tenent in duplum ei a quo exegit. l. i. ff. de superexactionibus. l. i. o.

De restitutione contrahentium.

164 **Q**uero ad quid teneantur contrahentes. Rndz Jo. de pla. insti. quibus modis contrahitur obligatio. ff. i. quia si contractus celebratur gratia dantis tantum: vt in deposito: tunc recipiens tenetur solum de dolo 7 lata culpa. Si gratia recipientis tantum vt in comodato: tunc tenetur de dolo 7 omni culpa. s. lata leui 7 leuissima. Si gratia vtriusque vt in locatione: tunc tenetur de dolo lata culpa 7 leui vt. l. si vt certo. ff. comodat. In mutuo autem quia transferuntur dominia: ideo recipiens mutuum tenetur de dolo 7 lata culpa leui 7 leuissima: 7 de casu fortuito. vt instituitur quibus modis re contrahitur obligatio. ff. i.

165 **Q**uid de comodatario. Dic q. quandoq. tenetur solum de dolo 7 lata culpa. quandoq. etiam de leui: quandoq. etiam de casu fortuito: vt notat glo. in dicto. ff. in d. exactissima m. insti. quibus modis re contrahitur obligatio. na de dolo solo tenetur: puta: si comodo

uxori mee vt compta. i. ornata veniat ad me. vt. ff. comodat. l. si vt certo. ff. nunc videndum. 7. ff. interdum. quandoq. dolo 7 culpa eius leui. vt si comodo tibi cephum: vt omnes amici inuitent ad cenam. vt. ff. comodat. l. in rebus. ff. hec ita. quandoq. leuissima: 7 hoc generaliter vt hic. Interdum casus vt si culpa precedit dicta. l. in rebus. ff. alioquin hec gl. Item notatur secundum eundem dominum Jo. qui colligit ex textu in dicto. ff. in d. nec sufficit. q. licet re sua quis possit male vt cum in ea sit moderator 7 arbiter vt in. l. in re manifesta. ff. mandati. tunc in deposito vel comodato est determinatum q. debet adhiberi exactissima custodia 7 diligentissima: que leuissimam culpam excludit. Et ideo si quis in suprascriptis rebus erat diligentissimus pariter debet esse in comodatis: sed si in suis erat diligentior: certe in comodatis debet esse diligentissimus: 7 ideo tunc debet adhibere maiorem custodiam rebus comodatis: q. suis. Item tunc in suis culpa culpanda est: sed in alienis est punienda. vt dicto. ff. i. 7 dicta. l. si vt certo. 7. l. in rebus. in pn. ff. comodat. Sed quid quando etiam in suis erat diligentissimus: 7 non potest nisi vnam rem saluare. Rndet idem dominus Jo. q. tunc locus est gratificationi: quia potest saluare quam vult: de quo gl. in dicta. l. si vt certo.

166 **S**ed quid si quis vtitur comodato vlt. i. locum determinatum. Rndet idem vbi supra q. in culpa est: 7 ad euz spectat periculum. vt dicto. ff. i. alioquin 7 dicta. l. in rebus. imo tunc mittit furtum

furtum vltus. insti. de obli. et delicto
§. placuit.

167 Quero qui dicantur casus fortuiti.
Dic q illi qui enumerantur in dicto
§. i. et dicta. l. in rebus. et l. que fortui
ti. E. de pignor. actione. Nam casus
cui resisti non potest dicitur mors
seruorum et modorum que eius cul
pa non interuenit latronum hostiu
ue incursus quando res est comoda
ta ad peregrinandum propter pirataz
insidias: naufragium: incendium fu
gag seruorum qui custodiri non so
lent. Sed quero an furtum optet
inter casus fortuitos. Rndet idz vbi
supra q non. ideo non excusat omo
datarium. l. cum duobus. §. damna.
ff. comoda. et insti. quibus modis re
contrahitur obligatio. §. si. nisi fiat a
persona domestica: de qua non suspi
cabaris: vt notat Eynus in. l. i. E. de
positi. et l. eum qui. §. idz scripsit. ff.
de furtis. Sed an incendium compu
tetur comodatario inter casus fortui
tos. Rndet idem vbi supra q non si
incipit in domo sua: quia sine culpa
inhabitantium non oritur incendiū
l. nam salutem. ff. de offici. prefeti.
vigi. sed si in domo aliena: et omo
datarius rem curare non potest: habz
regressuz cōtra eum qui est in culpa
incendij vt. l. si seruus seruam. §. si for
nicarius. ff. ad. l. acquitiam. Et nōt
glo. in dicto. §. si. insti. quibus modis
re contrahitur obligatio.

168 Quid de depositario. Dic q tenet
solūmodo d dolo et lata culpa: et ma
la electio depositarij est in culpa: tam
etiam quandoq tenet depositarius
de casu fortuito. vt notat gl. institu.

quibus modis re contrahitur oblig.
§. si. Quinqz enim sunt secundū Jo.
de platea que faciunt depositarium
teneri de casu. l. conuentio. i. padum
dokus. culpa. mora. obligatio. vt no
tat. ff. de positi. l. i. §. sepe.

169 Quid de bidello cui assignasti librū
tuum: et eum tradidit alteri an tenea
atur. Rndz Jo. de platea. dic si tradi
dit tuo socio: vel famulo tuo cōsuetō
vel alteri portanti tuum signum cui
verisimiliter credere debuit: non tēf
si autem non assignasti ei: sed simpli
citer posuisti in scholis: tūc tenet ad
similitudinem locatoris secundū. l.
dominus orreorum. ff. loca.

170 Quid de creditore pignoris. Rndet
idem vbi supra q tenetur de dolo et
lata culpa et leui: quia contractus ce
lebratur gratia vtriusqz. vt dicit tex.
in. §. si. insti. quibus modis re contra
hitur obligatio. et ideo non tenetur
de leuissima culpa: nec de casu fortu
ito: nisi fuerit in culpa.

171 Quero an inter emptorem et vendi
torē cadat restitutio. Rndeo q mul
tipler. vt patet infra in xbo emptio.

172 Quero de quo teneatur socius. Dic
q tenetur ad restitutionem damni
emergentis dolo et culpa sua lata et
leui: que levis culpa estimatur si non
adhibet tantam diligentiam in com
munibus rebus quantam adhibere
solebat in ppiis tempore societatis
vt insti. de locie. §. socius. et l. socius.
ff. p socio.

173 De restitutione eius qui ob cām
accepit et causa nō est secuta.

R Estituere tenet qui accepit
aliquid ob cāz: et causa non

est secuta. ut puta si dedi tibi pecuniā
ut pro me ires ad sanctum Jacobuz:
et nō iuisti. Sec⁹ si per te nō stetit. ut
.l. si pecuniam. ff. de condi. causa da
ta. ubi dicitur. Si pecuniam ideo ac
ceperis: ut capiam eam. deinde para
to tibi ad proficiscendum conditio tē
poris: vel valitudinis impedimento
fuerit quominus proficisceris. an cō
ditio possit: videndum est: et cum per
te nō steterit potest dici repetitionez
cessare. Sed cum liceat penitere ei q̄
dedit p̄culdubio repetetur id quod
datū est: nisi forte tua inter sit non ac
cepisse te ob hanc causam pecuniam
Nam si ita res se habz: ut licet nōdū
profecus sit: ita tamen rem compo
sueris: ut necesse habeas proficisci: v̄l
sumpt⁹ qui necessarij sunt ad p̄fecti
onem iam fecisti. ut manifestum sit
te plus forte q̄ accepisti erogasse cō
ditio cessabit. Sed si min⁹ erogatus
sit: conditio locum habebit: ita tamē
ut indemnitas tibi prestetur eius qd̄
expendisti.

i74 Quid si dedi pecuniā viro cui nup
tura erat mulier. deinde non sunt se
cute nuptie. Dic q̄ ad restitutionez
tenetur. l. si mulier. ff. de condi. causa
data causa non secuta.

i75 Quid si dedi tibi ut seruū manumit
tas et nō manumisisti v̄l me penitet
anteq̄ manumitteres. Dic q̄ ad re
stitutionez mihi teneris. l. i. §. i. ff. de
condi. ob causam.

**De restitutione gerētium nego
tia aliena et primo de tutore.**

i76 **R**estituere tē tutor et tutor

omne damnū quod pupillo v̄l adul
to processit eorum dolo: lata culpa:
vel leui negligentia. Non autem le
uissima ut. l. quicquid. §. arbitrium.
tutele. ubi dicitur. Quidquid tutoris
dolo: vel lata culpa: vel leui: siue cura
toris minores amiserunt: vel cū pos
sunt non acquisierint in hoc iudicio
venit. ut in. l. i. de tutelis. et rationi.
distra. dicitur. in omnibus que fecit
tutor cum facere non deberet. Item
in his que non fecit cum facere debe
ret rationem reddere tenetur prestā
do dolum et culpam et quantā in re
bus suis diligentiam haberet. Idem
in prelato. ut in. c. cum in officiis. de
testa. Item secundum Jo. de platea
insti. de obli. que ex quasi contractu
nascunt. §. tutoris. quando tutor fuit
negligens in exigendis nominibus
debitorum pupilli que facta sunt po
stea non idonea ad soluendum: cum
prius essent idonea tempore tutele
teneat. ut in. l. z. §. arbitrium tutele.
Item tutori imputat: et ad interesse
teneat si causam pupilli desperatam
dncat. §. de administra. tutorum. l.
bona. et l. si nō est. ignorum. et ff. de
administrati. rerum ad ciuitatem p
tinentium. l. quotiens. §. sicut. igno
scendum est cum illi qui bonam fidē
agnouit. ut. ff. manda. l. quint⁹. hec
spec. in ti. de aduocato. §. vtriusq̄. et.
item etiam caueat. Quid si quis vo
lebat legare vel donare pupillo et tu
tor impediuit dicens. lega vel dona
mibi. gl. ponit hanc questionem sab
batinam: et nō soluit in dicta. l. q̄cqd̄
sed dici potest q̄ tenetur pupillo ad
restitutionē. ar. cle. i. de pui. et p̄cipiē
religiosis

religiosis: vt non impediunt testato
res quin legent proclialibus vel ma
trich⁹ ecclesiis. At dicit frater Alua
rus: q⁹ alias peccant mortaliter: 7 te
nent ad restitutionē. Inaz hec est re
gula: q⁹ quoties quis aliquem impe
dit a cōsecutione alicui⁹ beneficij tē
ad restitutionē. vbi s. s. 124.

De restitutione negotioz gestoz.

177 **R**estituere tenet negociorum
gestor omne damnum illi
cuius negocia gessit: quod
damnum processit dolo suo vel lata
culpa: vel leui: vel etiā leuissima: quā
ali⁹ diligentior erat gestur⁹. vt insti.
de obli. que ex quasi cotradu. in pñ.
an autem teneat de casu fortuito gl.
ibi enumerat sex casus: in quib⁹ tene
tur in xbo obligatum. 7 econtra te
net ad expensas quas fecit negocio
rum gestor illi cui⁹ negocia gesta sūt
fallit in plurib⁹ casib⁹ enumeratis
per dominū Jo. ibi. 7 in l. nenseni⁹.
ff. de negl. gest. l. Idū⁹ quando p
cessit ptestatio q⁹ nō gerat. vt dicta
l. nenseni⁹. Secund⁹ quando gessit
paterna affectione: vt si nutrica⁹ pre
stitit alimēta pūigno vel in eum eru
diendū expēdit. l. q⁹ paterno. C. eodez.
Terti⁹ quādo marit⁹ gessit maritali
affectione. puta fecit expēsas in curā
do vxorē egram. Inam socer non te
net eas satisfacere: nec sputant in re
stitutionē dotis. Inam marit⁹ tenet
facere curare vxorem suis expensis:
nisi quando nō habet dotē: vel esset
expēsa magna vltra dotem: 7 vxor
haberet patrem q⁹ tenet ad hoc: vel

ipsa hz aliū d. i. alia bona ex q⁹ poss⁹
curari. Non tenet tamen marit⁹ qū
ex culpa vxoris nō habet eam in suo
obsequio: secundum Jaco. d. are. sed
ad expensas funeris vxoris tenetille
cui remanet dos p ea parte pro qua
deuenit dos ad euz: vt. l. quia in vxo
re. C. d. negotiis gestis. Quart⁹ ppe
domesticam affectionem 7 pietatez
vt si mater expendat in faciēdo dari
tutorem pupillo. l. i. C. de nego. 7 l.
is qui. ff. eo. de hac materia vide. j.
s. 224.

De restitutione sorioz.

178 **Q**uid si duo sunt socij habentes rem
comūnem 7 alter
in ea facit expensas. Rndet
Jo. de platea insti. de obli. que ex q⁹
cotradu nascuntur. s. item si inter
aliquos. q⁹ alter tenetur contribuere
partem suam restituendo ei qui fecit
expensas de suo. vt. l. si inter fratres.
s. z. ff. pro socio. 7 l. si vt pponis. C.
de here. pūuat. Item nota secundū
eundez q⁹ vbi vnus ex sociis est rix
sus 7 deuius: vel non curat laborare
terram communem: vel locare do
mum communem: potest socius ac
cipere sibi partem suaz quo ad vñm
7 laborare: 7 sibi fructus recipere. gl.
est notabilis in l. iubemus. in xbo
diuidere. C. de sacro san. eccle. 7 alia
glo. in l. luci⁹. ff. fami. hercl.

De restitutione accipientis indebitum 7 cetera.

179 **Q**uid de soluēte indebitum
ignorant. Rndet q⁹ recipiēs

teneat ei ad restitutionē: proinde ac si mutuo accepisset ex quasi contractu ut insti. d. oblig. que ex quasi contractu nascunt. §. si. et insti. quib⁹ modis re contrahitur obligatio. §. item si per errorem. secus si soluat scienter quia tūc donare videt. vt. l. campan⁹. ff. de ope. libertorum.

De restitutione damnorum ab animalibus datorum.

180 **Q**uid si quadrupes: puta equ⁹ vel asin⁹ tuus naturali feritate mihi damnum intulit: puta fregit vasa mea: vel vegetem: et vinum effusum est. Rndet si e. in ti. de iniuriis. et damno dato. §. sequit. d. porro. qd mihi teneris vel reficere damnu: vel dare animal pro noxa. vt insti. si quadru. paup feci. di. i. pñ.

181 **Q**uid si equus tuus calce me percussit: et crus fregit vel brachium: vel oculū effodit: vel aurem detribus scidit: vel me vulnerauit: ppter quam plagam oportuit me dare decem medicis et alia. io. impendi in curatione: an petere possum. zo. et opera quib⁹ carui et caritur⁹ sum. Dicit Spe. vbi supra qd sic vel qd des animal pro noxa. tex est. ff. eo. l. ex hac lege.

182 **Q**uid si tuum animal incitauit meū ita qd meum animal dedit alteri dānum: an teneris. Specu. vbi supra videt sentire qd sic. idem dicit glosa insti. si quadru. pau. se. di. in prin. in verbo seruoze. ne animal tuum moueas ad damnu dandū sui lasciuia: et facilitate: siue incentiuo amore: et persecutione alteri⁹ animalis: vt si equ⁹

tuus persequēdo equam meā frāgit hostium dom⁹ mee: vel mea blada imatura in terra conerit: vel aliter dānu mihi dat siue suo corpore: siue mediāte alio instrumēto. vt si bos vlt equ⁹ sine culpa cōducentis plaustruz obtriuuit animal meum: vel aliud dānum dedit. vt. ff. eo. l. i. §. sin autem.

183 **Q**uid si bos tu⁹ comedit herbā meā vel canis tuus carnes meas: vel porcus farinam: vel murilegus lardum vel mustela corrodit pānos: an mihi teneris ad emendam damnu: vel dandum animal pro noxa. Rndet Specu. vbi supra qd sic. vt. l. quintus. §. i. ff. ad. l. acquirā. et l. qui seruādo rum. §. si. de prescriptis. d. Et p Bar in. l. h. amplius. §. de his. ff. de dāno infecto.

184 **Q**uid si oues vel alia animalia quis mittit in pedium meum: et frumētū et ordeum vel glandes depascuntur Rndet Specu. vbi s qd mihi teneris.

185 **Q**uid si per se pecora intrauerunt cā pum: et depasta sunt frumētū. Rndz Spe. idem. §. qd mihi teneris. Idem Jo. de platea in. §. i. insti. ad. l. acquirā. et hoc per. l. qui seruandorum. ff. de prescriptis. Sed quomodo estimabis damnu datum in frumento dum ē in herba. Rndet idem vbi supra qd vlt expedabis tempus messū vt sciatur quantum ex tanto vel simili frumto habebitur: vel considerabitur quantus fructus in anno preterito ex tanto et simili habitus est. ar. ff. ad. l. acquirā. l. acquirā si deletum. ff. de tabulis exhibendis. l. locum. §. cōdemnatio. ii. q. z. nolite.

186 **S**ed nūqd domin⁹ se liberat dādo animal

animal pro noxa. Rndet idem vbi s
q non: si ipse illud imisit: vt insti. si
quadrupes pauperiem fecisse dicat.
secus si casualiter intrauit.

187 Quid si leo vltus aper: quem tenes
ligatum iuxta viam publicā damnu
dedit. Rndet Spe. in ti. de empel. 7
venditi. s. nūc dicendum. s. sed pone
ibi. quarto cōpetit q teneris per ter.
s. si. insti. si quadru. paupe. fecisse
dicat. Unde ibi dicit Jo. de platea
Caneant ergo sibi qui tenent canes
mordaces vltos vel simias: vel alia
animalia ferocia in locis publicis: q
si ledūt hominem liberum: condem
nat tenēs in expensis curationis: 7
operari amissari 7 amittendarum:
in quantū iudici equū videbit facta
estimatione quantū leius viuere po
terat secūdu distinctionem etatū. vt
.l. hereditatū. ff. ad. l. falcī. 7 glo. diē
in. l. ex hac lege. ff. si quadrupes pau.
fecisse dicat. Et ideo non liberatur
dando feram bestiam damnu dātē
pro noxa. vt. c. si. de iniū. 7 dāno da.

188 Sed pone q inuenio pecudem tuā
in mea segete damnu dātē: nūqd
propria auctoritate illā capere possū:
7 tenere: donec de damno mihi sa
tisfeceris. Rndet Spe. in ti. de acti.
s. sed pone q inuenio q non possū
capere: vt teneam quasi loco pigno
ris: donec mihi satisfadum sit: possū
tamen capere 7 tenere donec sciatur
domin⁹ contra quem agere possū.

189 Quid de his qui cum iumento vel
igne malitiose appposito: vel als ledūt
agrum vel domum alteri⁹. Rndet
Donal. in sum. in tractatu restitutio
num. in. c. de restitutione aduocato

rum. s. item tenent ad totum dam
num. q tales tenent ad restitutionē
totius dāni. Et si volūtarie apponit
ignem non adhibuit diligētiam de
bitam: tenet in quadruplū maxime
infra annū. c. de iniū. c. si egressus.
7 si leserit: vbi de hoc i. c. si quis. 7. ff.
de incē. l. i. Si autem animal pascat
in alieno nō damnicādo: domin⁹
nō tenet de pa. tenen. l. quoniam. s.
si. colla. io. nota tamen secūdu glo. 7
Anto. de butrio. in dicto. c. si leserit.
q dominus liberat dādo animal
pro noxa.

Quid si bos alicui⁹ corrupeta erat: 7 igo
domin⁹ eum nō custodiuit: nec dili
gentiam adhibuit egressum bouem
vicini occidit. Rndz Donal. q domi
nus bouis corrupeta tenet dare aliū
bouem viuum equivalentem: 7 mor
tuum accipere: vt dicit tex. in. c. si bos
c. de iniū. 7 dam. da. exoi. Intelli
gendum tamen quando dominus
sciuit eum corrupetam qd presumit
infra tres dies scire: 7 ppter hoc diē
tex. q corrupeta erat ab heri 7 nud⁹
tertius: quando s. o ignorauit: puta
quia contra naturam sui generis in
surrexit 7 contra naturam suā: puta
quia plueuit esse domesticus: tunc si
tenetur ex edicto. l. acquillie: sed ex di
cto. l. si quadrupes pauperiem fecisse
dicatur. secūdu Ihosti. 7 Boffredū
Item intellige secūdu glo. in dicto
.c. si bos. cum ille bos qui damnum
dedit aggressus est alium: 7 occidit:
sed econuerso non tenetur. i. quādo
bos mortuus incitauerat aggrediē
do bouem corrupetaz. ff. si quadru.
paupe. fecisse dicat. l. i. s. cur arietes.

7. ff. ad. l. acqui. l. ita. Seu cū dubiūz
est: quia bos pmo aggressus. ff. ad. l.
acqui. l. l. scientiam. §. cum stramēta
Et ad intelligentiam dānorū da
torum ab animalib⁹ nota vt ex dēis
Ihostiensis comprehendī 7 colligi po
test: q̄ duplex est actio qua tenet do
min⁹ animalis damnum dantis. s.
lex acquilia. 7 hac tenet domin⁹ ani
malis damnum dantis: quādo cul
pa sua aut negligentia animal dam
num dedit: puta si te instigāte equū
ipse dolore concitat⁹ recalcitrauit: vñ
damnū dedit. aut si quadrupes plus
iusto onerata damnum dedit: vel si
animal tuum in segetem meam mi
sisti teneris ad totius damni estima
tionem. Alia est actio que vocat⁹ de
pauperie qua mihi teneris: quando
non culpa tua quadrupes damnūz
dedit contra naturam: 7 consuetudi
nem sui generis. licet sua consuetudo
talis sit: puta si sit equus recalcitrauit
Istā maior pars non recalcitrauit:
vel bos corrupta: nam maior pars
non corruptat: 7 tunc liberaris dā
do animal damnificans pro noxa:
licet damnum excedat quadrupel
estimationem. Si autem sit fera be
stia: tūc dādo illud animal pro no
xa: non liberaris: sed teneris ad totū
damni estimationē: quia huiusmo
di animalia non debēt teneri in pu
blico: siue soluta siue ligata vbi publi
cum iter est: alias dominus tenetur
in duplum. vt insti. si quadrupes. §.
interdicim⁹. §. si. 7 nihilomin⁹ actio
de pauperie. i. pro damno dato locū
habet: 7 etiam tenetur ad impensas
i curatione factas: 7 ad operas amissas:

vel quas amissurus est propter
debilitatē. nam prohibet quis verrē
apum: canem: vñ sum: leonem: pāthe
ram: 7 generaliter omne animal qd
nocere possit: tenere secundū Ihosti.
in ti. de pauperie. §. quando. vñ. 7 no
tandum. Ihec colligunt ex tex. 7 gl.
7 dictis doctoz. in. c. si. eē de iniur.
7 damno dato. 7 per Ihosti. in sum.
eodem ti. §. quādo. 7 in ti. de paupie
§. quādo. 7 §. q̄lis.

Quid si equus tuus insidiando mu
lam meam olphaciat: 7 mula mea
recalcitrās crus meū frāgit. Rendet
Ihosti. in ti. de pauperie. §. quādo. vñ.
si vero: q̄ contra te agere possum de
pauperie. vt. ff. si quadrupes paupie
fecisse vicatur. l. agoso.

Quid de detinentibus columbaria. 192
Rendet Iste. in sum. li. 5. ti. 22. Dicūt
aliqui q̄ si non possunt teneri sine p
iudicio 7 damno alteri⁹: mortaliter
peccāt: qui tenent: quidam tamen te
nent q̄ columbe plus proficiāt terris
quas frequentant stercoz: 7
mala semina colligendo: q̄ noceant
vnde nō videt tutum super hoc aliō
affirmare.

Quid de venatorib⁹ qui conculant
agros 7 vineas aliorum quorum ca
nes occidūt anseres 7 oves 7 agnos
pauperū. Rendet idem vbi supra. cre
do q̄ tenent restituere estimationē
damni vel peccant mortaliter: si nō
restituāt: nisi ita modicum damnum
esset: q̄ probabiliter nō curarent illi
quib⁹ fieret.

De restitutione excommunicatoz.

Vtrū cleric⁹ excommunicat⁹ 194
possit

possit percipere fructus sui beneficij
durate excommunicatione. Rndet In
no. q. nō in. c. pastorals. de appella.
per illū tex. vbi dicit. Illi prouentus
ecc. merito sōtrahūtur: cui ecclesie co
munio denegat. Sec^o si appellaret
Nam tūc nō credim⁹ q. possit nūti
ari excommunicat⁹. ar. ex de sen. exco.
per tuas. nec etiam beneficia sibi sō
trahi debēt: imo cum ipse se nō debe
at gerē p. excommunicato: 7 ministri
p. bendarū tāq. mercenarij possūt ei
cōmunicare. ii. q. 7. quoniam. de sen
exco. inter. Alij tamen aliter dicunt:
7 est certū q. post absolutionem fru
ctus medij temporis poterit repetere
z. q. 5. s. super causa. licz fuerit iniuste
excommunicat⁹. Sec^o autem si iuste.
ar. c. de re milita. l. cum allegatis.
Ihac Inno. Concordat Ihostie. vide
s. s. i. vel. i. z. 6.

195 **E**mnis excommunicat⁹ tenet restitu
ere si vult absolui: quia hec est vna d
conditionib⁹ requisitis ad hoc: vt q. s
absolui possit s. m. doct.

196 **Q**uid de his qui excommunicati tpe
excommunicationis acquirūt negociā
do vel ex dono recipiēdo. Itē de his
q. aliter illicite acq. s. ierūt beneficia ec
clesiastica: vel castra: vel alia: 7 inde
multa perceperūt. Rndet Ihosti. vbi
s. q. tenet totū restituere si animas
suas saluare volūt. vt probat de eta.
7 quali. cū bone. de cle. exco. mini.
postulastis. de cle. c. per inquisitionē
7 de preben. c. dilec. in fi. de his. que
sūt a prela. c. tenebas. de iure patro.
cū dilec⁹. in fi. de symo. c. Nathe⁹.
De restitutione inuentorum
a casu 7 fortuna.

Quero an inuēta a casu 7 fortuna
sbiaceant restitutioni.
Rndet I Ric. in. 4. vi. is. ar.
s. q. 5. q. rez quedaz sunt cōmunes
omni iure naturali: vt volucres nō
domestice: 7 pisces maris: 7 etiam si
milia. insti. de rez di. s. 7 quedam. 7
s. fere bestie. Quedam sunt vniuer
sitatis vt illud: quod est ciuitatis in
cōmuni: vt theatra stadia 7 similia.
vt insti. de rez diui. s. vniuersitatis.
Quedam sunt pprie singulorū. vnde
si quis inueniat al. quā rem de pmo
modo dictis restituere nō tenet: 7 d
talib⁹ reb⁹ dictis: aliter dicit i dicto
s. fere. Que in nulli⁹ bonis sūt natu
rali ratione occupati ccedūt. Si q. s
autem res que sunt cōmunitatis ali
quo casu inuenerit restituere cōmuni
tati tenet. Similiter rem que est ali
cui⁹ singularis persone: 7 sic intelli
tur qd dicit in. i. q. 5. si quid inue
nisti. vbi dicit. Si qd inuenisti: 7 nō
restituisti: rapuisti. 7 ea. q. c. multi. di
cit. Discat hoc peccatum simile esse
rapine: si quis inuēta nō reddat: si sci
at cuius sūt: 7 si cui⁹ sūt ignoret: tamē
retinere nō potest: sed debet facere:
quod in se est: vt sciat cuius est: quia
vt dicit. ff. de fur. l. fallis. s. q. alienū
Si quis aliquid iacens in terra lucri
faciendi causa sustulit furti obstringat
sue scit an⁹ sit: siue ignorauerit. Et
hoc rationabile est: quia ex quo scit rē
suam non esse: presupponere debz eā
de iure ad alium pertinere. Si autē
nō potest inuenire cuius sit illi cui in
cūbit cura de republica restituat. Co
cordat Ihosti. in ti. de peni. s. quib⁹.
v. qd si q. s. inuenerit dicens. Quid si

quis inuenerit pecuniam vel aliam rem in via publica: vel alibi: dicat quod debet facere preconizari: et in ecclesiis loci illi ubi res inuenta est: et adiacentium denuntiari publice coram populo: quod talis res inuenta est. Et si reperiat dominum ei reddat: primo tamen dicat ei circumstantias propter quas certificet: utrumque vere sit dominus is qui petit: aliter forte multi non dominum peterent. ad hoc. ff. de furti. l. falsus. §. qui alienum. Et si non inuenit dominum: potest eum consilio ecclesie ipsam rem retinere: et orietur pro eo cuius res est. Et hoc intelligas quando est pauper qui inuenit: aliter pauperibus eroget. Alioquin si non restitueret iuxta posse: fur esset. Et sic intellige illud Hieronimo. et Gregorio. i. 4. q. 5. si quid inuenisti. et duobus. c. se. Concordat Secundo. in. 4. di. 15. qui addit quod interius debet tradi publice persone custodienda.

198 Quero an quis possit prohiberi piscari in fluminibus publicis: et perpetuis: siue padum et rhenum. Respondet 30. de placitis. in. 1. de rebus diuini. in. §. flumina. quod non: si militer non potest prohiberi quis applicare naues ad portum: et ligare naues ad ripas siue ad arbores existentes super ripis. licet tamen ripe et arbores sint publice quo ad usum: siue sint in communi usu: tamen proprietas riparum et arbores nate in eis sunt eorum: quorum sunt portus quibus adherent. Et ideo si occurrunt dominus agri volens incidere arborem existentem in ripa fluminis: et extraneus piscator vel nauta volens ligare nauem ad illam arborem: vel appendere retia siccanda preferet dominus: quia nemini debet ius suum detrahi. ut in. 1. de his qui sunt sui vel alieni iuris. §. sed

et maior. Sed ubi occurrunt extranei: tunc si unus pretendit publicam utilitatem: et alius portum preferit pretendens publicam: sed si uterque pretendit publicam: et uterque portum uatam: preferit qui primo occupauit. Et Jacobus butrigarius in. l. riparum. ff. de acqui. re. do. Sed si uterque pariter occupauit: locus est gratificationi vel sortiti: sicut dicit glossa. ubi plaustris inuicem obuiantibus in arcta via dum querit quod plaustrum retrocedere debeat. l. i. §. si iter dictum. ff. ne quid in loco publico.

199 Quero quid de feris bestiis piscibus et volucribus. Respondet idem ubi §. singulorum: quod quia in nullis bonis sunt: ideo naturali ratione occupantur cedere ut dicto §. singulorum. et ideo dicitur quod licitum est ingredi alienum fundum causa aucupandi et venandi: sed si dominus prouidet antequam ingrediaris: potest te prohibere ingredi adeo quod si postea ingrediaris teneberis iniuriarum: si tamen non obstare prohibitione ingrediaris ad aucupandum vel ad venandum: quod capies tuum efficitur: nec potest tibi dominum auferri. ut tenet glossa in. l. diuus. de serui. ru. prech. e. ff. de acqui. re. do. l. 2. in. 1. de rebus diuini. §. aprium. licet glossa in dicto §. singulorum. teneat contrarium et male.

200 Quid si vulnerasti letaliter feram beestiam: ut aprium ceruum: et siluam: et eam fugientem persequeris. Respondet idem ubi supra quod non propter hoc efficitur tua nisi postquam eam ceperis. Et ideo interim alius eam capiens etiam intra laqueum tuum. ut. l. in laqueum. ff. de acqui. re. do. eam acquirit. in. 1. de rebus diuini. §. illud questum. et ff. de acqui. re. do. l. 2. §. illud. Et est ratio: ut dicitur in

ter. in. d. illud quesitum. quia multa accidere potuissent: ne ea cepisses. Nam inspicim? qd euenire pot: qñ res est ad aliud naturalit destinata aliter sec? vt. l. i. ff. de in litē iuran. 7 in. l. si. idez cā eodē. ff. de iuri. om. iur. tñ diē gl. in. d. illud. qd d. consuetudie venatorū aliter seruaf: 7 ideo standū est consuetudini. ar. l. qd si nolit. s. qd assi dua. ff. de edi. edi.

201 Quid si apes vel volucres sint super arborē tuā vel nidi eaz. Rndz idem vbi s. qd sicut dicit ter. in. s. apiū. isti. d. rez di. apiū 7 volucrū natura fera est. Et ideo lz apes vel aues vel nidi eaz consistāt sup arborē tuā: non tamē sunt tui: donec eas ceperis. Et ideo interim ali? occupare pōt: 7 apes 7 fauos mellis ibi factos 7 aues nidifi cātes supra acqrit: nec tenebū furti nec alia adiōe. vt. d. s. apiū. 7. l. nālē. s. apiū. ff. eo. 7. l. si apes. ff. de furtis. sed bñ teneb tibi iniuriar: si añqz intraret campū tuū: vel ascēderet arborē tuā: phibuiſti. vt. d. s. apium. 7. plane: qd si tamen capit post phibiti onē: suū efficiē. vt s. didū ē. sec? autēz si apes a te possideā: quas tenes in aluearib? reclusas: que vadūt 7 rede unt: vel aues quas similiter possides que vadūt 7 redeūt: qā occupās eas omitteret furtū. ff. de acq. pos. l. z. s. aues. 7. l. pomponi. in fi. ff. fa. heres f examē apiū volās ex alueo tuo du rat tuū qz diu nō aufugit aspectū tuū: nec ei? plectio est difficilis. vt. d. s. apiū. in his tñ multū attēdiē consuetu do. vt diē gl. in s. bo examen. in. d. s. apiū. in fi. de re. diui.

202 Quid d. aialib? naturalit feris: s. acci

dentaliter factis mansuetis: vt panones: colūbe: apes: cerui: qui habēt cōsuetudinē eūdi 7 reuertēdi. Rndet id vbi s. in. s. pauonū. qd in istis habet locuz regula: que tā diu sunt occupā tis 7 possidētis: qz diu detinēt animū 7 consuetudinē reuertēdi. Et postea fi unt occupātis. Et ideo cū consuetudo inducat ex duplici actū: vt nōt gl. in l. de quib? ff. de legl. 7. l. z. E. de cpi scopali audi. videt qd si ista aialia nō reuertāt duab? vicib? horis vel die bus consuetis: qd deposuerūt aium 7 cōsuetudinē reuertēdi: 7 postea sunt occupantis.

203 Quid de aialib? naturalit mansuetis 203 vt gallinis 7 anseribus domesticis. Rndet idē vbi s. s. gallinar. qd quantūqz effugiāt aspectū dñi possidēt. 7 alio se tñfferāt: tamen manēt eius 7 nō acquirūt apprehēdēt: imo apprehendens causā lucrādi ea: vel ona vl pēnas omittit furtum: 7 pōt acquiri furti: vt. d. s. gallinar. 7. ff. de acqui. re. do. l. naturalē. s. pauonū. 7. s. gal linar: vbi nōt gl. qd etiā in vno ouo omittit furtū: lz sit modici p. cñ.

204 Quid de thesauro inuēto. Rndet id 204 vbi s. s. thesauros. qd thesaur? inuē? ab aliquo in agro suo: vel in loco religioso vel sacro efficiē inueniētis: 7 sibi totū acquiriē: s. inuent? in agro alieno priuato vel publico: vel cesari. vel ciuitatis acquiriē p medietate in uentori: 7 p alia medietate dño agri vt diē ter. in. d. s. thesauros. 7 glo. in. 14. q. 5. si quid inuenisti. 7 gl. in. d. s. thesauros. declarat quis sit iste thesaur?: 7 rñdet qd est pecunia ab igno tis dñis vetustiori tēpore abscondita

cui⁹ pecunie depositionis memoria non extat. 7. ff. de acqui. re. domi. l. nunq. §. thesaurus. nam si de eo extaret memoria: vel quia aliquis abscondisset causa lucris: vel metus: vel custodie. improprie dicitur thesaur⁹: ideo nihil acquiritur inuentori: sed e⁹ eius qui abscondit: vel eius heredis: vt dicto §. thesaurus. ff. ad exhibendum. 7. l. item labeo. ff. familie her. 7. l. a tutore. ff. de rei vindicatione. 7. ideo mercenarius laborans in alieno: 7. casu thesaurum inueniens acquirit sibi medietatem: vt dicit glosa. in dicto §. thesauros. in verbo in suo. sec⁹ si non sit thesaurus: puta q⁹ mercenarius in domo alicui⁹ neuiter empta inueniet pecuniam in saculo inuolutam in fenestra: quia tunc cum non sit thesaurus non est emptoris nec inuentoris: sed est venditoris vt dca. l. a tutore. Et ita consultum fuit florentie per plures doctores. Et attende q⁹ in suo licitum est dare opera inuenire thesaurum: dummodo non arte magica: quia tunc esset fisci: sed in alieno non sufficit dare operam ad thesaurum inueniendum etiam de voluntate domini: sed debet esse inuentus casu fortuito: vt acquiratur inuentori dimidiu: aliter si data opera inuenitur totum acquiritur domino. l. vnica. C. de thesauris. libro. io. Item nota q⁹ licet lapilli gēme 7. margarite: 7. alia preciosa inuenta in litore maris acquirantur inuentori. s. postq⁹ apprehendit: non ante: tamen hoc est intelligendum de lapillis: 7. gemmis natis: 7. productis in litore maris: secus si reperies gemmam

que cecidisset alicui illinc transeunti vt insti. de rerum diui. §. item lapilli 7. §. finali.

Quid de insula nata in mari. Rndz 205 idem vt supra q⁹ in nullius bonis est 7. ideo occupanti conceditur: sed insula nata in medio flumine e⁹ communis habentium predia iuxta flumen ex vtraq⁹ parte: sed si non in medio: sed est proximior alteri parti est comunis tantum habentium predia ex parte illa. Ager vero a flumine diuiso circū datus remanet eius cuius erat pmo 7. si flumen mutauit alueum: primus alueus efficitur eorum: qui circa euz predia possident: 7. secundus alueus est publicus: qui secundus alueus flumine redeunte ad antiquum alueuz efficitur eorum qui circa eum predia possident. Item ager inundatus aq⁹ recedente ager remanet eius cuius primo erat. hoc dicit textus. insti. de re. diui. §. insula. Sed quō quomodo potest sciri: q⁹ insula nata in flumine sit in medio: vel ad quam partem magis pendeat. Rndet glosa. in verbo mediā partem. q⁹ hoc sciri poterit accepto cordulo in puncto posito in medio inter vtrunq⁹ agrum. Et facit ad questionem q⁹ si aliqua villa vel domus vel ecclesia sit inter territoria duarum ciuitatum: 7. sit contentio cui⁹ sit: q⁹ presumatur: 7. iudicetur esse illius ciuitatis cui sit proximior. sed si non appareret cui sit proximior: dicatur pertinere ad ambas: 7. sit communis. vt hic. 7. ff. eodem. l. deo §. insula. 7. l. titie. testores. ff. de legatis primo. secundum Dynum in dicto §. insula.

De restitutione

De restōe acq̃sitorū in naufragio.

Quid de acq̃sitis in naufragio. Rñdet 110. in sum. in tractatu restitutionū q̃ restitueduz est quicqd̃ de ipso naufragio inuentū est: siue illud sit acceptuz de ipso naufragio: siue de mari: siue de litore. ff. de incē. rui. nau. l. si quis ex naufragio. Itē vltra restōez nō excusat a peccato mortali q̃cunq̃ surripit aliqd̃ de naufragio: nisi ea intentiōe recipiat vt restituat ei cui? est: nec excusat aliqd̃ aliqua consuetudine: vel statuto vel p̃cepto: cū hoc sit cōt̃ p̃ceptū dñi. et vltra hoc est excōicat? vt in. c. excōicatōi. extra de rapto. et hoc ipso facto lata sentētia s̃m Jo. an. 7. anto. de bu. si expoliās nō naufragos nauigātes est excōicādus. Unde ep̃s vlt̃ q̃libz p̃lat? q̃ tātū criminis essz p̃ticeps vel p̃fētiē d̃z poni. extra de accusatōe. c. cū dilecti. Laycus vō nisi admonitus satisfecerit d̃z anathematizari: et 24. q. 2. si q̃s de potētibz. et. c. illi. q̃a extra de treu. 7. pace. c. inouam? etiāz s̃m leges. 7. ānū in q̃druplū tñt post ānū in simplū. ff. de incē. rui. 7. nau. l. i. 7. hoc n̄ intelligas de naufragio piratico vel saracenicō: vt institutiōe noua f̃ederici ad decurs: l̃z nō sit i corpe decretaliū: 7. p̃dicte pene. l. de expoliātibz naufragos habēt locū s̃m doct. oēs: nō solū q̃n q̃s patiēs naufragiū in mari expoliāf: s̃ q̃n nauigat etiā p alia loca: 7. nō naufragat 7. expoliāf est excōicād? nō faciēdo d̃riaz: siue nauiget p mare: siue p alia loca.

De restōe dāni qd̃ culpa ope impietia: seu negligētia alijs datum est.

Restituere etiā tenet ille cui? 207 culpa ope impietia seu negligētia dānū datū ē: vel iniuriā irrogatā: nec ignorātia excusat si scire debuit ex facto suo iniuriā ṽsimiliter posse p̃tingē vel iacturā: vt in. c. si. ext̃ de iniurijs 7. dāno dato. Hec culpa q̃nq̃ p̃cedit casū: vt i eo q̃ cisternā fodit: 7. ipsā aptā dimisit: 7. bos in eā cecidit: vt in. c. z. de iniurijs 7. dā. da. vi in mulione q̃ male posuit lapides in plastro vel i rustico q̃ ignē apposuit in stipulā in die ṽtoso. Et ideo talis tenet: quia q̃ cām dāni dat 7. cetera. Dozo si omne diligētiā adhibuit ita q̃ nihil omisit de cōtingētibz nō tñt. ff. ad. l. acq̃l. lege q̃ occidit. s̃ in hac. 7. l. q̃ foucas. 7. l. idē iur. s̃ ad mulionē 7. l. si seru? s̃ ex plastro. 7. extra de iniurijs. c. si. Quādoq̃ culpa sequitur factū vt in medico qui bñ sciuit vlc? 7. postea circa curā negligēs fuit. q̃n in facto vt si medic? impite secant. ff. ad. l. acq̃leā. lege q̃ actōne. s̃ si. 7. l. idē iuris. Et p̃bat̃ hec tria de eta. 7. q̃li. c. ad aures. 7. d̃ homi. c. tua nos. Culpā vō semp intelligas: sicut vt etiā dol? nomine culpe intelligat: sicut aperte inuenit. ff. ad. l. acq̃leā. l. 5. s̃ iniuria. s̃ nō uertit q̃ vbi est culpa sit dolus. Quādoq̃ tñ de culpa nō agit: quia culpa vni? cū culpa alteri? cōpensat. At vō q̃n ex vna pte dol? mittitur 7. ex altera culpa dephēdit dol? culpe p̃pōderat: vñ iputat illi qui se tōderi patit in loco piculoso: vbi cōsuetudie cū pilla ludebat: vñ nō tñt tonsor: et forte nec p̃cussor: nisi data opa illuz q̃ radebat p̃cussit: sic intellige. ff. ad. l. acq̃leā. l. item si obstetrix. s̃ si. 7. l. item

nulla. 7. l. si ex plagis. §. si. Similiter
nō tñt q̄ putat arborē sup eū locuz p
quē nō est iter publicū vel puatū: nisi
data opa in trāseūtē ramū iecerit: si si
iter erat 7 pelamauit n̄ tenet: vt isti.
ad. l. acq̄l. §. itez si putator. 7 d3 ita tē-
pestiue clamare q̄ trāsiēs potest sibi p̄
cauere 7 euitare piculū h3 Jo. de pla.
d. §. itē si putator: idēq̄ distinguē in
eo q̄ facit foueā cā ceruoz capiedozū
ff. ad. l. acq̄leā. si putator. 7. l. q̄ foueas
50. di. hi qui arborē. Ihec ihosti. in ti.
de. dāno dato. §. quādo. h3. hic autēz
culpa 7 cetera.

208 Quero quō pōt exēplificari dānum
culpa cōtigisse. dic ut in reg. iur. nō ē
sine culpa. li. 6. vbi dicit. si nō est sine
culpa q̄ rei que ad eū nō p̄tinet se imi-
scet. Cōcor. l. culpa. ff. de re. iur. 7 glo
ponit exēplū in clerico iaciēte lapidez
7 ceco sagittate q̄ tñt ex dāno dato.
50. di. clerico etiā. is. q. i. §. vt itaq̄. 7 i
monacho cirugico. s. de homi. c. tua.
i. Rnsō. Scire eiz d3 q̄ suuz nō est ad
alios p̄tinē. C. vñ vi. l. cū querebatur.
Est etiā in culpa ductor animal cui?
ductoris infirmitate vel impitiā dānū
datū est ab aiali: quia tñt. l. acq̄leā vt
dicit tex. in. §. ipetu. insti. ad. l. acq̄leā.
Est ḡ in culpa fm Jo. de pla. q̄ ascē-
dit equū quē nō valet retinē p̄t ipo-
tētiā vel impitiā: 7 ideo tñt si aliq̄uez
ledat. Currēs ḡ sup equū q̄ ei? repēti
no cursu puellaz trāseūtē pemit est in
culpa: maxime si currebat p̄ locū p̄hi-
bitū: vt p̄ plateā vel in strata publica
gētib? plena: 7 ideo puniē: secus si in
culpa n̄ fuit: puta vt cū equū nō bñ pe-
ret habenis: s̄ p̄ter sessoris arbitrium
saltib? lasciuiret: 7 ipe vt ei? refrenar3

impetū freno vim intulit: equūq̄ cal-
caribus stimulauit: cūq̄ fracto freno
equus p̄prio relit? arbitrio curreret
festināter mulier ex obliquo infātulū
baiulās obuiauit in quā equus iniās
p̄cul abiecto sessorē puez oppressit: cū
eim nec adu nec volūate homicidiū
p̄petrauit: nec opā rei dar3 illicite nō
puniē etia quominus possit diuina
officia celebrare. dicit tex. in. c. dilect?
fili? d̄ homi. 7. c. significasti. eo. ti. vbi
dicit q̄ si sessor sciebat equi vitum et
equū ore duz: 7 sic se nō sufficere scir3
ad ei? retētiōē q̄ tūc est in culpa per
tex. in dicto. §. ipetu. Et ideo Jo. de
platea inducit hoc ad. q. q̄ si biruarij
q̄ vadūt ad capiēdū hominē debitorē
7 post capturā p̄pter eoz ibesillitatē
7 infirmitatē eū nō valet retinē quez
alij sani retinuisent tenet ex culpa q̄a
infirmitas sua alij nō d3 esse nociua:
vt dicit tex. in. d. l. iuris. §. i. similiter si
iudex omisit alicui custodiā alicui? ca-
ptiui q̄ aufugit eo inuito tñt iudex: q̄a
mala electō fuerit in culpa vt insti. q̄.
mo. re. strabis obli. §. p̄crea. et insti.
man. §. si. f. nūqd liberat iudex exhibē-
do ipz familiarē delinquētē. l. q̄ capti-
uū dimisit aufugere. vide Bar. in. l. i.
§. si. ff. de publicanis.

209 Quid de eo q̄ aperuit cisternaz loco
publico 7 nō coopuit eam et animal
alicui? in eā cecidit 7 mortuū ē. Rnd3
Non. in sūma i tractatu restitutiōnū
q̄ tñt ad restōnē vni? aialis viui vel
ad p̄ciū mortui et mortuū qd cecidit
in foueā suū erit vt dicit tex. in. c. z. et
ext de iniurijs 7 dāno dato. q̄a q̄ cāz
dāni dat dānū dedisse videt. ff. ad. l.
cor. d̄ sicca. l. nihil interest. ff. ad. l. acq̄l.

.l. qui

.l. qui occidit. §. penl. .7. l. ita vulnēat
i pñ. lec. si fodit in loco puato: vt dic
glo. i. d. c. z. .7. l. q. foueas. ff. ad. l. acq. l.
zic Sed pōe q. inimic. tu. cu forte occi-
disti patrē incēdit domū tuā mee vi-
cinā: ex quo etiā mea obusta est: quēo
vtz tu tenearis mihi. Rñdet Spec. i.
ti. de iniur. .7. dāno dato. §. seq. .7. l. si
pone. Quidā dicūt q. sic cū incēdiūz
culpa tua factū sit q. guerras hēs p. ē
homicidiū qd. omisiisti: ext. de iniur. s.
fi. ff. solu. matri. l. in his. i. Rñso. et. ff.
locati .7. cōducti. l. si merces. §. culpe. iō
videris cām dāni dedisse. Alber. dicūt
q. in nullo teneris. Nec obstat q. oc-
casione dāni .7. cetera. Quia illud nū
est nisi aliud mediū interueniat: sicut
hic in pposito interuenit. vt. ff. loca. .7.
con. l. q. domū. Absit enim vt ea que
ppter volūtate nostrā accidūt. .7. cetera
zz. q. s. de occidēdis. i. Nota q. ignorā-
tia ascribitur culpe: vt insti. de obli. que
ex quasi ma. na. in pñ. tā in iudice. vt
s. §. 97. i. medico. vt. s. §. 94. in nōrio
vt. s. §. 89. q. in quocūq. artifice vt. s.
§. oi.
zic Quid si heres vedit rē depositā vel
cōmodatā defūcto quā tñ ignorabat
cōmodatā vel depositā. Rñdet glo. i.
c. cūz q. s. de reg. iur. li. 6. q. excusatur:
ibi enīz dicūt. Cū q. s. in ius succedit al-
teri. iustā ignorātie cāz cēset habere
.7. ideo nō tñt ad restōez rei: s. ad esti-
mationē rei: vt. ff. depositi. l. i. in fine.
.7. l. z.
zic Quid de officiali q. negligēs ē in cer-
tiorādo se: an sui officiales bñ vñ male
gerāt officiū. Rñdz Jo. de pla. q. tñt
p delicto familie sue cōmisso ptextu
officij in quo suos preponit officiales

textus ē in. l. i. ff. ad. l. iulīā repetēday
.7. in. l. obbuare. §. p. fici. ff. de officio
pco. et lega. col. tñ exhibēdo liberat. l.
si p. depositū. E. de affesso. Et rō q. a
vz esse solicit. .7. velle certiorari an sui
officiales bene vel male gerāt officiū
.7. si male gerūt puidere aliter de ne-
gligētia puniē: vt in auct. vt iudi. sine
quocūq. naufragio. §. volum. .7. l. scē
tib. col. z. .7. ceta.

Quid de officiali q. negligit pūire cri-
minolos. Rñdet Jo. de pla. in. l. p. ci-
pit. E. canone largitionaliū titulorūz
li. io. q. debet puniri eadē pena q. cri-
minolos: nā iudex q. reptū nū iudicat
facin. tegere vt cōsci. criminosa festi-
nat. l. z. in fi. E. de comer. .7. mer. .7. l. i.
de pua. car. nā est qdā tacit. cōfessus
l. placet. de excu. mu. li. io.

Quid si q. spabili negligētia dānū
dedit: puta si ignē nō cohibuit ne ad
domū aliāz vagaret. Rñdet Jnno
in. c. sicut dignū. extra d. homi. q. tñt
l. acq. lea. vt. ff. ad. l. acq. l. si seru. fuuz
§. si arbutū: s. tñ in foro pñiali nō vñ
q. teneat ad emēdā dāni: s. tñ pñia ē
ei iponēda de negligētia: nō d. dāno
satisfaciēdo. ar. is. q. z. c. inebriauerūt.
Lex autē ciuilis que intēdit circa cō-
seruationē patrimonioz cōstituit q.
etiā ad restōez dāni teneret: bñ tñ fa-
temur q. si aliquo modo p ignē intē-
deret dare dānū q. etiam tūc in foro
pñiali cōdēnaret: .7. idē dico etiā si nō
intēderet: s. lata culpa esset: vt si ignēz
pñceret in domū plenā stipulaz.

Quid de his q. sūt in mora tradendi
res quas dare tenēt. Dic q. si peunt
tenēt ad restōz: vt in regula iur. li. 6.
vbi dicit. Mora sua cuiuslibz est nodua

Eōcor. ff. de regulis iuris. l. in adēna
 tōe. §. vnicuiq. 7 glo. i. d. c. mora pōit
 exēplū puta in eo q̄ ē in mora soluēdi
 decimas: q̄a pōit piclo suo: etiā si cāu
 fortuito pēat. i. §. q. i. c. decime. Idē in
 cōmodatario vel depositario q̄ fuit i
 mora reddēdi rē sibi cōmodatam vel
 depositā: vt in. c. vnicō de comodato
 7 in. c. bona fides. de deposito. Idē i
 fure qui semp est in mora. c. de furtis
 l. stracto. Circa hāc tñ regulā nō. f. 3
 glo. i. d. c. mora. q̄ ad hoc vt q̄s dicat
 morosus requirit q̄ sciat se debē: vel
 scire debeat: tñ q̄ interpellat^r fuit a
 die vel ab homie: 7 q̄ habuerit possi
 bilitatē dādi. hoc habes. ff. de re. cre.
 l. q̄ te: 7 tñ tñ morosus de casu for
 tuito. etiā si eodē mō fuisset res apud
 dñm pītura fm accursiū: l. 3. Martin^o
 cōtra: vt notat in d. l. q̄ te. 7 pbat. ff.
 d. lega. in. l. cū res. §. vlti. fortassis eiz
 dñs rei vēdidisset 7 apud aliū pñset:
 7 hoc t. 3. ber. §. de comoda. c. vnicō. 7
 d. c. bōa fides. Itē nota q̄ dicit mora
 sua: nā in duobus reis debēdi altero
 interpellato: alter liberat interitu spēi
 si interpellat^r tñ. ff. de vñ. l. mora. in
 fi. Itē mora fideiussoris sibi nocet nō
 reo quomō libere interitu spēi: sec^o
 ecōtrio. ff. de vbo. obli. l. cū filius. 7. l.
 mora: 7 hoc q̄a fideiussor h. 3. cāz a reo
 nō re^o a fideiussore. Itē notat q̄ si de
 bitor fuit in mora pmo soluēdi: 7 po
 stea creditor i mora recipiēdi: vñ ecōn
 q̄ vltima mora nocet vt. ff. de vsuris
 l. debitor. 7 vide q̄d notat d. decimis
 c. cū hoies d. mora aut et m^o triplici ei^o
 effectū plene notat. ff. d. vñ. l. mora.

De restōe fame.

216 **Q**uero an infamans aliquē

Hec q̄d falsitas differt a mēdaci^o
 q̄ falsitas ē negare verū / mēdaciū
 ē figere q̄d verū nō ē / Hec
 Catholicon

teneat ad restōez. IRndz hosti. in ti.
 de peni. §. q̄b^o vñ. q̄d de accusatorib^o
 q̄ obligat ad restōez scz vbi p se vel p
 aliū dicit cātēnā vel libellū famosū
 legit. Et in alijs locis q̄b^o sentit aliū
 dicto vñ facto suo ifamatū publice re
 cognoscat errorē suū: 7 dicat q̄ ē mē
 tir^o p os suū ar. de purgatōe canoica
 c. inter sollicitudines. §. p̄cipias. q̄ itelli
 gas si nō ex tali recognitōne publica
 magis infamat infamat^r: q̄ nō dicat
 ego de tali facto infamauerā talē spe
 cificādo crimē: s̄ sic dicat in gñe ego
 talē infamauerā de eo de quo ē inter
 vos ifamat^r: bñ scitis q̄ est illd sciati.
 q̄ ego hoc tāq̄ maliciosus 7 maluo
 lus inueni: 7 mēdaciū ē q̄cqd dixi: nō
 dicat falsū: s̄ mēdaciū: q̄a cōtra mētē
 dicebat primū infamādo. 7 tñ hum
 pōt esse q̄d dicebat: s̄ q̄d si de diuers^o
 infamat^r ē 7 a diuersis: nā ibi necesse
 q̄ specificet. Ibi dicere q̄ ad arbitriū
 infamati: vel si grauitar arbitrare^r ad
 arbitriū iudicis debz se purgare. ar. d.
 iu. iur. c. veniēs. 7. c. q̄ntauallis. de ar.
 c. z. f. 7 ab infamato tñ veniā postu
 lare ad hoc. i. 4. q. 6. si res. 7. 5. q. i. q̄dā
 7. 6. q. i. defiores. 7. 27. di. legāt. IRic
 d. o in. 4. di. is. ar. 5. q. 2. dicit q̄ restō
 ē ad^o iusticie cōmutatiue: ad obfuādū
 aut iustitiā oēs tenemur. Quilibet q̄
 tñ ad restōz rei ablata iniuste si resti
 tuti pōt: 7 si nō pōt restitui o. 3 fieri re
 stitutio in equalēti si possibile est ex.
 ne lite pēdēte. c. ecclesia sancte marie.
 si aut nō pōt reddi equalēs tñ ille q̄
 dāuū intulit restitue q̄d pōt ad arbi
 triū boni viri: 7 q̄to fama est res no
 bilior q̄ possessiōes: tāto magis tenet
 ad restōez ille q̄ aliū dānificat iniuste
 in fama

in fama q̄ ille q̄ dānificat aliū i bōis
exteriorib⁹ ceteris parib⁹. Itē Alex. d.
de ales in. 2. in tractatu de vicio de-
ctōis. s. dices cōn: ad impossibile nemo
tenet: an p̄tate autē detrahētis nō est
mutare opionē hominū malā quam
ex detractōe p̄cepit. Rñdz idē q̄ tñf
dicē bonū de eo sicut dixit malū illis
q̄b⁹ dixit malū: et ostēdat se deliqtisse:
ex quo forte mutabif opinio: sicut eiz
exhibuit mēbra iusticie fuire iniqtati
ad iniqtatē: ita tñf exhibē mēbra sua
seruire iusticie i sādificatiōez ⁊ ceta: s.
itep dices: q̄s eiz pōt scire apud quos
sit fama denigrata. Rñdz idē q̄ apd
oēs apud quos detraxit: ⁊ alteri⁹ opi-
nionē lesit q̄tū in ipso ē: tñf famā re-
stituere vel resarcire.

¶ 2i⁹ Quero quot modis q̄s dānificz aliū
in sua fama. Rñdet idē vt. s. q̄ tripl̄r
vno mō xū crimē iponēdo nō fuato
ordine ⁊ modis debitis: ⁊ talis n̄ tñf
restituē famaz dicēdo se falsū dixisse.
Tenet tñ alleuiare ifamiā: dicēdo se
nō bono mō p̄cessisse: q̄a hoc est xūz
q̄d dixit: ⁊ tenet ei ad aliquā recōpē-
sationē ad arbitriū boni viri. Alio mō
dānificat aliquis aliū in fama iniuste
falsū crimē iponēdo: et tal tñf fidelit̄
facere posse suū d reddēdo famā leso
⁊ tñf dicere se falsū dixisse: etiā si ex h̄
reddat infamis: q̄a q̄uis magis te-
neat q̄s fuare famaz suā q̄ alienā ce-
teris parib⁹: tñ magis tenet restituē
alteri famā iuste q̄ fuare p̄xiā famā
iniuste: q̄a tñf bonū anime sue p̄ponē
bono sue fame. Tercio mō dānificat
q̄s aliū iniuste in fama idirecte falsū
crimē sibi iponēdo cū scz negat xūm
crimē sibi ipositū ab alio: ⁊ talis q̄uis

peccet q̄a mētē: tñ postea nō tenetur
tentione necessaria ad salutē alij resti-
tuere famaz recognoscēdo crimē sibi
ipositū xū esse. Itē dicit q̄dā et p̄ba-
biliter q̄a cū ali⁹ nō seruauerit iusticiā
in accusādo vl⁹ denūtiādo: ⁊ p̄posuit
q̄ corā iudice p̄ponēdū nō erat: ⁊ q̄d
p̄bare nō poterat videt esse p̄maria-
cā ⁊ p̄ncipalis infamatiōis sue. alij tñ
dicūt q̄ tñf q̄ satis durū videt quia
qñ crimē sibi impositū ē tale q̄ suspē-
deret: ⁊ filij sui exheredarēt si istd co-
gnosceret publice ⁊ ceta. Tertuz ē tñ
q̄ tenet penitē de peccato q̄d icurrit
mētēdo. Idē Scho. in 4. di. 15. q. 4.
dicit q̄ in gñe pōt q̄s tripliciter alium
ifamare. Ano mō falsū crimē impo-
nēdo. Scdo mō xū crimē tñ occultū
nō seruato ordine iuris scz in publico
p̄ponēdo. Tercio mō xū crimen: sed
occultū in publico tamē sibi impositū
negādo: q̄a in hoc negāl notat impo-
nētē de calūnia. In p̄mo dico q̄ opz
restituere famā retractando xūz suū
vl⁹ q̄d sibi imposuit. Et ita in publico
sicut i publico sibi imposuit: q̄a aliter
nō seruatur iusticiā in reddēdo p̄ximo
q̄d suū est. In dō obstat q̄ magis debet
zelare famā suā q̄ p̄xiū: s. rectādo
se infamaret: q̄a illud est xūz ordiate
⁊ sine detrimēto fame p̄xiū quem
ifamauit iniuste accusando. In scdo
dico q̄ nō tenet retractare xūz suū
q̄d p̄posuit in publico q̄a hoc faciēdo
mētiret: cū sciat hoc q̄d imposuit esse
xū: ⁊ nō tenet mentiri p̄pter q̄d cū q̄
bonū reddēdū alteri: s. tenet alio mō
licito reddere sibi famā: vt pote p̄ hec
xūba. In dō credatū eū talē eē: male dixi
fatue dixi: ⁊ lz hec xūba sint: tñ fatue

dixi q̄a nō seruato iuris ordie: p̄posui
 eniz in publico q̄d nō est hū publicū
 nō reputetis istū esse malū: bonus est
 q̄a quilibz p̄sumēd⁹ est bonus: donec
 p̄bet contrariū: extra de scruti. in or-
 dine facto. c. vnico. In tertio mēbro
 dico similiter q̄ nō tenet retrahere
 negationē suā qua negauit i publico
 hū crimē sibi ipositū: q̄a n̄ tñt q̄cūqz
 statiz i iudicio cōfiteri se reū nō statiz
 cōuid⁹ tñt: tñ p̄ q̄dā h̄ba sobria put
 dictū est in primo articulo restituere
 famā illi accusāti quē idirēte nōuit
 de calūnia dicēdo: nō hēatis eū p̄ ca-
 lūniatore: q̄a credo q̄ hūit bonā intē-
 tionē p̄ponēdo forte se credidit posse
 p̄bare intētū suū 7 decept⁹ fuit. Alēx
 hō de ales dicit q̄ ser sūt differentie
 detractōis q̄z q̄s tñt restituē famā.
 Prima cuz negat bonū q̄d scim⁹ ab
 aliquo factū: sicut illi dicebāt. Jo. c. 9.
 de miraclo cecī nati. Da gloriāz deo
 q̄a nos scim⁹: q̄a hic hō peccator ē: et
 sic negabāt factū a x̄po. Secūdo cuz
 tēpore quo laudād⁹ est aliq̄s tacem⁹
 sicut hēc vl. Math. de militib⁹ q̄ no-
 uerūt rōez surrectōis x̄pi: 7 accepta pe-
 cunia tacuerūt. Tertia ē cū bonū q̄d
 n̄ potest negari puertit dicēdo mala
 intētōe esse factū sicut habet. io. Ecc.
 Bona 7 mala cōuertēs insidiat⁹: 7 in
 electis ponit maculā. Quarta cū oc-
 cultū reuelat eo in quo n̄ debet ecc.
 .z. 7. Qui denudat archana amici sui
 p̄det fidē. Quinta ē malī augmētatiō
 ecc. ii. Ab vna scintilla auget⁹ ignis: 7
 a doloso augetur sanguis. Sexta est
 malī adinuētiō ecc. ii. Attende tibi a
 pestifero fabricat eniz malū 7 ce.

218 **A**līq̄s possit reuelare malū alie⁹

occultū sine peccato. Rādiz idē vbi. ē
 q̄ reuelare malū p̄mi ex fine 7 circū-
 stātijs est distinguēdū. Si eniz dicat⁹
 ei qui pōt 7 vult p̄desse 7 ordine quo
 v3: 7 quo fine opz et alijs circūstātijs
 ad alteri⁹ correptionē 7 cautelā nocu-
 mētū: tūc bonū ē: si hō desint p̄ditōes
 debite p̄ q̄s trahit ad bonū: tūc reue-
 lare malū p̄mi malū est: maxie intē-
 tione detractōis: vl cū tñt celare sicut
 est in eo q̄d fuit detectū p̄ cōfessionē
 sacramentalē: vel q̄d est tēdūz p̄ secreti
 obligationē: nisi forti⁹ vinculū supue-
 niat. In omnib⁹ aut hīs cautela ma-
 xima est adhibēda ne reuelet malū:
 cui nō est reuelādū: vel quo ordine vl
 quo mō nō est reuelādū: 7 ita de alijs
 Potest eniz error vel libido de facili
 admisceri. Et p̄ hec pōt patere q̄ ex
 vnaquaqz pte obiectū ē. Reuelare. n.
 malū alteri⁹ rōne detractōis: vel ex le-
 uitates: siue impetu cū est occultādū
 malū est. Et fm hoc itelligit illd ecc.
 i. 7. denudare amici mīsteria ē despa-
 tio anime infelicis. Item puer. Qui
 ābulat fraudulēt reuelat archana: q̄
 aut fidelis est celat amici cōmissū. Re-
 uelare tñ est in casu bonū sicut cū ser-
 uat⁹ ordo correctōis caritative de qua
 math. i. 8. si peccauerit in te frā tuus
 7 cetera. Alē cū interuenit p̄ceptū su-
 p̄ioris in his que p̄tinet ad suū officiū
 cū autē sit denudatio ei cui debz fieri
 ad cautelā nocumētū q̄d pōt accedere
 vt si q̄s machinet mortē alicuius vel
 h̄gis defloratōez: vñ dicat in decret.
 Qui pōt deturbare pueros: 7 nō fac
 nihil aliud est q̄ fauē impietati eoz.
 Nec caret scrupulo societatis occite:
 q̄ manifestō facinori desinit obuiare.

Et Aug.

cauere iuxta illud pau. p^{re}me cor. 8. Si
primū scādalizare nō māducabo car-
nes in eternū. Et iō mlti sūt tales pu-
illi leues ad credēdū malū: iō piculo-
sū ē corā eis talia audita ex relatu eis
referre: ⁊ hoc si fiat aio ledēdi illū de
quo est hmo nō est facile excusare q^o
nō sit p^{er}tra caritatē. Et p^{er} nōs mortale
peccatū. Si autē faciat corā talibus ex-
icōsideratōe dux ē q^o exeat gen^o pec-
cati venialis: q^o lingua in lubrico po-
sita est. Et q^o nō offēdit d^{eu}o: hic p^{er}se-
d^u est vir fm Jacobū. Cōcor. Land.
i. 4. di. 15. qui dicit q^o q^o dicit se aliqd
audiuisse d^{eu}o tali nō tñē restituē: nisi sic
dicēdo ille notā infamie incurrit: q^o a
tūc tñē se dicē falsū audiuisse: ⁊ se mi-
nus caute locutū fuisse. Cōcor. Astē. i.
sū. li. 5. ti. 20.

Quero an accusat^o negās d^{eu}o crimē
q^o nō pōt i publico pbari peccet mor-
taliter. Rñdet Scho. in. 4. di. 15. q. 4.
v^o q^o sic q^o mētē mendacio pñcioso
reipublice que ipedit ab ei^o ipunitiōe
iusta ⁊ nocet accusatū q^o incurrit notā
d^{eu}o calūnia. Rñdeo iuste q^o iustū ē exe-
queris: vt dicis deuter. t. 16. Non g^o
d^{eu}o reipublica oia mala punire: s^{ed} que
cū hoc q^o sūt puniēda pōt illa p^{er}as iu-
ste punire. Alia at sūt que corā iudice
reipublice nō pñt sufficiēter pbari: et
ideo nō ledit reipublica: si diuinū iu-
diciū excedat iudiciū ei^o: vt illa reuef
iudicio diuinio sup que nō pōt eē iustū
iudiciū reipublice: q^o hō videt ea que
patēt: dñs aut intuef cor peccatoz p^{er}
cōiunctū. i. 2. Et in hoc p^{er} solutio ar. d^{eu}
pñdictio reipublice. Et cū dicis q^o est
pñciosū cōtra caritatē pñmi: qui eū
accusauit dico q^o nō: s^{ed} ipse est sibi pñi

ciosus: q^o nō eo in p^{ro}pōit quo debet^{ur}
p^{ro}ponē: imo deberet non p^{ro}ponē: ⁊ iō
imputer sibi si qua infamia seq^uet^{ur} quia
ipse ē cā: nō aut ille negās: q^o defēdit
inocētiā in publico: vbi scz in publico
nō ē nocēs: nec hñd^o ē p^{ro} nocēte: donec
fuerit cōuid^o: s^{ed} remanz difficultas si
peccat mētendo p se. Dux videt q^o
q^olibz accusat^o i publico ab vno statiz
teneat de necessitate salutis in publico
cōfiteri. Et sic statim exponē se piclo
⁊ in iudicio sanguinis: s^{ed} etiā habēdo
oculū nō tñ ad penā: s^{ed} ad honestatē
⁊ inhonestū nō apparz q^o ille honeste
⁊ fm rectā rōnē debeat cōfiteri coraz
tali iudicio q^o ipse plusq^uz q^o cūq^uz alius
singularis accusās aufert sibi ipsi famā
q^o cōfiteri cōtra se in iudicio creditur
Quid g^o dāda ē rñsio iuristaz: nego
narrata put narrat^{ur}: ⁊ p^{ro}posita prout
p^{ro}ponit^{ur}: ⁊ q^o dē sine mēdacio pñt dici
in p^{ro}posito: q^o p^{ro}ponit^{ur} in publico: et
vt publica ⁊ publice p^{ro}bāda sic ea ne-
gare pōt q^o s^{ed} si scit ea nō posse pbari i
publico q^o si iudex vrgeat eū: vt confi-
teat^{ur} p^{ro}positū: vel vt publice neget: re-
spōdere pōt q^o ipse rñdit sufficiēter ad
accusatōez: ⁊ sic est mod^o iurispitis re-
spōdē: nec ab illa rñsioe vult declinar^{ur}
faciet iudex ex accusatē: q^o d iuris est.
Cōcor. Land. in. 4. di. 15. Sed nūqd
si neget intēdēs tñ negare vt p^{ro}positū
est. s^{ed} vt publicū sicut facit sacerdos d^{eu}
sibi cōfesso dicēs nihil mali scio istum
fecisse: q^o loq^uet^{ur} vt in publico audiuit:
audiuit aut eū in priuato. Inūqd iste
teneat qui sic negauit de ista negatōe
penitere. Rñdet Scho. vbi. 3. q. 4. q^o
bonaz mētū est etiā ibi culpā cōg^{no}scē
vbi culpa nō est di. 5. ad ei^o ⁊ ititulat^{ur}

De.

De. multo g magis ubi dubitat an
sit culpa: et qualis culpa bone metis e
culpa agnosce. Et io in tali casu tutu
est post tale negatione penite idistin
de tanq de tali qle est: vtputa sb tali
distinctione si mortale est taq de mor
tali: si veniale taq de veniali.

zzz **Altz** satisfaciendu sit detractorib? qb?
mois sibi pot: cu dicat De. q vocadi
sunt detractores et trahle admonedi
eisque satisfacere omnib? mois debem?
scientes q de iudeis vitas dicit. Ne
forte scandalizem? eos. Rndz Alex. de
ales in scdo in tractatu de vitio de
dof. q satisfactio accipit duob? mois
Uno mo e in remediū pprii peccati.
Alio mo est in cautela alieni. Qn est
in remediū pprii peccati no opz iustu
satisfacere peccatori q dehit. Qn ho e
in cautela peccati alieni oz satisfacere
excidē cam scandalī fm q scandaluz est
dictū vel factū min? redū pbes occa
sione ruines: si ho non oio pot strahi
ocasio in ipsis detrahētib? faciendū ē
bz osiliū euāgelij. dixit. n. dñs dicenti
sibi: scil q audito hoc vbo scandalizati
sunt iudei. Sinite illos ceci sunt et dices
cecor et ceca.

De restoe qua vn? p alio tñe.

zz4 **Q**uero an pat teneat ex de
ctu filij facto cu extraneo: si est
vlu in vtilitate patris. Rndz
Jo. de pla. insti. q cu eo. s. In re at q
sic qtu est vlu i vtilitate patris: vn si
totu est vlu i vtilitate patris i solidū
tñe pat. Si p pre tñe. et io qn ouertit
i re necessariā pri pr tñe: puta si recipit
pecuniā mutuo p soluendo creditori
patno ho vel putatio vt. l. z. s. in re
ff. de in re vso. vel vt re patris vl dñi

ruete reparet: sec? si domū exornauit
expēsis volūtariis: qā n dicit vlu nisi
ex mādato dñi fecerit: s pater tñe di
mittere auferrit: si sine lesioe dom? au
ferri possit: vt. o. l. z. s. si si mutua. Itē
teneat pater si recipit frumētuz ad ali
moniā familie patris vel vestimenta
ppuit p familia patris: vel p se bz cō
suetudinē patris. s. fm modū quo pr
cōsuevit eū iduē: vt. o. s. i re aut. etiā si
illud frumētū ēptū et repōitū i horreū
patris corruptū sit: qā sufficit q vtilit
emit. vt. o. l. z. s. idē labeo. vel si filius
mutuā pecuniā accepit p dotāda
filia sua vel sorore qtin? auus p filia
vl nepte datur? sit: et creditor hoc aio
mutuauit: vt patris negociū gereret:
vt. ff. de in re vso. l. et aio. s. si. cū. l. se.
de hac mā vide p eūdē insti. de adio.
s. in psonā. Quid si fili? vel su? dece
pit creditore: asserēdo se velle vtere i
vtilitate patris vel dñi nec conuertit.
Rndet idē Jo. q nō tñe pater vl dñs
ēt si seru? vel fili? sic accipiens fuerit
cōsuet? cōuertē: vt. ff. de in re vso. alias
q cū eo. l. q si seruus. s. s. si sic accepit
nec caliditas et malitia filij vel sui no
cere patri vel dño dz. Quid si mutu
aui frumētū patri vel marito: ex quo
nutriuit filios vl vxore: an vxor et filij
i vtilitū teneat qsi i eoz vtilitate vlu
sit. Rndz idē vbi. s. q n. s. bar. t. z. dñi
i. l. cū is p illū tex. ff. de adi. ide. Quid
si mutuauit. io. filiofamil? i re patris cō
uertēdā et ipse lusit: deinde reuocat: et in
re patris ouertit: an idē m teneat pr
de i re vso. Rndz idē vbi. s. q nō per
glo. i. l. minor. z. s. anis filiofamil. ff. d
mio. qsi ex noua acqsitoe n ex mutuo
dicat lada vso: p quo facit lex. qd g

ff. de dona. inter viz 7 vxore. hoc hū
 dicit Bar. in. d. l. minor. si i alio ludo
 ex iuallo vicit: sec? si icotinēti i eodez
 ludo. ar. l. pleriq. ff. de ritu nup. quēo
 an pat teneat p filio cōdēnato i iudi
 cio ex delicto soluē cōdēnatōz de sua
 legitima. Rndz Jo. insti. de obli. que
 ex qsi dēta. s. fili. q. nō: vt est casus i
 l. si condēnam. ff. de noralib? actio.
 vide etiā p eūdē insti. p q s psonas no
 bis acqrit. s. fili. S3 qd si pat dēt i
 decurionatū filij: vic q tñt p eo i soli
 dū de idēnitare reipublice: 7 ēt ipsius
 patris heredes: facta tñ p? excusatiōe
 de ipso filio pncipali debitorē. l. i. E. d.
 decuriōib? l. i. io. Et dicūt decuriōes
 fm Jo. a. cōsiliarij q hnt deliberare cū
 pōrib? cuiuscūq. ciuitatib? l. i. ff. d. de
 cretis ab ordie faciēdis. Quid si filius
 n?rit in vtilitatē patris: s. h3 peculū
 ipse filius: nūqd pater tñt de peculio
 Rndz idē isti. qd cū eo. s. pterea. q sic
 deducto tñ p? qd patri debet. l. sed si
 dāni. s. peculū. ff. de peculi. Et hoc i
 telligūt de pfectio. Similit tñt pat
 ex maleficio filij d peculio qñ peculū
 est locupletatū p ipiū maleficiū: puta
 p furtū factū a filio. l. 3. s. ex cā furtia
 ff. de vdi. fur.

1225 Quid de mercatorib? 7 alijs artifi
 cib? q pponūt institores suis apothecis
 an ex eoz dētib? teneat. Rndz idez
 vbi. s. s. institoria. q sic si dētib? noie dñi
 facti sūt: 7 maxie qñ i eoz vtilitatē est
 hū. vt. l. qdūq. s. i. 7. 2. ff. de instito. 7
 l. 2. eo. ti. vñ si scribat in li. q apd mē
 sa sui dñi Titi? h3 cētū i depōito tñt
 dñs.

1226 Quero an dñs 7 pat teneat ex con
 tractu gesto p seruū et filiū eoz iussu

Rndz idē vbi. s. s. i. 7 si. q sic. vt. l. i. ff.
 q iussu: nā pater 7 dñs vidēt dēhere
 cū p aliū dēbūt: vt i reglā iuri. q p aliū
 facit: 7 dēbētes similit vidēt dēbē cūz
 pponēte qñ cōbūt cū pposito: vt. l. si
 istitorē. ff. si cer. pet. Idē in exercitore
 nauis. l. i. i. pñ. ff. d. exercitoria. Idē qñ
 hū est in vtilitatē aliquoz istoz. l. i. i.
 pñ. ff. de in rem hō.

1227 Quid de fideiussore: an pncipalis te
 neat ei ad restōez ei? qd p eo soluit.
 Rndet Jo. de platea q sic insti. de fi
 deiusso. s. si q s at p illū ter. S3 nūqd
 fideiussor pōt soluē spōte 7 n? expectat
 q fiat sibi mādātū. Rndz idē vbi. s. q
 sic: put dicit glo. i. d. s. si q s autē. Ina
 tenet aglscē bonaz fidē. l. idēq. s. fide
 iussores. ff. mādātū. S3 qd si iudex per
 iniuriā aliqūē dēnauit an possit agē
 mādātū. Rndet idē q nō: si n? appella
 uit. l. si p ea i fine. E. mādātū. Quero
 an fideiussor possit repetē vñal a debi
 tore q s p eo soluit. Rndet Jo. an. i. q
 mercuriali i reglā dānū: qd quis sua
 culpa sentit libro. 6. p cui? itelligētia
 dñs Lau. pōit plures clusiōes extra
 ctas ex Jo. an. Idāma clusio n? repe
 tit a debitore fideiussor vñal q s soluit
 creditor: nec aliud idebite solutum si
 obligatiōē fideiussoris debitor igno
 rauit. l. si q s. ff. de negl. gl. Secūda n?
 repetit fideiussor a dbitore sciēte 7 cō
 tradicēte vñas suo solutas creditori:
 nec etiā sortē vel qd aliud vtilit ipē
 sū est. ff. mādātū. l. si p te. 7. l. si remune
 rādi. s. si passus. E. de negl. gl. l. si. pl?
 est eiz dēdicē qñ n? cōfētre: vt i. c. sicut
 tuus: de symo. 7 i. c. petr. de homi. fa
 tuus eiz fuit in gerēdo negociā debi
 toris eo inuito. Tercia conclusio non
 repetit

repetit a debitore sciēte 7 patiēte: si nō
mādāte obligatōz fideiussor vhas: vñ
in debitū solutas vel solutū creditori
qā sibi imputet i hoc: qā se obtulit ad
soluēdū indebitū. ar. c. bona fides: de
deposito. 7 ff. eo. l. i. Repetet tñ fortez
7 debitū qd soluit. E. mādati. l. fide-
iussor. 7 ff. mādā. l. si remunerādi. §. si
passus. Quarta cōclusio nō repetit a
debitore sciēte 7 patiēte: et mādāte
ipz obligari tātū p forte fideiussor sol-
uēs vhas: tñ qā fines mādati excessit:
vt. ff. mādati. l. diligēter: tñ qā ad illas
obligatō nō erat vt ff. de fideiussori. l.
fideiussor: 7. E. e. l. 7 fideiussor. Quinta
cōclusio nō repetit fideiussor vsuras a
debitore sciēte 7 mādāte ipsuz in oēz
cām vel simplr obligari: siue fideiubē
gñaliē: qā i gñali mādato nō includit q
se obliget ad idebitū scz ad vsuras de
quo ēt i spāli vñsimilit nō mādastz. ff.
de codi. ide. l. si pcurē. 7 c. fi. d. officio
vica. l. 6. 7 c. i. gñali: de re. iu. l. sexto.
Sexta cōclusio nō repetit a debitore
sciēte 7 mādāte p vhis fideiuberi ipe
fideiussor soluēs vhas si nō iurauit cre-
ditori vel interfuisse debitoris ppter
pignora data vñ aliā cāz: 7 hoc i foro
iudiciali: si i foro sciētie sz theologos
tñ debitor fideiussorē suare indēnē
Septima cōclusio q repetit fideiussor
vhas a debitore sciēte et mādāte ipm
p vhis sñ noie sortis iclusis: vt ē mo-
ris obligari siue fideiubē qñ iuste cre-
dere potuit illas esse de forte: puta qā
mutuabat creditor de rez ducatos: et
dixit i istrumēto de zo. p qd fideiuf-
sor se obligauit qñ iuste credē potuit
illos esse de forte. et de pñp. c. quia
vñsimilit. ff. de pñb. l. cū idebito. et sic

intelligit Jo. an. decretalē secūda de
fideiussoribz. Octaua cōclusio q fide-
iussor repetit vhas solutas a debitore
sciēte 7 mādāte nomiatz pro vsuris
fideiuberi si iurauit illas soluē. Et hec
est cōis opio: qā rōe iuramēti nō pōt
fideiussor recipe cōtra creditorez vhas
petētē: vt i. c. debitores. de iure iurā. l. 3
qdā dicāt hoc vñ si nō potuit petere
absolutionē a iuramēto p decretalē. i.
d. iure iurā. Et ita sentit Ihosti. in sū.
de fideiussor. §. ad qd fideiussor. 7 spe.
in ti. de fideiuss. §. i. vñ qd de fideiuf-
sore. Alij dixerūt q neutro casu a de-
bitore repetit: l. 3 tñ a creditore cui sol-
uit: si pñmā approbat Jo. an. respōdēs
ad secūda q l. 3 fideiussor teneat exi-
pce: nō tñ ē iure expssū q teneat agē
Itē fideiussor pōt omittē exceptōnez
inhonestā ex psona sua. ff. mādati. l.
idē. §. gñali: et bñ facit: vt. ff. c. l. qñt
muti. a. s. icipit sñ vhis. Abi dicūt q
bñ facit fideiussor pces pudori suo sol-
uēdo vsuras qz pmissit: l. 3 i stipulatōe
non venerit 7 illas repetit. Si q pōt
omittē exceptōez multo magi actōez
si talis exceptio grauaret opionē suā:
posz enīz a vulgaribz de fidei fractōe
notari de iure iurā. c. tua. q sibi nō ex-
pedit: vt a. s. cū ipse idiguerit iueniāt
creditores. Ihabet q fideiussor opionē
soluēdi vel absolutōez petendi a iura-
mēto. Ad tertiā opionē. Rndz sñ
q hēt opionē licite repetēdi a debi-
tore ex quo licite soluit forte enim exe-
crat litē cū creditore qd ē omēdabile
de vbo. signi. c. 2. l. 6 ff. de alie. iudi.
litē si. Et sic bñ concordat Jo. an. l.
qñt mutius: que videbatur obitare
Iretea nihil pñpū hēt fideiussor

q̄ sine culpa soluit ad illū q̄ fuit i c̄lpa
 Nonā cōclusio repetit a debitorē sciē
 te ⁊ mādātē nominatiz p v̄is fidei
 iuberi ipse fideiussor v̄sal creditori so
 lutas: ē si non iurauit creditori illas
 solue: s̄ ipse fideiussor debitor indēni
 tatē iurauit: vel etiā si dictā idēnitatē
 nō iurauit: dūmō aī ppter pignora
 data vel aliā cāz debitori fuerit expe
 diēs vsuras solui: vt. ff. mādati. l. si q̄s
 p eo. ⁊ sic legit i hosti. decretalē pue
 nit de fideiussorib⁹. Decima cōclusio
 q̄ omni calū quo pōt a debitorē fidei
 ussor vsuras repetē d̄z itelligi si non
 interuenit fraus p̄sone ad p̄sonā. l. p̄
 sone se cōstituētis fideiussorē: vt facit
 q̄nq̄ vn⁹ v̄sari⁹ vt alē lucres: vt nō.
 de pui. c. quanto. ⁊ i. c. significāte. de
 pig. p. Jo. an. Undecima cōclusio q̄
 omni calū quo fideiussor a debitorē
 v̄sas repetē neq̄t illas repetet a credi
 tore cui soluit. ff. mādati. l. si fideiussor
 s̄ in omnib⁹ fm Jo. an.

228 Quid de illo q̄ eximit: vel corporaliter
 s̄b̄bit vel arripit vel alio m̄ fugē facit
 debitorē detētū tā p debito fisci q̄ p
 uari. R̄ndet Jo. de pla. in. l. quotiēs
 de exac. tributo. l. i. io. q̄ tñē illd⁹ totū
 qd̄ ille debebat fisco vel puato vt dic
 ter in dicta. l. quotiēs.

229 Quid de occultante officialē tēpore
 sindicatus vel eius officialis. R̄ndet
 idem vbi. s̄. q̄ tenet in quadruplū f̄z
 Bal. l. z. ⁊ Bar. C. de assesso.

230 Quero utrū vxor teneat si maritus
 male administret officiū publicū. dic
 q̄ nō. tex. ē in. l. vxorez. C. de decurio
 li. io. naz regula est q̄ vxor nō teneat
 p marito. l. ob maritoruz. C. ne vxor
 pro marito: ⁊ ecōuerso maritus non

tenet pro vxore nisi quādo nutrit se
 cūdo nupsit nō reddita rōe: nec pui
 so pupillo de tutore. l. z. C. in quibus
 causis pign⁹ ta. contrahit.

231 Quid de vxore que fecit furtuz ante
 matrimoniū: vel etiā post per se:
 vel cum viro. Et quid si vir solus fu
 ratus est aliquid ⁊ vxor p̄cipauit cō
 sentiēdo vel comedēdo volūtariē vel
 inuite: nūquid licebit vxori de rebus
 cōbul sibi ⁊ viro satisfaccere eo inuito
 dānificato. R̄ndet Donal. in lum. in
 c̄datu restitutionū in v̄bo restitutio
 furti faciēda est: q̄ vbi de cōsuetudie
 regionis vir et vxor cōmunicant sibi
 debita ⁊ credita ex contractu vel ma
 leficio: si res furtiua quam mulier s̄
 ripuit ante matrimoniū vel post ma
 trimoniū sola vel cum viro: vel quia
 vir solus s̄b̄ripuit ante matrimoniū
 vel post: ⁊ stat adhuc in eoz ptātē d̄i
 cēdū q̄ potest illaz rem restituere v̄o
 dñō eius cōtradicēte marito. Si autē
 cōsumpta est: vel si vir solus furatus
 est: ⁊ si mulier p̄cipauit cōsentiēdo
 vel comedēdo spōtanea vel iuita pōt
 vxor si vir nō cōtradicat negociū ma
 riti gerēdo ⁊ se ipsaz liberādo estima
 tionē rei cōsumpte restituere v̄o dñō
 latenter de cōmunib⁹ bonis: si aliter
 nō potest: nec erit furtū: quia non est
 fraudulenta cōtractio nec animo lu
 crificiēdi: phibēte autem viro nō est
 faciēda h⁹ mōi restitutio f̄z quosdaz
 cum ipsa nō habeat rerū administra
 tionem de rebus cōmunib⁹ s̄ marit⁹
 si tamen in hoc casu faceret restōnez
 de reb⁹ cōmunib⁹ bona fide latenter
 non est dicendū q̄ esset ei penitētia
 iniungēda quasi pro mortali aut q̄
 peccaret

peccaret mortaliter. i. 4. q. 6. c. fi.
Quero an notarij officijes instrumenta
 usuraria teneant ad restitutionem. Rndz
 Alex. de alexa. q. cartarij q. solu stant
 pro illis qui volut recipere mutuū ab
 vñario nō tenent: qui vñ pro arte et
 lucro vñarij tenent. si tñ sic sūt coopati
 ad hoc q. absq. eorum coopatiōe illa
 usuraria pñtatio nō esset facta: inter p
 cipuos autē coopatores censendi sūt
 pñcipes q. in fauore vñarioz cogūt
 reddi vñas: aut ex quoz indebito fa
 uore potenti vñuras exercēt. Notarij
 vñ qui scienter faciūt cartas de debi
 to vñuraz: ac si sit debitū legitimū et
 absq. vñā tenent reddere vñuram acce
 ptam quia eoz instrumentū ē efficacit
 coopatiū ad hoc vt vñurario soluat
 vñā. Si vñ in nota vñ in instrumēto
 factū est expressa mētio de vñura: tñ
 nō tenent: q. tunc nō coopant: nisi vbi
 esset cōsuetudo per talia instrumenta
 cogere debitores ad soluēdas vñuras
 vñarijs. Cōcor. giral. obdonēsis. vide
 Archi. in. c. si q. obligat. i. 4. q. 4. et
 i. c. sicut n. suo. 46. vi. Et Jo. de lig.
 in. c. super eo. de vñuris.

Quid si filia dote in fraudem credi
 torum. Rspōdet Jo. de pla. insti. de
 actio. s. rurius. q. talis dos reuocat a
 creditorib: et gener tenet eis ad resti
 tutionē. ff. que in frau. credi. l. si. s. i.
 C. eo. l. z.

Quid de viro qui accepit filiā rapto
 ris vel vñurarij in vñore. vide. s. s. 65.

Quid de sepeliētib: vñurarios. vide i
 vñbo exco. z. et s. iz.

Quid de ministris vñurarioz. Rndz
 Virar. obdonēsis. q. si absq. omni
 induciōe tradūt eoz pecuniā ad vñā

nec postmodū coactiue exigunt eam
 nō tenent fm quodā restituere: nisi
 solū illa que sibi de vñuris retinuisset.
 Illi vñ q. p iudicia et litigia coactiua
 eas exigunt tenent: quia isti efficaciter
 coopant: et pñi sunt soluz quasi vasa
 intermedia ita q. absq. ipsis ille vñure
 fieret et darēt. Quidā tñ distinguūt
 de ministris: q. qdaz sūt ad vtilitatē
 officij vñurarij destinati: ita q. apud
 eos residet quasi pñcipalis auctoritas
 oñi sui: et istos dicūt teneri. Quidam
 vñ sunt ad solum actualē et manualē
 tributōem mancipatiuita q. ipsi non
 tarant pñi vñurariū: nec cum eis con
 trahit padum de vñura: q. quis ipsis p
 sentibus et pecuniā tradētib: fiat. Et
 tales nō tenent restituere ppter causaz
 predictam licz mortaliter peccēt. vide
 in vñbo vñura.

Quid d. pcuratore tutore et curatore. 77
 Rspōdet Ihostiē. in sū. in ti. de vñis.
 s. fi. in fine. et Hoff. e. ti. s. item qd si
 q. s. et Archi. in. c. sicut nō suo. et An. d.
 but. in. c. michael. extra de vñis. et ita
 dicit Lau. de pinu. in practica seruari
 Et dicunt omnes pñdicti doctores q.
 solum tenent in subsidium ad restōnem
 vñuraz quas extorsērūt. i. qñ pñcipal
 nō est soluēdo: als nō. Inno. vñ i. d.
 c. michael. distinde tenet q. tenentur
 Monal. vñ dicit q. tenent qñ pñcipal
 nō est soluendo: vel nō vult soluere.
 vide. j. vñura.

Que restitutiōe edificatiūz in solo
 suo cū dāno vicini.

Quid de his qui edificant in
 solo suo cū dāno vicini puta
 q. pñcidit venas putei vicini
 que transiunt per domum edificātis

vel alteri⁹ tollit edificiū: vel obfuscat
luminib⁹ vicini domū. Rūdet glo. i
regula iuris li. 6. locupletari nō debz
aliq^s cum alteri⁹ iniuria vel iactura:
dici solz cū facio aliqd in meo ex quo
ali^j noceo aut imitto: puta trabez in
alienū parietem: 7 tūc nō licet: vt. ff. si
serui vendice. l. si testatrix. 7. l. alti⁹. Et
de huius. vbi dicit. In pariete dō tuo
si fenestram vi vel clam fecisse cōuin-
cat q^s sūptib⁹ suis: op⁹ tollere 7 inte-
grū parietem restituere compellit: et
loq^r de eo q^d fenestram facit in piete
vicini: vt. l. in patres. Et. d. serui. rusti.
p^rdio. dicit q^d p^rmittit q^s aquaz ducē
de flumine publico: ita demuz si sine
alteri⁹ iniuria illud fiat. 7. ff. de serui.
ur. p^rdio. l. si fistulā: aut nō imitto nec
op⁹ facio in alienū: sed in meo 7 tunc
aut id dolo facio vt noceam alteri: et
tūc phibeor. ff. de aqua. plu. ar. l. i. aut
nō facio dolo: sed solum eo p^rposito:
vt mihi p^rsit: l. 3. per illud alteri noceā
7 tūc nō phibeor. vt. ff. de aq. plu. ar.
l. i. si dēq^s. vbi d^r deniq^s marcell⁹ ait
cū eo q^d in fūdo suo fodiēs vicini fōtē
auertit nihil posse agi: si non animo
nocendi vicino: sed suū agrū meliorē
faciēdi id facit. Nam q^s pōt eleuare
edificiū suū vsq^s ad celū. Unde in. d.
l. alti⁹ dicit. Alti⁹ q^ddem tollere edifi-
cia: si dom⁹ fuitutē nō debeat dom⁹
ei⁹ minime phibet. Et cor. etiaz glo.
in. c. cū ecclesia vulturana. de electiōe.
in d^rbo iniuriar. 7 in. c. nisi spālīs. de
auctoritate 7 vsu palij que dicit q^d q^s
potest vti iure suo: etiam si alteri no-
ceat: dūmō nō faciat animo nocēdi:
sⁱ qⁿ aliq^s sibi nō pdest: 7 alteri nocz
nō debz q^s audiri. l. in fūdo. ff. de re.

vedica. vide. s. s. 124.

**De restitutione edificantiū in
alieno solo de sua matia 7 alijs
multis casib⁹.**

Quid si aliq^s edificat i aliēo 229
solo de sua materia an dñs
terre teneat ad restōem edi-
ficij: vel edificat i suo de aliēa materia
an teneat ad restōem materie. Rndz
idem Jo. de pla. insti. de rez diui. s.
cū i suo. p. ter. 7 glo. ibi. q^d aut q^s edi-
ficat in suo solo de aliena materia: et
habet locū q^d dicit in dicto. s. cūz in
suo: q^d efficit dñs edificij: cū edificij
cedat solo: nō autem efficit dñs ma-
terie. s. tignoz 7 lapidū: imo remanz
dñs qui pmo erat: sed licz remaneat
dñs nō tamē pōt vendicare materiā
puta tignū. i. suam trabem positā in
edificiō. etiam si edificās vellet tignū
eximere 7 sibi restituere: 7 hec ē ratio
s. ne edificij deforme^r ruina: vt. d. s.
cū in suo. 7. l. z. Et. de edi. pua. 7. l. p^rel
pvince inscriptis ispedis. ff. de offi.
p^ridis. sed edificās tenet ei ad estima-
tionem tigni: vt. ff. de tigno iniūdo.
l. i. sed si fecit sciēter 7 mala fide tūc
furti: nō tamē tenet eximere sed esti-
mationem prestare q^d tūm dñs tigni
iurauit: vel si velit domin⁹ expectare
donec edificium ruat: poterit postea
suam materiā vendicare: si eius esti-
matōem nō fuerit consecutus. Et su-
miē hic tignuz pro omni materia ex
qua sit edificij: vt cōprehēdit trabes
domus 7 vinee ex q^b sunt p^rgulata
7 tegule domus. l. i. ff. de tigno iniū-
do. At quis edificat in alieno solo de
sua materia 7 habz locū. s. ex diuerso
insti. de rez diui. quia domus etiam
edificiū

edificiū efficiē eius cuius est solū sicut
in precedenti casu: sed dñiuz materie
p̄dit edificans: 7 ideo d̄rrupto edifi-
cio nō potest materiam vendicare: si
si edificans est in possēsiōe edificij: et
dñs soli petit solū 7 edificiū: si edificat
fuit cōtinue male fidei nullam habet
exceptionē nec remediū ad aliq̄d
sibi retinēdū: quia est in culpa sc̄eter
edificādo in solo alieno ideo donare
videt̄. Si autem fuit continue bone
fidei sibi cōsultur opere retētiōis per
exceptiōem doli: vt nō teneat restituē
edificiū: nisi dñs soluat sibi p̄tium
materie 7 mercedem magistror̄. Si
autem fuit a p̄ncipio bone fidei 7 tpe
edificij male fidei: tūc eligit quedam
media via: vt dicit glo. in. d. §. ex di-
uerso sc̄z q̄ possit tollere edificiū sine
dispendio dñi soli: vt. l. iulian⁹ scribit
si in alienā. ff. de rei v̄. Aut q̄s edifi-
cat de aliena materia in alieno solo:
7 habet locum. l. z. de rei v̄. 7 similiē
dñs soli efficiē dñs edificij: sed nō ma-
terie: ideo d̄rrupto edificio mā eius
revertit̄ ad p̄orem dñm siue bōa fide
siue mala edificiū fuerit cōstructū: vt
d. l. z. Sed interim potest agē cōtra
dñz soli ad instar tigni iniūdi: 7 etiā
cōtra edificantem. i. materiā alienaz
stipitiētem mala fide: et vno solvente
alter liberat̄ sicut in tigno dicit̄. insti
de re. dñi. §. cū in suo.

¶ 240 Quid si q̄s plantet plantā in alieno
solo. R̄spōdet idem vbi. §. si ticius
q̄ siue q̄s plantet alienam plātam in
suo: siue suam in alieno: plāta efficiē
dñi postq̄ egit radices nō ante: et iō
nō tenetur ad restōem arboris. Item
arbor mea que est in campo meo vel

in cōfinio campi mei si agit radicem
in fundo tuo efficiē tua. Et si cōter i
tuo 7 meo efficiē cōis: q̄a arbor intel-
ligit̄ esse illius in cuius fundo egit ra-
dices. Et sic mutatiōe radicū de vno
fundo in alterum mutat̄ 7 dñiuz ar-
boris: vt. d. §. si ticius. 7. ff. e. l. adeo. §.
fi. Et hoc si arbor viuit 7 alaf ex radi-
cibus nouiter p̄cedit in campo tuo
Si autē viuit 7 alaf pro maiori pte
ex p̄mis radicibus mei campi: tūc re-
manet mea cū a meo campo traxit
origine: l̄z postea aliquas radices ege-
rit in campo tuo. l. si plures. §. si. ff. ar-
bor furtiz celaz: 7 in glo. in. d. §. si ti-
cius. an p̄pria auctoritate possum inci-
dere radices: quas tua arbor egit in
campo meo: vel incidere p̄pria aucto-
ritate arborem tuam que pendet sup
domum meaz. Dic q̄ cū auctoritate
iudicis possum: al̄s nō vt. d. l. si pl̄s.
§. penultimo. nisi p̄mo tibi denūtiēz
vt tollas: 7 est consiliū vt de hac de
nūtiatiōe fiat publicum instrumētū:
7 te negligente remouere possum: et
p̄pria auctoritate incidere: non solūz
q̄ super excurrit domū meaz: s̄ etiā
a stirpe 7 mecū ligna portare nemie
phibente. l. i. §. si arbor. ff. de arborib⁹
cedēdis. Et similiē edificatū in aliēo
q̄ pendet. §. meū nullo iure fuitut.
nō possum tollere p̄pria auctoritate. l.
quēadmodū. §. si p̄cedū. ff. ad. l. acq̄l.
7. l. cōclauē. ff. de dāno ifecto. nisi p̄ce-
dēte dicta denūtiatiōe vt. d. §. si arbor
Quid autem si sunt vel due arbores
vnite in eodem stipite: an appellabit̄
vna arbor vel plures. R̄ndet idē vbi
§. i. Dic si iunctura 7 cōiunctio apparz
super terram censet̄ vna: al̄s censet̄

plures. l. si gemina. ff. arborum furtim
celaz: et ideo tunc puniat de damno
dato in duplici arboze extra formā. l.
vel statuti.

¶ 241 Quid si seminaui in agro tuo frumē
tū meū. Respondet idem insti. de re.
diui. §. qua rōne. q. siue bōa fide: siue
mala efficiat tuū: nam semen cedit solo
postq. coluit: sed si seminaui bōa fide
ope retētōis: si sum in possēsside possū
mibi cōsulere: vt nō pmittā te tollere
nisi soluas ptum et impēlas: vt dicto
§. qua rōne. et nō solum sata p alium
cedunt solo sed etiam semina et plāte
que ex se nascūt: diuina tamē natura
coopāte cedūt solo: vt notat glo. ff. e.
l. qua rōne. §. si. Quid autem si quis
seminat alienū semen in alieno solo:
vel plātat alienam plantaz in alieno
solo: qbus casib⁹ etiam semē et plāta
cedūt solo cōtra quem agam an cōtra
plātātem et semināte: an cōtra dñm
soli. Dicit glo. in dicto. §. qua ratōne
q. cōt dñm soli. vnde vsus. Quicqd
plātat seris edificatur. Omne solo ce
dit radices si tamē egit.

¶ 242 Quid si scripsi i aliena carta: vl pinxi
in aliena tabula. Respōdet idē insti.
de re. diui. §. littē. q. qualitas semper
cedit sūtātē cū sine ea esse nō possit:
vnde scriptura semp cedit carte et pi
ctura tabule: et sic liq̄dum cedit arido
ta: in pictura q̄ in carta. ff. de rei vē.
l. in rez. §. sed et id qui. vel i scriptura:
et eaz pificat picture et dicto. §. littere
ver. sed necesse. et ver. in oibus. Ifallit
autem in vno casu. scz quādo q̄litas
est p̄ciosior q̄ ipsa sūtātia: q̄a tūc per
p̄ualētiā qualitas trahit ad se sūtā
tiā: quia tunc plus est in man⁹ ope

q̄ materia. l. mulieris. §. pe. ff. de vbo
signi. et ideo vbicūq. scriptura est p̄
ciosior q̄ carta: tūc carta cedit scrip̄e
et ideo cum hodie scriptura cōiter sit
p̄ciosior carta debet cedere scripture:
vt tenuit glo. ff. e. l. qua rōne. §. littere
liz tenuerit oppositū insti. de re. diui. §.
littere. Similiter vbicūq. pictura ē p̄
ciosior tabula trahit ad se tabulā p̄p̄
p̄ualētiā: secus si nō est p̄ciosior: q̄a
si sit quedā pictura rudis et informis
ideo notāt tex. in dicto. §. littere. facit
m̄tionē de nobilissima pictura: et de
vili tabula: sed remota hac p̄ualētiā
quia scriptura vel pictura sit paril vel
minoris pretij cū carta et tabula: tūc
semper cedit carte et tabule veluti siue
sūtātē: et qd dixi de p̄ualētiā itellige
de p̄ualētiā cōi nō singulari: q̄a talez
singularitatē nō cōsiderauit legillator
puta q. quis faciat sibi scribere litteris
aureis qd cōi nō fit: vnde liz tūc scri
ptura p̄ualeat et sit p̄ciosior carta: tūc
q̄a est singularis: nihilominus cedit
carte: vt dicto. §. littere. i p̄ncipio. Itē
attēde q. aliud est in pictura rei imo
bilis: puta muri quia tūc pictura licet
sit p̄ciosior semp cedit muro: vt tenet
glo. in dicto. §. littere. Ille ergo q. scri
psit in carta aliena sciēt et mala fide:
nullo iure potest sibi cōsulere p̄ esti
matōe et solutōe scripture: nec p̄ adēz
si nō possidet: nec p̄ exceptōēz si possi
det: cum donasse videat. insti. de re.
diui. §. certe. v. sciēt. sed qui scripsit i
carta aliena ignorāter et bōa fide pu
tans cartam esse suaz: si possidz cartā
scriptam potest se tueri exceptōe cōtra
dñm carte eam petentē denegando
ei restituere: donec sibi soluat pretij
scripture

scripture: si si scriptor nō possidz cartā
scriptam: sed dñs carte potest agere
extra dñm carte actione facta vt dicit
glo. in dñbo bona fides. Et siccludit
q si ille q scripsit bona fide in aliena
carta credēs esse suam: siue possideat:
siue nō possideat tenet dñs certe ei sa
tisfacere pro scriptura. Sed qd si bōa
fide scripsisti vel pinxisti multū infor
miter et vitupose i mea carta pulchra
vel tabula: et ego nolo scripturaz vel
picturam turpissimā: sed estimationē
cartaz vel tabule an tenearis soluere
glo. in. l. non solum. ff. de rei vendi.
dicit q nō si fuit bone fidei possessor:
per. l. si quid possessor. ff. sicut autē. ff.
de petitōe hereditatis: vbi dicit q qd
nō debet culpā de administratione
rei quam tenet vt suam bona fide. et
sic nō debet teneri: nisi in q̄tuz est lo
cupletior: sicut possessor hereditatis et
cōuēt? dicitōe idebiti. l. in sūma. ff. de
cōditione indebiti.

243 Quid si qd ex aliena materia vel sua
et ex aliena fecit materiatum: puta ex
alienis assidib? fecit capsam. Rñdet
idem insti. de re. diui. ff. cum ex aliena.
q materia cedit materiato: q̄do tale
materiatū nō est reducibile ad p̄maz
materiam: et sic faciens materiatum
efficit dñs materie nec tenet ad resti
tutionem eius: sed si est reducibile tūc
materiatum cedit materie: q̄a materia
tūc nō dicit quodāmo assumē nouā
formam sue spēs: ex quo de facili est
reducibilis ad p̄mam materiam. Ad
hoc tamen vt materia cedat spēi sue
materiato: vt sic faciens materiatum
efficiat dñs matie. tria sūt necessaria
que ponūt in glo. in dicto. ff. cum in

aliena. scz q facies spēs ex aliena mā
faciat bona fide et suo nomine et q si
sit reducibilis ad p̄mam materiā: qñ
autem sunt duo facientes materiātū
vnus bona fide: aliū mala: vel si in
diuersis materijs: vel in vna p̄tim est
est habita bona fides: p̄tim mala. dic
q in ea re et p ea pte in qua cōcurrūt
predicta tria efficit faciētis materiātū
in alia re et in alia pte efficit dñi m̄ae
Item non solum post factaz spēm et
materiatum specificās efficit dñs. si
etiam efficit si spēs est in fieri. dñmō
rudis materie nomen exierit. vt dicit
glo. in. d. ff. cum ex aliena. et ff. e. l. adeo
ff. cum quis. Item nota ex dicto. ff. cū
ex aliena. ibi fructuz ad spicas reduci.
iuncta glo. in dñbo spicas. q frumētū
cedit specificanti. et sic trituras bladū
alienum bona fide putans suū efficit
dñs grani. et sic fm glo. corrigē. ff. e.
l. adeo. ff. cum qd. in fi. vbi dicitur q
excutiens frumētū de spicis nō adicit
nouam spēm seu formā sed que erat
latens detegit. Item nota q l3 facies
materiatur de aliena materia efficit
dñs materie. tamē q̄a nō est equum
aliquem locupletari cum aliena mā
tenet ad estimatōez materie. vt dicit
glo. in. d. ff. cum ex aliena. in dñbo spi
cas. Item nota q appellatōe m̄ae nō
cōtinet materiatum qd ad sui m̄am
nō potest reduci. vt hic. et l. quesitum
ff. illud fortasse. ff. de le. 3. et sic videt
q si statutū phibet portare frumētū
extra distridum sū certa pena. q por
tans farinam nō icidit in penam. cū
farina nō sit reducibilis ad p̄mā māz
sed contrariū determinat Bart. in. d.
ff. illud fortasse. q̄a appellatōe frumenti

cōtineat farina: donec sit deducta ad
effectū finalem ad quem est inuenta.
id est donec fiat panis. ar. l. sicut lana
.ff. de leg. 2. contrarium tamen tenet
gaudin⁹ in. c. de rebus vetitis. 7 albi
de rosate. secūda pte statutoz. c. 5.

244 Quid si q̄s bona fide intexit: 7 fuit
vestimēto suo manicā: vel gyronem
de aliena purpura. Rñdet idēz insti.
de re. diu. §. si tamē alienaz. q̄ efficit
dñs illius purpure: liz teneat ad esti
mationē: vt. §. §. primo. q̄a accessoriū
sequit nām sui p̄ncipalis: vt in. c. ac
cessoriū. de reglis iuris li. 6. nec curat
an accessoriū sit maioris valoris q̄ p̄n
cipale. naz sepe amittit p̄ncipale p̄p̄
p̄ciositate accessori. l. 7 in emptiōe. ff.
de cōtrahēda emp. Et hoc q̄ nobili⁹
accedat viliori: 7 est hūz quādo pōit
loco accessori. Si autem vili⁹ appone
ret loco accessori nobilioz: vt vesti
mentū grossuz cā cōseruādi purpurā
tunc vestimētuz accedit purpure. Si
autem neutriū apponit gratia alteri⁹
tūc neutz alteri accedit: vt dicit glo.
in dicto. §. si tamen alienaz. Itē nota
q̄ liz dñs purpure intexte alieno vesti
mento amiserit dñiū: tamen si do
lose 7 furtiue fuit sibi strādā vel ab
lata potest agere de cōditiōe furtiua
contra surripietēz. vt. d. §. si tñ alienā.
maxime si talis surripies erat sartor
qui fecit vestimētuz: vt dicit glo. que
allegat coniuncta textui: q̄ qñ totus
pānus nō est posit⁹ in vestimēto p̄su
mis strād⁹ a sartore. qd notat oīa
sartores: q̄a est p̄sūptio cōtra eos.

245 Quid si q̄s cōfūdat vnam materiam
p̄p̄iā cum mā alterius. Rñdet idēz
insti. de re. diu. §. si duoz. q̄ cōfusiōe

querit dñiū 7 cōmixtione: 7 ideo si
volūtate tua cōfundero 7 cōmiscuō
meum vinum cum tuo vel cōflauero
meū argentum cū tuo: vel meū mel
cum tuo vino: vt fiat mulsz: 7 sic est
spēs tertia per se: vel meum argentū
cum tuo auro vt fiat electrū: vel etiāz
si p̄dicta sint confusa et conflata casu
fortuito: siue volūtate dñoz in oībus
casibus istis confusa 7 cōflata efficiūt
cōia: 7 si cōfusa 7 cōflata siue sint eiusdē
materie siue diuerse: 7 siue cōfūdant⁹
volūtate dñoz siue casualiter efficiūt
cōia: nisi separi possint: vt dicit glo.
Secus autem si alter dñoz vel extra
neus siue volūtate alterius dñi cōfū
dat: vel cōflet rem suā cū aliena bōa
fide faciēdo tertiā spēm: q̄a tūc nō est
cōis: sed efficit⁹ p̄p̄ia specificantis: vt
dicit glo.

De restōne fructū.
9 Quid de fructibus perceptis **246**
Rñdet idēz insti. de re. di.
§. si quis autem a nō dñi.
q̄ bone fidei possessor facit fruct⁹ idu
stiales suos: ideo eos cōsumptos re
stituere nō tenet. Sec⁹ in male fidei
possessore: 7 ideo cōclūde vna cū glo.
in. l. ex diuerso. ff. de rei vēdi. q̄ null⁹
possessor facit fruct⁹ nāles suos. l. fru
ctus. ff. de vñ. ideo eos extantes dñs
vendicat a quocūq̄: sed de cōsumpti.
non tenet possessor bone fidei: nisi in
q̄tum est factus locupletior: q̄a tunc
tenet ex equitate legis: si 7 me 7 ticiū
.ff. si certū petat: sed fruct⁹ idustriales
qui exigunt industriā 7 ministerium
hominis. vt segetes lac 7 lana 7 silia
bone fidei possessor cū tñ. 7 sine titulo
facit suos 7 eos lucrat⁹ p̄pter idustriā
7 culturā

et culturam: ut non possit ab eo aduo-
 cari. scz postq sunt consumpti: nec ad
 eoz pretiū tenet: ut dicto. § si q̄s aut
 a nō dñō. 7. l. bōe fidei. ff. e. 7. l. certū.
 .E. de rei vendi. si si nō sunt consumpti
 7 extant tenetur restituere ut insti. de
 officio iudicis. § illorū. sed male fidei
 possessor: si nō habet titulū tenetur: 7
 de consumptis 7 de extatib. l. pe. E.
 de condi. ex. l. 7 de p̄cipiēdis: ut dicto
 § illorū. sed si habet titulū similē tñf
 de cōsumptis 7 extatib. sed excusatur a
 p̄cipiēdis ppter titulū: nisi in quatuor
 casibus notatis in glo. in dicto. § Si
 q̄s autem a nō dñō: in q̄bus tenetur
 de p̄cipiēdis: etiam si habet titulū:
 puta si q̄s cōpulit aliquem per metuz
 sibi vendere. Itē si quis emit in frau-
 dem creditorū. Itē in eo qui sciēter
 emit contra p̄hibitionē legis vel sta-
 tuti. Item 7 quarto in eo qui sciēter
 emit a fisco nō solēniter. l. i. E. d. fide
 instrumētōz. l. i. io. ff. de rei vendi. l. si 7
 ptus. 7. E. eo. l. si fūdiū. Concor. No.
 in sū. in h̄bo fructū dīcēs. Ifructūz
 alij industriales: ut frumentū vinum
 oleum 7 similia. Alij nāles ut poma
 ficus 7 similia. Ifructū nāles nō facit
 suos possessor etiam bone fidei. An
 tenet reddere vniuersos postq̄ ince-
 pit habere cōsciētiam rei aliene. ff. de
 v̄fis. l. v̄lus. Item fructū dīcūtur qui
 sup̄sūt deductis expensis que sūt grā
 fructū querēdoz colligēdoz 7 con-
 seruādoz: 7 habet locum taz in bone
 fidei q̄ in male fidei possessoribus: et
 etiam p̄donibus. ff. de petitōe heredi-
 tatis. l. si aliqd. § fructū. 7. l. plā. i. fine.
 7. E. de fructu. 7 li. expē. l. i. in fine. nā
 nullus casus iteruenire potest qui hoc

gen⁹ deductiōis impediāt. ff. familie
 hercis. l. fund⁹. ff. solu. ma. l. fruct⁹. Itē
 fruct⁹ intelligūt deductis necessarijs
 impensis. ff. de opi. fuoz. l. i. fruct⁹. et
 ar. i. z. q. z. nobil. cū hac distīctōe. tñf
 bone fidei possessor. Necnō 7 omnis
 violentus tenet reddere omnes qui
 p̄banē ad eum puenisse. E. de rei vē-
 di. l. si fund⁹. Si hō fuerit violentus
 possessor tunc tenet restituē p̄ceptos
 7 eos qui p̄cipi potuissent p̄ hos pos-
 sessores. extra d. resti. spo. § uis. 7. c. cō-
 querente. 7 de officio delegati. c. cum
 cā. i. z. q. z. nō liceat.

Quid de asportatib⁹ fruct⁹ de cāpo 247
 alterius animo lucrandi. Rñdet idē
 Jo. de pla. insti. de obli. que ex delict.
 nal. § furtoz. q̄ potest accusari de
 furto per illum tex. 7 hoc qñ fructus
 sunt maturi. Si autem sunt imaturi
 tunc tenet de dāno dato actōe legis
 acq̄lee. l. si seruus seruū. § si oliuam. ff.
 ad. l. acq̄l. 7. l. nauta. § in quēcūq̄. ff.
 nautē cau. l. si fur descripserit. ff. de
 v̄lufruc. i. nā dānū distīguīt a furto
 q̄a furtum est amotio rei. Sed dānū
 est rei destructio secūdū Bal. in. d. §.
 si oliuam.

Quid de inasore rei alteri⁹ immobilis 248
 vacat. rñdz Jo. de pla. insti. ui bonoz
 raptorū. § q̄a tñf. q̄ tenet eā restituē
 cū fructib⁹. l. si. E. vnde vi. 7 hoc si do-
 lose occupauit: si autē sine dolo tñf
 eam restituere sine fructib⁹. l. inuasoz.
 .E. vnde ui.

Que restitutōe alienatōis i fraudē
 creditorū facit.

Quid si fiat alienatio in frau 249
 dem creditorū: puta debitor
 donat ut creditores p̄uetur

sibi debito. Rñdz Jo. de pla. insti. de
acti. s. rursus. q. talis dōatio reuocat
et p. dñs accipiens tenet ad restōnem
l. si autē. s. simili modo. et l. ait p. tor
secūdo Rñso. ff. que in frau. credi.

**De restitutione alienationis facte
per metum.**

250 **Q**uid de illo qui metu opulit
aliquem ad alienādū. Rñdz
idem insti. de actōe. s. Item
actio de eo qui met⁹ cā. q. tenetur ad
restōem rei cū omni cōmoditate pce-
pta: vt. l. metū. s. h. Et qd met⁹ causa.
et l. met⁹. ff. ex qb⁹ cau. maio. Et req-
rit q. fuerit met⁹ q. possit cadere in cō-
stantem virū scz timor mortis et cru-
ciat⁹ corporis: vel simul q. totū residz
in iudiciis arbitrio: vt. l. z. in fi. cū qnqz
legib⁹ sequētib⁹. ff. qd met⁹ cā. et est
glo. magistra. et ordinaria in. c. cū vi-
let⁹. extra qd met⁹ cā. Nōne ergo nō
est sufficiens met⁹ nisi trib⁹ cūcurrētib⁹
scz q. psona sit potens ad minas ere-
quēdū. Item q. minas cōlueuerit ere-
qui. Item q. mine cōtineat atrocitatē
facti de hoc est glo. i. 4. q. 4. c. i. Sed
qd de metu reuerentiali: puta si vxor
aliquem obligationē vel alienatōem
cōtrabat de mādato viri vel clericus
de mādato epi. Idē respōdet q. insti
tuit q. gestum est tali metu reueren-
tiali officio iudicis: vt glo. notabilis.
in. l. i. s. que honorāde. ff. quaz reruz
actio nō dat: et idem si sūdit⁹ nō als
alienatur⁹ alienet rogatu dñi. Nam
rogamen supioris pceptū est: vt dicit
glo. in vbo exortamur. i. cle. i. de testi
et notat Jñno. in. c. petitio. de iure iu-
rando.

De restōe faciēda ei q. vtiliter gessit

negociū meū.

Quid si sine mādato meo sol 251
uisti creditōi meo et me libe-
rasti soluendo nomie meo.

Rēspōdet idem insti. de actione. s.
actionem: q. cogor habere ratum: et
obligor tibi actōe negociōz gestoz
ad restitutionē pecunie quam p me
soluisti: secus si nō vtiliter soluisti: vt
q. mea intererat vt nō solueres. l. cū
pecuniā. ff. de nego. ges.

Quid si tutor more ciuitatis mittat 252
ērenia nomie pupilli magistro et suis
coniundis. Rēspōdet idem vbi. s.
q. pupill⁹ tenet tutori actione nego-
ciōz gestoz. l. cum plures. s. tutor. ff.
de administratōe tu. n. 3. talia ērenia
ex quo sūt cōsuetā dicit⁹ quasi debita
vt dicit glo. in. l. i. s. sed nō nullos. ff.
de tutelis et rōi. vltra.

Quid si tui cōtēplatōe sine mādato 253
tuo redimo ab hostib⁹ vel latronib⁹
filium tuū: vel aliam rem tuā necessa-
riam quaz redimere tenebaris. Rñdz
idez vbi. s. q. mihi teneris actione ne-
gociōz gestoz: imo in hoc casu pnt
viri expendere dotem p redimendis
psonis necessarijs vxoris. l. si si ideo. ff.
solu. ma. nam si pater filiū captiū vl-
ecōuerso: vel alius successur⁹ redimē
negligat pnat successiōe: vt in audē.
si captiui. Et de epis et clericis. de hac
materia scz negociōz gestoz. vide. s.
s. i. 76. et 77.

**De restitutione expensarū in
iudicio factaz.**

Quid de his qui temere et p 254
terue litigant. Dic q. tenet
ad vāna et interesse: taz litis
q. viatici. i. pperandum. s. sin autem
alterutra

alterutra. *l. l. sancim⁹. E. de iudicijs.*
 et insti. de pena temere litigantium. *g.*
 hec autez omnia. *7 p. Jo. an. in. c. sta-*
 tutu. *g. in super. de sept. li. 6. 7 i. c. finē*
 litibus de dolo *7 cōtumacia: 7 p. glo*
2. q. i. c. in p̄mis. in d̄bo imoderatas
 expensas: dñs Jo. de pla. in dicto. *g.*
 hec autem omnia: dicit q̄ ex sex cāis
 litigās tenet ad expensas litis. Idio
 rōne temeritatis. *l. eum quem temē.*
ff. de iudi. vt si feci citari ticiū in gñe:
 cum plures essent *7 cōparuit ille quē*
 nolebam dicta. *l. eum quem temere.*
 Item si feci quem citari corāz iudice
 incōpetenti nō adhibita p̄mo diligen-
 tia videndi: an esset competēs: *7 idez*
 si loco *7 tempore incōpetēti: vel si vo-*
 caui eum in ius qui vocari nō debuit
l. i. 7 p. totum. ff. de in ius. votan. Itē
 si actor post op̄itionē rei nō hz libellū
 patū: sed petit dilationē ad p̄cedēdū
 fm̄ *Ex. in l. i. E. de dilatio.* Itē si q̄s
 post apturam testiū vidit se nō habē
 ius: *7 tamē p̄secut⁹ est litē fm̄ Bar.*
 in l. si quis inficiat⁹. *ff. de positi. 7 l. p-*
 perādū. *g. sin autem alterutra. E. de*
 iudi. *7 sic patet q̄ temere vocare i ius*
 dicit qui nullam iustam cām erroris
 habuit in sic vocādo: vt dicta. *l. eum*
 quem temere: in glo. Si autē habuit
 iustā cāz errori. tūc absoluit ab expēf
 l. i. *g. pe. de sepa. 7 l. qui solidū. g. etiāz*
 de leg. 2. In p̄dictis ergo casib⁹ *7 in*
 alijs vbi quis temere litigauit: siue sit
 actor: siue sit reus: nisi doceat de iusta
 cā erroris vel ignorantie p̄babilis cō-
 dēnat aduersario in expensis itineri.
7 lit. vt dicta. l. eum quem temere: et
ceteris dānis. l. sancim⁹. E. de iudi. et
7 l. nō ignorat. E. de fructib⁹ et litis

expensis. Item in expensis cibarioz
 si aduersari⁹ cōsuevit se pascē ex arte
 sua a qua oportuit modo vacare. *l. si*
 hereditas. *g. i. ff. ad exhiben.* Et m̄bo
 magis tenet quis ad omnia ista si si
 temere: sed per calūniāz litigasset: vt
 dicta. *l. nō ignorat.* Secūdo tñt rōne
 cōtumacie ad expensas nō solū litis:
 sed ceteroz dānoz. *l. sancim⁹. E. de*
iudicijs. Et hoc habet locum: siue cō-
 tumax fuerit: q̄a nūq̄ venit vel venit
7 recessit: vel respōdere noluit: 7 hoc
 siue fuerit actor siue reus: naz post cō-
 missam cōtumaciam nō auditur nisi
 refectis expensis de quo vide glo. in
 dicto. *c. finē litib⁹: d̄ dolo 7 cōtumacia*
7 p. Inno. c. sepe contingit. de appel.
 Tercio rōne retardati p̄cessus: vt si
 actor impetrauit rescriptum post litē
 cōtestatā cā p̄telādi iudiciū corā lon-
 ginq̄uo iudice: coram quo nō p̄bauit
 distulit: vel cōtumaciter se absentauit
 nā cōdēnat in expēfis litis itineris et
 ceteris dānis vt dicta. *l. nō ignorat: 7*
 idem si q̄s opposuit exceptiōes friuo-
 las p̄pter quas diu fuit p̄tractū iudi-
 cium: *7 tandem succubuit: vt dicto. c.*
finē litib⁹: et idez si appellauit ad aliq̄
 interlocutoria per quam appellatiōez
 negociū p̄ncipale p̄ductūz fuit ertra
 terminos. *j. quos debebat terminari*
l. intra vtile. ff. de mino. 7 c. cū appella-
tionib⁹ friuolis: de appellatiōe li. 6. vñ
 cū quis ex cōtradictōib⁹ *7 s̄bterfugijs*
7 dilatiōibus maiorib⁹ debito datis
 aduersario impedit⁹ est reprobare exe-
 cutionē suam. *j. terminū. l. si cum ipe*
 de excusatiōe tutoz. Quarto ratione
 emēdatōis vel mutatiōis libelli. cōdē-
 nat enim mutans vel emendans in

expensis insti. de actio. §. si minus. nā tenet reficere expēlas pcuratorum ⁊ aduocatoꝝ quas fecit reus: quas nō fecit si nō petiit plus debito. Quito rōne renūtiationis litis: vt si renūtiat liti: vt. l. postq̃. C. de pactis. ⁊. l. destitisse. ff. de iudicijs. quia cōsciētia male liti. morte credit renūtiare: vt in. c. per tuas. in fi. de symonia. Sexto ratōne victorie. Nam hec est regula q̃ videt̃ victori condēnat in expensis: vt. d. l. pperādū. ⁊. l. omnes in fi. C. de ep̃is ⁊ clericis. in autētica de iudicijs. §. oꝝ colla. 6. ⁊ in. c. calūniā. de penis. nisi ex iusta cā ignorātie: puta q̃ successit in ius alteri. l. q̃ in alteri. ff. de reg. iū. vel ex iusta cā litigādū. l. q̃ solidū. §. etiam. ff. de le. 2. et ideo qui obtinuit sniam in cā pncipali habet iustā cām psequēdi in cā appellatōis: ⁊ ideo liz succūbat in ea: nō cōdēnat in expēsis vt notat glo. in. l. gūaliter. §. sin autē nō rite. C. de reb⁹ creditis. Et adde q̃ iudex tenet cōdēnare ptē ad dictas expēlas si sunt petite nisi iusta cā s̃bit aī tenet resarcire de suo: vt dicto. §. si autem alterutram. Si autem non sunt petite potest cōdēnare si vult: s̃ nō coartat.

De restitutione recipiētiū a psonis alienare nō valētib⁹.

255 **Q**uid de his qui recipiunt ab his qui alienare nō possūt: ⁊ quibus est interdīcta bonoꝝ suoz administratō. vtp̃ta a pupillo sine auctoritate tutoris. Rñdet idem q̃ tenet ad restitutōnem: vt insti. qui alie. l. 3. vel nō. §. nūc admonēdi. Concordat Sco. in. 4. di. 15. dicēs q̃ dñs alicuius rei nō prohibitus a lege: vel

supiore a cui⁹ voluntate dependet in dando potest dare rem suā alteri volenti recipere. Ihoc pbat quia ex quo per actum volūtatis fuit dñs per voluntatez potest cessare esse dñs: ⁊ nō phibet aliqua cā supior istum desinē ⁊ istum incipere esse dñm: igit p donationem istam fit vere ⁊ iuste dñs. Ex hoc patet quid requirit̃ ad iustam donationē: q̃a liberalis translatōis donatio ex pte donātis volūtas recipiendi ex pte eius cui fit donatio ⁊ libertas ex pte amboꝝ hui⁹ dādi ⁊ h⁹ recipiendi ⁊ q̃ nulla supiore lege phibeāt iste vel ille: nec p actū alterius a quo depēdeat in ista trāslatōe: ⁊ ppe defectū pmi nō potest quis dare pecuniam fratri minori: q̃a ipse nō vult esse dñs ppter defectūz secūdi nō pōt monach⁹ sine licētia abbatis: nec fili⁹ familias sine volūtate patris: nec etiā clericus ⁊ in aliquo casu sine volūtate saltem contra volūtatez dñi pape: vt habet̃ extra de cēsi. c. roman. ad cui⁹. c. observationē penaz posuit Diego. non⁹. qd. c. est in. 6. l. 3. q̃ visitantes a visitatis nō recipiant manuscula: ⁊ si recipiūt tenet̃ duplū restituere: als n̄ absoluat̃ a maledictōe quaz incurrūt ipso facto: vt dicit iulian⁹ quartus in suis cōstitutōibus. Ihuic cōrespōdz in trāslatōe vsus liberalis accōmodatio ⁊ habet similes leges ad hoc q̃ sit iusta: quia requirit̃ in cōmodate liberā volūtatez in recipiente q̃ velit recipere cōmodatā ad vsū: ⁊ q̃ nō sit aliqua volūtas legis vel pncipis obfistēs illi accōmodationi.

De restōne vtentiū re aliena cō voluntatem domini.

restituere

256 **R**estituere tenet q̄s quando
omisit furtū in vsu rei aliene
l̄z nō in ipsa ad estimationē
illius vsus: aliter nō esset purgatum
furtum. i.4. q. 6. si res. et. 50. di. qui
sacū. ff. de furtis. l. qui umentā. 7 iō
furtū cōmittit creditor q̄ pignore sibi
obligato vtiē: vel alteri cōmodat: vt
insti. de obli. que ex quasi deli. na. s.
pena. 7. l. q̄ vias s. si ego. ff. de furtis.
Similiter cōmodatari⁹ vtens re ad
aliū vsum q̄ fuerit sibi cōmodata: v̄l
vltra vsum ad quem fuit cōmodata
vt dicto. s. pena. 7. s. placuit: vel si cō
modet rem alteri sine consensu dñi:
7 idem de fulone 7 sarcinatoze: vt. l.
fulo. 7 sarcinator. ff. de fur. Et gñaliē
vbiq̄ est facta cōdicio rei aliene: v̄l
vsus contra volūtatem dñi cōmittit
furtū: vt. ff. de fur. l. si. et tñē ad resti.
v̄l 7 iteresse. et iō si accōmodauit tibi
equū v̄lq̄ mātuā: 7 iuisti mediolanū
ppter qd̄ interim nō potui expedire
mibi necessaria: et ex hoc dānū icurri
teneris ad restōem eiusdem dāni. et
hoc intellige nisi putauerit dñm per
missuz qd̄ nō psumit. Est ergo cōsu
lendū in foro cōsciētie: vt notificet cō
modāti sibi rez: 7 si qdem ratificet: et
attēte cōtētes q̄ aliter vsus fuerit bñ
qdem nō tenet ad restōez. Si hō nō
ratificat restituat. Ibec (Donal. in sū. i
hōbo. furtū omittit: 7 Jo. de pla. in. d
s. pena. 7. s. placuit.

257 **Q**ue restōe faciēti fraudē legi.
Quando fraus fit legi vel ca
noni necessaria est restitutio
qd̄ quatuor modis cōtingit
fm Mo. Primo de psona ad psonā
vt si vxor velit donare marito 7 ecō

uerso cum nō possit constāte matri
monio. extra de dona. inter virum 7
vrozem. c. vl. vbi glo. 7 si ponit aliaz
psonam cui donat nō valet donatio
ppter fraudem. ff. de dona. inter viz
7 vrozem. l. hac ratōe s. nō tāti. Se
cūdo fit fraus de re ad rem: vt cum
phibitum sit ne filiofamilias pecūia
mutuet: 7 ipse aliam rez recipit fraus
fit: puta si dedisti sibi frumētū v̄l silia
que vēderet: 7 pecuniam haberet. ff.
ad mace. l. iussu. s. mutui. 7. l. 3. s. i. et
similiter in vsura: vt si do aliquaz rez
vt vendas: 7 pecuniā mutuo habeas
i.4. q. 3. pleriq̄. Item fit de cōtractu
ad cōtractū: vt si vxor que nō potest
donare viro: vt dictum est vendit ei:
vt s̄ simulato cōtractu donet nō valz
ff. de dona. inter viz 7 vroze. l. si spō
sus. s. circa. Item quarto fit de cōditi
ad cōtractū: puta si mulier que p alio
fideiubere nō potest pncipalem se fa
ciat debitrice qd̄ nō valet: quia fit in
fraudem. ff. ad velleya. l. q̄uis. s. si cū
essem. Et sic patz q̄ qui facit aliquid
in fraudem legis contra ipsam lege
facere videtur. ff. de legibus. l. contra
legem. 7. l. se.

Que restōe dānificātis aliū in suo
vel debitore vel animali.

258 **Q**uero quid de occidēte alie
num seruū vel quadrupedē
Dic q̄ tenet ad emēdatōez
dāni: vt insti. ad. l. acq̄leā. in pñci. qd̄
hūm intelligit Jo. de pla. nisi canis
fuiſſet mordens: q̄a l̄z trāseūti se deſe
dere a cane: q̄nimo tenet domin⁹ de
dāno si canem ligatum non retinet.
l. i. s. l̄z canis. 7. l. 2. ff. si quadru. pau.
feci. dica. 7. l. qua vulgo. ff. d̄ edi. edic.

Item nota fm eūdez q occidēs aial
alterius nō solū tenet ad dānum rei
pēpte: sed ad omne aliud qd eius oc-
casione secutū est: tam in pdendo qm
in nō acqrdō: vt insti. ad legē acqleā
§. illud. nō ex hīs. Omnis enim vti-
litas que ppter rem pemptam pēpie-
bat 7 in alijs rebus: 7 sic alie res ppe
morte illius deteriorate sunt habet
rō. l. inde neracius. §. in sū. 7. l. p. inde.
§. i. ff. ad lege acqleā: 7 ideo si vn⁹
ex bobus qui bene ibat ad aratrū est
occisus rōe dāni 7 interesse eo q ali⁹
non ibat eque bene ad aratrū cū illo
nouiter empro. vt. d. l. p. inde. §. i.

259 Quid si quis cōpellit animal alteri⁹
precipitari. Dic q tenet: l3 suis ma-
nibus nō pēpiter: quia qui cāz dāni
dat dānū dedisse videt: et de hoc est
casus insti. ad legem acqleam. §. si. ibi
pēpiteretur.

260 Quid si ex misericordia dissolui ser-
uum vel debitorem alterius ligatuz
qui aufugit. Rndz q tenet dānum
emēdare: vt dicit textus insti. ad legē
acqleam. §. si. in fine: quia nō l3 facere
elemosinā de alieno: sed poti⁹ ē spēs
furti de alieno largiri. l. si pignora. ff.
de fur. Sed dissoluens ligatū dolose
vt fugiat 7 nō soluat tenet furti quia
facit animo lucrandi alteri debitori:
qd sufficit: vt insti. de obli. ex delict. §.
interduz. Unde notat in fi. ter. dicti
§. si. q l3 dñō seruū suū icarcerare au-
toritate ppra 7 ligatum tenere: si su-
spect⁹ est de fuga: vt. l. i. §. de emēda
seruoz: nō autem l3 sine cā cōtra euz
nimis sentire: vt isti. de hīs qui sūt sui
vel alieni iuris. §. si hoc tempore. Et
similiter potest pater filiū deuū car-

cerare mancipare vt. l. 2. §. de patria
potestate. hoc idem.

**De restōe imiscētis turpitudinē i
vino alieno.**

Quid de illo qui iposuit tur-
pitudinem vel herbā aliquā
vel fel: vel acetū: vel aliquid
aliud imiscuit in vino vel oleo meo:
ppter qd ei⁹ naturalis bonitas imu-
tat. Dic q tñē ad emēdationē dāni
vt dicit ter. insti. ad. l. acqle. §. secūdum
caput. h. deniqz.

**De restitutione dānificantis ali-
quē piciendo: vl effundēdo aliqd
de domo.**

Quid si ex domo tua in qua
habitas pēctum vel effusuz
est aliquid qd destruxit vesti-
mēta mea. Rndz Spe. in ti. de iniū.
§. seq. h. Quid si de domo q mihi
teneris. Item si tenebas appensum
aliquid ettra domū vnde iter fit: qd
nocuit teneris ad dānū. insti. de obli-
que ex quasi malefi. nascūt. §. Item is
ex cuius cenaculo. 7. l. ex maleficijs. §.
is quoqz ex cuius. ff. de actio. 7 obli. 7
hoc siue deiectū siue effusuz dānifica-
uerit in psona vel rebus vel vestibus.
nō tamē fm Jo. de platea tenet dñs
domus qui eam locauit: vt. l. i. §. hoc
i factū. ff. de hīs q deiecerint vel effu-
sed tenet ille qui ibi habitat cum sua
familia: siue sit domus sua ppra: siue
cōducta: siue gratis concessa: dicto. §.
is 7 nō soluz ipse tenet: si ipse deiciat
vel effundat: sed etiam tenet de deie-
cto vl effuso a sua familia: vl ab vxore
liberis 7 seruis: vt dicto. §. item is. h.
quia plerūqz 7 insti. per quas psonas
nobis acquirē in pncipio: vbi plene
tractat

tradat de hac matia: dicit qd si dānū datum est in psona trāseuntis appen dens vel effundēs tenet ad expēsas i curatiōe factas 7 ad salaria medicoz 7 ad opas quibus lesus caruit: 7 cari tur⁹ est facta estimatiōe q̄tuz viūere potuit.

De restitutiōe dāni dati ab arbore vel a flumine.

262 Quid si arbor mea pēdet sup domū tuā: vel cum radicib⁹ dānificat. Rñdet Spec. vbi s. h. si dō. qd teneor eam incidere: an autem possis eam incidere p̄p̄ia au dōitate. vide. s. s. 238.

264 Quid si per aluuiōē fluminis terra mei agri adiciat agro tuo: an tenea ris mihi ad restitutiōez. Respondet Jo. de pla. qd nō: sec⁹ si apparēter adiciat terra 7 arbores: quia remanerēt mea: nisi postq̄ terra sit vnita: et arbores radicibus apprehēse: vt insti. de rez diui. s. p̄terea qd per aluuiōez. Illud ergo terre mee inundatio et p turbatio fluminis latenter applicuit agro tuo per aluuiōē. i. p̄ incrementū adeo latens: vt discerni nō possit effi cū tuū: sed si nō latenter: sed apparēt inundatio fluminis asportauit partē agri mei 7 arbori. 7 adiciat agro tuo nō acquiris tibi: sed remanet mihi vt p̄mo erat: 7 illam possum vendicare: 7 tu teneris mihi restituere: dū tamē tibi caueaz de dāno p̄terito 7 futuro 7 omnia adiecta tollā: ita qd nō tollā vtilia 7 iūtilia dimittā: vt. l. hoc āpli⁹ s. alphin⁹. ff. de dāno infecto: et hoc teneris mihi restituere: donec terra nō sit vnita cum tua: et arbores radices nō egerit: de quo stat iudicio rusticoz

tanq̄ p̄tor in arte sua: vt dicit glo. i d. s. p̄terea. in vbo longiora.

De restitutiōe dānificatiū rem publicā in pecunia vel ānōna.

Quid s. exactorib⁹ tributoz **265** 7 collectaz qui aliqd retinēt de eo qd exigunt. Dic qd te nēt ad duplū tex. est in. l. missi opina tores. l. de excto. tri. li. io. 7 ibi per Jo. de pla.

Quid de eo qui pecuniam sibi datā **266** p aliqua administratiōe publica exer cenda: vl aliquo ope publico faciēdo nō expendit in dicta administratiōe: vel opere: sed totum vel ptem sibi re tinet. Rñdz Jo. si pla. insti. de publi. iudi. s. si. qd tenet ad restitutiōez: 7 pu niē vltra restitutiōem in tertia parte plus per dictā. l. iulīa. de residuis. vt dicto. s. si. 7. l. 2. 7 quarta. s. sed 7 qui. ff. ad legē iulīā peculat⁹. 7. l. sacrilegij capite. s. eni quoqz. e. ti. Item in illo qd recipit pecuniam sibi datam vt cōdu ceret vel emeret aliquā rem pro repu blica. Item in illo qui recipit pecuniā publicam suo piculo trahendā quā in suos vsus cōuertit. l. sacrilegij. s. is autem. ff. eodem.

Quid de his qui quouis mō faciunt **267** vt annona carior vendat: puta impe diendo vel impediri faciendo: vel de tinēdo naues vel nautas ānōnā con ducentes. Dic qd tenet ad restitutiōz vt ponāt eam in bono foro: ac si ille naues venissent 7 grauiter puniunt. scz pena. zo. aureoz. l. 2. in fine. ff. ad l. iulīā de ānōna: 7 corporaliter etiā extra ordinem. l. ānōnam. ff. de extra oz. cri. Item in illo qui fecit cāpionez 7 munitionem bladoz: vt emendo

omnem quantitatem bladoz que inueniri possit: et conseruando teporibus min⁹ fructuosius cari⁹ possit vendi. l. anona. et in glo. ff. de extra or. cri. Rusticis autem blada ad ciuitate conducit⁹ bene lz emere in grosso: no ad huc suem: sed ne ipsi stantes diu ad vededu ad minutuz sducatur ab opibus rusticilib⁹. l. z. ff. de nudinis. Et no solu est phibita couentio inter aliquos facta d emedo omne granu vt postea sequentib⁹ teporib⁹ charius vedat vt dicta. l. z. in pncipio ad legē iulia de anona: sed etiam phibita est conuentio facietiu monopolii. i. conuentione de qbuscuq⁹ specieb⁹ vl materieb⁹ ptinetib⁹ ad vidu vel qucuq⁹ vsu per ipsos solos vendedis i danu et caristiaz reipublice: casus est in lege vnica. C. de monopolis. Et contra facietes debet omnib⁹ denudati boīs in ppetuu mitti in exiluz vt ibi. Qui ergo dedit aras in emptione omniu aromatu ciuitatis: vt ipse sol⁹ postea cari⁹ vedat: cu prescuerit naues educetes fore sberlas dicat facere monopolii in ciuitate: et incidit in dicta penaz: vt dicta. l. vnica: et potest compelli a prefeto vel ab alio officiali ad que spectat. l. i. s. cura cari⁹. ff. de offi⁹ pfedi vrbis: vel etia ab episcopo illius loci. l. si. Item episcopi. ff. de mune. et hono. cogi vendere. vt. d. s. cura cari⁹ et ibi glo. iusto p⁹rio statuendo fm varietatem tempoz: et sterilitatez reruz. l. si. ad. l. iulia. de anona. et l. p⁹ria rez. ff. d. l. falsidia. Et si est temp⁹ necessitatis et caristie cogit quis etia minus iusto pretio vendere. l. z. s. cu in eade r. et omniu. ff. ad. l. rodia. de iactu. et

ibi notat. Item postqua exposuit frumentum vel aliam rem venalem in foro potest compelli: vt aliam aplius domum reportare no possit quousq⁹ vedat. l. nemo. la secunda. C. de iud. et dicto. Item episcopi. Item p fertilitate in comuni habeda et caristia euitanda potest statui q⁹ quilibet mercator teneat ire vel mittere ad alienas ptes ad emendum granum: et in coi vendendum: et quilibet potest copelli ad hoc mutuare pecunia. l. vnica. C. vt ne li. in emp. spe. se. excu. li. io. et ibi glo. Item potest statui ne quis vltra indigentiam suaz emat: ne alijs res cariores vel icomoditatez hndi reddat. l. i. C. de episcopali audietia. hec Jo. de pla. insti. de publicis iudicijs. s. sunt pretere.

Q De restitutoe abducetiu filios aut vxorem alterius.

Quid de his qui strahunt filios patrib⁹. Rndet Jo. de pla. isti. de obli. que ex delictis. Item dicitur q⁹ furti tenet: vt ibi dicitur. et pat⁹ potest eu vedicare ad similitudinem rei in qua habet onium hu quia pater in filio habet quasi oniu. l. i. s. per hanc. ff. de rei ven. et pot⁹ vedicare: et per cosequens ille tenet restituere operas quibus pater caruit isto tempore: vt tenz glo. ff. de furtis. l. eu qui s. si filius: nam filius tenet opari patri: vel ei in cui⁹ potestate e vt dicit glo. in dicto. s. si fili⁹: sicut vxor tenet opari viro. l. sicut de ope. libe. Mari autem non tenet filius opari: qa no habz eum in potestate: et ideo mater no agit furti fm glo. in dicto. s. in ediu et ff. de furtis. l. matri. Sed qd si fili⁹

nescit

nescit aliquid operari. *Respōdet* idez
q̄ tenet ad seruitia cōia que quilibet
sciret fm estimationez iudicis. ar. l. si
quis a liberis. ff. de liberis agnoscēdis
imo habz locū pena que est capitalis
cum q̄s abducit filium alterius causa
puandi patrem: vt. ff. ad. l. flauiaz. de
plagiarijs. l. i. 7 insti. de publi. iudi. s.
est inter publica 7 dicat plagiari⁹ fm
dñm Jo. in dicto. s. est inter publica.
quādo quis orbat patrem scienter et
dolose filio: 7 cum adducit ad remo-
tas partes: vt. E. eo. l. si. quasi inferēs
magnā plagam 7 dolose patri sic or-
bato p̄prio filio.

269 Quid de abducētib⁹ vxorem alteri⁹
R̄ndet idem insti. de publicis iudi. s.
est inter publica: q̄ debet puniri. l. fla-
uia de plagiarijs: vt dicto. s. est inter
publica: 7 cōuerso quādo vir mulierē
abducit: 7 vir potest petere opas vro-
ris: si erat lucrosa: vel si non erat alia
cōia. vt supra. s. proximo dictuz est in
filio.

*De restitutōe raptorū & ginū vidu-
arum 7 sandimonialiū.*

270 Quid de raptorib⁹ & ginum
Dic q̄ non possunt absolui
nisi eas parētib⁹ restituant.
26. q. i. c. pe. 7 vltra hoc puniri debēt
fm leges capitis amputatiōe: et hoc
siue sit & go: siue vidua: siue monialis
vt insti. de publicis iudi. s. si autē per-
vim rapr⁹. 7 in. l. vnica. E. de raptu.
& ginū. q̄nimo in moniali: nedū pūit
rapr⁹: sed est etiam attēratio. l. si quis
nō dicam rapere. E. de epis. 7 cle. sec⁹
si fuerit meretrīx: vt dicit glo. in. d. l.
vnica. iñā raptus meretrīcis non pu-
niē hac pena. vt. l. vñm. ff. de furtis.

quia coitus cum meretrice remanet
ipuniē. l. si vxor. s. l. in ea. ff. de adul.
nisi sit nupta: vt. l. vñz que adulteriū.
E. de adulterijs: vel dimittit a viro
animo meretriciadi. l. si mulier. E. de
adulterijs. 7 hec pena nō habet locuz
in rapiente vxorem suam: cum detur
ei interdictum de vxore exhibēda. l. si
E. de libe. exi. nisi ate carnalē copulā
religiōne intrauerit qd potest: vt in. c.
ex publico de cōuersi. cōiuga. q̄uis nō
possit post carnalē copulā viro inuito
vt in. c. cum causa. de raptō. tamē hz
locum hec pena in rapiente sponsam
suaz de iure ciuili: vt dicta. l. vnica. &
cōnumerauim⁹: l. 3 de iure canonico:
secus in sponsa volente: quia nō dicit
raptor qui habuit mulieris assensum
vt dicto. c. cum cā. in pñ. secus si non
habuit: quia rapr⁹ est illicit⁹ coitus a
corumpēdo dictus. *Unde* qui rapta
potē stupro fruiē: vt dicit tex. 27. q.
2. c. rapr⁹. nec potest mulier rapta de
iure ciuili nubē raptori suo: als p̄uas
bonis raptoris sibi a lege appliciti. vt
in. c. cū serui. de here. li. 6. et in audē.
de mulieribus rapti. colla. nona: nec
possunt parentes eius cōsentire: alias
incurrūt penam deportatiōis si cōsen-
tiunt: vt dicta. l. vnica. et in audētica
de rap. muli. s. illo. *De iure autēz ca-*
nonico qd p̄ualet i hoc casu rapta bñ
potest nubere raptori suo: vt dicto. c.
cum cā: 7. c. accedēs: de raptō. 7 com-
pellit eam dotare 26. q. 2. c. tria. iñec
Jo. de platea insti. de publicis iudi. s.
si autem. Quid autem si quis p violē
tiam capit & ginem: quā p̄sternit in
terram: 7 quam carnaliter cognoscat
*an puniet de raptu. *Respōdet* idem*

ubi. s. q. non: sed de stupro: q. rapē
est cum mulier per vim rapitur: 7 de
loco ad locum dicit: vt dicta. l. vnica
de raptorib. Alex. vo de ales in scdo
i tractatu hui. viti dicit fm qd dicit
in canone. 26. q. 2. c. si autem ex con-
traditione raptus: non est psona ra-
ptoris conueniens vnq. huiusmodi
copulari rapte anteq. vitium rapine
aboleat: sed cum illa patrie potestati
fuerit instituta 7 raptor sue rapine pe-
nitentiam egerit: 7 volūtas parentū
in vnum conuenerit non phibēt ad
innicem copulari.

**De multiplici restitutione fienda
reipublice.**

271 **Q**uid de furatibus 7 in usus
ppios cōuertētib. pecuniaz
Rñdet idem ubi. s. q. vltra
restitutōem debent puniri pena capi-
tali: vt insti. de pu. iudi. s. l. iulīa pecu-
latus. Item qui miscet ferrū vel silēz
rem auro vel argento publico. l. i. in
fi. ff. ad. l. iulīa peculat. vel cōmētari.
publicus qui partem monete publice
signat p se: 7 sibi retinz: vt. l. sacrilegij
s. qui cum. ff. eodez. Officiales ergo
publici tenētes signū florenoz: 7 imi-
scētes sigillo florenos nō bonos: et
sic ledētes rempublicā incidūt in pe-
culatū. ar. o. l. i. ff. ad. l. iulīa pecu. Itēz
qui dānificat rempublicā delēdo vel
aliter maculādo librum vel scripturā
publicā cōtinentē mensurā agrozum
vel viarum publicaz: vt. l. qui tabulā
ff. ad. l. iulīa peculatus. facit. l. si quis
ad quid. ff. de iurisdic. om. iudi. Item
qui dānificat simulando se creditore
fisci: 7 recipiendo pecuniam q̄tūcūq.
puatam a debitore fisci. l. sacrilegij. s.

eo. ff. ad. l. iulīa peculat.

**De restitutione vendētū officia
7 dignitates.**

Quid de vendētib. officia pu **272**
blica et dignitates. Dic q.
tenēz ad restitutōz pecuniaz:
l. nō illis qui dederūt: sed paupib. et
taliter ementes debent grauiter pu-
niri edicto legis iulie de abitu: vel. l. i.
ff. ad. l. iuliam ambitus 7 insti. de pu.
iudi. s. sūt p̄terea. fm dñz Jo. ibi. vide
.s. s. 154.

De restitutōe iniuriar.

Quid de inferēte alteri iniu **273**
riam. Dic fm Alsten. li. 3. ti.
15. q. tenēz ei ciuilitē. i. pecu-
nialiter satisfacere arbitrio iudicis: et
etiā potest criminaliter puniri: vt isti.
de iniurijs. s. in sū. Et ideo dicit Sco.
7 Lan. q. si quis infert iniuriam mu-
tilando aliquē pro desolatōe p̄petua
tenēz ei tēporaliter satisfacere: vt. s. s.
iz. 7 Ric. dicit q. si q̄s abstraxit psonā
vtilē religioni tenetur religioni ad
arbitriū bōi viri. Similiter de faciēte
libellū famosū fm Ray. addit (Nōn
in sū. in verbo iniuriar. actio. q. licet
cordis rancorez quilibet remittere te-
neat: tamen iniuriam p̄pnam sine sa-
tisfactōe remittere nō tenēz de peni.
di. 5. c. si. ext. de cle. male. c. i. ubi dicit
hic glo. Itēz fm eūdem quādoq. q̄s
patit iniuriam in se ipso. quādoq. in
filio quem habet in potestate: vt insti
de iniurijs. s. patit. Similiter epūs in
clericis: abbas in monacis: dñs i suo
vnde isti tales iniuriam sibi factāz re-
mittere nō possūt: q̄tū ad pecuniariā
estimatoz fm eoz lupiores. ff. de pac.
l. psonam. 7 ff. de iniurijs. l. i. s. vsq.

7 ar.

et ar. et de se. exco. c. tua nos. et ibi glo
insti. de iniurijs. §. seruus autem. Item
patitur quis iniuriam in vxore que si
sit filia familias in tribus psonis com
petit actio iniuriar. l. mulieri iniuria
passe patri et viro nec actio vna p alia
sumit. Sed si iniuria fiat viro actio
non datur vxori: quia vxores a viris
defendi debent: non viri ab vxoribus. ff.
de iniurijs. l. i. §. 2. Item iniuriarum
actio datur sponso: si iniuria fiat sponse.
ff. de iniurijs. Item apud labeonez. §.
sponsu. Item datur actio heredi ppter
iniuriam cadaveri defuncti irrogata
cui heres extitit: vel si famam defuncti
fuerit lacerata. ff. de iniurijs. l. i. §. per
semetipsum: et non solum datur actio com
facietem: sed contra eum qui procurauit:
vt alius faceret insti. de iniurijs. §. non
solum. et ff. eodem. l. non solum. §. si mandata.
De coicatioe fratrum facienda post
mortem patris.

274 **Q**uid de eo quod donat filio i
vita patris: an teneat coicare
fratribus post mortem patris
Respondet Jo. de pla. insti. per quas
psonas nobis acquiri in p. n. q. si datur
filio beneficio: vel occasione: vel com
platioe patris tanquam ex causa proxima
et immediata: tunc censetur peculium profe
diciu: et tunc hoc tantum coicare fratribus
post mortem patris: scilicet si pater causa
remota et mediata: vt si habui noticiam
cum vno domino contemplatioe tantum patris
mei quod dicitur: quia sibi seruui diligit me
plusquam patrem meum: ideo mihi do
nauit: certe hoc erit peculium aduentitium
hanc distinctionem facit tex. in l. socius
quod in eo. in fi. ff. pro socio. Quid si de
aliquid vni fratri ppter negociationem

com cum alijs fratribus. Respondet
debet illud diuidere cum eis. Si vero
deus ei ppter aliquod seruitium spale quo
sibi meruit aliquid dari non diuidet cum
alijs insti. per quas psonas non acquiritur. §.
2. et §. pterea. hoc habet in summa. Dist.
li. 2. ti. iz. ar. 5. Quid de abasiationibus
an sibi donata teneant restituere coitati
que eos misit in ambasiam. Respondet
Bar. in v. d. l. sociu que in eo quod non.
Quid de donatioe facta sponse a con
sanguineis viri: an censetur facta com
platione viri: vt soluto matri restitui
debeat heredibus viri. Respondet idem
Jo. de platea vbi supra quod sic: secus in
facta a consanguineis vxoris. Et o. c.
Bal. in l. sed si plures. §. in arrogato
ff. de vulg. et pup. l. insti. Quid de dote
quam lucrat filius ex forma statutoz
an dicatur de peculio aduentitio: vt sic
non veniat fratribus conferendum. Respondet
idem Jo. quod sic. Quid de lucro quod
acquirat filius mercando cum pecu
nia patris: An pars que attribuitur
pstone dicatur aduentitium: vt non teneat
post mortem patris communicare cum
fratribus. Respondet idem vbi. s. quod
dicatur aduentitium: et ideo medietas lucri
cum vnus ponit rem alter industria
lucrum debet esse comune. l. i. c. p. socio
et l. si non fuerit. ff. eodem. Si filius ex
centum habitis a patre lucratus fuit
alia centum: debet primo de centum
lucratis habere quinquaginta: et de alijs
quingenta: et de centum pro sorte
debet diuidere equaliter cum fratre:
quando equaliter sunt heredes patris
et sic illa quinquaginta: que lucrat est
cum industria pstone sunt sua ppa
nec tantum diuidere cum fratre.

De restitutione heredum.
Restituere tenet quilibet heres
sive sit filius: sive extraneus: sive
sit heres raptorum: sive alteri?
Item iura canonica omnia debita de-
fundis: sive fuerint ex contractu: ut est
emptio venditio locatio conductio mu-
tuum et similia: vel quasi ex contractu: ut
tutela negotiorum gestio. similiter siue
fuerit ex maleficio: ut furtum rapina
et similia: vel quasi. sed cum iudex per
impetram iudicat: vel cum de domo
alicuius aliquid est eieciū vel effusum quod
nocuit transeunti per viam: siue pue-
nerit res illa pro qua debitum fuit con-
tractum ad heredes: siue non: siue lis fue-
rit contestata cum defuncto siue non. l. q.
6. si episcopus. extra de pig. c. ex presentibus
et de solutio. c. i. et de vobis. c. tua nos.
de rap. c. in litteris. et de sepul. c. vlti.
de sententia. exco. c. a nobis. in fi. ar. ff. de
codic. fur. l. si pro fure. si codicilio. et
hoc item Lan. eodem tit. et Jo. et alios
quod plures. Item quando hereditas non
sufficit ad debita persolueda videtur quod si
heres non fecit inventarium nihilominus
tenet ad omnia: si vero fecit: non tenet
nisi quantum hereditas sufficit. C. de iure
deli. l. sancimur. Sed tamen in iudicio
anime non tenet heres item quosdam:
nisi quantum hereditas sufficit. Distin-
ctio tamen est inter debita et legata:
siue relicta: quia debita tenet persolvere
absque detractioe legitime. De legatis
autem potest detrabere suam legitimam
si tot sunt quod illis solutis legitima non
remaneret sibi: nam in legitima pater
non potest gravare filium suum per legata
vel fidei commissum: quia legitima debet
ei iure nature: gravatur tamen et excluditur

a toto comodo hereditatis si non suffi-
cit hereditas ad debita persolueda.
similiter in legatis ad pias causas non
deducitur falcidia. C. ad. l. falcis. similiter
et in audetia de ecclesia. titu. si autem
et extra de testa. c. cum esses. in glo. hec
Donal. in su. in verbo restituere tenet
quolibet heres. Quero quid sit inventarium
Respondet idem ubi supra quod est scriptura
quam debet heres item leges inchoare.
infra 30. dies a morte testatoris: vel
postquam scit se esse heredem institutum
et debet ibi scribere omnes res defuncti
sub testibus: et debet illam scripturam
perficere. j. 40. dies: vel j. annum si res sunt
remote: et tunc non tenebitur creditoribus
ultra id quod inuentum fuerit in hereditate
alio si non fecerit inventarium tenebitur
insolidum.

De ordine restituendi.

Quid si creditores et legata 276
omnes simul veniant. Respondet idem
ubi. s. quod primo est creditoribus
satisfaciendum: sed si venerint separatim
liberabitur heres soluendo per ordinem
cuiuslibet venientis: siue creditoribus: siue le-
gatariorum: dum tamen nihil faciat in dolo
vel fraude. Creditores. n. sunt quibus
testator aliquid dare tribuit ex quocumque
contractu vel maleficio. Legatarii vero
sunt quibus ex mera liberalitate aliquid
relinquitur in testamento. Item si legatarii
perveniant creditores: et accipiant vel po-
steriores creditores: vel si priores et po-
steriores vel potiores in iure perveniunt
creditoribus: postmodum venientes non
debent inquietare heredes: nec illos qui
copaverunt res ab eo quarum preta in
legata vel fidei commissum: vel alios cre-
ditores precesserunt: nisi remanserit heredi
de hereditate

de hereditate. Unde possz eis adhuc
satisfacere: sed habent tanq̃ potiores
in iure ius saluū contra legatarios: q̃
p̃mo acceperunt. similif 7 anteriores
creditores hñt ius saluū tra posteri
ores qui p̃mo acceperunt. ar. *de iure
deli. l. sancim⁹.*

277 Sed quid de expensis factis ab hñde
Respondet idem vbi. s. q̃ licet obligatio
testatoris transeat ad heredes: potest
tamen heres ante omnia deducere
omnes expensas necessarias q̃s fecit
in funere siue in inuentario vel testa-
menti confectōe vel simili: 7 breuiter
sicut quādo debita totā hereditatem
eraulerunt debet esse imunis a lucro
ita a grauamine. *de iure delibe. l.
sancimus. §. 7. si presedum.*

¶ Pro quota pte heres teneat.

278 Quid si sunt plures heredes
Respondet idem vbi supra.
q̃ quilibet tenet pro pte he-
reditatis. *de here. ac. l. 1. 7. z. Exci-
piūt tamen quinqz casus.* Primo si
aliq̃ idiuiciū ē in obligatiōe: tūc. n.
quibet tenet in solidū: vt si testator
pmisit se aliq̃ opus facturū: vl̃ pmi
sit p se 7 heredē suū nō fieri quomun⁹
p fundum suū: cui ire agere liceat hic
quibz heredū erit in solidū obligat⁹
ar. ff. *de dō. obli. l. in executoribus. §.
z.* Secūdo si res que debet restitui in
solidum ab vno possideat. *de here
actio. l. z. 7 ff. de mo. l. sed mihi. §. heres*
Tertio alimētis legatis que p volū-
tate defuncti vel iudicis ab vno in so-
lidū vel a plurib⁹ p ptib⁹ designati.
petunt. ff. *de alimentis legatis. l. z.*
Quarto si testator ab vno herede le-

gauerit creditori hereditario compē-
sandi animo: tunc etiā heres ille vsqz
ad q̃ntitatem legati onus illi⁹ debiti
sustinebit. ff. *de lega. l. secūda. cum ab
vno.* Quinto i expēsis funeris vxoris
que nō tātū astringit heredes p here-
ditarijs portiōibus: sed etiā p por-
tione que ad eum virum puenit pro
dote sue vxoris: puta ad eū puenerūt
centum: tamē 7 in hereditate sūt ou-
centa: 7 ipse vir tenet p tertia: et he-
redes pro duabus ptibus. ff. *de reli. l.
quoties. 7. l. veluti.*

¶ Quero pōe q̃ aliquis paterfamilias 279
decedat qui habet tres marchas auri
quaz vna est furtiua: 7 dimittit eas
tribus filiis: cuilibet vnā nō deter-
minans que sit furtiua: sed gñaliter
dicens vnā illarum esse furtiuam:
an q̃libz eoz teneat restituē marchā:
an omnes simul ita q̃ nullus per se:
7 videt q̃ vltimo modo: quia nullus
obligat ad soluēdum totum debitū
patris: sed ad ptem tñf tātū: q̃a tātū
in pte hereditatis succedit. Respondet
Alex. *de ales. in. 4. in tractatu restitu-
tionū.* q̃ quilibz eoz tñf tātū restituē
tertiā ptem. et nō valet hoc ar. q̃libz
p se dubitat: an hēat marchā furtiuā
ergo quilibz cōmittit se dīscrimini si
nō restituit totam marchā: quia liz
q̃libz dubitat an hēat marchā furtiuā
nō tamē mittit se dīscrimini si totā
nō restituit: quia restitutio debz fieri
ab omnibus trib⁹: vñ quilibz illorū
peccat nisi portiōē suā restituat: nisi
aliquis illoz totam restituat.

¶ Quero pone q̃ vni stat q̃ duo no 280
lunt restituē aliqd ex marcha illa tñf
ne tertius totam illaz restituē. Respondz

idem ubi supra sine p̄iudicio q̄ non
nō enim tenebat quilibet illorū ad
restitutionē in solidum: sed unusq̄sq̄
ad portionē suam sicut recipiunt por-
tionem in bonis patris. Si enim oīa
bona patris essent ad vnū deuoluta
estimo q̄ teneret.

Restitutio tertio scilicet cui debz
fieri restitutio.

Quero cui debz fieri restitutō
R̄ndz Seco. i. 4. di. 15. q̄ dā-
nificato: si tamē sit possibile:
possibile inq̄ vt si nouit eum: 7 si hēt
euz presentē vel habere potest: vt sibi
mittatur sine maiori incōmodo q̄ sit
illud q̄ mittendū est esset vtile ei: et
intelligo de illo: vel de ipso vel de ali
quibus eius propinqs si mortuus est
vel si absens est: quia presumitur lege
nature: quia iste magis vellet restōez
fieri propinqs suis. Et ideo in duob⁹
casib⁹: nec illi nec suis debz fieri restō
vtpote si nescit cui vel eo mortuo ne-
sciunt p̄pinqui. Secundo si maiores
sumpt⁹ fierent in mittendo q̄ valeat
res restituēda: 7 in istis casibus debz
paupib⁹ erogari vice illius: q̄a cui nō
potest tēporaliter s̄bueniri: alīs reddi
debz spiritualiter: q̄d maxime sit red-
dendo paupib⁹ pro illo: si ergo agat
in remotis: 7 maior fieret sumptus in
mittēdo q̄ sit illud q̄ restituēdū est:
nō est maior sūptus ponēd⁹ i missiōe
q̄ valeat illud q̄ mittit: si expēdāda
est presentia p̄sone si quādoq̄ credat
haberi: nec nūtius interueniat v̄ tra-
dēdū est parētib⁹: qui si nō adsint tra-
dēdū est paupibus: vniuersaliter enīz
dando elemosinaz pauperi p̄ aliquo

dat illi bonū spūale: 7 in hoc sit illi re-
stitutō possibilis quādo nō potest sibi
reddi bonum temporale. Concordat
Ric. in. 4. di. 15. ar. 5. q. 4. Si dō nō
fieret maior sumpt⁹ debet mitti expē-
sis v̄sarij vel raptoris. ar. ff. de op. lib.
. l. ope. n. fm. Donal. Donaldus in
sūma dicit q̄ restitutio semper est re-
gulariter fienda spoliatis: vel eorum
heredib⁹ si possūt inueniri. z. q. i. fere
p̄ totū: et hoc quādo spoliat⁹ fecit te-
stamentū: si aut mādauit in testamēto
distribui per executores quicquid ad
ipsum spectabat de mobilibus et de
bitis tūc fienda est executoribus eius
restitutio pro rata: et liberis eius pro
rata: 7 vxori p̄ rata: si ipsa 7 liberi de-
beant habere aliquam partē in reb⁹
testatoris: aut de iure: aut ex dispo-
sitione testatoris. Si autēz contempsit
facere testamentum: tunc debet fieri
restitutio heredi ab intestato.

Quid de illo q̄ plurib⁹ tenet: et vult
ptem soluere: cū totū nō possit: nūqd
potest gratificare vni soluēdo ei inso-
lidū: an tenet singulis soluere p̄ rata
7 si tūc ex cōtractu 7 maleficio: nūqd
prius soluēdū in hac cā q̄ in illa. Itē
nūqd anteriorib⁹ creditorib⁹ p̄i⁹ est
soluēdū q̄ posteriorib⁹: 7 habentib⁹
pignora vel ypotechas p̄sūq̄ hētib⁹
p̄sonales actiōes. Item inter ypothe-
carios debitores quis cui p̄ferend⁹ sit
R̄spōdet idēz Donal. q̄ si creditor
vigilauit exigendo debitū in iudicio:
vel extra: potest ei debitor soluē debi-
tūz anteq̄ bona debitoris auctoritate
iudicis incipiāt possideri: quia postea
mea paria facta sūt omniū creditorū
qui nō habēt pignora vel ypotechas

vel non

vel nō sūt pūilegiatē persone. Item
si debitor vult vni creditori g̃tificare
debet illud omnibus cōmunicare: et
ab eis licentiam obtinere. Similiter
si vn⁹ creditor denūtiauerit alij: ne ac
cipiat a debitore in fraudem videtur
ille h̃sari si accipiat: vbi autēz nō vigi
lauit creditor exigendo debitum: nō
videt q̃ debitor teneat ei gratificare
iure tamen poli: ⁊ si nō iure fori exu
saret: vt dicūt quidam debitor si pie
tate motus gratificaret plurimū indi
gēti creditori: nō est dicendū q̃ aliq̃d
pūilegiū plus habeat illi q̃b⁹ teneat ex
maleficio: vel quasi q̃ illi q̃b⁹ tenetur
ex contractu vel quasi.

3 Quero qui sunt potiores inter credi
tores. Respondet idē vbi. s. q̃ ceteris
parib⁹ inter creditores potiores sunt
illi qui acceperunt pignora his q̃ h̃nt
p̃sonales adiones tātū: potiores inq̃
vt soluat eis q̃tū valet pign⁹. Inter
ypothecarios autēz et creditores qui
prior est in tempore potior est in iure
nisi in q̃busdam casib⁹ specialib⁹ qui
solēt notari. Et. qui potior in pignore
habeat. Inter eos autem qui habent
adiones p̃sonales tātū estimāt pūile
giati: non ex tempore: sed ex cā: ex cā
videlicet q̃a fiscus ⁊ mulier in dote p̃
ferendi sunt ceteris pūilegiuz nō ha
bentibus: similiter ex cā: quia actio tu
tele ⁊ actio depositi et similia pūilegi
ate sunt ne prius soluat q̃d debet q̃
q̃d debet ex alijs adionib⁹ nō pūile
giatis: vbi autem sunt paria pūilegia
aut p̃sonarū aut adionū equaliter cō
currunt in satisfactiōē faciendā: nisi
de aliquo illoz p̃betur q̃ sit alteri o
feredū fm legem: que autēz dicta sūt

notari solent. Et. de bonis aduocitate
iudicis possi. Item cum restitutio est
pluribus facienda. primo debet fieri
mulieri: quia mulier p̃feret omnib⁹
creditoribus p̃sonales habentibus
adiones vel tacitas ypothecas: nam
fiscus habet pūilegiū cum muliere: vt
habet. Et. de pūilegijs fisci: q̃uis fisci
nō p̃ferat creditorib⁹ exp̃sas h̃ntib⁹
ypothecas. ff. qui potio. in pigno. ha.
.l. si pign⁹. ⁊ hoc habeas extra de pig
.c. ex litteris in glo.

4 Quero cui sit facienda restitutio rei
furtiue. Respondet Donal. in sū. q̃
facienda est ei cui res s̃repta est: si cā
habeat ex causa hōesta: vt in pignore
cōmodato vel simile. ff. de furtis. l. is
cui⁹. Si hō ille cui res s̃repta est fur
erat: nō ei: si hō dñō est restituēda: tñ
si cuiq̃q̃ illoz restituat liberatus est
quādo hō dñō restituit eaz mediāte
penitentiario vl alia persona religiosa
caute fiat suppresso nomine furis: ita
q̃ nesciat.

**Restitutio quarto q̃do
debet fieri restitutio.**

Restitutio quarto. scz quādo
debeat fieri. Quero quādo
debeat fieri restitutio. Rndz
Seco. in. 4. di. 15. q̃ nō: licz aliquo tpe
tenē alienū oñō inuito. i. nolente. et
fm rēdz rōnē nolle vel velle debēte
⁊ p cōsequēs statim regulariter resti
tutio faciēda est. sicut statim cessādūz
est ab actu cuiuslibet peccati mortalis
nō tātum interius sed exterius vel nō
exterius sed interius. Sed in casibus
quādoq̃ licz differre restitutionē exte
riorem posita iam tamē interiori. scz

voluntate restituendi cum occurrerint
circūstantie opportune. Illi aut casus
vniuersaliter cōtinēt sibi hac maxima
.s. Non licet detinere rem alienā qm̄
ille debz velle rōnabiliter eā detineri
sed in quibuscūq casibz debet qd velle
rem suaz ab alio detineri de facto po
sita iam voluntate restituēdi eaz adue
niētibz circūstātijs opportunis. dēret
enim qlibet velle sibi restitutōem nō
fieri tūc qm̄ est in pēiudiciū cōitatis:
vel eius cui debz fieri restitutio: quia
debet diligere bonū suū et bonū cōe:
et ita dilātōem illius restitutōis boni
utilis vt saluet maius bonū: et similiē
quādo esset infamia restituētis statiz
quia debet potius velle famā p̄mi
q̄ illud modicū cōmodū de accelera
tione restitutōis: cōsimiliter v̄z magz
velle vt vitet mai⁹ incōmodū p̄mi
restituētis: q̄ modicum incōmodum
suū vel nullū in illa breui dilātōe resti
tutōis. Ex his sequit qd qm̄ restitutio
esset dānosa reipublice: vel ei cui faci
enda est: vel diffamatoria restituētis
vel notabiliter dānosa nō tenetur ad
statim restituēduz: sed sufficit qd statiz
ex affectu restituat cessantibz inconue
nientibz hinc inde. Et si obiciat resti
tuere est adus precepti negatiui. .s. de
non tenēdo alienū. Ad obseruationē
autē precepti negatiui: an tñc qlibet
semper et p̄ semper. Rñdeo qd tenere
alienū iniuste. i. inuito dño est semp
p̄hibitū: et ideo semper et pro semper
oportz nō tenere isto modo. Sed qm̄
aliq̄s habet voluntatem restituendi p
tempore opportuno: ex tūc tenz dño
volente: et si nō adu licito: tamē adu
debito: quia dñs debet velle qd ille q

habet suū teneat illud quousqz possit
reddere opportune: qd si dicas dñs ē
inuitus qd nō vult p̄ quātūcūqz tēp⁹
teneri suū. Rñdeo dño male et inor
dinate volente statim habere suū: et p
cōsequēs inordinate nolēte p̄imum
tenere: illud tenēs nō tenz iniuste: qd
etiam depositū de cuius restitutione
est lex strictissima potest licite teneri
dño inuito volēte inordinata. Et ad
istam p̄ticulam quādo scz debeat fieri
restitutio p̄nt reduci multi alij casus a
predictis. Inus spālis quādo enim
ablatio fuit occulta nō tenet ablator
p̄dere se: nec per consequēs p̄ se ipsū
restituere: sed p̄ aliam p̄sonaz secretaz
et fidelem: et expedit qd p̄ cōfessorem:
qd sibi est crimē detectū in confessiōe
et de cuius fidelitate qd restituat fidei
sue cōmissū satis debet credi. Potest
igitur hec differri redditio: quousqz
voluntas talis p̄sone et opportunitas
hēat. Alius casus quādo qd ē ipotēs
ad reddēdu: talis enim pro tunc non
tñc: tñc. n. postea cū venerit ad pin
guiorē fortunaz. sicut p̄bat extra de
solu. c. oldradus. Et ibi glo. que dicit
qd illa actio non aspirat p̄ inopiaz de
bitoris s̄ sopit. Unde illud inanis ē
actio quā excludit inopia debitoris s̄
ius agendi manet: sicut obligatio in
debitore s̄ sit sopita. Concor. Adul
in. 4. di. 15. q̄ enumerat qnqz casus i
q̄bus qd nō tñc statiz restituē. Prim⁹
quādo est i p̄iudiciū cōitati. Secundus
qm̄ est i p̄iudiciū recipiēt. puta si darz
gladiū furioso quo vellet se interficere
Terti⁹ qm̄ est infamia restituētis: puta
qm̄ est fur occult⁹. nā v̄z captare tēp⁹
quo sine infamia restituat. Quart⁹ est

inopia

inopia in restituere: q̄a inanis ē actio
quam excludit inopia debitoris: si tñ
nō extinguit sed sopit: q̄a tñc si pue-
nerit ad pinguiorē fortunā. Quintus
quando q̄s est in extrema necessitate
nā nō tñc q̄a tñc omnia sūt cōia: cuz
distindōe tamē posita. j. restitutio. 8
§. 4. Alex. 80 de ales in. 4. i tractatu
restitutionū. Querit vtz aliquo casu
restitutio recipiat dispensatōz dilatōis
tēporis. Et Rndet q̄ sic: vtpote qñ nō
soluēdo est: vñ qñ nō inuenit dñs rei
furtive vel heres eius. Nā tñc p̄ siliū
plati potest fur vel raptor restituere rez
furtivā penes se: donec inueniat dñz
hum: 7 si nō potest inueniri dñz reddi
ecclesie 7 ecclesie siue plat⁹ potest furi
vel raptor si valde indigēs est dare:
q̄a in hoc casu efficit res illa ecclesie:
7 tñc ecclesia potest dare cui voluerit
7 hoc pbat p. l. que hēt numeri. 50.
vir siue mulier cū fecerint ex omnib⁹
peccatis que solēt hominib⁹ accidere
7 p negligētiā trāsgressi fuerint man-
datū dñi atq; deliquerint peccatum
suū cōfitebunt: 7 reddēt ipsū caput
q̄ntāq; ptem delup ei in quem pecca-
uerūt: si autem nō fuerit qui recipiat:
dabūt dño: erūtq; sacerdoti. si 80 in-
uenit dñs nō licet raptor differre re-
stitutionē: 7 sine licentiā dñi ipetrata
sine fraude. Multi enim impetrāt cū
fraude dicētes se nō posse reddere cū
possint: et si nō possint ipetrare tenēt
statim restituē ex integro. Ihostiē. 80
in lūma ti. de penitētijs. §. quib⁹. 81.
sed que forma. Querit qd si fur vel ra-
ptor nō potest statim restituē. Et re-
spōdet q̄ potest cum volūtate illi cui
debz satisfieri paulatiz singlis mētib⁹

vel ānis vel alijs tēporib⁹ emendare
qđ poterit: vel componat: vel conue-
niat amicabiliter cū ipso lēso siue spo-
liato eidem de suis redditib⁹ mode-
rate: ita q̄ sibi vita remaneat: quousq;
plenarie satisfactū fuerit.

Quid si imineat tale piclm: vt is qui
tñc restituē nō potest induci ad resti-
tutionē statim faciendam: nec is cui
debz fieri restitutio ad dilatōz aliquā
concedēdam. IRndet idem vbi supra
puto q̄ discretus sacerdos potest suā
consciētiam formare ex eo q̄ intēdat
gerere vtiliter negociū creditoris: nā
si videt q̄ aliter non pōt recuperare in
ppetūū: vel non ita cito: vel nō ita cō-
mode potest sacerdos recepto iura-
mēto 7 alia sufficiētī cautione si habē
potest dilationē concedē: 7 s̄ hac cō-
ditione: si hec adimpleuerit infra diē
statutū absolue peccatorem: vt si cre-
ditor qđ ei debet recuperet: 7 peccator
nō recedat a p̄bytero desp̄.

Restitutio quinto q̄tum ad modū.

Restitutio quinto q̄tum ad
modum restituēdi: vt debi-
tor apud deum 7 homines
satisfaciat. Quero vtruz sufficiat vlu-
rario vel raptor in foro consciētie re-
missio sibi facta in foro consciētie ab
his quibus debet sine reali 7 actuali
restitutione. IRndz Lādul. q̄ triplex
fuit circa hoc opinio: vna aliquorum
theologoz dicentium q̄ non sufficit
remissio facta in foro consciētie: nisi
res actualiter offeratur a debitore cre-
ditori: 7 tunc si retradat 7 donetur a
creditorē debitor sit liberat⁹. Et hoc

vt appareat liberalis remissio ex pte
creditoris ⁊ liberalis satisfactio ex pte
debitoris. Secunda opinio tenet me-
diam viam: ⁊ est Jo. an. super glo. in
dicta regula peccatur. qui dicit qd aut
gerit in mentem vlturarius restituere
si ille a quo extorsit vltas nolit remit-
tere: ⁊ tunc si remittit liberat⁹ est: aut
non gerit hec in mente: ⁊ tunc licz re-
mittat nō est liberat⁹. Adde que scri-
psit in additōnibus a Specu. in ti. de
vlturis ad fi. Adde dicit Doñ. in sū.
Sūt aliqui vlturarij qui nitūt decipe
deum qui numerata vltura ⁊ accepta
tunc exponunt eam danti credentes
qd nō recipiat: quia si crederēt qd reti-
neret nō presentarent: at ille decūdia
vel timore dūd⁹ nihil vl parū recipit
residū donans eis: ⁊ isti tales dicūt
se satisfecisse: qd non est hum. Item
de his qui cōcordant recipiēdo vltas
oportet ergo vt postmodū de nouo
satisfaciāt ostēdēdo liberam volūtātē
Itē Alex. de ales vbi. s. restitutō. s.
Tertia opinio fuit glo. in regula iurl.
peccatum. li. 6. que dicit: hum est qd
nō remittitur peccatur: nisi restituat
ablatum: nisi liberaliter remittatur a
creditore debitori: quia sufficit quali-
tercūq; satisfaciāt: vt. ff. quib⁹ modis
pig. vel ypothe. solua. l. item liberaf.
Adde Ifedericus in opere suo. c. 18.
⁊ 22. vbi hūc passū disputauit: firmat
indistincte opinionem dicte glofe. sic
dicēs qd si is cui debet restitui pecūia
vlturaria vel male ablata nō coactus
nō deceptus vel circūuentus ⁊ omni
dolo caliditate uī ⁊ metu cessantibus
etiam precibus vel seruitoz exhibītē
inductus pecuniam sibi debitam nō

oblatam: nec restitutione paratā vltu-
rario dimittat liberatus est vlturari⁹:
non tamē a peccato qd incurrit exer-
cēdo vlturas: nisi de illo peccato peni-
tentiam agat: ⁊ concludit finaliter: qd
si vlturario perseueranti in crimine: ⁊
nō disposito ad aliquam restitutōem
⁊ is qui debet vlturas recipere remittat
illas motu pprio: vel ad preces vltarij
liberatus est ipse vlturarius a restōne
rei: nō dico a peccato qd contraxit fa-
ciendo vlturas. Itā in re mala ablata
obligatur quis pene eterne p peccatū
mortale qd contraxit auferendo rem
a proximo illicite: ⁊ obligatur eidem
secūdū restitutōem ipsius rei: sicut. n.
duos offendit scilicet deuz ⁊ pximū:
sic duobus satisfacere tenetur. vt exē
de vlturis. c. cuz tu. et de homi. c. sicut
dignum. ⁊ s. eos. Ihanc opinionem
videtur etiam formare Ihostiēsis in
summa de vlturis. s. que pena. vbi. qd
si fenerator. ⁊ vbi. dicendum est ergo
ad hoc. ff. de pigno. ac. l. si rem. s. oēs
Idem Archi. de vlturis. c. 2. li. 6. vbi
super verbo satisfactū. dicit. satisfactū
accipimus quomodocūq; voluntati
creditori. satisfaciāt. Item V apus in
c. in ciuitate. eo. ti. Et probat hanc
opinionem. Ise. primo in maioribus
criminibus: sicut in furto: vel rapina
re furtiua: vel rapta remanēte apud
furem vel raptorem de volūtate dñi
purgat vitium furti: seu rapine: sine
aliqua restitutione. l. si fur. ff. de vltura.
ff. de pecc. l. certe. Iulianus. ergo ⁊
in vltura que est minus: qd sit minus
probat ex genere pen. Item de male
ablatiis: sufficit dignam facere satisfac-
tionem. c. 2. de rapto. ⁊ de vltis. q̄to

7. c. 2.

et. c. 2. eo. ti. li. 6. de sepul. c. si. sed satis
factū intelligitur quomodo cūq; desi
derium creditoris adimpleatur: etia3
si pecunia nō soluat: vt. ff. qui satis. co
. li. i. de pigno. adione. l. si rem. §. satis
factum autem accipimus: si enim cre
ditor remittit adionē sibi competētē
ex quo hoc sponte fecit sibi satisfactū
intelligitur. Item quia potest donare
post restitutionē creditor qđ est plus
vt notatur de rescrip. c. statutū. li. 6.
Ergo multo magis ante restitutōez
remittere. Item quidam sunt spāles
calus in quibus obligatis ad restōez
nō sufficit remissio: vt in. c. statutū. de
rescriptis. li. 6. et in. c. exigit. de censu.
eo. li. ergo in alijs sufficit remissio: vt
patet de de. nō re. c. i. 7. c. peccatū. de
regulis iuris. Sed dices dato qđ pri
mo satisfecerit per remissionem sibi
factā3 quomodo potest deo satisfacē
si corde indurato in mente gerit non
satisfacere proximo: nisi sibi remittat
Sed per exemplū videbis hui⁹ argu
menti solutionem. ¶ Done qđ creditor
male gratib⁹ tuis te inuitū 7 renitētē
compulit ad usurarum restitutionez
auctoritate iudicis: deinde hō vsuras
illas tibi donat: nōne poterit satisfacē
deo absq; alia restitutōe: illasq; tenē
vt tuas. Certe sic. 7 tamen qđ tū fuit
i te nō restituiti: cur ego nō idem: si
est tibi facta remissio qui nō eras resti
tuere paratus: et ideo proinde est: ac
si fuisset satisfactum: ex quo sponte re
misit taciti quide3 et expressi equa est
cōditio: nec refert qđ ex equipollētib⁹
fiat: ex quo enim ad duo tenebaris. l.
in satisfaciendo deo per contritionez
7 ad restitutōem proximo: 7 vltima

per remissionē sit sibi sblata remanet
sola penitentia: scilicet penitentia de
peccato: quia vsuras fecit: 7 quia non
intēdebat restituē nisi fuisset sibi facta
remissio. ¶ Donaldus in sūma in hōbo
restitutio furti facienda est: tenet hāc
opinionē dicēs.

¶ Done qđ aliquis quondam usurari⁹ z
offert libere totam pecuniā3 creditori
ostendens plenariam volūtatē cū3
nō habeat: quia si crederet qđ aliquid
acciperet nō offerret: creditor autem
nihil penitus vult accipere: sed libera
liter dimittit totū3: iste plenarie satis
fecit proximo: sed nō deo: 7 ideo post
modū sufficit sola contritio 7 satisfaciāt
deo. ¶ Unde cōsulēdū est nō contritis
vt ad minus hanc liberā3 satisfactōez
proximo faciant. ¶ Concordat Aste. in sū
secūdū hōsti. intelligit esse satisfactū
creditori: ex quo remisit ei ex corde qđ
terciū3 fuerit dictum: dūmodo fuerit
talus qđ remittere possit. ¶ Asten. hō in
sūma li. tertio. ti. ii. Querit quid si fe
nerator partem pecunie fenebris ei a
quo habuit vel heredi eius restituat.
7 de eius voluntate partem retineat.
¶ Respondet dicunt quidam cum nō
esse liberatū3. nisi offerat totū. secūdū
hō Hoff. 7 hōsti. si hoc ex pacto fiat
liberatus non est. ar. extra de symōia
. c. veniēs. Si vero partem liberaliter
7 si sine pacto offerat 7 soluat. 7 de re
siduo misericordiam petat. 7 creditor
liberaliter remittat liberat⁹ ē debitor
sed vltra ex certis coniecturis animi
sui motum formabit. Si. n. debitor
sit pauper 7 usurarius diues 7 potēs
nō est presumēdū qđ creditor ex corde
remittat. sed hoc facit vt saltem illud

modicum habeat: et non totum perdat
 Si autem sit dives et potes qui solet
 tantum de suo tradere: presumi potest
 quod hoc faciat ex corde. Ad hoc enim quod
 restituens secundum quosdam restituat
 ad salutem: duo debet ostendere ei cui
 tenet. scilicet velle et posse: et ad minus
 velle si non habet posse: et ita siue totum
 siue parum: siue nihil recipiat creditor
 absolutus est debitor. Nam aliquis est
 qui habet posse et non velle: qui dicit
 creditori si volueris concordari mecum
 ego concordabor tecum: hoc est tibi
 satisfaciendum: si volueris ad voluntatem
 meam non ad tuam: quia credit quod si
 totum vellet recipere nihil daret: unde
 creditor vult potius habere aliquid quam
 nihil. Talis enim satisfactio non est sa-
 lutifera: quia non satisfaciatur alteri: sed
 sibi. Item alius ostendit velle et non
 posse: dicens libenter tibi restituerem
 omnia: sed non habeo: unde nec ista est
 salutifera si potest restituere: quia credi-
 tor audiens impotentiam vellet vel no-
 lit oportet quod absoluat eum: quia ina-
 nis est actio quae excludit inopiam de-
 bitoris.

3 Quero utrum remissio: ex quo semel
 facta est per creditorem possit per pe-
 nitentiam eius reuocari: si cum peni-
 tet remisit. Respondet hostiensis
 quod non.

4 Quero quot sunt modi satisfaciendi
 Respondet hostiensis. ubi supra quod sunt duo
 quorum primum cum pecunia libere offerre
 sine malitia et fitione: et hic est perfectus
 Secundus cum non habet pecuniam
 sed offert pignora sufficientia. Tertius
 cum non habet pecuniam: nec pignora
 sufficientia facit tamen instrumentum:

ut postea tam ipse quam ipsius heredes
 possint ad solutionem compelli quando
 venerit ad pinguiorem fortunam.

Quartus est cum mediante sacerdote
 vel religiosa persona fit libera et volun-
 taria concordia. Ista tamen media
 persona semper debet ostendere credi-
 tori liberum velle et posse debitoris:
 ita quod nulla sit coactio creditoris dire-
 cta vel indirecta. Quintus est cum de
 omni modo consensu et voluntate cre-
 ditoris ponit aliquam possessionem in
 manu alicuius viri honesti ex cuius fru-
 ctibus processu temporis omnia de-
 bita persolvantur et postea possessio redeat
 ad heredes: vel ita remaneat in ppe-
 tuum si debitor voluerit pro male abla-
 tis incertis. Et secundum quod licet secundum
 quosdam hoc fiat de licentia episcopi:
 vel sacerdotis discreti: si tamen fiat absque
 libera voluntate creditoris non sufficit
 ad salutem quando sciunt certe per-
 sone quibus restitutio facienda est.
 Concordat Donaldus in summa in verbo
 restitutio facienda est ei.

Restitutio sexto quod sit restituendum

Restitutio sexto. quero quid
 restituendum sit. Respondet Gregorius
 in 4. di. 15. quod non solum tunc
 quis ad restituendum rem ablataz ad
 usum rei: sed etiam interesse et fructum
 preceptum de re: si sit res ex re fructifera
 non autem fructum qui provenit ex
 industria utentis illa res: ex hoc sequitur
 quod lucrum acquisitum ex pecunia fe-
 nebre non tenetur fenerator reddere.
 alioquin ille qui percipet posset iuste
 esse usurarius: quia recipere de sua propria
 pecunia

pecunia fructū proueniētem ex indu-
stria alterius est facere usuraz: et forte
ē qđ magis inducit homines ad vřā
quia de viura lucrantes: non autem
tenētur restituere lucrū: immo suum
est qđ per eius industriam est acq̄sitū
alienum autem restituēdū est. Ricar.
l. quarto. di. i. s. ar. s. q. 6. dicit ad istā
questionem. Dicunt aliqui qđ tales
nō tenent restituere lucrum p̄didituz:
lucrū tamē de re furtiua: vel rapta re-
stituere tenētur quia usurari⁹ dñs est
rei quam lucratus est per usuraz: fur
autē non est dominus rei furate: nec
raptor rapine. Sed contra. quicunq;
est dominus alicuius rei: est domin⁹
eius aliquo iure nō iniuria: sed rei acq̄-
site per usuram: usurari⁹ non est dñs
aliquo iure: quia nec iure emptionis:
nec iure liberalis donatōis: nec iure
locatōis. Tertū est enim qđ in locatōe
transfert dominū rei locate: nec iure
p̄mutatōis: et sic de alijs nec iure mu-
tūi: quia accipere plus pro mutuo nō
est ius: sed iniuria: usurari⁹ ergo nec
iure diuino: nec iure canonico ē dñs
rei quam acquisiuit per usurā. Ideo
dicunt alij qđ usurarius: non solū tñs
ad restituendū usurā: sed etiā qđcūq;
lucratus est iusta mercatione de re p̄
usurā prius acq̄sita: prius tñ deduc-
tis laborib⁹ et expēsis. Ifur autē vel ra-
ptor de lucro iusta mercatiōe acq̄sito
nō debet inde deducere: nec labores:
nec expēsas: quia mit⁹ agendū est cū
usurario qđ cum fure vel raptoze. Sz
cōtra hec est ratio: qđ pro sterili null⁹
debz exigere fructū: sed pecunia de se
est res sterilis: nullū enīz potest parē
fructū nisi per laborez et sollicitudinez

vtentis. Ergo lucrū de pecunia quis
exigere nō debet videt mibi. ergo di-
cendū ad questionem qđ regulariter
quedam sunt que habent usufructuz
cuiusmodi sunt res quaz vsus nō est
earū consumptio seu destructio. Et si
quis talem rem extorserit per usuraz
non solum tenet ad restituēdū ipsaz
sed etiam fruct⁹ perceptos deductis
laborib⁹ et expēsis: quia tales fruct⁹
sunt fruct⁹ rerū quarū alius domin⁹
est. Quedam autem sunt res que nō
habent usufructū p̄ncipalit cuiusmōi
est pecunia: lucrū enim de pecunia p̄-
ueniens nō est fruct⁹ eius: sed hūane
industrie et laboris: et ideo qđ homo
domin⁹ est sui laboris et industrie lu-
crū qđ iusta mercatiōe acq̄sinit de pe-
cunia extorta per usuram restituē nō
tenet: qđ tamen pecuniā alteri⁹ p̄ter
ei⁹ absolutam volūtatem detinuit: si
ille cui facienda est restitutio: ex hoc
aliqđ dānū incurrit: alius sibi tenet
cū restitutione usure ad restitutōem
damni. Donal. Ro in sūma in Ro
restituend⁹ est spolia. dicit qđ in Ro
restitutionis non tantū res ablate ve-
niūt: sed etiā damna et fruct⁹ p̄cepti
a violento possessore: et qui percipi po-
tuisent si rem possedisset. Similiter
restitui debet omnis commoditas et
utilitas quam habitur⁹ fuisset eiectus
a dic eiectōis sue. ff. de vi et vi arma.
s. ex die. et s. non solū. de Ro. signi.
l. pretor cū. z. q. i. per totū. extra de re-
stitutiōe spolia. grauis. vbi de hoc in
glo. expensas quas fecit repetere non
potest: vt insti. de rerū diuisione. s. ex
diuerso.

Quātrū debeat inungi in foro sciētie z

¶ quis soluat penam: puta si qs de-
fraudaui pedagiū super quo statuta
est pena corporalis v[el] pecuniaria per
legem vel canonez. ¶ Respōd3 (Don.
in summa in verbo restituendus. q[ui]
non: quia huiusmodi pena etiā bāna
non sunt ex iure diuino: sed humano
¶ Inde tunc demum quis tenetur ad
ea: cum persona per sententiam fuit
condēnata: quia non ligant cōsciētiā
sed bursam. Concordat glo. 12. q. 2. c.
fraternitas. ¶ Vide supra restitutio. 2.
§ 156.

¶ Quero quid tenetur restituere fur.
¶ Respondet idem q[ui] licet res furtiua
pereat casu fortuito: tenetur tamen
ad restitutionem fur cum sit in mora
restituendi: nec libera[re] rem deteriorē
restituendo: sed debet eam restituere
cum omnibus fructibus perceptis 7
percipiendis: nec potest deducere ex-
pensas etiam si meliorauit rem pascē-
do forte equū 7 furtiuū porcu[m] vel si-
mile. Secus autem si domum agrū
7 similia rapuisset: 7 per artificū expē-
sas fecisset: quoniam illas deducere
posset. S; s; leges alia omnia dāna
7 lucra percepta 7 percipienda resti-
tuere tenetur fur vel raptor: 7 secūdu[m]
illud tempus debet res estimari 7 re-
stitui in quo plurimi valoris fuit. exē
de restitutōe spolia. grauis. ff. de odi.
fur. l. in re furtiua. 7. ff. de rei vendi. l.
naui. §. generaliter. ¶ Item si fur ob-
tulit rem domino tempore congruo
7 loco: non tenetur tunc ex casu for-
tuito: quia iam purgauit moram: vt
d. l. in re furtiua.

¶ Quid de emente eam. ¶ Respōd3 idēz
q[ui] qui cmit ignoranter 7 bona fide 7

publice poterit petere pretiū a vendi-
tore. 12. q. 2. vulturane: 7 talis potest
retinere expensas quas fecit existens
bone fidei possessor: circa huiusmodi
rem conseruandam 7 meliorandam
7 non tenet de fructibus perceptis 7
consumptis durante bona fide. Si
autem extarent adhuc tene[re] ad re-
stitutionem eorum: ex quo incepit ha-
bere malam fidem. extra de resti. in
integrum. c. requisit. 7 de rebus ec.
nō alie. c. ad nostram. ff. de acq. rerū
do. l. bōe fidei emptor. 7. E. de rei v[en]d.
l. certum. ¶ Item si durante bona fide
emptoris res perit: vel eam alienauit
in vtroq[ue] casu excusat p[ro]pter bonam
fidem. ar. ff. de fur. l. per quas. §. vl. et
ar. a contrario sensu. extra de alie. iur.
mū. cā fada. c. i. 7. 2. ¶ Item male fidei
possessor tenet ad verū pretiū cū circū-
stantijs supradictis in re perita: vel
alienata q[ui]tūq[ue] publice emat in pu-
blico foro: nec pretiū a vero domino
petere potest: postq[ui] dephēderit rem
esse ipsius. E. de furtis. l. in ciuilem:
nec poterit se defendere ratione ali-
cuius statuti super hoc editi: cum sit
tale statutū cōtra deū. 8. di. que cōtra
zz. q. 7. flagitia: s; bone fidei possessor
tenet restituere rez sibi si habet: si autē
non habet de lucro tenet in tātūq[ue] in
q[ui]tū factus est locupletior. ff. de pe-
here. l. si possessor. §. restituere. 7. l. si rē
7. l. vtrum.

¶ Restitutio septimo vbi facienda sit
restitutio.

Restitutio septimo. quēo vbi
facienda sit restitutio. ¶ Vide
supra

supra restitutio tertio. §. i. et in vba. 12.
Et adde secundū Donal. in vbo resti-
tuendus: q̄ restituenda sūt omnia in
eodem loco. Unde sunt reuocata si
ad alia loca fuerunt translata. 3. q. i.
reintegrāda: et hoc sup̄ribus raptoris
vel violenti. ff. de rei ven. l. si res.

Restitutio octauo q̄n debitor non
est soluendo.

Restitutio octauo q̄n debitor
nō est soluendo. Quid si de-
bitor nō est soluēdo. vide. §.
restitutio. 4.

Quero an quando debitor non pōt
soluere teneat petere veniam vel di-
lationem a creditore. Respōd3 Mo.
in sūma. in vbo restituere tenetur in
casu. §. Itēz nūquid teneat q̄ q̄n quis
dānificat? ē ab aliquo indebitē: et scit
qui dānificatus est: teneat dānificans
veniam petere per se ipsum si potest:
vel per alium si non potest: aut si nō
audet p se. Debet tamē talis media
persona scticare nomē et circūstāti-
as psonē pro qua intercedit: si p exp̄ssioz
pīculū vel dānum timeat. Qui enīz
offendit aliquem: cum eo ipso offēso
habeat aliq̄ aduersus eum: debz of-
fensus ire et reconciliari fratri suo: s̄m
q̄d habet in euangelio debet inq̄ ire
per se: vel per alium vt dictūz est. Si
autem qui dānificatus est nescit hoc
credēdū q̄ licet tuti? sit petere veniā:
vt dictū est quando nō pōt satisfacere:
tamen non teneat: quia nō est in
mora in hoc casu quo ad iudiciūz di-
uinum cum dānificatus nescit et dā-
nificans sit impotens. Si autem sa-

tisfacē potest semper est in mora: do-
nec satisfecerit: aut dilationem impe-
trauerit. Hoc etiam obseruandū est
vbi aliquis debitor est alicuius et cō-
tractu vel quasi contractu. Hoc etia3
obseruandum est in regularibus qui
recolunt se esse debitores alicui ex eo
q̄ fecerunt in hoc seculo.

Quid si imminet tale periculum q̄
is qui teneat restituere: non potest in-
duci statim ad restitutionem faciendā
nec is cui debz fieri restitutio ad dila-
tionem aliquam concedendā. Vide
§. restitutio. 4. §. vltimo.

Quid si fur vel raptor sit in extrema
necessitate: ita q̄ nō habz vnde viuat
ipse vel eius familia. Respōdet Alex.
de ales in quarto. in tractatu restitu-
tionum. q̄ si fur sit in extrema necessi-
tate et vxor et liberi: ipse potest de re:
quam tunc tenetur restituere retinē:
q̄tum sufficiat vni refectiōi: et residuū
totum teneat restituere. Si enīz facit
q̄d debet: non derelinquet eum dñs:
sed prouidebit ei. Unde psalmus. 36.
Non vidi iustum derelictū: nec semē
eius querens panem. Et Math. 6.
Respiciite volatilia celi que non serūt
neq3 metūt: neq3 congregāt in theca:
et pater vester celestis pascit ea: non
ne vos magis pluris estis illis. Et
q̄ ita sit: responderi potest per illud
Math. 19. Mende omnia que habes
et da pauperibus. Si ergo licitum est
oīa sua alienare a se. ita q̄ postmodū
remaneat alienas pauper et nihil hñs
multo fortius iustum est omnem rez
furtiuam abijcere a te restituendo: ita
q̄ restituēs remaneat pauper: et nihil
habens. Non obstat de utero. 23. vbi

dicatur. Ingressus vineaz proximi tui
comede vvas q̄tum placuerit tibi: so
ras autem non afferas tecum: quia
Rendet idem Alex. q̄ vve quas come
debat sue erant: scilicet comedētis nō
domini: quia domin⁹ celestis qui est
dñs dñoz transulerat dominiuz in
comedēte: vel soluit qđ nō est simile
de restitutione: et de illa lege: q̄a illa
lex iudicialis fuit: et modo non manz
restitutio hō pure moralis ē: et semp
manet. Item non obstat Isa. 58. oēs
debitorcs vestros repetitis: vbi dicit
Ibiero. qui repetit non habentēz dñō
facit violentiā: quia Rendet idē Alex.
q̄ talis raptor vel fur nō est iudicad⁹
ex toto nō habens: cum multa hēat:
que reddē possit salua vita sua. Non
vero in tractatu restitutionū. in hō
restituere tenet: indistincte dicit. Itēz
si huiusmodi persone restituentes rē
vel estimationem rei: adeo pauperes
remanent forte cum filiis et familia:
q̄ nō habent aliquid vnde viuant: si
pōt sciri persona cuius fuerit res ostē
dant ppositum restituendi et etiā ne
cessitatem suaz: et possunt petere dila
tionem: vel etiam remissionem: siue
quietationē: parati tamen sine simu
latione et fraude restituere: si creditor
non vult sibi remittere: et aliter non
possunt consulere anime sue: tunc si
spoliatus notificata tamen sibi prius
quātitate restitutionis intuitu dei et
elemosine remittat eis totuz vel ptez
liberant: alioquin debent facē posse
suū. i. 4. q. 6. Si res. Debēt ei restituē
etiā vsq̄ ad venditionem heredita
tis et omniū bonoz etiaz si oporteat
iplos et familiam suam mendicare.

Sco. vero in. 4. di. 15. querit. Quid si
restitutio est dānosa reipublice: puta
quia fienda i Petro est dānosa paulo
restituenti: qui i Paulo est magis ne
cessarius q̄ i Petro. Et Rendet q̄ si
illud iniuste detentum est a i Paulo:
non est ei necessariuz simplicit: s̄ tātū
ad cōseruādum statum suū solēnem.
Dico q̄ non licz alteri statum suum
solēnem tenere de bonis alienis: nec
tantum valet reipublice status istius
solēnis: quez tenet nō restituēdo q̄tū
valeret fidelitas eius et iusticia cōis.
Aut detinēs ē in extrema necessitate
et ille cui⁹ est res nō: s̄ habet aliq̄ ext
extremam necessitatem: et tūc dico q̄
ista res fit ipsius detinētis iure poli:
quo in extreme necessitatis articulo
ad prouidēdū sustētatōi nature: Alia
omnib⁹ in extrema necessitate positi.
cōcessa ē. extra de hō. signi. in. c. exijt
li. 6. Si autem vterq̄ est in extrema
necessitate: si ad illam prius peruenit
dñs q̄ retinēs: dēt sibi reddi duplici
iure. Tum quia prius erat dominus
Tum etiam quia in illa necessitate iā
facta est sua. Si autem puenit ad istā
necessitatē detinēs iam facta est sua:
et ideo domino postea deueniēti ad
istam necessitatē nō debet reddi quia
cessauit dñiuz ei⁹ in re ista: et facta est
alterius iure poli. Si autē simul abo
deueniant debet reddi domino: quia
ille nūq̄ decidit a dominio. Et si ar
guas q̄ quilibet debet se plus diligē
q̄ proximum: et per consequēs magz
vitam suam corporalem q̄ proximi:
et ideo potest istud simpliciter sibi ne
cessarium magis retinere sibi q̄ pro
ximo dare. Rūdeo magis dz diligē
vitam

vitam suam ordinate: ut est diligibilis ad vitam eternam: et ita magis conservationem iustam vite sue: quam conservationem vite proximi. Sic enim latro magis debet sustinere suspensum quam occidere suspendentem ut evadat: et est ratio quia dilectio vite corporalis iniuste custodire non est dilectio ordinata quia non est ad dilectionem dei nec anime. Iustus autem detinentis in casu ultimo custoditio vite de re aliena est iniusta: et cum hoc etiam est homicida: quia iniuste occidit alium: quia subtrahit sibi necessarium quod sibi debetur. Sed nunquam si deveniat detentor in primo et secundo casu post extremam necessitatem ad pinguiorem fortunam tenetur restituere. Respondet idem ubi supra quod res talis simpliciter necessaria non potest esse: nisi aliquid pertinet ad viduum: et tunc consumeretur et iuste: quia ille consumens fit dominus: tamen tamen postea deveniens ad pinguiorem fortunam reddere equalis: quia obligatio ad equalis videtur habuisse ortum ab illa prima occupatione rei aliene que fuit iniusta ante extremam necessitatem: et illa obligatio per extremam necessitatem non fuit extincta sed sopita. Sed si nunquam ante extremam necessitatem occupasset: tunc simpliciter iuste accepisset rem suam: et illam nunquam teneretur restituere. C. de cor. Ric. in. 4. di. 15. ar. 5. q. 5. vide. j. yfura.

Quero quot sunt modi restituendi: quibus consuli potest debitor: ut non habeat causam labendi in desperatorem. vide supra restitutio. 5.

Quamquam quando debitor non est solvendo sacerdos possit dare dilationem resti-

tuendi: vel quietare aliquid ab eo con sensu spoliatorum. Respondet Non quod non.

Quid de illis qui si vellet dimittere supfluas expensas possent rapta restituere Item quid de illis qui resignant omnia bona sua in manu penitentiarii promittentis: quod cum damnificatis tantum faciet quod habebunt se pro pagatis et satisfacti. putat enim quod pro modica quantitate quietabunt eos cum damnificati putent se totum amisisse. Quid etiam de illis qui non resignaret in manu penitentiarii nisi crederetur quod penitentiarius eis restitueret totum vel partem quando nescitur cui facienda est restitutio: nunquid tales sunt in statu salvandorum. Respondet No. in summa. ubi. s. q. no. Oportet enim quod bona fide sine fraude faciat raptor quicquid potest: ita quod aut damnificati. satisfaciatur si novit eos aut pauperibus eroget si non novit: alioquin non est absolvendus si constitit penitentiario de eius impenitentia vel prava intentione. Non est tamen necesse quod fiat hec resignatio in manu penitentiarii: dum tamen alias sit paratus ad arbitrium eius satisfacere vel alteri boni viri.

Quid agere debet penitens quando non est solvendo Respondet idem quod agere debet penitentem cum dolore et prodat restituere quam cito poterit bono modo. i. 4. q. 6. si res. C. de cessi. bo. l. i. Si autem potest si non valet ab eo magno detrimento et periculo familie sue: et suo: tunc studeat penitentius rectificare voluntatem eius ad restituendum. et dicat ei quod petat dilationem a spoliatis vel de consensu eorum assignet eis amicabiliter certam partem de redditibus suis de qua sibi satisfaciatur successive et de hoc

bonam eis faciet cautionē. Si vero omnes sibi denegent dilationē et postulet quod ipse cedat bonis: tunc credendum est quod ipse tenet ab aliquo dilationē satisfaccē vel cedē bonis: quia fur et raptor semper sunt in mora: et ideo semper augēt peccatum: ut ff. de condic. fur. l. in re fur. tina. et ar. ext. de symo. c. in ecclesie.

Quid si discrepāt inter se spoliati in danda dilationē: quia alij volunt dare antiquenalem: alij vero nolūt: sed petūt cessioē. Rñdet idem ubi. s. quod maiori parti standum est: et intellige maiorem partem ubi maius et forti⁹ est debitum. Unde si vni creditori teneat in plus quam reliquis omnibus qui forte sunt. io. v. plures stabit voluntati illi⁹ soli⁹ de dilationē antiquenali danda vel cessione petenda. Si vero par sit debitum hinc inde standum est maiori numero creditorum: Sed si omnia sint paria eligenda est clementior sententia scilicet que dat dilationē secundū distinctionē legis si. c. quib⁹ cessio. pol. hoc autē intellige nisi petētes cessione: vel sibi satisfieri statim nō possunt induci ad dandam dilationem: tunc enim satisfaccēdum est eis in foro penitentie pro parte substantie que eos contingit: postsertim si egent ita quod nō possint cōcedere ab aliquo piculo suo et familie sue. s. di. c. baptizasti. Similiter tñc debitor restituē creditori: quātū restituē potest habita rōne ne egeat: quā non est fraudād⁹ alimētis quotidianis. ff. de sol. l. quib⁹. et extra de solu. c. pe. ubi dicit⁹ hoc in glosa.

Restitutio nono quātū ad ordinē.

Restitutio nono. s. quātū ad ordinē cui prius fiēda sit. quero

quando plures concurrūt debitores quibus debet fieri pri⁹ restitutio vide. s. restitutio. 2. §. 276. et restitutio. 3. §. 2 et in vbo usura. iz.

Restitutio. io. quib⁹ debet fieri restitutio incertoz.

Restitutio. io. s. incertoz. quod cui debet fieri restitutio incertoz. Rñdet Mon. in sū. quod quando sciri possūt persone spoliatoz faciēda est eis restitutio. 3. q. i. reintegranda: sed ubi nō possūt sciri debet penitēs simpliciter et ab aliquo pacto et conditōe: et absque fraude et simulatōe totū quod habet reassignare in manu epī: vel penitentiarij discreti. Et nō est faciēda huiusmodi reassignatio de necessitate: quā sufficit quod ad usitū epī vel penitentiarij discreti disponat de rebus illis: et tunc epūs vel penitentiari⁹: si viderit eū paupē et egenū debet sibi potē vel et totū si fuerit necesse potē et ei dare dilationē si viderit expedire: ne alius ipse cum vxore: et filiis fame peat. in quo cāu. s. extreme necessitati. l. 3. idign⁹ sit: tñc pponēd⁹ ē factis et iustis personis si eque egentibus: alius si equalis indigeat debet pponi meliores ubi meli⁹ possit geri negociū spoliatoz quo ad utilitatē aie cui prius ista incerta paupib⁹ erogata: et postea si quid residuum fuerit vlt⁹ parte remissiois facta isti paupib⁹ alijs distribuat: et iste faciat quicquid boni poterit orādo: et alia bona faciēdo pro his quoz res fuit: et si veniēt ad piguiore fortunā erogat in usus paupuz quod poterit pro aiab⁹ illoz. ar. iz. q. 2. gloria epī. et c. an⁹ h. 3. quod si nō voluerit satisfaccē iuxta formaz predictā nō ē absoluehdus. ibec Donaldus.

Finis.

usura

Usura. Quid est
p^{mo}. i. in cōtra^{du}
mutui. Quēdo qd
sit. Rñdz (Donal
dus in sū. in vbo
usura: q^d est lucruz
ex mutuo pacto debitū uel exactum
nō enīz usura mittit ubi gratis re
cipit uel offert. ar. i.4. q. 3. usura. et
is. vi. de eulogis. In nulla. n. oblatio
suscipiet culpe maculaz ingerit que
nō ex abientis petitiōe pcessit. i. q. 2
sicut. Itē usura est quicqd sorti acce
dit ex intentōe corrupta a pte credi
toris qui nō mutuasit pncipaliter
nisi ppter spez lucri. i.4. q. 3. Pleriq^z
7. c. itē cā. Sola. n. spe ul expectatōe
mittit usura qñ mutuat pncipalit^r
ppter lucrū: in quo cāu tenet creditor
totū restituere quacūq^z intentōe de
derit ei debitor siue ex dilectōe exor
ta ppter mutuz siue ppter aliud. ex
de usuris. c. cōsuluit. ubi de hoc i glo.
Quod intelligis hūz esse qñ causa
mutuadi pncipalit^r ponit in spe uel
expectatione lucri siue emolumenti
alioqn si ob caritatē 7 dilectiōe pñ
cipalit^r mutuat: secūdario tñ aliquid
expectat retributōis nō uidet^r usura
esse. 77. di. c. In singulis 7. 59. di. si
officia secularia. 7. 61. di. quid pdeit
quia cū qñ liberalit^r mutuat: scire d^z
debitore sibi esse nāliter ad atidota
obligatū. ff. d. pe. here. l. 5. 7 si. 5. con
suluit. 7 ex de testa. c. cū in officiis: 7
ideo de retributōe sperare pōt. i. q. 2
qñ pio. ex de symoia. c. tua. Quādo
vero sola spe mittit^r usura ut qdaz
dicunt nō est op^o restituere fm gōf.
sufficiat sola pñia sicut in symonia

mētali. extra de symoia. c. mādato.
Ibi autē debitor ex sola dilectiōe
dat creditori nō pōt repetere illud:
similiter si non sit corrupta intentio
creditoris si debitoz tātū qui ppter
mutuū dat aliqd ultra sortē: nō tñē
creditor restituere fm quosdā qñdū
probabiliter credit q^d ex sola dilectiōe
gratis seruiatur ei. Sed si credit uel
probabiliter dubitat q^d ppter mutuz
receptū uel ulteri^r retinēdū seruiaf
ei a debitore restituere illud tñē: qñ
uoluntas acqñedi aliqd ex vi mutui
prop^o sortē: usurā inducit fm illud.
Date mutuū nihil inde sperantes.
Itz aut sola spes faciat usuram: et
utrū usurarius intētioniari^r teneat^r
ad restitutionē uide in. 5. 5. 7. 5. 19. 7
5. 12.

Quero in qbus reb^z mittit^r usura
Rñdz idē ubi. s. q. ppter in cōtra^{du}
mutui. Mutuū aut contrahit^r in his
rebus que sūtunt in numero pon
dere uel mēsurā. i. in his que nume
rāt^r: ut moneta que ppter numerat^r.
Pōdere ut ere argento 7 auro que
pōderāt^r. Mēsurā ut frumētū uinū
oleū 7 similia. In sti. quibus modis
contrahit^r ob. circa pñ. i.4. q. 3. usura
i. q. 4. nullus.

Quero an sit mutuuz si qñ dederit
decē ulnas pñi p alijs decē reddē
dis ad certū tēpus cū talia uideant^r
consistere i mēsurā. Rñdz (Donal.
in sūma. q^d poti^r est cōtra^{du} pmuta
tionis qñ mutui. Et nomē mēsure
hic restringit^r ad modios 7 lagenas
7 alia uasorū gñā qbus mēsurari so
lent liquida 7 grana. Pōtest tamē
huiusmodi cōtra^{du} in fraudē fieri

vsurarium.

Quæo an vsura excuset ex pacto cō-
tentiōali pñi cū tractat ex cōtētiōne
legē accipiāt: nā q̄s licite accipit qd
uolūtariē sibi dat. i8. di. de culogijis
i. q. 2. placuit. de symonia. c. dilect.
s. in vsura nedū uolūtariē imo etiā
qñq̄ rogat a dāte accipit vsurari.
Rñdeo dīc quedā sūt que de sui nā
sunt illicita: 7 in his p̄dicta pcedūt:
7 sunt quedā que de sui nā nō sunt
illicita rōne pacti uel tractus: ut in
vsuris. vñ cōhibētes nō possūt facere
licite qd de sui natura est illicitū ar.
de foro. ope. si diligētī. de sen. exco.
Cōtingit uide infra. §. 8.

Sicut sola spes faciat vsurariū. IRe-
spōdz Alex. de ales in. 2. i. expositiōe
euāgelicorū pceptorū in expositione
illius Mat. 5. Nolētī a te mutuare
da illi: 7 luce. 6. Mutuūz date nihil
inde sperātes: q̄ tūz diuerse sint scie
diuerfas hñt questīōes v̄l cōsiderati-
ōnes: 7 a diuersis sciētib⁹ rō diuersi
mode cōsiderat. Ihic ē q̄ s̄z hūanas
leges volūtas sola nō facit v̄sarios
quā lex humana manū cōhibet nō
animū: s̄m dō legē diuinā que aiūz
cōhibet sola volūtas facit vsurariūz
Ipotest tamē mutuās sperare illud
ad qd tenet accipiens q̄a in cōsimili
casu necessitatis tenet sibi dare mu-
tuū 7 tenet similis etiā si nō dediss̄z
p̄us. Unde pōt illud mutuās spare
ab accipiēte nō tamē ex ui mutuī s̄
ex caritate accipiētis mutuū. mutua
enīz bñficia accedūt caritatē: 7 quia
etiā ex pcepto dēi d̄z idigētī mutuū
dare. Unde dēdēdū est q̄ mutuās
potest ab eo qui recipit in simili cāu

spare mutuūz q̄a ad hoc tenet aliū
Tamē si hac itētiōe dedit sibi mutuū
nō est meritorū quia nō ponit deū
finē. Unde dicit Luce. 6. Mutuūz
date nihil in spantes supple ab hoīe
s̄ a deo. INota v̄bū. Iñhil. siue sit pe-
cunia siue sit aliud. Unde Iheron.
sup Ezechī. c. 6. Et hēf i glo. super
exo. c. 18. Mutat qdā vsuras tātū eē
i pecūia qd puidēs diuina scriptura
ois rei aufert supabūdātiaz vt n̄ pl⁹
accipias q̄s dedisti. Quidā. n. solent
pro pecunia fenerata munuscula dī
uersi gñis accipere: 7 nō intelligūt scri-
pturā: vsurā supabūdātīā appellare
quicquid illud est: si absq̄ eo qd de-
derint pl⁹ acceperint. Itez Ambrosi⁹
Ileri⁹ refugietes pcepta legis n̄
dederint pecuniā negotiatorib⁹ nō
in pecūia vsuras exigūt: s̄ de mer-
bus eorū aliqua vsuraz emolumēta
percipiūt. Ideo audiāt qd lex dicit.
Ineq̄ in q̄t escāz vsurā accipies: neq̄
omniū rex. Et capie ex illo textu d̄
vtero. 22. Nō fruges nec aliquā aliā
rem. Ite s̄bdie rō. Esca vsura est: et
vestis vsura est: et qd cūq̄ sorti acce-
dit vsura est: qd uelis nomē iponas
uide. j. §. 12. 7 24. Itez at sit licitū
mutuare ut des aliqd paupib⁹ vide
infra. §. 22. 7 24.

Itez vsurari⁹ intentionari⁹ teneat 6
ad restitutionē uide infra. §. 19. v̄sic.
vsura. 10.

Quero quare vsura sit peccatū. IRe-
spōdet Alex. de ales q̄ sic quia facit
cōtra nām rei 7 sine inuētiōis. IDe-
cunī: pecunia ciz vt dicit. i. pol. In-
uēta est vt fiat cōmutatio iter uēdētē
et emētē p̄p̄ necessaria uite 7 nō vt
pecunia

pecunia augeat pecuniam sicut facit
 usurari⁹. Item quia facit cōtra nām
 tract⁹ mutui qā o³ eē gratuit⁹. Itē
 qā possidet sine titulo: nā eius dñū
 nō trāsfert. Itā dñū trib⁹ vñs trans-
 fert. Aut p nām: vt in successiōibus
 qñ. s. res deuoluit a patre i filios qd
 nō est in usura: Aut dono mere libe-
 ralitatis vt in donatiōe qd nō ē i vñā
 qñ intētiō pcedit vl pactū iterponit⁹
 vel exactio sbsēq⁹. Aut sit translatio
 eqtate iuris sicut i uēditōib⁹: 7 pmuta-
 tionib⁹ qd nō est in usura. Itēz qā
 res mutuata statū sit illi⁹ cui mutuat⁹
 7 eius stat pīculo. Et ideo ualde ini-
 quū ē qd ex re aliena que alteri⁹ pīcto
 stat velit lucz. Alide. j. s. pīmo. et
 j. usura. z. s. i.

8 Quero quā recipere aliqd ultra sortē
 in mutuo sit usura: recipere aut pro re
 locata nō. Rñdet Ric. in. 4. di. is. ar.
 5. q. 5. qd rō est qā mutui est de illis
 rebus quaz pncipalis vñs non pōt
 concedi sine re ipsa eo qd ille vñs est
 eaz cōsumptio: ut pz i elibilib⁹ 7 potabi-
 libus: vel distractio: vt pz in pecunia
 que ad hoc inuēta est pncipalit⁹ vt ex
 pēdat in ēptōe aliaz rez. Et ppter
 hoc cū tales res alijs cedat⁹ tñssert⁹
 in illos dñū. Itā mutuari ē de meo
 tuū facere. Cū qd cedere pncipalem
 vñm taliū rez sit cōcedere ipsas res
 ille qd vltra recōpēsationem rei exigit
 aliqd p usura exigit p eadē re recō-
 pēsatiōz bis: aut recōpēsatiōz p eo qd
 nō est: qd est cōtra eqtate iuris nālīs
 Locatio autē est de reb⁹ quaz vñs
 cōcedi pōt sine re qā eaz vñs nō est
 eaz cōsumptio. Itā pōt dñū dom⁹
 uendi retento usu 7 cōcedi vñs retē

to dñū. Et iō ille cui restituit dom⁹
 locata si vltra hoc exigit ptiū p vñū nō
 recipit p eadē re recōpēsationez bis:
 neqz recōpēsatiōz p eo qd nō est. Itēz
 dices usurari⁹ nō dicit⁹ cōtrahere rez
 alienā inuito dñō. Dñs. n. vult bene
 vt usurari⁹ hēat leuissimā vsuram: 7
 multū gaudz qñ inuenit qd ei dat ad
 leuissimā vsurā: qd videt⁹ qd accipe vñā
 nō sit furtū nec peccatū. Rñdz Alex.
 de ales vbi. s. qd duplex est volūtas.
 s. volūtas absoluta: 7 volūtas cōparata.
 De volūte absoluta nō vult dñs
 huminōi pecūie qd vñari⁹ hēat eā ex
 quo. s. usurari⁹ nō vult mutui dare
 gratis: qd cōtrahat re alienam inuito
 dñō: 7 hoc dñō inuito vñz p volūta-
 tē absolutā nō cōparatā vide. s. s. 4.

9 Querit Alex. de ales quare cū vñari⁹
 sit fur: iudex secularis patit⁹ vñarios
 viuē: 7 nō patit⁹ alios fures 7 rapto-
 res viuere. Cū. n. usurarij publici ma-
 nifeste sint mali: videt⁹ iudex facē cōē
 pceptū. Maleficos nō patieris viuē
 Rñdet ipse Alex. de ales vbi. s. qd iū-
 dex secularis repub. gerit qñtū ad tē-
 poralia. Itā qñis usurari⁹ sit fur: tñ
 qā fur est domestic⁹ 7 nō p violētiā
 furat⁹ qā etiā ex furto illi⁹ pūit aliq
 vñlitas reipublice qñtū ad tēporalia: ppter
 hoc pmittit viuere usurarios cum tñ
 alios fures puniat.

10 Querit etiā quare iudex ecclesiastic⁹
 pl⁹ itromittit se de pena usurariōrū
 qñ alioz fuz. Rñdet idē ubi. s. qd iū-
 dex ecclesiastic⁹ qd sbrilius inspicit qñ
 secularis pseqt⁹ usurarios ppter dñū
 spūale qd ex vñā accedit. et qā vñarij
 de inhonore 7 cōtēptu dei: hoc est de
 peccato suo fecerunt sibi officium et

modū viuendi.

ii Sed nūqd pmissus erat iudicis dare
ad vsuraz alienigenis de vtero. 22.
Nō fenerabis fratri tuo sed alieno.
Rūdet Alex. de ales in. 2. in exposi-
tione. 6. Mandati decalogi: q dare
ad vřam fm se: 7 in se malū est 7 p-
hibitū. Pmissus autē fuit illis sicut
dare libellū repudiū ad duritiā cordis
sui. Peccabāt tñ mortali fenerādo
alieno: s pmittebat eis duplici de cā
s. ne facerēt peius. s. ne fenerarēt fra-
tribus suis. Et qā duri erant: 7 pau-
latim trahēdi ad pfedionez. Ex quo
trahit argumētū q si nō possumus
obtinere ab vsurarijs ut totū reddāt
debem⁹ facere vt ptē saltē reddāt.

12 Alitp mutuas possit nālē obligatōz
qua ei debitor tñt ad atidota dedu-
cere in ciuile. i. in pactū. Rūdz Ihost.
q nō: 7 hoc tenet gl. i. 4. q. 2. c. i. i. gl.
2. 7 per Hoff. in sūma. eo. ti. 5. fi. vñ.
qd si tibi. 7 Ray. in sūma. eo. ti. 7 gl.
in de. vnica. co. ti. 7 ibi Steph. Et ē
rō fm gof. qā deducere i pactū sapit
spem lucri. Item archi. assignat aliā
rōnez quare ante pactū nō ē debitū
spāliter. Et ideo cū deducit in pactū
nascit obligatio et ita pl⁹ pmitte qz
sit mutuatiū 7 sic est vsura. Non ob.
c. significatū. de pbe. vbi dī q data
fuit penda vni sacerdoti p canonicos
cuz hoc pacto vt singula die debeat
celebrare missam de beata vrgine. et
dicat ibi q non est symonia. Rūdet
archi. q illud onus erat ex nā rei. et
ideo cuz deducit in pactū nō est nisi
declarare illud qd prius inerat rei.
Concor. Monal. in sūma. Et iō fm
eos non potest deduci in pactum q

debitor teneat fmutuarē creditori in
casu necessitatis. Nec de hoc spez pñ-
cipalem hñe alias est vsura. Alide. j.

S. primo.

13 Alitp mutuas possit recipere vlē sortē
seruitiū facti vel vbi: puta q mibi re-
mutuet vl pro me patrocinet vel in-
tercedat roget vel instruat vt aliqd
mibi scribat. glo. rūdet q nō. i. 4. q. 2.
c. i. Item archi. Hoff. in sūma. eo. ti.
qd si tibi. Et Ray. in sūma. eo. ti.
Et Ihosti. in sūma. eo. ti. 5. fi. in versu.
Quid si tibi. et Jo. cal. c. fi. extra de
vsuris. vbi sic pbat. Quotiescūq ali-
quid pcpit plusqz dat ē vsura: qdqd
illud sit. i. 4. q. 2. c. i. Ibi vel quolibet
aliud: 7. c. 2. Albi dicitur. Omnis rei
supabūdātiā: 7. c. 2. Ibi qdquid sorti
accedit. Item sicut in symonia phi-
bitio muneris includit nō solū mun⁹
a manu s a lingua 7 obsequio. i. q. i.
Sunt vō nōnulli. in de. 7 li qōnes.
extra d symonia. ita 7 in vsura. Alide
s. 5. 5. Sz nota: q due sunt gl. in iur
ciuili que vident sibi cōtrarie in hac
mā. Ina est. ff. si certū petat. l. roga-
sti. 5. si tibi. que sentit q vsura omittit
taf: 7 ideo non potest agi ex tali pō
Alia que sentit opposituz est in. l. si et
si quis 5. fi. ff. Si qz te. Sed Bar. in
l. rogasti. reducit eas ad cōcordiam
dicens Quotiescūq iuxta contractū
mutui appōit pmissio facti pro quo
aliqd adest creditori est vsura: 7 pro-
cedit glo. in. l. rogasti. puta mutuo ti-
cio centū cum pacto vt vadat p me
Romā vel scribat pro me libā. Sed
quotiens aliqd factuz pro quo nihil
adest mutuanti sed est sibi cautuz vt
qā p qritate mutuata pmissit venir

ad

ad iudiciū ⁊ suscipe pceptū iudicis s̄
certa pena: non est vsura: et ita loq̄
alia glo. Et sic intelligit notata in
l. cū allegas. C. de vsur.

14 **A**ltz mutuās pecuniā rustico vt la-
boret possessionem eius: sit cēsendus
vsurarius. Rñdet Lau. fm magr̄m.
De. de arimino: q̄ non. Si nihilo-
minus de fructu illarum possessionū
dicto rustico satisfit vel als aliūde in-
stum p̄tium tribuit opaz suaz. s. ipsi
rustico. Non obstat q̄ dñs intendit
sibi operas p̄stari per colonos ratōe
mutui: ⁊ coloni eadē rōne ipsas exhi-
bent als nō exhibitur: ⁊ sic p̄p̄ mutu-
uū dñs lucruz p̄cipit ⁊ colon⁹ p̄dit:
quia hoc nō est hūm: nā licz sic mu-
tuatibus exhibeāt ope a colonis: ille
tñ opere nō cedat lucro dñi cū illas
iusto p̄tio emat. Sed si qd de iusto
p̄tio opaz dñs detraheret p̄p̄ mu-
tuū: aut si p̄ter opas iusto p̄tio ēptas
als a rustico exigeret: tunc essz vsura.
Et pbat idem magr̄ De. per vnuz
simile. s. pone q̄ dñs cōducit colonū
ad certuz temp⁹ p̄ certo p̄tio ⁊ p̄tiuz
tradat ateqz colonus incipiat opari:
postmodū vō nolente colono opari
nisi dñs mutuet ei certā sūmā pecu-
niā: ⁊ dñs mutuatur vt opef ⁊ als n̄
mutuaret: nā talis dñs nō ē v̄fari⁹:
⁊ tamē mutuatur colono vt opef: als
nō mutuaturus ⁊ opaf colon⁹ acce-
pto mutuo aliter non opatur⁹ q̄uis
etiā sine hoc ad opandū esset obliga-
tus: nā suū dñtarat dñs recipit: hoc
est operas sibi debitas: ⁊ nihil ex tali
mutuo lucrat⁹: ⁊ sic nec vsurarius est
cēsendus nec aliter peccat: q̄nimo si
peccatū in aliqua p̄te omittere ex hoc

peccat colonus q̄ debitas opas dñō
r̄trahit ⁊ illū improbe grauat vt mu-
tuet. Et cōfirmat etiā hoc alia rōe: q̄a
si dñs diceret in hoc omittere v̄faz.
Ergo cum ad restōnē teneret colo-
nus reciperet duplū iusti p̄tij ⁊ dñs i
duplo q̄ sit iustū p̄tiuz emeret opas
eius. Preterea sequeretur ⁊ aliud q̄ n̄
liceret alicui iniuste detinenti suam
possessionē mutuare aliquā q̄titatez
pecunie ⁊ illam possessionē in p̄ign⁹
recipe nō p̄putādo fructus in sortez:
qđ tamen falsum est: vt. c. i. de vsur.
Preterea pone q̄ occupasti rē meaz
vel p̄ potentiā tuam uim mibi facis
in rebus meis: vel nō restituīs rē tibi
mutuatā vel comodatā vel locatam
nec uis restituē nisi mutue tibi mille
Quo facto restituīs: nūqđ dicar vsu-
rarius: vel nūqđ peccē. Absit. Nihil
n. lucroz s. p̄do. s. lucz qđ cū illi mille
fecisset. Redimo. n. vexatiōez meam
et meū recupo qđ licet vt in c. oilec⁹
i. de symonia. Sed nūqđ peccat in
casu p̄misso dñs cū mutuatur colono
vt opas p̄ eum mutuo debitas et p̄
q̄bus a dñō p̄tium recepat si habeat
intentionē recipe illas opas in recom-
pensationē mutui. Rñdet idem magr̄
q̄ si p̄dictā intentionē h̄ret: praua forz
Debet q̄ mutuare cū intentōe reco-
pensationis iusti p̄tij: qđ p̄us soluerat
rustico nō h̄ndo respectū ad mutuū.
Sed cōtra hoc facit q̄a licet redimerē
vexationē suā quā iniuste rustic⁹ fac
Itē fatēdo dictū magr̄i opz vt dica-
mus hoc hūm q̄ peccat: q̄n hac intē-
tione p̄marie duct⁹ pecuniāz rustico
mutuat: sec⁹ si secundario.

Sed cōtra hoc arguit: nā licet tātuz is

intendat recipere dñs opas a colono
dūtaret in recōpēsatiōez iusti pñj qđ
pro illis dederat rustico: nihilomin⁹
pure aliqd recipit p mutuo: qđ ppter
mutuū colonus ei p iusto pñio suas
opas vendit quas ei nullaten⁹ ven-
didisset. Rñdet dñs Lau. qđ ex isto
contradū vēditōis fm se nullum est
lucrū ipsi dño: qđ nulla pecunia vel
pñio estimari pōt qđ sit aliud a pretio
ipsius rei vendite: alioqn sequeret⁹
vbi nullū intercederet mutuū vēdēs
posset exigere a rustico pñiū pro vēdi-
tione: 7 aliud pñiū pro opib⁹ vendi-
tis: 7 sic venderet vēditōez vno pñio
rem venditam alio pñio: 7 pari rōne
posset exigere pñiū de vēditōe ven-
ditionis 7 sic infinituz qđ null⁹ sane
mentis diceret.

i6 Quid si cū vellem emere vsqz ad cer-
tum tēpus terrā valentem singulis
ānis .x. libras in redditu: 7 fecisti me
cessare a tali ēptione: 7 tibi mutuare
illā pecuniā qua volebā emere illam
terrā: 7 ego dico tibi qđ contētor mu-
tuare cū hoc pacto qđ tenearis mihi
dare singulo āno tātū qđtū esset fru-
ctus illi⁹ possessiōis si emissem an sit
usura. Rñdet Donal. qđ non dūmō
prior cōtractus ēptiōis fuisset licit⁹ si
fecissem: al⁹ secus.

i7 Quero pone habebā pecuniā et vo-
lebam ire ad nundinal: 7 ibi mēces
emere vñ ad aliū locū deferre vel ser-
uare certo tēpore vt lucrarer: tu indi-
ges illa pecuniā: recipis illam mutuo
offerens te patū illā restituere cū lu-
cro sperato in termino 7 loco: an sit
usura. Dicit Inno. in. c. fi. ex. d. vñs
qđ putat hūc cōtādū usurariū: nec scit

qualis possit excusari. Rñ. in sum. in
ti. de vsuris. 8. Itē aliquis in fine. et
Ihosti. in. c. salubrit. de vsuris. 7 in sū
de peni. 5. qđ. 8. Quid si parat⁹: dicit
qđ talis est mihi obligatus quo ad in-
teresse lucrī qđ factur⁹ eram visiml⁹
ex pecuniā: dūmodo nū fiat in fraudē
vsuraz: 7 dūmodo nō vsueuerim pe-
cuniā dare ad vsurā Jo. an. in. o. c. si
approbat dictū Inno. dicens qđ illud
qđ dicit de interesse hēt locum post
morā debitoris: 7 qđ ex hoc cōtradū
pararet via ad fenus: nā staret vsu-
rarius parat⁹ cū capello 7 calcaribus
dicens se ad nūdinas velle ire. Con-
cor. Jo. cal. in. o. c. si. Jo. de ligna. tēt
cum Ihosti. dūmō nō fiat in fraudē
Donal. in sum. tenet qđ nō sit usura
si recipio cū lucro spato: qđ illud re-
cipis rōne interesse. Rñde pe. de āca.
in. c. i. de vsuris. li. 6.

i8 Quid si charissimū est frumētum: et
data nū certa pecuniā fit pactūz qđ
certo tēpore reddat ei tātū frumētū
qđtū poterit hēre tūc pro illa pecuniā.
Rñdet Archi. post Agolinuz. i. 4. q
4. Si qđ. qđ nō est usura qđuis pl⁹ in
qđtitate sit frumētū Et est rō: qđ iste
intelligit ei vendere frumētū nūc: 7
mutuare ei pecuniā gratis quaz sibi
vult reddi in frumēto tpe solōnis. fa-
tet tñ qđ posset interuenire pactū hz
prauā intētiōē mutuātis: et sic fm
Lau. vt qđ modū nē valz. 5. solidos
postea valebit duos: et hoc sine dā
vt plus accipiat.

i9 Quid si mutuo tibi frumētū ātiquū
ad renouādū. i. vt tu nouū mihi resti-
tuas. Rñdet gof i sū. e. ti. ad fi. 8. si
qđ. qđ si ideo facit vt melius recipiat

usura

usura committit. Si autē ideo ut suuz
nō peat vī forte grāz recipiēti faciat.
Secus idem Ray. 7 hosti. in su. de
vluris. §. Sed an aliquo h. Quid si
q̄s: alij tenet cōtrariū q̄ etiam p̄mo
cāu nō mittit vfa fm Jo. de ligna
in. c. in ciuitate. extra de vluris. dñfi
nō essent circūstātie dñsiles: vt si esset
putrefactū nil valens: quo casu sic cō
trahēs obligaret restōi. Vide archi.
i4. q. 4. i. null. Idem Monal. i sum.
q̄ addit hoc dñm: dñmō nō auferat
p̄cio libertatē soluēdi veterē ānonā:
sicut mutuo accepit si interiz vult se
liberare.

20 Quid si q̄s accepit pecuniā ad vfas
7 postea eādez mutuauit amico suo
vt restituat sortē 7 dictā vsurā: exide
currēt vsurario. Rñdet monal. in
sum. q̄ tñc ad restōnē eidem amico
suo: q̄a ipse p̄ncipalis fuit in hac vfa
Si autē esset tantū mediator 7 fide
iussor ita q̄ obligatio esset de amico
ad vfarū facta: tunc non teneretur.
archi. i4. q. 3. c. vlura. tenet cōtrariū.
s. q̄ nō teneat ad restōez: nā ex tali
mutuo nihil p̄cipit creditor. ergo nō
pōt dici vfarū. i4. q. 3. c. pleriq̄. Itē
si soluisset pro vtilitate socij iā posset
ab illo repetere sortē et vsuras. ext d
fideiuss. c. puenit. 7. c. Confi. ḡ mltō
forti poterit retinē: 7 se p̄ exceptōz
tueri. Preterea effectiue p̄inde est ac
si illius nomine: 7 pro illo s̄b vsuris a
tali creditore mutuū recepisset: 7 ipse
cui mō eo pacto pecuniā tradidit ra
tū habuisset. Jo. cal. post op̄iniones
doctoz recitatas dicit: q̄ si tunc oio
intēdebat satisfacere vsurario de illa
pecunia quā socio mutuauit: 7 n̄ est

usura nec peccat: q̄a hic non fit stipu
latio vfarū: s̄ ut dñm eūter: 7 aliqd
noui sibi accrescat: ad hec. i4. q. 4. si
quis oblitus timorē ibi aliqua incre
mēta: 7. c. qm̄ ibi questū. 7 q̄ ibi no
tat. Nec. n. cuz dāno suo tenebatur
socio s̄buenir. i2. q. 5. Si nō. licet solū
eniz dānuz euitat q̄d erat euitatur.
vñ nihil sibi germinat talis pecuniā
7 in eo deficiūt rōnes diffinitōis vbe
p̄ hoc fac q̄d notat Jno. i. c. i. d̄ v̄fis
vbi dicit. q̄ si teneris mihi ad cētuz
ad diem 7 q̄a nō soluisti recepi ab a
lio s̄b vsuris: restituere teneris. Adie
cit etiā q̄d notat Guil. de eo qui mu
tuauit cōtati cum pacto q̄ durante
debito non teneret ad collectas: nāz
talis non est vsurari: q̄a lucz nō ca
pit: licet dñm eūter: vt notat in spe
de vluris. v̄su. Sed pone v̄buz: imo
plus videt teneri in illo casu: q̄a ibi
euitat dñm a quo alr nō poterat se
tueri 7 volebat: hic poterat 7 nolebat
7 fecit: si nō mutuassz socio. Si igit
ille non tenet q̄ maiorez videt hēre
vtilitatē: mltō min⁹ ille de quo q̄rit
in questōe q̄ penit⁹ nullā hz. Credit
tamē Jo. cal. q̄ si collecta iponēde es
sent: certe is d̄ quo loq̄t Guil. nō ex
cularet. Sed si dubitat an durante
debito sit aliqua collecta iponenda
hz locū dictū Specu. et hoc tāgit Jo
an. in. c. cōsultuit. Albi v̄o nō intēde
bat satisfacere vsurario cessant p̄dce
rōnes. Et ideo si tunc a socio cui mu
tuat vsuras p̄cipit: tenet ad restōnez
Idē tenz Jpe. de anca. in. c. i. de v̄fis
vide. j. §. 49.

21 Atz inimicis q̄b⁹ pōt iustū bellum
inferri liceat dare ad vsuraz. Rñdet

Alex. de ales vbi. s. q. qdam dicunt
q. in nullo casu usura esse exigenda.
Et qd dicit Ambrosius. ab illo exige
vham cui nocere iuste desideras intel-
ligis non de usura. pprie s. de minia
pensione et tributo ab infidelib. exi-
gendo: vt tali onere pgrauati ouertat.
Alij vto illud dictu intelligunt ad lraz:
q. ex quo iustu bellu mouet ex edco
pncipis ab hostib. licite usura exigis
du tñ nō fiat vitio cupiditatis s. zelo
caritatis: vt scz maceret vsuris q. nō
possunt domari armis. Itaz cū eos
possumus occidere: et oia eorū bona
possumus nostra facere iure belli. Et
hec videt esse intentio Ambro. Alij
statim seqt. ab eo vham exige cui iur
inferunt arma. Ihuc legitime iserunt
vsure: quem bello vincere nō potes.
Ab hoc vham exige quē nō sit crimē
occidere. Tamen pprie loquendo in
hoc sensu nomē vsure trahit a ppria
significatōe: qā non est vsurpatio rei
aliene. Cōcor. Ihosti. in sum. de vhis.
San aliquo s. 8. Vide de hoc infra
s. 43.

22 Quid de his qui volunt dare dila-
tionē debitori veniente tpe solutōis
nisi pro pecūia cui debitor sit astrictus
iuramento soluere in tali termino.
Rūdet Donal. in sum. q. usura est.
et tenet ad restōnem. extra de vsuris
c. Cōsuluit. vide. j. usura. io. s. 23.

23 Atz licitum sit mutuare cui hoc vt
des aliqd paupib. vel patri meo idi-
genti. Rūdet Alex. de ales. vbi s. q.
nō: qā sicut nō licet mihi ex vi mutui
trāsferre dñium rei aliene in me ita
nec in aliu. Addit Ihosti. in lū. in ti.
de vsuris. San aliquo. in pn. q. etiaz

pro redimēda aia captiui nō pōt exer-
ceri usura. extra de vsuris. c. quia. 7. c.
quonia. 7. c. super eo. Non. n. p. textu
pietatis est impietas omittere. i. q. i.
non est putanda. de cōuer. infide. c.
i. 23. q. 5. Si dicat. i. 4. q. 5. c. 2. 7. c. ne
quis. vide. s. s. 5.

24 Quero pone q. quis mutuatur ticio pe-
cuniam vt vadat ad molēdinuz: vel
furnū suū: vel ut intret scholas suas.
als n. mutuatur: an est usura. Rūdz
Jo. cal. in. c. nauigati. q. si ex hoc rece-
pit comodū v. utilitatē que pnt pecu-
nia estimari est vham? et tñ ad resti-
tutionē: et non intelligo de mercede
quā accipit pro labor quā etiā accipz
alter: s. de utilitate quaz bz: als puta
quā ex hoc molēdinū v. furnū vel
schole sue hēbūt maiorē cōkursū pso-
naz: et efficiē doctor maioris fame.
Ista. n. bñ possunt pecunia estimari:
viz tātu qstū reputat v. reputare dz
illud comodū vel honorez ppter hoc
q. ticius iuit ad molēdinū vel furnū
suū: vel intrauit scholas suas que nō
fecisset si pecuniā n. mutuasset. Non.
dicit q. si debitores ppter hoc nō sūt
dānificati nō tenet creditores ad re-
stituēdū eis aliqd nisi quatenus esti-
mari dēt libertas molēdinū. vbi vole-
bant pensatis etiā circūstātijs de ma-
iori et minori rōne molēdinor et fa-
cultate molēdinū et qlitate.

25 Sed quero cui sit restō in pōdito cāu
illi. n. q. huiusmōi facit fuitiū nō qā
sibi nihil adeest: et nihil pstitit domio
molēdinū: nisi mercedē quā alteri p-
stitisset etiam sine mutuo. Credo q. i
hoc casu q. restō sit paupib. facienda
q. semp succedūt qñ nō cōstat cui sit
restituendū

restituendū. extra de usuris. c. Cum tu
et qđ notatur extra de symonia. De
hoc satis concor. Jo. an. in reglā pec
catū nō dimittit. de re. iuris. li. 6.

26 Sed qđ si molēdinari? donat mihi
pecuniā vt uadam poti? ad molēdi
nū suū qđ vicinor? et tñ si alio iuissē
tātum laborē hūissē: et tātū de pen
sione soluissem. nūqđ cōmitto usurā
Dicit Jo. an. qđ nō in mercur. super
reglā peccatū: cū vřa mālialr gñetur
de ipso mutuo: hic autem nullū mu
tuum interuenit.

27 Altrū in aliqb? casib? liceat recipere
vltra sortē uel exigere usuras. Rñd3
Alex. de alexā. in suo cōtatu de vřis:
qđ cū usura sit de se malū: qđ ē quedā
excreſcētia accedēs sorti in mutuo ui
tiola: et cōn legem dei: et cōtra legem
gratuiti. ideo tali excreſcētia nūquā
potest exigi ipsa remanēte sō ratōne
illiciti et mali: quia ipsa remanēte sō
rōne mali: nō cadit in ea dispensatio
sicut pbat extra de usuris. c. sup eo.
ñ. vbi dī qđ cū vřa phibeat vtriusq;
testamētū pagia: nō cadit in ea dispē
satio: sicut nec in mēdatō: sed tñ aliq;
circūstantia posset tollere rōnez uitij
ab ista excreſcētia: ita qđ excreſcētia li
cite possz fieri mutuati: tunc licet3 exi
gere tales excreſcēcias vltra sortem:
sicut autē est in qbusdā casib?.

28 Prim? est quando ecclesia accipit in
pignore a vasallo suo feudū qđ tenz
ab eadē. Tūc. n. ecclesia nō tñt cōpu
tare in sortem fructus. extra de vřis
.c. cōquest. Albi dī qđ monasterium
detinēs terrā ti. pignoris v3 pputar
fruct? i sortē et recepta sorte v3 reddi
terra debitori: et hoc nisi terra sit de

feudo mōasterij. Tūc. n. sicut glo. di
cit fruct? nō pputat in sortē. Interiz
tamen nō v3 recipe seruitiū a vasallo
Nec tunc est ibi usura. Quasi dicat
glo. ideo iste casus est licit? qđ tollit
vitium usure: quia ecclesia rōe feudi
nō dicit accipe alienū. Acciperet autē
si interim vasall? teneret ad seruitiū
Ratio qđ feudi tollit rōnem uitij. Et
ideo ponit excreſcentiā sō rōne liciti.
Ihoc idē hēf. extra de feu. c. i. vbi de
terminat qđ in tali casu fructus non
cōputat in sortem: ita tñ qđ vasallus
nō tenet interim ad seruitiū. Cōcor.
Donal. Sed vtz hoc solū hēat locū
in feudo ecclesie. Rñdet Ihosti. h3 qđ
dicit idem Alex. qđ nō inuenit i alio
feu. expsum videt tñ qđ possz pbari
qđ hēat locū in alijs: qđ aut est licituz
aut illicitū. Si licitū. qđ in layco quia
vbi est eadem rō et idem ius. Si autē
illicitū multo min? v3 cōcedi clerico
qđ layco: qđ licet vřa respectu laycor?
sit mala: respectu tñ clericor? est ex
cranda. Jdez glo. et An. de bu. et Jo.
de ligna. Rñ autē quare abolet hoc
vitiū in hoc casu est: quia vasall? nō
est dñs: qñs hēat vtilē actionē: vř h3
alios nō est magis dñs. Idelūmif
etiam velle dare fruct? quia ad anti
dota ē nālīter obligat. Cōcor. Rñc.
in. 4. di. 15. ar. vl. q. 5. Concor. Don.
et Ihosti. Jtez qđ de ēphiteota usufru
ctuario et colono an idem sit qđ i va
sallo. Rñdet idem Ihosti. in sum. de
usuris. Gan aliquo: qđ nō.

29 Secundus casus est ubi possessio eccle
sie est assignata clerico in bñficiū.
Tūc. n. pot clericus fructus bñfici
percipe vltra sortem. extra de usuris

.c.i.vbi mādāt q̄ fructus computē
i sortez qñ possessio est obligata loco
pignoris nisi forte bñficiū ecclesie fu-
erit qđ redimendū est hoc modo de
manu layci qui tenet eam iniuste et
violenter. Concor. Alex. de alef i tra-
datu euāgelicoz p̄ceptoz in tertio.
7 Monal. Ric. ho vbi. s. dicit gñali
q̄ cum q̄s mutuatur illis q̄ violēter vlt
fraudulēter rē suā detinent mutuās
restituere nō tñt illud qđ accepit vlē
mutuū: quia sic nō accipit alienū: sed
ad se trahit qđ suū est per. d. c. i. i. tex.
7 in glo.

30 Tertius cāus est extra de vbi. Sa-
lubrit vbi dicit. Sane genex ad fru-
ctus possessionū que sibi a locero pro
numerata dote pignori obligataruz
cōputādos in sortē: nec credim⁹ com-
pellēduz. Assignat aut cām: quia fre-
quenter dotis fructus non sufficiunt
ad onera m̄rimonij supportāda. Est
ḡ intelligēdū hoc esse licitū qñ marit⁹
portat onera m̄rimonij: alr n̄. Concor
Ric. vbi. s. Aliaz cām assignat hosti.
vt. f. dos salua remaneat mulieri: alr
enim contingeret eam cōsumi et le-
dere respublica.

31 Sed an heredes mariti habeāt hoc
p̄uilegiū qđ diu relitā alere tenētur:
nec tenēt dotē restituē vltq̄ ad annū
post mortē mariti: vt. c. de rei vxorie
adi. l. i. Ric. Jo. an. 7 Jo. de ligna
q̄ nō. Inā est diuersa. Ratio in mari-
to 7 h̄roib⁹: quia h̄des statiz possūt
reddere pign⁹ obligatū p̄ dote: sec⁹
in marito in. c. tua. el. secundo. de iure
iuran. Et quia soluto m̄rimonio de
finit esse dos. De restōe dotis. f. q̄liē
7 quando fieri debet. vide restitutio

2. 6. 58.

32 Querit an si gener possessionez sibi
obligatā cū iure qđ ibi hēt cōcedit al-
teri recepta ab eo sūma pecunie que
promissa fuerat ei p̄ dote. nūqd ille
alius recipiēs talem possessionē pote-
rit lucrī facere fruct⁹ p̄ceptos vltq̄ dū
soluta fuerit pecunia p̄dicta sicut po-
terat gener. Ad hoc rñdz Rodol. q̄
si gener aio oonādi transfert ius to-
tum qđ habet in pignore in talē: nō
p̄pter cōtradū pecunie quaz accepit
ab eo: sed p̄pter amicitia 7 affinitatē
vel quia alr sibi cōiūct⁹ est: et ille nu-
merat sibi pecunia p̄pter grām 7 di-
lectionē: 7 nō p̄pter fruct⁹ lucrī faciē-
dos: tē nō est vsura: q̄a nō est ibi h̄a
ratio mutui. Abolet ho vitiū vsure
q̄a gener cōcessit sibi ius qđ habet in
possessōe: 7 per cūl donat sibi fruct⁹
quos ipse pōt p̄cipere. Sed si tamen
deductū sit in pactū q̄ gener teneat
numeratū reddere pecuniaz si ille vo-
luerit recipere: tūc est v̄ba si numerat
pecunia vellet lucrī facere fructus: et
p̄pter hoc mutuanit. Concor. Bald.
C. de vsuris. sup Rubrica. 7 Monal
frater minor in sum.

33 Sed pone casū. f. vt ponam⁹ solutū
m̄rimoniz 7 h̄des mariti obligent
mulieri aliquā possessiōz p̄ dote sua
q̄a nō h̄nt vnde soluat: nūqd fruct⁹
cōputabūt in sortem. dico fm hosti.
q̄ sic: nō enim est eadē rō in p̄mo q̄
in secūdo: 7 ideo nō idē ius. Concor
hosti. in sum. de vsuris. San aliquo
h. 6. 7 Inno. 7 Jo. an. in. c. salubriter
extra de vsuris.

34 Sed pone q̄ gener nō r̄cepit pign⁹
ē cautionez de numerata dote certo
termino

termio 7 interiz recepit ex pacto cer-
tos denarios pro libra: nuqd e vfa:
videt q non: qa qua rone non debz
computare fructus pignoris in sorte
vt. d. c. salubriter. eade rone nec istos
numos. Contrariū tenz Jo. an. 7 ad
dictū. c. salubriter. Rndet q loqē de
fructu pignoris qui supponit diuino
iudicio: 7 ad rōnem tex. dicit rñderi
per. c. per vras. de dona. inter vir. et
vxo. Et ibi glo. Concor. ibi Jo. de li-
gna. nā possēdōes sunt apte nate p-
ducere fructū nō pecuniā: licet Pau.
de hīza. dēriū tenuerit.

35 **Q**uartus casus est rōne interesse. et
hoc plurib⁹ modis. Primo vt cum
fideiussor pro defectu debitoris com-
pulsus est creditori soluere capitale et
vsum. Tunc. n. fideiussor pōt recipē
vtrūq: quia seruari d3 indēnis extra
de fideiussor. c. cōstitut⁹. Concor. Ric.
Donal. 7 Alex. de ales. Vide. iz. pul-
chras cōclusiōes dñi Laurentij supra
restō. z. s. z. quādo mutuās incurrit
dānū ex hoc q ille q accepit mutuū
nō reddit in termino assignato. ex
de fideiussor. c. puenit. Debet. n. mu-
tuans seruari indēnis. Abolēt autē
hic vitium vsure: quia vsura ideo est vi-
tium: qa rōne mutui sperat lucrū. Ibi
aut nō accipit exrescētia nisi ratōne
dāni vitādi: 7 non lucrū habēdi. Cō-
cor. Ric.

36 **Q**uintus casus est quādo sine omni
pacto dat aliqd vltra sortem gratis
rōne libertatis donatōis. Cauet at
sibi recipēs de praua intētiōe: quia
si quis ppter hoc pncipalit mutuat:
alr nō mutuatur⁹ iducēd⁹ est in foro
pñiali ad restōnez. extra de vsuris. c.

Consuluit. 7. c. in ciuitate. Abolēt at
hic vitium vsure: qa vsura ideo vitium
est: qa corūpit libertatē 7 gratuitū:
qd debet esse in mutuo. Gratuitū at
nō destruit gratuitū: s magis auget
vbi. s. Unde dicit idem Alex. in. z. c.
istius tradatus: q si nullo pacto inē-
ueniēte ab initio: nec exatōe ex pmo
facto habita: debitor aliqd gratis of-
ferat: creditor illud sine aliquo pecca-
to potest recipere: dūmodo mala in-
tentione ab initio caruerit. nullaz eiz
maculā oblatio suscipienti ingerit: q
nō ex abientis pactiōe pcessit. i. q. z.
sicut epm. Si tamen creditor intētiōe
recipiēdi inductus pncipalit aliquid
mutuauit: alr nō mutuatur⁹. I3 i foro
iudiciali nō possit censeri vsurari⁹ vi-
cto. c. in ciuitate. tamē in foro pñiali
inducēdus est vt restituat. Ricar. No
tenet q licet peccet tñ restituere non
tenetur. extra. c. cōsuluit. Vide supra
si. 7. s.

37 **S**extus casus est rōne more vt si de-
bes mihi centū ad certū terminū et
noluisti persoluere in termino: et ideo
oportuit me recipere pecuniā s vris:
teneris mihi soluere illas vsuras si p
solui: 7 si nō solui liberare me ab obli-
gatione: s ille casus nō d3 numerari
cōtra quartū: quia hic est interesse sic
dicebat ibi: nec hic petis aliqd sicut
vsura: sed sicut interesse nec cā lucrū s
cā dāni vitādi. Concor. Alex. de ales
vbi. s. Concor. Donal. s. qñ ppter mo-
ram creditor incurrit dānū: nō autē
si lucrū nō acqsiuit vt in cōtētib⁹ bōe
fidei. s. l. sociū. ff. pro socio. ff. de actio.
empti. l. Si sterilis. s. cū p veditorez.
i. 7. q. 4. si quis.

38 **S**eptim^{us} casus est cū peti^t vsura ca-
nonica. i. pena a canone iposita: que
potest exigi vltra sortē. 20. q. 2. in le-
gib^{us}. S^{ed} qd si pena est cōuētiōnalis
in cōcōtu mutui apposita: vt debitor
metu pene peat. Ric. vbi. s. q^{uo}d
exigens talem penā nō tñf ad restōz
si nō fuit apposita in fraudē vsurariū:
sed intentōe artadi accipiētē ad ob-
uatiōnez fidelitatis pmissē: qā vt dī
ff. de re. iur. l. qd a quodā pene noie
exadū est eidem restituere nemo co-
git. Qd dū intelligit. Donal. dūm
semp sit intētiō recta. s. vt creditor nō
ea intentiōe mutuet q^{uo}d credat: v^t spe-
ret q^{uo}d talis recipiēs mutuū incidet in
penaz. ar. 22. di. q^{uo}d q^{uo}d. extra de arbi. c.
dilecti. Si autē ille q^{uo}d talē penā appo-
suit cōsueuit esse vsurari^{us} psumit q^{uo}d i
fraudez vsuraz apposuit. ff. de actio.
epti. l. putas. §. i. Vbi autē sine fraude
apposita est pena pōt exigi pena illa
tota: qā publice vtilitatis interest pa-
da seruari: 7 creditores debitorib^{us} nō
fraudari. Item psumptio est q^{uo}d sit v^{er}a
si p singlos mēses vel ānos paciscat
penā cōmitti: 7 ē contra quosdā mer-
catores qui apponūt paduz de pena
soluenda ad singlas nūdinās sibi suc-
cedentes. C. de vsuris. aut. Adhuc in
foro autez cōscientie standum est sue
p^{ro}fessione.

39 **P**rimus casus ponit extra de v^{er}is
.c. conquestus. in glo. vt cūz vendo tibi
p^{re}dium: 7 trado 7 p^{re}cipis fructus: nec
soluis mihi p^{re}tium ad t^{er}minū: potero
vsuras petē lapso termino: cū fruct^{us}
rei vēdite facis tuos: 7 nihil mihi sol-
uisti. Reducit autē hic casus ad q^{uo}rtū
fm glo. quia est de interesse: quia nō

accipit aliqd sicut vsura: sed sicut in-
teresse. Et quādo dicit q^{uo}d est q^{uo}d
accipit: vel accedit sorti: hoc intelligē-
dum est in mutuo: vel etiā q^{uo}d aliqd
excogitat in fraudē vsurariū: vel q^{uo}d
ex pacto aliqd exigit: v^t q^{uo}d sit causa
lucris: nō cā vitandi dānū. Si autem
p^{re}cise fiat p^{ro}pter vitādū dānū non est
vsura. Concor. Ihosti. in sū. ti. de v^{er}is
§. an aliquo. v^{er}si. 7. dicens. Dic isto
casu competere actiōne ex contractu
vel officiū iudicis nō ad vsuras: s^{ed} ad
interesse: qd huius est vt. ff. de dolo. l.
elegant. §. non solum. 7 C. de actio.
empti. libro. i.

40 **S**ecundus casus est quem ponit eadez
glo. in. o. c. conquest^{us}. vt si vēdo tibi
rem tali pacto vt q^{uo}d cūq^{ue} soluero tibi
p^{re}tium q^{uo}d mihi das res ad me reuer-
tet^{ur}. In casu isto emens lucrat fruct^{us}
si iustum sit p^{re}tium: vel al^{iter} si modicū
est p^{re}tium psumit in fraudē vsurariū.
Abolēt autem in isto casu vitii v^{er}se
p^{ro}pter venditiōne redutā ad eq^{ui}tatē
iuris nālis: siue p^{ro}pter eq^{ui}tatē seruata
inter ementē 7 vēdētē: que nō huius
q^{uo}d modicū est p^{re}tium respectu rei vē-
dite. Idem Ihosti. in ti. de vsuris. v^{er}si.
§. an aliquo. Idēz Donal. in sū. q^{uo}d
dicit q^{uo}d si p^{re}dium vendidi tali v^{er}ditōe
vt q^{uo}d cūq^{ue} ego vel heres meus p^{re}tium
soluam rehabeā p^{re}dium ego vel heres
meus: vel q^{uo}d cūq^{ue} a septēnio vsq^{ue} ad
nouēniū q^{uo}d nō est vsura: et emptor fac
fructus suos: licet venditor iuxta ven-
ditiōnis formā recuparet p^{re}dium. Et i-
telligo nisi in fraudē vsuraz sit talis
venditiō facta. Qd psumit ex his cō-
iecturis. s. ex eo q^{uo}d modicū est p^{re}tium re-
spectu valoris rei. Itēz ex eo q^{uo}d aliqd

psoluit ultra summa recepta: puta fuit
venditū pōdū pro cētū: 7 in pacto est
q̄ cum vult rehabere reddat centū
viginti. Item qñ ēptor cōsuevit exer
cere vsuras. extra de ēpti. 7 vendi. c.
ad nostram. 7 de pigno. c. illo vos.
vide. j. vsura 3. s. 2.

41. Decimus casus est rōne dubij. extra
de vsuris. c. nauiganti. sicut enim ibi
dicit. Si quis dat. io. solidos vt alio
tempore: puta in autūno totidez sibi
grani vini olei uel alioz mēsure red
dant: que licet tunc plus valeant: tñ
q̄a vtz plus uel minus solutōis tpe
ualiture fuerit. i. vñsimilit dubitatur:
nō debet ex hoc vsurarius reputari.
Dicit autē vñsimilit dubitat: quia si
certum esset q̄ solutōis tēpore pl⁹ va
lerent vsurarius esset censendus. Si
quis enī daret. io. solidos in autūno
qñ pui pretij erat bladū vinū 7 oleū
ut in pasceate totidē sibi bladi uini et
olei mēsure reddat: qñ huiusmodi
merces fm cōem cursum cōsueuerūt
esse chariores: vsura esset: q̄a nō vñsi
militer dubitat imo pbabilr credif
q̄ plus ualebūt mēsure tēpore solu
tionis q̄ ualeant tēpore contractus.
Concor. Alex. de ales ubi. s. Abolct
autem in hoc casu uitiū usure ppter
dubiū. rōne enim dubij excusare pōt
7 facē eq̄tatē iusticie: licz pl⁹ accipiat
q̄ def eo q̄ rō h⁹ dubij ponit estima
tionē in rebus eē ipsa nā rez que in
tali spē possunt pl⁹ uel minus ualere
An cā tēporis aliqd plus n̄ accipit
s̄ ppter nām rei que plus ualet uno
tempore q̄ alio: 7 aliqñ minus. Co
cor. Donal. Sicut etiā videt excusar
rō piculū: que rez pēlare pōt supabū

dantiā. Res. n. extra piculū existēs
plus valet q̄ res eiusdē speciei existēs
in piclo: 7 sic hec recōpēlatio reducif
ad nām rei: que ppter piculū estiat
plus vel minus valere: 7 sic piculū et
dubiū vitiū tollit vsure. Abi autē pi
culū nō tollit hoc vitiū de sui natura
nō excusat vñam sicut in piclo qd est
in mutuis: de quo extra de vñs. c. na
uiganti. vbi dicit: q̄ si q̄s alicui nau
iganti pecuniā cōmiserit ppter spem
alicuius lucri nō excusat a vitiō vñe:
7 si ppter hoc piculū p̄prie sortis acce
perit sup se. Si ēt aliq̄s mutuauerit
alicui centū libras ad. io. ānos. ita q̄
si. j. io. ānos mortu⁹ fuerit: alter ipoz
q̄ debitū accepit liberat⁹ sit a mutuo
7 debito. Si hō supuixerint ābo da
bit q̄ mutuū accepit ducentas libras
ei qui mutuū dedit tale piculū nō ex
cusat: q̄a nō reducif contractū ad eq̄
tatem iusticie. Periculū etiā nō ex
cusat: vbi cā tēporis plus accipit: s̄
vbi nō est cā tēporis supabūdātia ac
cipit: tunc rō dubij vel piculū excusare
potest quādo. s. incidit dubiū ex nā
rei. Excusat autem hoc dubiū i duo
bus casibus. An⁹ est p̄ āticipationez
tēporis. s. qñ quis minus dat q̄ va
leant res tēpore cōtract⁹. Tamen
dubitaf vtz plus vel minus valeāt
tempore solōis: de quo iam dictū est
s̄. Secundus casus est ppter dilatōz
tpis. Rōne. n. h⁹ dubij excusaf q̄ per
ānū granū vinū oleū: vel alias mer
ces vendit vt amplius q̄ tunc valeāt
in certo termino pro eisde p̄cipiat. Si
tamen eo tempore contract⁹ nō fue
rat venditurus: al⁹ nō excusaf: q̄a si
tunc fuerat venditur⁹ pro mīori p̄cio

ex certa scientia pl^o recipit in alio ter-
mino usura est. De hoc habes extra
de usuris. c. nauiganti. in tex. 7 i glo.
I hoc etiā modo intelligatis qđ oēm
est extra de usuris. c. in ciuitate tua.
vide. j. §. 47

42 **I**ndecim^o casus est qñ datur pecu-
nia ad pōpā. s. sigillata in sacculo vt
ostendat se diuitem. Aboleť aut hoc
vitiū usure: quia ibi nō est mutuū sed
locatio. In locatōe autē licet aliquid
accipere pro re locata. Unde licet qđ
talis pecunia locat: 7 eodez numero
reddi debet a cōductore locatī. ff. cō-
moda. l. contra. et nota glo. i. 4. q. 3.
7 in. c. 2. questus. de usuris. Et hosti.
in sum. de usuris. §. an aliquo. xl. io.

43 **D**uodecim^o casus hēť .i. 4. q. 4. vbi
dicit per Ambro. Ab illo exige vsaz
cui nocere merito desideras. Cui iur
inferūt arma: huic legitime inferūt
usure. Quem bello vincere nō potes
ab hoc usuraz exige: que nescit crimē
occidere. Si aut in tali casu aboletur
vitiū vsē: hoc ideo est: qđ solus deus
est xus dñs omniū rex: 7 bona dāt
hōibus ad colēdū vnū deū. Vbi qđ nō
est cult^o dei sicut inimicis dei 7 fidei
legitime possūt vsē exigi: qđ hoc nō
fit in spe lucri: s. zelo fidei 7 caritatis
vt inimici fidei debilitent: 7 etiā qđ
bona nō sūt eoz qđ ipugnāt fidem s. 3
iure debēt alijs. Ex hoc decreto di-
xerūt aliqđ qđ ab hostib^o licite possum^o
accipere vsuras: nā 7 omnia eoz possu-
mus licite accipere 7 auferre vt habet
22. q. 7. c. i. 7. 2. Et qđbuscūq; insidijs
possum^o nocē eis. 22. q. 2. c. dñs. Ex
hoc dixerūt aliqđ qđ christian^o pōt ac-
cipere a iudeis 7 saracenis vsuras sicut

a ceteris hostibus xpiane fidei. Alij
intelligunt decretū nō de omnib^o infī-
delibus: sed solū de inimicis reipub.
qbus licitum est 7 aperte nocere 7 p
insidias. A ceteris autē qđ sunt parati
seruire nō licet accipere. Vñ. 24. q. 8. c.
dispar dicit. Dispar est cā iudeoz 7
saracenoz. In illos etenim iuste pu-
gnāt qđ christianos psequūt: 7 de vr-
bib^o expellūt: hi aut vbiq; seruire pati
sunt. Quedā aut glo. sup dicto decre-
to dicit qđ vbi Ambro. dēt intelligi
negatiue. s. ab illo exigere vsā cui no-
cere merito desideras. qđ dicat nulli
debes desiderare nocē. Ergo a nul-
lo debes exigere vsas. Et fm hūc in-
tellectū a nullo licz exigē: siue pagāo
siue iudeo. vide. §. 5. zi.

Quid si mutuaui tibi. io. corbes fru 44
mētū vsq; ad pascha quādo valet cor-
bes. 20. solidos: et postea in pascha
quādo est temp^o solōnis valz. 40. so-
lidos: an est usura. Si. io. corbes fru-
menti recipiā. Rūdet Jo. cal. in. c. na-
uiganti. qđ Agoli. notat. 24. q. 2. Si
qđ cleric^o. qđ nō: 7 Archi. 7 Jo. d. ligna
.c. in ciuitate. Pro quo bene facit lex
que dicit qđ restitui debet res eiusde-
bonitatis in q̄litate. s. intrinseca. ff. si
certū petat. l. cū qđ. sed nō est necesse
qđ sit eiusde estimatōis. imo si adūm
fuerit quo tēpore redderet illi^o tps
habebit ratio quo ad estimatōez: al^os
habebit ratio temporis quo fuit pe-
tita. ff. si cer. petat. l. vinū. Si igit mu-
tuans teneť recipere viliorē: si facta ē
vilior quo ad estimationē. qđ nō pec-
cabit recipiēdo p̄ciosiorē si facta est p̄-
ciosior. Dicit autem Agoli. qđ itēto
istius possz esse praua: 7 tunc peccarz

Quidā autē dīstīguūt: aut ē vīsimīle
q̄ ipsa res mutuata n̄ erit p̄ciosior tē
pore solōnis: aut de hoc p̄babilī dū
bitat: 7 tūc nullū est vitiū: vt. d. c. na
uiganti: aut est vīsimīle q̄ erit p̄cio
sior: 7 tūc aut creditor nō erat serua
tur? rem mutuata: s̄ interim cōsum
ptur? 7 tūc ē vīsa: aut erat seruatur?
7 tunc aut creditor aufert debitori li
bertatē se liberādi: 7 tūc est etia vīsa
In his. n. casib? se exonerat voluit: 7
debitori onerare. Aut talē libertatez
nō aufert debitori: 7 tūc nō est vsura
imo posset mereri si bona intentōne
requirerz debitorē atē t̄minū vt soluat
ne oneret. Sed si haberet corruptaz
intētiōnez: q̄a dicit sibi q̄ potest vsqz
ad terminū retinere: vt se a dāno nō
releuet: licet nō auferat facultatez se
liberādi: 7 tūc si nō sit vīsa peccat tñ.
Ihec dīstīctio est valde equa in iudi
cio anime. Concor. Ide. de āca. in. c. i
de vīsis. li. 6.

45 **Q**uero de hoc cāu Cōe Janue p va
rios casus cōtingētes indiget frequē
pecunia: et q̄a nō est mos h? cōitatis
imponē talias: s̄ mutua: statuit q̄ su
per homies Januēses ipōat mutuū
certe quātītatis vsqz ad modū: 7 q̄ti
tatem eius pro quo in cōi expediunt
7 sic ipōsito hoc mutuō q̄libz secūdu
modū sui dispēdij cogit ad mutuāb
sue ad soluēdū. Cōitas aut volēs re
leuare ciues suos dat ex itro itib? cōis
cuilibet mutuāti ad rōnem de. 6. vel
8. v. l. io. pro cētenario. vtz talis excre
scētia vltra mutuū datū possit accipi
sine vītio vīse. Rēdet Alex. de ales in
suo tractatu q̄ nō: q̄a rōne mutuū nō
licet accipe excrecētiā aliquā. Luc. 6

c. Mutuū date 7 cetera. Item q̄a vīsa
est quicqd solōi mutuate rei accedit
ipsius rei vīus gratia. Ad vsura est
quicqd sorti accedit in mutuo. Rōne
q̄ mutui nō licet recipere lucrū. Non
obstat vt q̄dam dicūt q̄ tale mutuū
nō sit volūtariū: sed violētū ideo acci
piens excuset: q̄a Rēdet Alex. de ales
q̄ l. 3. c. l. i. mutuo n̄ sit volūtariū abso
lutū: tñ ē volūtariū mixtū. volūtariū
āt mixtū ē volūtariū: p̄p̄ea l. 3. fuerit
a p̄ncipio violētū: tñ in plibz ciuib?
ex spe luci a cōitate p̄missi supra p
uentib? ciuitatis fuit volūtariū: p̄p̄te
rea licz cogāt mutuari: tñ nō cogūt
accipere lucz rōe rei mutuate. Aditū
aut vsure nō est ex hoc q̄ q̄s mutuat
s̄ ex hoc q̄ quis accipit vltra sortem
Item non obstat q̄ cōitas pōt ciues
suos releuar in hoc q̄ grauat eos dū
cogit mutuari: quia Rēdet Alex. de
ales quia releuatio potest fieri dupli
citer. Vno modo per modū gratie
puta quia cōitas aliqd donat gratis
mutuātū qd liz. Alio mō q̄a cōital ex
post facto vel atē factū obligat se ad
dādū tātm mutuātū: 7 hoc nō liz. Et
spālīter q̄a ex tali obligatiōe mutuū
incipit fieri volūtariū 7 fieri in spe lu
cri. nec itez obstat si dicas q̄ hoc pōt
accipe rōe interesse: q̄a mutuās fuissz
lucratus de pecunia mutuata: q̄a re
spōdz Alex. de ales q̄ tale interesse ē
ab enētū: quia sicut potuit lucrari ita
7 p̄der: 7 ideo rōne talis interesse nīl
potest accipere. Item nō obstat q̄ ex
talib? mutuis gubernat ciuitas 7 cō
seqd inde magnā vtilitatē rōne ciuiū
gratificare pōt ciues suos dādo eis
aliquā excrecētiā sup rēddīt cōitatis

q̄a Rndz Alex. per. c. sup eo. extra de
 vsuris. vbi dicitur. q̄ non est faciēda
 v̄sa pro redimēda vita captiui q̄a p̄
 textu bōi nō d̄z fieri malum. V̄sura
 est malū qd̄ p̄hibet vtroq̄ testam̄to
 Jude sicut non licet mentiri p̄ vita
 alterius ita nō licz vsurā facere. vide
 s. s. 22. De. de āca. in. c. vsuraz vora
 ginem de vsuris. li. 6. post m̄lta que
 loquūt ibi de m̄a vsuraz dicit: 7 pre
 dicta faciunt ad questionē que p̄ies
 Aenetijs occurrit in dubiū. ibi. n. cū
 guerre 7 alia onera occurrerit in cōi
 cogūt ciues mutuare in cōi: et cuius
 mutuati Rndet cōe tātū p̄ cētenario
 Sorte. h̄o receptā nūq̄ restituit. Et
 ista in vulgari ibi appellat̄ imp̄stita.
 Istū ergo ānuū redditū multi emūt
 7 sepe ruocat in dubiū an istud emē
 sit vsura. Ex p̄dictis p̄z q̄ nō: 7 sic te
 nuī in. d. c. in ciuitate. Tū q̄a nō plus
 p̄cipit q̄ de emptōe vni? possessiōis
 similis estimatōis: tū q̄a pretiū p̄ eis
 crescit 7 decrescit: nā qnq̄ valēt. 20
 vl. 50. nūc aut. 60. ducatof cētenariū
 Subiacent etiāz p̄iculo: q̄a posset cōe
 eis in totum tollere: 7 sepe eis onera
 imponit sicut possessiōib? ita q̄ fere i
 omnib? conueniūt cum rebus imobi
 libus: inter quas de iure cōputat̄. vt
 in de. c. iui de p̄dyso. s. cūq̄. de h̄bo
 signi. Reperio tū inter cōsilia f̄fede
 ricī cōsilio ducetelimo nonagesimo
 secūdo quēdā theologū disputasse la
 tissime istā q̄onez: 7 cōclusiue tenuisse
 q̄ quo ad ipsos ciues coacte mutuā
 tes cōi nō sit v̄sa censenda: si qd̄ pro
 illa sorte coacte mutuata aliquid reci
 pit mutuās. Ab ipsis aut̄ emere talē
 redditū ānuū est v̄sa: cui? rationes 7

motiua nō refero: q̄a de iure iudicio
 meo efficacit nō cōcludūt: nec tollūt
 rōnes contrarias. An. de bu. in. d. c. i
 ciuitate. de vsuris. tenet cum f̄De. de
 āca. rōnib? supradictis. Quidā ḡnal
 ordis heremitaz m̄ltis rōnib? p̄bat
 q̄ nō sit vsura in istis cōcētib?: tū n̄
 sint licitū: 7 sp̄aliter homib? diuitib?.
 In. c. ḡnali frat̄z minoz Janue cele
 brato serf̄ defm̄iatū q̄ coadi soluere
 licite p̄cipe poterāt. V̄ ā. de f̄lorentia
 q̄ fecit latū tractatū format. s. dubia.
 P̄rio vtz recta sciētia cōitas possit
 talia ḡuamina indicere: 7 ad eoz so
 lutiōē cōpellere cū p̄dicto icremēto
 7 cōcludit q̄ sic: nā cōitas potest idu
 cere collectā pro necessitate sibi icum
 bente. l. oēs. 2. ff. de opib? publicis. l.
 i. s. qd̄ si nemo. ff. qd̄ cuiusq̄ vniuer.
 no. ff. de piguo. ac. l. si. s. si. imo p̄pel
 lere potest ciues ad eoz possessiōes
 v̄dēdas pretio viliori: 7 ad deputā
 eoz nemoza 7 molēdia vsui publico
 accepta tamē competentī mercede. l.
 venditor. s. si constat. ff. cōia p̄dioruz
 f̄facit de rei vendica. l. Item si h̄be
 ratuz. l. rescripto. s. si de mu. 7 bono.
 Item faciunt ea que scripsit Inno. d.
 sen. exco. c. graue. 7 Spec. de sentē. s.
 seq̄tur. v. qd̄ si vniuersas. et Bar. i. l.
 4. s. actor. de re iudi. Secūdo vtrum
 soluētē talia onera licite possint aliq̄
 recipere incrementa. Rndetq̄ maḡ
 Grego. ordis heremitaz q̄ nō. imo
 ad restōez tenētur. Idē tenuit V̄ ap?
 de cast. in repetitione. d. c. i ciuitate.
 et plures aliq̄ maḡfi. Magister autēz
 f̄frā. de neapoli tenuit contrariuz in
 suo tractatu mōtis. s. q̄ possūt aliq̄d
 recipere tales coacte mutuantes tali

cōitati rōne sui interesse vltra sortez.
Idem tenuit magr Anglie ordi p̄di
 cator: et p̄les iuris p̄fessores hoc cū
 sigillo cōsuluerūt postq̄ scitauit istos:
 dictus Lā. ponit suas opiones dicens
 Credo t̄les mutuātes nedū si coacte
 s̄ si volūtarie mutuāt: dūmodo ex ca
 ritate nō ex spe lucri p̄maria: s̄ bene
 secūdaria imunes eē a peccato ⁊ vlu
 raz vitio ⁊ nulli fore restōi obnoxios
Tertio vtz per donatōez seu libera
 tionē v̄l remissiōem quā facit ciuitas
 de tali lucro istis sic mutantib⁹ per
 statutū super hoc factū liberent a re
 stitutōe ⁊ a peccato: ⁊ ecludit q̄ sic.
Quarto an tales mutuātes licite vē
 dāt ius qd hnt in dicto mōte vigore
 talis crediti ⁊ recitat dictū magīstrū
 Greg. tenētem q̄ si tātū q̄tū mutua
 uerūt p̄ceperūt cōputādo illud lucrū
 illicitū nō possūt: q̄a iaz est exinanita
 fors. Sed si nō p̄ceperūt adhuc sortem
 tūc possūt v̄dere q̄tū supt: vel si ni
 hil p̄ceperūt: vel si aliqd nō p̄p̄ mu
 tuū: sed al̄s licite: tūc totum vendere
 possūt. Idem dicit Lāp⁹. Sed Lān
 dicit idem se sentire: s̄ dīam esse dic
 qd intelligat licite p̄ceptuz: naz licite
 dicit istos pl⁹ iuris habere in ip̄o mō
 te q̄ isti sentiāt: nā multa isti dicunt
 illicita que ipse licita sentit eē. Quito
 vtz licite alij ab ipsis emant. Rndet
 magr Gre. q̄ nō. Sed Lāp⁹ ⁊ dicit
 Lā. tenēt q̄ sic: eo casu quo licz ipsis
 mutuātib⁹ recipere a cōitate: ⁊ alteri
 v̄dere eodē casu licet emptori emē.
Sexto vtz tales emptores licite p̄ci
 piant illa icremēta que isti mutuātes
 p̄cipiebāt. Rndet Lāur. q̄ omni cāu
 quo p̄mo loco mutuās aliqd a cōita

te licite recipit: illud idem licite v̄dit
 ⁊ illud licite emē: ⁊ licite p̄cipitur ab
 emēte: siue sit fors: siue sit accessio: siue
 lucrū: ⁊ quocūq̄ nomie nunciet: ⁊
 hoc sane intelligo circūscripta fraudē
 ⁊ mēte deprauata. Et egregi⁹ vtri⁹
 q̄ iuris doctor pe. de āca. disputauit
 hāc questionē in p̄stīto venetiariuz: ⁊
 tenuit cūes soluētes coacte licite reci
 pere illa quinque pro centenariis: ⁊ si
 militer ēptores talis crediti hec ille.

Quero pone q̄ est cōsuetudo q̄ recto 46
 res v̄dūt de pecunia ciuitatis alicui
 pro se ⁊ suis h̄dib⁹ dādo. s. florenol
 vel. io. ānuatim pro p̄uētū siue lucro
 quā pecuniā ouertit ciuitas i vtilita
 tem suā: est ne vsura. Jo. de ligna. i. c.
 si. de v̄bis. dicit q̄ cū pecunia sit mē
 sura aliaz rez. ff. de fide. l. si ita. talis
 cōtrad⁹ nō erit licitus: peccatq̄ recto
 res nō tamē singulares nisi cōsequat
 bursale cōmodū. q̄posset tamē fm eū
 defendi talis cōtrad⁹ vbi ciuitas cōsti
 tueret cēsum. s. vel. io. florenoz q̄ cō
 cerneret bōa ciuitatis n̄ q̄tūtatē nisi
 fieret in frandē.

Quid si q̄s mutuat nauigātū v̄l eūti 47
 ad nūdinas certā pecunie q̄tūtatē
 receptur⁹ aliqd vltra sortez pro eo q̄
 suscepit i se piculū pecunie v̄l mercū
 .i. si pecuniā vel merces saluas porta
 uerit. Rndz Donal. in sum. q̄ v̄ba ē
 vt in. c. nauigātū. Et ē ratō q̄a de nā
 mutui est q̄ sit gratuitū. vñ susceptō
 piculi nō facit q̄ nō possit esse gratui
 tum: ⁊ sic mutuet naturā suā s̄z glo.
 Unde licet fors p̄mae: tamē nō pōt
 aliquid recipere. nō obstat q̄ i alijs
 cōdib⁹. puta locatione aliqd recipit
 q̄a locator pōt recipere mercedē: quia

piculū rei locatē remanē apud eū: q̄a
 fm̄ Woff. aliud est in locatōe in qua
 nō trāffert dñūm rei locatē in vdu-
 ctorem: et aliud est in mutuo: in quo
 trāffert dñūm in debitorē. Ubi q̄
 pecunia nauigāti sic dat̄ dñūm nauti
 cum fenus. Et sic intitulat̄ Rica i. c.
 7. ff. nautico fenore. Concor. Ihosti. et
 Alex. de alexan. vide. s. s. 41.

48 **Q**uero q̄d de illo q̄ mutuauit pecu-
 niam receptur⁹ ad terminū alterius
 gñis monetā vel aux. vel argentum
 Ad hoc Rndet Ihosti. sequēs Woffr.
 fm̄ q̄d dicit Alex. q̄ si hoc ideo facit
 vt in estimatōe lucret⁹ vsurari⁹ ē. vel
 dicendū: q̄ ille q̄ mutuauit pecuniaz
 receptur⁹ pecuniā alteri⁹ gñis ad cer-
 tū tēminū peccat si rōne termini dati
 vult habere pecuniā quā p̄babiliter
 credit pl⁹ valituraz in termino q̄ sit
 pecunia quā dedit. Spat. n. excrese-
 tiam p̄pter temporis dilationē. Idē
 Donal. in sum. dicens q̄ si quis mu-
 tuauit i ācona mille libras: vt venetijs
 reddāt sibi cētum aurei: et scit vl cre-
 dit centū aureos ibi pl⁹ valer⁹ recipit
 tamen in se piculū: q̄ v̄sa est: si i frau-
 dem hoc facit.

49 **D**one q̄ debitor vsurarij mutuauit
 socio pecuniam eo pacto vt restituat
 v̄sario sortē et v̄sas deinde currētes:
 an talis mutuās sit v̄sari⁹. Rndz Jo
 cal. in. c. nauigāti. extra d̄ vsuris. q̄ si
 mutuās tūc oīo itēdebat satisfacē vsu-
 rario de illa pecūia quā socio mutua-
 uit nō est v̄sari⁹: q̄a querit dñū eui-
 tare nō captare lucrū. iz. q. 4. Si q̄s
 oblit⁹. ibi aliqua icremēta. et c. qm̄ ibi
 ad qōnem. Nec. n. cū suo dāno tene-
 bat socio sbuenire. zz. q. 5. Si nō licz

.ff. de p̄scrip. v. l. q̄ seruāday. Soluz
 q̄ dñū euitat: vnde pecūia nihil sibi
 germinat: et ideo in eo deficiūt rōes
 phibitōis v̄sē. Item cū v̄sari⁹ cui t̄lis
 soluit v̄sal teneat̄ istituē: satis videt̄
 iconueniēs q̄ iste etiam teneat̄ q̄ fecit
 solū vt p̄deset: vbi hō non itēdebat:
 tūc satisfacēt v̄sario: cessant tē p̄dide-
 rōnes: vnde tūc peccat. Et si a socio
 v̄sas recepit ad illā restōz tñf. Vide
 s. s. 20.

Quid de illo q̄ mutuauit pecuniam 50
 cōitati hoc pacto q̄ durate debito n̄
 teneat̄ ad collectas. Rndz Spe. i. ti
 de v̄sis. v. Sed pone q̄ talis non est
 v̄sari⁹: q̄a lucrū non capit si dñūm
 euitat Jo. hō cal. dicit q̄ si collecte i-
 ponēde essent ex certo q̄ illd de quo
 loq̄t Spe. nō excusarz: si hō dubitat̄
 an durate debito aliqua sit iponēda
 vel non. tunc verum est dictum eius
 p. c. nauigāti. q̄a rōne dubij excusat̄.
 vide. s. s. 20.

Quero pone q̄ iniurias intuli petro 51
 q̄obre m̄ inimicat̄: p̄pter q̄d me opz
 sbire expensas florenoz. io. i. mense i
 famulis quos mecū tenē oportet ar-
 matos. vnde ipsi petro egēt mutuo
 centum cum pacto vt m̄ remittat in-
 iuriā: vl etiam sine pacto: sed hac spe
 ductus p̄marie c⁹ grā vel bñuolētia
 vl venia ab eo accepta cessant expēse
 p̄cedē: non autem ex aliqua caritate
 quaz habeā ad illū: nūq̄d sum v̄sari⁹
 vel saltem peccator. Rndet Laur. de
 Rodulfis videt̄ q̄ non: q̄a licitū est
 cuilibz suam verationē redimē. extra
 de symonia. c. dilect⁹. Non obstat si
 dicas q̄ dedit cām delicto: q̄ nō pōt
 redimē verationē ar. de eta. et q̄li. c. i.

quia. Et si peccauerit ille iniuriando
et iste peccat in vendicando. Preterea
hic nihil lucri percipit siue pacificus vel
spatur: solum dānū quod me libere facis
propter timorem vindicte evitare ar. eoz
que notat glo. i. 4. q. 4. quoniam mlti.
quod dicit quod usure possunt peti ut dānū
evitetur.

sz Quid si mihi debes. i. que non possuz
recupare: et mutuo tibi alia. i. o. tibi pō
ut optime satisfacis quod. i. certū tempus
soluas mihi. zo. an sit usura. Respon-
det Hosti. quod non: quia nihil mihi ac-
rescat.

i Sura secundo circa aialia.
Quero quare locado equū
licet accipe et non mutuando
pecuniā. Respondet Alex. de ales i tertio
i tractatu preceptorum decalogi in expo-
sitione. 6. precepti quod eo modo quo licet co-
cedere equū pro lucro: si sic possit cedere
pecuniā non esset usura: si concedens aliquid
reciperet propter sortem. In locatōe vero
non trāsfert dñū eius quod locat. Pre-
terea pecunia non deteriorat per usum
et quātū est de se nullā parit utilitatē
venti sicut facit domus et equus que
sūt locata ppter. In mutuo vero pecu-
nie trāsfert dñū. unde mutuū dicitur
quali de meo tuū: et ideo piculum rei
mutuate pertinet ad eum qui mutuatur
Contra ius naturale est: quod aliquis percipiat
emolumētū de usu rei que non est sua:
ideo igitur usura est peccatuz: et intelligitur
prohibitu hoc preceptum. s. non furtū facies
Item nota sunt triplex differentia
inter mutuū et locatū. Prima quia i
mutuo est piculum in accipiente i locato
in eo qui dat. Secunda est quia mutuū
proprie non deteriorat per usum: ut puta

pecunia sicut locatū sicut domus vel equus
Tertia differentia est: quia mutuū quātū
est de se nullā parit utilitatē venti:
locatū vero parit ut ager equus vel do-
mus. Sed an liceat aliquid recipere pro
usu rei que non deteriorat. Respondet
Ric. quod sic: puta pro usu cyphi argentei.

z Quero quādo committunt aialia nu-
trienda: puta oves et boves et porci: an
possit iteruenire fraus usaria. Respondet
Alex. de ales i suo tractatu quod sic: du-
obus modis. Uno modo quoniam huiusmodi
lucrum quod pervenit ex tali promissione siue
commissione ortū habet ex mutuo: ut si
quis divites mutuet alicui pauperi centū
libras: ut ex eis emat boves vel oves
vel porcos nutriendos: ad lucrum illius
qui mutuatur: et illius qui mutuatur tale
lucrum est vitiosum: quia ortum habet ex
mutuo. Alio modo potest esse vitium
ex tali occasione quoniam excludit piculum
principalis commissi a committente: siue quoniam
committens taxat sibi lucrum in tanta pro-
portione quod non recompensat labor et soli-
citudine nutrientis secundum rectam estimatōem
Si quis enim committit centū oves nutri-
endas ad lucrum: ita tamen quod centū
oves sint semper salve: quicquid contingat:
vitium usure committere potest ex non equa
recompensatiōe laboris et sollicitudinis
illi qui committit. Tunc ergo potest fieri
tales commissiōes quādo mutuū et co-
missiū non promiscue in talibus: sed dñū
retinet cum periculo quod cōter accideret
potest sine culpa illi qui committitur:
vel est quādo dñū rei commissi cōicat
ei qui suscipit aialia nutrienda ad lucrum
vel etiā quādo piculū cōicat utriusque: et
quoniam secundum rectam estimatōem sic taxatur
lucrum quod recompensari potest sollicitudo

et labor et super illi? cui mittunt talia animalia.

3 Quid de illis qui emunt boves vel oves a pauperibus quos forte non habent. Rendet Donal. in sum. quod ubi emit quis a paupere vel a divite habet in omni animalia que scit vel credit ipsum non habere: et quasi iam tradidisset eos locat eidem pro certa annua pensione usura est: vel ad minus presumendum est in fraudem usurarum fieri. Idem dicendum est de illis qui sciunt emunt fructum terrarum ab illis qui non habent eas terras: si autem sine fraude et bona fide fiat emptio non est dicendum emptorem peccare quod diu durat bona fides

4 Quero pone quod do alicui pecora cum pacto quod percipias omnes fructus pecorum quousque consequar totum meum capitale et postea sint pecora communia. Jo. de ligna in c. si. de usuris. tenet quod iste tradit non sit licitus: cum primo velis capitale certum et lucrum quod est contra naturam rationis. Item quia saltem prima intentio est de c. consuluimus. de usuris. Contrarium tamen spe. in ti. de loca. si. iam dicendum. i. si. Et ibi Jo. an. i. additioibus. dicit quod iste contractus preedit et eo. ti. et si. 2. h. Sed ecce locavi tibi predium. Item quia pecora remanent in domino meo: et meo tamen periculo perit: ergo non est saluum capitale. Nec mirum si maior emolumentum percipio quia maior periculum habeo: et ideo ratio dubij videor excusari per c. civitate. de vbiis. Non obstat quod quando in pecunia mutuata capitale est saluum quod est usura: quia pecunia non deterioratur sicut pecora. Item quia pecora senescunt non pecunia: nam has rationes ponit in simili hosti. in sum. eo. ti. si. an aliquo. h. sed nunquam pro traiectione. Idem tenet dominus Laur. qui dicit

bene tamen fateor quod contractus iste esset illicitus. Si in omni casu quicunque paret pecora lucro hito vel non hito vellem capitale saluum. Bal. in l. i. et. pro socio dicit: hoc facit ad questionem quotidianam socciare ovium quod ferunt lana lac et humum sint communia: et non oves in societate date. Est tamen verum quod licet capita principalia sint mortua durat societas in fetibus ut notat in l. si id quod. ff. eo. et ff. de pigno. l. grege. i. per. Et quod dico quod oves in societate date non sunt communes: intellige hoc modo. viz quod capitale meum non est commune: melioramentum et deterioramentum est commune: ubi gratia dedit agnos in socciam: nam quod tunc valebant agni tanquam capitale meum: ante omnia detrahebant illud quod accrescit: ut puta agni quos dedit facti sunt castrones vel porcelli porci: quod si eadem temporis casu est deteriorata estimatio facta inter nos pro medietate veteri orationis periculum pertinet ad me: et pro alia ad te: nam hec est vera societas naturalis que nam tanquam itrisera quodammodo omnibus contractibus inest: quia nihil est aliud lex nisi quedam dispositio quam lex neque consuetudo statuit super contractum ut ff. de padis. l. si unum. si padis. h. quod etiam in spe. Donal. in su. dicit. Illud valde iniquum est cum quis certa capita ovium tradit estimata certo pretio: et si eo pacto contrahit societatem quod totam sortem recipiat de puentibus antequam alius aliud de puentibus percipiat: vel si paciscat quod de fetibus reparat capita cum mortua ante quam alius de puentibus aliud percipiat: hoc. n. est quasi tradere oves imortales et generaliter verum est: quod ubi probabiliter dubitatur utrum istius vel illius

vel illius deterior sit conditio et forma conditiōis siue pacti adhibiti i cōtrahenda societate nō est peccatum. **A**bi autē ad arbitriū boni viri quāf conditō alteri⁹ peccatū est ex pte grauantis: si scienter hoc faciat: et teneat ad restōz. **N**ō potest tam dari gñalr doctrina sup h⁹ modi traditiōib⁹ ouiu⁹ ppter varietatez traditionū et dolos qui sub talib⁹ aditiōib⁹ cogitantur a dūbūclaz enormi⁹: quib⁹ nō vltra medietatē iusti pti in quo casu nō soluz ecclesia s⁹ etiā pūat⁹ tñf ad restōnem et si nō iure fori saltez iure poli: et maxime si simplicē decipit. ext⁹ de empti et vendi. c. cum dilecti. Si tamen vel nollz restituere aliqd taliter decepto nō esset ei ppter hoc absolutio deneganda cū iura ciuilia sustineāt q⁹ se iuicem cōtrahētes decipiat: duz tamē siue dolo vel fraude fiat illud. **I**tem fiat estimatio deceptiōis h⁹ non fm tēp⁹ ptesens in quo forte res multū meliorata est pscrtim si p industriaz ēptoris est meliorata: s⁹ fm tēp⁹ in quo vēditio facta fuit: extra de ēpti. et vendi. c. cū causa. Similr nō teneat fruct⁹ quos pcpit medio tēpore pputare in pretio: qā excusat ppter bonā fidem et iustū titulū et laborē. et filia. extra de re. ecclie si alie. ad nřaz. et. c. rediuit. de resti. in integrū.

5 **Q**uid de illis q⁹ tradūt boues ad mediationē pro certis sextarijs bladi eo pacto q⁹ si moriant⁹ vel deteriorētur aductor sbeat medietatē piculi: si autē meliores habeat medietatē cōmodi **R**ndet **(D**onal. in sum. q⁹ reuera locare boues vel equos: vel ad diez vel ad terminū: dū tamen aductor non

grauet imoderate de mercede licitū est pactū: aut de cōicādo dāno et cōmodo rei locate iniquū ē ex pte locatoris vbi p⁹babilit⁹ dubitet⁹: vtz locatoris vel cōductoris meliores additio v⁹ vbi credat⁹ q⁹ conductoris sit deterior. **I**n pposito tamē in supradcō cōtractū videt⁹ cōductoris deterior conditio: qā vix aut nūq⁹ potest hēre tātū cōmodū de melioratōe bouū q⁹ tū hēre pōt dānū de morte si cōtigat. **S**i tñ locator timens ne conductor gūaret boues: et sic timēs de piculo mortis ex tali imoderato grauamēte sbsēptez appoit h⁹ mōi pactū firmiter pponēs q⁹ si boues sine culpa aductoris pīrēt nihil exigerz ab eodem: sed facerz vt rustic⁹ timens ne imoderate gūaret boues: nō est dicendū q⁹ peccarz nisi ppter scandalū eoz q⁹ ignorarēt eius itēdēm. **I**llud tamen dūm est q⁹ cōductor rei potest i se suscipe piculum rei conducte et casus fortuit⁹ q⁹ tū est de natura contract⁹. **S**ed in pposito casu non tñ est locatio et conductio sed societas i piculo et melioratōe et deterioratōe bouū. **I**tem de predictis circūstantiis i iudicio anime stat confessioni ei⁹ i pñia i q⁹ diligēt examinet vt dictū est. **A**lide. j. s. 8.

6 **S**ed qd de ouib⁹ et aialib⁹ que edūt ad incrementū. **R**ndet fm eūdem q⁹ i hac traditiōe potest iteruenire cōi⁹ societatis tātū vel locatōis vel cōductionis tñ: possunt etiam cōcurrē cōtract⁹ mutui et societatis. pmo dēd⁹ societatis tñ: vt quādo quis hēt. 20. capita ouiu⁹ et facit societate cūz alio hñte totidem: et cōicāt adinuicē ipas oues et picl⁹ et emolumētū et expēlas

circa custodiā et pastū eaz: i quo cāu
 si conueniāt inter se q̄ de fetibus re
 parēt capita mortua vel de vellerib⁹
 et pellib⁹ emanē alia ad augendum
 gregē: aut si faciūt aliud pactū licitū
 et honestū nō peccant: dū tamē fue
 equalitas inter eos ita q̄ h⁹ mōi p̄co
 nō videat esse deterior vel melior cō
 ditio vni⁹ q̄ alteri⁹. Item pōt esse lo
 catio et r̄ductio vt si q̄s habeat 20. ca
 pita et tradat ea alicui custodiēda et
 pascēda s̄ certa mercede pecūie: vel
 p̄cipatōe p̄uētū gregis: in quo casu
 si dñs retinet p̄culū sibi illorū capitū
 nec alias in pactis et cōuētōib⁹ q̄uet
 conductōrē licit⁹ est contrāct⁹. Item
 possunt cōcurrere cōiūct⁹ mutui et so
 cietatis: vt cūz q̄s habens. 20. capita
 tradat estimata alicui: puta p 20. so
 lidis: ita q̄ teneat ei reddere medie
 tatē sortis. s. 10. solidos: q̄cqd cōtigat
 postmodū de ouib⁹: et tunc p̄inde est
 ac si creditor dedisset ei mutuo. 10. so
 lidos et q̄bus cōpatis. 10. capitib⁹ cō
 traxisset societate cum creditore hñte
 alia. 10. capita ita q̄ sint cōia et ipi so
 cio sint in p̄culo et p̄uētib⁹: i quo cāu
 si cōtēplātōe mutui q̄uaret creditor
 debitorē in cōtractu societatis v̄sa ē.
 Et in hoc casu p̄cedēduz est sicut di
 ctum est in p̄mo casu de cōtracta so
 cietate.

¶ Quero pone q̄ dedi asinā meam in
 socidā in q̄nquēniū et ē d̄ consuetudie
 q̄ in fine q̄nquēniū diuidat asina et
 fetus vel pecudes et fruct⁹ eaz: interi
 asina parit nāliter: nūqd rustic⁹ mihi
 tñbit ad aliqd. dicit bal. in. d. l. i. E.
 pro socio. q̄ nō: quia essz eodē modo
 paritura penes me etiam si sit estiata

tradita: q̄a in cōtractib⁹ nō ordinatis
 ad dñū trāsserendū estimatio n̄ fac
 empti. vt. ff. eo. l. cū duob⁹. §. dāna. ff.
 loca. l. 2. Et hoc p̄ reglām traditā. ff.
 de contrahen. epti. l. cū manifesta. §.
 nemo. Sed qd si p̄it cāu fortuito cui
 resisti nō potuit. Text⁹ dicit in. d. §.
 dāna. q̄ p̄culuz est cōe: vnde si asina
 erat estimata. 10. rustic⁹ tenebit mihi
 reficere. §. naz si uibit reficeret totum
 meū dānū foret qd est contra illum
 textū q̄ dicit q̄ dānū ē cōe. Et sic alr
 iudicam⁹ de casu fortuito: et aliter d̄
 cāu nālī. Sed si interuenit culpa ru
 stici tenet emēdare totam q̄tatem
 q̄a ante temp⁹ societatis diuidende
 tota asina mea est: et estimata fuerit
 tradita vt p̄dixi. Et fac. E. de pactis
 l. si pascenda. Si hō postq̄ asinam
 debuit eq̄liter parti interuenit c̄pa
 rustici tunc nō tenet mihi nisi ad di
 midia p̄tez pretij: quia non dānifica
 uit me in plus.

¶ Quero pone q̄ dedi boues cuidam 8
 cum pacto q̄ dare debeat. 20. staria
 bladi i āno. Rūdet Jo. de ligna. in. c.
 si. ext. de vsuris. aut locat opa bouū:
 et licitus est cōtract⁹: q̄a boues dete
 riorant. Sed si volo boues recupare
 pretio quo facio estimari cum trado
 nec volo p̄iclm deterioratōis subire:
 q̄uis bene velim s̄bire iudiciū diuiz.
 s. mortem nālem: et tunc p̄ctus esset
 illicitus. Alide. §. §. 5. et 7. §. primo.
 Item fm. Donal. in sum. i. bob⁹ hoc
 modo posset licite contrahi societas
 Talis cessit tali rustico ad laborādū
 ad quartā p̄tez lucri et dāni duos bo
 nes p̄tio. 20. libraz suscipiens i se di
 ctus rusticus tres p̄tes p̄culi: dñs hō

quarta 3

quartaz prem quocūq; casu fortuito
 didi boues pierint etiā vino iudicio
 Et pro quarta pte laborerij didicūz
 bouūz; pmisit rusticus deferre ad do-
 mū suūz. iō. corbes frumētū: 7 pmisit
 dñs se esse cōtētū de dicta q̄titate:
 etiā si plus posset habere: 7 si tige-
 rit q̄ dictus rusticus nō posset dare di-
 ctam q̄rtā ptem p eo q̄ rustico non
 remanerēt tres corbes frumenti pro
 tribus p̄tib⁹ laborerij bouū illius anni
 deductis laborib⁹ 7 expensis circa bo-
 ues 7 opas p̄dicti laborerij ppter ste-
 rilitatē vel infirmitatē rustici vl' bouis
 vel alio casu fortuito nō teneat dict⁹
 rusticus: s̄ tam teneat p rata: 7 si nihil
 lucret in nihilū teneat: s̄ teneat dñs
 sibi reddere estimationē opum 7 la-
 boris rustici p̄dicti 7 laborerij p q̄rta
 pte si rusticus p̄didisset opas suas 7 p
 dicta teneat p̄bare dict⁹ rusticus per
 duos bonos 7 legales vicinos suos
 q̄ iurēt de credulitate 7 ipe id rusticus
 iuret q̄ ita sit rei veritas.

U Sura tertio in ēptōib⁹. vtz
 liceat emere redditus p̄dia-
 les ad vitam sine vitio vfe.
 respondet Alexander de ales in suo
 tractatu q̄ talis cōtractus est licit⁹: 7
 fieri potest: dñ tamen seruet eq̄litas
 inter vēdētē 7 emētē. Oportz enīz q̄
 inter eos huet equalitas iuris nālis:
 ita q̄ p̄tū datum ab emente p̄porti-
 enet rei vendite. Altr si corrupet eq̄li-
 tas illa esset cōtractus illicit⁹: 7 iō qñ
 ibi est excessus corrupēs istā p̄portioz
 siue ex pte emētis: siue vēdētis cōtractus
 rescindi potest sicut illicit⁹: puta si p̄tū
 notabiliter excedit rem: vel res excedit

p̄tū: dico autē notabiliter: q̄a excess⁹
 p̄tūis p̄tēij vltra rem: vel res vltra p̄-
 tūm nō vitiat cōtractū: sed excessus
 clarus 7 notabilis: 7 ideo statuerunt
 iura q̄ si q̄s decept⁹ ē vlē medietatē
 iusti p̄tēij pōt recedere a cōtractu vel
 agere ad sup̄plementū p̄tēij. ex de ēpti.
 et vendi. c. cū cāz. sup qd dicit glo. q̄
 dimidia ps iusti p̄tēij debet sic itelligi
 Ecce res valet. iō. tu vendidisti eam
 pro. 4. p̄z q̄ tu es decept⁹ in. 6. f. 6.
 sūt pl⁹ dimidia que est q̄nq; et sic es
 deceptus vltra dimidiā iusti p̄tēij. pōt
 etiā esse deceptio ex pte emptoris ita
 q̄ ipse est decept⁹. p̄done. n. q̄ res va-
 leat iō. 7 emptor soluit. 16. deceptus
 est in. 6. que sunt pl⁹ dimidia que est
 .5. 7 ideo pōt agere ad p̄tū restituēdū
 qd plus dederat: vel in toto recedere
 a cōtractu: q̄a decept⁹ est vltra dimi-
 diam iusti p̄tēij. Non sic autē si esset
 decept⁹ in. 5. q̄a sunt dimidiū: 7 non
 vltra dimidiū: lz aut iura taxauerint
 istū excessūz qñ est vltra dimidiā p̄tē-
 iusti p̄tēij: ut altr nō possit agere ad sup-
 plementū vel recedere a cōtractu: tñ
 in foro cōscientie vitiat cōtractus: etiā
 si ē deceptio. 7. dimidiā iusti p̄tēij: q̄a i
 dimidia potest esse notabilis excessus
 7 clar⁹ corrupens eq̄tatē iuris nālis.
 Sic q̄ inter vēdētē 7 emētē pōt esse
 licitus cōtractus si seruet equalitas.
 Talis autē equalitas pōt seruari qñ
 redditus emētis ad vitam. Ihoc autēz
 est quādo p̄tū est tante q̄tītatis q̄
 p̄lati etate emētis 7 sanitate eiusdē
 7 p̄culis cir: a fruct⁹ possessionū 7 la-
 borib⁹ 7 solitudinib⁹ nō apparz q̄s
 habeat meliorē ptem notabiliter vtrūz
 emens vel vendens. Si autē talis

equalitas corrupat: certum est qd talis
 tractus non potest fieri: nec est licit?
 Preterea certum est qd cu qd est dñs
 alicuius rei dñs est et vñs eiusdē rei.
 Itē dñs hñs alic⁹ rei pōt eā simplr
 transferre. Idē est etiā trāsserre vñs
 fructū retenta sibi p̄prietate rei: vt pz
 in locatis. Adēf etiam posse p̄bari
 ex dñō dñio: quia sicut dñs rei pōt eā
 trāsserre simpliciter dādo: vel vēdēdo
 vel retinēdo p̄prietatē rei et trāsserē-
 do vñm ita potest dare vel vendere
 quo ad determinatū tēpus: et sic pōt
 vendi reddit⁹ ad vitam. Preterea sic
 habet extra de vsuris. c. nauiganti.
 rōne dubij excusat huiusmōi tract⁹
 Si qd pānū vinū oleū: vel alias mer-
 ces vendit vt āplius q̄ valeāt i certo
 termino recipiat pro eisdem: si tamē
 tempore cōtract⁹ nō fuerat eas vēdi-
 turus. Rōne. n. dubij ille qd plus acci-
 pit q̄ dedit excusat in tali contractu
 vt dictum est. s. Sed in emptōne et
 vēditiōne redditus ad vitā. dubium
 est vtz vendens plus det q̄ accipiat
 quia emens potest cito mori: etiā nō
 pcepta forte: et vtz emēs pl⁹ accipiat
 vñ det: q̄a pōt mltū supuere et cito
 mori: sed ratiōe dubij videt excusari.
 Adēf qd ppter iustā excusationē
 et ppter p̄cūlū ānerū ipsi tractui ex
 natura eius ex pte vtriusq̄. i. vēdētis
 et emētis: et etiā ppter rōnes hñ dñij
 et liberā volūtātē cōtractū qd vñd⁹
 de natura sit licitus. Dico autem de
 nā sui: q̄a ex pte cōtractū potest esse
 vitii in contractu ppter corruptā itē-
 tiōnē eius: puta si aliq̄s diues sibi ad
 sufficiētā non ppter vite necessitate
 ē ppter auaritiā vt diti⁹ fiat tales

redditus emit: hoc. n. est turpe lucrū
 ex pte contrahētis. Tōcor. Ray. Idē
 tenet Ihosti. i. qd iste tract⁹ sit licitus
 in ti. de vsuris. §. an aliquo. Idē Jo.
 an. in additōib⁹ ad Spe. sup rubi. de
 vñs. et archi. i. c. hñq̄. i. 4. q. 4. et cy.
 in. l. si p̄. C. de inoffi. testa. et Inno.
 et Vincen. in. c. in ciuitate. et Ricar.
 vide. s. ēptio. §. ad argumēta i cōrū
 vide pulchras Rñsiōes.

2 Quo autem iure vendēs aliquid ad
 vitam: puta possessionē potest illud
 retinere quando emens post vendi-
 tionem paz supuirit. vide eūdē.

3 Sed qd de his qd emunt aliquos red-
 ditus ad vitā vēditiōis seruatis de-
 bitis circūstantijs ex etate et sanitate
 ēptois. Rñdet Donal. qd secure fieri
 pōt: q̄a nō cadit ibi desiderij mortis
 alic⁹: si vbi emit ad vitam emptoris
 nō est tutū ne vēditi⁹ desideret mor-
 tem emptoris.

4 An liceat emere redditus p̄diales
 hereditarie. Rñdet Alex. de ales. vbi
 s. fm aliquos qd talis contract⁹ pōt
 fieri licitus si seruet ēqtas iuris nālis
 qd qdem sit quādo tanta equalitas
 seruat in tractu qd nō liqdo apparz
 qd contrahētū habeat meliōrē pte
 Si autem liqdo appareat qd p̄tū est
 nimis pūū respectu rei empte tūc est
 corruptō ēqtatis ex pte emētis et tūc
 emēs ad supplemētū iusti p̄tj. Et si
 esset p̄tū ita pūū qd esset min⁹ me-
 dietate iusti p̄tj posset vendēs i foro
 iudiciali recedere a contractu. Si autē
 terra que vēdit⁹ est ita pūū valoris et
 p̄tū ita magnū qd notabilr excedit
 rem emptā vñ venditāz tūc corrupt⁹
 ēqtas ex pte vendentis et tūc vēdēs

in foro

in foro sciencie restituere qd accepit vlt
iustu prium. Et si excessus esset vltra
dimidia iusti pti posset emes recede
a contractu. Concor. Ric. nō obstat
illud L. eni. 25. qñ vedis qdpiam cui
tuo: vel emis ab eo ne cōtristes frēm
tuū: sed iuxta numez ānoꝝ iubilei e-
mas ab eo: et iuxta supportatōes fru-
gum vendet tibi q̄to pl' āni reman-
lerint post iubileū crescet tps: et q̄to
min' tēporis numeraueris: tāto mi'
emptio cōstabit: q̄a Rndet idez q' ibi
fuit aliqd litterale et aliqd morale: q'
autēz ibi fuit lrale nō obligat sicut nec
iubileus: l3. n. moralia legis obligent
nō tñ obligāt iudicialia nec cerimo-
nialia: q̄ntuz autēz q' fuit spūale i illa
lege apparet ex glo. q' magis phibe-
anaritia diuitū q̄ forma contractus.
Unde glo. dicit q' necessitatib' pri-
moꝝ est sbueniēdū: nec ē negotiādū
de necessitatib' paupum: imo magis
diuites debēt indigētib' sbuenire cō-
modādo et comodata paulatiz d' fru-
ctib' recipere. vbi p3 q' veditō a paupe
facta fit ppter defectū: et emptio tenz
locū mutuatōis: et ideo est min' iusta
ppter necessitatē veditis et malitiam
ementis: et ideo illud qd pl' accipit
nō habet iustu titulū possessiōis. Alibi
ē aduertēdū q' qñ qd emit possessiōes
ad temp': vel simplr cā lucri qd expe-
tit tñ ex natura tēporis: et nō ex nā
rei possesse vitiū est in cōtractu: et tale
lucz dicit turpe i iure. Si hō h' mōi
possessio ematur cā lucri: et talis ēptio
fuerit minus iusta ppter necessitatez
vendētis cui ex caritate sbuenire de-
bit in tali contractu est vitiū vsure:
non p se sed p cōpollētiā: quia lucrū

qd puenit ex tali contractu militat cōn
caritatē. Si hō possessionē emat nō
cā lucri: pmo et p se: s; ad necessitatez
et vtilitatē vite: dū modo saluetur in
emptōe eqtas si plus accrescat pcessu
temporis q̄ def illud sit ementis: q̄a
illud accipit tanq̄ suū ppter nām cō-
tractus: et nō rōe tempous: nisi valde
per accidēs. Itēz nō obstat q' i ēptōe
hēditaria fructuū semp sit iequalitas
iusticie et notabilis excess' supra fortē
q̄a Rndet idem q' nec ius nāle: nec
ius positiuū dicit q' ille q' emit rem
hereditarie teneat tātum dare p ea
q̄titate: pbabile est q' ipse debeat p-
cipere p totam vitā suā et filij et nepo-
tes et tota posteritas sua: q̄a fm hoc
res que emit hereditarie nō possz ca-
dere s; iusta estiatōe: s; quādo taxat
iustuz ptiū sufficit q' habeat respect'
ad illum qui emit et postcritatē vsqz
ad certum gradū: puta forte vsqz ad
filium vel nepotem: nō autē oportet
q' habeatur respectus ad omnes qui
possunt succedere vsqz ad omne tps
quia sic non posset estimari res que
vendit.

In qd possunt vēdi reddit' papiēdi
vel ius papiēdoꝝ reddituū ptiō mi-
noꝝ eo q' statim emēs soluit q̄ esset
ptium si solutio singlis ānis differet
puta an liceat emere reddit' molēdi
noꝝ vsqz ad .io. ānos dādo minis
ptiuz: q̄a statim soluit q̄ daret si so-
lutio singulis annis expectet. Rndz
Alex. vbi. 3. q' casus est licit'. Idem
n. est supponēdū q' futuri fruct' emi
possunt: siue iura papiēdoꝝ fructuz
sicut iura molēdinoꝝ vel pedagogioꝝ
Secundo supponit q' iustum ptiū

S

debuisset esse proportionatū rei vendite. Iusticia autē pretij attendi dēt a tēpore contractus: ut tantū det q̄tū valz res tpe contractus: nō tātū q̄tū valitura ē toto tempore sequenti: q̄a res nō dēt estimari nisi h̄m q̄ valet tpe contractus. Unde Ioh̄s. li. 5. ti. de usuris: quādo agit de casib⁹ qui videntē esse usurarij et non sunt: dicit in. 12. casu. Quādo vendo fruct⁹ ad temp⁹ nō tñt mihi emptor resarcire si pl⁹ p̄cipit de fructibus q̄ sit fors: et hoc rōe incertitudinis h̄m ergo cū taxare dēt p̄tūz habēdo respectū ad valorē rei tēpore contractus. Tertio pōt ex hoc cōcludi esse licitūz: q̄a l3 plus p̄cipiat emens tēpore sequenti q̄ dederit: tamē illud qd p̄cipit est de forte ppter xam veditiōē factam iure p̄cipiēdoz fructūz: cū iusticia p̄tij attēdat tempore contractus quo tpe nō magis valz q̄ vendit. Attētiūz .n. et usura est q̄n. dat minus p̄tium q̄ valeat res tēpore contractus a quo tēpore iustū p̄tium iudicāduz est. Nō autem vitiiū est si dat min⁹ p̄tium q̄ daret in futuro Nō obstat q̄ sicut se h3 venditor ad ēptorem: ita ecōverso emptor ad veditōrē si pl⁹ accipiat rōe plōgate solōnis v̄hari⁹ est censend⁹. Sed sic est in pposito q̄a minus dat q̄a anticipat p̄tū: q̄a rñdz q̄ argumētum nō cogit: q̄a licet maioritas p̄tij in vendente ppter dilatiōēz et minoritas in emente ppter anticipatiōēz faciat v̄hariū: tamen nō sic in pposito. Primo q̄a nō debet iudicare minus p̄tū qd est proportionatū et iustū rei que vendit: l3 forte sit min⁹ respectu futuri. Secūdo q̄a illud de anticipatiōe t̄pis locum habet quādo res que vendit n

statim tradit: s̄ p̄tium statim datur et p̄tium expectat. In pposito autēz statim dat res que vendit: l3 v̄sus expectat. Unde in emptiōne et veditiōe interueniret duplex expectatio ut .j.

¶ primo.

Etz gratia expectatiōis rei vendite liceat plus accipere a venditore v̄l min⁹ dare ab emptore. Rndet Alex. vbi. s̄ q̄ in emptiōe et veditiōe interuenire potest duplex expectatio. Primo ut expectet res vedita: et q̄a expectat iō minus dat: ut si q̄s dat .10. pro min⁹ frumenti que valz .12. receptur⁹ min⁹ in alio tempore: talis expectatio si est ex pacto usura est. v̄d. j. .6. 10. Alia ē expectatio nō rei sed v̄sus eiusdē: puta q̄a res est talis nāe q̄ emens nō pōt statim ea vti. Potest .n. cōtingere q̄ res que vendit statim tradit: s̄ tam ipsa res nō habz statim v̄sum suū. Et ideo si emens minus dat: q̄a nō potest statim vti re sua ppter expectatiōēz v̄sus nō peccat: q̄a res statim tradit et tñ vendit quātum valz tpe contractus: l3 det min⁹ p̄tium pro ea ppter v̄sū successiū eiusdē: sicut i red ditib⁹ molendior⁹: vbi p̄ceptio redditū est successiua: vel q̄a expectat v̄sū eiusdē: ut si q̄s pro pelle varia que statim dedit min⁹ dat circa pentecosten q̄ circa festū sancti Michaelis: q̄a v̄s⁹ eius expectat circa p̄tecosten: et nō in festo sancti Michaelis: q̄z .n. res dedit utroq̄ tpe: tñ licz vno tpe dare minus p̄tū q̄ alio tpe: nō ppter rem expectatā: s̄ ppter v̄sum.

¶ Quid de his q̄ in agro seminato emūt fruct⁹ p̄cipiēdos illo āno: an est v̄sa Rndz. Donal. in sum. q̄ n̄ ex forma contractus

tractat. Potest tamen fieri in fraude
 usurar: ut si tantus est ager et talis quod
 simile sit quod inde fructus colligendi va-
 leant in autumno plusquam septor dederit
 ubi gratia dedit. id est. solidos et simile est
 quod valebat. 20. et maxime si persona est
 que tales conditiones consuevit exercere.
 Unde restitutio in foro pene iungenda
 est ei. Si autem probabiliter dubites utrum
 fructus illi plus vel minus debeatur vale-
 re debitor dedit non est usura. Eodem
 modo iudicandum est de creditore qui
 possessionem alienam recepit pro certa pe-
 cunie quantitate ita quod usque ad certos
 annos: puta quadriennium vel quinquennium
 faciat fructus suos iure emptoris: et tunc
 talis contractus non sit usurarius potest tamen
 fieri in fraude usurar et recurrendum est
 in foro iudiciali ad supradictas presu-
 ptiones. In foro autem penales stabiles eius
 confessioni: tamen presumendum est contra
 talem additorem: et iudicanda est restitutio in co-
 fessione. Si fructus illi terre similiter
 credebatur plus longe valere quam ille de-
 derit si alius iustus emptor inveniret.
 Bal. 20 in l. ica. C. de usuris. dicitur
 his qui emunt frumentum in herba: aut
 presentis numeratio est causa damni ipsius ven-
 ditoris: et tunc est usura: aut sola conventio
 est causa damni quia de presenti non soluitur pre-
 tium et contractus est licitus: aut neutrum
 est causa damni quia frumentum quod est in herba
 non plus valet tempore contractus et si
 contractus non est usurarius. ut ff. de con-
 tractibus empti. l. fistulas. §. frumenta. et l. debi-
 tor. §. simile. de verbo obli. l. in stipula-
 tem. §. sacramenta.

8 Quid si quis tibi debeat soluere centum
 ducatos post tres annos ita quod antea non
 tenebat: et ad presentem soluit cum pacto

quod retineat sibi. id est. ducatos propter iter-
 currens tempus trium annorum quorum
 terminum pervenit: an vendendo istud tem-
 pus sit usura. Rpondeo secundum Gerardum
 obdone. quod non: et quod potest sibi retinere
 istos. id est. ducatos quia pervenit tempus solu-
 tionis. Item istud tempus est sui iuris
 propter quod potest vendere valore illi.
 Facit ad hoc. l. si constante. §. quotiens.
 ff. solu. matri. quod non est intelligendum de
 mutuo gratis dato. Si enim tempus
 illud nihil valet non amplius est tene-
 ad mor solvendum quam teneri ad solvendum
 usque ad post tres annos et non ante.
 Si autem obijcias quod qua ratione pecunia
 mutuata nihil ultra se valoris vendi-
 bilis habet eadem ratione nec pecunia
 ad tres annos solvenda: et ideo vendere
 tempus eius. id est. florensis. videtur usura
 Dicendum quod hic non venditur pecunia:
 sed solus ipsius tempus quod utique est ven-
 dentis: et e converso. Tempus pecunie
 mutuate non est pretitoris pecunie sed rece-
 ptoris. id est. usque ad terminum sibi prefixum
 propterea sibi vendi non potest sine vitio
 usure. Si vero is qui tibi post tres annos
 tenetur soluere mutuarum tibi. 80. ducato-
 tos: tunc indubitate usura foret eo quod
 venderet tibi tempus pecunie mutuate
 Quamvis. n. pecunia ex se non valeat plus
 se ipsa tamen ex ventis industria et fa-
 cultate aliquem valorem accipit: seu
 accipere potest. Propterea ille usus
 seu facultas vendi potest ab eo cuius
 ille usus est legitime vendi. Si iterum
 secundo obijtes quod cum huiusmodi flo-
 renos facultatem habeat vendi eis vel
 possidendi eos: non solum pro tribus annis
 sed etiam pro toto tempore futuro. bene
 eque poterit vendere facultatem hanc

futuri tps mutuado sicut pstat⁹ debitor facit qd nō tenet eos soluē añ tres ānos. Ad hoc dicēdū qd hic et ibi nō est eadē rō: nā hñs pecuniā non pōt ea inq̄tū rōnē p̄tj hz: seu nūmismatis vti nisi mutuado vl⁹ pro re altera cōmutado: vtrobiq; autē currit tēp⁹ futuruz nō pro eo qd pecuniāz ēdit: s; p eo cui mutuat vel in emēdo cōmutat seu app̄tīat vl⁹ simplicē vim p̄tj sui: s; debitor p̄statul nihil mutuat: dū soluit. 85. ducatos: s; poti⁹ debitū suū soluit: 7 de hoc qd ante tēpus debitū soluit vel aliqd p̄tium recipit qd qdē mutui p̄tium dici nō potest: cū nihil mutuet: sed solū dici potest p̄tū āterioratōis ipsius solōis: qd āterioratio hoc p̄tio estimabil⁹ est: ideo licite pōt vendi. Ifrā. de maro. in. 4. di. dicit. Quero pone qd aliqd dabit alicui p⁹ añū aliqd 7 rogat qd soluat sibi statim 7 dicit qd sit liber pro dimidio debiti. Rñdet qd est vsura: qd mora tēporis facit hoc negociū illicitū: vñ vel debz sibi totū soluere vel nihil dīminuere p̄ueniēdo tempus: 7 hec erit gratia: vel expectare tempus: 7 tūc erit iusticia: al⁹ si dīminuit 7 p̄uenit tps solōis tenet de residuo restituere.

Quid si emi ab hñte possessiōes cēsū io. corbiū frumēti pro p̄tio quo hñt possessiōes ex qbus haberēt vñlīter vide. io. corbes adiecto qd d omnib⁹ bonis suis idifferēter soluere teneat. Dubiū facit qd nō emo fructus certi p̄dij: 7 sic poti⁹ vñ obligatio p̄sonalis iuxta notata p Inno. c. i ciuitate: de vsuris. Item hic nō emi certum ius reale. Rñdet Jo. de ligna. in. c. fi. de vsuris. qd si census cōstituit in bonis

7 ad bona fiat relatio: nō est cēsēnd⁹ cōtract⁹ vñari⁹ cū hec merces hoc p̄tium 7 alia iura realia licitū sit emer. ff. de here. vel ac. vñ. 7 maxie p̄cedit cum legitimū est p̄tū 7 ad obiectum census relatum. Caueat tamē dñs ab itētiōe dep̄auata cui⁹ sol⁹ de⁹ est cognitor. extra de vsuris. c. cū tu. i. fi. Sed dicit dñs Laur. Inscit videre quomō in casu p̄posito census ille cōstituat in bonis: 7 dato qd omia sua bona obliget: non tamen negat qd possit cōstituere in bonis suis: 7 illuz vendere: nec vllam facio differētiā siue cōstituat in pecunia: siue in reb⁹: puta grano vino. ar. i. 4. q. 2. pleriq;. 7 qd notat Inno. in. c. in ciuitate. et ita credo Jo. de ligna. sensisse. Ad p̄dicta facit questio illi⁹ qd vedit fruct⁹ dom⁹ p cētū ānis. de qua Bar. in. l. 2. s. substitutio. ff. de le. 2. q. dicit. qd aut vendit fruct⁹ cōstituēdo ius in re ipi ementi: 7 tūc est alienatio rei. l. fi. C. de re. eccle. nō alie. Aut nō cōstituēdo s; obligādo se ad dē p̄sōali ad dādos fruct⁹: 7 tūc non est alienatio. l. fi. de strahen. empti. 7. l. liberto. i. pñ. ff. de adi. lega. 7 q̄līē p̄pēdat. An cōstituat ius i re vel nō. notat. ff. de vsufrudu. l. si ita.

Quid de his qd emūt ab ecclesijs vel monasterijs certas possessiōes tenendas toto tempore vite sue ita vt post eoz mortem ad ecclesias redeāt. Re spōdet Ihosti. in sum. eo. ti. s. Sed an aliquo. v. qd de his qd IRay. 7 Goff. iudicauerūt hunc cōtractū vsurariuz eo qd homines sperant viuere 7 sic sperant se amplius p̄cepturos de p̄uētib⁹ possessionū q̄ sit pecunia quam

dedecū

dederūt et sola spe contrahit vsura.
 Si tamē q̄s vnam possēsiōēz dat et
 recipiat aliam equalētē licit⁹ ē cōtā?
 certe salua pace eorūz: nam ita hoies
 spare possunt lucz in hoc vltio p̄dū
 sicut in p̄mo: et adeo licit⁹ est cōtā?
 p̄m⁹. l. eptōis 7 veditiōis sic 7 vltimi
 .l. p̄carij nisi in fraudē fiat: nā vterq;
 approbat a iure. Ip̄smet etiā scripse
 runt q̄ nō habet locū vsura nisi i mu
 tuo 7 ego addidi regulari vt apposi
 tionē multoz casuū euitarē: deo dic
 q̄ iste cōtā? sicut 7 ille de quo di
 cit. s. Quid de his q̄ oues rōe incer
 titudis excusant. C. eo. l. z. 7 de pac.
 .l. i. 7 l. i. ff. de cōdic. 7 demō. Si tam
 ponas pro cōstati q̄ malā intētiōē
 hēant 7 q̄ eos remordeat cōscientia
 nō excuso: purgēt eim p̄ciāz. s. de p̄
 scrip. c. fi. extra de vsuris. c. in ciuitate
 Sed ego de illis nō sum. hec hosti.
 ii **¶** Videam⁹ circa v̄faz fraudes. Idōe
 q̄ q̄s petit a me mutuū offerēs p̄ se
 curitate mutuū ipotēcā suoz bonozū
 ego autē illi dico: nolo mutuari: sed
 parat⁹ sum emere pro eodē pretio: et
 vsq; ad certū temp⁹ reddere p̄ eodē
 v̄fari⁹ p̄sumoz maxie si modicū p̄tiū
 interuenit fm̄ hosti. in. c. ad nostraz
 de empti. 7 ven. p̄ illum tex. 7 l. q̄uif
 .s. si cum essz. ff. ad vel. Et hoc videt
 sētire hosti. q̄ ex solo pacto de reuē
 dēdo cōtā? p̄sumat v̄fari⁹. hugo.
 vt refert Archi. i. 4. q. 3. pleriq; sentit
 cōtrariū in eo q̄ dicit q̄ talis si facit
 talem cōtā? i fraudē v̄faz peccat
 mortalit⁹: nec a peccato vlure defēdit
 lz nō posset ab ecclīa cōdēnari. Si at
 nō facit in fraudē nō peccat: q̄a talis
 cōtā? est licit⁹: 7 talis emptio 7 ven

ditio licita. C. de pac. inter emp. 7 v̄
 l. si fūdū. 7 d̄ i diē adiec. l. quoties. hec
 ille. Si ergo nō pōt ex solo pacto ab ec
 clesia cōdēnari: q̄ nō insurgit ex solo
 pacto p̄sūptio q̄ sit cōtā? v̄fari⁹:
 q̄a tunc possz ab ecclīa cōdēnari vt. d.
 c. ad nr̄az. 7 c. illo vos. de pigno. hoc
 etiam videt ibi sentire Archi. q̄ post
 v̄ba hugo. dicit q̄ si interueniat p̄di
 ctū pactū de retrahēdo 7 defēd⁹ sit i
 p̄tio iusto fm̄. c. ad nostrā. tūc iudica
 bit vsurari⁹. Idem expresse ibi dicit
 Inno. Idem hosti. in sum. in ti. de
 emp. et ven. s. fi. v̄. illud aut notatur.
 Albi dicit q̄ q̄nq; trāsīt de p̄dū ad
 cōtā? in fraudē legis: vt q̄n accedo
 ad vsurariū et volēs recipe mutuū
 ipse nō cōsentit: q̄a timet de v̄fis: sed
 dicit q̄ emet si voluero. Si hoc dicūt
 testes q̄ fuerūt meū q̄ talia v̄ba ha
 buim⁹ et venditio sit longe circa iu
 stū p̄tiū: vel p̄pe iustū p̄tiū: et cōstat
 q̄ empto: v̄fari⁹ est: et q̄ ego si facē
 possem nullaten⁹ eram rē v̄diturus
 nō valet cōtā?: vt in. c. ad nr̄am. de
 cōtrahē. emp. Jo. an. in. d. c. ad nr̄am
 dicebat. Expiētia docuit q̄ vsurarij
 dimissis cōfictib⁹ mutuū ichoauerunt
 facere cōtā? eptiōnū cōdictiōaliū. s.
 cum pacto de reddēdo rez postea ne
 forma cōfict⁹ ex vi illi⁹ pacti iudicaz
 illum v̄fariūz: cepūt bina instra facē
 p̄mū pure eptōis. secūdū p̄missiōis d̄
 reuēdēdo: hodie ho opz debitorē in
 digentē pecunia cōfidere v̄fario sicut
 sacriste faciendo sibi puz instrū v̄
 ditionis: vnde videt sentire q̄ soluz
 hoc pactū sufficiat: sed eo. c. sup glo. sē
 tit contrariū: et idem in. c. illo vos. s.
 q̄ tria concurrere debeant. s. eptoz

usurariū nō interuenisse iustū p̄tū: et
pactū de reuēdēdo: 7 idē dñs Laur.
de pinu. dicit ita seruari in practica. s.
q̄ illa tria req̄rūt. vid. s. vba p̄mo. s.
40. 7. j. s. 25.

12 **S**ed qd si fiat pactum de reuēdēdo
. 7. 10. ānos: ita tamē q. j. ānquēniuz
istū reuēditōis nequaq̄ facē teneat
Rūdz Ihosti. 7 Jo. an. in d. c. ad no-
stram. in nouella. q̄ eo ipso fraus de
tegitur.

13 **Q**uod qd si q̄s vedit ius p̄cipēdonū
redditū qd tempore contract⁹ valz
centū: 7 q̄a expectat solōnē fiēdā cer-
tis terminis vult habere cētū: et. 20.
nōqd est casus licit⁹. Rūdet idē alex.
vbi. s. videf dicēdū q̄ nō: q̄a cū stati-
tradat res que vendit⁹: 7 ēptoris stet
p̄culo 7 statiz alteri vendē potest eā
7 q̄a expectas solōnē fieri uis habere
plus p̄pter dilaōnē tēporis: videf
indirecte cōmitti vba: 7 quasi q̄s indi-
recte mutuet p̄tū iustū rei vendite
. s. libras centū vt ex illis habeat. 20.
libras vltra fortez: hec vsura idirecte
videf cōmitti 7 esse i omni re vedita
ad temp⁹. Si. n. res in p̄senti valz. 10.
7 q̄s vendat eaz. 12. p̄pter expectadā
solutōez videf indirecte muturare. 10.
vt recipiat vltra fortem libras duas:
hunc tamē casuz dicit. extra de v̄bis.
c. in ciuitate tua. ex forma sua nō esse
v̄sariū: nihilomin⁹ tñ veditores pec-
catū nō iurrūt nisi dubiū sit merces
ipsas plus vel min⁹ valere tpe solōis
forte autem dixit ex forma sua nō ēē
v̄sariū: q̄a est vsura indirecta: vt eim
dictū est. s. indirecta vsura incidit p̄
cōtractū mutui. vide. j. s. p̄ximo: et
s. 16.

14 **Q**uero an aliquo casu liceat vēdere
ad credētiā. Rūdz Alex. d. alexā. vbi
s. q̄ vendere ad credētiā pōt fieri tri-
pliciter. Ano mō credētiā pretij sol-
uendi in tempore futuro pōt incidē
in contractu p̄ gratiā 7 liberalitatez
venditoris. s. quādo res vendit⁹ fm
iustam estimatōez p̄ tempore ēptōis
7 mutuatōis ipsius rei: 7 ipse veditoz
expectat solōnē libere p̄pter gratiam
quā hz ad ēptōez talis credētiā nul-
lum habet vitii vsure: q̄a nulla excre-
scētia est p̄pter credētiā: cū res vedit⁹
q̄tum valet fm iustā estimatōez: que
estimatio sit p̄ tempore cōtract⁹. Se-
cūdo modo pōt incidē ex credētiā: nī
p̄pter grām veditōis: sed ex nā v̄dā
q̄a res nō estimat⁹ fm valorē quo v̄
quem valet quādo tradit⁹: s. 3. quo va-
litura est uel sperat valere tempore
solōis: vbi gratia. Si aliqua res vē-
dat in aliquo tpe in quo nō hz tāta
vtilitatē et necessitatez humana vita
q̄tā habitura est in futuro tēpore: et
vendens nō eam veditur⁹ est eo tpe
quo minus valet: sed alio tēpore quo
sperat maioris valoris. Hoc casu po-
sito vendere ad credētiā licituz est ex
nā tractus vt pbat p. v. c. nauigati
vbi dicit q̄ iste excusat q̄ merces vedit
plus q̄ tunc valeat in certo termino
pceptur⁹ solōnē: et hoc si al⁹ nī fuerat
vendidur⁹. Vide. j. s. 19. Tertio mō
potest fieri credētiā in contractu per
accidens. s. ex nā temporis qñ q̄s. s. 3.
plus vendit q̄ valeant res tpe vendi-
tionis vel q̄ ualiture sint p̄babiliter
tēpore solōis: alr eas venditur⁹. Et
hoc in cōtract⁹ est vitiosus. Dixerūt
tamen qdam q̄ l3 tract⁹ sit vitiosus
de se

de se tamen excusari pōt ex pte vēdi-
 toris. Si. n. venditor rem suā nō intē-
 dit vendere charius ppter tēpus: sed
 ppter dānū qd videt sibi iminere ex
 dilatione recuperāde solōnis seu ppe
 verationē suam redimēdā quā pba-
 biliter timet futurā sibi in repetitōne
 debiti sui: vlt ppter malitiā creditoris
 et ipotetiā debitoris: tunc excusat cō-
 tract⁹ a vitio: qā equitas estimatiōis
 in huiusmōi contractib⁹ ppter recōpē-
 latiōez dāni: qd pbabiliter timef suaf
 et reitudo h⁹ intētiōis: tunc apparet
 quādo venditor potius optaret non
 vēdere talib⁹ qd vendere ad credētiā
 et quādo libētius daret alijs p miori
 pretio qd istis ad credētiā pro maiori
 Sic ergo excusat cōtract⁹ fm istos.
 Et si excusatio vera est excusat ppter
 interēse: qā nō fit pncipaliē ppter lucz
 sed ppter dānū vitādū. lz autē sic ex-
 cuset videt mihi casus esse dubius.
 Ano enim mō vēdēs sic nō pōt excu-
 sari: qn. l. ppter credētiā plus vendit
 qd valeat res simplr: vlt qd valitura sit
 dissimiliē tempore solōnis: vel etiaz si
 dissimiliē tātūz sit valitura tpe solōis
 quādo vendit: tamen vendēs alias
 res suas nō venderet nisi plus recipz
 ppter credētiā et expectatiōez. vide. s.
 §. pmo. Quid autē iuris quando
 anticipat solutō pti vel expectat vltus
 rei vendite. vide. s. §. 5. et 6.
 is. Atz liceat emē reddit⁹ pecuniarios
 hereditarie vel ad vitam. Rndz Alex
 de alexan. vbi. s. q. lz fuerit opio ma-
 gistroz qd non: tamen pōt dici ptiū
 qd sit licitū. Cōtractus. n. vitiat mltis
 modis. Ano modo ex pte rei que vē-
 dit vel emit: puta qā res nō ē vēdit il-

vt homo liber non potest vendi. itez
 spūalia. Item res aliena. Et hoc mō
 fm opionez eoz vitiat iste cōtractus
 qā pecunia nō est vendibilis: et in tñ
 vitiat qd declinat a cōtractu ēptionis
 et sortit cōtractū mutui: ex quo nō lz
 spare lucz. Sed tamē rñderi potest
 ad hoc qd in rebus nostris tria hēm⁹
 bona scilicet mobilia et immobilia
 et ius in vtrifq. Et sicut distinguit
 mobile et immobile et ius in vtrifq
 ita ipsum ius vendi potest: nō ergo
 vendit ipsa pecunia: sed ius picipiēdi
 redditus pecuniales: quib⁹ aut pecūia
 nō uendat: tamen trāsit cum iure vē-
 dito. Ad idem. n. qd aliqd qd vendi
 nō potest vel emit: et tñ trāsit cū ali-
 quo alio qd emit vel uendit de iure
 sicut ius patronat⁹ vendi vel emit nō
 potest: qā est ānerū spūali: et tñ trāsit
 cū venditōe ville vel fundi que vēdi
 possunt de iure: ita in pposito vēdit
 ius quo venditō trāsit pecunia. Jus
 eim picipiēdi talē qtitatē pecūie sup
 bonis suis venditis quolibz āno: siue
 hereditarie: siue ad uitā emētis non
 est pecunia. Sed distinguit vnū ab
 alio. Atz est qā alia rōne nō potest
 vendi pecunia ius patrōat⁹. Idēciā
 eim nō potest vēdi qā est mediū i vē-
 ditione. Jus autem patronat⁹: quia
 ānerū est spūali. Secūdo modo pōt
 esse vitium in cōtractu ex pte pretij: et tñ
 vitium excludit ab isto cōtractu qn p-
 portioat ptiū iuri qd vendit. Re-
 gulare. n. est qd cōtract⁹ emptiōis et
 veditōis illicit⁹ est cū in eo nō suaf
 eqtas iuris nālis. Cum aut talis eq-
 tas seruaf ita qd nō est notabilis ex-
 cessus pti sup re uendita: nec ecōtra

conatus est licitus: nō ergo negat qn
talis conatus possit vitari ex pte pñi
sed tamen sicut pōt vitari ita pōt re
tificari. Tercio modo pōt incurrere
vitiū in cōntu ex pte pacti appoliti.
Ihoc autē est qñ appolitiō pacti repu
gnat rei sup qua transigit ita q ipsa
res nō patit appoi paduz. Et hoc m
vitiū est in symonia. Alio modo qñ
pactum repugnat cōtractui: puta qñ
contractus est gratuitus. Et tale vitiū
facit vsurā. Iusura est enim ex hoc q
aliqd exigit ex pacto nomie rei mu
tuate. Tale aut vitiū non est i cōntu
pdicto cum ibi sit vā venditio et non
mutuū. Quarto mō potest esse vitiū
in cōtractu ex pte cōtrahētis sicut cū
qs fingit se emere qd i pign⁹ recipit
et tunc non excusat a vicio vsure nisi
computet fruct⁹ in sortez. argumēto
extra de pigno. c. illo vos. Et hoc m
posset aliqd dicere q hic est vitiū: qā
tātūde est sic trahere sicut mutuare
centū pro. io. quolibet anno: ita q sic
contrahens mutuatur indirecte et fin
gens emptionē facit mutuū. Ipotest
dici q argumētū nō cogit: qā in tali
cōtractu nō est mutuū directū nec in
directū. Ibi. n. est mutuū mutuatur⁹
obligat mutuātū in pñio. In tali aut
cōtractu pñiuz trāsīt et ius pñiēdoz
reddituū stat piculo et lucro ēptoz.
Iposz tamen in cōtractu incidē vitiū
ex pte cōtrahētis ppter cupiditatē et
auaritiā cōtrahētis. Sed hoc accidit
cōtractui. Inno. Ihosti. et Jo. an. tenēt
q sit licitum emere redditus pecūia
rios in. c. iu ciuitate. de vsuris. Alij et
fm q refert idem Alex. pbant hunc
cōtractū esse licitū: qā licite possz quis

emere prediū pro centū libris: et pñiuz
ēptuz possz hereditarie dare alicui p
se et suis hēdib⁹: hoc pacto q recipies
pñium obligaret p se et suis hēdibus
dare quolibet āno solidos cētū danti
pñium: et sic in ēptōe et veditōe predij
talis habet pro cētum libris solidos
cētuz quolibet āno. Iñihil aut differt
in hoc cōtractu: cōtractus ergo videt
licitus. Ifateor tamē q nō est ita ho
nest⁹ et decēs sicut cōtract⁹ quo emūt
reddit⁹ pñiales.

Querit de hoc casu pōe q cōitas Ja 16
nuēlis olim quosdam reddit⁹ quos
recipiebat de sale et de pane q fiebat
uenalis uēdiderūt certis psonis usqz
ad certum temp⁹ pro certi pñi solōne
ita q. illud temp⁹ tenebat cōitas p
tium salis augmentare: et nihilom
q sal esset ad sufficiētā venale dede
runt pñidi emptores minus pñiū q
si cōitas solōez siēdā expectassz certis
terminis. Ipost hoc autē per ānum uel
amplius magrat⁹ pñide cōitatis: et
uenditores uoluerūt pñidos reddit⁹
recupare. Eōdīcētib⁹ aut pmo ēpto
ribus tādezi ipsi cōcesserūt et diffinitū
est q pñidi redditus dīmitterēt cōi
tati: et de pñidis redditibus pñidi
ēptores hēret ānuatiz certe pecūie qz
titatez: ita tñ q cōital possz eos redu
cere quādo uellet ad statum pñinū p
cipiēdoz reddituū: querit utz cōit⁹
sit licitus. Rendet idem Alex. q cōit⁹
continet duos casus. Iprimus ē uen
ditio pñioz reddituū salis vel panis
venalis. Secūdus cōtinet recuperatōz
eozūdem reddituū pro certa pecunie
qzitate. Iprimus q cōit⁹ videt esse
licitus si concurrat eqtas iuris nālis

puta qđ p̄tium sit equatū rei vendite
 Rō autē quare nō peccat cōtrad? ex
 pte rei tradite est: qđ res est v̄dibilis
 Alit. n. ostensū est. s. ius p̄cipiendorum
 fructuū potest v̄di: reddi? etiā futuri
 siue fruct? vendi p̄nt sicut hereditas
 que obuenire debet 7 iactus retis et
 similia. Nec peccat ex pte pretij: qđ p̄-
 supponit qđ p̄tium sit p̄portioatū rei
 que tradit vt seruet eq̄tal inf̄ emētē
 7 v̄dētē: nec potest infici cōtrad? ex
 hoc qđ minus p̄tū dāf qđ daref si so-
 lutio fieret certis terminis: qđ vt ostensū
 est p̄tū debet dari pro re: ita tamen
 qđ estimet res q̄tū valet tpe cōfict?.
 Nec peccat cōfict? ex hoc qđ cōtingit
 aliqd accipe vltra sortē: qđ fors in v̄-
 ditōe locū nō hēt. Alenditor enī de
 nullo p̄tio tenef emptori: l. teneatur
 sibi de obiectōe: 7 ideo nō potest dici
 qđ emptor recipiat aliqd vltra sortē:
 imo iste qđ sic emit nō est cert? de aliq
 sorte: cum fors trāseat. Possēt autē
 breuif pro hac cōfictōe formari talis
 rō. si nullū vitū posset esse in hoc con-
 tractu nisi vitū vsure: sed in hoc con-
 tractu non est vsura ergo. Minor pz
 qđ vsura nō accidit nisi in mutuo di-
 recto vel indirecto. i. 4. q. 3. si fenera-
 ueris alij. i. si mutū dederis: 7 est di-
 ctum Aug. sup psal. 37. Alibi Aug. p
 eodē accipit fenerari: 7 mutū dare
 p̄ excrescētia vlē capitale mutū. Vi-
 cit autē mutū directū vt cū mutuo
 tibi cētū vt in capite āni recipiā cētū
 20. Mutū autē indirectū est cū aliquis
 merces suas chari? v̄dit: qđ solōnez
 p̄ aliqd certū temp? expectat. Si eim
 aliqs merces que valet. 5. dat pro. 6
 qđ expectat solōnez p̄ quatuor menses

indirecte vsq; ad quatuor menses mu-
 tuat. 5. pro. 6. 7 indirecte accipit lucz
 20. soldoz qđ accedit sorti. Eodem
 modo est in anticipatōe temporis: qđ
 si quis dat statim soldos. 8. p̄ mina
 grani dāda vsq; ad tres mēses: quo
 temporē credit? p̄babilif qđ valebit. i. 2.
 Iste indirecte mutuatur. 8. p. 4. vsque
 ad tres mēses. In calu autē p̄posito
 nō est mutū directū nec indirectū: qđ
 vbicūq; interuenit mutū: mutuatur
 tenef mutuātū in p̄tio: qđ pretiū non
 trāsit. Ibi autē est vera venditio: nec
 v̄ditor tenef emptori d̄ aliquo p̄tio
 imo si sal nō v̄dāf 7 panis nō esset
 venalis cōitas in nullo tenef ēpto-
 rib?: qđ res empta stat p̄ictō ēptoris:
 nō ḡ hic ē v̄sa. Secūda etiā ps videt
 licite posse fieri: qđ illud nō est mutū
 7 l. ibi nō sit v̄ditio 7 emptio: tamē
 est ibi iusta p̄mutatio: qđ isti p̄mutāt
 ius p̄cipiendorū redditū centū pro. 8.
 recipiēdis ānuatim pro loco salis: et
 talis p̄mutatio videt iusta. Non ob-
 stat qđ cōitas potest eos reducere ad
 statū p̄stinū 7 p̄ v̄is eoz iura sūt ite-
 gra: 7 sic qđqd accipiūt sit v̄sa: qđ re-
 spōdet idē Alex. qđ si cōfict? iste fuiffz
 p̄ talem modū qđ ēptores redditū
 sic emcrāt spōcaneē: ita spōtaneē cōi-
 tati redderēt vl̄ reuēderēt in p̄petuū
 7 cōitas se obligaret in p̄petuū dare
 8. pro centū. Nō videt qđ sit peccatū
 in cōtractu: dūmodo seruet equitas
 iuris nālis in tali emptōe 7 v̄ditōe
 7 hoc qđ hic nō hēt locū fors vel mu-
 tuū directe vel indirecte: 7 seruaf equi-
 tas iuris: dū emēs 7 v̄dēs oueniūt
 de p̄tio cōpetenti. Alio modo potest
 fieri cōtrad? ita qđ incidat in v̄dū

pmutatōis q̄ dicit̄ contract̄ inoiat̄
Et hoc q̄a emptores cōcesserūt q̄ di-
cta cōitas fecit p̄ditos reddit̄: 7 hoc
q̄tū est ex pte eoz est ppetuū eo q̄
nō habet aliq̄d ius repetēdi. ¶ Predca
aut̄ cōitas dat p̄ditis ēptozib⁹ p quo
libet loco salis distinctis locis tali m̄
q̄ centū libe faciūt vnū locū octo li-
braz. Et talis tract̄ videt̄ licit̄ nō
obstāte. ar. q̄a talis tract̄ pmutatōis
perpetu⁹ est ex parte ipsorū emptorū
qui non possunt redditus p̄ditos
repetere.

i7 ¶ Sed nūq̄d si fieret p̄ talem modū. s.
q̄ dicti emptores tali mō cōuenirent
cū cōitate. s. q̄ p̄cipere. 8. p̄ quolibet
octauo loco salis vsq̄ ad certū tēpus
interiz autē nō p̄cipere dicti ēptores
dictos reddit̄: nūq̄d est licit̄ tract̄
¶ Rndet idem q̄ talis casus est dubi⁹:
q̄a videt̄ p̄cipi illud lucz. s. 8. p̄ cetuz
ppter dilatōez temporū. s. q̄a ēptores
differūt p̄cipe iura sua vsq̄ ad certū
tempus p̄cepturi illa finito hoc tpe.

i8 ¶ Quid si ēptores emissent certo p̄tio:
puta pro centū supra loca salis certū
ius p̄cipiēdi dcaz q̄titatē pecūie: puta
8. pro centū in ppetuū q̄tū est ex pte
ipsorū ēptoz: sed tamē in ptate ē cōi-
tatis reddere ēptozib⁹ p̄etiū: 7 recu-
pare rem suā: nōq̄d hoc pōt licite fieri
Et videt̄ aliq̄bus q̄ non: q̄a fors hic
videt̄ habere locū vt sit in ptate ven-
ditoris reddere sortem. Si aut̄ i casu
p̄posito sit mentio de sorte omne lu-
crū q̄d accedit sorti est vsura. ¶ Prefea
videt̄ esse indirecte mutuū: vt q̄s mu-
tuat centū pro 8. ānuatim maxie q̄z
fors reddi possit: 7 lucz sit certū: nec
possit saluari rōne icertitudinis: sicut

saluat̄ contract̄: q̄n̄ emūt reddit̄ pe-
dagioz vel molēdinorū rōne icertitu-
dinis: ex hoc q̄ p̄les v̄l pauciores p̄nt
ire ad molēdinū: vel p̄les vel paucio-
res transeūt q̄ soluūt pedagia: 7 quo
etiam modo saluat̄ cōfctus supradic-
tus: q̄n̄. s. emit̄ redditus salis fm̄ q̄
p̄les vel pauciores veniūt ad emēdū
sal. Sustinēdo tamē casum. Ad p̄mū
argumētū p̄z l̄nsio: q̄ l̄z nō sit tract̄
licitus ex pte venditoris: tamē est p-
petu⁹ ex pte emptoris: et quo ad eūz
nulla sit mētio de sorte: sed sorte trā-
seunte ius p̄cipiēdi reddit̄ est suūz:
7 ideo lucz q̄d accidit totū ē d̄ sorte
¶ Nec tenet̄ emens tale lucz p̄putare
in sortem: tenet̄ tamen si ibi est rāto
mutui. Confirmat̄ hoc p̄mo p̄ illud
q̄d dictum est. s. de fundo qui vendi
potest tali cōditōe q̄ vsq̄ ad certū tē-
pus vendēs potest recuperare fundūz
dato p̄tio: l̄z ēptor nō possit recuperare
p̄tium in quo casu dictū est q̄ nō est
v̄sa: l̄z hoc possit fieri in fraudē vsu-
raz vt dictum est. Ad secūdū potest
dici q̄ l̄z nō sit icertitudo ex pte p̄cipi-
endi fructus quasi emptor possit pl⁹
7 minus p̄cipe: tamē icertitudo est ex
hoc q̄ si dicti reddit̄ sup̄ q̄b⁹ accipit̄
certa q̄tital pecunie p̄rent deficerēt
emptorū: nec ampli⁹ sibi cōitas tenet̄
quia quo ad emptorē p̄tium trāsit 7
res empta stat p̄iculo suo: l̄z aut̄ con-
tract̄ possit sic excusari: fateor tamen
q̄ non est ita honest⁹ sicut q̄n̄ est icer-
titudo p̄mo modo. s. ex hoc q̄ potest
pl⁹ 7 minus p̄cipi.

i9 ¶ Quid si rem: puta frumētū nō eram
v̄dētur: 7 rogasti me vt tibi v̄dēre
an possuz petere illud q̄d valet: ut tpe

quo intēdebā vendere. Rndet Ricar
vbi. s. q. sic: q. rōne xililis dubij cō-
tus huiusmōi excusat. extra de vñs
.c. nauigati. Ille. n. rōne h? dubij ex-
culat qui merces suas vendit vt i cer-
to termino ampli? recipiat pro eisde
q̄ valebāt tempore cōfict? si tam eas
tempore contract? nō fuerat vēditu-
rus. eo. c. s. vltio. Si aut alijs rem tpe
cōtractus fuerat vēditur? p minori
ptio ex certa scia plus recipiat alio t-
mino vñari? est cōfend?. Et sic potest
intelligi fm euz illud qd dicit. extra
de vsuris. c. in ciuitate. Sed quid si d
cetero hoc pponat vsurarij vt faciāt
fraudē legi. Itēz qd si det. io. soldos
tēpore messu p. io. sextarijs i pascate
soluēdis: nūqd pbabilē dubitari pōt
q minus valet bladū in pascate q̄ in
messib? ideo meli? et tuti? facient si a
talibus cōtractib? desistāt: vt in. c. in
ciuitate. Dubitari potest enim vtrū
plus vel minus valeat: qd de futuris
vūgētib? nō dat determinata vñtas
vt dicit philoso. primo piermenias.
Porro nō pōt dubitari pbabilr. s. hz
solutum cursū regiōis q̄ cōsiderād? est
.l. cū de lamonis. s. alinā. ff. de fun.
instrudo. 7. l. i. de flu. hec ihosti. i. lū.
in ti. de vsuris. s. an aliquo. v. qd g.
Alide. s. s. i. 4.

20 Quid si vendit p ptio quo in istati
currit: sed si plus valet vsqz ad pasca:
vult q illud plus sibi det: si vñ min?
valet nō vult q ptium minuat. Re-
spondet ihosti. vbi. s. q. proculdubio
ipz vsurarij iudico euz in pacto clau-
dicet. ar. E. de solu. l. pe. ff. de dā. i. fer.
.l. q bona. s. si q. s. 7. ff. p socio. l. si nō
fuerit. s. aristo.

21 Quid si hñs merces volebat eas por-
tare ad aliū locū vbi xililiter erant
chariores: et inuenit i loco vbi erat q
sibi dat tantū q̄tum habere potuissz
in loco ad quem illas itēdebat i ferre
nūqd ē vñ. Dicit Inno. q nō: vñm
cōputatis piculo et labore nō accipit
vltra illud qd in loco vbi erat vendi-
tur? fuissz acceptur?: qd quo iure pōt
chari? vendere ppter dubiū tps eo-
dez iure potest vendere ppter dubiū
loa. Idem Ray. Sed ihosti. dicit q
hoc nō est bonū simile: euz qd nō est
xilimile qd aliqz talē ēptionē faceret
nisi multū egeret: et sic p hanc opioez
daret via figmentis cō. c. tuas. extra
de vñs. Tū qd laboris et expēlay est
hñda rō. s. de voto. c. magne. Jo. cal
in. v. c. nauigati. cōcordat hñ opioez
dicēs. q si emptor statim soluat ptū
est vñ opinio Inno. qd tūc nō psumit
hoc pmittere vl emere necessitate coa-
ctus: secus si differat solō. Et sic pce-
dit opio hosti. Sed in foro cōsuetudinē
quo credit cōficti non est necessaria
istas psumere fraudes: qd a cōfictēte
exq̄reda negotij vñtas Ray. tenet cū
Inno. in sum. de vsuris. s. itēz si aliqz
vide pe. de āca. c. i. de vñs. in. 6.

22 Quero pone vendit qz fruct? predij
ad tēpus: puta. io. ānoz p mille: euz
fruct? illi? pdij cōter valeāt ānuatiz
centū qnq̄ginta: est ne licit? talis cō-
tract? ex pte emptoris: refert Jo. an.
in additōib? ad specu. super Ricca. de
vñs. hanc q̄stionē fuisse formataz in
quodā mōasterio: et p emptore facit
q illa mille s̄mittit fortuito casui.

23 Quero pone q petr? hz cētuz libras
in bācho alicuius recipiēdas vsqz ad

quatuor menses: vtrū alicui liceat emē
 eas pro. 80. dicunt multi q̄ sic. Sed
 Alex. de alexan. vbi. s. dicit q̄ nō: q̄a
 emēs pl⁹ ⁊ minus dat secūdu q̄ pl⁹
 ⁊ minus expectat pecunia exoluēda
 ⁊ fm q̄ plus ⁊ min⁹ retinet pretium
 vēdēs: ita q̄ lucz illud videf. pūēre
 ppter dilationē temporis ⁊ maiori-
 tas pti ppter anticipatiōē solōis q̄
 nō licet. Cauēdus est q̄ iste cōtractus
 ex eo q̄ videf. fieri in fraudē vsurariū
 ⁊ videf. esse idirēdū mutuū vt quasi
 q̄s mutuet i pti. 80. p. 20. recipiēdis
 ultra sortē vsq; ad quatuor menses.
 Qd si res vel pecunia que dēt habēi
 esset in piculo: vel in manu alicuius a
 quo nō possz extorqueri sine magnis
 sumptib⁹ ⁊ laborib⁹: tūc habet locū
 q̄ liceret minus dare ⁊ plus accipere
 q̄a res in piculo ceteris parib⁹ minus
 valet q̄ illa que est extra piculū. Inō
 obstat q̄ licz emere ius exigēdi rez p
 minori ptiō que expectat. Sz in ppo
 sito nō sic est: q̄a pecunia que est i bā
 cho nō ē i pbabili piculo cui⁹ signuz
 est: quia homies qui vēdūt suas mer-
 ces recipiūt solōnes fiēdas in bācho
 certo tēio quaz solōez nō recipent si
 essz pbabile piculū.

24 Quero de tali casu aliq̄s portauit sal
 Janue: ⁊ vēdidit ipz cōitati p pretio
 certo pciēdo: quādo aliq̄ ante por-
 tauerūt sal q̄ ipse ⁊ cidē cōitati vēdi-
 derūt fūit satissastū. Talis autē ven-
 dens nolēs tanto tempore expectare
 solōnem fiēdā vēdidit iura sua q̄ hēt
 sup cōitatē minori ptiō q̄z debeat reci-
 pere. Rndet Alex. vbi s. q̄ aliq̄ dicūt
 q̄ licet: aliq̄ dicunt casū istū nō differre
 a pōri in forma: ⁊ ideo sicut non licz

accipe plus in pmo: ita nec in isto: et
 maxime si rōne tēporis maioris vel
 minoris plus vl⁹ min⁹ dat: siue emit
 maiori vel minori ptiō: secus essz si pe-
 cunia esset in piculo vel si nō sine ma-
 gnis dispendijs et sumptibus posset
 recipari.

25 Quero pone q̄ quis emit terram ab
 aliquo multo minori ptiō q̄z valeat
 restituri eam p eodē ptiō infra certū
 tempus: siue quādōcūq; voluerit vē-
 ditōr. Rndet Alex. de alexan. q̄ pōt
 fieri in fraudem vsaz: ⁊ maxie q̄do
 ptiū vix accedit ad dimidiū iusti p-
 ti. Rndet hec extra de empti. ⁊ vē.
 c. ad nrām. vbi casus ponit. Ihabet
 de hoc in textu ⁊ glo. Iste etiā casus
 ponit extra de vsis. c. cōquest. i glo
 magna. vbi ponit casus q̄bus potest
 accipi ex crescentia vltra sortem inter
 quos ponit hic. Si vendo tibi fūdiū
 iusto ptiō ea. l. vt q̄ncūq; soluam tibi
 ptiū q̄d mihi das fund⁹ ad me re-
 uertat. In isto casu lucrat oēs fruct⁹
 alr si modicū esset ptiū psumit cō-
 tractus fact⁹ i fraudē vsaz: ⁊ maxie
 si emptor consuevit exercere vsuras.
 Concedit q̄ glo. q̄ contract⁹ poterit
 esse licit⁹: q̄n. s. iustū est ptiū: et potest
 fieri in fraudem vsuraz: quādo. s. pre-
 tium nō est pportōatū: ⁊ q̄n emptor
 consuevit exercere vsas. extra de pig.
 c. illo vos. Idonūc ergo tres casus q̄-
 bus psumit talis contractus fieri in
 fraudē vsuraz. i. Dim⁹ ex eo q̄ modi-
 cum est ptiū respectu valoris rei. Se-
 cūd⁹ ex eo q̄ aliqd p soluit vl⁹. sūmā
 receptā: puta fuit res vēdita pti cētū
 ⁊ in pacto q̄ cū rescindit vēditio sol-
 uant cētū ⁊ viginti. Tertiū quādo

emptor consuevit exercere vsus. **¶** Pro
bane hec p dictu. c. ad nostra. 7 c. illo
vos. vide. s. vii.

26 Quero de hoc casu Petrus existens
Janue emit a Martino turonenses re
cipiendos in Francia in talib' nudi
nis. Respondet idē Alex. q' si emens
plus vel min' dat ppter dilatoz t'pis
vel q' pl' vel minus dimittit vedēti
vel pmittēti dare turonenses i frāciaz
vbi gratia. Si vsq' ad nudinas sunt
tres menses minus dabit emens p
libra turonē: q' si essent t'm duo men
ses contract' nō videt' licitus: 7 ma
xime si pecunia recipiēda in termino
probabilē credit' plus valitura: vel si
sic emens cōter lucrat'. hoc enīz po
sito videt' esse indirectū mutuū: vt q's
det min' p'babiliē receptur' plus in
termino: secus si esset dubiū. Rōne. n
dubij p'babl' v' cōter accidētis forte
possz excusari.

27 Quid si vendo tibi bladū vel rē meā
vt tradas mihi tantū q'ntuz valebit i
tempore quo chari' erit hoc āno: an
sit vsura. Rndz No. in sum. q' sic: q'a
sperat aliqd futuri temporis vlē for
tem. Et hoc exp'mit forma cōtract':
quia regula est mag'alis. Vbiq'q'
vedēs de sorte intēdit accipe plus q'
sit sors: 7 hoc exp'mit forma cōctus
vsa ē ibi. Et si dicat ibi nō ē mutuūz
q' nec vsa. Rndet q' ē vsa idirecte.

28 Quid si q's vendat alteri bladum p
zo. soluēdis in messe: q'd est t'm. is. in
p'firo termino fm boni viri estiatōez
valituz: 7 postea vēiat charistia: 7 di
ctus emptor illud bladū vēdat p. 25
nūqd p'mus venditor aliqd emptori
restituē teneat. Rndet q' nō: q'a ēptoz

in nullo ē dānificat' imo lucrat'. In
cōtrariū facit q'a ille cōtract' fuit vsu
rari' q' tenet aliqd restituere. Rndet
Ihosti. in sum. li. 3. ti. 40. q' venditor
ille tenet restituere ēptoz illud q'd su
puendit vltra estimatōz boni viri: q'a
licz emptor dānificat' nō sit: hoc fuit
ppter euetum rei qui non excusat ab
vsura: dānificat' tamē fuit q'a mltō
plus emit q' in termino valebat fm
estimationē boni viri.

¶ Quid si tēpore quo mēsurādū ē g'nū **29**
p quo tibi nūc cētum dedi: puta do
tibi p'tiū tēpore messū 7 mēsure debē
tur in pasca quādo granū pl' valebit
Rndet Ihosti. in sum. de vsis. s. An
aliquo. v. 4. Et ponit Jo. an. 7 alij i
t. fi. j. eo. 7 sentit ibidem apte glo. q'
vsari' erit: q'a fm cōcz 7 solitū cursū
fere omniū regionū q' cōsiderād' est.
l. i. de flu. solet esse chari' tpe pasce q'
tempore messū. Et si dicat q' q'q'
contingit cōtrariū. Rndet Ihost. q' d
his que raro cōtingūt nō est facta lex
ff. de le. l. nā ad ea.

¶ **U**rsura quarto in cōtractu so
cietatis. Quero de hoc cau
Aliq's ciuis Januēsis omittit
pecuniā bone fidei alteri' vt inde
lucret' 7 iuste: 7 habet inde ptem i lu
cro: vtz liceat. Rndet Alex. de alexā.
in suo tractatu: q' omissio pecūie pōt
fieri duob' modis. Vno mō quia fit
translatio pecunie siue rei omissio in
toto vel i pte in dñū illi' cui omittere
7 pro pecunia sic omissa nō licz aliqd
sperare sicut nō licet spare p re aliū.
Sed licz spare alicui lucz ex re sua.
Secūdo modo fit cōmissio pecūie v'

alterius rei ita qd nō transfert dñiuz
sed remanet tota res cōmissa i dñio
cōmittētis. Et hoc mō cōmittēs pōt
sperare lucrū sicut de re sua: qā tūc ē
cōmissa pecunia vel res alia: sicut cūz
ōmittit aliqd seruo vel ministro qui
negociat de rebus dñi ad vtilitatez
eiusdē: et p dñs qd excreseat sorti sicut
rei pprie iusto titulo possidet. Nec ē
simile de mutuo et cōmodato: qā in
mutuo pecunia stat in piculo illius q
accipit: nō sic in pecūia cōmodata que
stat in periculo cōmodātis: et ideo li
cite potest spari lucrū ex pecūia. Opz
autē qd pecunia tota sit cōmodata: qā
si ptiz esset cōmodata et ptiz mutuata
posset ibi esse vitium vsure. Si. n. aliqz
ōmittit alicui centū ita qd medietatē
ei mutuet: et aliam medietatē suo re
tineat dñio. Ita qd ille cui cōmittitur
debeat de illis negociari ad lucz: vi
co qd huiusmōi lucz habet vitium vfe:
qā spāt nō solū ex re cōmissa: sed etiaz
mutuata: et ideo ex mutui adiectione
gñat vitium in toto cōtractu.

20 Quēdo quō i cōmissiōe tal' pecūie cōmit
tat vsura. Rñdet Ric. in. 4. di. 15. ar
5. q. 5. qd hoc cōtingit quadrupliciter
Primo mō quādo capitale et lucruz
ponit sū certitudie. Secūdo quando
capitale ponit sū certitudie et lucruz
sū fortūa. Tercio quādo lucz ponit
sū certitudine et capitale sū fortūa.
Quarto quādo utrūqz ponit sū du
bio. Primis tribus modis accipiens
vltra sortē tenet ad restōnez: qā cōe
ctus sūt vfariz: siue directe: siue indire
cte: siue iplicate: siue explicite. Et quia
de tertio modo nō est ita clarū sicut
de pmo et secūdo: ideo pbo qd dēm

est p auctoritatē. extra de vfis. c. na
uiganti. nauigati vñ eūti ad nūdinas
certā mutuās pecūie qntitatē p eo qd
suscipit in se piclū receptur' aliquid
vltra sortem vfariz est censend': quia
nisi fuerit culpa vel negligētia illi' q
accipit raro accidit qd pecunia quam
mutuo accipit pereat. Unde ille qui
in casu isto dat mutuo pecuniā habz
i fauorē suū illud qd accidit sepe. nec
habet cōtra se nisi illud qd accidit ra
ro. Nec obstat illud qd dicit. C. de
nau. fenio. l. i. f. talem cōtractū ab obh
uatiōe cōiuz vfariz libez esse: qā et si nō
sit cōis vsura: tamen vsura est. And
glo. sup illud vñ. Cōiuz vfariz dicit.
Sed nō cētēsimarū. Quarto modo
accipies vltra sortē aliqd restitue nō
tenet: qā rōne vñilis dubij cōtractus
huiusmōi excusat. extra de vfis. c. na
uigati. Ille quoqz.

1 Quero quot modis variat cōctus
societatis. Rñdet idem Alex. qd triplr
Aliqñ. n. vnus ponit tm pecuniā et
alter opam corpale. Aliqñ vn' ponit
pecuniā et opam: et ali' pecuniā vñ
opam tm. Aliqñ aut ambo ponit in
societate pecuniā et opam vel pecuniā
tm: et in omnib' seruāda ē eqtas: ne
aliqd fiat in fraudē vfariz.

4 Quero pone qd aliqz ponit i societa
te opam tantum: alius pōit libras. 20.
ad tertiā ptem luczi et dñi hoc ē ad
lucz et dñū. io. libraz. 20. remanēti
bus semp saluis: hoc casu posito nisi
ille qui opaz ponit mercedē recipiat
p labore quem sustinet p cōmercio
io. libraz quaz lucz et dñū spectat
ad illum qui pecuniā dedit vsurari'
est qui pecuniā dedit. nam. 20. libras

mutuauit mercatori p cōmercio. io. libraz tñ:ptinētū ad lucz et ad dā-
nū illi? q pecuniā dedit cū sit receptu-
rus. io. libras que nō stant piculo suo
et cōmerciū circa. io. libras. Deberēt
eim. 20. li. stare piculo suo: sicut et illi?
q opam gerit. Et etiam debēt stare
lucro illi? q opam ponit: qā qui hēt
on? ueniēs est vt hēat emolumētū.
Et ideo si ille q opam gerit nihil hz
pro mercede laboris exhibiti in lucro
qđ accidit illi q pecuniā dedit vsura
cōmittit: qā hoc casu posito ille q pe-
cuniā dedit nihil dēz habere p. 20. li-
bris ad similitudinē mutuātis q rōe mu-
tui nil potest hēre vltra sortē. Qñ. n.
cōtrahit societas ita q vn? ponit pe-
cuniā: et alius opam licit? est cōtrad?
dū tñ fuit equitas socialis. Ihoc autē
nō est in pposito: qā si mercator reci-
piēs pecuniaz et ponēs opam postq
emit merces pdat eas pdit. 20. libras
et opam corpale. Collator autē pecūie
ñ pdit nisi. io. libras: et nō opā corpale
Casus gñ est licit?: ē in fraudē vfaz
factus.

S Quid de hīs q mutuāt pecuniaz ad
negociandū hoc pacto q capitale sit
saluū. i. si perit pereat mercatori: et si
qđ lucz interueniat illud diuidatur.
Rñdet bal. in. l. i. c. p socio. q iste cō-
trad? lapit vsurariā prauitatē: et ideo
qđqd capiūt de lucro minuit sortez et
tenet ad restōez. Inon. n. est ista socie-
tas neq ex forma cōtrad?: neq ex nā
Ex forma nō: quia ē cōtrad? mutui.
Ex nā nō: qā ē cōtra nām societatis
.i. q vnus hēat caput saluū: et ali? fra-
trum: vt. ff. e. l. mutui. Et ideo illud
qđ legit notat extra d dona. iter ui.

et vro. c. p vestras. debet intelligi qñ
pecunia dat ad pare lucz et dānum
qā tunc cōtrad? est licit?.

¶ Quero quādo vnus ponit pecuniaz 6
tñ: et alter opaz ex qbus pñb? isti in-
telligat soci: taz in lucro qđ in dāno
Rñdet Bal. in. d. l. i. c. pro socio. q
ex partibus equalibus nisi aliud sit
adū. Et est rō qā societas habz instar
fraternitatis: vnde sicut inter fratres
debet seruari equalitas sic iter socios
.ff. p socio. l. si nō fuerit.

¶ Quero pone q in diuisione societatis 7
post longa tēpora et multos labores
et sudores pcedētes nō iuenit nisi so-
lum capitale saluū: an totū ipm capi-
tale debeat habere ille q ipm posuit:
an hō debeat equaliter diuidi. dicit
glo. q debz equaliter diuidi nisi aliđ
adū sit. Et mouet tali rōne. Inam
tale capitale videt a pncipio cōcatū:
sic dicim? i societate omniū bonoz
q vn? qsqz videt cōcasse alteri quod
erat pñū: et sic de pñio trāsiuit i cōe
vt. ff. eo. l. 2. ¶ Preterea ille qui posuit
opam intelligit posuisse pñū ope:
qđ pretiū lex assimilāt et coequat pe-
cunie posite ex altera pte: vnde pde
est si vnus ponit. io. alter opam: ac si
vterqz poneret. io. et qlibz ferret. 5. g
ita in pposito. Preterea si ille q pñt
opam pdit opam: g et ille q ponit pe-
cuniā: als sequerēt absurdū q vn?
pecuniā totaz pderet alter nihil. Ali-
de casus. l. nostre. in ver. cōferēte. nā
ferre pñie est idez qđ cōicare: vt. j.
de colla. l. illam. et l. illud. et hāc ptez
tenet glo. de iure. De vsuetudie autē
dicit: q capitale debeat esse saluū: et si
ita est cōsuetū itelligit etiā hoc tacite

adum: q̄a cōsuetudo tacitū pactū in-
ducere videt̄. Et loca. l. licet. Quid ȝ
dicem⁹ n̄ videt̄ valere ista cōsuetudo
nec pactū: q̄a per tale pactū traheret̄
cōtract⁹ ad nām fenoris: nā sicut ibi
est piclūm debitoris: q̄a nihilominus
creditor accipit v̄sas: ita hic esset rece-
ptoris piclūm. Dico p̄ditōis opaz: et
nihilomin⁹ si ope aliqd fructificasset
luc⁹ esset cōe. S̄z R̄ndeo q̄ nō ē hūz
q̄ trahat ad nām fenoris: vt dicā in
sequenti questioe: 7 nota. ff. p̄ socio.
l. cū duob⁹. S̄item ex facto. Tu dic h̄z
Ja. de are. q̄ nō solū de cōsuetudine:
s̄ etiā de iure est q̄ capitale sit saluū.
Quare. n. soci⁹ me⁹ deberet habē pe-
cuniā meā. Et si tu dicas quia ponit
opam. R̄ndeo q̄ p̄tū ope intelligit̄
corespōdere iterusurio pecūie nō ipsi
forti. R̄nde si vn⁹ ponit cōmoditatem
ope: certē 7 alter ponit cōmoditatem
pecunie nō autē p̄prietatē. In fine. n.
q̄ vn⁹ pōit in societate. io. millia: alē
opaz tm̄: certe hic nulla pōt esse p̄por-
tio. Nisi de cōmodo ope ad cōmodū
pecunie nō ad ipsam totalez sortem.
Preterea illud est exp̄ssū q̄n in socie-
tate ponit̄ ex vna pte puta pōit̄ pec⁹
ex alia opa pastoris: q̄a sola cōmoda
7 dāna in obuētōib⁹ sūt cōia: nō autē
ipsum pecul⁹: vt. d. s̄. Si coeūda. vt di-
camus q̄ in dubio intelligit̄ potius
posuit̄ v̄sus rei q̄ res Bal. vbi. s̄.

8 **Q**uero pone q̄ ipm capitale est p̄di-
tum vel dimīnutū aduersa fortuna:
nūqd ille qui ponit opam teneat ali-
quid conferre ei qui posuit pecuniaz
exēplū i dimīnutōe. Donam⁹ q̄ ego
posui in societate. zo. 7 sint p̄dita. io.
vtz debebis mihi reficere. s̄. 7 videt̄

q̄ sic: q̄a dānū debet esse cōe. vt dicit̄
.l. si nō fuerit: vnde si totū dānū esset
meū essz cōit naz societatis. Cōtrūz
determinat glo. l. q̄ ille q̄ ponit opā
solū nūq̄ videt̄ se obligasse ad dānū
sortis. Suffic. n. dānū amissaz opaz
Et hoc pbat̄ q̄a correlatiuo⁹ ē eadē
nā. R̄nde sicut de capitali nihil lucē
ponēs opam ita de capitali nihil dā-
nificabit̄. Si autem lucraretur ita et
dānificari deberet̄: q̄a de contrarijs
eēdez vānt̄ regule. vt. C. de furtis. l.
manifestissimi. s̄. S̄z cū in v̄sa in ter-
ibi. R̄bi est piculū ibi et lucruz. Sed
Petr⁹ dicit aut pecuniā est statim p̄-
dita: 7 tūc sit dānū cōe: aut post opal
p̄stitas: 7 tūc sufficit dānū opaz. hac
opinionē dicit Ty. esse eq̄oz. Ja. de
are. dicit indistincte q̄ dānū est cōe.
vt. ff. e. l. cū duob⁹. s̄. q̄dam sagariam
7. l. id q̄d. s̄. idem cellus. Tu dic q̄ q̄
ten⁹ est cōe lucruz: eatenus est cōe dā-
num: 7 nō alr vt p̄dixi: 7 ideo p̄maz
opionē tene. Si est cōtracta societas
ad p̄em dāni 7 lucri: tūc tene tertiā
opionē. Nec potest cōqueri q̄ p̄didit
opam manualē: nā 7 altis p̄didit in-
terusuriū pecūie sue. Sed si n̄ apparz
qualiter sit cōtracta societas itelligit̄
cōtracta fm̄ cōsuetudinē regiōis illi⁹:
7 inter mercatores fm̄ cōsuetudinē
mercatoz vt in an. de fideiuss. s̄. fi. 7
de edilitio edicto. l. q̄ si velit. s̄. q̄ assi-
dua. et. j. de fideiuss. s̄. fi. hec bal.

Quero pone q̄ in societate vterque
ponit mixtū pecuniā et opaz: s̄ vn⁹
maiorē pecuniā q̄ alter: nūqd partes
lucri erunt equales eq̄litate p̄porciōis
.i. q̄titatis. vbi q̄tia. R̄n⁹ pōit duas
p̄tes: alter tertiā: nā in lucro et dāno

q̄libet

quilibet debet habere partem correspondentem
ei quod posuit in societate: si de hoc nihil
aliud est expressum quasi de hoc tacite
eos actum esse intelligat: ut qui plus
oneris et periculi sustinet plus emolu-
menti spectet ut ff. de regulis iuris. l.
secundum naturam. Et ita intelligitur d. l. Si
non fuerit in principio. Quod est notabile
et non nisi opera et industria unus valde
excederet operam et industriam alterius
puta si solus nauiget: si solus peregrinet
si pericula per se habeat solus: si solus stat
fuit ad appotecam et similia. ut d. l. si non
fuerit. §. i. Unde ad arbitrium iudicis
recurritur: ac si hoc esset expresse actum:
ut ff. p. socio. l. si societatem meam.

i Quero exemplum de danis. Respondeo
quoddam est danum intrinsecum ut quia
merces in societate posita perit: vel
pecunia a latrone est ablata: et de istis
dictum est. §. Quedam sunt dana extrinse-
ca: ut quia socii coheruerunt multa debita:
adeo quod de corpore societatis non possent
solui. Et tunc indistincte dico quod danum
talius est: ut si unus totum soluit re-
perat ab alio pro rata. Et si unus est in
carcere et facit ibi sumptus de comiti debet
solui. ut d. §. quidam sagaria.

ii Quero an dans pecuniam mercatori
ut de lucro partem habeat committit usum
Ridet Jo. cal. in. c. nauigati. extra de
usibus. Jo. glo. notat. 22. q. 4. plerique
quod si periculum spectet ad accipientem non est li-
citur: sed si committit societatem ut periculum
spectet ad utrumque bene est licitum: nam unus
ponit pecuniam: alter supplet laborem. ff.
p. socio. l. §. i. hoc intellige cum merca-
tio est licita: aliter secus: ad hoc. §. de dona-
tione inter viros et viros. c. per nostras. p. quam
decretale. ibi hosti. in sum. h. titulus. §. an

aliquo. §. quod si periculum. ubi plene tra-
ctat de hoc: voluit defendere quod si est
danum solidum suscipit in se recipiens talis
societas est licita. Insti. pro socio. §. de
illa. et sequenti. Et quia in alijs rebus
valet pactum appositum preter naturam
contractus: ut danum spectat ad suscipientem
ut in comodato et similibus. Unde dicitur
quidam quod talis societas preeditur ex vi pa-
cti: quia contractus ex voluntate legem accipiunt
in regula iuris contractus. l. §. 30. et
Acursi tenet contrarium in l. si non fuerit
ff. p. socio. quia non est vera talis societas
cum sit contra eius naturam. Societas
eius est quedam fraternitas. ff. p. socio
l. §. 30. i. Rursus quare sequitur quod tale pactum
non sit preter naturam contractus: sed contra
eius naturam. unde non valet extra de
precario. c. ultimo. ff. c. l. cum precario. An
finaliter dicit ibi hosti. quod si pecunia periret
casu fortuito in foro conscientie consulendum
est ei quod dedit quod remittat: nam bene
potest trahi societas quod ad unum per-
tineat due partes lucris: et ad alium tertia
si is qui plus dedit habere plus contulit
societati vel pecunie vel operis ut d. l.
si non fuerit. et in. d. §. De illa. aliter secus
ratione predicta. Quod autem dicitur insti. p.
socio. §. adeo. quod potest conveniri quod quis
lucris partem ferat: et de danis non tenetur
non est intelligendum de capitalibus: de danis
non in lucro mercimonij: quia proprie lu-
crum dicitur omni danis deducto et danis
nunc omni lucro deducto: et ideo potest
coiri societas ut ei lucris quod reliquum
in societate sit omni danis deducto:
altera pars que superest ferat. §. ab utroque
parte et eius danis quod similiter relinquitur
per capita. §. ab utroque parte. ff. p. socio.
l. quantum mutius. Et ideo si solus de

dāno fuit exp̄ssū q̄ esset cōe hoc itelli
git̄ repetitūz 7 in lucro 7 ecōtra. isti.
pro socio. s̄ illud. It̄ ergo sit ha so
cietas dicebat Hoff. q̄ dāna 7 lucra
debent esse cōia p̄ decretalē. p̄ vestras
nec p̄bas cōtrariū.

12 Quero pone q̄ pactū est inter duos
q̄ vn⁹ ponit mille: alter opam: et de
his mille paz̄ restat casu fortuito: vn⁹
oparius nō vult ponere opam vel rē
suam que magna est cuz re socij que
pua est. q̄d iuris. R̄ndet Bald. in. o. l. i.
E. p̄ socio. q̄ talis fouet eq̄tatē. vt. ff.
de administratiōib⁹. tu. l. ita autēz in
p̄ncipio.

13 Quero pone q̄ duo sūt socij omnūz
bonoz: puta fili⁹ legitim⁹ 7 spurius
modo pater instituit h̄rē filiū legiti
mū. querit̄ vtz aliqd̄ acq̄rat spurio.
R̄ndet Bald. vbi. s̄. q̄ sic. nō rōe relicti
ē societatis. Tert⁹ est notabilis ff. de
liber. lega. l. si is q̄ duos. Et ista ē cau
tela quando pater vult aliqd̄ de suis
bonis ad spuriū puenire q̄ faciat eos
innicem sociari.

14 Quero pone q̄ p̄les sūt socij omnū
bonoz vnus istoz ex v̄aria prauita
te quesuit multa 7 cōicauit socio seu
fratri: nūqd̄ eps poterit opellere istū
fratrem eūdeq̄ socium ad restitutōz
vsuraz̄ dic̄ q̄ sic. vt. ff. e. l. q̄ enīz hec
Baldus.

15 Quero pone q̄ ego 7 tu cōtraxim⁹
societate duraturā q̄nquēnio hoc pa
cto q̄ ego ponā mille 7 tu opam: vl⁹
q̄ ego ponā merces valētes mille: et
tu opam: deinde casu fortuito añ q̄n
quēniū pierūt: nūqd̄ ego cogar̄ itato
ponere. glo. in. o. l. i. E. p̄ socio. dicit̄
q̄ nō: q̄a est finita societas. Itē quia

videt̄ actum solū de ponēdo semel n̄
plēs: vt. ff. e. l. socius p̄ filia. s̄ nec s̄
possessor.

16 Quero nūqd̄ ille qui debz ponē opā
puta nauigādo vel circūcirca negoci
ando debeat ponere istaz opam suis
suptib⁹ 7 exp̄sis: an nō exp̄sis socie
tatis. Et videt̄ q̄ suis: sicut dicimus
i colono. s̄. q̄ semē 7 oia tenet̄ ponē
de suo: vt extra de decimis. c. tua. et
tamē colon⁹ partiari⁹ soci⁹ est. vt. ff.
locati. l. si merces. s̄. vis maior. l. 3 i ter
sit ibi dicit̄ q̄si: vnde nō est oio soci⁹
R̄ndet Bald. dic̄ q̄ quādo p̄ficiat̄
cā societatis: debet habere expensas
de corpore societatis. Qd̄ intelligas
exceptis his quas fecissz domi ar. ff.
de peti. heredita. l. sed 7 si lege. s̄. qd̄
autem. Item quare nō dicit̄ lucrum
nisi deductis exp̄sis: vt. j. de colla. l.
illud. 7. ff. p̄ socio. l. muti⁹. 7 ita tenet
Ja. de are. 7 Cy.

17 Quero an aliquo casu possit q̄s pecu
niam suā dare 7 inde licite recipere lu
crū. R̄ndet Donald. in sum. q̄ sic in
trib⁹ casib⁹. Primo quādo datur pe
cunia per modū societatis. Secundo
quādo dat̄ alicui pro aliqua arte: vt
in ciuitate honeste negociet̄. Tertio
quādo dat̄ vt in aliqua certa arte q̄s
laboret intra ciuitatez cum denarijs
sibi datis. Si vis q̄ vsurā vitare dā
do tuos dēarios potes ita dare: vbi
grā. Dñs An. annumerauit 7 edidit
dño Bar. centū libras nomine societa
tis inter eos contracto tali pacto: q̄
dñs Bar. ponat opam suā laborādo
7 negociādo 7 lucrādo in tali arte in
ciuitate Bononie cū dicta pecunia si
deliter 7 solite 7 diligenter vsq̄ ad
vnūz

vnū ānū 7 in fine āni. 7. septem dies
 dñs Bar. deducat de societate expē
 sas 7 sūptus 7 estimatiōes operum
 que in ea bona fide fecerit 7 similiter
 dicto An. restituit capitale suū. s. c. li
 bras: deī illud qđ superit lucri me
 dietatē vltimā ptem ei dabit: 7 aliā
 ptem sibi retineat. Si autē fuerit ibi
 dānū sine omni negligētia vel cōpa
 vel dolo p̄dicti Bar. tūc vterq; susti
 neat de dāno. s. dñs An. p tāta pecu
 nia quam posuit in ciuitate seu socie
 tate. 7 dñs bar. p rata sūptuū 7 opa
 rum ab eo p̄stīta. Si hō dānū cōti
 gerit dolo 7 cōpa seu negligētia ip̄i
 Bar. teneat dicto Bar. restituē dō
 An. dictas cētū libras integre cū omni
 dāno 7 interesse suo: 7 teneat dictus
 bar. reddere rōnez negociatōis sue: 7
 p̄bare dānū si qđ fuerit secūdu iudi
 ciū 7 allegatiōē triū legaliū virozū
 q̄ sint noti 7 amici vtriusq; p̄tis 7 ex
 p̄ti 7 p̄iti in tali negociatiōe sine arte
 que omnia p̄mittit dicto Bart. dicto
 dño An. attēdere 7 obseruare s̄ p̄ea
 dupli dīctē q̄ntitatis pecūie 7 obliga
 tōe bonoz suoz que cōstituit se eius
 nomie possidere qua pena soluta: vel
 nō 7 cetera. Item dñs An. fecit cōsti
 tuit 7 ordinauit dñm. c. p̄ntē: 7 man
 datū suscipiētē suū p̄curatōrē sp̄alem
 ad negocia sua gerēda 7 admīstran
 da in quadā q̄ntitate pecūie. videlicet
 cētum libraz bononiēsiū quas eidez
 dño Bar. corā testib; iſtrascriptis nu
 merauit 7 tradidit vt debitis dena
 rijs in ciuitate bononiēsi: 7 in t̄li arte
 honeste negociet 7 lucret fideliter 7
 solite: et fideliter hinc ad vnū ānū
 Et cōpleto āno statim. 7. 8. dies de

ductis expensis et estimatiōe oparū
 suaz quas bona fide fecerit occasiōe
 p̄dictaz: sup̄flūū hō totū qđ habuēit
 vel ad eū puenerit ex dicta pecunia 7
 negociatiōe restituat dicto An. retēta
 tamen sibi p remuneratiōe suscepti
 officij tertia pte lucri qđ sibi sup̄fuit
 vltra expensas et opas suas et vltra
 capitale ipsi An. 7 debeat reddē rōnez
 gestiōis et p̄curatōis et p̄bare dānū
 si qđ ibi fuisse dixerit secūdu iudiciū
 et approbatiōē triū legaliū virozū
 amīcoz vtriusq; q̄ sint exp̄ti et p̄iti in
 tali negociatiōe que omnia et singla
 sup̄radicta. B. suscepit et p̄misit p̄ sti
 pulatiōē ipsi An. exequi et attēdere
 et obseruare et in nullo cōuenire s̄
 pena dupli dīctē q̄ntitatis: et s̄ obli
 gatōe suoz bonoz que constituit se
 illius nomine possidere et pena solu
 ta vel nō. Item dñs J̄de. cōmisit nu
 merauit et tradidit Jo. c. libras bo
 noni. ad laborādū in tali arte in ciui
 tate Bononi. hinc ad septē mēses: vlt
 q̄ntum pl⁹ eas tenuerit de cōi cōcordia
 ad q̄rtā pte lucri qđ Jo. promisit dño
 pe. laborare cū dictis denarijs et lu
 crari bona fide et omnē diligētiā et
 sollicitudinē et custodiā adhibere: et i
 fine termini restituere ei dictā pecūie
 q̄ntitatē cū quarta pte lucri saluo qđ
 nō teneat de casu fortuito: dñ tamē
 illud p̄bauerit. 7. septē dies postq; ac
 ciderit et nulla eius culpa vel dolus:
 aut i curia casus p̄cessit. Et si dixerit
 p̄ditam esse factā in dictis denarijs
 teneat ostendere p bonos et legales
 viros huius artis qui nō habeāt pte
 ibi.

U Sura quinto. s. in cōtractu locatiōis. Quero quōd omittat in hoc cōtractu vba. Re spōdet Alex. de alexā. Si locator est imat valorē rei locate et si pdat quali terūq; tūc locator vult rem suā recu pare: hoc fit i fraudē vba: qā estiata intercedit loco pecūie: nec est vba loca tio: qā locator edit rez suā suo piculo p qua merces ei cōstituit. Dicit aut locator qui re sua pmittit aliquez vti mercede conuenta. Unde si pmitto te vti domo mea mercede sueta ego dīcor locator 7 tu cōductor. extra de loca. 7 cōduc. c. i. et. c. pp. Aliqñ tam locatio dicit firma. c. de loca. et cōduc. c. vestra nobis.

2 Nota q locatio fit in ppetuum et ad tempus: 7 si moriatur cōductor. j. certum tempus succedit ei heres: sec? si in vlsufructu qui psonalis est 7 morietur cum psona.

3 Est ali? cōtract? medi? inter locatōz 7 veditiōē. s. ēphiteotic?. de quo ext de loca. et cōduc. c. potuit ēphiteota. vbi dicit glo. Emphiteosis est medi? inter locationē et veditiōē. In hoc aut accedit ad veditiōē: qā quando talis cōtract? celebrat: aliqd dat sicut in veditiōe dat ptium. Sed tñ differunt qā p veditiōē transserē dñuz secus in ēphiteosi: et iō magis videt accedere ad nām locatōis: qā sicut locator retinet sibi dñū et singlis ānis aliqd recipit: ita et hic: qā ēphiteosis in singulis ānis canonē confirmat. Emphiteosis est nomē grecū magl q latinū: et est idē qd melioratio i latino. Et hoc qā antiq? sterilia tātuz per hunc cōtractū concedebant: sed

postea pmisū est fieri de fertilibus et fructuosis.

Quid de nautico fenore. Vide gos. et Donal. in sum. 4

Quero an conductor teneat de casu fortuito. Respondet Ihosti. in sum. in ti. d loca. q nō. ff. locati. l. si merces. s. vis maior. et. l. videam?. s. si hec. et. l. si q fundū. in pn. s. i. et. l. marc?. s. domū. et. l. vltima. Sed bñ tenet de dolo 7 lata culpa: et leui. vt insti. de loca. s. si qnimo dicit Ihosti. fm dzo. q si q mercedē accipiat p custodia tenet et de leuissima culpa. insti. de cōhē. ep. s. q si fugerit. et extra de deposito. i. c. bona fides. s. de culpa. Culpa aut cōductoris seuitie ānumerat vt si magister scholari oculū effoderit seueri? cū calce pcutiēdo: qā lenis castigatio tātū ei pmilla est: vt. ff. loca. l. itē qrit. s. item iul. ff. ad. l. acq. l. s. et si quecūq. s. vltimo. et extra de homi. c. ad audiētiā. Item iputat ei si paliū meū dederit alteri p erroze: qā nō tollēat error in facto pprio. Itē si vestimenta polliēda acceperit et mures roserint de culpa tenet. vt. d. l. item querit. s. si fullo. et. s. item si paliū. et ad vellea. l. queq;. Item si vitulos pascendos vel aliqd fartiēdū vel polliēdū vel gē mā sculpēdā vel icludēdā cōduxit tenet excepto si vitio materie frāgatur nā tūc nō tenet nisi p spāle pactū. ff. loca. l. si q fundū. Et. l. si q vitulos et. l. item querit. s. si gēma. Itē si car rucarie siue aurige nimīū dēdēdo dū ceteros trāsire nō pmittit currū euer tit 7 seruū vel bouē occiderit tenetur ex locato. Debuit. n. tēperare cursuz 7 volūtātē suam. ff. loca. l. itē querit.

pmo

Primo rñdeo. Item si cū posset resi-
stere exercitū vñ dñō nūtiare neutrū
fecit nec aufugit tenetur de dāno ab
exercitū dato dicta. l. item querit. §.
exercitū. Item si me inuito ponat rez
meā in alia nauī qñ in ea quā deduxe
ram. d. l. item querit. §. i. Itē tenetur
cōductor rē restituē ipto tēpore con-
ductōis: al's tñt ad interesse. ff. loca. l.
videam. §. q. vinum

6 **Q**uero an locator teneat remittere
mercedē rei locate cōductōri. Rñdet
Ihosti. vbi §. q. sic. pmo ppter sterili-
tatē cōtingētē nisi possit cū vbertate
pcedētis ani vel sblequētis recopēlari
vt extra de loca. c. ppter sterilitatē. et
C. e. ti. l. licet. 7. ff. e. ti. l. ex cōductō. §.
si vis. Dicit aut sterilitas quādo nō
colligit semē cōductōr. vt dicto. §. Si
vis. vel dic sterilitatē hz vulgi opioez
vt si dicāt homies cōiter esse bonum
tēpus vel malū. ar ff. de fun. instruc. l.
cū delamonis. §. alinā. 7. ex de spōsa
. c. ex litteris. Secundo fit remissio si
fund⁹ terremotu vel casmate ita pñt
vt nulqñ sit. Tercio vt si p incurfū ho-
stiu fruct⁹ amissus est: secus si exerat⁹
trāsies p lasciniā aliqd abstulit qd re-
ferat ad modicū dānū. ff. loca. l. ex cō-
ductō. §. i. 7. penul. Quarto qñ ppter
calum fortuitū cōductōr ipedit frui.
vt. d. l. ex cōductō. §. item cū qdā. 7. l.
q. iulā. §. edilis. Al' ppter necessariā
refectiōē dom⁹. Dixit tamen Azo.
q si casu fortuito contingat vbertas
augmētāt pēlio sicut diminuit qdō
sterilitas cōtingit: secus si diligentia
coloni ut. C. d. fū. rei pua. l. z. 7. C. de
omni agro. deser. l. vl. li. ii. 7. de allu-
uio. 7. palu. l. vl.

7 **Q**uero in quot casib⁹ inqñl⁹ pōt ex-
pelli de domo p ipm cōducta. Rñdet
Ihosti. vbi §. q. potest expelli. Primo
si dñs pbet domū sibi necessariā: vt
si necessitas imineat que nō iminebat
tēpore cōtract⁹. Et hoc casu est remit-
tenda pēlio pro rata tēporis. extra de
loca. c. ppter sterilitatē. §. hum. 7. C.
e. l. 4. Secūdo expelli pōt quādo do-
mus indiget refectōe que nō iminebat
tēpore cōtract⁹ quo etiā casu fit mer-
cedis remissio. Tercio quādo iqñl⁹
ibi male vlat: quia tenet porcos i so-
lario vel si opa rustica suo tēpore nō
exerceret ne itēpestina cultura fūduz
deteriorē reddat. Itē si ppter inimici-
tias elpa coloni ortas dānū deē tñt
vt. ff. solu. ma. l. in his. pmo rñso. Itē
si teneat in domo cōducta publicas
meretrices vel alios publicos pecca-
tores ar. in auc. de leno. §. sanximus.
coll. z. 7. de sta. mo. c. si. §. i. 7. 45. di. §.
sed illud. 7. l. nō aliter. d. vñ. 7. habi. 7.
7. ibi p glo. Quarto potest expelli cū
cōduxit ad. 5. ānos fundū 7. stetit per
biēniū q nō soluit mercedē.

Tura sexto quātuz ad con-
tractū pignozis. Al'tz tenēs
aliquā rem pignozataz tñt
eam restituē cū fructib⁹ si sibi soluit
capitale pro quo res fuit pignozata.
Rñdet Ric. in quarto. di. 15. ar. 5. q. 5
q. sic. Si autem de fructib⁹ sortē reci-
pit tñt pign⁹ restituere sine solōne
alia excepto hoc qd sibi debet pro la-
borib⁹ 7. expēsis extra de vñf. c. i. 7. se.
cōcordat. Donal.

Quero pone q qñs pignozat equū p
mutuo: 7. soluit cibaria eius 7. ille cui

pignorat^r ē vti^r equo 7 eq̄tat ad ne
gocia sua: vel dat ad veduraz: an est
vsura. Rndz Monal. i. sum. q. sic. Itē
de veste 7 sili^b vti^r q̄s ad vtilitatez
suā 7 alteri^r dānū.

Sed qd li q̄s habet equū ociosū quē
locare nō velit 7 pignorat euz alicui
a quo mutuū accepit hac cōditiōe vt
pascat equū 7 eq̄tet: tñ sine gūamine
7 piculo equi an sit vsa. Rndet idez
Monal. q. nō: l3 aliqd accipiat vltra
sortez: q̄a nō gūat p̄ximū: imo iuuat
eū pascēdo. Inde in huiusmōi cāib⁹
cōsiderādū est vtz preter mutuū pes
sint vtilitates hinc inde. Et si pares
inueniant^r circūscripto mutuo nō est
vsura: vt in p̄dicto casu. Idem de eo
qui pignorat domū mutuātū que iu
tilis est sibi: q̄a nō vult eam locare et
mutuās domuz custodit a ruina: ne
destruat.

Aura septimo in contractu
pmutatōis siue i arte nūmu
larioz. Altruz ars cāpsoria
sit licita. Rndet Alex. de ales in suo
tractatu de vsuris. hec ars necessaria
est ad vtilitatē pegrinātū 7 alioz q̄
circueūt diuersas regiōes: 7 ad cōmu
tationes rez sine q̄b⁹ nō est vita hu
mana. Rrez eiz cōmutatio necessaria
est que cōmode nō potest fieri sine nū
mismate. Non eim in diuersa loca 7
remota portari possunt res cōmode
ad pmutationē faciēdā 7 ideo neces
sariū fuit nūmisma 7 ars cāpsoria
p̄p̄ diuersitatē nūmismatū. Ibet aut
cōmutatio artis cāpsorie nō h3 rōnē
mutui: q̄a nō sperat lucz p̄pter dila
tionē tēporis: nec itez cāpsori reddit^r
fors eadē specie vel numero: q̄a dat

monetā vnius gñis 7 recipit alteri^r:
puta dat turonēses 7 recipit bonoiōs
7 ecōuerso. Nec potest dici emptō v^t
venditio p̄p̄: q̄a emptio et veditio
p̄p̄ie consistit in reb⁹ appreciabilibus
quaz pretia mēsurāt 7 determināt
nūmismate. I hoc autem genus fit in
sola cōmutatōe nūmismatū diuersoz
genez: 7 ideo nō est emptō 7 veditō
sed simpliciter potest dici pmutatio.
I pmutatō eim dicit^r vno m̄ gñali^r
quādo aliqd dat loco alteri^r: 7 sic cō
p̄bēdit omnē cōmutatōez. Secūdo m̄
dicit^r quādo res determinata ad vtili
tatem vite dat pro alia re dēmiata.
Et hoc modo determinat^r de pmuta
tiōe in iure canonico: vt qñ pmutat^r
p̄benda cū p̄bēda: vel aliqd simile.
Tertio mō dicit^r pmutatio magis
determinat^r vt nūmismatū pmutatō
Et hoc modo ars cāpsoria dicit^r p
mutatio. Nō obstat q̄ iste idebit^r v^t
sit pecunie: q̄a h3 qd ait philoso. p̄mo
poli. nūmisma inuētū est cā trāsmu
tatōis: vtputa pro nūmismate hēant^r
res necessariē ad vitaz. In cābio aut
fit vt pecunia pro pecūia habeat^r: q̄a
Rndet Alex. q. oio: q̄a cōmutatō taliū
rez cōmode haberi nō potest p̄p̄ di
uersitatē nūmismatū: ideo hec pmu
tatio cōcedit^r. Item in arte cāpsoria
nō p̄p̄ie cōmutat^r nūmisma pro nū
mismate: sed pmutat^r vsus p̄p̄ nū
mismatis pro utroq; gñe. Concordat
Ifran. de maronis in. 4. dicens q̄ sic
ars mercationū facta legitime ē nāl:
7 sicut mercatores sunt valde vtilēs:
q̄a aliqua habent in vna regiōe que
non in alia: ita pecunie cōmutatores
seu cāpsores: q̄a vna moneta currit i

vna

vna regiōe ⁊ nō in alia: vnde p suo labore aliqd lucrari possūt licite.

2 Quero quare cāpfor pōt recipe lucz pmutādo: vbi gratia. Sterlingus in Anglia valet. 4. turonēses ⁊ nō pl^o. Done q cāpfor p cōmutatōe sterlin goz: vel econuerso ad turonēses ali qd accipiat: ⁊ econuerso an liceat cū n laborat plus q̄ v̄arius. Rñdet idez Alex. q nūmīma habz duplicē reco pēlationē. Anā ex nā rei siue pōdere ⁊ mā: ⁊ aliā ex dēterminatōe legis po situe: ex quo accidit q frequē aliqd nūmīsmatis gen^o in aliquo loco nō tñ valet qntū valorē dedit illis posi tio legis. Et ideo qñ cāpfor aliquod gen^o nūmīsmatis accipit: nō fm dēf minationē ⁊ positionē legis: sed fm estimationē pōderis ⁊ materie: ⁊ aliqd genus dat fm estimationē ⁊ positōz legis: ⁊ fit iam recōpēlatio ⁊ eq̄litas inter datū ⁊ receptū cōpando valorē nūmīsmatis dati qd valet fm estima tionē legis ad valorē nūmīsmatis ac cepti: qd valet tātū hz nām rei ad pō dus seruaf ibi iusticia silis illi que est i cēptionib^o ⁊ veditōib^o: qā recōpēlatō fit hic p maiore ⁊ ampliore vtilitatez dati apud accipietē a cāpfore q̄ rece pti ab eo.

3 Quero pone casū q q̄s dat marchā argēti p alia marchā argēti soluēda ⁊ recipiēda certo termino: vtruz iste cōmittat v̄sam. Rñdet Alex. vbi. s. pōt dici q aut v̄silitē scī q marchā sit pl^o valitura tēpore solōis: aut v̄silitē dubitat. Si cim v̄silitē est q sit plus valitura tēpore solutōis: v̄puta si quis dat marchā argēti p alia marchā recipiēda tali tpe quādo

magis req̄rit illa pecunia: et p dñs ē maioris valoris: multū p̄sumit cōtra sic mutuātē q querat lucz rōne t̄pis Distinguit tñ qdā q si creditor nō erat seruatur^o eā vsqz ad illud tēpus sed interim erat illam cōsūptur^o v̄sa est. qā pro minozi p̄tio recipit maius rōne tēpōis et lucraf de eo i termino certo qd nō erat seruatur^o vsqz ad illū terminū. Si autem erat seruatur^o: vt sic seruādo vsqz ad p̄dictū terminum lucraret: distingue qā si aufert credi tor ēptori vel debitori libertatez libe randi se a debito p̄sumit cōtra credi torem de v̄sura: q̄ ideo crediderit pe cuniā vt debitorē oneraret piculo et se exoneraret. Si aut nō aufert liber tatē a debitorē: sed cedit ei q soluat qñcūqz voluerit. ⁊ terminū nō peccat talis creditor: qā nō videt spare lucz ppter terminū: sed magis videt hoc fecisse ad relinādū inopiā debitoris. Si autē v̄silitē dubitat vtz pl^o vel min^o valeat tpe solōis tūc possz excusari contract^o rōne dubij. Idem aut iudiciū est quādo species p specie puta granū p grano. vinū pro vino oleum pro oleo ad certā mēsurā dat Concor. Donal. in sum.

4 Quero pone q aliq̄s habēs pecuniā spālex quā timet tēpore futuro mino randā suo p̄tio fm statuta legis posi tūe vel dñi terre: ⁊ ideo ppter h^o mōi timorē nō vult dare pecuniā mutuo nisi reddat sibi in equali p̄tio in quo est tēpore mutui. vbi gratia. Aliquis habet sterlingos q nūc valent. 4. tu ronēses ⁊ timet ne p auctoritatē dñi in futuro tēpore minuat in pretio: et sint tātūz valituri tres parisiēses p̄p

quā cām factō mutuo ⁊ diminuto p
tio cōsequēti tempore nō vult recipe
tot sterligos numero quot dedit tpe
mutui: s̄ fm p̄tū turonēsiū cui⁹ erāt
tempore mutui. Querit̄ ergo vtrum
hoc liceat. R̄ndet idē Alex. q̄ videt̄
m̄tis q̄ nō: alijs autem q̄ sic: q̄a aliō
est in mutuo sperare lucrū: aliud ē vi
tare dānū. Prīmū n̄ potest fieri sine
iniuria dei: q̄a hoc phibuit nec sine i
iuria p̄ximi cui ḡtis debuit fieri mu
tuū. Qui aut vitat dānū deo iniuriā
nō facit: cū hoc nulla lege phibeatur
nec p̄ximo sit iniuria: q̄a nō ledit p̄
ximū q̄ia vitat dānū suū in p̄posito
autem mutuās magis querit vitare
dānum suū q̄ habere lucrum. De
bitor autē minus nihil accipit tēpore
mutuatōis q̄ reddere tencatur. Nec
erat h̄ilimile pecuniaz esse min⁹ vali
turā q̄ valebat tempore mutui: quia
vilificatio h⁹ pecūie nō accidit ratiōe
dilatois tēporis: sed ex volūtate legi
litoris.

5 Quero pone q̄ deposui pecūiā ap̄
cāpsorē sine aliquo pacto q̄ cāpsor cū
dicta pecunia multū fuit lucratus: et
soluit mibi pecuniā: ponam⁹. io. pro
cētenario: mō querit̄ vtz ista sit v̄sa.
Dicūt q̄dā q̄ aut deposui s̄ spe ip̄i⁹
remuneratōis: ⁊ tunc est v̄sa: secus si
simpliciter. Et in hoc stat dicto meo
quia est questio de cōsciētia. Tu dic
q̄ aut deposui in spe: ⁊ tunc quia ip̄e
illicite vsus est pecūia deposita omne
luc⁹ inde pueniēs dēt mibi restituē
q̄a locupletior ex re mea fact⁹ est. ar.
ff. de nego. ge. l. qui sine vsuris. Aut
vsus ē licite q̄a deposuerā ad numez
⁊ tūc si animo liberali et sciens se nō

tenēi soluit potero retinere id cū hōa
cōsciētia quia est mera donatio. aut
soluit credēs se teneri ex q̄daz eq̄tate
q̄ sepe mouet creditores mercatores
ad remunerāb: et idē q̄d. s̄. ē. aut cre
debat se tenēi ex iur̄ necessitatis cū n̄
teneret: ⁊ tūc dico q̄ licite recipio si
nō habui a p̄ncipio animū fenerandi
al̄s secus. Inā obligatio antidotaris
iustam parit retētiōē p̄ errozē soluti
vt. ff. de fideiuss. l. si testator. s̄. i. Nisi
esset error facti: vt q̄a putabat p̄ suuz
pcuratorē esse pmissū cū nō esset: tūc
enim nec de iure iudiciali nec de con
sciētiali retinē possū. Nec Bal. in. l. i.
C. p. socio.

6 Quero pone recipit q̄s pecuniaz vlē
mare vehedā ⁊ ibi reddedā certo p̄tio
cōstituto an sit v̄sa. R̄ndz dñs Lau.
.q. 25. fm Inno. i. c. si. de v̄sis q̄ nō:
siue in se recipiat piculuz siue nō. Est
eniz locatio opaz siue custodie. vt. ff.
loca. l. in naue samphelli. Idē Ihosti.
tenet q̄ allegat. ff. nau. cau. sta. l. ⁊ ita
fatef̄ tamē Inno. q̄ vbi non accipet
p̄tium tātū vt portet: sed negociatori
mutuo dat vt in illa negociet tunc ē
vsura: q̄a pecunie nullus est vsus vel
vtilitas si retineat in archa nec dete
riorat vtēdo. 88. di. ej̄ciēs. vide ibidē
p̄ Jo. an. ⁊ p̄ Ihosti. in sum. de vsuris
s̄ an aliquo. s̄. s̄. nūqd. ⁊ in glo. i. d.
.c. si.

7 Quero cāpsor cābiēdo v̄l p̄mutado
recipit vnū denariū pro floreno: ⁊ in
distāti loco facit pecuniā numerari:
⁊ ego hic do an sit vsura. R̄ndz dñs
Lau. videt̄ q̄ sic: q̄a querit fructū de
pecunia que nō parit. In contrariū fac
q̄a nō est mutuū: sed mutuatum ad
instar

instar veditōis. Item qui in loco distāti pecuniā numerari facit suscipit i se piclū. Ihanc questioez format Jo. de ligna. in. c. si. de vsuris. et ibi post multa dicit qd nō videt bñ excusabil: nisi attēto interesse: qā attēto sbiecto pecuniā est inēdibilis: qā nulla rerum estimatō. ff. de fideius. l. si ita. nisi ppē cursū monete. Et cludit finalit qd vbi pl' recipit nō est bñ tut' in cōscientia. Ihic aduertēdū si hūm foret h' modi cābia nō esse licita mlti dānarēt. Et ideo ego puto licita esse: dum tamen debito mō celebrētur. Et dico qd hic nō interuenit mutuū. vnde vsura nō potest dici nec interuenit aliquid qd cōtra cōsciētā edificet: vnde dico qd i pmo cāu si tibi cābio florenū 7 dādo tibi florenū aureū recipis monetā: vlt ecōtra: 7 in vtroq; casu volo vnū de nariū 7i valoris: iam nō illud volo: qā tibi vēdam pecuniā que est inēdibilis. Et firmavit Archi. i. 4. q. i. Nec ad pecuniā respectū habeo: sed ad interesse meū rōne laboris opaz pēsiōnuz fidōz que sū eo h' mōi artē exer cēdo iam nō teneor icastruz laborare i vtilitatē alioz. Inā laboris itineris 7 expēlaz hūda est rō. extra de voto. c. magne. Bñ faciūt notata p Jo. an. post Ihosti. in. c. cōquest'. vt p cū i sū. de vsis. §. an aliquo. 7. iz. Et ista vī etiā fuisse itētio ipsius Jo. de ligna. l. 3. satis puse loquat.

8 Quid de capsoze q accipit aliqd: vt pecuniā quā sibi sic soluo faciat eam alibi in loco distāti numerari. Rndz idez vbi. §. dicebat Jo. de ligna. hoc casu cursus monete opat excessus in valorē fm locoz diuersitatē. §. pl'. n.

valet floren' florentie q; alibi: 7 plus ducat' roman' Rome q; alibi: 7 sic de singlis. Est eteniz alia rō. s. piculū. Inō ergo vēdit' pecuniā que est inēdibilis: sed tātū hic soluit qntū ibi numerat'. Inā tātū valet vn' floren' cū vno denario hic qntū ibi sū denario Ihoc etiā opat monetarū diuersitas quocūq;. Tātū. eiz valēt venetijs cētū ducati qntū florentie centū. 6. floreni aliquādo plus aliqu' min'. Inō q pl' soluit sed tātū dē. Item si aliqd plus valeat illud pl' cōputabit rōe piculi: 7 vt sbueniat salarijs ministroz 7 pē sionū 7 vt nō frustra opas ponat et sudorem in aliozum vtilitatem.

¶ Quid sit restituēdū. .c. 8.

U Sura octauo qntum ad re stitutionē. s. qd restituēdum sit. Itz qd teneat ad restōz vsuraz. Rndet Alex. de alexā. in suo tātū aduertēdū qd eoz que acqruē cū peccato quedam sūt in quib' non transfert' dñū: 7 quedam sunt i qb' trāssert'. In pmo casu uecessaria ē re stitutio: quia peccatū nō remittit' nisi restituat' ablatū. i. 4. q. 5. Et est hūbz beati Augustini ad macedo. Si res aliena ppter quam est peccatū reddi possit 7 nō reddiē: pñia nō agit s' si mulat'. Si autem hūcter agit nō re mittit' peccatū nisi restituat' ablatuz. Talia sunt que acqruē p furtū. extra de furtis. c. si q. 7. c. litteris. 7 q acq ruē per vsuraz. extra de vsuris. c. tua nos. 7. c. cōsuluit. Et que acqruē per rapinam. extra de rapro. c. i. 7. c. i. lris Et que acqruē per symoniā. extra d

lymo. c. veniēs ad vos. In secūdo at casu. s. quādo trāssert dñū nō est necessaria restitutio omniū. Inducendi sunt tam homies q sic accipiūt vt ide faciāt bonas 7 largas elias. Et talia sūt que acqruē p illicitas negociatōes quādo negociatio est illicita ex pte p sone: puta cū cleric⁹ vel monach⁹ negociat qui negociari nō debēt: vñ qñ est illicita ex pte modi vt cū q̄s negociat cū pūris 7 mēdacijs: sēc⁹ si negociatio esset illicita ex pte trad⁹: vt puta q̄ veditio fit in fraudē vñ: q̄a tunc est indirectū mutuū 7 tenet q̄s ad restōnem.

¶ Itz q̄s teneat restituē rē eādēz numero. Rñdet idē Alex. vbi. s. q̄ alr i in furto 7 in rapina q̄ in vñ. Nam aliquo mō est volūtariū in vñ: l3 sit volūtariū mixtū. In rapina autem 7 furto est simpliciter i volūtariū p̄t qd equ⁹ furat⁹ iure poli. sēp ē restituēd⁹ idē numero in cuiuscūq̄ man⁹ trā sicut: nō sic autē est de equo accepto p vñ: l3 sufficit q̄ fiat restitutio p̄t. Duplex autem est ratio. Prima q̄a illud qd accipit vñ fortez in vñ nō est simpliciter violētū nec p vim factaz dñō rei: nec est oio i volūtariū. Qd at accipit in rapia 7 furto accipit p violentiā 7 cōtra volūtātē dñi. Secūda rō est q̄a vsura est in cōtractu mutuū. In mutuo at nō est necesse q̄ q accipit mutuo reddat mutuātī idē numero: sed sufficit q̄ reddat equale in p̄tio. Et eodē mō videt esse dicendū in excrecētia que accidit rōne mutuū quia nō est necesse q̄ restituēs lucroz restituat idē numero: sed sufficit q̄ reddat equales in p̄tio. Tōcor. I. hosti

in sum. li. 2. ti. 4.

Itz sufficit q̄ q̄s restituat nō pl⁹ q̄ accepit cū dicat Exo. 22. Si q̄s furatus fuerit bonē aut ouez aut occidit aut vēdiderit pro vno. s. vel. 4. oues p vna. Item Luc. 19. dixit zachēus. Si quē fraudati reddo quadrupluz. Rñdet idē Alex. vbi. s. q̄ sufficit q̄ q̄s restituat tātū q̄tū accepit: q̄a sic restituēdo reducitur qd iniuste actū ē ad equalitatē. Leges autē p̄dicte nō obligāt post xpi aduētū: q̄a ceremonialia 7 iudicialia nō obligāt post xpi aduētū: licz possit statui a iudice p bono cōi. Et ideo dicit q̄ alr est in vñ q̄ i furto 7 rapina. Alura enim nō dicit adionē violētā nec qd factū est in iniuriā p̄ximi. Et ideo soluz videtur dicere quādā icqlitatē ex pte rei accēpte que nō potest accipi rōne mutuū: cū debeat esse gratuituz ppter qd ad equalitatē faciēdā sufficit q̄ fiat restō rei: ita q̄ tātū restituat quātū accepit. Rapia autē 7 furtū magis dicūt violētā que repmēda est p penā: 7 ideo si a iudice cōdēnat raptor vel fur tñt pl⁹ restituē q̄ accepit. Nō sic est añq̄ sit cōdēnat⁹. Illud q̄ plus ad qd iste tenet est qd p modū pene infligēde raptorū vel furū: 7 nō q̄a q̄s illud red dere teneat quia raptor vñ fur tenet qd falsum est.

¶ Itz homo teneat restituē ea que legitima mercatōe lucrat⁹ est de bonis que ipse 7 eius pater sacq̄sierāt p vñ. Rñdz Alex. vbi. s. post duas opioes pus recitatas quas nō tenet ēt Ric. Alij distinguūt taz in rapina q̄ i furto: dicētes q̄ rez quedā sunt quarū vsus eaz nō est cōsumptio sicut res que habēt

habēt usufructū d se sicut ager vinea
vel domus: et in talib⁹ restituēde sunt
nedū res sed etiā pueniēs. In hoc tñ
differt usurari⁹ a raptore fm quosdā
q̄a v̄sari⁹ potest deducere expensas:
et forte opas suas moderatas: nō sic
autem fur vel latro vt mitius agatur
in hoc cū v̄sario q̄ cū fure et raptore
q̄a fur et latro nō deducūt expēsas nec
opas suas: l; alij hoc itelligāt in foro
iudiciali. In foro autē cōsciētie dñt et
furē et latronē posse deducere: q̄a ini-
quū est aliquē locupletari cum dāno
alteri⁹: postq̄ ei plene de dāno est sa-
tisfactū. Quedaz autem sunt alie res
que nō habēt usufructū sicut pecunia
et in talibus nō tenet q̄s restituere p
uentū pueniētez ex tali re: cui⁹ rō est
q̄a talis res ex natura sua non habet
puentū: sed pueniēs est ex industria
vel solertia humana ppter qd lucroz
pueniēs ex tali industria fit illi⁹ qui
lucrat⁹ et hoc si iuste negociat⁹ v̄l iuste
emat aliqd: vnde si aliquis ex pecūia
usuraria negociat⁹ est et lucrat⁹ et ide
emit p̄dium et fruct⁹ p̄cipit nec lucrū
nec huiusmōi fruct⁹ tenet restituere:
et hoc quia totū lucz est ex industria
opantis: et idem dicēduz de lucro qd
habetur ex pecunia furtiua vel rapta
p negociationē: aut p ēptionē p̄dij et
fructū ei⁹. sec⁹ autē est in re que habz
usufructū: vnde si q̄s v̄sari⁹ p v̄sura
extorsisset agz vel vineā nō solū tñt
restituere rem s; etiā fruct⁹ pceptos ex
talib⁹ reb⁹: et mltomagis ad hoc tñt
fur vel raptor: et hoc q̄a sūt fruct⁹ rez
quaz ali⁹ est dñs. Ifruct⁹ autē pecūie
non est ex nā rei. sed et industria et la-
bore: l; aut v̄sari⁹ nō sit v̄sus dñs pe-

cunie quaz accepit p v̄sam: tamē est
dñs laboris. Inon obstat ext de v̄his
.c. cū tu manifestos. in fine. vbi dicit⁹
q̄ possessiōes empte de v̄his v̄di dñt
et ipsaz p̄tia his a q̄b⁹ sūt extorte v̄se
restitui: q̄ eadē rōne q̄cqd de v̄saria
pecūia emit restituī debet: q̄a Rūdet
Alex. notabili⁹: q̄a decretalis dicit q̄
possessiōes v̄dāt et nō dicit restituāe
quasi dicat q̄ bona v̄sarij omnia sūt
obligata illis a q̄b⁹ v̄se sūt extorte: et
ideo si v̄sari⁹ est nō soluēdo opz tñs
possessiōes v̄di vt fiat restō: nō autē
oportet ipsas possessiōes restituī: quia
forte valēt pl⁹ q̄ requireret restitutio.
Cōcor. Ric. in. 4. di. 15. arti. vlti. q. 6.
et Tho. et Rodonēsis. et Alstēsis. li. 7.
ti. 40. Cōcor. etiam Ihosti. dicens q̄
v̄sari⁹ tenet ad restituēdū v̄sas et in-
teresse debitoris in quo q̄dem dānū
et lucz suū est cōputadū p tex. ff. d eo.
qd cer. lo. l. 3. §. penul. in fi. et nō placz
ei int̄ptatio quā Ray. p v̄sario facit
cōsulēs q̄ v̄sari⁹ postq̄ satisfecerit d
v̄suris petat a debitore veniā ad cau-
telā: quia forte tenet ei apli⁹ aliquid
restituere p interesse aliquo et dāno
Inō vult enīz Ihosti. q̄ debitor ultra
suū interesse possit lucz petere: q̄a hoc
esset suū repetere cū v̄his. Idē etiā di-
cendū fm Rodo. de lucro habito de
re furtiua vel rapta p negociationē
vel cōpationē reddit⁹ vel p̄dij factaz
de re h⁹mōi furtiua vel rapta.

Sed quid fiat si tales possessiōes deue-
niant ad alterius man⁹. Rūdz alex.
vna cū glo. i. d. c. cū tu. ext de v̄suris.
q̄ si p̄dicte possessiōes pueniūt ad ma-
nus alterius ex cā lucrativa et v̄sura-
rius non est soluendo vendi debent

5

et restitui earū p̄tia et hoc ad quēcūq;
deueniāt res de pecūia vsuraria ēpta
secus si emisset rem vel ex alia causa
onerosa adeptus esset ab vsario bona
fide nō credēs forte eū vsurarium vel
credēs rem illā nō esse emptā de pe-
cūia vsuraria: vñ credēs ip̄z vsurariū
aliter habere vnde possit reddē vsas
6 **¶** Atq; vsurari⁹ teneat ad dānū qđ i-
currit ille a quo vsuras extorsit. Rñd̄z
Ric. indistincte qđ sic. vbi. s. Alex. vero
de alef dicit qđ qđ dānificat duobus
modis. Alio mō cū sibi auferet id qđ
actu h̄z et tale dānū sēp est restituēdū
vt si qđ dānificaret aliquēz diruens
domū ei⁹ teneat restituere tātū q̄ntū
valet dom⁹ ei⁹. Secūdo mō qđ dāni-
ficat aliqūē nō qđ auferat sibi qđ h̄z s̄
qđ ipedit eū ne habeat qđ erat in via
habēdi. Et talis sic dānificās nō tñt
ad restōez ex equo: qđ min⁹ est habē
ipotētiā et esse in via ad hñdū qđ hēre
in actu. Dānificās aut in minori nō
teneat restituere pl⁹ qđ sic restitutū nō
est simplū s̄ multiplicatū: et ideo quia
dānificat hominē in agro seminato
puta effodiēdo semia nō tñt restituē
totū p̄tiū seu valorē messis future: qđ
nōdū fuit habita nisi i potētia. Eodē
modo si qđ detinēz pecuniā creditoris
vltra terminū p̄fixū nō tñt restituere
totū lucrū qđ posset fieri de illa pecu-
nia: qđ tale lucrūz causale est qđ forte
mercator inde p̄det. Alio mō dicunt
sic alij. qđ in restōne faciēda duo sunt
attēdēda. s. valor rei que ablata est vñ
equalēs. Secūdo cōsiderādū est dānū
qđ illatum est iniuriam passo. Et de
hoc notādū est qđ hoc dānū aliqñdo
illatū est. p̄mo et p̄ se et directe et tunc

inferēs dānū teneat restituē. Vbi grā
si aliq̄s passus dānū p̄ pecūia sibi ab-
lata in hoc qđ volebat emere sibi ne-
cessaria ad vitam: siue soluere emptā
vel debita: et ideo in expoliatiōe talis
pecūie incurrit dānū: puta quia eum
oportuit vēdere possēsiōes sibi vtilēs
vel recipere pecūiaz mutuo et forte ad
vsuraz: in tali casu teneat quis restituē
dānū. Alio modo iserat dānū tantū
p̄ accidēs: vt puta qđ qđ nō cōsecutus
est lucz quod intēdebat ex pecūia: et
tale dānū nō teneat restituere: qđ pe-
cunia de nā sua nō habet p̄tiū. Sec⁹
tamē est secūdu istos in reb⁹ que ex
sui nā et secūdu moraz tēporis augē
possūt et decrescē secūdu qđ sūt aialia:
qđ talia de se habēt p̄tiū: et ideo spolia-
tor teneat restituere p̄tiū ipsaz rerum
quod valitū erāt tempore quo re-
stitutio fit. Ihoc tamē est dubiū vtrū
spoliator ad hoc teneat qđ res nōdū
habita erat sed habēda. Secūdu hoc
ergo supposito casu qđ fur furat⁹ est
pullū equū vel vitulū quez vñs dñs
cōseruatur⁹ erat vsq; ad ānos p̄fecti
valoris: fur statim vēdidit et libēauit
se a furto: fur aut nō solū ad valorēz
pulli vel vituli sed etiam ad valorē
ei⁹ quod valitū⁹ erat tēpore restōis
teneret. Ihoc tamen dubiū est: tum
quia talis valor est in potētia: tūz qđ
aialia interim mori possūt. Concor.
Astenis in sū. li. 3. ti. 4.

¶ Sura nono q̄ntū ad restōez
s. cui sit faciēda. Quero cui
fieri debet restitutio. Rñdet
Alex. qđ regularit̄ illi a quo accepta ē
vsura. Ifallit in aliquib⁹ casib⁹. p̄prio
si res

si res que restitui nō est ad utilitatē
 eius cui restitui sed potius ad nocu-
 metū: 7 ideo nō est reddēd⁹ gladius
 deposit⁹ furioso: sed magis est tenēd⁹
 vsq; ad congruū tempus quo posset
 reddi. Secūdo si ille cui reddi debet
 est mortu⁹: q̄a tūc debet restitui h̄rēdi
 vel in casu executorib⁹. Tercio si ille
 cui debet est ignot⁹: tūc enim debet
 homo restituere s̄m q̄ potest s. dādo
 elias paupib⁹ p salute illi⁹. Quādo
 enim ignorat expoliati vel nō inue-
 niūt: tūc cū cōsilio 7 auctoritate eccl̄ie
 distribuāt in pias causas: puta in ali-
 monijs paupū vel redēptionē capti-
 uoz 7 hoc in villa vel dyocesi vbi ra-
 pīna facta est si cōmode fieri potest.
 q̄ si nō potest: puta q̄a villa est nimis
 remota v̄l ex alia cā suffiat q̄ fiat ali-
 bi: addit host. q̄ vbi ignorat cui dēt
 fieri restō ē paupib⁹ erogādū: vel ē
 illi q̄ tenet restituere pro elia si egeat
 relinquendū. hoc dicit in sū. in ti. de
 penitē. s. q̄b⁹. 7 Sz que forma suada
 est. Quarto si ille cui debet fieri restō
 est nimis distās. Tūc enim si nō pōt
 fieri nisi maiorib⁹ expēsis q̄ sit res q̄
 debet restitui potest dare in pias cās
 vel si nō potest fieri cōmode res dēt
 trāsmitti illi cui⁹ est vel ad min⁹ res-
 uari in aliquo tuto loco: donec dñō
 assignet. Quinto p̄p turpitudinē dā-
 tis: vbi p̄mo notādū ē q̄ aliq̄s dupl̄r
 dat illicite. p̄mo modo q̄a ip̄a datio
 est illicita sicut p̄ in symonia. Et t̄lī
 cāu posito q̄ dedit amisit qd dedit: 7
 ideo nō debet sibi fieri restō. Accipies
 aut turpiter accipit: et ideo nō potest
 sibi retinere datū sed magis o3 con-
 uerti i pios vsus. Alio mō dat illicite

nō q̄a datō sit illicita: sed q̄a dat p̄p
 rem illicitā: sicut cū q̄s dat meretrici
 p̄pter fornicationez: tē. n. mulier pōt
 retinere: sed oās repetere non potest
 Potest 7 aliter distingui in cāu p̄po-
 sito: q̄a pecūia aliq̄n male accipit: et
 sine culpa illi⁹ a quo accipit: sicut p̄
 in rapina furto 7 v̄sa: 7 tūc debet re-
 stitui illi cui⁹ fuit q̄a nō amisit dñiuz
 suū. i. 4. q. 5. nō sane. in fine. vbi dicit
 Qui v̄o cōtra ius societatis humane
 furtis rapinis calūnijs 7 oppressiōib⁹
 iniuriis aliquid abstulerit reddenda
 potius q̄ donada cēsem⁹ zachei pu-
 blicani exēplo q. s. dixit. Si aliq̄ue de
 fraudauit reddo quadruplū. Aliq̄do
 tñ aliqd accipit sine culpa accipietis:
 nō tamē sine culpa dātis: v̄tputa q̄a
 mala intētoe dat 7 tamen accipiens
 bona fide accipit: et tūc si illud quod
 datū fuit in p̄tate dantis fuit retinē
 potest. Si aut nō: retinere nō pōt: v̄t
 puta q̄a dedit alienū 7 debet redderē
 illi cui⁹ est. De hoc. i. 4. q. 5. 7 ē v̄bz
 Augustini de verbis dñi qui dicit.
 Nolite facere elias de fenore 7 v̄his.
 Item idē Aug⁹ in quadam omelia.
 Quid posses dicere. Multi sūt xp̄iani
 diuites auari cupidi: nō hēo peccatū
 si eis abstulero suū: 7 paupib⁹ dedēo
 Aliquādo est peccatū ex pte v̄triusq;
 vt in symonia: 7 tunc obseruādū qd
 didū est. Astensis dicit q̄ si sciatur a
 quo extorta est restituenda est ei si sit
 p̄sens: extra. eo. c. cum tu. s. sup his.
 Si v̄o sit absens restituat eius h̄rēdi:
 v̄l p̄curatori si sit. Si v̄o nec ipse nec
 heres eius nec p̄curator sit p̄sens 7
 v̄farius nouit vbi ille habitat debz ei
 mittē aliquo modo si pōt fieri fidelit̄

et secure. Hoc enim semper faciendum est quoniam
comode fieri potest. Et secundum Bernardum. mitti
de sumptibus ipsius debitoris absentis ar-
r. ff. de op. li. l. ope. Si tamen expense ni-
mis excederent summam illius vnde tunc de
pauperibus erogari. 2. q. 6. anterior. exte-
de iudeis cum sit. extra. e. cum tu. i. glo.
Hosti. et distinguunt quod si versus quod est
male fidei possessor alio se transfudit quod
ubi usurarius exercuit tunc propriis sumptibus
mittere tenetur. Si vero is a quo usurarius
extorsit vel heres eius alio se transfudit
tunc locum habet quod alij dicunt. Et probatur
hec. ff. de rei ven. l. si res. 7. l. si vero. 7.
in omnibus secundum Rodolphum. premissa sunt cir-
cūstantie. scilicet quantitas rei debite remotio
loci expense que fieret in mittendo: et
paupertas et diuitie eius cui restitui fieri
debet: quia tam parua esse possunt summa rei
restituende: et tam diues cui fienda est
restitui quod nullo modo debet pro re tam mo-
dica proximum suum gravare. unde non oportet
quod tunc mittat et in talibus recurrendum est
ad arbitrium boni viri. hoc Rodolphus. Ce-
terum si de eius aduentu proximo spes tunc
pecunia deponetur et consignabitur. Et de
usurariis. l. accepta. secundum Bernardum. Hosti. Item si res
esset magni valoris et non possit commode
mitti ei cui est debetur in aliquo tuto
loco deponi et assignari secundum Thome. Si
vero versus nesciret nec speraret quod de fa-
cili scire possit ubi ille habitaret non tamen
vagari ut inueniat cum. ar. ff. de op.
li. l. quod nisi. si. extra. e. cum tu. in glo.
vel si sciret: tamen ea commode mittere non possit
debet eam pauperibus erogare. 2. q. 6. ante-
rior. et melius. extra. e. cum tu. f. Ray
Et bar. ibidem. et idem intelligendum si scire
non posset a quo eam accepit. Et quod
dictum est de eo a quo extorsit sunt verba.

idem intelligendum est per omnia de eius herede
si ille non sit superstes. Monachus. dicit quod
quando nescit persona cui restitui fienda est:
vel si scit: tamen est absens in remotis
partibus nec spatium quod de facili possit sciri
de pauperibus erogari cum auctoritate ec-
clesie. Si autem scit mittat ei si aliquo
modo potest fideliter fieri et secure:
alioquin cum auctoritate ecclesie pauperibus
det. ar. extra. de vrbis. c. cum tu. ubi dicitur
hoc. 7. 2. q. 6. anterior. Sed quoniam scitur
persona vel sciri potest semper faciendum est
ei restitutio cum commode fieri potest. Pre-
missa sunt tamen circūstantie. scilicet quantitas
rei debite et remotio loci et expense que
fieret pro mittendo. Et si est diues ille
cui fienda est restitui ita quod nullo modo
deberet pro re tam modica proximus
gravari: et tunc non oportet quod mittat et in
talibus recurrendum est ad arbitrium
boni viri.

¶ Quæ poe casu quod platus ecclesie iniuste
subtraxit aliquid: queritur quod cui debeat re-
stituere. Respondet idem Alexander. videtur quod
ecclesie: quia ab ea subtraxit. In oppositum
facit: quia cum platus sit conservator
rerum ecclesie deueniet id quod restituit
ad restituendis manus. Dicendum est bene
quod platus duobus modis potest aliquid ab
ecclesia surripere. Alio modo si surripit
rem alteri et non sibi deputatam: ut puta
quod subtraxit rem capituli. et tunc res resti-
tuenda est ei cuius est. Secundo modo
quod rem sue ecclesie deputatam transfert
in omnium alterius: puta consanguinei vel
amici. Et tunc talis res debet restitui
ecclesie: ut conuertat in utilitatem eius
vel custodiat usque ad successoris ad-
uentum.

¶ Quæ pone quod christianus recepit vbas a
iudeo

iudeo cui restituet. Rñd3 Alstēis vbi
.s. liberabit eadem restituēdo. Cōue-
niētius est tamen fm Ray. 7 Ihoſi.
q ipse nomie illius iudei cuz auctori-
tate ecclesie illis xpianis satisficiat a
qbus ille iude' vhas exegerat vl' qb'
als obligat' erat. ff. de negl. gel. l. sol.
uendo. 7. l. cuz pecunia. vel apud edez
sacramēta vel aliū locū tutū tñ aucto-
ritate ecclie nomie illi' iudei pecūiaz
depōat vt cū ille iude' restituerit eidē
restituāt. Et idē itelligēdū est secūdū
Ray. quādo restō debet fieri vfaruz
receptaz a xpiano vfario. Qd antez
dictum est. l. q ipse nomie illi' 7 ceta
fm Rodo. est hū qñ factū ē occultuz
7 nō gñaret scādalu3 taliter soluētis
vel piel3; als sufficit q restituāt illi a
quo sunt accepte. Cōcor. Donal.

4 Done casum q culpa est ex pte acci-
piētis 7 dantis: sed tamē est sine iniū-
ria alicui: vt cum iudex dicit iudiciū
iustū 7 testis xuz testimoniū 7 aliqd
dat qd nō debet dari: qā sicut Aug.
ad macedoniū nō ideo iudex d3 ven-
dere iustū iudiciū aut testis hū testio-
niū: qā vēdit aduocat' iustū patrociniū:
7 iurispit' hūm consiliū. Illi eim
inter vtrāq ptem ad examē adhibēt
Isti ex vna pte cōsistūt. hoc casu pōito
potest ne accipiēs retinere pecuniaz.
Et videt' q non. quia rōe sui delicti
videt' amisisse ius acq̄rēdi dñiuz: nec
etiā restituēda est danti q quātū in se
fuit abdicauit eam a se. Idro hac snia
videt' Aug. qui dicit de dante q ille
solet male sibi ablatā pecuniā reperē
q iustū iudiciuz emit qd venale esse nō
debuīt. Et ibidē dicit q tales facili'
ea que hoc modo acq̄sierūt tāq sua

paupib' largiūt q eis a qbus accepta
sunt tanq̄ aliena restituāt. Sic ergo
fm hoc q pecuniā accepit vt iudicaz
bene: aut non iudicaret cuz ex officio
suo teneat gratis 7 bene iudicare pe-
cuniā retinere nō potest: qā turpiū
accepit 7 crimen cōcussionis cōmisit.
Est autem crimen cōcussionis: cū q
in officio cōstitut' aliqd p metū extor-
quet a sūditis: aut quādo nō vult fa-
cere id ad qd tenet nisi pecunia data
Aut est aliq̄s officialis: aut miles qui
vltra cōstituta sibi stipendia extorq̄t
contra illud. Estote cōtenti stipēdijs
vestris. Al el crimen concussiois est i
accusatore q delistit ppter pecuniam
ab accusatōe. Possēt etiam dici i hoc
casu q sic dāns pecuniā: aut dat bōa
itētōe vt. l. sibi ius et eq̄ratez seruet: et
tunc posset sibi reddi. Aut eo aio dat
vt animū iudicis sibi iclinet vel corū
pat: 7 tunc dari debet paupib' vel illi
in cuius iniuriā data est si est iniuste
iudicatū. hec Alex. de alerā.

Sed qd si pecunia data sit symōiace
in iniuriā ecclesie: nā videt' q sit dāda
ecclesie in cuius iniuriā data est. extra
de symo. c. Ad hec. aut vbi mandaf
restitui pecunia accepta symoniace.
I hoc etiam pbat. extra de symonia
e. c. audiūm'. In contrariuz facit. c.
veniens. extra de symo. vbi mandaf
q talis pecunia restituat illi q dedit
Distinguit autē qdam dicentes q si
totū caplm aliqd dedit non debet ei
restitui. Si autem vnus duo vl' tres
vel extraneus deliq̄t danda est ecclie
qā nō debet delictū psonē in dānum
ecclesie redūcare. Et in pmo casu lo-
q̄tur. c. veniens. Alio autē cāu alia. c.

Altel dicendū est meli⁹ q⁹.c.ueniens.
loq⁹ de pecunia data p⁹igressu mo-
nasterij que mandat reddi dāti si v⁹
ingredi i aliud mōasteriū ne sit one-
rosus mōasterio. Si tamē talis vell⁹
in seculo remanere nō ess⁹ sibi reddē
da. hec Alex. de alexan.

U Sura decimo. f. q⁹s teneat
ad restōez. Quero an tabel-
lionel q⁹ sciēter officiūt infra
sup⁹ v⁹is teneat ad restōem. I⁹host. in
sum. in ti. de v⁹uris. f. an aliquo. v⁹li.
qd de notarijs: nihil dicit de restōe
f. dicit q⁹ p⁹iuri sūt: q⁹a q⁹i creat iurāt
q⁹ hec nō faciunt: ergo de cetero nec
testificari poterūt nec publica officere
instrumēta. I⁹deriur⁹. n. testificari nō
potest q⁹icūq⁹ p⁹uam egerit. extra de
testi. c. ex pte. 7. c. si. Et hoc etiaz sūt
infames q⁹bus sūt ad⁹ legitimi inter-
dicti. extra de testi. c. licet ex quadam
p⁹mo rīso ad si. hec host. vide. s. restō
q⁹nto.

Quid de platis sigillatib⁹ 7 sbscribē-
tib⁹ se in instris v⁹arijs. I⁹hostiē. in sū.
de v⁹is. f. an aliquo. v⁹li. 7 I⁹ost. i sū.
e. ti. in si. dicit q⁹ p⁹icipes sūt criminis
v⁹az 7 si nō cōmodi: nā sbscriptio in
multis iuris articulis cōfessū 7 appro-
bationē inducit. extra de re iudi. c. cū
inter vos. E. si cer. peta. l. mutuo. E.
de admini. tute. l. si nō sbscripsisti. S⁹
fateo: si quis instrō nō licito se sbscri-
bat 7 eius tenorem ignoret nō appro-
bat nec cōsentit. E. pl⁹ valē q⁹d agif
l. vltima. Sigilla etiā platoz faciūt
instrumēta audētica. ext de fide i⁹tru
c. scripta. I⁹der hoc igif layci credētes
cōtrad⁹ h⁹ mōi p⁹ ecclesiam approbari

securius peccāt: et ideo de talib⁹ dici
potest laque⁹ iuuenū omnes vos. vt
z. q. 5. paul⁹. idem (Donal.

Quid de his q⁹ tēpore messū et vin-
demiay emūt vilius frumēta 7 vina
vt vēdāt chari⁹. I⁹hndet I⁹ost. vbi. s.
q⁹ nō tenēt ad restōem: sed est turpe
luc⁹. I⁹ec tenēt aliq⁹b⁹ ad restōem:
sed i iudicio anime tāq⁹ male acq⁹sita
que ex hoc acq⁹sierūt debent paupib⁹
erogare. Ad q⁹d nō puto illuz teneri
q⁹i nō hac intētōe emit: f. vt domui
sue pvideat: 7 tādez ex aliqua cā p⁹e
vēdidit 7 chari⁹. nā q⁹cqd agāt hoies
intentio iudicat omnes. Item dicit
(Donal. in sum scz q⁹ tēpore messis
vel vindimie emūt ānonā ex cupidit-
tate vel vinum vili⁹: vt postea chari⁹
vēdāt peccāt mortalit⁹: siue sint clerici
siue layci. Et est turpe luc⁹. Sec⁹ tū
si aliq⁹s ppter necessitatē: vt. l. de illa
ānona vel vino viuat: 7 postea non
idiget sicut credebatur. I⁹hic potest licite
vēdere: put vēdit cōiter in foro cōi:
l⁹ vendatur chari⁹ q⁹ emerit. iz. q. 4.
q⁹cūq⁹. 7. c. canonū. Idē dicēdū est de
illo q⁹ emit ānonā vel vinū cā nego-
ciādū: ouz tamē nō ex cupiditate hoc
faciat: sed vt ex lucro moderato sibi
pvideat maxime cū nesciat aliā artē
nec al⁹s habet vnde sustētet. Similit⁹
potest emere q⁹s ānonā si time⁹ cha-
ristiā in ciuitate: q⁹ia videt vidualia
extrahi de terra: dūmodo nō emat vt
chari⁹ vēdat: sed ne egēs fame peat:
exēplo Ioseph. gen. 41. Qui frumēta
cōgregauit nō vt chari⁹ vēderet sed
vt p⁹l⁹z a fame liberar⁹: qui tū postea
vēdidit fm cōe foz: 7 tales si sic eme-
rent mererēt. al⁹ aut emētes pter q⁹
in p⁹diātis

in p'dictis casib⁹ cōtineat tenet tāquā
turpe lux paupib⁹ erogare nō tñ de
necessitate.

4 **Q**uod si similiter nefandi sūt mercatores q̄
ea itētiōe emūt aureos vel alias mo-
netas vel res venales: et p̄cipue victu
alia vt de talib⁹ charistia inducāt.

5 **Q**uero pone q̄ vsari⁹ emat equū vl'
p'diū de pecunia vsaria: et donat rez
illam alteri: et postea efficit nō soluēdo
vtz ille qui soluit v̄sas possit cū effe-
ctu petere rem ēptaz de v̄sis ab ipso
possessore cui donata est: et vtz ille in
foro penitētie restituē teneat. Rñdet
(Donal. in sum. q̄ l3 p̄tium ex re fur-
tua redactū nō sit furtū. ff. de furtis.
l. qui vas. §. vl. et vitia p̄sonalia non
trāscāt in successores. cū de fili. p̄sbi.
.c. ex trāsmisā. tamē iste potest petē
et iste restituere tenet. extra de v̄sis. c.
cuz in tua. sicut. n. credit hic res loco
p̄tj: sic ecōuerso p̄tium loco rei succe-
dit. ff. de peti. here. l. si rem et p̄tium.
Tenet ergo ille ad quem puenit res
empta de pecunia vsaria restituere: si
habuit rez illā emptā ex cā lucratua.
Sec⁹ tamē si emisit vel ex alia causa
nō lucratua adeptus esset bona fide
ab vsario nō credēs euz forte vsariū
aut credēs rem illā nō esse ēptam de
pecunia vsaria: aut ipm vsuariū h̄re
alias vnde posset reddere v̄sas. Con-
cor. gos. et hosti. in sū. de v̄sis. §. si. Cō-
cordat etiam Spe. in ti. de vsuris. v.
pone vsurari⁹.

6 **Q**uid si talis possessio perueniat ad
illum qui vsurā soluerat ex cā lucra-
ua: nūqd extinguit eius adio quam
p̄us habebat cōtra illū tertiu possesso-
rem. Rñdet hosti. in sum. §. si. q̄ lic.

tamē fm Doff. vsurari⁹ vel q̄ heres
minime liberat. ff. de v̄bo. obli. l. iter
stipulantem. §. si rem. et. ff. de solu. l.
quotiens.

7 **Q**uid de heredibus vsurarij. Rñdet
hosti. in ti. de vsuris. §. que pena. v̄si
hac pena. q̄ nō tenet restituere: nisi
quaten⁹ vires h̄reditatis patiūtur. de
appella. c. qua fronte. et de raptō. c. in
litteris.

8 **Q**uid si alter heredū factus est nō sol-
uendo: nūqd ali⁹ tenet in solidū. Rñ-
spōdet idem vbi. §. q̄ in solidū tenet
in q̄tū ad ipm de hereditate puenit:
nā et res h̄reditaria obligata videt de
v̄sis. c. cum tu. §. si.

9 **Q**uid de illis dñis qui m̄lta recipiūt
a iudeis cū sciāt eos nihil habere nisi
de vsuris: et q̄ bona que possidet ad
restōez nō sufficerēt. Rñdet idez vbi
.§. fm Rodo. q̄ tenet ad restōez p̄ce-
ptoz: si et cā lucratua p̄cepūt: possūt
tñ ab eis accipere qd sibi debet sicut et
alii creditores.

10 **Q**uid de genere raptoris vel vsarij
nūqd potest accipere dotem de bonis
eius cū q̄cquid habet nō sufficiat ad
reddēdā qd habet de vsura. Rñdet
Astensis in sum. l. i. et. 4. fm Rodo
l3 dos nō pueniat ex causa lucratua
sed accipiat p̄pter onera matrimonij
supportāda: si tamē talis v̄ritatē sciēs
aut crassa ignorātia dūc⁹ cōtraxit cū
filia: talis nō debuit dotem recipere de
reb⁹ h̄mōi de equitate canonica: liz
de s̄bilitate iuris ciuili: alr forte possz
dici. Si aut fuit dūc⁹ ignorātia p̄ba-
bili: puta q̄a credebatur soceruz nō esse
vsuariū vel alias soluēdo esse: potest
recipere dotem: licz postea intelligat

uitatē. Eōcor. Donal. Alex. d. alerā.
contrariū tenet. Vide. s. restitutio. z
§. 63.

ii **Q**uid de creditore: nūq̄d pōt recipere
q̄d sibi debet a tali v̄fario vel raptor
cui. s. oia bōa que habet nō sufficerēt
ad restituēdū sua male ablata. Rēdz
Aistēlis vbi. s. fm IRodo. distinguēdū
quia si creditor credidit talē pecuniā
vt ex ea cōmodū suūz faceret: 7 ex ea
lucrando forte se liberaret: tūc potest
recipere debitū suū de reb⁹ talis v̄farij.
Nec est simile de genero q̄tū ad do-
tem: quia focer dādo dotem genero
paupior efficit: nisi quaten⁹ ab onere
filie releuat: sed debitor nō fit paupior
recipiēdo rem vel rei vēdite p̄tū. Si
autem tradiderit mala fide pecuniāz
puta ludēdi ad aleas vel daturō me-
retrici vel hīstrioni vel alr bona dila-
pidanti nō debet h⁹mōi p̄tūz recipere
de bonis p̄diciis. Similiter nec ille q̄
ex eā lucratiua agit. Omnes autē alij
q̄bus debet ex contractu vel quasi ex
maleficio vel quasi recipere possunt ex
h⁹modi reb⁹ q̄d sibi debet: dū tamē
nō rem furtiua vel raptā vel v̄fariāz
in ipā specie recipiāt: maxime sz illos
qui dicūt q̄ in vsura dñūz nō trāsserūt
sz etiā fm eos qui dicūt q̄ transfertur
credo q̄ ipsa res vsuraria in specie in
solidū recipi nō debet q̄a debitor qui
dedit eam p vsura cōdicere nō pōt
si extat. Nec eo inuito creditor aliā p
ea ei soluere posset. Eōcor. Donal.
in sūma.

iz **Q**uid de scruiētib⁹ vsurarioz q̄ ser-
uiūt eis defenerādi officio scz pro eis
pecuniā ad vsurā numerādo 7 vsurā
accipiēdo eoz mandato: 7 tam nihil

ad eos puenit. Rēdet Aistēlis in sū.
vbi. s. secūdū IRodo. nō tenēt p̄sertiz
iūdem vsurarij p se vel p alios mistros
h⁹mōi exerceēt vsuras: lz nō p istos
Eōcor. Alex. Aliq̄ hō vt Donal. dī
stignūt si dat pecuniā dñi sui ad v̄fā
de gñali mādato dñi sui dicentis q̄
mutuet pecuniā cui vult ad vsurā sibi
nomie ipsius dñi: 7 tūc scruiēs tenet
ad restōnem si dñs nō restituat: q̄a ē
in hoc sicut p̄ncipalis 7 in optiōe eius
ē mutuae 7 nō mutuae. aut hoc fac
de speciali mādato dñi sic mandātis
sibi. Mutua de pecunia ad vsurāz. io.
libras nomie meo: 7 tūc lz peccet hoc
faciēdo ad restōnez tñ nō tenet. vide
in v̄. restitutio. §. 2.

Quid de eo q̄ cum vellem mutuae
pecuniā gratis induxit me q̄ non
darem eam nisi sibi vsuris. Rēspōdet
Aistēlis vbi. s. q̄ tenet ad restōez: q̄a
ipeditur idebite vtilitatez p̄mi p̄ci
rādo ne mutuū q̄tis sibi daret.

Quid de eo q̄ voluit alicui vt feneret
pecuniā q̄tis vt feneret.

Quid de eo q̄ dāt aīco vl' s̄lāguineo
ad fenerē exercēdū.

Quid etiā de eo q̄ mutuat vsurario
pecuniā ad p̄cipationē lucri vsurāz
Rēdet Aistē. vbi. s. q̄ tales q̄ iducūt
aliquos ad fenerādū tenēt in solidū
si alr nō erant feneraturi. Si autē alr
erant feneraturi nō tenēt nisi iq̄ntū
ad eos puenit. Secūdū hō IRodo. in
neutrō casu tenēt nisi quātūz ad eos
puenit: 7 est melior cōditio talium in
hoc casu q̄ in furto vel rapina vbi p̄
stant auctoritate ad restōnem. Tenet
etiam si nihil ad eos puenit. Et hoc
ideo

ideo ha rapina 7 furtu cōt volūtatez
dñi sunt qui patit dāni: sed vñ de
volūtate dñi puenit ad creditore: nec
inuenit q iura dēt adione debitori
contra h'mōi inductores ad repetēd
vsuras ab eis quas debitores soluāt
taliter inductis p alios vel si ad indu
centes nihil puenit inde. Concordat
Donaldus.

is Quid de eo qui pecuniā depōit apd
vsarios. Rñdet idēz vbi. s. q si quis
cōmitteret pecuniā suā vsario si hñti
vnde alias vsas exercez hac intēōe
vt inde copiosu p vsuram acq̄reret ei
mām peccādi daret: vnde 7 ipse clpe
pticeps esset. Si vñ vsuario alr hñti
vnde vsuras exerceat aliqs pecuniāz
suā cōmittat vt tuti seruet nō peccat
s vñ ad bonum homine peccatore.
Itec Tho.

iq Altz vsurari? intēōari? qui habuit
intēōne aliqd habēdi 7 pncipaliter
ppter hoc mutuauit: als nō mutuatu
rus nō tamē deduxit in pactū teneat
ad restōnem. Rñdet Astensis. vbi. s.
q nō est op' restitutōe ad purgatōez
delicti: sed sola pñia sufficit sibi sicut i
symonia mētalī. extra de symo. c. fi.
fm Hoff. 7 Ric. in. 4. Sed cōtrariuz
sentit hosti. 7 Rodo. p. c. suluat. exē
e. 7 Luce. 6. Mutuū date nihil inde
spantes: ideo secūdu eos tenet ad re
stitutionē i foro pñie de omni eo qd
accepit vltra sortē quacūq intēōne
debitor ei dederit: siue ppter dilatiōz
exortā ppter mutuū ei datuz vel ppter
illud recipiēdu ad pliciorē terminuz.
Quādo tñ creditor dat creditori ppter
solā dilectiōne nō potest repetere nec
retētiōne sibi cōsulere si forte penes se

habeat aliquid de bonis creditoris.
Concor. Donal. in sum. Hoc etiam
tenet Petr' de achzano. in. c. vsuraz
voragine de vsuris. li. 5. 7 dñs Lau.
de rodulhis in suo tractatu de vsuris
Et hoc vicit tuti' imo dissimū scdm
Inno. 7 hosti. q semp tenet ex quo
illa intēōe pncipalit' dūc' est: 7 etiaz
placuit Ray. in sum. h' ti. v. s. nū qd
7 archi. in. c. i. 4. q. 2. Et hoc quo ad
iudiciū anime. Et ita etiaz cōfirmat
Jo. an. in. c. cōsuluat. de vsuris. Szipe
Jo. an. in mercur. sup regula peccatū
nō remittit refert q quidā theolog'
hanc qōnem disputās distinguebat
quādo corrupta intēō mutuatīs i
notuit debitori qā videt tūc quoddā
pactū iplicitū qd habet vim expliciti.
Est eim secūdu eum duplex vsura.
Alia mētalīs nō obligās ad restōez
ex eo qd fit sine omni exactōe vl' pco
implicito vel explicito. Alia vñ obligās
ad restōez ex eo qd fit cū exactōe
ex pacto implicito vel explicito. Si g
fiat cum implicito est vsura mētalīs:
si cū explicito est vocalis. Ex quo in
feret q in casu in quo nō inotuit de
bitori corrupta itēō mutuatīs dato
q ea intēōe pncipaliter dūc' sit nō
obligat ad restōez secūdu dictū theo
logi q adducebat tales rōnes. Prio
qā cūz formale sit exactio in vsura ex
pacto obligate vel aliqd aliud eqpol
lens: q seq' q vbi nō est talis exactō
nec aliud eqpollēs ibi nō est vsura ad
restōem obligās: qñis bene sit vsura
mētalīs ad pñiam peccati obligans.
Et hoc cōfirmat qā alr dicēdo non
saluaret descriptio vsure qua dicitur
q vsura est lucrum ex mutuo pacto

debitū vel eradiū. Secūdo quia sicut in furto dicim⁹ qd si aliq⁹ gratis ⁊ liberalit in donio recipit: recipit qd furari intēdebat quāuis sit fur mēte nō tamē opere: ita qd ad restōnē teneat: sic ⁊ in pposito vsurari⁹ censetur fur cōuētiōalis. Si ergo itēdit furari vñ accipiēdo: ⁊ tamē nō puenit ad opus pāditiōis vel eradiōis: sed liberalit accipit dicat vsura mētalis nō obligās ad restōnē. Tercio facit. c. fi. de symo vbi dicit. Symoniac⁹ mētalis qd habuit animū pncipaliter ad aliqd accipiendū nō tenet ad restōnē eius qd gratis accepit: sed sufficit sola pñia d peccato. Sed Jo. an. rñdet ad pmutz distinguēdo de pmaria vñ secundaria intentōe mutuātis. s. vt pmaria equi polleat pāditiō: nam est pāditiō implicituz Luce. 6. Mutuū date ⁊ cetera nō secundaria. Ad secundaz rñdet Jo. an. qd inter casum illū furti ⁊ casū nostrum est maxima dissimilitudo: quoniā liz donatari⁹ in casu furti habuerit intētionē corruptā ad furādū: nō tamen donatio causat ab eius furto: nec est āneca illi intētiōi corrupte cui⁹ dēriuz est in mutuo: qd cū ex bono caritatis deberet fieri gratis fiebat pncipaliter spe lucri cuius spei vitiose seq⁹ effect⁹ cōsequēdo lucz. Ad tertiā rñdet do. anto. de butrio qd rō diuersitatis qre vñari⁹ mētalis obligat ad restōnē in foro pñiali: ⁊ symoniac⁹ mentalis est fm doc. qd vñ vtroq⁹ testamēto est phibita: nec dispēlationē pape recipit de vsuris. c. sup eo. Symōia vñ est phibita a iure positiuo ⁊ in eo est symoniacū: qd phibitū sicut est acqre bñficiū symōiace vbi papa pōt dispē-

sare. Unde dicūt doc. qd in phibitis qd symoniaca. Idez dicēdū qd i vñ mentali. s. vt symoniac⁹ mētalis tēat ad restōnē quia phibita. Ideo dicē Hoff. in sum. c. ti. in pn. qd quedā illicite tenent fm ius diuinū ⁊ hāamuz: ⁊ in his si nō cōstat obligat ad restitutionē in foro pñiali. Si vñ constat obligat in foro ecclesiastico. Et sic loquit de detinētib⁹ vñam: qd ibi tñt alienū qd est omni iure phibitum. Quedā sunt que tenet iuste fm ius diuinū ⁊ iniuste fm ius humanū. et tñt cōsiderād⁹ est mod⁹ phibēdi iuris qd si ius prohibeat mentem constituto d mēte illa puniē sicut ē i symōia phibita a iure positiuo: qd actualis vñditio est phibita nō solū mētalis: qd hoc agere est vetitū: liz restituere non cōpellat obligat ad satisfactiōnē peccati. Et hoc est qd vult dicere tex. in d. c. fi. Et si dicat vltari⁹ quare vsura plus phibet iure diuino qm symonia in bñficio: dicēdū quia in vñ alienū rapit: in symonia alienū emitt. Et p hoc patet quare magis emēs puniē in vsura qm in symonia: quia vñ phibitio habuit ortum a iure diuino symonie aut a iure hūano. Unde alias rōes alioz doc. ibi p dñz An. Non. dicit quia in symonia est turpitudine ex pte dantis ⁊ accipientis. Sed in vsura nō est turpitudine ex pte dantis vsuras: ⁊ ideo ex iure diuino et nālī equitate faciēda est ei restitutio. Nec posset in hoc casu papa dispēlare: sed ex solo iure humano pecunia symoniace accepta vel recepta restituenda est nō illi qui dedit turpiter liz ecclesie vñ nec beliseus pcepit Diezi restituē

qd

qđ accepit Anaamā: 7 papa qđ vult
potest in hoc casu statuere. Ioh̄s 7 ē
dispensare qđ nō solū in mētalī symo-
nia: sed etiam in illa que pacto essz ex
pressa qđ retineri posset: qđ essz symo-
niace acceptum.

20 Quero an mutuās secūdario sō spe
aliqd habendi peccet 7 an teneat ad
restōnem: dicit qđ nō. ar. 6i. vi. qđ p-
dēit. 58. vi. si officia. i. q. i. quapropter
imo naturaliter est obligat⁹ ad anti-
dota: vt in. c. cū in officijs. de testa. et
hoc tenet glo. in. c. cōsuluit. de vñs.
Goff. 7 Ioh̄s. in sum. h⁹ ti. post pñ.
de quo p. Jo. an. in. c. cōsuluit. Et in
merci. sup. secūda regula. 7 Donal.
in sum.

21 Atqz creditor cui ex caritate mutuā-
ti debitor aliquid vltra sortez cōtulit
nō volūtariē sed coactē: puta dubitat
ne indiscret⁹ repute⁹ in tātū qđ aliuz
vñ hūc de cetero nō iueniat mutuātē
vel alia simili cā teneat ad restōnem
Rñdz dñs Lau. qđ l3 sit tuti⁹ rñtūē
tamen puto qđ si recipit pure credēs
donatū liberaliter 7 nō vt vñam vel
vt coactē donatū nō tenet ad restōz
l3 postea sciat nō liberaliter datū esse
Ex quo eim tēpore donatōis habuit
bonam fidem recipit licite: l3 donās
tali coactōe dūc⁹ dederit 7 creditor
nō habuit itētiōez tacitā vel exp̄ssam.
Nam semp mibi placuit opio glo. in
.c. vigilati. 7 c. fi. extra de p̄scrip. scz qđ
mala fides supueniēs p̄scriptōi cōple-
te nō facit quem obnoxii restitutiōi.
Qđ eim dicit qđ possessor male fidei
nullo tempore nō p̄scribit: hoc dñz
est: dum est in cursu p̄scribēdi: qđ tūc
requisit bōa fides: secus quādo iā p̄scri-

p̄scri: nam lex potest de meo facē tuū
iuxta notata p. Inno. i. c. cōquestas. 7
glo. i. d. c. vigilati. quā opioez circa p̄-
scriptōez sequit⁹ Jo. Goffr. Alinc. et
Ioh̄s. qui Ioh̄s. dicit qđ si tātū sua
cōsciētia remanet lesa debet satisfacē
cōsciētiē: l3 sit poti⁹ scrupulosa qđ theo-
loga: ex quo timet vbi nō est timēdū
de symōia. c. 7 si quotiēs. de quo i. sū-
cius. in. c. de p̄scrip. rez i. mobi. s. que
exigūt. Iñc passū plene examiat Jo
an. i. mercur. posita sup. reglā. Ioh̄s
for male fidei in vltimo articulo: nisi
talis credulitas essz crassa vel supina
qđ bonus vir habet arbitrari. Cōtra
tamē p̄dictā determinatōez tenet ma-
gister Greg. de arimino. Item nota
qđ si creditor atqz debitor donasset
sciūisset ei⁹ itētiōez quia coactē dedissz
nō posset recipere sana cōsciētia: puta
si sciret qđ debitor donaret creditori
timore ne repetat capitale de p̄feti
nō sine magno forsan icōmodo debi-
toris iuxta ea que notat⁹. ff. de ditiōe
idebiti. l. si nō sortē. s. si quis falso. in
glo. Et facit qđ notat⁹ i. c. debitorē.
extra de regulis iuris. Al si soluat
ne repute⁹ indiscret⁹: 7 alia vice n̄ repe-
riat mutuātez i suis necessitatib⁹. ar.
eoz que notat⁹. io. q. 2. hoc ius i glo.
7 Jo. an. sup. regula. Dānum i. z. ar.
p̄me p̄tis 7 i solutiōe. q. i. 4. membro.
i. 8. Et dico cum Goffr. nō tam dēt
creditor leniter iudicare debitorē coa-
ctē donare ne i p̄nitē ruat. l. penult. i.
pñ. ad tercul. de vboz signi. l. 3. i. fi.
Nec debem⁹ eum iudicare cōpulluz
tāqz nolētem reputari indiscretum.
Donal. dicit qđ si debitor creditorēz
volētem recipere pecuniā suā puenit

munerib⁹ gratis rogās vt det dila-
tionē ppter dilectionē vel ppter deū
et creditor recipiēs munera gratis re
spectu pteriti tēporis nō futuri quis
postea det indigēti beniuolā dilatoz
quā alias nō daret vt si vidisset eum
ingratū dat: dico principaliter ppter
amicitiā vel ppter deum. Secundario
hō ppter gratitudinē debitoris: et hoc
facit rōne pteriti tēporis nō futuri
nō est vsura: dūmodo gratis recipiat
et offerat sū quosdā.

22 Quid si nō sit corrupta intētio credi-
toris debitor tamē ppter mutuū acce-
ptum v^l v^lteri⁹ retinēdū dat ei aliqd
nūqd creditor tenet restituere illud.
Rūdet Alstē. in sum. vbi. s. q. nō: qā
fide cōsuptis: nec ē de extātib⁹ q̄diu
p̄babiliter credidit q̄ ex dilectōe sola
ei dederit. Si autem credat vel p̄ba-
biliter dubitet q̄ ppter illam cām ei
seruierit restituere tenet. Quādo autē
debitor nō gratis dat: vel gratis cre-
ditor nō mutuat debitor si alias hēat
de bonis creditoris et p̄ retētionē sibi
cōsulat de vsura quam dedit nō ē co-
gēdus ad restōem in foro p̄niali. Cō-
cor. Donal. in sum.

23 Quid de illis qui adueniēte solutōis
tempore siue terminō nolūt dare dila-
tionē debitori qui iuramēto astrictus
est soluere nisi data ei pecunia v^l alio
eq̄pollēti. Rūdz Alstē. vbi. s. q. tenet
ad restōez. extra. e. c. cōsulūt. h̄z Ray.
Si tñ debitor creditorem volentem
recipe vel exigere pecuniā suam pre-
ueniat munerib⁹ gratis rogās eum
vt det sibi dilationē ppter amicitiaz
vel ppter deum et gratis recipiat cre-
ditor illa munera rōne pteriti tēporis

nō futuri: et postea det indigēti vt be-
niuolo et dilecto: q̄ als nō varz si cū
ingratū videret. Det dico p̄ncipalit^r
ppter amicitia vel ppter deū: scōario
hō ppter gratitudinē debitoris: et hoc
facit rōne pteriti tēporis nō futuri
nō est vsa. Inde ille nō tenet ad re-
stitutionē eorum que sic accipit sū
quosdā. vide. s. v̄sa. i. s. 22.

24 Nūqd clerici vsas quas habēt v^l ha-
buerūt de rebus ecclesie restituē pnt.
Rūdet Alstē. in sum. vbi. s. q. nō: qā
res ille sūt paupum nisi quatenus de
pecunia vsaria: vel qualibet alia sua
expēdisset in vtilitatē ecclesie: sed re-
stituere debēt de rebus suis patrimo-
nialib⁹. Rodo hō credit q̄ si hec nō
possūt de bonis suis facere de fructi-
bus ecclesie quos p̄cipiūt licite pnt se
liberare.

25 Quid de hoc casu qdam cōsuluit ali-
cui q̄ feneraret: et dedit alicui pecuniā
gratis vt feneraret: nūqd isti tenet i
solidū ad restōez. Rūdz Alex. de alex
in suo tractatu potest dici h̄z quosdā
q̄ qui iducūt aliquos ad fenerandū
q̄ als nō essent feneraturi tenet in so-
liduz. Si autem als essent feneraturi
nō tenet nisi in quātū ad eos puenit.
Alij autem dicūt rōabili^r moti: q̄ in
neutro casu tenet: nisi in quātū ad
eos puenit: nec in alijs duob⁹ casib⁹.
scz cui⁹ q̄s cōtrahit societate cū aliquo
ad fen⁹ exercēdū: vel cū q̄s dat pecu-
niam vsario ad p̄icipationē lucri.
Mouēt autēz isti ad hoc dicēdū ppter
differētiā que est inter rapinam et
furtū et vna pte: et vsaz ex alia: penes
volūtariū et nō volūtariū: ex qua diffe-
rentia orit^r q̄ in his casib⁹ melior est

conditio

conditio usurarij q̄ latronis furis vř
raptoris. Inā in rapina 7 furto tenet
restituere q̄ prestat auctoritatē etia3 si
nihil ad eum puenit. Et hoc quia
furtū 7 rapina est cōtra volūtātē dñi
nō sic autem est in usura vbi est volū
tariū mixtū. Inde in rapina 7 furto
iura dāt adōnē spoliatis cōtra illos
quoz ope vel consilio vel ministerio
furta 7 rapine sūt: l3 ad eos nihil p
uenit: nō autē sic est in usura q̄a nō
dāt adō cōt tales iductores: cum ad
eos nihil puenit.

26 *Itz vxor teneat ad restōez p viro
defūcto qui fuit vřarij. Rñdē idem
Alex. q̄ vxor tenet ad restōez p viro
defūcto inquātū ad eam puenit de
bonis eiusdē: vel inquantū vsa est de
bonis eiusdē: q̄ si nihil ad eā de tñb
bōis deuoluit: vel si in domo mariti
habet fructū sufficētes p suis necessi
tatib: 7 p omnib: que expedit: tñc in
nullo tenet.*

27 *Itz viro viuēte ipso ignorāte vxor
possit restituere. Rñdē idem Alex. q̄
vxor cū nō sit dñā rez nō debet se i
tromittē de restōne ignorāte viro vř
cōtradictēte. Dixerūt tamē qdam q̄
l3 vxor nō sit dñā rez: tamē quia est
data in adiutoriū viro cui salutē p
rare tenet: 7 ideo sicut de bōis ppijs
viri tanq̄ de bonis ppijs pōt facere
etias ignorāte viro 7 nō phibēte: q̄a
sicut agit cā3 viri eodē modo potest
facere restōez: 7 si sciēte 7 nō pēdicēte
hoc faciat securi est. Secus autē ē si
sciat 7 cōtradicat: tñc enī mulier tñc
obedire in omittēdo tale bonum ad
qđ nō tenet de necessitate. Concor.
Asten. in sum. li. 3. ti. 4. Et fm eum*

mulier nō tñc restituere p furto viri
nisi quātū ad eam puenit de bōis ei?
vel inquantū bonis eius vsa fuit. Si
vō ad eam nihil de talib: bonis pue
nit vel etia3 in domo ei? de dote sua
vel etiam aliūde expēlas sufficēt ha
buit in nullo tenet: q̄a nihil inde ha
buit qđ nō recōpēlauerit.

28 *Itz vxor 7 familia teneant ad re
stitutionē eoz que cedūt in vsuz vite
eoz. Rñdē idem Alex. q̄ p̄cipi aliqd
de bonis vřarij vř raptoris est duob:
modis. Aut. n. p̄cipit ignorāter aut
scienter. Si ignorāt excusat. Si sciē
excusari potest ppter recōpēlationem
vt dictū est. Excusari etiā potest pro
necessitate corporali quādo. s. aliud re
mediū cōmode inueniri nō pōt sicut
accidit paupib: mēdicatib: 7 ppter hoc
excusari possunt filij et filie in domo
pētū qui necessitate cogēte alr viuē
nō possūt 7 eodē modo vxor. Aliquā
fit excusatio ppter recōpēlationē fiedā
vt si quis accipit necessitate cogente
sperās se recōpēlatūz in futurū. Et
hoc excusari potest vxor 7 familia dñi
.s. pponūt se recōpēlaturos: q̄a spant
habere facultates ad hoc: 7 hic ē vn?
modus dicēdi. Cōsuevit tamen dici
cōiter q̄ si vxor et familia nō spāt de
corredōe vřarij: 7 videāt eum nō sol
uēdo si sūt ibi aliqua bona de iusto. i.
iuste acq̄sita: de illis si sepata sūt debēt
expēdere. Et idem est si sūt ibi aliqua
de iusto: sed ita mixta q̄ discerni nō
possūt. Et hoc itelligēdo quādo vir ē
in soluēdo. Si autem nihil est ibi de
iusto vel vir nō est in soluēdo: q̄a oīa
bona illi nō sufficiūt ad restōem vel
satisfactionē: tunc nihil accipiant de*

bonis illius: sed magis querat sibi vi-
dum aliunde. Addit *Alte.* in *sum. li. z.*
ti. 4. q. v. r. v. r. i. cuius dos e d v. f. a
7 vir nihil habz qz de v. f. u. r. a: lucurrit
vt viuer possit de his que sut i domo
viri: si ipsa laborat in domo: siue ven-
dendo: siue ruendo: siue etiā bona ne pe-
reāt custodiendo: qā in hoc agit credi-
toz vtilitatē Si v. o vir habeat plura
incerta tunc auctoritate epi qui debet
paupibus puidere licite potest de eis
vinē. ar. vi. 7z. s. g. n. aliter. 7. c. e. p. s. ca-
uere tñ aliter tenet.

20 Quid de recipientib' ab eis munera
elias 7 oblatōes *Rndet idē Ale.* q.
recipientes elias ab v. f. a. r. i. s: aut sciunt
q. sut v. f. a. r. i. s: aut nō. Si nō sciūt n̄ pec-
cāt recipiēdo nec tenēt ad restōnem
Si v. o hoc sciūt 7 faciunt necessitate
cōpellēte nō peccāt: necessitate v. o cel-
sante peccat q. accipiēdo ab v. f. u. r. a. r. i. s
notorij ppter scādaliū. Et qā ipō m̄
sūt excōicati: ideo acceptū ē restituēdū
Si v. o v. f. a. r. i. s nō sūt notorij pōt aliqd
accipi ab eis: si credat q. aliqd hñt pē
v. f. a. s. Secus est si nihil hñt. tūc enim
acceptū debet restitui. Sed cui resti-
tuet cleric' oblationē quā a tali rece-
pit. *Rndet Ihosti.* in *sum. ti. de v. f. i. s.*
s. qua pena. v. sed cui. fm *Allanū.* q.
episcopo loci. Sed hz *Guil.* restituat
ei qui obtulit in obprobriūz sui. ar. de
homi. sicut dignū. s. eos. de v. f. i. s. c. cū
tu. s. sup. his.

20 Quid de vxore v. f. a. r. i. s qui qd habz
ē de v. f. a: 7 hoc vidat ei cōsciētia. vide
s. p. p. l. e. x. i. t. a. s. s. i. 7. s. i. s.

21 Quid de tutore 7 curatore qui dant
pecuniā pupilli vel adulti ad v. f. u. r. a. m
Rndet Dona. in *sum.* q. tenetur ad

restitutionē p eo q. pōtāt auctoritatē
talib' cōtractib' et illi quoz tutelam
vel curam gerunt per se nō esset talia
facturi.

22 Quid de huietib' 7 mercenariis v. f. a.
rior: 7 de emētib' 7 v. d. ē. t. i. b' ab eis
Rndet idē Alex. v. b. i. s. q. q. s. potest
fieri p. t. i. c. e. p. s. v. f. a. r. i. s recipiēdo aliquid
ab eo ppter aliquā recōpensationē fa-
ctam vel fiedā. Et ideo seruēt v. f. u.
r. a. r. i. o. z 7 mercenarij possunt recipere
mercedē suam si seruūt eis in licitis
7 honestis: nec tenēt ad restōnem: et
hoc quia vtilitas quā cōsequunt ipsi
v. f. a. r. i. s ex ope h' modi huietū cōpēsat
cum mercede quā dāt seruētib' illis
7 maxime quia p. p. t. mercedē datā
nō possūt dici paupiores cū loco mer-
cedis habeāt cōmodū opaz. Secus
autem si seruēt in illicitis 7 inhonestis
tūc eim nō possūt recipere mercedem.
Idem iudicādū ē de cultorib' p. d. i. o. z
v. f. a. r. i. o. z 7 alijs mercenariis eorū dēz
Cōcor. *Alte.* in *sum. li. z. ti. ii.* 7 *Non*
in *sum.* *Idropter eādē recōpensationēz*
excusat creditor vel emptor vel v. d. i.
tor qui r. c. i. p. i. t. ab v. f. a. r. i. o q. sibi debet
quia ex hoc nō fit v. f. u. r. a. r. i. u. s paupior:
dū. i. s. d. ā. d. o p. t. i. u. r. e. c. i. p. i. t. r. e. m. Et ideo
cōsuevit dici q. illi q. bus debet aliqd
ex cōtractu vel quasi: ex maleficio vel
quali possūt recipere q. sibi debetur ex
h' modi reb': dū tamē rem fortuitaz
vel raptā vel v. f. u. r. a. r. i. ā in suā speciem
nō recipiāt. *Ihoc aut v. m. est maxie*
li dñū rei in v. f. a nō trāsserat: fm ē
illos qui dicūt cōtrariū: credēdū ē q.
nō debet recipi in solutionē res v. f. a.
ria in specie: quia potest eam debitor
qui dedit educere a creditore si extat.

73. v. 17

33 *Item* fautores vel retinētes v̄arios in terra sua teneat ad restōem. R̄ndz idem Alex. q̄ tales nihil tenent resti- tuere si nihil ad eos puenit de bonis vsurarij: l̄z al̄i peccēt cōtra deū dādo fauorē talib⁹: nec est simile de auctori- bus mali qui sunt cā p se mali eiusdē. Et de istis q̄ sūt magis cā p accidēs mali: puta q̄ tale malū cōseruetur in p̄ma vel libere fiat.

34 Quid de illo q̄ mutauit noīe aliēo ad vsuraz: vtz teneat restituē. R̄ndz idem Alex. q̄ sicut p̄hibet q̄s accipe vsuras nomie suo ita nomie alieno. Inde. 46. di. sic dicit⁹: 7 est verbum Leonis pape. Sicut non suo ita nec alieno nomie q̄s clericorū exercē fen⁹ attēptet. Indecēs eim est crimē suūz cōmodis impēdere alienis. Et quia null⁹ debet exercere vsuras nomine alieno: ideo si tutor vel curator exer- ceret tales vsuras nomie alieno tenē ad restōēz: 7 spāliter si ille cui⁹ nomie hoc fit nō est soluēdo: q̄a agētes 7 cō- sentiētes pari pena puniūt. Quidaz tamē dicūt q̄ etiam ille cui⁹ nomine fit est soluēdo q̄ tutor tenet. Alex. ē q̄ si ille cui⁹ nomie sūt accepte vlure soluerit liberat qui accepit. Sz p̄mū dictū est rōnabili⁹: l̄z autē sic dicatur d̄ tutore 7 curatore q̄ tenet q̄a p̄stāt auctoritatē talib⁹ cōfētib⁹ 7 illi quoz curam gerūt al̄s nō esset hoc faciuri. tamē hoc dici nō potest de illis q̄ ge- rūt ministeriū nudū sicut sūt seruietes vsurarioz qui numerāt pecuniā pro dñis suis ad vsuram: 7 eam recipiūt ad op⁹ 7 vsum eoz. Tales enim nō vidēt teneri cū iudez vsurarij: al̄s p se ipsos vel p alios ministros essēt hoc

faciuri. vide. j.

Quid de tutore 7 curatore. vide infra 35
p̄. primo.

Quid de illo q̄ gerit negociū alienū 36
7 sine mādato eius fenerat ad opus illi⁹ cui⁹ negociūz gerit an teneat ad restōnem. R̄ndet idēz Alex. q̄ sic: q̄a talis fuit actor 7 minister contractus vsurarij. Cōcor. Alfen. in sum. in li. 3. ti. 40.

Quid de illo q̄ bona intētiōe rogat 37
vsurariū ad instātiā paupis: vt illi mutuet: vtz peccet. R̄ndet Ric. in. 4. di. 15. ar. 5. q. 5. q̄ nō: q̄a q̄uis sciat q̄ vsurari⁹ accipiat vsuram: hoc tñ non intēdit iste: q̄a pot⁹ vellet q̄ mutua- ret sine vlura.

Quid de ciuitatib⁹ vel collegijs dāti 38
bus pecuniā ad vsuras: nūq̄d omnes 7 singuli sūt vsurarij et tenēt ad resti- tutionē. R̄ndet Alst. li. 3. ti. 40. fm Ray. q̄ sic. l. omnes illi quoz auctori- tate 7 cōfēsu sit. argumento. extra de vsuris. c. cōquest⁹. 7. q. i. sicut vir. 24. q. 3. si heres. Et secūduz Ihosti. etiam omnes illi q̄bus placet in mēte: 7 ra- tum habēt 7 cōfentiūt: 7 p̄hibē p̄nt: 7 nō faciūt. extra de sen. exco. c. q̄nte. Ihet hosti. in li. de peni. §. si. v. q̄d de ciuib⁹. Concor. Jo. de lig. per. l. muni- cipes. de cōdi. 7 demō. Sec⁹ i p̄hibē nō valētib⁹ p̄ notata in. c. super eo. d̄ rap. nisi 7 ipsi p̄ciparēt cōmodum. Idem archi. 42. di. c. 2. Et Jo. an. in c. cōquest⁹. de vsuris.

Sed nunquid singuli de collegio 39
vel ciuitate tenentur restituere insoli- dum q̄d habuit collegium ex vsuris. R̄ndet idem vbi. s. secūduz Rodo. 13. illi quoz auctoritate 7 cōfēsu talia

fiunt sint usurarii: vt dicit Ray. n̄ tñ
tenet ad restōem: nisi quātū ad eos p
uenit de vsura: vel quātū releuati sūt
ab expēsis quas de suo fecissent in su
stinēdis onerib⁹ cōtatis: nisi forte p
stiterint auctoritatē cōpellēdo: aut p
cipiēdo cōtati talit̄ fenerari que aliē
hec factura nō esset: in quo casu soli
dū tenet. Cōcor. Nonal. in sum.

40. **Q**uid de regib⁹ ⁊ alijs dñis q̄ cogūt
debitorē dare v̄sas. Rñdet idē vbi
.s. q̄ tenet ad restōē: etiā si nihil ad
eos puenit. Secundū v̄o Alex. de
alexā. dicit q̄ v̄sarijs fauēt: vel eos in
terris suis retinet nihil restituē tenet
si nihil ad eos de bonis eoz puenit
lz alias peccet vt. s. f. 33.

U Surā vñdecimo. s. quando
debet fieri restō. Quero qñ
debet fieri restitutio v̄sariū.
Rñdet Alex. de alexā. in suo tractatu
de vsuris. q̄ statim q̄a nō remittitur
peccatū ⁊ cetera. Tenet autēz homo
esse in tali statu: vt remittat sibi pec
catum. Preterea illa ⁊ eadē iniuriā q̄
recipit q̄s alienū vel illud retinet: sed
ad semp tenet alienū nō recipere ergo
ad semp tenet illud nō retinē. Prete
rea liz p̄cepta affirmatiua nō obligēt
ad semp: tam̄ ad hoc obligāt p̄cepta
negatiua: lz autem p̄ceptū de restōne
faciēda h̄z formā videat affirmatiuū
tamē secūdū v̄ritatē implicat negatiuū
p̄ceptū quo phibet aliq̄s detinē alie
num. Detinere enim alienū peccatū
est. Et ideo sicut q̄s semp tenet dese
rere peccatū: ita tenet semp reddere
alienā. In aliq̄b⁹ tñ casib⁹ nō tñt q̄s
statim restituere. Prim⁹ quādo resti

tuēdū esset cōtra bonū p̄mi. Et tñ
nō tenet q̄s gladiū restituere furioso
Debet tamē habēs gladium habere
animū vt sit parat⁹ ad restituēdum.
De hoc vide in pilana piuriū. Alius
casus est si hoc fiat de volūtate illius
cui debet fieri restitutio. Tali enīz cō
sentiēte nō tenet statim restituere q̄a
pinde est: ac si accomodaret. Hoc autē
itelligēdū si libere ⁊ sine timore cōse
tit. Ali⁹ casus ē quādo debēs restituē
expectat opportunitatē restituēdi: cū
maiori pace ⁊ honestate q̄ si statiz re
stitueret: lz de se sit statiz parat⁹ resti
tuere puta si ille cui fienda ē restitutō
ignorat debitū: ⁊ nō sine scādalo: aut
aliqua dehonestate possit fieri tal̄ re
stitutio. Ali⁹ casus est si possibilitas n̄
adesset: tūc enim nō tenet. i. 4. q. 6. et
est v̄bum augustini ad Macedoniū.
Si res aliena ppter quam peccatum
est possz reddi: ⁊ nō reddidit penitētia
nō agit sed simulat. Bene autē dicit
possit reddi: q̄a si nō potest nō tenet
extra de vsuris. c. cū tu manifestos.
Ibi dicit q̄ vsurarij sūt cogendi ad
restituēdū: dñ habeāt in facultatibus
vnde possint restituere. Bene autem
dicit in facultatib⁹ vt ibidē dicit glo.
q̄a lz vsurarij amiserit vsuras nihilo
min⁹ nō tenet ppter moraz. Si autē
nihil habet liberat⁹. Si autem habet
semp est in mora: ⁊ maxime in furto
vbi tenet res aliena inuito dñō ⁊ de
tinēdo sēp auget peccatū. Ideo dicit
Aug⁹ ad macedoniū. Nolētes reddē
qđ nouim⁹ male abstulisse: ⁊ vñ red
das habere cognouim⁹ increpamus
obsecram⁹ ⁊ detestemur quosdā clā
quosdā palā sicut diuersitas psonaz
diuersam

diuersam videt posse accipere medici
nam. q̄ statim etiā q̄ teneat restituē
satis habet. extra de symo. Matheus
vbi dicit quidam. Multū tibi cōsulis
si administrationē celeriter ac sponte
dimittas glo. celeriter i. incōtinēti: q̄a
quāto ampli⁹ p̄cedat rem tāto ḡui⁹
peccat: sicut fur q̄ semp est in mora.
Inde extra de symo. cum in ecclesie
corpore: dicit q̄ tāto grauiora sūt cri
mina: quāto diuti⁹ ifelicē animā de
tinēt alligatā i oib⁹ supradictis. Cōcor
Alte. in lum. li. 2. ti. 40.

N Quero pone q̄ aliq̄s nō pōt restituē
sine grādi dispēdio bonoz suoz for
te q̄a nō inuenit q̄ velit bōa sua emere
v̄l q̄a ille cui restitutio fiēda est nimis
distat ⁊ nō pōt ire ad euz sine grādi
dāno: nec habet qui velit pecūiaz ad
eū deferre. Rñdet idem Alex. i pmo
casu dīcū potest tali q̄ petat licētiā de
ferēdi: ⁊ obtineat vt satisfaciāt illi cui
debet rōe interesse ⁊ dāni qd̄ icurrere
pōt ex dilātōne data: aut tācū donet
ei ex reb⁹ suis: quātū res vel pecūia
ablata valet. In secūdo autē casu qñ
ille cui faciēda est restō est absens oici
potest q̄ si modicū ē illud qd̄ restitui
debet nec mitti potest illud modicū
sine magno dāno illi q̄ dēt restituē
⁊ modico emolumētō alteri: potest
restituēs sibi formare p̄sciētiā q̄ non
placeret illi cui tenet q̄ sustineret ma
gnū dispēdiū vbi ipse haberet modī
cum emolumētū. Et ideo expectare
potest donec inueniat nūtiū q̄ deferat
restōem: vel q̄ ille veniat ad ptes p
pinquas. Interim autem pōt depōi
depositū illud qd̄ debet restitui apud
locū religiosū. si tñ oporteat raptorē

vel furem pati aliquas expēsas: non
ppter hoc debet differre restitutōem
vñ extra de rapto. c. i. Dicit de illis
qui de loco ad locū eūtes rapinas fa
ciūt q̄ excōicādi sūt a p̄latis illi⁹ loci:
vbi rapinam fecerūt ⁊ significāda est
eoz excōicatio epō p̄prio qui ipsos nō
recipiat ateq̄ illuc redeāt vbi rapinā
fecerūt: ⁊ oia plene emēdēt. Cōcord.
Alte. i lum. vbi. s.

Quero pone q̄ ille q̄ debet restituē
est multū indigēs: ⁊ quasi i extrema ne
cessitate. Rñdet idem Alex. quia aut
ille cui tenet restituē equalit̄ indiget
sicut ⁊ ille qui debet restituere: aut nō
multū indiget. In pmo casu videt q̄
statim debet restituē q̄a null⁹ d̄z facē
p̄fectū suū de re aliena cū dāno illius
cui⁹ est ipso inuito. In secūdo autem
casu si ille qui debet restituē tācū indi
get q̄ si sciret ille q̄ debet recipe indi
gētā ei⁹ ⁊ necessitatē nō deberet fm
rōnem rectā et caritatē fraternāz sibi
claudere viscera pietatis: sed eadēz ca
ritate sibi s̄buenire vel remittē i toto
v̄l in pte. Et i tali casu potest differri
restitutio ita tñ q̄ parat⁹ sit ⁊ p̄opt⁹
restituē quādo mutabit̄ eius cōditio
Ihec autem dilatio fiat de p̄sēu iudi
cis eccl̄astici. Si autem ille q̄ restituē
debet nō tantū indiget q̄ si ille q̄ d̄z
recipe sciret indigētā ⁊ necessitatem
eius nō teneret ex fraterna dilectiōe
dare sibi dilātōez pro toto vel p pte
tenet statim restituē Cōcor. Alte. vbi
.s. Ric. vñ in. 4. di. 15. ar. vltimo. q. 5
dicit q̄ si ille qui dānū intulit habet
aliquid vltra necessitatē sustentatōnis
nature: q̄uis sit sibi necessariū ad vi
dum fm decētā sue p̄sone restituere

tenet. **N**ō eim licitū est de aliēo viue
cū seculari honore. Si aut nō hēt nisi
necessaria ad sustentationē nature: tūc
distinguedū est: q̄a aut ille q̄ dānum
passus est nō indiget ad sustentationē
nature eo q̄ est ablatū: et tūc ille qui
abstulit restituere nō tenet: q̄a ex iur
nature licitū est vnicuiq̄ vsus possessi
onis necessarie ad sustentatōez nature
Extrema. n. necessitas oia facit cōia.
ff. ad. l. rodia d iactu. li. z. i. tex. 7 glo.
Aut indiget ad sustentationē nature
eo q̄ ablatū est. Et tūc distinguo q̄a
vt prius indiget illa re ad sustentationē
sue nature q̄ fuit necessaria ad susten
tationē nature illi? qui abstulit. Aut
eodem tēpore vterq̄ factū est idigēs
illa re ad sustentationē sue nāe: aut ille
q̄ abstulit prius factū est indigēs illa
re ad sustentationē nature sue q̄ ille a
quo ablata est. **P**rimo 7 secūdo pōt
dici sine p̄iudicio q̄ ille q̄ abstulit rez
illaz tenet restituē illi a quo abstulit:
q̄a nūq̄ facta fuit res illi? q̄ eā abstu
lit: sed sēp remāsit isti? de iure. postq̄
enim sum in statu in quo res mea ē
mibi necessaria ad sustentationē nāe
nō potest fieri alteri? me cōtradicēte
Si tertio modo: tūc ille q̄ abstulit nō
tenet restituere q̄a ab illo tēpore quo
facta est necessaria ad sustentatiōz nāe
cū tūc illi a quo ablata est nō esset ne
cessaria acq̄sitū fuit ius in illa re illi q̄
abstulit: 7 ideo q̄quis dānū passus po
stea venit ad statū i quo res que fuit
sibi ablata esset sibi necessaria ad sustē
tationē nature: nō p̄ hoc hēt min?
ius in illa re q̄ ille q̄ abstulit: nisi ille q̄
eam abstulit deuenisset ad statum in
quo apli? nō essz sibi necessaria ad su

sustentationē nature.

Altz iustificat v̄sario q̄ debet restituē 4
in piculo mortis existēti cōdere testm̄
sup restōne male ablatoz. **R**ndz idē
Aler. q̄ nō: cui? rō est: q̄a testamētū ē
volūtatis nostre iuxta l̄niaz de eo qd
post mortem suaz fieri voluit. Testāl
enim vult hoc fieri post mortem vbi
nō est loc? penitētie sine qua nō absol
uit v̄sarius: 7 oportet q̄ in vita velit
hoc restituī: al̄s nō remittit peccatuz
Moretea iusticia dei req̄rit vt ille sa
tisfaciat q̄ peccauit: 7 ideo sicut v̄sari?
peccauit ita ipse idem tenet satisfacē.
Nō aut hoc facit sed relinqt in testa
mēto q̄ per aliū fiat. Si q̄ vult satis
facere ita q̄ ei remittat peccatū: si hz
pecuniā vnde possit restitutio fieri p?
exponat eam p̄ fidelē nūtiū suū restōi
atēq̄ moriat: 7 faciat proclamari q̄
omnes veniāt recepturi plenā satisfā
ctionē a q̄bus habita est v̄sa. Seruet
autem in absolutōe taliū qd dicit exē
de v̄sis. c. q̄q̄. vbi dicit q̄ v̄sarijs se
pultura deneget: donec plene satisfā
ctum fuerit illis qd faciēda est satisfā
ctio: si p̄esto sint ipsi aut aliq̄ q̄ possūt
acq̄rere vel eis absētib? loci ordiario
aut eius vicem gerēti: siue rectori pro
chie in qua testator habitat. extra de
v̄sis. c. q̄q̄. li. 5. **C**oncor. **A**ltē. in sū.
li. z. ti. ii. **Q**uero que sit forma testa
mēti v̄sarij. **A**ltē. vbi. 5.

Quid si is q̄ v̄sas exercuit vl extorsit 5
ad inopiā deuenierit. **R**ndet **A**ltē. in
sum. li. z. t. 4. q̄ l3 v̄sari? itelligat sēp
esse in mora. vt. **E**. de furtis. l. s̄btrahe
tamen si paup̄tas eum excuset 7 bōis
cedat est excusat? 7 absolued?. tūc tūc
satisfacere si ad pinguiorez fortunam
deuenierit

4
deuenerit. i. habita rōne ne egeat sup
quo p̄stabit idoneā cautionē. ex. c. c.
cum tu. §. penul. 7 de solu. c. iordan.
Et potest cedē aīe litē in p̄sētia: vel
etiā in absentia p̄ nūtiū vel eplām. ff.
de cessi. bono. l. penul. 7 si. 7 hoc hūz
est in iudicio cōtētiolo.

6 **S**ed nūqd idē est in foro p̄iāli. gof.
dicit q̄ nō imo dices ei q̄ totū resti-
tuat: q̄a nō remittit peccatū nisi resti-
tuat ablatū. extra. e. c. cū tu. i. 4. q. 6
si res. Ablatū dico siue p̄ furtū: siue p̄
rapinā: siue p̄ v̄sam. i. 4. q. 5. si qd iue-
nisti. Et hoc videt velle Ber. in. c. cū
tu. in glo. Sed in contrariū arguens
ihosti. dicit q̄ amittit p̄uilegiū ex iu-
sta cā sibi datū. Inā si tempore famis
l3 alienū sine peccato accipere multo
forti⁹ retinere. ibec ihosti. Aliq̄ autez
volūt q̄ si nō potest talis satisfacere
petere tñt dilationē vel remissionem
sibi fieri cā elie ab illis q̄bus tñt resti-
tuere. Et sic erit in statu salutis aliter
nō. i. 4. q. 6. si res. Sed hoc nimis du-
rum videt. Inde credo q̄ ad salutē
ei sufficiat q̄ si ad pinguiorē fortunā
venerit restituē firmū i corde p̄pōat.

7 **Q**uid si q̄s det v̄sario modūz bladi
p̄ v̄sa qui modo valet. io. solidos. et
post anū idē modūz valet. 20. solidos
nūqd v̄sarius tenet restituē modūz
bladi illi q̄ dedit i valorez in quo nūc
est: v̄l in quo fuit quādo dedit. Rndz
Alte. i. sū. l. 3. ti. 4. q̄ hoc erit i optōe
recipiētis: quia cū v̄sari⁹ v̄sqz mō nō
restituūt 7 mora reddēdi p̄iudicare
debeat sibi restitutio fm̄ optionez re-
cipiētis fieri debet.

8 **S**ura duodecimo. f. q̄tum
ad locū vbi o3 fici restitutio

Quero vbi debeat fieri restitutō male
ablatoz. Rndz ihost. in ti. de peni. §.
q̄bus. v. sed que forma seruanda est:
q̄ si sunt male ablata incerta debent
erogari in pias causas et maxime in
alimoniā paupz 7 redēptionē capti-
uoz. ar. de pig. c. i. io. q. 2. hoc ius. Et
p̄apue in villa: v̄l si villa nescit i dyo-
cesi: vbi talia sunt cōmissa. Cōcordat
Donal. in sum. in tractatu restōnuz
dicens q̄ quādo ignorat spoliati di-
stribuat paupibus vel in pias causas
Et hoc in villa vbi facta est spoliatio
si cōmode fieri potest: al3 si multum
remota sit: vel ex alia iusta cā sufficit
q̄ hoc alibi fiat. Similr si villa nescit
saltez fiat in illa dyocesi vbi rapia fa-
cta ē. Cōcor. Alex. de alexā. vt. s. v̄sa.

Sura tertio decio quātum
ad ordinē restituēdi 7 modū
Atz restō v̄sarium debeat
fieri publice vel puate. Rndz Alex. d.
alexā. in suo t̄datu de v̄bis: q̄ v̄sario
notorio de necessitate salutis op⁹ est
facere restōnem publice p̄pter ifamiā
7 scādālū qd est ide: vt sicut peccauit
in scādālū p̄rimoz 7 malū exēplum
ita satisfaciāt publice: al3 nō deberēt
sibi dari sacramēta ecclesie 7 ecclesia-
stica sepultura.

2 **A**tz p̄ sit ficienda restō male ablatoz
q̄ solutio debitorz v̄l legatoz. Rndz
idem Alex. q̄ p̄us restituēda sūt male
ablata q̄ solueda legata: cui⁹ rō ē: q̄a
donatio legatoz est ex deuotōe lega-
toris: 7 ideo superogatiōis fuit in eo
reddere aut male ablata est fm̄ neces-
sitate iusticie: p̄us autem illa sunt red-
denda: que sunt h3 necessitate iusticie

q̄ illa dāda que sunt superogationis
Cōcor. Alstē. in sū. li. 3. ti. 4.

3 **Q**uāz p̄us restituēda. sūt male ablata
q̄ debita soluēda. Rñdet idem Alex.
q̄ male ablata: 7 est rō quia eoz solō
tollit iniuriā factam deo 7 p̄ximo: 7
maxime in furto 7 rapina. In solōe
autem debitorz nō tollit iniuriā: sed
saluat iusticiā. Et ideo videt hoc p̄
faciēdū illo. Et si fiat cōtrariū i p̄lib?
videt hoc esse: q̄a debita sunt clara 7
manifesta: restituētes aut nō sic: s̄ i q̄
rende sūt. Ceteris aut parib? claz p̄
cedit incertū. Debita sūt determinata
puta q̄a debeo tibi. io. Inō sic autem
que debēt restitui. Concordat Alsten
in sum. vbi. s̄.

4 **Q**uāz siēda est p̄us restō vni q̄ alteri
Rñdet idem Alex. q̄ sic in calu: puta
qn restō vni? est determinata 7 clara:
alteri? autē nō. Et sic videt q̄ ceteris
parib? p̄ius sit faciēda isti q̄ illi. Itē
si restō āboz sit eque clara: tñ vn? est
paup? 7 alter diues videtur q̄ cete ris
parib? q̄ p̄us possit fieri paupi q̄ di
uiti: tñ q̄a magis idiget: tñ q̄a cū ma
iori iniuriā tñ res paupis q̄ diuitis
Itē si vltz est equalis cōditōis i pau
ptate 7 in diuitijs: tñ vni facta ē p̄i?
iuriā q̄ alteri: videt q̄ illi p̄ siēda ē
restō cui p̄us facta est iniuriā. Cōcor.
Alstē. in sum. vbi. s̄.

5 **Q**uid si hereditas nō sufficiat ad sa
tisfaciēdum omnib?: nūqd satisfaciēt
p̄mo veniētib? Rñdet Alstē. vbi. s̄. h̄z
Buil. in. c. q̄q̄. extra. e. li. 6. q̄ n̄: imo
satisfaciāt eis 7 alijs p̄ rata. extra de
testa. c. relati. 7. ff. de pac. l. si p̄les. Jo
an. dicit q̄ satis videt in hoc cāu tps
p̄siderādū: vt q̄ p̄mo soluit qd suū est

integre recipiat: 7 sic de singlis. de re
glis. in. c. q̄ p̄or. S̄z p̄mū vidū maḡ
placz mihi Alstēsi.

U Sura decimoq̄rto. s̄. quātū
ad penā v̄sarioz. Quero d̄
pena v̄sarioz. Rñdet Alex.
de alerā. q̄ p̄ma pena vsurarioz est
q̄a cōpellūt ad restōnem a iure 7 a iu
dice. A iure q̄dez q̄a manifesti v̄sarij
triplici pena cōhibēt de qua extra d̄
vsuris. c. quia in omnib?. videt. Idia
est quia nō recipiūt ad cōmunionez
altaris. Secūda q̄a si in hoc peccato
decesserint debent carere ecclesiastica
sepultura. Tertia q̄a eoz oblationes
accipi non debēt: 7 q̄ recipit reddere
teneat. Cui aut debeāt restitui recitat
glo. ibidē dual opi. Quidā. n. dixerūt
q̄ tenēt restituere ipsi ep̄o loci. Alii
meli? q̄ ille q̄ dedit 7 ipse postmodū
restituāt illi a quo accepit ar. extra de
vsuris. c. cū tu manifestos. 7 de homi
. c. sicut dignū. Sic ḡ v̄sarij sūt excōi
cati ipso iure quo ad hec tria. Contu
maces autē 7 qui iuri non obediunt
potest iudex cōpellere ad restituendū
vsuras si necesse fuerit p̄ maiore excōi
cationē. extra de vsis. c. qm̄. nō soluz
Itēz ext de vsuris. c. preterea. mādāt
interdictis vsuraz p̄cipiēday q̄ si cle
rici hoc trēpserit ab officio et b̄nficio
suspēdi debēt. Si autem layci possūt
vsq̄ ad dignā satisfactionē vinclo ex
cōicatiois attingi p̄us inflita illis p̄ea
illi? cōstōnis: q̄a fere in omnib?. Cō
pellūt etiaz alio modo: q̄a si vsurari?
repetit ab illo vsuras repellit p̄ exce
ptiōz: donec ipse restituat vsuras q̄s
ab illo accepit. extra de vsuris. c. quia
frustra

frustra. In foro autē pñali cōpellendi sunt vñari: q̄a absolui nō possūt: nec debēt nisi restituāt: aut dilatoz petāt ab illis q̄bus tenēt: aut si paup̄es: siue ipotētes sint pponāt ⁊ pmittāt suo cōfessori restituere si venerint ad pñguiorē fortunā. vnde Aug⁹. Non remittit peccatū ⁊ cetera.

2 Quid si certum est ⁊ notoriū aliquez fenebrē pecuniā exigisse ⁊ stat q̄ debitoz q̄ soluerūt nō remittūt: si repetere nō audēt p̄p̄ potētiā cratoz. Rñdet Hoff. q̄ aliquo denūtiāte vñ etiaz nullo ecclesia ex officio suo pcedet ⁊ ad restōnē cōpellet. ext de vñis. c. cū in dyocesi.

In ⁊ quō liceat accipe ad vñā. c. 15. Sura decimoq̄nto. l. q̄tum ad recipiētē An licitū sit recipere ad vñam. Rñdet Ric. i. 4. di. 15. ar. 5. q. 5. q̄ sic in casu necessitatis nec peccat. ar. ad hoc. 12. q. i. q̄d culpā. Nec intelligo hic de extrema necessitate: sed qñ homo notabilr dānificaret vel notabilē penuriā patē si nō accipiat ad vñam. Jtez Donal. in sum. dicit q̄ liz sit peccatū p̄f necessitatē recipere ad vñam: tamē in necessitate licitū ē. Sed p̄ quāta necessitate licitū sit: ⁊ p̄ quāta nō: hoc non determinat ars vel sciētiā: sed vñdio caritatis que de omnib⁹ docet: ⁊ est certior omni arte. Idem dicit Bon. i. 3. di. 28. in expositōe illi⁹ p̄cepti. nō furtū facies. dices q̄ si q̄s dat vel soluit vltras p̄ter necessitatem nō est immunis a culpa: cuz hō ex necessitate soluit nō peccat: q̄a licitū est vñcuq̄ redimere iuril sui: al̄s veratōz An sic ille qui dat vestes suas latroni atēq̄

pmittat se interfici nō dicit currē: siue p̄cipare cū latrone: sic q̄ soluit vñaz in necessitate nō dicit currere cū fure. Quātam autē necessitatē quis debeat expectare: hoc nō est intētōis ⁊ rōnis determinate p̄ eo q̄ fm diuersas cōditōes psonaz diuerse necessitates debēt pensari. Idem Alex. de alef. in. 4. in tractatu restōnū: dicens q̄ peccat mortaliter qui accipit pecuniam ad vñam: cuz det occasionē peccati mortalis vñario nisi in necessitate. Tunc eim nō dat occasionē peccadi: s̄ redimut ius suū. Alurari⁹. n. tenet gratil modare pecuniā suā indigēti. Luce 6. Mutuū date nihil ide spātes. amē.

Incipiūt excoicātōes maiores. Excoicatio p̄mo cont̄ ecclesiasticas personas.

Quero q̄ sint casus maioris excoicatio nis contra psonas ecclesiasticas. Rñdeo p̄mo dē monarchā totū ecclesie. i. papā Quicūq̄ gerit se p̄ papā nō electus a duab⁹ p̄tib⁹ cardinaliū cū omnib⁹ sibi p̄fetiētib⁹. extra de elec. c. luez scōz Ric. in. 4. vide. j. excoicatio. 2. §. i.

E Discop⁹ grec⁹ nō obediēs epō latino per quē fuit deputatus. extra de off. or. c. qm̄. secūdu Alsten. in sum. li. 7. ti. 2. Notādū q̄ in dicto. c. qm̄. dicit q̄ si i vna ciuitate sint plures populi diuersaz linguaz q̄ ep̄s potest constituer vnū pontificē catholicū sibi vicarium

q̄ eis h̄z ritū eoz diana celeb̄z officia
7 eccl̄astica m̄stret sacramēta iſtrūē-
do eos & bo pariter 7 exēplo: q̄ p oia
debet obedire p̄tifici eū ſtituēt ſuū
vicariū: aſ incidit in excōicatōez. glo
exēplificat in grecis 7 latinis q̄ ſb vna
fide h̄nt diuerſos rit⁹: nō tamē ſi ſint
fidei cōtrarij ritus. *Alide. j. excōicatō
z. ſ. z.*

W Decani archidiaconi prepoſiti cāto-
res plebani 7 alij q̄cūq; clerici p̄ſoat⁹
ideſt dignitatē eccl̄aſtica h̄ntes: aut
etiam q̄cūq; p̄byteri audiūt leges v̄l
phyſica niſi. j. duos mēſes deſtiterint
ext ne de. vel mo. c. ſup ſpectu. h̄z *IRic
vide. j. excōicatō. z. ſ. z.*

4 Clerici q̄ manifestis v̄ſarijs alienige-
nis ad ſenus exercēdū domū locant
vel alio titulo cōcedūt. extra de v̄ſu. c.
v̄ſuraz voraginē. li. 6. Maiores vero
prelati q̄ eos cōducūt vel habitare p-
mittūt in terris ſuis v̄l domos locāt
ſūt ſuſpēſi. Si h̄o collegiū vel vniuer-
ſitas clericoz incurrūt interdictum ſi
talem ſniam p mēſem ſuſtinuerint.
Si h̄o ſūt layci debēt p eccl̄aſticaz
cēſurā cōpelli: nō autē intelligas hāc
cōſtitutionē ḡnāliter de vniuerſitate
vel collegio laycoz q̄ ſint interdicti
7 q̄ ſi ſint ſinglares p̄ſone laycoz q̄
ſint excōicati p̄p̄ piculū interdicti h̄z
*Jo. an. aſ tota italia eſſet interdicta:
h̄z IRic. in. 4. di. 18. ar. ii. q. 5. ḡnāliter
intelligit de vtraq; vniuerſitate. ſ. taz
laycoz q̄ clericoz. vide. j. excōicatō
z. ſ.*

5 Clerici 7 q̄cūq; alij q̄ in cimiterijs ſe-
peliūt corpora deſūdoz tēpore inter-
dicti in caſib⁹ nō cōceſſis a iure: vel q̄
excōicatos publice aut nomiatim in-

ſediſos vel v̄ſarios manifeſtos ſciēt
ſepeliūt a qua excōicatōe nō debent
abſolui: niſi p̄ ad arbitriū opocelani
ſatiſſecerint eis q̄bus promiſſa fuerit
iniuria irrogata: nō obſtāte aliquo p̄
uilegio. ext de ſepul. c. eos. in de. vide
j. excōicatō. z. ſ. 5.

6 Clerici 7 religioſi 7 moniales i ſacris
ſcienter cōtrahētes matrimoniū ſunt
ipſo faſto excōicati: vt in. c. eoſ. de cō-
ſan. 7 affini. in de. tamē in clerico in
ſacris 7 religioſo 7 monacha cōtrahē-
tibus nō poteſt cadere ignorātia ſm
glo. ſi intelligit in alijs caſibus. vide
j. excōicatō. z. ſ. 6.

7 Clericus habens officiū vicecomitis
vel prepoſiti ſecularis: ſi admonit⁹ le-
gitime non reſpuerit. extra ne de. vel
mo. c. clericis. in ter. 7 i glo. 7 ſecūdū
*Aſten. li. 7. ti. z. h̄. 7. z. Alide infra ex
cōicatō. z. ſ. 7.*

8 Clerici ſeculares 7 religioſi q̄ iducunt
ad vouēdū v̄l iurandū vel p̄mittēdū
vt ſepulturas apud eccl̄eſias ſuas eli-
gāt vel electā nō mutēt. vt in de. c. cu-
piētes. de penis. vide. j. de ipugnato-
rib⁹ ſepulture. h̄. z. *Alide infra excōi-
catō. z. ſ. zi.*

9 Clerici qui hereticos credētes recepto-
res deſenſores vel fautores eoz ſciēt
traderēt eccl̄aſtice ſepulture. extra de
here. c. q̄cūq; li. 6. vide. j. excōicatō. z.
ſ. 22. 7. 28. vide. j. ſ. 7. h̄. 4.

10 Sacerdotes abſoluētēs ab excōicatōi-
bus p̄ p̄ceſſuz Eugenij quarti p̄mul-
gatis q̄ cōtinet. io. excōicatōes. *Idio
excōicat omnes hereticos quocūq;
nomine cenſeāt. Secūdo illos here-
ticos qui viodēſite vocāt: et omnes
eis adherētes fautores ſeu receptores*

vel

vel defensores eoz. Item oēs q̄ dant
 eis arma equos plūbū lignamina sal
 oleūz vinūz ⁊ oīa victualia: et omnia
 quecūq; ad vsū hominū p̄tinētia: aut
 alia quecūq; p̄sidia publice vel occul-
 te p̄ se vel p̄ aliūz. Tercio falsarios bul-
 laz apostolicaz vel supplicationum.
 Quarto illos q̄ equos arma ferrum
 lignamina ⁊ alia p̄bīta deferūt sa-
 racenis. Quinto ipediētes ne vidua
 lia deferāt ad curiā romanā. Sexto
 inuadētes euntes ⁊ redeūtes ad sedēz
 apostolicā. Septimo oēs illos qui in
 terris suis noua pedagia imponunt.
 Octauo oēs qui offendunt in p̄sona
 aut bonis eos qui h̄nt aliquā cām in
 curia vel eoz p̄curatores. Nonno oēs
 ledētes romipetas eūtes vel redeūtes
 gratia deuotōis Romā. Decio oēs
 inuadētes hostiliter terras ecclesie vī-
 detinētes p̄ se vel p̄ aliū. Et in fine
 dicit. De q̄b⁹ sentētijs null⁹ per aliū
 q̄ p̄ romanū p̄tēficem: nisi dūtaxat
 mortis articulo cōstitut⁹ possit absolui
 nec etiā tunc nisi de stādo sādē ecclesie
 mādatis satisfactōe vel sufficiēti cau-
 tione p̄statis. Illos autē cuiuscūq; fue-
 rint p̄eminētie dignitatis ordinis cō-
 ditionis: aut stat⁹: ⁊ si pontificali aut
 alia quīs dignitate p̄ditos q̄ contra
 tenorē p̄ntiū talib⁹ absolutōis b̄nficiū
 ip̄edere de facto p̄sumpserint excoīca-
 tionis ⁊ anathematis s̄ntia inodam⁹
 eisq; p̄dicatōis lectiōis admistratōis
 sacramētōz: ⁊ audiēdi p̄fessiōes offi-
 cia interdicim⁹. Item dicit q̄ nullus
 potest ignorātiā p̄tēdere: vel excusa-
 tionē allegare: cū nō sit r̄simile quo
 ad ip̄os remanē icognitū vī occultū
 qd̄ tā patenē oib⁹ publicaf.

Clerici q̄ p̄curāt vsurpare custodiaz
 vacatiū ecclesiāz in quib⁹ sūt instituti
 vt. j. s. 4. v. 5.

Cōtra religiosos

Primo religiosi q̄ exeūt clau-
 strū suū ad audiēdū physicā
 vel leges: nisi. j. duos mēses
 redierit. ne de. vī. mo. c. nō magnope
 ⁊. c. sup̄ specula. Item religiosi religiōis
 approbate tacite vel exp̄sse p̄fessi: qui
 vadunt ad queuis studia sine licētia
 sui p̄lati data cūz p̄silio maioris p̄tis
 cūctus in. c. vt p̄culosa. extra ne de.
 vel mo. li. 6. vide. j. exco. 2. s. 8.

Item religiosi p̄fessi qui temē vbiq; q̄
 habitū sue religiōis dimiserint i scho-
 lis vel alibi. d. c. vt p̄culosa. Item do-
 ctōres qui eos docēt. vide infra excoī-
 catio. 2. s. 9.

Religiosi religionū mēdicatiū aboli-
 taz deinceps aliquem ad suū ordinē
 recipientes: vel locum seu domū de
 nouo acq̄retes vel loca ceteraq; bōa
 acq̄sita absq; licentia pape alienātes
 i. c. religionū diuersitates. de reli. do.
 li. 6. h̄z Ric. in. 4. ⁊ Astē. in sum. li. 6.
 ti. 2. v. 52. ab hoc at̄ statuto excipiūf
 in. d. c. religionū quatuor ordines p̄di-
 catōz minoz carmelitaz et heremi-
 taz. vide. j. exco. 2. s. 10.

Religiosi mēdicatēf religionū appro-
 batay qui domos ad habitādū: vel
 loca de nouo reciperēt sine licētia se-
 dis apostolice: vel recepta mutarent:
 seu alienarent in de. c. cupientes. de
 penis. vide. j. exco. 2. s. 11.

Religiosi qui dicunt aliqua vba i p̄-
 dicatōe: vel alibi vt retrahāt audiētes
 a solōne decimarū in. d. c. cupiētes.
 vide exco. 2. s. 12.

6 **R**eligiosi q̄ cōfiteb̄ sibi nō faciūt cō
sciētiam de decimis soluēdis: et predi
catores qui nō p̄dicant: cū fuerint re
quisiti sunt suspēsi a p̄dictis officijs:
donec si cōmode possūt eis cōsciētiaz
faciant. Et si interiz p̄dicant sunt ex
cōicati dicto. c. cupiētes. et spālī tenēt
p̄dicare in p̄ma dñica q̄dragēsimē: et
quarta et vltima: et in festo ascēsiōis
dñi et pēterosten: et natiuitatis dñi: et
beati Jo. baptiste: et assūptōis: et nati
uitatis beate Marie: cum fuerint req̄
siti. vide. j. exco. 2. §. 12.

7 **R**eligiosi qui decimas eccl̄is debitas
sibi approp̄iat et vsurpāt: siue qui nō
pmittūt solui eccl̄is decimas de aiali
b^o familiay et pastoz suoz v^o alioz
imiscētū ipsa animalia gregib^o eoz
vel de aialib^o que in fraudib^o eccl̄iaz
emunt et empta tradūt vēditoribus:
vel alijs tenenda: seu q̄ nō pmittunt
vel phibent solui decimas eccl̄is d̄
terris quas tradūt alijs colēdas: nisi
req̄siti destiterint infra mēsem: aut si
de his que vsurpauerūt cōtra p̄missa
nō satisfecerint dānificatis eccl̄is. j.
duos menses: sunt suspēsi ab admini
stratōib^o et bñficijs suis: q̄ si non hñt
administratōē et bñficia ipso facto
excōicationē incurrūt i. de. Religiosi
de decimis. c. reli. vide exco. 2. §. 14.

8 **I**tem inuētores nouay religionū vel
capiētes habitū ipsay sine spālī licētia
sedis apostolice in extrauagati. Jo. 21
que incipit sancta romana ecclesia.
vide. j. exco. 2. §. 16.

9 **R**eligiosi tam exempti q̄ nō exēpti:
qui viderint vel scūerint cathedralē
vel matricem. i. baptisimalē loci eccl̄ia
seruare iterdictū q̄d cūq̄ positū aucto

ritate sedis apostolice v^o ordinarioz
debent et ipsi seruare: alioq̄n si fuātes
incurrūt excōicationē ipso facto. Idē
etiaz i iterdicto et cessatōib^o a diuinis
p̄statuta p̄uincialū cōcilioz v^o ipoz
auctoritate factis. Idem in gñalibus
cessatōibus a diuinis ciuitatū terray
vel alioz locoz quos aliqui ex cōue
tutine vel alr canonica collegia: vel
cūctus seculariū eccl̄iarū aut regu
lariū sibi vēdicāt: et quādo vt p̄mittit
cathedralis vel matrix eccl̄ia obser
uat eas non obstātib^o q̄buscūq̄ appel
lationib^o ad sedem apostolicā et alijs
obiectōib^o q̄buscūq̄ i. de. i. de se. exco.
vide. j. exco. 2. §. 15.

10 **F**ratres mīoies qui tēpore interdicti
recipiunt ad dīna fratres vel sorores
de tertio ordie: q̄ tñētes vocāt. ex
de sen. exco. c. cum ex eo. in de. et est
papalis: sed dat licētia ordinarijs vel
ēpis vt satisfactōe p̄missa eos aucto
ritate apostolica absoluat. vide infra
exco. 2. §. 16.

11 **M**onachi et canonici reglāres admi
nistratōē aliquam nō hñtes ad cu
rias p̄ncipū sine spālī licētia suoz p̄
latoz ire nō debēt: et si vt suis p̄latis
aut monasterio dānū aliq̄d inferant
ad dīdas curias se transferant sunt
excōicati: t. in de. ne in agro. de statu
mo. vide. j. exco. 2. §. 17.

12 **M**onachi iſra septa monasteriorum
suoz tenētes arma sine licētia suoz
abbatū. d. c. ne in agro. vide. j. exco.
2. §. 18.

13 **M**ulieres que begine vocant: et reli
giosi qui eas fouent in illo statu begi
ne erant que assumētes certum ha
bitum nulli p̄mittētes obedientiam

rec

nec renūtiātes p̄p̄is nec reglā hā-
bentes q̄busdāz religioſis adhibebāt
7 disputabāt de fide catholica de tri-
nitate de sacramētis 7 multis h̄ſes
habebant in. c. i. de reli. do. tamen vt
dicit glo. nō loq̄r de illis de tertio or-
dine beati iſrāciſci: cū habeāt reglāz
approbatā a Nicolao papa. z.

14 **R**eligioſi q̄cūq̄ q̄ abſq̄ licentia p̄p̄ij
ſacerdotis ſolēnizārēt matrimonia. i
ſolēniter b̄ndicerent: aut miniſtrarēt
ſacramēta eucharistiē: v̄l extreme vn-
ctiōis vt in de. reli. de p̄uile. vide iſra-
exco. 2. §. 10.

15 **R**eligioſi q̄ excoīcatis a canone ab-
ſoluūt p̄terq̄ a calib⁹ a iure expreſſis:
vel p̄ p̄uilegia a ſede apoſtolica eiſdē
cōceſſis: vel q̄ abſoluūt a ſentētijs per
ſtatuta p̄uincialia: aut ſynodalia p̄-
mulgatis: vel q̄ abſoluerēt a pena et
culpa: vt. d. c. religioſi. Itēz q̄ abſolue-
rent a p̄ceſſu Eugenij q̄rti. de quo
dictum eſt. §. de clericis ſecularibus.
vide exco. 2. §. 20.

16 **R**eligioſi inducētes aliquē ad vouē-
dūz iurādū vel p̄mittēdū de eligēdo
apud eos ſepulturā vel iam electam
v̄lteri⁹ nō mutēt in de. cupientes. de
penis. vide. j. exco. 2. §. 21.

17 **R**eligioſi q̄ tempore interdicti ſepeli-
rent corpora in cimiterijs: aut ſepeli-
rent publice excoīcatis v̄ſarios ma-
niſeſtos: aut nominatiz inēdictos: vt
dictū eſt. §. de clericis ſecularib⁹. vide. j.
exco. 2. §. 25.

18 **R**eligioſi cōtrahētes matrimoniū vt
dictū eſt. §. de clericis ſecularib⁹: 7 itel-
ligit̄ h̄z glo. de p̄ſeſſis p̄ſeſſiōe tacita
vel exp̄ſa in vna de regulis approba-
tis. extra de conſan. 7 affini. c. eos. v̄l

de voto. c. i. li. 6. Vide. j. excoīcatio
2. §. 6.

Religioſi qui tradūt hereticos ecclē-
ſiaſtice ſepulture: vt dictū eſt. §. de cle-
ricis ſecularib⁹.

Religioſi medicātes p̄ſeſſi q̄ trāſeūt
ad aliquem ordinē monachalē exce-
pto cartuliēſi 7 recipiētes tales ſcient̄
ſunt excoīcati: 7 nō poſſūt abſolui cū
ſedem apoſtolicā excepto in articulo
mortis. Similiter incurrūt ſi t̄ſeunt
ad ordinē canonicorū regulariūz per
cōſtitutiōnē Martini q̄nti conſtātie
ſactam.

Religioſi qui pcurarēt vſurpari per
aliquē patronatū custodiā ſeu titulū
aduocatōis vel deſenſiōis alie⁹ vacā-
tis ecclēſie in q̄bus reſident: vel mōa-
ſterij: vel p̄ior locorū: vel bona ipſorū
locorū vacatū vel collectā que ſit rōe
legis vel impatoris ſeu tributū regi
debitū. extra de electōe. c. ḡnali. li. 6.
vide. j. §. 4. h. 5.

Abbas vol p̄ior etiam cā correctōniſ
monachū vel clericū h̄berari faciens
p̄ laycum eſt excoīcat⁹ tam p̄cipiēſ q̄
h̄berās: ſi alr ſit corrigibilis. extra de
ſen. exco. vniuerſitatis. 7 appellatiōe
layci cōphēdit cōuerſus ſm archi. et
anto. de butrio. in. d. c. vniuerſitatis
45. di. in p̄n.

Cōtra ipugnatores fidei. §. 3.

Alicūq̄ incidit in herēſiſ iā
dānata vel nouā adinuenit
24. q. i. c. i. 7. 2. 7. 3. Item q̄
cūq̄ de ſacramētis ecclēſie: vel articu-
lis fidei. alr ſentit vel docet q̄ ſanda
romana ecclēſia predicat 7 obſeruat.
de hereticis. c. ad abolēdā. Itē q̄cūq̄
p̄ romanā ecclēſiā vel p̄ epos cum cō

filio clericorum: vel per ipsos clericos vacante sede cum consilio si oportuerit vicinorum episcoporum tanquam heretici sunt damnati et sunt excommunicati: ut notat dicto. c. ad abolendam. Et generaliter omnes heretici quocumque nomine censeantur de hereticis. c. excommunicam. Item omnes credentes receptores defensores et fautores eorum ut in. d. excommunicam. §. credentes. et c. noverit. de sen. exco. et est facta papalis per processum annuali curie et spirituali eugenii quarti. Item quicumque presumpserit predictos ecclesiastice sepulture tradere. vide. §. contra impugnatores sepulture: et exco. z. §. 22.

2 Quicumque rector secularis: vel quicumque officialis eius cognosceret de crimine heresis: cum ad seculares non pertineat: aut captos liberaret: vel episcoporum vel inquisitorum officium impediret. extra de here. c. ut inquisitionis. li. 6. vide exco. z. §. 23.

3 Inquisitores hereticorum qui odio gratia vel amore contra consuetudinem omiserint contra quempiam procedere: vel ipsam heresim alicui imponerent: quod impediatur officium suum. ut in. c. multorum. in fi. de here. in cle. vide exco. z. §. 24.

4 Inquisitores hereticorum qui preter officium inquisitionis quovis modo illicito extorquerent pecuniam: vel scienter bona ecclesiarum ob delicta clericorum etiam si si seculo ecclesie applicarent: nec possint absolui nisi in mortis articulo: donec illi quibus extorserint plene satisfacciant de pecunia nullis privilegiis pactis aut remissionibus super hoc valuturis. extra de here. c. nolentes. in cle. vide. §. exco. z. §. 25.

5 Qui per assassinos quosque christianum interfecerit iusserit vel mactaverit interfici etiam si mors non fuerit secuta vel assassi

nos defenderit vel occultaverit. extra de homi. c. per humani. li. 6. Assassini fuerunt quidam infideles qui ex quibusdam erroribus de facili nitebantur christianos occidere. h. Ric. in. 4. vide. exco. z. §. 26.

6 Omnes et singuli cuiuscumque status gradus 6
peminentie aut conditionis existant: etiam si pontificali regali: aut quis ecclesiastica vel mundana fulgeant dignitate qui predictis hereticis et violencistis arma equos plumbum lignamina sal oleum vinum victualia: et omnia quecumque ad usum hominum pertinet: aut quevis alia privilegia publice vel occulte ministrant: ac per se vel per subditos afferri faciunt: vel permittunt cum quibus ipsi violenciste christiani fideles et catholicos quolibet impugnare seu offendere possent: necnon omnes et singulos eorumque hereticorum et violencistarum adherentes fautores defensores et receptores cuiuscumque status nobilitatis excellentie vel conditionis existant: etiam si pontificali regali regali: aut quis ecclesiastica vel seculari sint predicti dignitate ac consentientes et prestantes eis de in premissis quocumque vel qualitercumque auxilium consilium vel favorem sunt excommunicati per processum Eugenii quarti.

7 Portantes ferrum arma lignamina necessaria ad impugnandum christianos. Item vendentes eis galeas vel naues et qui in piraticis saracenorum navibus gubernatione exercet aut machinis aut quibuslibet alijs impediunt consilium auxilium et favorem in dispendium terre sancte nec possint absolui nisi totum lucrum ex tam dampnato mercimonio fecerunt: et tantum de suo in subsidium terre sancte transferunt vel alia pena puniunt: si fuerint non solvendo extra de iudeis: ita quomodocumque. et c. ad liberandam

liberādā: et est papalis p processū curie
et specialiter Eugenij quarti: q̄ addit
equos: et alia p̄hibita quib⁹ xpianos
impugnant: et p extruagantē Nicolai
quarti que incipit. Olim q̄ statuit: et
inouauit q̄ nullus arma equos ferz
lignamina victualia: et alia quecunq̄
mercimonia i alexandriā: vñ alia loca
saracenoꝝ terre Egypti deferre: vel
mittere audeat: seu de suis portub⁹
vt eis deferat extrahere: vel extrahi
pmittere: aut eis consiliū auxiliū vel
fauorē prestare: alr sunt excoīcati ipso
facto: nec pnt absolui nisi tñ de bōis
pprijs in terre sancte sibi dñū ouertēdū
exoluerint q̄tū ad ptes p̄dictas detu
lerint vel miserint: aut deferri vel de
ipsoꝝ portub⁹ deferēdū eis extrahi p
miserint: et similiter statuit de terris
soldano sibiēdis. Que extruagās lz
fuerit reuocata p p̄hemij sexti: tamē
post sextū. j. añū papa Bonifaci⁹ ino
uauit in quadā extruagātī q̄ incipit
Cōtra illos. Post hec Clemēs q̄nt⁹
etiā inouauit: et pape absolutionē: p̄
q̄ in articlō mortis refuauit in extra
uagātī que incipit. Multa. vide exco.
z. f. z. 8.

8 **Q**uodati ad ordines p scismaticos vñ
accipiētes ab eis ecclesiasticas digni
tates vel bñficia. Itē alienatōes facte
ab eis vel mediātib⁹ laicis sūt inanes
et ad ecclesias sine onerē reuerti debēt
et cōtrafaciētes sunt excoīcati. extra d
scismaticas. c. i. et gñaliter oēs scisma
tici et spāliter sequētes dānatū scisma
Petri de luna: et successōꝝ eius et fau
toꝝ sūt excoīcati excoīcatōe papali p
processum annalem curie. Vide exco.
z. f. z. 7.

Contra impugnatores ecclie et
ministroz ei⁹. f. 4.

Qui dicit romanā ecclesiam
nō esse caput omniū eccliaz
nec ei tanq̄ capiti obediēdū
iq. di. c. nulli fas: et hñ glo. talis ē he
retic⁹ et excoīcat⁹ excoīcatione papali
per processum curie: vt. f. z. h. i.

Qui incēdit vel frangit ecclesiam vñ
locum religiosū: vel que in eis sūt ate
denūtiatōez ab epō post denūtiatōz
a solo papa. extra de sē. ex. c. rquesti.
et c. tua nos. Vide exco. z. f. z. 9.

Incendari aliaz rez q̄ eccliarū: si
excoīcēt vel denūtiēt excoīcati a solo
papa absoluit. d. c. tua nos. Vide. j.
exco. z. f. z. 9.

Omnes q̄ fecerint statuta cōtra liber
tatē ecclie et cōsuetudines: et qui iam
facta fecerint obseruari: et qui ea de li
bis nō abolerint. Item scriptozes
eoꝝ potestates cōsules et redtores et cō
siliarij locoꝝ: vbi huiusmodi statuta
edita fuerint. Item q̄ hñ ea iudicare
p̄sūperint vel in publicā formā rede
gerint publicata. extra d sen. ex. c. no
uerit. et c. grauē. vide exco. z. f. z. 10.

Quicūq̄ de nouo vsurpāt custodiaz
vacantiū eccliaz vel monasterioꝝ
vñ alioꝝ pioꝝ locoꝝ: puta hospitaliū
et occupant bōa ipsoꝝ et clerici et alie
psone eorūde locoꝝ qui fieri hoc p̄cu
rant. extra de elec. c. gñali. li. 6. vide
j. exco. z. f. z. 11.

Omnes mutilātes vulnerantes et in
terficiētes seu detinētē et capientes
seu depdantes romipetas et pegrinos
Romā cā deuotiōis et pegrinatōis
accedentes: et in ea morātes et recedē
tes ab ipsa: et in his dantes auxilium

consiliū ⁊ fauorē eorūq; bona cōfiscamus: vt in p̄cessu ānuali curie ⁊ spālī Eugenij quarti: in quo nedū statuit de romipetis spālīter: sed gñalīter ēt. Inde dicit. Item excoīcam⁹ ⁊ anathematizam⁹ oēs illos qui ad sedem apostolicā veniētes et recedentes ab eadem: necnō illos q; iurisdīctōz ordīnariā vel delegatam aliquā n̄ hñtes ī eadē curia manētes temeritate p̄pā capiunt spoliāt ⁊ detinēt: aut ex p̄posito deliberato abberare mutilare vel interficere p̄sumūt: et q; talia fieri faciūt seu mandant.

7 Quī falsificātes litteras dñi pape vī falsis litteris sciēter vtētib⁹. extra de falsis .c. ad falsariōz. ⁊. c. dura. ⁊ est papal p̄ p̄cessum curie ānualē: ⁊ spālī Eugenij quarti vbi dicit. Itē excoīcam⁹ ⁊ anathematizam⁹ oēs falsarios bullaz seu litteraz apostolicaz ⁊ supplīcationū gratiam seu iusticiā detinētū p̄ sūmū pōtīficē vel vicecācellariū seu gerentes vices aut officiū vicecācellarij sancte romane ecclesie de mādato eiusdē sūmi pōtīficis signataz: aut sū nomīe eiusdē sūmi pōtīficis: seu vicecācellarij: aut gerētis officiū p̄dictūz signātes supplicatōes easdē et nedūz falsificantes: sed apponētes manum ad corrigēdū etiā vnā litteram vel vnū pūctū ī litteris papalib⁹ exceptis his q;bus hoc cōmissū ē s; i; hosti. per sūmā latam ī curia. Inde. j. excoīratio. 2. §. 22.

8 Quī dapa ante coronationē pōt exercere suū officiū: ⁊ q; hac occasiōe ipugnarz litteras eius excoīcat⁹ ē p̄ extuagātez Bñdicti. ii. que incipit. q̄a nōnulli.

9 Insecutores cardinaliū ⁊ eorū p̄tici-

pes. extra de penis. c. feli. li. 6. vide. j. exco. 2. §. 23.

I Rectores terraz ⁊ eorū officiales: qui nō fecerint obseruari ea que statuit de īsecutores cardinaliū. vt. d. c. feli. vīd. j. exco. 2. §. 24.

I nsecutores epōz qui eos temē vel iniuriōse p̄cūsserint: aut ceperint: aut bānierint: vel hoc mādauerint fieri: aut factō ab illis rata hūerint vī socij fuerint faciētis: aut filiū ī his dede rint aut fauorem seu sciēter īsecutores defensauerint ī de. Si q; sua dēte. de penis. vide exco. 2. §. 25.

I Rectores locorū iponētes clerical aut ecclesijs exactōes aliquas vel gñamā absq; licētia pape si admoniti nō destiterint sunt excoīcati vna cū fautori b⁹ suis: nec absolui possūt nisi admoniti satisfecerint: ⁊ durat excoīcatō ēt post tēpus regiminis etiā ī successorē officij: ī tāntū q; si heredes ipsorū seu successorē officij: nisi satisfecerint. j. mēsem incurrūt p̄dictā excoīcationēz extra de imu. eccle. c. nō minus. c. aduersus. ⁊ ī de. c. r. c. quonīaz. Inde exco. 2. §. 26.

Cōpellentes p̄latos seu capitula seu alias ecclesiasticas p̄sonas ad sūmittēdū laycis vel alienādū bōa imobilia seu iura ecclesiāz: ⁊ similiter layci qui vsurpāt sibi illīcīte huiusmōi nisi moniti destiterint. extra de rebus eccle. nō alie. hoc sūltissimo. li. 6. ⁊ ī de. c. multorū. de penis. vide exco. 2. §. 27.

Quicūq; ab ecclesijs vel ecclesiasticis p̄sonis per se vel p̄ alium suo nomīe vel alieno p̄ p̄sonis vel rebus quas n̄ cā negociatōis deferunt vel deferri faciunt vel trāsmittūt exigunt aliqđ

datium

datum vel guidatū. extra de cens. c.
quanz. li. 6. vide exco. 2. §. 28.

15 **O**mnē teporales qui sūbditū interdicūt
ne p̄lati seu p̄lōis ecclesiasticis q̄cqd
vēdāt vel emāt ab eis vel ipsi blādū
molant nec coquant panem vel alia
h̄mōi obsequia exhibere p̄sumāt eo
ipso sunt excoīcati. de imu. eccle. c. eos
li. 6.

16 **I**niciēs man⁹ violētās in clericū vel
religiōsū v̄l cōuersū est excoīcatus ex
coīcatōe papali. i. 7. q. 4. si q̄s suadēte
et extra de sen. exco. nō dubiū: et hoc
si iniuria est enormis. Idem de p̄cul
sione nouiciōz. c. religiosus. e. ti. li. 6.
Item quicūq; eū detinet in custodia
publica vel p̄uata etiā absq; alia cor
poris lesione: vel intrudit in vincula
de sen. exco. nup.

17 **I**mpediētē seu inuadētē vidualia seu
alia ad v̄suz romane curie necessaria
adducētēs: vel ne ad curiā ipsā addu
cant vel deferāt impediētēs seu per
turbātēs: et q̄ talia faciūt vel defēdūt
cuiuscūq; fuerint ordinis p̄minentie
et stat⁹ etiam si p̄tōficali regali regi
nali: vel alia quīs ecclesiastica vel mū
dana p̄fulgeāt dignitate p̄ p̄cessum
curie ānuālē: et sp̄aliter Eugenij q̄rti
sunt excoīcati.

18 **O**mnēs illi qui per se vel p̄ aliū: seu
alios directē vel indirectē s̄b quocūq;
titulo vel colore occupāt detinent v̄l
hostiliter discurrūt: seu inuadūt: aut
occupare detinere vel discurrere ho
stiliter p̄sumūt in totū vel in p̄tē: aut
q̄ occupabūt detinebūt et hostiliē di
scurrēt seu inuadēt: aut occupare deti
nere v̄l discurrere hostiliter p̄sumēt
almā vrbez. Regna scilicet Triuarie

insulas Sardinie Corsice terrā citra
farrū Patrimoniū beati petri i Tu
scia. Ducatū spoletanū comitatū ve
nufini fabinie marchie āthonitane
Nasse trebarie Romadiole Campa
nie atq; maritime puīdas et terras
specialis cōmissiōis et Arnolfoz ciui
tatesq; nostras Iferariēsem Beneuē
tanaz Bononiēse Perusinā Auinio
nensem arriminēsem ciuitatē castel
le Tuderinā: et alias ciuitates terras
et loca vel iura ad ipsam spectantia et
adherētēs fautores et defensores eoz
seu in his vantes eisdem auxiliū cōsi
liū et fauorē nō obstātib⁹ q̄buscūq;
p̄uilegijs indulgentijs ac litteris apo
stolicis ḡnālīb⁹ vel specialīb⁹ eis vel
eoz alicui vel aliq̄b⁹ q̄buscūq; cūq;
ordinis v̄ditōis dignitatis et p̄minē
tie fuerint ecclesiastice vel teporalis a
p̄dicta sede s̄b quīs forma vel tenore
cessis q̄ excoīcari v̄l anathematizari
nō possint p̄ litteras apostolicas non
facientes plenā et exp̄ssam: ac de v̄bo
ad v̄buz de indulto h̄modi ac ordi
nib⁹ locis nominib⁹ p̄p̄ijs cognomi
nibus ac dignitatib⁹ eoz mētionēz:
necnō cōsuetudinib⁹ et obseruatijs scri
ptis et nō scriptis: ac alijs cōtrarijs q̄
buscūq; v̄l huiusmōi nostris p̄cessus
ac sētētias quomin⁹ includāt in eis
se iuuare valeant: et tueri: et que quo
ad hos p̄cessus tollim⁹ et oīo renoca
mus ex p̄cessu curie ānuālī et sp̄aliter
Eugenij quarti sunt excoīcati.

19 **O**mnēs illos q̄ p̄ se vel p̄ aliū: seu
alias quascūq; p̄sonas ecclesiasticas
vel seculares ad romanā curiā sup
eaz cāis et negocijs recurrētēs illaq;
i eadē curia p̄sēptes aut p̄curatores

negociorū gestores aduocatos v^l p-
motores ipsoz: vel etiam anditores:
seu iudices super dictis causis seu ne-
gocijs deputatos occasiōe causaz seu
negociorū huiusmōi dberāt mutilāt
occidūt: aut bonis spoliāt cuiuscūq;
peminētie dignitatis seu stat^u fuerit
etiam si pōtificiali regali reginali: vel
quauis alia pfulgeāt dignitate p p-
cessum curie: et spāliter Engenū qrti
sunt excōicati.

20 **I**faciētes pactū vel pmissiōz vel reci-
pientes ex pacto vel pmissiōe occulta
vel manifesta aliqd etiam paruz pro
aliqua iusticia v^l gratia p se vel alio
in causis iudicijs: seu als p litteris ob-
tinēdis ab apostolica sede 7 ē papalis
excōicatio p extrauagātez Bonifacij
octauū. Item q scienter vtūc talibus
gratijs vel litteris sic obtentis vbi. s.

21 **E**ntes ad terrā sanctā etiā cā deuoti-
onis seu voti sine licētia sedis aplice:
sunt excōicati vt in libro penitētiarie
sūmi penitētiarij possūt etia absoluti
a sūmo penitētiario.

22 **R**ecipientes i curia romana lras pape
ab alio q̄ a vicecācellario vel a papa:
vel a bullatorib⁹. extra de crimie falsi
.c. dura. Si sunt layci sūt excōicati: et
eoz nūti. Si clerici officiū 7 bñficiū su-
spēsiōe dānēt 7 est papalis: vt patet i
registro cācellarie.

23 **Q**uicūq; pro eo q̄ in reges pncipes
barones nobiles balinos vel mistros
eoz aut quoscūq; alios excōicatōnis
suspēsiōis siue interdicti snia fuerit p
mulgata licentiā alicui dederint occi-
dēdi capiēdi seu alr i psonis: seu bōis
suis vel suozū grauādi eos: qui tales
sentētiās ptulerūt: siue quorum sunt

ocasiōe plate: vel dederint licentiāz
grauādi tales sentētiās obseruantes
seu taliter excōicati cōicare nolentes
nisi licentiā ipsam re integra reuoca-
uerint: vel si ad bonoz captiōē occa-
sione ipsi⁹ licētie sit pcessum: nisi ipsa
bona infra octo diez spatiū restituta
fuerint aut satisfactio p ipsis bonis
fiat eo ipso incurrūt excōicationē. Itē
q̄ ausi fuerint dicta licētia vt. Qui at
i dicta sentētia pmāserint duoz mē-
sum spatio ex tunc nō possunt nisi p
sedē aplicā absolui .c. quicūq; de sen.
exco. li. 6.

24 **E**ccedētes repssalias cōtra ecclesiasti-
cas psonas gñaliter vel spāliter. extra
de iniuria 7 dāno da. c. 7 si pignora-
tores. li. 6. **I**nde. j. exco. 2. §. 20.

25 **Q**uicūq; impedit officiū delegati vel
cuiuscūq; iudicis ecclesiastici v^l ipetra-
toris litteraz dñi pape sup causis vel
questiōib⁹ que de iure vel de ārtiqua
cōsuetudine ad forz ecclesiasticā spectāt
cōpellūt desistere ab huiusmōi psecu-
tione vel de q̄stiōib⁹ huiusmōi i foro
seclari litigare capiēdo iudices ipetra-
tos vel impetrātes vel sū iudicib⁹ ipe-
tratis litigare volētes vel eozū ppin-
quos vel res eoz vel eccliaz v^l alijs
q̄buscūq; modis cōpellētēl vel pcurā-
tes p se vel p alios quo mun⁹ coram
iudicib⁹ delegatis vel ordinarijs pos-
sint dicti cōquerētes libere de causis
pdictis iusticiā obtinere vel q̄ i tlibus
dederint auxiliū cōsiliū vel fauorē ex-
cōicati sunt ipso facto a qua non pnt
absolui nisi tam iudici cui⁹ cognitio
fuerit ipedita vel iurisdicō vlsurpata
q̄ pti que pturbata fuerit in psecutōe
sui iuris de iniuria dānis expensis: 7
interesse

interesse prius integre satisfaciāt. ext
de imu. eccl. c. quoniā. li. 6. Vide. j.
exco. 2. §. 40.

20 **D**ñi tēporales cōpellētes clericos re
assignare sua bñficia eos capiēdo vel
detinēdo ne citati ad sedē apostolicā
accedant: aut ipsi clerici q̄ p̄curarent
detineri ne occasione habeāt p̄pendi
.c. multoz de penis. in de. vide infra
exco. 2. §. 41.

Et ipugnatores religionū. §. 5.

Glosantes in scriptis decla
rationē Nicolai tertij super
reglām frat̄z minorū: alr q̄
iple determinauit. Insuper doctores
sue lēdores dū docent in publico ex
certa scientia intellectā declarationis
p̄dicte deprauātes faciētesq̄ cōmētū
scripturas seu libellum: nisi quātum
grāmaticalē sensus ubi possit itelligi
ac ex certa scientia 7 deliberatiōe def
minātes in scholis seu p̄dicātes cōtē
reglām 7 statū frat̄z minorū: vel in
eadem declaratiōe positoz: seu cōtra
aliqua vel aliq̄d p̄dictoz n̄ obstātib?
q̄buscūq̄ p̄uilegijs q̄ltercūq̄ cōcessis
7 q̄buscūq̄ sūt excoīcati ipso facto 7 a
solo papa p̄nt absolui. c. exiit q̄ semiat
de h̄boz signi. li. 6.

21 **I**ngrediētes mōasteria monialiū or
dinis p̄dicatoz ext casus necessarios
qui declarāt in cōstitutōib⁹ earum vt
ad dandū sacramēta infirmis ad me
dēdū eis ad repādū edificia 7 h̄mōi
nō habita licētia a papa vel a maḡro
ordinis sunt excoīcati 7 absolutō ref
uat pape vel maḡstro ordinis v̄ illi
cui ab aliquo p̄dictoz fuerit cōmissuz
vt p̄3 in bulla ordinis.

3 **I**ngrediētes monasteria monialiū

sancte clare sine licētia pape ext casus
cōcessos in cōstitutōib⁹ suis. Excipit
cā multū grauis infirmitatis 7 fleubo
tomatoz cū necesse fuēit qui nō absq̄
duobus socijs de familia monasterij
introducāt nec ab inuicēz intra mōa
steriū sepeñt: necnō et alij quos occa
sione incendij vel ruine vel alteri⁹ pi
culi vel dispendij seu p̄ tuēdis a violē
tia quorūlibet monasterio v̄ p̄sonis
aut p̄ quolibz ope exercēdo qd̄ omōe
extra monasteriū fieri nō pōt necessi
tas exigerit introire. Qui omēs suo
ministerio expedito vel iminenti ne
cessitati satisfacto per ipsos sine moza
exant. Nulli tamen p̄sone extranee
int̄ clausuraz mōasterij liceat comedē
vel dormire. Item dāc licētia ḡnali
cardinali p̄cedori ordinis visitatori:
7 ep̄o gratia p̄secratiōis ecclēsie vel al
taris. Et hec exco. facta est p̄ Grego
rium nonū: nō tñ sibi resuauit abso
lutionē: 7 ideo videt ep̄alis p̄ reglāz
c. nuper. de sen. ex. S3 est hodie facta
papalis p̄ Eugenū q̄rtū: 7 publicata
ē in. c. ḡnali Janue celebrato. 1440.

Quicūq̄ iniecerit man⁹ violētas in
religiōsū religiōis approbate vel con
uerlum vel nouiciū. extra de sen. ex. c.
nō dubiū. 7. c. religiosus. li. 6. Itē mā
dās vel ratū hñs suo noīe factū. vide
.j. exco. 2. §. 42.

Impediētes in officio suo visitatores
monialiū vel canonicaz: si moniti n̄
destiterint de statu mo. c. attēdētes. i
de. vide. j. exco. 2. §. 43.

Doctores seu maḡstri q̄ sciēter illos
religiosos qui dimiserūt habituz do
cent leges vel physicā. extra ne de. v̄
mo. c. vt piclola. vide. j. exco. 2. §. 44.

Contra impugnatores sacramē
torū 7 pmo baptisimi. §. 6.

Qui recus baptizās baptizatur
a latino 7 lauās altare tāq;
maculatū in quo latin⁹ ce
lebrauit de baptismo. c. vltio. f. 3. **A**ltē
in sum. li. 7. ti. 2.

Matrimonij.

Contrahentes matrimonia
scienter in gradib⁹ cōsāgui
nitatis vel affinitatis phibi
tis in cle. eos. de consan. 7 affi. **A**ide
j. exco. z. §. 45.

Poenitentie.

Excoꝛquētes p vim vlt metū
absolutionē ab excoꝛcatione
vel reuocationē eius aut su
spēsonis vel interdicti nō valz abso
lutio 7 nouā incurrit excoꝛcatōez. ext
de his q ui met⁹ ue cā sūt. c. absolōis
li. 6. vide. j. exco. z. §. 46.

Eucaristie.

Compellētes celebrari i loco
inrerdicto vel ad audiendū
aduocātes excoꝛcatos vel in
fēditos vel phibētes ne moniti creāt
in cle. c. grauis. de sen. exco. vide ifra
exco. z. §. 47.

Cōt impugnatores sepulture. §. 7.

Quicūq; corpus alic⁹ defūcti
inciderit: vel decorerit pro
fossib⁹ trāsferēdis i extuagātū
honifaci q icpīt. detestāda.

Quicūq; in cimiterijs sepeliūt corpa
tēpore iterdicti: aut publice excoꝛcatos
aut nominatim interdīctos aut vfa
rios māifestos: vt §. i. v. 5. 7. §. 2. v.
i 7. vide. j. exco. z. §. 5.

Clerici 7 religiosi qui inducūt ad vo
uēdū 7 pmittēdū vel iurādū aliqūez

de eligēdo apud eos sepulturā: vt. §.
§. i. v. 8. 7. §. 2. v. i. 6. vid. j. exco. z. §. 21.

Quicūq; hereticos credētes vel rece
ptores defensores vel fautores eorū
scienter tradiderit ecclesiastice sepul
ture. extra de here. qūq; li. 6. vt. §. §.
i. v. 9. 7. §. 2. v. i. 9. q aut dicāt credē
tes receptores defensores 7 fautores
vide exco. z. §. 22.

Cōtra impugnatores electorū 7
malos electores. §. 8.

Qui rauātes p se vel p alios ele
ctores vel amicos eorū eo q
noluerit eligere illos p qb⁹
erant rogati vel inducī extra de elec
c. sciant cūcti. li. 6. **A**ide. j. excoꝛcatō
z. §. 49.

Quicūq; loq; secrete vel mittit scri
pturā vel nūtiū alicui cardinali qdo
sunt reclusi occasiōe electōis pape. ext
de elec. c. vbi picl; vid. j. exco. z. §. 50.

Dñi rectores et officiales q iminēte
dicta electōne nō seruāt ipsam consti
tutionem dicti. c. vbi periculum. vide
j. excoꝛcatio. z. §. 51.

Qui vocāt ad dirigēdas moniales i
electiōib⁹ n abstineāt ab his p q possz
i eas discordia oriū vlt nutriri d elec.
idēnitatib⁹. li. 6. vide. j. exco. z. §. 52.

Eligentes vel nominātes impatorē
regem Marchionē pncipem ducem
comitem vel baronē vel alteri⁹ pēmi
nētie dignitatis prātis vel excellētie:
vel q elegerit fratrem vel filiū vel nepo
tem ipsoꝝ in ppetuū vel ad tēpus in
senatore vel rectore vrbis **R**ome quo
cūq; nomine vocet ipsa rectoria. **I**te
eligētes quēuis aliū pter pēditos ad
ipsius ciuitatis regimē vltra annum
Item ipsi electi si consenserint. **I**tem

cis

eis obedientes. Item dantes eisdem electis vel electorib' auxiliū consiliū vel fauorē ipso facto sunt excoīcati ex coīcatōe papali: nisi supradicta facta fuerint de spāli licētia ipsi' sedis apostolice licentia litteris expmenda: de elect. fundamenta. li. 6. *Alide infra excoīcatio. z. §. 53.*

Contra impugnatores gratie spūs sancti. §. 9.

Omnis symoniac' siue p ordinibus: siue p bñficijs vel officijs aut p laturis ecclesiasticis: vel p ingressu religiōis v' p alijs spiritualib' est excoīcatus: et est papal' per extrauagantem Martini quinti quam Eugenius quart' confirmauit.

Inficientes pactum vel pmissione p aliqua gratia vel litteris obtinendis ab apostolica sede: vt §. 4. v. 20.

Quidā casus spāles. §. 10.

Magister v' scholaris tractās cum aliquo ciue Bon. de cōductione hospitij nō reqsitis inq̄linis: nisi tēpus cōductōis sit elapsus: extra de loca. c. ex rescripto. vide infra excoīcatio. z. §. 54.

Quando papa aliquē nominatiz excoīcauit solus papa absoluit: et ē sol' absoluit omnes ei picipātes i crimie ppter qd excoīcat' est. de sen. ex. c. signi ficauit. Alij intelligunt dictum. c. qñ etiam scienter participat ei in diuinis *Alide infra excoīcatio. z. §. 55.*

Quādo q's picipat excoīcato nō solū a papa: sed etiam a quocūq' i crimie: ppter qd excoīcat' ē dādo ei auxiliū cōsiliū et fauorē. de se. ex. c. si cubiū. et c. nup. vide. j. excoīcatio. z. §. 56.

Qui parauit q' cōseruatores pūle-

gioz dati se intromittant: et cū effectu sequet' de his qui non licet eis: nā nisi de manifestis iniurijs se intromittē possunt: et non possunt absolui nisi ei quem fatigauerūt indebite primo de expensis integre satisfaciāt. de officio dele. c. si. et c. statuim'. li. 6. *Alide. j. excoīcatio. z. §. 57.*

Qui fingit aliquē casuz ppter q' alijs iudex vadat vel mittat ad aliq' mulierē p testionio. c. mulieres. de iudicijs li. 6. *Alide infra excoīcatio. z. §. 58.*

Quando qui absolut' fuit in mortis articulo vel alio impedimēto si adueniente sanitate v' alio impedimēto cessante se nō representat ei a quo absolued' erat si tale impedimētū nō fuisset reicidit i eādē sniaz. de sen. ex. c. eos. li. 6. vide infra excoīcatio. z. §. 59.

Quando quis absoluit a sede aplice vel a legatis: et inungit ei q' se representet ordinarijs vel alijs suscepturus pñiam et passis iniuriā: seu eis quibus obligatus est satisfaciāt: si hoc non facit cōmode cum possit reicidit in eādē. dicto. c. eos.

Rectores ciuitatuz et alijs officiales et cōsiliarij qui statuta faciunt et scribūt per que quis cōpellat soluere vsuras vel solutas nō repetere: et qui secūdū ea iudicāt: et qui habēt sup hoc ptātez nisi ipsa statuta deleuerint. j. spatiuz triū mensiū: aut si psumperint dicta statuta obseruare: de vsis. c. ex graui in de. *Alide infra excoīcatio. z. §. 60.*

Dēs pirate et latrūculi marini et receptores eoz p pcessuz curie annualem.

Dēs q' i terris suis noua pedagia imponūt p pcessum curie annualem.

Excoīcatus a legato pape post ānuz

a solo papa pōt absolui. de offi. dele.
c. querenti.

12 **Q**ui lata sūta contra ipm q̄ in curia
bñficiū ante p̄ triēniū n̄ possederat se-
questrationē fructū eius impedit in
de. vnica. de seque. possess. et fructū.
Declaratio excoicationū.
Excoicatio secūdo de eo qui gerit se
p̄ papa non electus a duabus p̄tib⁹
cardinalium. §. i.

i **Q**uātū ad declaratōez
excoicationū suprapo-
sitaz in d. exco. p̄mo.
Circa hāc excoicationē
p̄mā. §. de eo q̄ gerit se
p̄ papa nō elect⁹ a duabus p̄tib⁹ cardī-
naliū. Quero qd si cardinales vnani-
miter dent p̄tatem nominādi papaz
duob⁹ vel trib⁹ et ipsi nominatuz ab
illis recipiunt. Rñdet Asten. in sū. li.
7. ti. 2. fm̄ Ihosti. q̄ electio valz: vnde
dic̄ anto. d. butrio. Nota q̄ due p̄tes
collegij sunt necessarie qd est xū nisi
maior concordia interuenierit: quia si
cardinales ordinaret inter se q̄ elect⁹
a maiori p̄te sit electus: tūc videbitur
elect⁹ ab omnib⁹: q̄ eligeret a maiori
p̄te sic elect⁹ p̄ cōpromissariū videbit⁹
elect⁹ a toto capitulo. extra de elec. c.
q̄a p̄pter.

2 **Q**uid si cōsentiūt in illuz qui gessit se
p̄ papa: cum nō esset a duabus p̄tib⁹
elect⁹. Rñdet idem vbi. s. fm̄ Ihosti.
q̄ non valet: q̄a nō possunt cōsentire i
excoicationi: imo omnes ei cōsentiētes:
vel adherentes sūt excoicati: nisi forte
eū penitusset: et absolut⁹ fuisset p̄ illos
cardinales qui ei nō adheferāt. Item
nota q̄ nō oportz papā eligi a duabus

p̄tib⁹ omniū cardinaliū sed p̄sentiū
tantuz: nisi aliq̄ cardinales absentes
essent in loco vicino: vnde cōmode
possent vocari. Sed videt⁹ q̄ i electōe
pape admittat⁹ Impator et eius nūti⁹
62. di. §. vez. Rñdet Anto. de bu. q̄
illud p̄cedebat olim: hodie soli cardī-
nales admittūt⁹: et si de omnib⁹ cardī-
nalib⁹ nō essent nisi duo in loco: vbi
debet fieri electio: alijs legitimo tpe
expedatis: ipsi duo eligerēt. extra de
elec. c. i. et vnus potest eligere aliū: ita
q̄ si vnus illoz eligat alterz valet: et
alter elect⁹ tacere debet. Si vn⁹ tātū
superest adhuc ille sol⁹ eligerz de iur̄
patro. c. p̄ nostras: l3 aliq̄ dicāt q̄ ius
eligendi nō cadat in vno: omnib⁹ vō
deficiētib⁹ clerus romanus eligē dēt
22. di. c. 2. et 79. di. c. 1. et c. si q̄ pecūia
Alij dicunt q̄ cōciliū gñale. 65. di. c.
2. et 3. et cōuocat⁹ p̄ clez et populū ro-
manū. 65. di. c. si forte. dicāt Ihosti. q̄
l3 hoc fm̄ videat⁹ iusti: p̄mū ē leuius
et cōmodi⁹ p̄pter piculū more infra. c.
ne p̄ defectu.

Quero an papa possit eligere sibi suc-
cessorē. Rñdet Anto. de butrio. q̄ n̄
vt notat⁹. §. his omnib⁹. 8. q. i. facit. c.
nulla. de p̄ben.

Sed qd si duo vel vn⁹ volūt cōpro-
mittere an aliq̄ cogūt. Rñdet Anto.
d. butrio q̄ n̄. ar. l. salbin⁹. ff. cōi. diuī.
imo vno cōtradicēte non potest fieri
cōpromissū: si bñ pōt statui q̄ vno vlt⁹
duob⁹ cōtradicētib⁹ electus a maiori
p̄te sit electus.

Quero dicat⁹ hic q̄ elect⁹ a maiori p̄te
duarū si gerit se p̄ electo patiat⁹ has
penas: et vitat aliquas si respuerit.
Quero an vitet penaz excoicationis

Rñdet

Rñdet dñs Anto. q nō: sed penam
dātā. 7 abiron. i. penam eterne dā-
nationis secundum Inno.

6 **Q**uero an in numez duarū ptium
compute electus. Rñdet dñs anto.
quādo eligeť qđ ad ecclesiā in qua nō
habet vocem est planū q nō compu-
tabit vōr eius: aut eligit in illa i qua
habet vocem: 7 tunc si eligeret p for-
mā scrutini nō cōputat vōr: 7 si per
viam cōpromissi sic rō est qđ in scruti-
nio reqñit vōr certo 7 determinato tpe:
7 elect⁹ cōsentit demū p⁹ scrutinium
ideo eius vōr nō auget. S3 si in for-
mā cōpromissi nō reqñit determinatō
temporis: ideo vōr s3 sequēs auget.
Et s3 hoc vōr electi deberet 3putari
i numero cardinaliū qđ nō exigit ad
augmētādō i certo 7 determinato tpe

7 **S**ed an cardinales possint tollē talez
cōstitutionē. Rñdz glo. q sic: 7 dicit
doctores q possunt cardinales inter
se ordiare q electio valeat: que est fa-
cta a maiori pte: cum cēseat ab oibus
elect⁹: vt in. c. ppter. quod intellige vt
nota. 3 elec. si cui. li. 6. i glo. notabli.

8 **Q**uid si papa sit heretic⁹. Rñdz An.
de butrio q admittit exceptio cōtra
suam electionē p glo. 40. di. si papa.
Et sufficiant duo testes si negat esse
papa p heresim: in qua erat tempore
electōis. c. si qđ pecuniā. 79. di. 3dez
si ē mulier qđ nō est capax ordinis.

9 **Q**uid si sit symoniacus. Rñdet dñs
Anto. q nō repellet ppter hoc dicto
.c. si qđ pecuniā. pñt tñ eligētes accu-
sari de symōia omīssa i electiōe pape.

10 **Q**uid si sit bigam⁹. Rñdz dñs an. q
hec exceptio opponi ei nō potest.

ii **S**ed an vroz poterit repetē electum

in papam. glo. ponit in dicto. c. si qđ
pe. dñs An. dicit q si nō est dubium
de matrimonio potest repeti: nisi re-
ducat vroz ad cōtinentiā: vnde erit tñc
papa: 7 habebit vrozem: nec hoc erit
contra s3tatiā papat⁹: qđ i Petr⁹ ha-
buit vrozem: vnde poterit reddere de-
bitum vroz: 7 etiā esse papa: vt dicit
glo. d. c. si quis pecuniā.

Quid de infante: dicit q nō pōt esse
nisi a spū sancto esset facta electio: qđ
non est capax ordinis.

Quid de layco. Rñdz dñs Anto. q
eligi pōt: vt p3 de beato Ambrosio.

Quid si papa nō sit canonice electus
Rñdet dñs Anto. q si est occultus: de
hoc nō indicat ecclesia de symonia. c.
sicut. Excusat tamē pbabilis ignorā-
tia: licet nō crassa. extra de sen. exco. c.
apostolice.

Quero de intronizato per seditionē
psumptionem vel aliud ingenium.
Rñdet dñs anto. q est excoīcat⁹. 83
di. c. i. 7. z.

De episcopo greco deputato
p epm latinū. 3. z.

Circa hanc excoīcationē. f. 3.
epo greco deputato p epm
latinū. i. Nota q qñ ciuitas
habet populū diuerse lingue: nō pñt
hoc habebit plures epōs: sed ep⁹ ei⁹
pvidebit viros idoneos q officia cele-
brent: 7 sacramēta ministrent: possit
et statuere ep⁹ illius loci aliū ep⁹ sibi
vicariū qui illis pñsit tanq3 vicari⁹ 7
epalia oferat: qui p omnia d3 obediat
pontifici cum cōstituēti suū vicariū:
al's ipso facto icidit i excoīcatōz. glo.
super. c. quoniā. 3 off. ordi. exēplificat
i episcopo latino: qui si hēbit s3ditos

grecos habebit vicariū ep̄m grecum
vt sic p̄uideat circa pontificalia illis
cribenda.

2 **G**lo. sup. vbo p̄cussuz querit an sit ex
cōicatus ip̄so iure dicit q̄ sic: et sic est
canon late sentētie. i. 7. q. 4. si q̄s sua-
dēte. de elec. c. cū in cūdis: 7 sic notat
dñs Anto. q̄ per hec vba noueris te
excōicatu ē p̄m̄l̄gata excōicatioñ snia

3 **I**tem nota rōne loci potest vn⁹ ep̄s
p̄esse alteri: l̄ sit par in dignitate.

4 **Q**uero an de iure possit vn⁹ ep̄s aliū
sibi vicariū cōstituire. Rñdz glo. q̄ n̄
sed hic p̄mittit disp̄satiue p̄pter ne-
cessitatē. 7. q. i. c. nō aut. de renū. c. ad
supplicationem.

5 **Q**uero an talis vicari⁹ habebit iuris-
dictionē ordinariā vel delegatā. dicit
glosa q̄ habebit ordinariā q̄a vicari⁹
habet ordinariam.

**De clericis p̄sonatū hñtib⁹ qui
audiūt physicā vel leges §. 3.**

Quero hanc excōicationē. s. d.
clericis p̄sonat⁹ habētib⁹ qui
audiūt physicā vel leges nisi
.j. duos mēses destiterint. Quēo q̄d
sit p̄sonat⁹. Dic. i. ecclesiastica digni-
tas: vt p̄miceri⁹ q̄ p̄est dyacono. exē
de of. p̄m̄. c. i. thesaurari⁹. de concess.
p̄bende. c. cum nostris. cācellari⁹. exē
vt ecclesiastica bñficia. c. i. precentor 7
succentor. extra de excessi. pla. c. 4. cu
stos. extra de off. custo. c. i. sacrista. de
off. sacri. c. archip̄sbyter. de of. archi. c.
i. 2. 7 3. Idez intell̄ge i alijs p̄sonat⁹
habētib⁹ q̄ fm̄ diuersas consuetudines
ecclesiarum in eis habent.

2 **S**ed quid de his qui habent bñficia:
q̄bus est cura animaz ānera: vtputa
habēt ecclesias prochiales. Rñdz astē.

7 Inno. glo. c. statutū ne cle. vel mo.
li. 6. q̄ hec phibitio n̄ extēdit ad illos
rōe huiusmodi ecclesiay: nisi sint ple-
banie s̄b se capellas hñtes in q̄b⁹ cl̄ici
instituti nō possūt inde sine cā roabl̄i
āmoueri dicto. c. statutū. Si v̄o t̄les
sunt p̄sbyteri extēdit ad eos nō rōe
ecclesie: s̄ rōne p̄sbyterat⁹: q̄a ibi dicit
nec nō 7 p̄sbyteros: 7 hoc vult glo. d.
c. statutū. in v. rōne. Idē esset dicēdū
si haberēt disp̄satiue: vel alio modo
p̄sonatum in illis ecclesijs: tunc enim
tenerēt rōne p̄sonatus. Sed quid si
plebania h̄z vnica capellā. Rñdz glo.
q̄ incidit in excōicationem.

3 **Q**uero quō intell̄git̄ istud nisi infra
duoz mēsiū spatiū. Item q̄d si legit
audit vel studet in domo. Itēz quid
si cā honorādū amicum audit. Vide
infra §. 8.

4 **S**ed quero cum leges vtilēs sint cle-
ricis p̄pter regimen tēporaliū: 7 cum
ecclesia eis v̄t̄at in defectu canonum
vt in c. i. de oper. no. nūcia. 7 io. di. c.
si in adiutorū. Vale enīz sine legib⁹
canonista simplex iudicabit de q̄stioi-
bus sup cōtractibus testamētis 7 alijs
infinitis materijs de q̄bus in iure ca-
nonico modicū: siue nihil hēt quom̄
faciēt predicti. Rñdz Petr⁹ de ācha
in dicto c. statutū. fm̄ Ihostiē. q̄ illas
leges sine q̄bus canones intelligere
nō potest poterit in camera studē v̄l
dicat q̄ poterit iterrogare: et ab alijs
informari.

**De locatib⁹ domos suas v̄farijs
publicis alienigenis §. 4.**

Quero hanc excōicationē de lo-
catibus domos v̄farijs pu-
blicis alienigenis. Nota fm̄ Jo. an.

Inno.

Inno. 7. Item de ancha. q. hec cōstō
facta fuit ppter florētinos Senenses
Distorici. Lucanos 7. Alenses. qui
circūdant diuersas puincias ad exer
cēdū v̄sas imoderatas: 7 q. p. mltos
platos 7 pncipes recipiebāt: ideo hic
phibz 7 puidet.

2. Item nota q. ad hoc vt habeat locū
hec cōstitutio req̄rit q. nō sit inde ori
undus: 7 ideo sit alr ciuis vel incolā:
nō tamē oriūdu incurrēt hec pena: si
fiat cōtra hāc cōstōez fm glo. in v̄bo
alienigenas.

3. Quero q. dicant vsurarij manifesti.
R̄ndet glo. q. illi de q̄b⁹ est notoriū
de iure: vt q. confessi v̄l cōdēnati: v̄l
est notoriū de facto vt quia h̄nt op̄is
euidētiā que nulla pōt ter giuerlatiōe
celari: 7 quia tenēt altare suū patū.

4. Quero q. dicat oriūdu in ciuitate.
R̄ndz glo. q. ille qui nascit i ciuitate
vel vico: puta in comitatu. ff. ad mu
nicipa. l. q. ex vico. vel etiam si pater
eius inde oriūdu duxit. C. eo. l. assū
pto. §. fili. 7. C. de mūcip. 7 origiari
l. i. 7 l. filios. li. io. Que aut differētia
sit inter quem municipem aduenaz
7 incolam. nota. ff. ad municipa. l. i.
7 C. de incolis. l. ciues. li. io.

5. Quid si talis sit oriūdu i vna ciuitate
7 tamē in alia ciuitate eiusdē domini
pmittit habitare. R̄ndet Jo. an. i no
uella q. est locus huic pene. Itē nota
fm petz de ācha. in quātū text⁹ loq̄t
de v̄nitate 7 collegio: nā clīc⁹ pisan⁹
intelligit de v̄nitate ecclesiastica notū
seculari Guil. 7 archi. itelligūt d. v̄l q.
vt sic ḡnālī dīctuz ḡnālīter itelligat
de puile. quia circa Jo. an. in nouella
dicit q. ille itelled⁹ ē nimīū rigorosus

7 includeret totū orbē istud iter dīctū
ideo prior itelled⁹ sibi magis plz. pe.
dicit ego credo q. itelled⁹ Guil. et
archi. sit v̄bio: 7 assignat p̄les rōes.

6. Quero quādo currat tēp⁹ triū mēsiū
R̄ndet glo. q. a tēpore publicatōis
regulariter ligat cōstitutio. de postu.
c. i. interdum augetur interdū dimi
nuīt: vt hic.

7. Sed quid si vn⁹ simpliciter denūtiat
dño. R̄ndet glo. q. ppter simplicem
vni⁹ denūtiatiōē nō debet domin⁹
terre eoz illū q. dicit esse v̄sarius ex
pellere: sed tunc debet inquirere: 7 si
illum v̄sum esse repperit expellere: p
uideat aut i his dīcīe sue simile. s. de
here. c. vltimo.

8. Quid si locauit v̄sario: quem tamen
v̄sariū i ḡrabat: vel nō locauit ad exer
cēdum fenus. R̄ndet glo. q. p̄babil
ignorātia eum excusat. ff. loca. l. si q̄s
ignorās de sen. ex. c. si hō: 7. c. in audī
entia. In dubio tamē p̄sumit dūcē
v̄sas exercēdas si cōsuevit v̄sas exercē
ff. de accusato. l. si cui: q. a semel malus
semp p̄sumit malus scz in eodez ḡnē
mali: et ex quo puenit sibi ad noticiā
tenet eum expellere: extra de loca. c.
ppter: quia peruerse conuersat in ea.
vt ibi.

9. Quero q. a hic dicit q. nemo v̄sarijs
ad fenus exercēdū domos locet: vel
alio titulo concedat: quō intelligitur
R̄ndz glosa puta pignoris cōmodati
depositi precarij et huiusmodi: et idē
si sine titulo ibi illum sineret esse 45.
di. recedite: sed si vendat donat v̄l p
mittat nō videt habere locum hec cō
stitutio p v̄bum cōcedat q. solū vsus
eius cōcessiōē non dñij translatiōez

denotare videt. Sed Guil. dicit idē si manifeste apparet q̄ ad exercendū fenus vult accipe: quia p̄sumit etiam in fraudē agi s̄ de pigno. illa. de ēpti 7 vendi. ad nostrā: nā vbum cōcedo est ḡnale: 7 accipit fm nām cōtrad? cui addicit.

io Quero dicit hic q̄ si p̄mittētes habitare v̄arios manifestos in terris suis vel locatēl domos sustinuerint penā excoīcatōis vel suspēsiōis p̄ mēsez aio indurato q̄ q̄diu tales v̄arij ibi morantē terre ipsorū ecclesiastico s̄biacēt interdicto: nūqd ergo recedētib? vel expulsis v̄arijs erūt interdicti. Rndz glo. q̄ nō: 7 sic nō erit necessaria relatio: q̄a illis recedētib? vel expulsis intelligit relaxatū.

De his q̄ tpe interdicti sepeliūt corpa in cimiterijs. s. s.

i Jca hāc excoīcationez. s. de his q̄ tpe interdicti sepeliunt corpa in cimiterijs. Nota q̄ intelligit generaliter de quocunq; q̄ hoc faceret siue mascul? siue femia: siue cleric? siue laycus siue religiosus cuiuscūq; p̄fessiōis fm glo.

z Itē nota q̄ hoc itelligit q̄n sepeliūt in cimiterijs p̄ ep̄m solēniter b̄ndictis Si ergo sepelirēt in cāpis vel locis p̄uatis nō est locus huic pene: etiam si locus ille esset vicin? 7 cōtigu? ecclie vel cimiterio: q̄a ex quo ad vsum cimiterij p̄ ep̄m nō est b̄ndict? s̄z. c. nemo de cōse. di. i. non erit locus huic pene nisi sepelirent in ecclesia vel claustro deputatis ad sepulturā. q̄a tūc n̄ essēt b̄ndicta p̄ ep̄z essz loc? huic pene fm stephanū.

3 Quero quare corpa sepeliuntur in

cimiterijs. Glo. assignat tres rōnes. Prima quādo eoz p̄rimi cuntes ad illa loca: et aspiciūt ea iuitatē ad orād p̄ eis. s̄z. q. z. cum grauiā. Secūda q̄a spāliter adiunāt patrocinijs 7 orōib? illoz sanctorū: in quoz honorē dedicata est ecclesia illa: vt ea. q. c. nō estimemus. Tertia rō q̄a ibi min? a spirib? imūdis veratē: vnde in cimiterijs dicit esse requies defunctorum. s̄z. q. z. aurum.

4 S̄z pone q̄ religiosi āpliauerūt cimiteriū: 7 in illa āpliatōne sepelirūt: an sit locus pene. Rndet Vādul. q̄ nō si nō est p̄ ep̄m solēniter b̄ndict?.

5 Quid si sepeliāt corpa clericorū qui seruauerūt interdictum in cimiterijs. Rndz glo. q̄ nō incidūt in excoīcatōez q̄a eis cōcedit sepultura cū silentio: et absq; cāpanaz pullatōe. de pe. 7 re. c. q̄ in te. 7 hoc vult dicere text? i cāib? nō cōcessis a iure.

6 Sed nūqd tempore interdicti liceat sepelire in quatuor festiuitatib? s̄. natiuitatis dñi paschatis p̄etecostes: et assūptōis beate v̄ginis in q̄bus est licitū alta voce celebrare v̄ina pullatis cāpanis 7 aptis ianuīs 7 interdictis a missis admissis. Rndet glo. nō l̄z in istis festiuitatib? sepelire corpa in cimiterijs tpe interdicti. Cōcor. Paul? 7 zenzelin?.

7 Item nota q̄ istud qd dicit hic q̄ sepeliens excoīcatos publice incidit in hanc penā intelligit fm glo. de his q̄ sepeliūt excoīcatos maior excoīcatōe siue a iure: siue ab homie: nō autēz de minor: l̄z p̄cipās cū mortuo excoīcato p̄cipatōe fauorabili. s̄. lauādo sepe liēdo incidit i minor excoīcatōz s̄z glo. de sepul.

de sepul. sacris. Concor. Ric. in. 4. di
 18. ar. 7. q. 3. Idem dicit Paulus etiam
 si non sit publice excoicatus. Idem Ala.
 Dhi. 7 Ber. in. c. ad hec. de puile. qd
 excoicatio durat etiam post mortem
 de sen. exco. c. a nobis: nam l3 non sit
 coio actualis ex pte mortui: est tamen
 ex pte viuentis: qd sufficit de cle. exco.
 .c. no illud: qd als sequeret qd coicas
 excoicato dormienti: vel furioso: vl no
 respodeti no esset excoicatus: 7 ita cessat
 ro host. qui tenebat qd picipal mor
 tuo no esset excoicatus: minori excoica
 tione: qd dicebat qd non est coio cum
 mortuo. Ite nota fm zenzeli. l. aduul.
 7 pauli: 7 Jo. an. qd intelligit: siue sint
 interdicti gñaliter vl spaliter: vel a ca
 none: vel ab homine.

8 Ite nota fm l. aduul. qd quando qs
 tepore interdicti sepelit excoicatos vl
 interdictos est necessaria cimiterij re
 conciliatio: vt notat de cōsecre. eccle.
 cōsulisti. de pu. c. ad hoc. 7 de sacra.
 no itera. c. z.

9 Quero qs dicat publice excoicatus vt
 habeat locum hec pena. Rñdet glo.
 qd dicit publice excoicatus ab homine
 quando sit coraz tot qd nismiliis n pot
 ptendi ignoratia: vel dicit publice ex
 coicatus a iure: quando casus est quo sit
 eis imputadu si ignorabat qd publice
 sciebat: secus si no esset publice excoica
 tus ita qd scire potuit: puta quia fuit
 excoicatus cora duobus vel tribus licz in
 dice sedete in bācho.

10 Ite nota qd si esset occulte excoicatus:
 sepelies sciret no est locus huic pene:
 l3 incideret in minore excoicatoez fm
 glo. vt pdixi. Concor. Dathe. Ite
 nota fm glo. qd p hac ostōne n tollit

pena decretalis epoz. de priuile. li. 6
 vbi dicitur qd si contraxerint inter
 dicti ingressus ecclesie istis tales sepe
 silentibus.

Quero qs dicat vsarius manifestus. ii
 Rñdet hostie. qd vno modo dicitur
 manifestus p euidentia facti: puta quia
 tenet mensam patam ad vsas. Alio
 modo si de hoc sit in iure cōfessus vl
 conuictus: sed sola fama no sufficit vt
 manifestus dicat. Addit Dathe. h3
 qd refert Jo. de ligna. qd etiam dicit
 manifestus quando ex libris eoz vincit
 possit. vt in cle. i. de vsuris. 7 facit. 45
 di. qd sincera. ff. de eden. l. i. geditiois.
 7 notat. 24. q. 2. c. sane. Ite dicitur
 manifestus: si coram sacerdote 7 testi
 bus publice se fateat vsarium: 7 vsuras
 restitui madet forte libros rationum
 tradens fm Buil. hunc casuz notat
 glo. in. c. qd. de vsu. li. 6. Ite dicit
 idem Dathe. qd sacerdos qui habet
 in prochia sua vsuarios manifestos
 debet ee cautus: ne incidit in hac pena
 vt seruet hanc formaz. Debet enim
 vsurarius satisfaccere de vsuris pceptis
 put patiut facultates eius: si potest
 illis a quibus extorsit. Si enim n pot
 debet cauere idonee eis: si pntes sūt
 de satisfacciōe integre. Si non sunt
 pntes debet cauere psonis p quas
 ipsi creditoibz acqrat: vl si tales no
 reperit debet cauere ordinario: vel
 eius vicario: vel rectori prochie: i qua
 habitat pntibz aliqbus prochianis si
 dedignis: vel debet cauē notario de
 mādato ordinarij. Et no debz credē
 dicenti de qritate certa: si diliget oz
 indagare. vt in. c. qd. de vsuris. li. 6
 que decretalis no est coepta p ista.

- 12 **Quero** qd si in vñario manifesto appareat signa tritōis: et iubet satisficere de usuris: et post mortē pstat cautio ab heredib⁹ de restituēdo: an poterit sepeliri. Rñdet glo. et Jo. de ligna. qd cautio valet et sepeliri possit: lz nō: vt rēoualescat testamētū: et hoc dico qñ apparēt signa tritōis: et iubet satisficere alis secus: qñ nō sufficeret cautio hñdū cum decesserit in peccato. Idē paul⁹.
- 13 **Quid** si sepeliēs ignorabat istū quez sepeliuit esse excoīcatū vel usariū vel infēdū. Rñdet glo. qd talis sepeliēs nō est excoīcat⁹: qñ hec cōstitutō requirit sciētā. Concor. de sen. exco. c. significauit: et c. cū desideres. et de here. c. z. li. 6. Et ideo dicit text⁹ scīenter. Itēz dicit pñe temeritatis audacia. Itēz vbi est ignorātia temeritatis dīcī nō pōt fm zenzelinū.
- 14 **Quero** an portātes ad sepulcrū qd tñ nō sepeliūt sint excoīcati. Item quid de comitatib⁹ funus. Item quid de fabricatib⁹ et fodiētib⁹ vel apientibus sepulcr⁹. Item quid de prelatīs clericis vel ministris ecclesiāz in quaz cimiterijs sepeliūt qui illud nō phibēt: lz patiūt. Itē quid de clericis vñ laicis qd portāt cereos cruces et similia. glo. arguit ad ptes et nō determinat. lap⁹ et stephan⁹ tenēt qd isti sūt excoīcati. Addit Paul⁹ qd nedū actualitē ponētes corp⁹ sū terra: sē etiam dicētē offīciū supra fun⁹ forte incurrūt hāc penā imo fort⁹ incurrūt: qñ pl⁹ cōtēnunt. Addit etiā idē intelligo de sepeliētibus de facto absentib⁹ clericis: idē de sepeliri faciētib⁹ vel mādātib⁹. de sen. ex. c. mulieres. Tam littera videt sepelientes in cimiterio punire: et sic

forte dicētē officia qd nō sūt sepeliētē nō incidūt: cū in penis sit mitior infēptatio faciēda: vt. l. infēptatōe. et l. pñs ff. de penis.

- 15 **Quero** qd dicāt nominatiz interdicti Rñdet Landul. qd illi qd in sententia nomināt spāliter vel expsse. vt notat Inno. de pben. illa. et sic talis expssa noiatio intelligit de illis quoz culpa vel dolo lata est snia interdicti: et etiā quoz auxilio cōsilio: et fauore de sen. exco. alma. li. 6. Itēz intelligit Paul⁹ de iterdictis a diuinis et sacramētoz pceptione. alias si essent interdicti ab aliquo tēporali dicit qd nō pcederet.

- 16 **Quid** si qd sepeliat publice excoīcatū et nominatiz interdictū et usurarium manifestuz tēpore interdicti. Rñdet Paulus qd talis est ligat⁹ qdruplici excoīcatōe: ad hoc facit de sen. ex. c. cū p cā. et addit glo. qd de oib⁹ dz satisfaccere: et ab oib⁹ absolui.

- 17 **Quero** an sepulti debeāt exhumari. Rñdet glo. qd sic: si eoz corpora vel ossa discerni possūt. s. in trib⁹ vltimis casib⁹. extra de sepulcris. c. sacris. s. i pmo casu quādo corpora tēpore iterdicti sūt exhumāt si fuēt pētēs tpe iterdicti qui sepult⁹ est: et post interdictū sūt durātē interdicto dz exhumari. Et o cor. Inno. hosti. Jo. de ligna. et Ric. i. 4. di. 18. ar. 7. q. 3.

- 18 **Quero** cui debet fieri hec satisfactio. Rñdet glo. quo ad excoīcatos et iterdictos debet fieri his quoz fauore sunt late sentētie: sed quo ad vñarios illis qbus debz fieri restituitio: si quā enim violētia fuisset illata clericis vel ministris ecclesie illis etiam fieret satisfactio.

Quero

19 **Q**uero an hec pena excoicatis heat locum in sepeliendis eos in alijs caibz in qbus denegat sepultura q notat .s.co.ti.c.ex pte.7 de sta. mo.c.i.7.c. cu amouit. Rndet glo.q. n. Et cor. Stephanus.

20 **Q**uero an excoicatis minor excoicatioe negada sit ecclesiastica sepultura. vide Ric.in.4. di.18.ar.7.q.2.

De clericis in sacris 7 religiosis pñtibz matrimoniu.5.6.

Quero an excoicatis. s. de clericis in sacris 7 de religiosis contrahentibz matrimonium querit glo.qd si coacte contrahant an incidat in hanc pena. Rndet q si de absoluta coactione loquamur: puta qa actuali violentia cogit imponere anulū manu: 7 tunc est certū q tūc nō incurrit hanc pena. extra qd ui met? ve cā. c. sacris. Si autē loquamur de coactione cōditionaliter: puta qa tyrān? dicit clerico vel religioso: nisi contrahas matrimoniu cuz moniali facias tibi abscidi manū vel mori: 7 tūc si facit incidit i excoicationē: s. sit met? q cadat in cōstatem viz. d. c. sacris. 7 hoc qñtū ad coactionē: s. p aliū respectū nō incidit qa ubi est metus deficit consensus: 7 sic nō est matrimoniu: 7 sic nō dicitur traxisse matrimoniu: put requirit hec littera vt incidat in hanc penam. Itē deficit rō littere: qa fuit imposita hec pena: 7 facta hec cōstitutio ppter publice honestatis iusticiā: vñ hic nulla honestas insurgit cū coacte sit. facit de sen. ex. significauit.

21 **Q**uid si contrahat sed non consumit. Rndet glo. q incidit i excoicationē: qa hec pñtio punit contrahē mñmonij: et nō

coitū vel icesū. Idem paul?

Quero qd si traxit solum spōsalia p vba de futuro. Rndet glo. 7 paul? q nō ligat nisi consumauerit p copulā: qa tūc transit in mñmonij. vt in. c. veniēs. de spon. 7 c. his q.

Quero qñtum ad religiosos an itelligat de religiosis pñssis tacite vel ex pñte vnam de religioibz approbatis. Rndet glo. q sic vt in c. i. de voto. li. 6. Sed an tacita pñssio obliget illi religioi. Rndet glo. q nō: s. religioni in gñe. extra de regula. c. nō solum. 7 c. sequenti. li. 6.

Quero quis dicat professus tacitus. Rndz glo. c. i. de voto. li. 6. cū maior i4. ānis spōte 7 sciēs recipiēs habitū pñssioz ubi est distinct? de reglaribz li. 6. c. i. 7 c. ostōnez. vel cū habitū distinctū ferret p ānuz eo. ti. c. ex parte. Addit Inno. c. cōsulti. extra de regu. dices q si quādo intrauit pñstatus est q vult mutare vitam 7 habitum 7 si de his pñterit hic habit? solēnis suscept? dirimit matrimoniu iam cōtractū. Ihec enim pñstatio siue itērio cū susceptione habit? pbatōis habet p tacita pñssioe. Et hic notandū q habit? pbatōis solēnizat ppositūz Et dicit Landul. in cle. i. de cōsan. et assi. q isti q obligat religioni i gñe: si contrahūt matrimonij sunt excoicati de regula. c. ostōnez. li. 6. cū iā pñcte matrimoniu spūale traxerint 27. q. i. c. i. 7 2.

Quid si quis contrahit cuz moniali ignorans eā monialē. Rndz glo. q ipsa incurrit excoicationē: 7 nō pñbet cum ea.

Quid de his qui contrahūt extra istaz

phibitionē an poterūt absolui p ep̄z.
¶ Landul. tenet q̄ sic: nisi pendente ex
coīcatōe imiscuerit se diuinis q̄a tunc
a solo papa absolui p̄t: de re iudi. c.
cum eterni: vel nisi ad bigamiā tran-
sierint. c. nup. de bigamis.

8 ¶ Atq̄ papa possit dispēlare: vt existēs
in sacris contrahat. ¶ R̄ndet Landul
q̄ sic: q̄a continētia ānexa ordini ⁊ so-
lēnitas voti pender a cōstitutōe eccl̄ie:
ergo p papā tolli potest. extra de ele.
c. significasti. ⁊ c. inotuit: l̄z aliq̄ nō cō-
sentiāt de religiosis q̄ cum eis possit
papa dispēlare q̄bul īstātialiter īneff
continētia sine qua nō sūt religiosi. d̄
sta. mo. cū ad monasteriū: f̄tra eos
facit. c. q̄ votū. vbi dicit solēnitatem
voti ex solā constitutione eccl̄ie in-
uentā esse.

¶ De clerico q̄ h̄z officiū vicecomi-
tis vel p̄positi secl̄aris. §. 7.

¶ Ircā hanc excoīcatōez. s. de
clerico q̄ habet officiū viceco-
mitis vel p̄positi secularis.

¶ Nota secundū Anto. de butrio. q̄ in
sacris cōstitut⁹ nō potest habē officiū
aliq̄d temporale.

¶ Quero de cōstitutis in minorib⁹: an
possint talia exercere. ¶ Dicit q̄ nō: f̄
maius iminet periculum existentibus
in sacris.

¶ Contra religiosos.

¶ Sed nūq̄d possit officiū āne-
rum dignitati sue habere se-
culare. ¶ Dic q̄ sic: dūmodo
per se nō exerceat: sed alteri cōmittat.

¶ Quero an sit canon late sentētie. ¶ Re-
spōdz glo. q̄ sic. Et addit An. de bu
q̄ vbi canon loq̄t p̄ vba futuri t̄pis:
⁊ non diriget sermonē ad iudicē: sed

ad psonā delinquētē est late sentētie.

¶ De religiosis exeūtibus claustrz
vt audiāt leges: vel physica. §. 8.

¶ Ircā hāc excoīcatōē. s. de
religiosis q̄ exeūt claustrz vt
vadiant ad audiendū leges
vel physicam.

¶ Quero quare sit facta hec prohibitio
cū sciētia canonica non possit bñ sciri
sine legali: ⁊ mādat oib⁹ in p̄hemio
vt sciāt ⁊ addiscāt hāc sciētiā: nam
m̄lte sunt materie que vir aut nullo
modo sciri p̄t sū legib⁹: q̄ n̄ debuit
phiberi sciri leges. ¶ R̄ndet Ihostiē. q̄
sine p̄ncipali studio ⁊ auditu leguz p
libros legales sufficiēs sciētia potest
haberi de ipsis p ea que i libris cano-
nicis apponūt: ⁊ qui dubitat querat.
¶ Nā hoc nō phibet sc̄z de dubijs cer-
tiorari: dūmodo p̄ncipaliter ibi non
studeat. Ad hec. z. 7. di. §. fi. z. 8. di. c. fi.

¶ Quero an habeat locū pena h⁹ capli
si nō exeūt claustrz nec visitāt scholas
f̄ in claustro studeāt: vel audiant: vel
legāt audiētib⁹. ¶ Dicit J̄nno. q̄ ligāt
Idem An. de bu. in eo. c. nō magno
⁊ est hūm fm̄ Ihostiē. quo ad verba:
secus quo ad mētē. Cōsulit tñ illum
in hoc dubio se putari ligatū. ar. eoꝝ
que notāt de de. exco. minis. illud.
¶ Nā l̄z exitus claustris fuerit cā impul-
sua cōstōis: cā tamē finalis fuit: q̄a
ille sciētie religioni nō cōueniūt. Et
q̄s dicat̄ p̄prie legere: ⁊ q̄d importet
hoc v̄bz. ¶ Alide Jo. an. in regu. iuris
cum q̄d. li. 6.

¶ Quid si vadit ad audiendū cā honozā
di amicū suū in p̄ncipio studiū. ¶ R̄ndet
Ihostiē. q̄ fm̄ v̄ba excoīcat⁹ est: puta
tamē q̄ papa R̄nderet talē nō ligari

ex mente

ex mente. ff. ad ex. l. penultima. quia
vba cū affectu debent intelligi maxie
in penalib⁹. ff. q³ q³ iuris. l. i. §. hoc at
Ideo Jo. an. dicit q³ nō ē ita amara inf
ptatio faciēda. l. si. ff. ad exibē.

4 **Q**uid si doctor incepit habē paucos
scholares et religiosus vult eū otinue
honozare. Dicit glo. q³ nō admittit
talē honozē: imo etiā si tantū legeret
semel i ebdomada religiosus audiēs
esset ligat⁹ vt omnis fraus excludat⁹.

5 **Q**uero an psona ecclesiastica aliquib⁹
locis possit pūatim legere vel audire
leges in claustro. Rñdet oīs An. q³
nō: si facit nō euadet sententiā excōi
catis: qā nō vbi s³ rebus lex ipōit
de ele. cōmissa. li. 6. nā lectōis audit⁹
et pncipaliter studiū phibēt de hoc i
re. iu. cum quid vna via phibetur de
reg. iu. li. 6. Idem tenet ibi Jo. an. in
mercurialib⁹: l. 3. trariū teneat Inno
ppter vbi exeuntes. et Ide. de acha.
qui dicit q³ est licitum in camera stu
dere.

6 **Q**uero qā dicit nisi. j. duos menses
destiterint: qñ incipit cursus duoz
mensuz. glo. dicit q³ a tēpore scientie
ostōis siue publicatōis. Alincē. dicit
numerād⁹ ab exitu monasterij. Ideo
Inno. Ide. et Abbas quo ad religio
sos: quo autem ad clericos seculares
currūt ab inceptiōe audit⁹. i. quando
incipiūt audire.

7 **Q**uid si post exitum mutato pposito
vadit ad thelogiā. Rñdz An. q³ nō
pdest nisi pūs huic cōstōni satisfaciāt
redeūdo ad claustrū: nisi abbas signi
caret ei q³ iret ad thelogiā: qā tunc
reuersus cēset in claustro: l. 3. vba hoc
nō sonent.

Quid si plebani et filies destiterint. j. 8
duos menses: postea iterato incepūt
Rñdet An. q³ ligāt⁹.

Quid si tantū tēpus fluxit de duob⁹ 9
mensib⁹ ita q³ nō possint infra duos
menses redire ad claustrū. Rñdet
An. q³ ppter hoc nō sunt excōicati
nisi post terminū ad hoc de elect. cō
missa. li. 6.

Item nota q³ monachi nō possūt stu 10
dere in sciētia humana: nec obstat q³
lex humana sit ps diuine de eta. et qñ.
.c. penul. et q³ leges ab omnibus sciri
debēt et omnes astringāt. Et de legi.
lege leges: qā istud loq³ de laycis de
ricos autem nō astringit de cōsti. c. q³
in ecclesiā. et c. ecclesia: licz clerici eis
possunt vti: cum p eis faciūt vi. io. c.
si in adiutorium.

Quero an hec pena habeat locum: 11
siue sit pffessus tacite vel expresse: dicit
q³ sic.

Item nota q³ isti cōtrafaciētes sunt 12
pnati spe pmtōis ad dignitates nō
ad ordines fm glo. c. sup spec. cū qñ
sol⁹ papa dispēlat.

Quero qā religiosi phibēt ire ad q³ 13
uis studia sine licentia sui plati cū cō
sensu maioris ptis vētus.

Quid si velit ire ad studiū sacre theo 14
logie: an habeat locum hec pena: vel
si studere velit in scientia canonica.

Rñdet Idetrus de an. q³ sic.

Quid si plat⁹ religioso studioso et do 15
cili nolit dare licētiā studēdi: arguit
Jo. an. in nouella: q³ eps dare potēit
nam cōtēptor scientie est membrum
diaboli. 38. di. c. vltimo. Et dicit q³
hoc placz archi. l. 3. aliq³ rōes vrgeāt
in cōtrariū de quib⁹ in nouella. Itēz

nota fm glo. q̄ obtenta licētia plati
intelligit cōcessa omnia sine quibus
cōmode studere non posset. Ex quo
infert si accipit pecuniā mutuo p̄ sua
necessitate obligat monasteriū qd̄ i-
telligit x̄m archi. nisi adū fuisset q̄
aliūde sibi quererz forte a cōsanguineo
vel amico.

15 **Q**uero de quo plato itelligit. Rndz
Jo. an. in nouella. q̄ Archi. intelligit
de abbate.

16 **S**ed qd̄ si ipse abbas vult accedē ad
studia: nūqd̄ poterit sine licētia alie?
absq̄ metu excoīcatōnis huius. Archi.
dicit fm qd̄ refert iDe. q̄ lz male fa-
ciat ire sine cōuētū sui licētia: tamen si
vadit nō incurrat istam penam: s̄ alis
puniri potest.

17 **Q**uid si vadit ad studēdū sine licētia
p̄lati: s̄ nō dimittit habitū: vel econ-
uerso. Rndz glo. q̄ ytroq̄ casu excoī-
catus est.

De religiosis q̄ temē hitū sue
religiōis dimiserint. s. g.

Quia hanc excoīcationē. s. de
religiosis q̄ temere vbicunq̄
habitū sue religiōis dimise-
rint. iNota fm glo. q̄ spāle est in re-
ligioso apostata: q̄a als apostata nō
est excoīcatus: s̄ excoīcandus: fm qd̄
notat Jo. 7 Ber. 22. dī. si q̄s ex clicis
7 extra de vita. et hone. cleri. si q̄s ex
clericis. 7 de apo. c. 2.

1 **Q**uid si portet habitū: s̄ absconsum-
puta q̄a coopt habitū religiōis hitū
clericorū seculariū. Rndz glo. in de.
c. quoniam. de vita et hone. cle. q̄ est
apostata: et p̄ oīs excoīcatus. Idem
Laudul. iNota quēlibet religiosum
obligatū ad hitū deferēdū extrinsec⁹

7 super omnes alias vestes deferēdū
si velit evitare penam capituli: vt pi-
culosa ne de. vel mo. li. 6. nisi cā roa-
bilis s̄sit. Idem dicit iPaul⁹ in. d. c.
quoniā. in de. dicens. iNūqd̄ sufficit
portare habitum s̄b cappa vel tabaro
apparz q̄ nō: p̄ hunc textū: imo talis
est apostata 7 incidit in penam capli
vt piculosa ne de. vel mo. li. 6. Et ita
fuit determinatū Bononie. Idē tēt
iFrāsciscus de maronis q̄ portās ha-
bitū vellatū sit excoīcat⁹.

Quero hic dicit vt piculosa euagadi
materia s̄trahat⁹ districti⁹ inhibem⁹
vt ne d̄ cetero aliq̄s quācūq̄ religiōz
tacite vel exp̄sse p̄fessus in scholis: vt
alibi temere habitū sue religionis di-
mittat. Querit glo. quā dicit temē
iRndz q̄a ex cā licz habitū t̄sformar⁹
vt puta timoris de vi. 7 ho. de. c. pe. 7
ideo text⁹ in de. c. quoniā. de vita et
ho. de. dicit. iReligiosi q̄libz quos opz
p̄ decentiā habit⁹ extrinseci intrinsecā
moz honestatē ostēdere: si p̄ter q̄ ex
cā roabili publice vestez ferat h⁹ mōi
s̄bandi 7 gata vel p̄tā p̄ ānū reddat
inhabiles ad quodcūq̄ b̄nficiūz eccle-
siasticū obtinēdū. vbi dicit zezelinus:
q̄ que sit roabilis cā arbitrio bōi viri
iudicabit. Item dicit q̄ nō dicit q̄s
assūpisse qd̄ statim est dimissus. vñ
si sacerdos vel religiosus has vestes
in momēto assumeret: statim eas di-
missurus nō diceret eas assūpisse. ff.
de diuortijs. l. diuortij. Itē assumere
intelligit cum q̄s cū affectu assumit.
ff. de 7 boy signi. l. nomē filioz ergo
videt a cōtrario q̄ nō dicit quis di-
mittere habitū quem ex roabili cā di-
misit statim reassūpturus. naz verba

sunt

intelligēda cum effectu: unde dicitur
in dicto. c. quonia i de. q. q. cūq. clīc?
Agata vel pita veste utet: nisi rōabil
cā sūstici bñficiat? extiterit p sex mē
ses a picipatōe fructuū bñficiōz que
obtinēt sit ipso facto suspensus. unde
dicit zenzelin. Quid si deferat non
otnuc: nec cā vsus ppij: s. ob festum
socij q militat vī doctozaf vel vrozaf
an incurrat hanc penam. Irūdet nō
qā tūa raro occurrūt: 7 iura coaptat
his que sepe fiūt. ff. de legi. l. ex his cū
le. se. 7. l. ea que raro. ff. de re. iu. Item
ea que cā festi 7 ioco fiunt obligatōz
nō inducūt. ff. de adi. 7 obli. l. obliga
tionū. s. vboz. i. q. i. illud. de se. exco
c. 1. 7 idē de his que fiunt cā honoris
momētanei: vt notat. s. ne de. vī mo
c. sup. specu. vñ religios? cā honoradi
amicū audiēs leges vel physicam in
pncipio studij nō est excoīcat. Unde
s. s. primo. Item q aliqd facit causa
vitatīs excusat a pena infamie quaz
alī incidet. ff. de his qui notantur
infamia. l. i. z. s. si. nec talis peccare dī
vt notat Inno. de ui. 7 ho. de. c. cum
decore: 7 facit iste textus vbi dicit: nisi
cā rōabilis: 7 hec est arbitraria. Item
in simili dicit Inno. d. c. cū decorem
q l3 theatrales ludos faciētes tanq3
infames nō sūt pmouēdi: tamē dicit
q si hoc facerēt ad solatōez alicuius
infirmi vel alia iusta causa nō pecca
rent.

Sed nūquid in lectulo debet deferre
habitū. Irūdet i De. de an. q canō sē
tit q sic. zo. q. i. c. si. dum dicit semper
Jo. an. dicit q nō putat de mente q
monachus in cella sua dimittēs hitū
suū: vel duz balneū intrat in occulto

vel iacens sine habitu liget hac ostōe
s. tunc quādo exhibet se spēctib? ho
minū sine habitu in habitu laycali: vī
secularis clerci sine iusta cā tūc ligat:
alī pauci repirent nō ligatī: pro hoc
facit pphemiū siue ratio de qua i pnci
pio h? capituli: vt piculosa facultas
enagadi sbrabat: que ratio cessat in
casibus supradictis: 7 rō restringit di
ctum. l. cū pater. s. dulcissimis. de leg.
z. nec vbum positū in canone est ita
amare sumēdū: vt nō fiat intermissio
nālis. de cōc. di. s. si tibi. 7. l. ātiqtas
E. de testa. 7. ff. d. solu. l. matri. p. doc.
dñs dominic? de scto Geminiano
dicto. c. vt piculosa: addit ad rationē
Jo. an. q dicit q hic cessat rō decreta
lis que intēdit eoz vacatōib? puidē
allegat de. z. de vita 7 ho. de. q ipōit
penā si publice vestem phibitā ferāt
vt ibi p3 in. s. dignitatē: ergo occulta
mutatio: l3 nō sit licita: nō tamē tali
pena puniat.

De fratribus cassate religiōis
s. io.

Quia hāc excoīcationē de fra
trib? cassate religiōis qui de
nouo aliquē recipient. Innota
q hoc. c. et c. si. s. eo. ti. cōiter ad hoc
allegat q cā religiōis nō licet cōgre
gationē facere: 7 hic glo. dicit q non
l3 absq3 licentia pncipis nouū ordinē
vel collegiū cōstituere. E. d. colle. illi.
l. i. 7 z. 7 anto. de bu. c. si. de excess. pla
dicit q ista est regula q omnia colle
gia sūt rprobatā: nisi appareāt pmīssa
vt l. collegia. s. i. sūma. ff. de colle. illi.
Et ideo omnes sedē vel collegatōes
sunt phibite in ciuitatib? que nō fiūt
sup his que habēt simul ēdare: puta

societas sartoz textoz ⁊ similiū. Et ideo dicit Huil. fm q̄ recitat ꝑ De. in hoc. c. q̄ reprobati sunt illi qui vulgo vocant apostoli: nec tamē volebant fm apostolū vidū manibus querere io. q. z. cauēdū: de c. c. cū apostolus. Item dicit hic Jo. an. q̄ papa Jo. reuocauit q̄tū de facto ꝑcellerat eos q̄ dicūt fratricelī vī fratres de paupere vita: siue ꝑꝑocholi: siue begini in ext- uaganti que incipit sancta romana. Sed istud videt contra vidū Inno. in. d. c. fi. de excess. ꝑlatoz. vbi dicitur q̄ cā pietatis ⁊ religiōis licet uenire vt. l. i. ff. de colle. illi. hoc est facere col legiū. Sꝫ solutio ar. patet ex vbi ei? qui sūdit: dū modo nihil malī faciant occasione collegij: ⁊ hec collegia licet bonū nomē habeāt: tamē quia malē opant fit illicitum collegiū: et ideo destruēdū. Ad hoc facit. l. vltima. eo. ti. ⁊. l. greca ibi posita. q̄si dicat Inno q̄a nouitates regulariter sūt suspēde vt. c. cū cōsuetudinī. extra de cōsue. ⁊ ideo papa hic statuit q̄ non ꝑꝑia au ditate fiant: sꝫ cū sola pape auctori- tate fieri possint.

De religiosīs medicantib⁹ q̄ recipiūt domos vī loca de nouo. §. ii.

Qꝫ hanc excoīcatōē de re- ligiosis medicantibus q̄ do- mos ad habitādū vel loca d̄ nouo recipiūt.

Quero quō intelligit istud de nouo Rñdꝫ Dau. q̄ intelligit respectu ꝑn- cipij qd̄ nūq̄ fuit. 7. q. i. nō autem. 8. q. i. nec nouū. de vboꝝ signi. qd̄ per nouale. qñq̄ dicit nouū qd̄ fuit ⁊ po- stea desijt esse: ⁊ itēꝫ renouat. i8. q. z. de monachis: et sic nō intelligit hic:

naꝫ si domus antiqua comuat: ⁊ sup- eodem solo reedificat non est locus pene huic: sꝫ solū cū locū d̄ nouo q̄rūt locus si loc⁹ ille desijset esse su⁹: ⁊ ip̄ꝫ quererēt nouo titulo: tūc loc⁹ ē hñc p̄stōni. c. cū inter. de renūtia.

Quero q̄a text⁹ de quo fit mētio in hac de. cupiētes. qui est positus in. c. vnico de excess. ꝑlatoz. li. 6. dicit sine licētia sedis apostolice. An ḡ sufficiat licētia legati de latere. Rñdet ꝑ De. de an. in. d. c. vnico. q̄ Jo. an. tenz q̄ nō: q̄a aliud est sedes apostolica: aliū legat⁹ ipsius. ad hoc de filiis ꝑby. c. fi. de sen. exco. ea noscīt. ⁊. c. q̄ de his de sen. exco. li. 6. c. eos. ⁊ in de. c. per litteras de ꝑben. Inō eim licz legato facere contra iura. Non enim quod facit legat⁹ dicit facere sedes ap̄lica. de ꝑbē. hi q̄ li. 6. f3 ea que notat spe. in titulo. de le. §. nunc trademus in ꝑncipio.

De religiosīs q̄ dicunt aliqua vba vt retrahāt audientes a so- lutione decimar. §. iz.

Qꝫ hanc excoīcatōē de re- ligiosis qui dicunt aliqua v- ba: vt retrahant audientes a solōne decimar.

Dicit ꝑ Dau. q̄ duo req̄runtur vt hec pena vendicat sibi locū. Primum q̄ talia ꝑferant vt retrahāt audientes a solōne decimar. Secūdu q̄ ꝑferāt obligatis ad decimas soluēdas: sec⁹ si ꝑferant alia intentione vel non obligatis.

Item nota q̄ hanc penā incidunt: si hec vba dicunt in sermonib⁹ suis. i. i. ꝑdicationib⁹: vel alibi idest ꝑuatis locutionibus.

3 Item

Item nota dū dicit religiosos q̄ hec pena n̄ h̄z locū i clericis secularib⁹ v̄l laycis q̄ contrafacerēt.

De religiosis q̄ cōfiteb⁹ sibi nō faciūt cōscientiā de decimis s̄iz.

Quia hanc excoicationē sc̄z d̄ religiosi q̄ cōfiteb⁹ sibi nō faciūt cōscientiā de decimis.

Querit Landul. an si inueniāt aliq̄ retentores decimarū sint absolucudi: r̄ r̄ndet q̄ nō: ex quo sunt continue i peccato mortali ex retēōe decimarū de deci. c. prohibem⁹. cum sciant peccatum non esse remissibile: nisi restitutum ablatum.

Item nota q̄ p̄dicatores q̄ nō faciūt cōscientiā de decimis sibi cōfiteb⁹ vel qui negligūt p̄dicare q̄ fuerint requisiti nō incurrūt excoicationē ipso facto: s̄ suspēōē ab officio p̄dicatōis r̄ cōfessōis donec cōfiteb⁹ ipsi si hoc ipsum sibi dicēdi mōde facultatē habuerint cōscientiā fecerint: s̄ si i p̄dicta suspēōe p̄sumpserint p̄dicare ipso facto sn̄iaz excoicatōis incurrūt.

Querit quia dicit q̄ tenēt facere cōscientiā quādo populo predicabūt: an ergo teneāt quādo clericis predicant. R̄ndet glo. r̄ p̄ Pau. q̄ nō. de s̄ exco. si sn̄iaz. li. 6. Itē nota s̄m z̄ezeli. q̄ hic nō sit mentio de festo natiuitatis dñi p̄ celebrationē triū missarū que celebrāt illa die: p̄pter qd̄ nō est forte mōditas p̄dicandi: sed soluz de festo natiuitatis beate m̄ginis. Itē n̄ fit mētio de festo pasce propter communionem.

Querit quia hic dicit cum fuerint requisiti: an teneāt si nō fuerint requisiti. R̄ndet glo. q̄ nō.

Sed qd̄ si requirunt in alijs tēporib⁹ p̄ter q̄ in istis solēnitatib⁹. R̄ndetur q̄ nō teneāt predicare: quia hic solū dicit textus quādo predicant in istis solēnitatibus.

Item nota textū. studeāt informare. Itā s̄z z̄ezelinū nō sufficit q̄ p̄dicādo dicāt. Soluatis decimas: sed tenētur informare qualiter ad eas soluēdas ex debito astringāt.

Item nota qui sūt isti a quib⁹ possūt requiri: q̄a tex. dicit. Ab ecclesiāz rectoribus vicarijs: aut loca eorūdem tenētib⁹.

De religiosis q̄ decimas ecclesijs debitas vsurpāt. s̄. i. 4.

Quia hanc excoicationē. s̄. de religiosi qui decimas ecclesijs debitas vsurpāt.

Nota s̄m glo. r̄ Astē. in sum. 7. li. ti. 2. s̄. 88. q̄ in hoc q̄ dicit tex. Religiōsi. patet q̄ nō habēt locūz he pene in secularib⁹ clericis vel laycis: q̄ delinquūt in istis.

Item in hoc q̄ dicit. Quicūq̄ cōprehendit etiam feminas religiosas: et etiam religiosum ad secularē ecclesiā translātum.

Item in hoc q̄ dicit ecclesijs debitas patet q̄ si decime deberēt nō ecclesijs sed p̄uatis p̄sonis per p̄uilegiūz vel antiquū feudum: r̄ religiosi phiberēt solui: vel aliter faceret v̄tra istam cōstitutionem nō inciderent i has penas. Item dicit textus nō p̄mittunt factū intelligit vel phibent v̄bo.

Querit glo. quia textus dicit q̄ t̄c̄s religiosi v̄trafaciētes sunt suspēsi ab officijs: an intelligāt de diuinis officijs: an de alijs: Dura si erat sacrista

elemosinari⁹ camerari⁹ clauicularius
7 similes. glo. arguit ad ptes: et non
determinat. Idau. dicit intellige de di
uinis. Itē dicit Steph. 7 facit littera
infra: ubi nō repetit: qbus officiis cu
omnes religiosi nō teneat ad diuina
officia: sed solum pfecti 7 clerici. i. 6. q.
i. nemo. 7. c. se. 7. c. si monachus. vel
potest intelligi de officiis tpalib⁹ que
habent aliquādo religiosi: vt sunt p
curatōes 7 castaldionat⁹. i. q. 2. salua
tor. extra de solu. c. 2. 7 hec secūda ex
positio est benignior. Intelligi etiam
posset quādo in eadē psona cōcurrūt
officia diuina 7 alia. als si diuina tm̄
officia cōcurrūt: tūc illis sit suspēsus vt
vitef maior pena. s. excoīcatōis qua
nulla est maior in ecclesia. 24. q. 1. c. n̄
auferam⁹. i. q. 4. corūpian⁹.

De religiosi q nō hūat interdictū
qñ matrix ecclesia hūat. s. is.

Quero an intelligat de interdicto a
iure: puta canō ponit interdictū ciui
tati que īsecuta fuerit ep̄m. vt in cle. i.
ciuitas. de penis.

Quero an intelligat de interdicto a
iure: puta canō ponit interdictū ciui
tati que īsecuta fuerit ep̄m. vt in cle. i.
ciuitas. de penis.

Quero an intelligat de interdicto a
iure: puta canō ponit interdictū ciui
tati que īsecuta fuerit ep̄m. vt in cle. i.
ciuitas. de penis.

Quero an intelligat de interdicto a
iure: puta canō ponit interdictū ciui
tati que īsecuta fuerit ep̄m. vt in cle. i.
ciuitas. de penis.

Quero an intelligat de interdicto a
iure: puta canō ponit interdictū ciui
tati que īsecuta fuerit ep̄m. vt in cle. i.
ciuitas. de penis.

7 qā interdictū qñq loca nō habētia
intra se ecclesiā cathedralē: habent tm̄
matricem: ideo exp̄munt hoc: 7 dico
hoc locū habere etiam cū illa matrix
ecclesia religiosi nō obseruātib⁹ s̄bet
quātum ad p̄sentationē collationis:
vel quia sit ipsorum vicaria: cum hic
gñaliter loquat⁹.

Quero quomodo intelligit matrix
ecclesia obseruare interdictū. An itelli
git quādo solus ep̄s vel plat⁹ hūat
an quādo solū caplm̄: an qñ vtrunq
mixtū. Item quid si vacat ecclesia ca
thedralis 7 ps caplū seruāt: 7 ps non
seruat: 7 forte ptes sunt equales idest
tot sunt obseruātes quot sūt nō obser
uātes. Rñdet glo. q in omnibus his
casibus ecclesia sumit p materialē ec
clesia. s. p ipsius ecclesie pietib⁹: et q
ex quo quotidie in ecclesia celebratur
ianuis aptis: siue p platū: siue p caplū
totum vel ptem: siue p alios clericos
ecclesie non sit locus huic pene. Con
cordat Stephā.

Quero an quo ad interdictū puicie
dicef ecclesia metropolitana matrix
ita q illa seruāt interdictū religiosi
totius puicie nō obseruātes ligati
hac pena sint: de sciētib⁹ loquor. Re
spōdet glo. q nō p hanc litteraz que
dicit cathedralem vel matricem locū
Constat tamē q metropoli: puta ra
uenas nō est iuris vel cathedralis ci
uitatis Bononie: ligabunt ergo reli
giosi rauennatis dyocesis tm̄.

Quero quid si sit interdicta villa vel
castrum nō habens certaz ecclesiam
cathedralē inclusam vel matricē qd
esse posset: puta quia matrix ecclesia ē
in alia non interdicta: vel qā ples sūt
ecclesie

ecclesie in villa vel in castro: et nulla ē
principalior quia quelibz baptizat suos
prochianos: et forte ex illis ecclesijs aliq
seruat interdicta alique nō. Rñdet
glo. puto q tūc nō sit loc⁹ huic ostē.
Deficit enim mēs et verba sicut nec
locum haberet quādo in loco singl^r
interdicto nulla esset ecclesia: nisi illa
religiosoz nō seruatiū.

8 **Q**uero qualiter religiosi intelligant
scire matricē ecclesiā seruari interdictū
Rñdet glo. quādo viderint vel alio
corporis sensu pcepint: puta audierit
al^s pbabiliter ignorātes talē obfua
tiā nō ligant^r hac pena.

9 **Q**uero quid si interdictuz sit nulluz
ppter appellationē illoz contra quos
latum fuerit: et tamen matrix ecclesia
seruat. Rñdet glo. q nihilomin⁹
religiosi non obseruantes incurrunt
excoicationem.

10 **S**ed qd si matrix ecclesia nō fuit: vbi
ē seruatiū: nūqd religiosi fuare tenet^r
Rñdz i Dau. q sic. nam nō excusatur
lz matrix ecclesia nō seruet.

11 **S**ed qd si eps mādāt seruari interdi
ctum: et caplm mādāt pcrariū. Rñdz
zenzeli. q poti⁹ est obediēdū episcopo
vt i. c. i. de postu. pla. Itē dicit de inē
dicto qd mādāt seruari p epm: lz per
ecclesiā cathedralē nō seruāt: qā non
qd fit: s qd fieri debet attēdiē. d. elec.
c. cum cam.

12 **I**tem nota ēz Lādul. q religiosi nō
seruātes interdictum sunt excoicati.
Elerici vō seculares et etiam religiosi
sunt suspēsi. vt in. c. tāta. de excels. pla.
Item est interdict⁹ ingressus ecclesie
de pñile. c. epoz. li. 6. Item sūt excoi
cati sepeliētes interdictos. in de. eos

de sepul. Item est irregularis et ineli
gibilis ad iue et pass iue supra. eo. ti. is
qui. li. 6.

De fratrib⁹ minorib⁹ recipiētib⁹ ad
diuina frēs de tertio ordie. s. i. 6.

Quia hanc excoicationē. s. de
fratrib⁹ minorib⁹ recipiētib⁹
ad diuina fratres et sorores
de tertio ordine.

Querit glo. an si alij religiosi v^l cl^{ici}
seculares eos recipiāt incidāt i excoi
cationem. Rñdet q nō: nam spāliter
excoicanē fratres minores ēz Lādul
quia specialiter eis afficiebāt: vtpote
sui ordinis.

Item nota q hec excoicatio hz locuz
nō obstatib⁹ quibuscūqz pñilegijs: tā
iploz fratrum minorz q illorum de
tertio ordine.

Quēo an si fratres minores recipiāt
ad diuina in alijs ecclesijs: et nō suis
incidant in excoicationē. Rñdz glo.
q nō. Doffet tamen habere locū alia
pena cōis. c. i. eo. ti. quia non seruaret
interdictum quando matrix ecclesia
seruat: sed si matrix ecclesia non seruāt
interdictū si ipsi fratres minores reci
perent eos ad diuina in alijs ecclesijs
nō incurrūt excoicationē fm Steph.
Ifateē tamē q si eos recipēt ad diuina
cōtra volūtātē rectoz assumēdo sibi
hanc auctoritatē q inciderēt.

Item nota fm i Dau. q isti de tertio
ordine gaudent pñilegio q tempore
interdicti possunt interesse diuinis:
quo ad alias ecclesias: vūmodo non
fratz minorz: et sic dicit Lādul. et
zenzeli⁹ q gaudent pñilegio cl^{icali}
et hoc dicit zeze. credo hū: et sic pñilegiū
in vna questione perusina.

De mōachis 7 cāonicis reglarib⁹
q̄ tñsferūt se ad curias p̄ncipū. §. i. 7.

Quēdo hanc excōicationē. s. de
mōachis 7 cāonicis regu-
laribus qui transferūt se ad
curias p̄ncipum.

i Nota hz glo. 7 mte. in sum. q̄ text⁹
dicit nō habētes administrationē q̄
si hnt administrationē ire possunt cā
administrationis.

2 Item nota q̄ ad excōicationē hanc cō-
trahēdā duo sunt necessaria. s. q̄ itra-
uerint curiaz: 7 q̄ animo dānificādi
monasteriū vel platū: licētiā autēz
habere vel nō habere nō est pōderādū
q̄a etiā si intraret curiā de licētiā
plati aio dānificādi monasteriū vel
platū essent ligati. Ex solo igit̄ exitu
claustrī ob hanc cām nō ligat̄: ex quo
nō intrauit curiaz. Vādul. tamē dicit
q̄ si intrat curiā: lz nō aio malo pec-
cat mortaliter faciendo cōtra p̄hibi-
tionē: lz nō sit excōicat⁹.

3 Quid si intrauit curiā ob hanc cāz. i.
animo dānificādi platū vl̄ mōasteriū
tamē nō intulit dānū: siue q̄a nō po-
tuit: siue quia penituit. Rñdet glo. q̄
excōicatus est.

i De monachis q̄ sine licētiā abbatū
infra mōasteria tenēt arma. §. i. 8.

Quēdo hanc excōicationē. s. de
mōachis qui sine licētiā ab-
batum. j. septa mōasteriorū
suoz tenēt arma.

i Nota q̄ hoc n̄ extēdit ad canonicos
regulares: q̄a hic de eis nō repetitur
fm glo.

2 Quēdo qd si teneāt arma extra septa
monasterij. Rspōdet glo. q̄ nō sunt
excōicati.

Quēdo qd intelligit̄ nomine armoz
Rñdet glo. q̄ intelligit̄ tā arma ad
defendēdū q̄ ad offendēdū vt tela 7
similia. insti. de interdictis. §. armoz
7 insti. de pu. iu. §. item lex cornelia. ff
de vboz signi. l. armoz. Eōcor. pau-
Vādul. 7 zezeli. qui addit: potest tñ
de his intelligi que cōi vsu loquendi
arma appellāt̄: vt stēf vsui loquendi
ff. de fun. instruc. l. cū de clamonijs. §.
asnam. ff. de vboz signi. l. vt alfen⁹
7 l. aniculus.

Quid si tenēt arma nō ad offensaz: si
ad aliū vsū: vt lapides ad edificādū
cultellos ad vsū coquīne vel mēse.
Rñdz i Paul⁹ q̄ nō est loc⁹ huic pene
Si autem haberēt aceruū lapidū ad
fenestrā sup portā ad impugnādū
veniētes: tñc accedit iste text⁹.

i Nā qd clerici portātes peccāt morta-
liter. Rñdet Nathe⁹ q̄ sical⁹ n̄ pnt
excōicari. ii. q. z. nemo. 7 ibi notat̄.

De religiosiis ministrātib⁹ sacra-
mēta eucharistie extreme vñdōis
absq̄ licētiā p̄prij sacerdotis. §. i. 9.

Quēdo hanc excōicationē de reli-
giosis ministrātib⁹ sacramēta
eucharistie extreme vñdōis
absq̄ licētiā p̄prij sacerdotis.

Quēdo an credat religiosus prochia
no volēti recipe eucharistiā: si dicat se
habē licētiā a p̄prio sacerdote. Rñdz
glo. q̄ sic: q̄a plurim⁹ est esse memor
p̄prie salutis. i. q. 7. §. sanxim⁹. ext̄ de
homicidio. significasti. Eōcor. i Pau.
Vādul. 7 Stepha.

Quēdo qd de secularib⁹ mercenarijs
7 similibus. Rñdet glo. q̄ sufficit licē-
tia p̄sbyteroz i quoz prochijs hitāt

Quēdo an sufficiat licētiā prochialis q̄
nōdū

nōdū est presbyter. Rñdet glo. q̄ sic:
si est legitime etatis: vt. j. añuz possit
ordinari sacerdos ⁊ ita faciat se ordi-
nari. j. añū a die quo est sibi cura cō-
missa: alit̄ ipso facto est puat̄ bñficio
vt in. c. licet. de elect. li. 6. nisi ecclesia
prochialis sit collegiata: q̄a i isto cāu
nō est puatus: s̄ nisi admonit̄ faciat
se. j. didum terminū ordinari debet
puari. extra de elec. c. cum in cūdis. s̄
cū inferiora. ⁊. c. institutuz. de elec. li. 6.
tamē episcopi ⁊ superiores possūt cum
aliqb̄ disp̄sare rōne studiij: vt nō te-
neant se facere pmoueri ad sacerdo-
tū: nisi post septēniū: ouz tamē infra
añū faciāt se pmoueri ad s̄bdy cōatū
⁊ post septimū añū ceptum. j. añum
recipiant dyaconatum et p̄sbyteratū
aliter sunt priuati ipso iure. de elec. c.
cum ex eo. li. 6.

4 Quero an sufficiat licētia vicarij q̄ ge-
rit curam ordinariā illius ecclesie pro-
chialis: ⁊ est cōstitut̄ ab ep̄o. Rñdet
glo. q̄ sic. Ex quo inferē q̄ si nō habz
curaz ordinariā sed est sibi cura ecclesie
paruo tempore recōmissa q̄ non pōt
dare hanc licētiā: nisi in sp̄ali hoc
sibi sit cōmissum.

5 Quero an sufficiat licētia dyocessani.
Rñdet glo. q̄ sic. de pe. ⁊ re. c. z. li. 6.
q̄a ep̄s est prochialis p̄sbyter omniū
s̄biētoz sue dyocesi: et specialiter qñ
vacat ecclesia prochialis: cōsulit tamē
glo. q̄ a prochiali p̄sbytero recipiat
licētiā: q̄a tutius est nō recedē a v̄bis
c. ad audiētiā: de decimis.

6 Quid si prochian⁹ dicat do tibi licen-
tiā: vt recipias a quouis sacerdote
sue religioso. An requirā specialis spe-
cificatio q̄ possis recipere a tali fratre

mnoꝝ vel p̄dicatoꝝ.

7 Item qd si prochian⁹ dicat religioso
do tibi licētiā vt des eucharistiā
⁊ extremam vñdionez meis s̄ditis:
an requirā specialis specificatio pro-
chianoꝝ q̄bus hec sunt p̄benda. Rñ-
spōd̄z glo. q̄ nō: ex quo de sacramēto
fit specificatio.

8 Quero an religiosi cōferentes sacra-
mēta baptisimi incidant i excoīcatōez
Rñdet glo. q̄ nō.

9 Itē s̄m Landul. q̄ sacerdos prochia-
lis curatus q̄ntūcūq̄ simplex ex quo
cōmissa est sibi cura potest i adiutorij
ipsius cure sibi assumere sociū ad tps
quēcūq̄ religiosū v̄l aliū s̄m cuiuscūq̄
superioris licētiā: puta in q̄dragesima
q̄ ipm iuuat in sacramētis cōferendis
v̄l in officio p̄dicandi: dūmodo ostet
sibi de ipsi⁹ sufficiētiā: vt notat Inno
in. c. tua. extra de clerico pegrino. ⁊. c.
excoīcam⁹. s̄. q̄a d̄o. extra de hereticis
nam ex quo tales sūt ordinati rite ita
possūt illa facere sicut curati: nec defi-
cit eis nisi mafia. s̄. popul⁹: si q̄ curat⁹
paret sibi materiam exercere poterit.
i6. q. i. ecce.

De religiosi⁹ q̄ absoluūt excoīca-
tos a canone. s̄. 20.

Q Irca hāc excoīcatōez de reli-
giosis q̄ absoluūt excoīcatos
a canone.

1 Quero an si religiosi absoluūt a snia
lata ab homie incidant in excoīcatōez
Rñdet glo. q̄ nō: ex quo nō expressit.
Idem Landul. ⁊ Dau. dicūt q̄ si ab-
soluūt a snia lata ab homine: vel per
delegationē pape: v̄l p̄ litteras alioꝝ
inferioꝝ p̄latoꝝ nō incidunt i excoīca-
tionem: quia si de hoc intellerisset:

expisset. vt in. c. ad audiētiā. de deci.
Item q̄a hec cōstitutio est penalis: vt
in. c. statutū. de elec. li. 6.

2 **Q**uero q̄a text⁹ dicit p̄ter q̄a a casib⁹
in iure expressis: q̄ sint casus a iure ex
p̄ssi in q̄bus religiosi sine metu excōi-
cationis possunt absolvere. IR̄nde
quādo regularis regularēz p̄cutit: vel
monach⁹ monachū: q̄a tūc ad curiaz
mitti nō debet: sed cum potest absol-
uere p̄lat⁹: vt in. c. monachi. de sē. ex.
vl' i articlo mortis quo cāu q̄libz sim-
plex sacerdos absoluit: et alij similes:
vt in. c. cum eoz. eo. ti.

3 **Q**uid si religiosi habent ex p̄uilegio
vt possint absolvere a casib⁹ excōicati-
onū in iure positaz. IR̄ndet glosa q̄
tūc si absoluit nō icidūt i excōicatōez
7 hoc est qd dicit text⁹: vel p̄uileghs
sedis ap̄lice p̄cessis eis dē. i. fratrib⁹.

4 **Q**uero que sint iste sentētie a quibus
si religiosi absoluit icidūt in excōica-
tionē. IR̄ndet glo. in d̄bo. a sentētijs.
q̄ intelligit ab omnib⁹ sentētijs: siue
sint sentētie excōicatōis: siue suspēsiōis
siue interdicti p̄ statuta synodalia vel
p̄uincialia p̄mulgate.

5 **S**ed nūq̄d p̄lati collegiataz eccliarū
cum capellis suis possint facē statuta
sine cōsensu ep̄scopi vel capituli cathe-
draliū. IR̄ndet Stepha. q̄ nō: vt in. c.
cum cōsuetudinis. extra de cōsue. 7 in. c.
nouit. de iudi. 7 extra de his que fiūt
a p̄latis sine cōsensu capituli. c. nouit.
Et notat Inno. de cōsti. c. omnes.
ep̄s autem cum cōsensu capituli pōt
de cōsti. c. vt animaz. li. 6. de maio. 7
obe. c. z. 7. 18. di. in p̄n. de cōse. di. z. c. i

6 **Q**uero qd si absoluat sociū vel religi-
osum a p̄dictis: puta ab excōicatione

canonis. IR̄sponder glo. super d̄bo
quēq̄. q̄ tales absoluentel incidunt i
excōicationem.

7 **S**i an absoluti icidāt tāq̄ p̄cipātes
i crimie. glo. Jo. an. remittit se ad no-
tata. i. c. x̄tingit. de sen. exco.

8 **Q**uēo pone q̄ frater minor absoluit
p̄uissorem clerici vel interfecōrē non
a snia excōicatōis: sed a peccato: nūq̄d
incurrat hanc penam. IR̄ndz 2 adul.
Adet q̄ nō: q̄a aliud est absolvere a
peccato homicidij aliud ab excōicatōe
Nam aliquādo remanēs in mortali
p̄pter qd est excōicat⁹: absoluitur ab
excōicatione durāte peccato de testi-
bus. c. veniēs. Item excōicatus 7 irre-
gularis potest absolui ab excōicatōe
remanēte irregularitate. de sen. ex. cū
illoz. Item q̄a si text⁹ iste voluissz di-
xisset: vt in. c. ad audiētiā. de decimis
Dicit ergo q̄ si talis scienter admit-
tit excōicatū āte absolutionē ad sacra-
mentū penitētie: tunc 7 si nō icurrāt
hanc excōicationē directē: incidunt tū
i minōrē p̄cipando cū excōicato et
cōfēdo ecclesiastica sacramēta: et sic
p̄cipādo in diuinis. extra de sen. ex.
c. nup. secus si p̄babiliter ignorabat
factum: vel ius spāle vel cōstōez syno-
dalem vel p̄uinciale fulminātē excōi-
cationis sententiam: tunc enim foret
excusatus: vt in. c. ad apostolicē. d̄ de
exco. mini. 7 in. c. vt animaz. de cōsti.
li. 6. nisi ignorātia fuerit crassa vel su-
pina: 7 ibi dicit text⁹: puta si cōstitutio
fuit publice publicata i ciuitate. vt no-
tat in. c. cū in tua. q̄ matri. accu. p̄nt
7. 28. di. in p̄n.

9 **A**ltz secularis p̄cutiens clericum: et
ingrediens religionem possit absolui

Adde

¶ Vide Ric. in. 4. di. 18.
10 *¶* Item sacerdos absolvens aliquem ab
illis peccatis a quibus non potest peccet
mortaliter. *¶* Vide Ric. in. 4. di. 28. ar.
2. q. 5.

¶ De clericis secularibus et religiosis in-
ducendis ad vouendum iuramentum vel
permittendum de eligendo sepulturam
apud eos: vel iam electam non mu-
tando. §. 2i.

Quia hanc excoicationem de de-
ricis secularibus et religiosis
inducendis ad vouendum iura-
mentum vel permittendum de eligendo apud
eos sepulturam: vel iam electam non mutanda
i *¶* Aduertendum quod sic dicitur i. c. i. de sepul.
li. 6. de quo. c. facit mentionem textus i. de.
c. cupientes. de penis. si confectum fuerit
talis electio erit irrita: et sic elegerit
non possunt sepeliri apud ecclesias sic
electas: nec possunt eligere alibi: si vero
sepeliendi sunt apud ecclesias apud quas
fuerint sepeliendi: si non elegerint sepul-
turam: alii religiosi et clerici qui predictos
in suis ecclesiis vel cimiteriis preloperint
sepelire: tenentur ad restitutionem corporum si
petantur: et etiam tenentur ad restitutionem
omnium que occasione sepulture eorum
puenerint: quomodolibet ad eosdem
facienda integraliter. §. 10. dices. quam
nisi fecerint ecclesia apud quam sepulti
fuerint et cimiteria eius: ex tunc tam diu
remaneant interdicta: donec facta fue-
rit restitutio predictorum. d. c. i.

2 *¶* Quero quid si non inducat ad iurandum
vouendum vel permittendum: sed inducat ut
eligat. *¶* Respondetur per de an. fm. Jo. an.
quod non ligat ista ostensione: nam simpliciter
eligens potest variare et penitere: quod non potest
iuras vouens vel permittens.

¶ Quero quid si inducat ad vouendum iur-
amentum vel permittendum de eligendo apud
non suam ecclesiam. s. inducens. *¶* Respondetur
idem fm. Jo. an. quod non ligat hac ostensione
Vide quod notat Ihosti. eo. ti. in summa
§. an licitum. §. quid si quis eligat: ubi
loquitur de illo qui iurauit non mutare se-
pulturam an mutare possit.

¶ Quid si quis proprio motu iuraret vel
voueret in tali loco eligere sepulturam
Respondetur Ihosti. quod tunc tenetur seruare votum
vel iuramentum: nisi causa noua superveniat
pura quia factus est episcopus vel religio-
sus: vel locus est dissipatus. ext. de reli-
gio. inter quatuordecim pe. de an. teneat
extrarium. d. c. i. de testa.

¶ Item nota quod quod illicite sepeliunt tenentur
ad restitutionem corporum: et hoc si petantur.
Ad restitutionem autem aliorum que occasione
sepulture preceperunt. §. 10. dices: etiam si
non petantur: ut dicitur glo. i. libro decemum.
et ratio est fm. Item de ancha. quia semper
quod male accipit est in mora sicut fur. l.
in re furtiva. ff. de rei. furti. Item §. 23
interpellari: si ultro se offerre ut libere
a peccato.

¶ Quero quare ex delicto unius forte
minimi de ecclesia propter iuramentum vel
permissionem quam sibi fecit fieri tota
ecclesia danti patiat ut sit interdicta
cum cimiterio. *¶* Respondetur per de an.
quia reliquum de ecclesia hanc penam inter-
dicti incurrunt potius ex sequenti eorum
delicto non restituendo male accepta quam
ex facto alicuius de collegio hoc indu-
centis quasi totum collegium dicatur deli-
quisse si retinent rem inualam ab uno
de collegio. *¶* Item quod notatur. c. 2. de
ordi. cog. *¶* Presumitur enim ille talis
eorum conscientia deliquisse postquam retinetur

rem sic inuasam. ar. de resti. spo. cum
ad sedem: nam rōne cōiūctōis alter
alterius facta psumit scire. ar. l. de tu
tela. 7 qd ibi notat. **E.** de in integrū
rest. minor.

7 **Q**uero dicitur in. d. c. i. de sepul. q si
qs fecerit sibi pmittere de eligēdo apd
illum sepulturā q tali pmissione nō
obstāte debz ille sepeliri apud ecclia
illam apud quam de iure sepeliri de
buisset. Quid g si ipsa est illa cui? cle
ricus sic deliquit faciendo sibi iurare
vouere vel promittere: puta est suus
prochianus vbi al's sepeliri debebat.
Rñdz Jo. an. in nouella q ista qstio
ē idubitata: qā ista pstitutio emanat
in fauorē ecclesie cui sepultura debet
ergo in ipsi? penā retorqueri nō dēt
de re. iu. c. q ob gratiā. l. 6. Itē licet
peccet auferēdo libertatem eligēdi se
pulturā: tñ certat de debito retinēdo
nō est g hñda illa rō de tali que hēf
de illo q certat de lucro captādo. l. si.
E. de codici. facit. **E.** si qs. ali. te. phi.
l. si. 7. l. iulian. cū. l. seq. d acq. re. po.
Concor. **De.** de an.

8 **Q**uid si illa apd quaz debebat sepeli
ri de iure etiā erat interdīcta ei? cimi
terio. Rñdet archi. illum sepeliēdum
in ecclesia cathedrali que etiā si essz
interdīcta seruabitur ordo. iz. q. z. c.
vbi cūqz.

9 **Q**uero si ista q debebāt restitui huic
ecclesie in qua debebat sepeliri si inē
dīcta nō fuisset postq nō ibi s i cathe
drali vel alibi sepeliē. vtrū debebunt
ista huic ecclesie ad quā fun? tñsserē
Eadem etiā essz questio de canonica
portione debita ecclesie prochiali: an
ea pdat si dephēdit interdīcta tēpore

sepulture. Posset etiā dici in pmo
casu q postq cathedralis vel alia sō
rogat loco interdīcte debet intelligi
sōrogata cum omnib? qūtatib?: 7 cū
onere 7 honore. ff. si qs ex testa. liber
esse iussus fuerit. l. i. s. hec actio. **Q**uoniam
eim comitat in tali casu emolumētū
l. alūne. s. scia. de alimēto legato. Itē
posset dici q si sine delicto esset ecclia
interdīcta: nō esset ecclesia pūada cō
modis cōluetis. ar. l. administratōne
E. de lega. Itē sentio si non potuit
sepeliri apud ecclesiā apud quā elegit
sepulturā ppter casum cōtingētez in
psona mortui: puta qā decessit i capis
nec repit vel est bānit: ppter ista eiz
ecclesia nō est pūanda legatis sibi fa
ctis gratia sepulture: vt notatur in. c.
in nostra. de sepul. l. 6. Si autem q
post electaz sepulturā et legatū ecclie
factū mutasset animū eligēdo alibi
sepulturam videt legatū adēptum 7
trāslatū ad illā in qua voluit vltimo
sepeliri ar. dicto. s. scia. hec **De.** de an.

10 **Q**uerit idem **De.** post Jo. an. quid
d viatorib? decedētib?: vbi debeāt se
peliri. Jo. an. i. c. i. de sepul. in nouella
dicit q in ecclesia cathedrali: 7 recitat
opiniōē archi. tenētis cōtrariū. s. q
sepeliat in ecclesia in cuius parrochia
mortuus est. Idem **Algo.** 7 **Ray.** p.
c. ecclesias. z. q. i. 7. i. 6. q. i. c. i. expo
nētes ibi patz. i. xpianoz. ii. q. z. ad
mensam. **Boff.** in sum. eo. ti. 8. qd si
pegrin? dicit q sepeliat i cathedrali:
vl in alia in cui? prochia est mortuus
p. d. c. ecclesias. et fuit hec questio de
facto Senis in psona cuiusdā militis
magnifici forensis qui decessit i pro
chia sancti xpofoi: 7 sepultus fuit in
ecclesia

ecclesia cathedrali: cui? funera fuerunt
magnifica et sumptuosa valde: ibi tñ
nō erat questio de oib? funerabilib?:
s; de quarta prochiali quā petebat ec-
clesia sancti christofori.

ii Quero dicat hic qd ille qui iniuste se-
pelit tenet ad restōez omnium illi
ecclesie vbi debuit sepeliri: s; pone qd
ille in ecclesia nō potest sepeliri: quia
ciuitas erat interdita: et de facto sepul-
tus fuit apud fratres minores ipsis i-
uitis. Multa tamen p oblatōib? et p
missis vicēdis oblata sunt fratribus.
Querit an illa ecclesia debeat illa ha-
bere vel an prochialis debeat de illis
habere quartam: cum nec apud ipsā
potuisset etiam sepeliri. Federicus de
Senis cōsultuit qd ista male ablata et
male accepta non veniant diuidēda.
ff. familie hercl. l. cetēz. §. si qui.
Ad hoc facit qd notat Inno. in. d. c.
i nostra. vbi ad litterā sic dicit. Siue
q is de quo agit apud hospitalarios:
nō de iure s; de facto sepultus est de-
relictis eisdez nec totū nec pte reddēt
ecclesie prochiali: s; corpus tñ et obla-
tionel omnes que occasiōe sepulture
facte fuisset. vt extra de sepul. c. ex pte
Nec obstat. c. in nostra. qd d; itelligi
quādo prius alibi sepult? de facto
debebat apud suā ecclesiam sepeliri: s;
in casu nostro nulla sibi irrogat iniu-
ria: cuz non haberet ius tñ sepeliēdi
ppter interdictū de pe. et re. c. qd in te
et de pui. c. cum et plātare. §. si tēpla-
rij. Et infert istam rōnem qd si ecclesia
prochialis est interdita: s; nō p rōem
qd prochian? alibi sepult? ex electione
vel iuramēto dicto casu ecclesia prochi-
alis non habebit quartā: et ita scripsi

in dicto. c. in nostra. vsu vltio querit
Et hoc dico qd si apud ecclesiam vbi
debuit esse sepultus de iure potest de
iure defendi vt sua ecclesia interdita
nihil pcpiat. Sed si alibi est sepultus
de facto: tñ si sine iterdicto sua ecclesia
cōmisit culpam tñ forte idez. Si vō
culpam non cōmisit quia forte ppter
delictum dñi fuit ciuitas interdita:
tñ etiam non debez suo iure puarz
cum p eam non stare: s; p casū occur-
rēt. ar. d. l. ab administratōe. Itēz si
in sua poterat sepeliri: tñ omnū dēt
fieri restitutō p ecclesiā que illicite sepe-
liūt. ar. h. c. et c. in nostra. que enim
occasione rei mee ad te veniūt debes
mihi reddē sicut ipsaz rē: qd dicit sicut
plene notat Bar. in. l. ptoz ait. §. qd
de fructibus. ff. de bonis auctoritate
iudicis possidēdis.

De quocūq; q incidit in heresim:
iam dānatam vel nouā adinuenit
et generaliter de quocūq; heretico
§. 22.

Quocūq; q incidit in heresim
iam dānatam: vel nouā ad
inuenit: et gñalit de quocūq; heretico.
Quēdo qd dicat heretic? glo. ordina-
ria in. c. illi q pegrinos. 24. q. 2. enu-
merat plures modos dicēs. Primo m
dicat hereticus qdūq; est dubi? i fide.
extra de here. c. dubi?. Secūdo omis
scismaticus dicat heretic? 2. q. i. qd qd
Tertio omnis pāsus ab ecclesia fm
qd excoicatus dicat hereticus. 4. q. i. c.
i. Quarto modo dicat hereticus qui
male interpretat sacram scripturā. 24.
q. 2. heresis. Quinto qd nouā opioez
inuenit. 24. q. 2. hereticus. Sexto q

vult auferre privilegium romane ecclesie
que pest omnibus. 22. di. oes. Septio
q̄ transgredit̄ precepta sedis apostolice
p̄tinaciter. i. q̄. vi. nulli fas. Item large
quandoq̄ dicit̄ hereticus omnis q̄ non
tenet articulos fidei: et h̄m hoc iudei
et gentiles sunt heretici. 24. q. 3. quia
h̄o: et h̄m hoc nō omnis hereticus est
excoīcat̄. Stride aut̄ sumit̄ hereticus
omnis q̄ remotus est ab ecclesia: quia
errat in fide: et h̄z hoc omnis hereticus
est excoīcat̄. extra de here. c. ad abo-
lendam. Est et alia similis glo. in. c. fir-
missime. de hereticis: que dicit q̄ sex
modis dicit̄ q̄s hereticus. s. q̄ p̄vertit
sacramēta ecclesie: sicut est symōiacus
i. q. i. eos qui p̄ pecuniā. Item ille qui
se scindit ab unitate ecclesie. 7 q. i. de
nūq̄. Item q̄ errat in expositōe scrip̄e
24. q. 3. heresis. Item omnis excoīca-
tus. 4. q. 5. q̄ autem. Item qui fingit
nouam sectam vel confictam sequit̄
24. q. 3. hereticus. Item q̄ aliter sentit
de articulis fidei q̄ romana ecclesia.
24. q. i. hec est fides. Addit Anto. de
bu. in dicto. c. firmissime. q̄ p̄prie di-
cit̄ hereticus q̄ non tenet quatuor cōci-
lia. E. de here. l. q̄cūq̄. 7. l. fi. E. de lū-
trini. 7 fide catholica. Item q̄ decre-
talibus epistolis cōtradicit: vel eas nō
recipit 20 di. de libellis. Item q̄ cōionē
catholice ecclesie nō recipit in auct̄. de
privilegiis dotiū. post p̄n. colla. 8. adde
q̄ hereticus esset qui diceret xpm nō
esse h̄m hominem: vt in c. cum xps
de hereticis. Item qui diceret p̄tinacit̄
asserendo q̄ anima rōalis seu intelle-
ctiua nō sit forma corporis humani p̄-
se: et essetialiter tāq̄ hereticus sit cōsed̄
vt in cle. i. de sum. trini. 7 fide catho-

lica. Item octo articuli vt heretici dā-
nant̄ et reprobant̄ in cle. ad nostrā. de
hereticis. Idēo q̄ homo in vita p̄nti-
tātū et talem p̄fectionis gradū potest
acquirere q̄ reddet̄ penit̄ impeccabilis
et amplius in gratia p̄ficere nō vale-
bit: nam dicunt q̄ si quis semp̄ p̄ficere
posset: possit aliq̄s p̄fectior xpo inuēiri
glo. dicit q̄ si hoc intelligunt deī dei
potentia absoluta catholice dictū est
p̄ eam posse reddi quem impeccabilem
et hoc privilegium beate h̄gini credat̄
datum esse diuinitus. Dicere autem
hominem hoc posse h̄m legem cōem
qua deus sanctis dona gratie sue di-
spensat hoc est hereticum: nā secundū
cōem legem nullus potest impeccabilis
fieri: nisi p̄ dei beatificā visionē: q̄liter
solum post hanc vitam dat̄ beatis. et
put dicit Tho. p̄te. i. q. 100. ar. 2. forte
mouebat̄ isti auctoritate Jo. in epla.
i. c. 2. ibi. Omnis qui nat̄ est ex deo
nō peccat. Sed iheronymus contra
Iovinianū plene huic auctoritati re-
spōdet de pe. di. 2. Si enim probans
multis auctoritatibus hominem etiā
p̄fectum in hac vita peccare posse exē-
plo David Salomonis Josie petri.
Secundo q̄ ieiunare nō oportet hoīez
nec orare postq̄ gradū p̄fectōis huius
modi fuerit assecutus: q̄a tūc sensualitas
est ita p̄fecte spiritui et rōni s̄biecta q̄
homo potest libere corpori cōcedere
q̄cūq̄ placet. Glo. pulchris demōstra-
tionibus pbat hoc esse hereticū. Tertio
q̄ illi q̄ sunt in p̄dicto gradu p̄fectōis
et spiritu libertatis nō sūt humane s̄bi-
iecti obedientie: nec ad aliqua precepta
ecclesie obligant̄: q̄a vt asserūt: vbi spūs
domini ibi libertas. Quāto q̄ homo
potest

potest ita supnaturalē beatitudinem
 fm omne gradū pfectōis in presenti
 vita assequi: sicut in vita eam obtine
 bit beata. Quinto q̄ quilibet intel
 lualis natura ex se ipsa naturalit̄ est
 beata: q̄ q̄ anima nō indiget lumie
 glorie ipsam eleuāte ad deūz vidēdū
 7 eo beate fruēdū. Sexto q̄ se exercē
 in actib⁹ virtutū est hominis impfecti
 7 pfecta anima licentiat a se virtutes.
 Septimo q̄ mulieris osculū cum ad
 hoc nō inclinēt nā est mortale peccatū
 actus hō carnalis cum ad hoc inclinz
 natura peccatum nō est: maxime cu3
 tētat exercens. Octauo q̄ in eleuātōe
 corporis Jesu xpi homo nō o3 assur
 gere: nec eidem reuerētiā exhibere
 asserētes q̄ esset ipse dōis eisdem: si a
 puritate 7 altitudine sue xpēplōnis
 tm̄ descēderēt: q̄ circa misterium seu
 circa sacramētū eucharistie: aut circa
 passiōē hūanitatis xpi aliqua cogi
 tarēt. Unde papa p̄cipit q̄ nullus di
 ctos errores teneat 7 defendat: 7 p̄ci
 pit in q̄sitorib⁹ vt diligēter inquirant
 7 puniāt. Adde glōias pulchre expo
 nētes 7 demonstrātes hos esse hereti
 cos errores. Item sunt heretici q̄ ne
 gare p̄lūperint spūz sandū eternalit̄
 ex patre 7 filio pcedē. Itē q̄ assereret
 spūm sandū procedere a patre 7 filio
 tāq̄ a duob⁹ p̄ncipijs: 7 nō tanq̄ ab
 vno p̄ncipio. de sum. tri. c. vnico. li. 6
 Item essz hereticū qui tenerz libellū
 Joachim abbatis contra p̄detz lom
 bardū editū: in quo ipse abbas Joa
 chim ponit pluralitatē personarū in
 trinitate: pluralitatē dico collectiua3
 sicut dicimus plures homines efficē
 populū: 7 sic diuidit p̄sonas substantia3

7 nō p̄ p̄prietatē: 7 ideo reprobat. i. c.
 dānam. extra de sum. tri. et fide ca
 tholica. Itē est hereticus q̄ p̄tinaciter
 affirmat v̄sas non esse peccatū: vt in
 cle. i. s. lane. de v̄sis: 7 ibi p̄cipit ordi
 narijs 7 inq̄sitorib⁹: vt cōtra diffama
 tos d̄ huiusmodi errore pcedē non
 omittāt. Iudei tamen si hoc p̄tinacit̄
 assererēt: nō possūt p̄ inq̄sitores puniri
 vt heretici: fm p̄ Paulum. tamē si hoc
 dogmatizaret posset ecclesia eos pu
 nire: facit ad hoc q̄ nō notat ihostiē. d̄
 voto. c. q̄ sup̄ his. sicut puniūt i alijs
 casibus in q̄bus offēdūt fidem. de iu
 deis. iudei. secūdo. s.

¶ Quero an heretici possint recōciliari
 post mortem: si in morte apparuerint
 signa contritiōis. IR̄ndet Anto. de bu.
 in. c. a nobis. de sen. exto. q̄ possūt et
 debēt. 26. q. 6. c. q̄ recedūt. 7. c. se. de
 conse. di. 4. egrotātes. 7 ext̄ de here.
 extōicamus. i. s. lane.

¶ Quero q̄s dicat heretic⁹ p̄p̄ dubiū
 fidei. IR̄ndet glo. in. d. c. dubi⁹. extra
 de here. quando dubitat in articulis
 fidei: 7 hic est q̄ saluus esse nō potest:
 q̄ cōtradicit alicui articulo posito in
 symbolo. Credo in vnum deūz: q̄b⁹
 per fidē solam exhibēda ē credulitas
 q̄a fides est de re nō v̄sa. de pe. di. 4.
 c. in dona. E. d̄ sum. tri. 7 fide catho.
 .l. fi. Sed contra quia nullus est qui
 q̄nq̄ ex carnis stimulo non reuocet i
 dubium. IR̄ndet Anto. de butrio. q̄
 quedam est dubietas que habz p̄tina
 ciam animi 7 deliberatiōē 7 placen
 tiam habz: 7 hec inducit heresiz circa
 articulos fidei. Quedā est dubitatio
 que pcedit non ex conscientia: 7 hec
 est potius pena q̄ culpa et debilitas

pprie imaginatōis q̄ peccatū: nec h̄z
heresim cum frequēter contra volū-
tatē accidat: imo ille qui se bñ firmat
in fide ⁊ talib⁹ motib⁹ resistit meret̄
sicut ille q̄ resistit carnalī stimulis. 6. dī
ē p̄fandū ad hoc. 24. dī. dunt.

4 **Q**uero an iudei sint excoīcati tāquā
heretici. R̄ndet Anto. de bu. in. c. ad
abolēdā. q̄ nō: q̄a quo ad canonicas
sanctōes nihil ad nos de his que fo-
ris sunt. 2. q. i. multi. extra de diuor.
gaudemus.

5 **Q**uero an heretici occulti sint excoīca-
ti. R̄spondet glosa q̄ sic. de here. in
de. i.

6 **Q**uero q̄ dicūt credētes hereticorū.
R̄ndet Anto. de bu. q̄ qdam sūt cre-
dētes hereticos esse bonos: ⁊ istis nō
ponit̄ pena hereticorū. Quidāz sunt
credētes hereticorū erroribus ⁊ tales
sunt heretici. Idē. aut̄ de an. i. c. q̄cūq̄
d̄ here. li. 6. dī q̄ credētes dicūt q̄ se
dicūt credere eorū errorib⁹. de pe. dī. i.
potest. Itē qui in orōib⁹ sequūt̄ eorū
ritum ⁊ cōsolationē ⁊ cōionē ab here-
ticis recipiūt vel similia: que ad eorū
ritum p̄tinēt: et ideo tales dicūt cre-
dētes: q̄a p̄sumitur affect⁹ ad eos esse
quorū opa sequūt̄. l. doli. C. de dolo
et plus est factū q̄ vbo aliqd̄ facere.
de appella. c. dilecti. l. certum. ff. si cer-
tum petat̄. et intellige de factis que
p̄tinēt ad ritum erratiū. al̄s sec⁹ puta
si ducatū p̄beret heretico vel alimēta
vel similia que nō spectāt ad cultum
fidei. Tales enim nō credētes s̄ rece-
ptatores dicerēt̄ infra eo. c. accusat⁹.
Sille quoz.

7 **S**z qd̄ de audiētib⁹ s̄mones ⁊ p̄dica-
tōes hereticorū. Dic q̄ hi nō possūt

dicī credētes: s̄ grāuī sūt suspēcti: ita
q̄ etiam purgatio indicēda ē d̄ here.
.c. excoīcam⁹. S. qui autem. Similiter
q̄ cōcant in ducatu cibis vt p̄dixi. se-
mel autē in talib⁹ adib⁹ p̄cipiēdo nō
pōt̄ dicī q̄s credēs vel suspēct⁹. i. q. i.
stat. extra de p̄sumptio. c. ex studijs.

8 **Q**uēo q̄ dicūt receptatores. R̄ndet
idē pe. vbi. s̄. q̄ illi q̄ sciēt̄ hereticos
susciipiūt: vt in. c. felix. de pe. post p̄n
Ex autē illū receptatores vocat q̄ re-
ceptat ⁊ celat: vt celat⁹ iudicis man⁹
cuadat. l. i. ⁊. 2. ff. de recepta. et. ff. de
offi. p̄si. l. agruit: ⁊ qd̄ notat̄ i. l. q̄cūq̄
C. de ser. fu. ⁊ nota Hosti. in sum. h⁹
ti. s̄. que pena.

9 **Q**uero qui dicant̄ defēsores. R̄ndz
idē vbi s̄. q̄ qñq̄ quis defēdit errorē
qñq̄ errātes p̄mus dānabilior ē. 24.
q. 2. qui alioz. Secūsus qui defēdit
p̄sonam ⁊ punit̄. c. quicūq̄. de here. li.
6. ⁊ ista defēsiō p̄sone potest mltiplr
cōtingē: puta virib⁹ ⁊ potētia ne pue-
uiat ad man⁹ iudicis: ⁊ de ista defen-
sione loq̄t̄ zi. q. i. p̄ totūz. Itē dicunt̄
tales defēdē p̄ncipes et p̄lati q̄ tales
nō corrigūt: nā in eis negligē ē fauē.
2. q. 7. negligē. 8. dī. error: ⁊. c. vt fa-
me. de sen. exco.

10 **Q**uero qui dicant̄ fautores. R̄ndet
idē vbi supra: distinguēdum inter
p̄sonas publicas ⁊ p̄uatas: Illi enim
qui habent publicā p̄tatem ex sola cō-
missione possunt dicī fautores quādo
scz nō fugāt ab ecclesia dānatū: neq̄
puniūt 22. q. 2. qui potest. ⁊. c. quante
de sen. ex. vbi de hoc. P̄uatae vō p̄-
sone nō capiēdo: vel detinēdo nō di-
cūt fautores q̄a hoc spectat ad hñtes
p̄tatem. Quātū autem ad verbaalem
resistentiā

resistētia q̄libz tenet resistere blasphem
mātibus supra. c. i. 7. c. qui alios. vbi d
hoc.

ii **¶** Item q̄s dicat fauē hereticis verbis.
Rūdet idem q̄ sic si nō p iocū: nec ex
lingue lubrico: s; in publico 7 in cōuē
tacula dicūt illos nō esse tales quales
dicūt: et gñalit quādo puocat v̄bis
plebem ad hereticorū amorē: 7 fidem
eneruat fauere dicūt 7 pbat. ii. q. 3.
timendo. 2. q. i. c. fi. Item defendens
colorate dicitur fauere. ii. q. 3. ita. sec⁹
si per lubricum lingue. ff. de adio. et
obli. l. obligationū s̄stātia. Aduocati
etiā q̄ defendēdo eorū excessus excusāt
fauere dicuntur. Et de istis aduoca
tis: vide qd notat Jo. an. i. c. p̄posuit
ex de cle. exco. mini.

De dñis t̄palib⁹ qui cognoscūt de
officio inq̄sitōis. §. 33.

Quero circa hanc excoīcatōem scz d
dñis t̄palibus q̄ cognoscūt
de officio inq̄sitōis. Aduer
tēdū q̄ incurrūt hāc excoīcatōez: siue
p̄ncipaliter: siue incidēter cognoscāt.
p̄ncipaliter puta q̄ ista de cā p̄ncipi
facit capi hereticū. Incidēter puta q̄
fecerat capi eum alia de cā: s; incidē
etiā de hoc inq̄siuit. Item nota q̄
vātes eis auxiliū cōsilū 7 fauorē sunt
excoīcati: si scierint hoc faciūt: secus si
ignorāter s̄m glo.

¶ De inq̄sitorib⁹ q̄ quouis m̄ omittūt
predē dē hereticos. §. 24.

Quero circa hāc excoīcatōez de inq̄si
torib⁹ q̄ odio ḡtia v̄ amore
omittunt procedere contra
hereticos.

¶ Quero quid si omittant timore: vel
p̄pter vitādū scādālū. Rūdz glo. q̄ n

est locus huic pene.

¶ Quero quis dicat suspect⁹: 7 p̄ quaz
suspitiōē potest cō. ra quēpiā p̄redi
vide anto. de but. in. c. excoīcam⁹. de
here. 7 Jo. de li. in cle. i. eo. ti.

¶ Quero q̄a hic dicit q̄ nō pōt absolui
p̄ter q̄ p romanū pōtificē: qd si vacat
sedes apostolica: an possit absolui a
collegio cardinaliū. Rūdet Pap⁹. q̄
nō. de elec. ne romani. s; solum papa
viuente: vel ab eo cui cōmiserit: nam
hic intelligit de p̄sona: nō de digni
tate: vt scribit Archi. d. Reptil. c. si gra
tiose. li. 6.

¶ Quero q̄a hic dicit q̄ ep̄s cōfaciens
incurrit penaz suspēsiōis ab officio p
triēniū. An pene suspēsiōis 7 excoīca
tionis ligent occultos vt indigeant
dispēlatōe 7 absolutōe. Rūdz glo. q̄
sic que semp ad hoc allegat. Nota q̄
q̄ necessariū est cōfessōib⁹ scire suspē
siones vt possint eos mittere pro di
spensatione.

¶ De inq̄sitorib⁹ q̄ extorquet pecūiaz
rōne sui officij. §. 25.

Quero circa hanc excoīcationem de
inquisitorib⁹ qui extorquent
pecunias rōe sui officij.

¶ Quero quātū debēt satisfacere vt ab
solui possint. Rūdet glo. q̄ sufficit re
stituere quātū extorserūt. Item nota
q̄ ecclesia habet fiscū suū s̄m 2 an. vt
refert Jo. de ligna. q̄ vocat thesaura
ria seu bursa cui applicant bona alie
plati: sicut bona 7 res imperij dicunt
fiscus. Inō autem bona p̄pria impato
ris vel prelati. Ihabet enim ecclesia lo
culos qui p̄cesserunt ex loculis quos
habuit dñs. iz. q. i. exēplū. 7. c. hēbat.
In hoc tamen fisco omnes res ecclē

oblaciones fidelium appellate sunt eo quod a fidelibus collate sunt apertantes. id est. q. i. videntes. Et in tantum apertatus est fuscus quod nulla persona ecclesiastica maxime communem vitam gerens potest egens vel pauper inueniri quod humum est si bene fieri diuisio. Sed plati nostri temporis male diuidunt: sed totum sibi appropriant.

De his qui mandant christianos occidi per assassinos. §. 26.

Quia hanc excommunicationem scilicet de his qui mandant christianos occidi per assassinos. et cetera.

¶ Quero quid dicant assassini. Respondet Idem. de an. quod assassini dicuntur qui proprio conducti delicta committunt: et isti atroci de consuetudine puniuntur quasi si iustis mandato suscepto occiderent: ut notat Bar. i. l. non solum. §. si mandato. de iniuriis. et l. cicero. de penis. Idem dicit Jo. an. in nouella scilicet quod assassini dicuntur qui per pecuniam homines occidunt: et dicuntur a scindendo scidis quia scindunt animam a corpore secundum archi.

¶ Quero quid si mandatur occidi iudeos vel paganos. Respondet Idem per Jo. an. quod non est excommunicatus: et ideo dicit Jo. an. se defendisse quendam platum contra quem fuerat perbatus quod fecerat occidi homines per assassinos: sed cum illi homines potuissent fuisse non christiani non erat sufficiens perbatio.

¶ Quero quid si mandauit quis occidi christianum per assassinos et re integra ante quam mors fuerit secuta reuocauit. Respondet glo. quod nihilominus est excommunicatus ex solo mandato. Item nota quod tales nedum sunt excommunicati: sed depositi a dignitate ordine honore officio et beneficio: ut in d. c. per humani.

De scismaticis et qui innituntur eorum ordinatibus et alienatibus. §. 27.

Quia hanc excommunicationem scilicet de scismaticis: et qui innituntur eorum ordinatibus vel alienationibus. Notandum quod irritae sunt ordinationes beneficiorum collationes et ecclesiasticarum rectorum alienationes a scismaticis factae et a dignitate et ordine suspendit qui iurat scisma tenere: ut in capitulo. i. de scismaticis.

¶ Sed nunquid ordinatus a scismatico accipiat characterem. Respondet glo. in d. c. i. dices quod sic: dummodo in forma ecclesie fuerit ordinatus: tamen est suspensus et non habet executiones nisi dispensetur et dispensari potest cum recipiente a scismatico ignoranter: et debet expelli ab officio: nisi probet per testes vel per litteras secum dispensatum fuisse: quod tamen non potest dispensari ab episcopo scismatico qui eum ordinauit etiam postquam ipse episcopus est reuersus ad fidei unitatem: ut in c. fraternitatem. in tex. et i. glo. extra de scismaticis.

¶ Quero an suspensio precedat in infinitum puta si suspensus ordinatur unus et ille alium: et ille alterum an in infinitum omnes sint suspensi. Respondet Anto. de bu. in d. c. i. quod quidam tenent quod sic. Sed Innocentius habet hoc per absurdum: unde dicit quod non est unus quod potestas ordinandi tollatur in infinitum: quia non extenditur nisi ad ordinatos et nominatim prepositos: quasi diceret quod non transit hec pena ad tertiam personam sicut in excommunicatione. Dic tamen quod lex contradicit: quia si per plures manus ambulauerint idem erit. ff. de minore. l. in cause. §. si. et l. si et ubi. et quod dicit canon quod de radice infecta bonum fructus

extire

exire nō poterit. i. q. i. f. r. I. host. dicit
q̄ durate ignorātia sicut ordinatoꝝ
p̄fert opinio veritati: 7 omnia in xp̄i
fide purgāt. ex̄ de coha. cleri. 7 mu.
c. vestra. Heretice autē cōpta necessa
ria erit dispensatio. Et dato q̄ totus
mūdos sit inuolutus: 7 multitudo sit i
cā: p̄stabit saltem pape legitimā cām
dispensādi. extra de ordi. ab ep̄o. c. i. 7
2. 7 de de. exco. minis. c. latores.

Quero q̄s dicat p̄prie scismaticus.
R̄ndz Anto. de bu. q̄ q̄q; hec vbi
sumit largissime: vt omnis i peccato
mortali cōstitutus. i. q. 4. apostolice. i.
q. i. sacerdotes. 7 hi sunt a deo sepati
nō autē a sacramētis ecclesie. Large
dicūt esse scismatici omnes excoīcati
ex q̄bus aliq̄ peccant aliq̄ nō: sed sine
peccato non debet excoīcatō fieri. ex̄
de resti. spo. c. litteras. de sen. ex. c. inq̄
sitioni. tñ sunt ab omni adu fideliz
sepati. Stride autē qui cōiurationes
faciunt contra ep̄m p̄prium: 7 in his
nō habet locū. c. i. de scisma. nō enim
sunt suspēsi: sed suspēdēdi. fm I. hosti.
7 Inno. Adhuc magis stride possūt
dici scismatici qui contra ep̄m p̄prium
insurgūt 7 ep̄atum tenēt 7 suos cōsti
tuūt sacerdotes faciūt. 7. q. i. scire. 24.
q. 3. inter scisma. Quidā sunt scisma
tica stridissime: put in. c. i. de scisma
tis sumit: vt q̄ sunt diuisi ab vnitate
ecclesie: 7 qui conāt sibi ep̄os 7 p̄sby
teros 7 cōstitutiones facere. septima. q.
i. nouatianus.

Quod nūqd tales sūt heretici 7 incurrūt
penas hereticorū. R̄ndz q̄ sic: quasi
male sentiāt de illo articulo vnā sactā
ecclesiam. Alij tenēt cōtrariū q̄ p̄prie
nō sūt heretici: 7 hanc opinionē tenz

hosti. dūmodo recognoscāt romanā
ecclesiam: q̄a tunc nō sunt ab vnitate
diuisi: vnde duo lz p̄cedāt se pōtīfices
romanos nō p̄pter hoc heretici sunt:
q̄a credūt vnā ecclesiam: lz quilibz
credat se eius sponsū esse. S; si q̄s
se papam cōtēderet: q̄a crederet eccle
siam duos habere pōtīfices estz here
ticus: quia crederet duas ecclesias: v̄
illud vnā sanctā ecclesiam catho
licaz: 7 sic intellige Jo. 7. q. i. nō agt.

Alter omnes scismatici sunt excoīcati
R̄ndet idem Anto. in dicto. c. i. q̄ illi
scismatici tātū sūt excoīcati q̄ se cōtra
romanā ecclesiā extollūt: et ab ipsa
se sepanz: quia tales sūt heretici: 7 per
cōsequēs excoīcati: vt in dicto. c. excoī
camus. de here. et ideo greci hucusq;
fuerūt excoīcati: q̄a fuerūt diuisi ab eo
q̄ ecclesia pro articulis fidei determi
nauit. Alij autem sunt excoīcandi. scz
scismatici large qui nō sūt v̄ articulos
fidei nec contra vniuersalē ecclesiam
ita q̄ sūt suspēsi non excoīcati: vt hic
in fine: s; processu curie omnes sunt
excoīcati.

Quero que differētia sit inter scisma
et heresim. glo. in. c. inter heresiz. 24.
.q. 3. dicit q̄ est differētia que ē inter
dispositionē 7 habitum. p̄mo eniz dī
scisma. S; postq̄ p̄tinaciter adheret
sue sede dicit heresis: vel aliter vt di
cas q̄ omnis hereticus est scismaticus
s; nō v̄uertit: et sic est illa dīa que est
inter genus 7 speciem.

De ferentibus ferrū arma ligna
mina ad impugnādū xp̄ianos ne
cessaria. §. 28.

Quod circa hanc excoīcationē. s. de
ferētibus ferrū arma. 7 cēla.

1 **Q**uero quid si ferrū 7 alia huiusmōi
sint delata: nō intētiōe vt ipugnēt
xpiani. IRūdet Anto. de butrio. d. c.
ita quorūdā. q̄ sufficit q̄ portēt l3 nō
hac itētiōe vt ipugnēt xpiani s̄ sufficit
q̄ impugnari possūt.

2 **Q**uēo an sit alia pena vlē excōicatōz
IRūdet glo. q̄ sic: q̄a debēt capite pu
niri. l. z. c. que res exportari nō debēt
Item dicit in his qui docent naues
facē eos cū p̄us illi rei p̄itiā nō hēret.
C. de pe. l. fi.

3 **Q**uēo qd̄ rtineat appellatōe armoz
IRūdz glosa q̄ fustes 7 lapides: puta
si deferrent lapides machinis impo
nēdos.

4 **Q**uero qd̄ de his qui exercēt guber
nationē i piraticis nauib⁹ saracenoꝝ
nō cōtra xpianos: s̄ cōtra alios ifide
les. IRūdz An. de bu. i. c. ad liberādū
fm aliquos q̄ sūt excōicati: q̄a docēt
eos in piratica arte qua poterūt po
stea xpianos impugare: l3 hoc non
placeat Inno.

De fractoribus seu incendiarijs
c. 29.

O Ircā hanc excōicationem de
fractorib⁹ sint incendiarijs.
Nota differētiā inter incen
diarios ecclesiāz 7 religiosoz locoꝝ
7 aliaz rez fm IRic. in. 4. et Alstē. in
sūma. li. 7. ti. z. c. 18. quia incensores
ecclesiāz et religiosoz locoꝝ 7 cimi
terioꝝ q̄. 7. spaciū p̄uilegiatū rtinēt
sūt excōicati ipso iure: s̄ āte denūcia
tiōem possūt absolui ab ep̄o post de
nūtiatōz s̄o a solo papa. Incendiarij
s̄o aliaz rez nō sūt excōicati ip̄o iure
sed excōicādi: 7 cū fuerint excōicati a
solo papa absolui p̄nt.

Quero qui dicant incendiarij. IRūdet
Alstē. s̄ Ray. qui incēdūt auctoritate
pp̄ia ciuitatē villam domū segetem
vel similem rem malo studio: siue p̄
vindicta seu odio. zz. q. vl. c. pessima.
IRō solum autem fm IRodo. dicitur
incēdiari⁹ qui icēdit: s̄ etiam qui facit
incēdi: vel ad hoc sciētē filiū uel au
xilium impēdit auctoritate pp̄ia: vt
dictum est: 7 dicit malo studio: q̄a si
casu vel negligētia faciat nō ē icēdiari⁹
his. Cōcor Nonal. in sum.

Quid de illo qui habet ius indicēdi
bellū iustū. IRūdet Ray. q̄ icēdiari⁹
dici nō debet nec ipse: nec q̄ iussu eius
incēdit.

Quid de illo qui icēdit pp̄ia domuz
vel segetē. IRūdet Alstē. fm Woffr. q̄
talis l3 peccaret abutēdo re sua: nō tñ
icēderz i penā icēdiarij nisi dolo malo
hoc faceret: vt vicini bōa icēderet.

Quero quis dicat effractor ecclesie.
IRūdet Alstē. fm IRo. q̄ ille qui dolo
malo: aut per iniuriā violētē pietem
fodēt: aut vitreā fenestrā aut ferratā
ruperit: aut hostia: aut vētes: aut car
dies: dū tenēt hostia firmata dirupit
aut redij ecclesie.

Sed nūquid factor occult⁹ erit excōi
catus ipso iure. IRūdet IRodo. q̄ sic i
fauorem ecclesie. Ex p̄dictis patet q̄
si p̄dones cā frāgēdi ecclesiā vadāt nō
tñ frāgāt: puta q̄a cam aptā 7 nullū
resistētē inueniūt: quia inde custodes
p̄pter eoz timorē ausugerēt nō icidūt
in excōicatōez: l3 intrēt parati inferre
vim volētib⁹ eis resistere.

Quero qd̄ de sacrilegis vtrum sint
excōicati. IRūdet Alstē. fm IRic. in. 4.
di. 18. ar. 12. q. i. q̄ vt dicit. 17. q. 4. si

quis

quis. Sacrilegium mittit auferendo
sacz de sacro: vel sacz de nō sacro vñ
nō sacz de sacro: quocūq; autē istoz
modoz q̄s mittat sacrilegiū nō in-
currit excoicationē maiore ipso iure:
nisi faciat hoc cum violatione ecclesie
siue incēdio. extra de sen. ex. c. 2. questi
in glo. Tales tamē sunt excoicādi si
moniti satisfacere p̄tulerint. vt. i. 7. q.
4. si q̄s domū dei. 7. iz. q. 2. indigne.
Vnde tamē aliq̄b⁹ p̄babiliter q̄ ipso
iure minore excoicationēz incurrant.
Dicūt eiz in. c. si q̄s domū dei donec
in cōuētū legitime monit⁹ satisfaciāt
sciat se cōionem p̄uatū esse: vnde illd
. c. ii. q. 2. canonica. in quo violatores
ecclesiā excoicāt. Vnde de his qui
ecclesias violant cum effractorē similit̄
illud. i. 7. q. 4. omnes ecclesie. Ibi ex-
coicāt omnes raptōres ecclesie 7 alie
natores facultatū eius: loq̄ de rapto
ribus rez ecclesie vñ inferēdo. f. eaz
frāgēdo. Ex p̄dictis ergo p̄z q̄ illi q̄
ecclesias offendūt vel bona ipsarum
diripiūt alr q̄ ecclesias incēdēdo vel
violādo etia3 ope nō sūt excoicati ipso
iure: s̄ tamē sūt excoicādi: l3 dicāt sa-
crilegi. extra de foro p̄p. c. 2. questuz.
Datet etiam ex p̄dictis q̄ deflorans
monalem bñdictam: l3 auferat rem
sacram. f. 8. ginitatē de muliere sacra
non incurrit excoicationē ipso iure:
nisi eam opprimat violenter. Si tamē
ep̄s in p̄secrādo ferat sentētiā excoi-
cationis in omnes qui cum talib⁹ se
imiscebūt carnaliter post hoc carnalr
eam cognoscens excoicatiōz incurrit
hec IRic.

8 Quid si aliq̄s mittit i ecclesia aliqd
enorme: puta accipit corp⁹ xp̄i de al-

tari: vel dum cōicat tenet in ore ap̄e
fortiarias. i. ad faciēdū sortilegiūz vel
crisma: vel frangit altare: vel crucem
vel simile. IRidet Alsten. fm IRay. q̄
talis est excoicatus. extra. e. c. 2. questi.
i. 7. q. 4. omnes ecclesie. Sed Alsten.
dicūt q̄ sicut ex p̄dictis patet videt q̄
qui accipit talia sine fractione ecclesie
siue violatōe nō sit ipso iure excoicat⁹
f3 IRic. di. i. 8. in. 4. Itē nota q̄ neduz
effractor vel incēdiari⁹ ecclesie vel loci
religiosi vel cimiterij est excoicatus: s̄
etia3 toti⁹ spaciū p̄uilegiati q̄ sunt. 20.
passus in circuitu ecclesie. i. 7. q. 4. q̄sq̄
7. c. diffinit. nisi sint capelle que sūt. 7.
ābitū muroz q̄li i modū castri fabri-
cate. vt. d. c. q̄sq̄s.

9 Quero dicūt hic q̄ effractor siue incē-
diari⁹ excoicatus si denuntiet a quo
debet denūtiari. IRespondz IRic. q̄ a
quocūq; vel etiā a simplici sacerdote
duz tamē habeat ex p̄suetudine excoi-
candi vel denūtiandi vel sunt denun-
tiati ab homine vel p̄stōe synodali.

10 Quero an aliq̄ incendiari⁹ nō ecclesiaz
qui apud aliquas puincias ex p̄suetu-
die reputāt excoicati: vt i theotonica
an vigore talis p̄suetudinis sint excoi-
cati. Ihosti. in sūma de incēdiarijs tēt
q̄ sic. Idem IRay. Sed IRodo. tenet
q̄ p̄suetudo sine sentētiā vel p̄stōe ta-
cita vel expressa nō potest facē aliq̄
excoicatum.

11 Quero an excusat metus vel coactio
quēcūq; p̄ditionalis: puta cum p̄cipit
alicui si non incendis hanc ecclesiam
occidam te: an iste metus excusat: vt
nō incidat in excoicationē. IRespōdz
Alsten. fm IRodo. 7 Ber. q̄ non. Itē
dicūt ab illo incendiario aliarū reruz

q̄ vis ⁊ metus non extulant q̄n pos-
sit excōicari. Sed bene isti excusantur
q̄ntū ad alleuiationē peccati a tāto: s; non a toto.

De statuētibus contra libertatē ecclesie. §. 20.

Quæ hanc excōicationem de statuētibus contra libertatē ecclesie. Notat Anto. de bu q̄ pponētes statuta ⁊ scribentes con-
tra libertatē ecclesie: l; eis nō vtant sunt ipso iure excōicati.

i **Q**uæ an scriptores cōsiliarij rectores ⁊ ceteri sint ipso iure excōicati. Rndz idem q̄ sic: eo ipso q̄ interfuerint edi-
ctōi vel scripserint: s; illi q̄ nō iterfue-
rint incurrūt si sunt negligētes i ipis delēdis ⁊ abolēdis.

2 **Q**uæ quādo dicat negligentes in delendo: vel i non faciēdo obseruari. Rndet Alsten. f; ihosti. q̄ ex quo cer-
tificati sunt: cum obedire negligunt ligant: q̄d referri potest ad arbitriuz boni viri. f. q̄n potuerūt scire ⁊ q̄n ipe
dire. f. ne seruaret.

3 **Q**uid si certificat de nocte vel in die festo quādo cōsiliū gñale non potest fieri: vel certificat: dum est infirmus Rndz An. de bu. q̄ arbitrio bōi viri relinquit.

4 **Q**uid si cōsiliarij dedit cōtrariū cōsiliū vt nō ederet statutū an sit excōicat. Rndet idem fm quosdam q̄ sic. q̄a debent poti⁹ dimittere dignitatē vl offi-
ciū: nisi destruat statuta si habent p̄tatem destruedi. vt in. c. aduersus. d. imu. ec. secus si nō haberēt: q̄a tūc nō ipsi s; statuto p̄tēntes illaqueat ad hoc cle. ex grādi. de v̄bis: nō tñ statiz sunt ligati statuta nō volentes: s; ar-

bitrio boni viri.

Quæ an ppter statutū factum per aliquos p̄ncipales de vniuersitate li-
ges vniuersitas pena excōicationis. Rndet idē in. c. grauem. q̄ sic. si tota p̄sentit vel maior ps: vel si hoc factuz ratum habet: vel si monita non emē-
det vel faciat emendari. vt supra eo. conuerti.

Quæ quid intelligat fieri cōtra li-
bertatē ecclesie. Rndet Alsten. secūdu Rodo. q̄ nomine ecclesie n̄ p̄bēdūt laici heremite ⁊ reclusi: nisi se s̄bicerit
alicui religiōi approbate.

Sed nūqd impatores ⁊ reges ligat hac cōtōne si q̄d tale fecerint. Rndet Alstē. fm Rodo. q̄ sic: similē omnes alij in quacūq; dignitate cōstituti.

Quæ qualiter debent idonee canē q̄ de cetero talia nō cōmittant. Rndz Alsten. fm ihosti. q̄ debēt cauere sub certa pena vel dātis sufficientib⁹ fide iussorib⁹. ar. ext. de p̄sump. c. litteras. §. quo circa.

Quæ quid si fiat contra p̄ticularēs cōsuetudines aliquaz eccliarū vel p̄ticularēs personas. Rndet Rodo. i. ti. de raptorib⁹ q̄ nō credit hac penam habere locū.

Quæ quādo dicat fieri cōtra libertatē ecclesie. Rndet Anto. de bu. dicto. c. no-
uerit. q̄ quādo detrahāt p̄uilegio ge-
nerali ecclesie cōcesso sup sp̄ualib⁹: siue a deo: siue a papa: siue ab impatore a deo sicut illud. Qdēq; ligaueris sup
terram ⁊ ceta. Qd trahit etiam ad
interpretationē dubioz: vt dicat in. c. p̄
venerabilē. §. nominibus. extra. q̄ filij
sunt legi. Item p̄uilegiū a deo cōcessū
de decimis ⁊ p̄micijs ⁊ oblationibus

habēdis

habedis. i6. q. i. reuertimini. de deci.
c. a nobil. 7. c. tua. Item q ecclesia solaf
res ecclesiasticas administrat. i6. di. si
impator. 7 q ipsa sola de spualib⁹ iu-
dicz. 26. di. idēq. 7 alia multa que tā
ex veteri q̄ ex nouo testamēto colligi
possunt q̄ manus nō mittat i psonā
ecclesiasticā. 17. q. 4. c. si q̄s suadente
diabolo. Item q̄ in relictis ad pias
causas sufficit testamētuz cū duobus
testibus. de testa. c. relatum. 7. c. oēs.
Ab impatore possunt etiam p̄uilegia
cōcedi: q̄a ipse cum vniuersis laycis 7
clericis p̄esse debet in tēporalib⁹: vñ
quo ad illa tēporalia potest p̄uilegia
cōcedere. q̄6. di. tunc. vñde quādoq̄
p̄cedit impator p̄uilegia loco quo ad
imunitatē: quādoq̄ ecclie vniuersali.
i. 2. gregatōi fidelū: q̄nq̄ rōne ecclie
q̄nq̄ p̄sonis ecclesiasticis. C. de epis.
7 de l. nemo. C. de his q̄ ad ecclesias
confugiūt. l. in presenti. in autentica
vt ecclesia romana colla. 2. nō autez
p̄cedit in p̄uilegiis aliqb⁹ specialibus
vel singularibus ecclesiis: vel collegiis:
vel p̄sonis concessis: siue a papa: siue
ab impatorib⁹: siue ab alijs p̄ncipib⁹ i
his que ad eos sp̄ctāt: vñ cōueniēs
nō incidit in canonē istum: nam qui
facit cōtra libertatē istū vel illi⁹ ecclie
nō p̄pterea dicit facē cōtra libertatem
ecclesiasticā fm Inno.

ii Item notat Inno. de bu. in. d. c. guez
q̄ nō valet statutū factum per laycos
coartās clericos ad castra custodiēda
7 penam imponēs clericis nō custo-
diētibus. Item notat Inno. 7 abbas
q̄ statutū factum p̄ laycos q̄ vadens
de nocte puniat in tanta q̄ntitate pe-
unie nō ligat clericos: sed debēt per

ecclesiam puniri. extra de cōsti. c. eccle-
siasticam. 17. di. bñ q̄dem. De imu-
nitate ecclesie personarum et rerum
ecclesiasticaz. Vide in vbo imunitas
in p̄lān.

Item violatores nō tān ecclesie: si
etiam imunitatis ecclie sint ipso iure
excoicati. Ric. det. Astē. li. 7. ti. 2. v. 18.
q̄ nō est idem violare eccliaz 7 imu-
nitatem ecclesie: q̄a eccliam violare ē
ipsam frangere vel incēdere: violare
vñ imunitatē ecclie est facere contra
libertatem ecclesie. Violans eccliam
actualiter est excoicatus ipso iure. vio-
lans vñ imunitatē ecclie nō est excoi-
catus ipso iure: sed post monitionem
sufficiētē si emēdare p̄tēpserit est exco-
municat⁹. i7. q. 4. nullus. 7. c. si quis
deinceps. vñde extrahēs hominē de
ecclia ad quam pro refugio fugerat
nō est excoicatus ipso iure cōi: in ali-
q̄bus vñ cāib⁹ violator ecclesiastice im-
munitatis est excoicatus ipso iure: vt
imponētes indebitas excoicōes clēcis
Textus autem in. c. nouerit. de sen-
ex. loquit⁹ de faciētib⁹ statuta contra
libertatem ecclie: p̄nta si q̄s statueret
q̄ fugiens ad eccliaz quocūq̄ modo
7 casu posset inde extrahi talis esset ex-
coicatus: vel qui statuta: vel cōsuetudi-
nes seruari faceret. Item si q̄ statueret
q̄ clerici tenerēt soluere pedagia vel
guidagia a q̄bus sunt imunes sūt ex-
coicati: vel qui facerēt cōtrariā cōsue-
tudinē obseruari. vt in. c. q̄q̄. de cen-
li. 6. Et gñaliter q̄cūq̄ facerēt statu-
tum contra generale p̄uilegiū cōcessū
gñaliter omni ecclesie vel p̄sonis eccle-
siasticis vel cōsuetudines contrarias
facerent obseruari. C. dōcor. Ric. in. 4.

vi. 18. ar. 12. q. 2. ubi vide plene de hac
excoicatione.

13 **Q**uero an clerici vel scholares ad sua
consilia possint in ecclesijs congregari.
Rñdet *De. de an. in. c. decet. de imu-
nitate. ec. li. 6. §. Guil. dicit qd ecclesiastica
et spūalia negocia possunt ibi tractari
vnde possūt ibi clerici synodū facere:
et de libertate ecclesiay et statu clīcoz
et reformatōe mox i clero et i poplo.
Item scholares possūt ibi magistrari
et similia facere: qd hoc ecclesiasticū ē:
et ab ecclesiastica psona magisterium
recipiūt. extra de magni. c. 1. Est eim
res sanctissima sciētia. ff. de varijs. et
extraor. cog. l. 1. §. est quidem. Si autē
scholares vellēt ibi tēporalia tumultu-
uose tractare. d. c. decet. eis obstat ibi
quarūlibet vniuersitatū et societatum
facit de maio. et obe. c. solute. in fine.
Addit etiam Jo. an. in nouella. qd si
layci vellēt ibi spūalia tractare: puta
de faciēdo festū beate marie vginis:
vel aliquā cōfratnitatē in honorē dei
vel alicuius sancti: vel de pace etiam
inter laycos faciēda hoc nō est inter-
dictum eis.*

14 **Q**uero an ordinarij possint dare licē-
tiam laycis contra imunitatez ecclic:
puta qd fiant plamēta ptiōes vel cāz
coguitōes et similia. Rñdet *De. de
ancha. et Guil. et cle. pisanū qd non: et
allegāt. ff. de trāsac. l. cum hi. §. si ptoz
et de off. procu. c. c. l. i. et extra de
natis et. li. v. c. vnico. vnde dicit tex.
in. d. c. decet. Ordinarij locorum hoc
faciant obseruari suadenda suadeāt
interdicta hō canonis auctoritate cō-
pescant. Dicit tamen Guil. hoc hūz
esse nisi vrgēs et euidēs cā sūbesset. hoc*

potest intelligi: puta quando cursus
hostiū adesset.

15 **Q**uero que sint vetita in ecclesijs fieri
ter. in dicto. c. decet. sic dicit. Nullus
in locis eisdem. i. ecclesijs in quib⁹ in
pace ac q̄ete vota conuenit celebrari
seditionez excitet clamatoz moueat
impetum ve cōmittat. Tēssent in illis
vniuersitatū et societātū quarūlibz cō-
silia contiones et publica plamenta.
Tēssent vana et multo forti⁹ feda et
p̄phana colloq̄a. Tēssēt cōfabulatiōes
quēlibz sint. Postremo quēcūqz alia
que diuinū possint turbare officium:
aut oculos diuine maiestatis offēdē
ab ipsis p̄suis extranea: ne vbi pecca-
toz est venia postulāda ibi peccandi
vēt occasio: aut dephēdat peccata cō-
mitti. Tēssent in ecclesijs et cāz cimi-
terijs negociatiōes: et p̄cipue nūdinaz
ac fori ciuiliūqz tumultus. Omnis in
eis seculariū iudicioz strepit⁹ q̄descat
Nulla in ibi cā per laycos criminalis
maxime agitef. Sūt loca eadē a lay-
coz cognitōib⁹ aliena.

16 **Q**uēdo an tractus facti in ecclesia te-
neant. Rñdet glo. in. d. c. decet. qd sic
lz nō debeāt fieri: et qui faciūt peccāt
secus in p̄cessib⁹ et sētētijs iudicialib⁹

17 **Q**uid si fieri statutū qd nō possit eccle-
sijs donari vendi vel relinqui. Rñdet
*Petrus de ancha. in. c. eos. de imu.
ecclesie. li. 6. qd statuētes sūt excoicati
ipso iure.*

18 **Q**uid si fiat statutū gñale qd veniat
includere clericos: puta Senis: qd si ci-
tatus coram officialib⁹ cōis declina-
uerit ipsoz iurisdictionē sit extra pte
dionem cōis: et ptās in ciuilib⁹ et cri-
minalibus non audiat ipsum: clerici
coram

coram talibus officialib⁹ citati nō an-
dent declinare quia postea in eorum
iniurijs et offensis ptās eos nō audir³
an si extra libertatē ecclesie. IRñd³ pe.
de an. q^o epūs potest: si ex hoc videt
clericos de facto dānificari: et timidi-
ores fieri cogere secularē ptātem. ad
declinādū q^o statutu illd sic generale
non intelligat de clericis volentibus
declinare: et ita dñi in. c. si diligēti. de
foro ppe. et per Bal. post Jacobū bu.
in autentica statumus. Et de epis et
clericis.

**De his q^o usurpāt sibi custodiā va-
cātū ecclīaz. §. zi.**

Quero circa hanc excoicationē. s. de
his q^o usurpāt sibi custodiā
vacātū ecclīaz.

Querit glo. q^o text⁹ dicit vniuersos
an masculinū accipiat femininū: vt
intelligat etiam vniuersas. An mu-
lieres que sibi usurparēt sint excoicate
IRñdet glo. q^o sic: q^o semper masculinū
accipit femininū quando a canone p-
fert: de quo hic vide plene p^o Petruz
de ancha.

Quero q^o text⁹ dicit vniuersos et sin-
glos q^o regalia custodiā siue guardiā
aduocatiōis seu defensionis titulum
in ecclīis monasterijs siue alijs q^o b⁹.
libet pīs locis de nouo usurpare co-
nantes bona ecclīaz monasteriorū
aut locorū ipsorū vacantiū occupare
psūmūt que dicūt regalia. IRspōdet
glo. i. collecta que sit regis ratōne vt
impatoris vel tributū q^o debet regi
vel iura que ad impatores pertinere
psueuerūt: vt port⁹ vctigalia q^o erāt
ecclīis cessa per impatorem: vel ab
impatore vel rege: et aliquis de nouo

volebat sibi usurpare vacante ecclīa
i. mortuo rectore. Alia vocabula que
sequūt custodiā et guardiā et cetera.
sunt nomia iuris patronat⁹: quocūq³
ergo nomine censcant usurpātes de
nouo tale ius in ecclīis vel alijs pīs
locis et bona ipsorū locorū vacātū ex-
coicati sunt ipso iure.

Quero quare dicit de nouo usurpar³
et quādo dicatur de nouo usurpare.
IRñdet glo. et p^o de. de an. q^o quando
usurpans ostendit titulum: puta q^o a
tenet ista titulo patronat⁹: et adhuc
pscriptio non est pleta. 40. añorum
Si autem ostenderet titulum: et esset
pleta pscriptio non diceret de nouo
usurpare. Si v^o nullum hēt titulum
dicit de nouo usurpare: nisi tenuisset
tanto tempore: cuius initij memoria
nō existit. Si v^o existeret memoria vi-
deret de nouo usurpare.

Quero dicit hic q^o clerici ecclīaz et
monachi mōasteriorū et psone aliorū
pioz locorū: puta hospitaliū q^o pcurāt
vt bona dictorū locorū vacātū occu-
pēt sunt excoicati. Quero quomodo
dicant hoc pcurare. IRñd³ glo. forte
ocasiōe discordie inter ipsos suscitata
Et dñe pcurare ope psilio et psuasiōe
et coopatione. extra de homicidio. sic
dignum. Item nota fm glo. p^o de. q^o
clerici cū vident bona ecclīe usurpari
debent se opponere: q^o intellige cū
effectu q^ontū in eis erit inuocādo bra-
chiumulare: vel sibi nūtiādo. extra
de homi. postulasti. et c. dilecto. et de
sen. ex. vbi ad defensionē talem licitū
possunt laycos inuocare. ad hoc. l. z.
§. cum igiē. ff. de vi et vi armata. et si
in psitu alicuius moys interueniente

nō imputabit sibi si aduersario. l. qm̄ multa. C. ad. l. iuliam. de ui. et notat Inno. de resti. spo. c. olim.

SItem nota q̄ p tempore quo clerici nō defendūt ecclesiā ab oppressiōe nō debent recipe puentus: vt hic i textu qui dicit. Illos hō clericos qui se vt deberent talia faciētib⁹ non opponūt de puētib⁹ ecclesiā seu locorū ipoz p tempore quo pmissa sūt debita cōtractiōe pmiserunt aliqd pape distri-ctius inhibem⁹. Sed an saltē possint recipe vidum ⁊ vestitū. archi. tenet q̄ nō. quia qui nō laborat nō manduc⁹ vt notat. ff. d. dam. infec. l. q̄uis. Itē nota fm̄ glo. q̄ fundans ⁊ dotās ec-clesiā de dyocēsani cōsensu potest hoc statuere: vt fruct⁹ ipsi⁹ ecclesie cū vacabit possit suos facere. i8. q. 3. eleu-terius. de iure patrona. c. p̄terea. et c. nobis.

Quero quid de illo q̄ iusto titulo vel antiqua consuetudine debet habere cu-stodiā vacātis ecclesie vel monasterij vel hospitalis vel alterius p̄i loci. An vacante ecclesia sibi lucrifaciat fruct⁹. IRndz glo. q̄ nō: sed fruct⁹ cōseruare debet futuro successori. Qui. n. custo-diā habet custodire debet nō sumē habebūt tñ q̄ diu custodie dāt opaz moderata cibaria.

De falsificatib⁹ litteras dñi pape. c. 22.

Quero hanc excoicationē. s. de falsificatib⁹ litteras domini pape vide qd dicit in pisan. in verbo excoicatio tertio: quia eadez ponuntur in sum. i. besten. l. 7. ti. 2. b. 24.

Quero qd si falsitas est ita latens q̄

videri etiam nō possit etiam a perito IRndet Alsten. vbi. s. q̄ si diligētiam quā potuit p se vel p alios fecit n̄ tñt al's nō excusat.

Quero vtz impetrās litteras a papa tacita vitate suggesta falsitate sit ex-coicatus ipso iure. IRndet Alsten. vbi supra. q̄ nō: siue hoc faciat impetrās sciēter vel ignorāter etiā si tñs vitas taceat: vel si talis falsitas suggerat q̄ ea vitate manifesta vel falsitate non suggesta papa litteras illas nō concessisset: vnde de rescrip. c. sup litteris habet q̄ littere sic impetrare p mali-tiam vel fraudem indistincte n̄ valēt non tamen dicitur ibi q̄ impetrans excoicatioz incurrat. vide ric. in. 4. di. i8. ar. 12. q. 3.

Quid de illo qui litteris vti⁹ aposto-lis s̄ alio nomie impetratis. Rndz idem vbi. s. q̄ licet tam isti q̄ illi sint digni magna pena ⁊ cōfusione non oportuit tamen ius condere q̄ tales ipso iure excoicationē incurrat: quia talis fraus a pte aduersa vel a iudice vtra vtentes facili⁹ ⁊ certitudinali⁹ pbari potest: puta si talis littera sit i-petrata s̄ nomine Petri clerici: vel cruce signati: et non sit ita facili⁹ ⁊ certitudinaliter excipi potest contra vtentē talibus litteris ostēdēdo q̄ nō est clericus vel cruce signat⁹. IRnd ob. 25. q. 2. dicenti. vbi dicit. Ifalsari⁹ qui litteras impetrat falsa suggestiōe: vlt falsis p̄cibus: quia liz talis sit falsari⁹ lato sup̄to vocabulo: nō tamē ē p̄prie falsarius litteraz pape: quia vlt lras impetrat licet falsa suggestiōe. vide Ric. vbi. s.

Quero qui sunt modi falsificadi lras papales

papales. Rñdet ter. in. c. licet. de cri. fal. ponit plures modos et species falsitatis. Primum siue prima species falsitatis est: vt falsa bulla falsis litteris apponatur. Secunda vt filuz de vera bulla extrahat ex toto: et p aliud filuz missum falsis litteris inserat. Tertia vt filuz ab ea pte in qua carta plicat incisum cum ha bulla falsis lris imitat sò eadem plicatura cum filo filis canapis restauratū. Quarta cū a supiori pte bulle altera ps fili sò plūbo rescindit: et p idem filū litteris falsis inserta reducit. 5. plūbū. Quinta cum litteris bullatis et redditis i eis aliqd p rasuraz tenuem imitat. Sexta vt cum scriptura litteraz quibus fuerat apposita ha bulla cum aqua et vino vniuersaliter abolita seu deleta eadē carta cum calce vel alijs iuxta consuetū modū siue artificū dealbata d nouo rescribit. Septima cum carte fuerat apposita ha bulla totaliter abolite vñ abrase alia subtilissima carta eiusdē qñtitatis scripta cū tenacissimo glutino coniūgit. Deinde sòdit ter. Eos etiā a crimie falsitatis nō reputam? imunes qui contra cōstōnē nostrā sciēter litteras non de nostra vel bullatoris nostri manu recipiūt. Illos quoq; q; accedētes ad bullaz falsas lras caute pñciunt: vt de ha bulla cum alijs sigillent. Sed he due species falsitatis non possunt facile cōphēdi nisi i mō vīdaminis vel in forma scripture vñ qualitate carte falsitas cognoscatur. In ceteris autem diligēs indagator falsitatē poterit itueri vel in adiūctōe filoz vel in collatōe bulle vel motiōe vel obfusione presertim si bulla nō sit

equalis: sed alicubi magis tumida: et alibi magis depressa.

Quero vtz si inueniēs litteraz pape: cuius efficacia iam expirauit: puta qā fuit data ad tempus qd iam transijt ludo non intentōne vtendi litteram aliquaz in ea male formatā reformet vel punctum faciat: vel quolibet alio modo aliqd imutet an sit excōicatus ipso iure. Rñdet Alsten. vbi. 5. Dicūt aliqui q nō: quia illa excōicatio nō intelligit nisi de litteris que pñt vtilēs esse aliter: pñcta autē littera quo ad cōem hominē inutilis esset. Sz cōtra lz illa littera non mutata sit inutilis: tamen p rasuram sic imutari possz q; vtilis appareret: vt si ibi scriptura essz post terminū: nam videt vtilis que erat ante inutilis. Cū g; quecūq; imutatio siue pua siue magna circa litterā pape que p mutationē possz apparere vtilior q; erat: vel vtilis cum nō esset sit phibita sò pena excōicatiōis late sententie: videt q; imutās aliqd circa litterā de qua est questio sit excōicat? ipso iure: qd cōcedēdū videt: vt extra de cri. fal. c. licet in glosa vbi dicitur. Quicūq; addit vel imutat rescriptuz pape est excōicat? vel falsari? idistide. Nō obstat de fide instru. c. ex litteris vbi dicit de hbusdaz litteris q; pars aduersa de falsitate arguebat eo q; i narratōe facti abrase erāt: qā p illam rasurā false iudicari non possunt: qā sicut dicit i glo. dicto. c. licet. Rasura illa facta fuit per eum qui litteras scripsit: et non per eum qui illis utebatur. De litteris autē que p nullā rasurā possent apparē vtilēs: puta de littera citatoria aliter iudicādū esset: quia si

tota raderet et de nouo scriberet non posset apparere utilis. Concor. Ric. in 4. di. 18. ar. 12. q. 4. Nota fm Jo. an. circa secundam speciem falsitatis. l. de isto filo extracto et alio imisso: ista falsitas fit icludendo bullam in loco calido ita quod non liquecat: tunc intenerascit ita quod filum potest trahi: un tractoe est tunc aliqualis tumor per quem post filum imissum oportet bullam maleari: et hoc intendit finis. Tertia falsitate ita exemplificat hosti. quod incidat hum filum sub plicatur vere littere: et extrahatur de littera: et imittat false lre ad modum littere vere plicate: et sub plicatura false littere resarcit filum et eius scilura cum filo similis canapis.

De insecutoribus cardinalium. §. 22.

Quarta hanc excoicationem. l. de insecutoribus cardinalium.

Nota multiplices penas ut scias quomodo rectores ciuitatum qui non faciunt eas obseruari incurrunt excoicationem. Primo ergo dicitur. Si quis deinceps in hoc sacrilegij genus irreplerit quod sancte romane ecclesie cardinalem hostiliter fuerit insecutus vel percusserit vel recepit: vel socius fuerit facientis: aut fieri mandauerit: aut factum ratum habuerit: aut consilium dederit vel fauorem: aut postea receptauerit: vel defensauerit scient eundem sicut reus criminis lese maiestatis perpetuo sit infamis hec est prima pena. Secunda quod sit diffidatus et banitus. Tertia quod sit instabilis actiue et passiue. id est non possit condere testamentum: nec alicuius bona possit habere ex testamento vel ab intestato. Quarta quod cuncta eius edificia dent in ruinam et nullo tempore possint

reparari. Quinta quod nullus ei soluat si est debitor eius: nec teneat in iudicio ei respondere. Sexta quod eius bona confiscentur. Septima quod si qua feuda locationes officium vel beneficium spirituale vel temporale ab aliquo ecclesijs obtinet: sit eis ipso iure priuatus: que sic libere ad ecclesias reuertantur quod ecclesiarum rectores ipsis per sua voluntate disponant. Octaua quod si habet filios vel nepotes beneficiatos per rectam lineam descendentes quouis beneficio etiam si potesticali adepti fuerint dignitatem sint eis ipso iure priuati spe promotionis omnino sublata. Nona quod dicti filij vel nepotes ex virili sexu descendentes non possint ascendere ad aliquam dignitatem ecclesiasticam vel mundanam nec ad alicuius loci regimen. Decima quod non possint esse aduocati notarii iudices: nec aliud ministerium seu officium publicum possint habere. Undecima quod non possunt esse testes in iudicio. Duodecima quod non possint ascendere ad ordines: nec ascendere ad officium vel beneficium ecclesiasticum. Tertiadecima quod sit priuatus omnibus actibus legitimis omni spe dispensationis adempta. Quartadecima quod sic ex insecutione predicta sicut ex iniectione manu violenta ipso facto sententia excoicationis incurrat: tam insecutor: quam alij supradicti. Quindecima quod quando in sua contumacia perdurat singulis diebus festiuis et dominicis pulsatis campanis et candelis accensis per omnes ipsius loci ecclesias in quo tantum facinus fuerit attentatum: necnon ciuitatum et opoculorum vicinarum excoicati publice nuncient: nec ab alio quam a romano pontifice absolute totius beneficiorum obtinere possint: nisi in

articulo

articulo mortis. Sextadecima cum
 fuerint absoluendi pmo et sufficienter
 et idonee caueant q inferende pene
 parebunt: et q penitentiā pagent in iū-
 gendā. Decima septima q p omnes
 illi loci ecclesias pncipales vicinorūq;
 locor diebus dominicis et solēnibus
 incedāt nudi coraz populo femoralia
 tātū hñtes ac ferulas ferentes in ma-
 nibus: cum qbus p easdem ecclesias
 publice fustigent. Decima octaua q
 postea debēt ire vltra mare acturi pe-
 nitentiā per tres ānos ad minus: nec
 debeāt inde reuerti sine spāli licentiā
 sedis apostolice: sed postq sic fuerint
 absoluti possint exigere credita a suis
 debitorib⁹ que postmodū acqsiuerūt
 Decima nona q si pape videbit po-
 terit dīdas penas extendē ad collate-
 rales. i. ad fratres nepotes ex fratrib⁹
 et pnepotes. Tamen si q in pmissis
 nudo consilio: vel simplici fauore fue-
 rit culpabilis debet puniri p iudicem
 fm quātitate culpe. Item dū consilium
 vel simplex fauor intelligit illius qui
 ad maleficiū faciendū nihil adiicit: et
 in nouella ponit exēpluz Jo. an. i illo
 qui post insecutionē requisitus ab inse-
 quente grauauit maleficiū. Vide eū
 et i De. de ācha. Item si quis familiarē
 clericū: vel religiosū de familia pape:
 vel cardinaliū offenderit debz acriter
 puniri: vt pena ppositiones delicto.
 Si q s hō cardinalē occiderit vl cām
 dederit per se vel p aliū vltra pmissa
 debet exaspari ita rigore vindicte q
 viues desideret et inuocet mortem in
 auxilium.

2 Querit glosa sup hō sacrilegij: qd
 si quis pcuterz cardinalē se defendēdo

an habeāt locum iste pene. Rñdet q
 non. Item nō q ille q solum inseqe
 cardinalem est excōicatus: et est spāle
 nā insequens alium clericum non tñ
 pcuties excōicatus nō est secūdu Jo.
 an. et Archi.

3 Item nō fm i De. de Anc. q multis
 mōis dñ q s hostilit delinquē isegdo
 quādoq; pcutiēdo: et hoc claruz: qñq;
 capiēdo: et hoc intellige cum effectu
 fm Archi. qui non putat q p iuluz
 vel obfessionē factā ad domū sit loc⁹
 huic pene si non obsidet ibi ad custo-
 diā: sed ad recūdiā p ea q nō. Inno.
 in. c. nuper. de sen. ex. de alijs deliqdi
 modis hic expssis.

4 Querit glo. et i De. de an. quid si rece-
 ptator insequētis cardinalis sit cōsan-
 guine⁹ receptati vel affinis. Rñdz q
 nō tenet istis penis: qd intelligit Jo
 an. in nouella hum. l. q nō puniunt
 pari pena sicut extranei. ff. eo. l. z. dīc-
 enim q nō absoluūt: nec tā seuerē pu-
 niūt sicut extranei.

5 Quero dicit textus si quis ratum ha-
 buerit insecutionē cardinalis incidit
 i has penas. Idone q q talis insecutō
 nō fuit facta ei⁹ nomine vel mādato
 s nomie alterius: tñ postq fuit facta
 iste hñt ratū: an sit excōicatus. Rñdz
 glo. q nō. per regulā iuris que dicit.
 Ratū quis hēre nō potest qd eius
 noie nō est gestū.

6 Quero dicit hic q ei⁹ edificia debēt
 dirui: qd si hēbit domum vel turrim
 eōem cum aliis: et ps inferior erat sua
 et supior loci. Rñdet Jo. an. et i De. d
 an. q qdā dicunt q ille socius cogef
 redimere prem delinquētis: et istud
 precium erit filci. Alij dicunt q pars

superior destruetur et inferior assignabitur
socius: sed illa esset mala diuisio: quia
remanebit pars inferior absque tecto: et sic
inutilis. Alij dicunt quod tota destruitur
ff. de aqua plu. ar. l. si interdum Jo.
an. in nouella dicit quod superior extra infe-
riorem regressus habebit. Ideo de an.
dicit quod probabilior mihi videtur opinio
quod fiscus redimat partem socij: cum succe-
dat in bonis istius delinquentis. In nota quod
post publicationem bonorum delinquentis
debitorum non tenetur ei de debitis respondere
sive soluere: sed si fisco qui vice heredi ob-
tinet. vt. l. 2. C. ad l. iuliam de vi. et hoc
est etiam quando bona sunt ipso iure pu-
blicata: quando vero per sententiam veniunt
publicanda: utique debitorum soluendo li-
beretur. vide hic Ideo de an.

¶ Quero quidam hic dicunt quod isecutores car-
dinalium debent per ecclesias vicinarum ciui-
tatum diebus dominicis et festiuis publice
nuntiari excoicati: que dicunt esse vicine
ciuitates. Respondet glo. in verbo beneficium
quod iudicis arbitrio est relinquendum: vel
possumus dicere vicina non distantia vel
duas dietas: vel non distantia vel vna
vel. i. puincia: et ideo arbitretur in hoc
bonus iudex.

¶ Quero dicunt hic quod quando istius absol-
uitur debet cauere idonee. Quod quomodo
intelligatur idonee. Respondet glo. dando pi-
gnora: vel fideiussores: sed si non possunt
sufficere cautionem dare debet dare iu-
ratoriā cautionem: et cauebit sub hypothe-
ca suarum rerum.

¶ Quod dicunt hic quod debet ire vel mar-
turi penitentiam per tres annos. Ideo quod
christiani nihil possideant ultra mare ubi
iste possit viuere et habitare. Respondet glo.
quod hec pena tunc est in aliam mutanda.

Quero etiam dicunt hic quod quicumque dederit
insecutori cardinalis auxilium et fauorem
incidit in has penas. quod intelligitur
quod dare auxilium et fauorem. Respondet
Idem de an. quod plures possunt esse culpabi-
les in delicto varijs modis: in nota quod
plures principaliter deliquerunt: quodam-
modo principaliter. alij accessorie: et hoc
accessorie multis modis: quodammodo
quodammodo ratum habendo: quodammodo
suggerendo: sive animu inflamando:
quodammodo assistendo et hoc multipliciter: nam
quodammodo assistit ut adiuuet: quodammodo
iurur: sed ne offendens ledi possit: quodammodo
custodiendo vestes spolia vidualia pal-
sum transitu et similia. Singulis ergo
casibus qualiter puniat non potest dari
certa regula: quia plus et minus peccat
in talibus: ideo imponitur pena exordi-
naria ut sit quod excessus exegerit vindi-
ctam pcedat ut in tertio.

¶ De rectoribus ciuitatum qui non puniunt
isecutores cardinalium. §. 24.

¶ Irea hac excoicationem. scilicet de
rectoribus ciuitatum qui non pu-
niant isecutores cardinalium sit
hac constitutio. In nota quod hic non est papalis
quia papa sibi non refuat: ideo dyocesa-
nus potest absolvere. per. c. nuper. de
sen. ex. Item nota quod princeps senator
consul potestatis: vel alij omnes siue rector
incidit in excoicationem tam ipsi quam offi-
ciales eorum: si. j. mensem postquam res ad
eorum noticiam puenerit si non faciunt pu-
niri secundum hanc constitutionem tales isecutores.
Ciuitates vero propter urbem romanam
que talibus insecutoribus dederint au-
xilium consilium vel fauorem: vel si per
.j. mensem non punierint tales isecuto-
res sunt privati dignitate pontificali vel
alia

alia. s. pontificali. i. archiepali vel alia:
Tertia remanet interdicta.

De insecutorib' epoz. §. 35.

Quarta hanc excoicatioz. s. de insecutorib' epoz.

In pmo penas q inuiose vel temere pcurrit: ceperit vel banierit vel madauerit fieri: vel facta ab alijs rata habuerit: vel soci' fuerit facietis aut consilium dederit: aut fauorez: seu scienter defensauerit eundem etiaz in illis casib' in qbus pcurrit clerici no esset excoicari: nihilomin' tales insecutores sunt excoicati: et hec est pma pena. Secunda pea e q cadit a feudis locatib' officijs et spualib' beneficijs sine tpeoralib' que obtinet ab ecclia cui pfit epus sic offensus cadit ipo iure et ad ipsam eccliam libere reuertunt. Tertia q filij p masculina lineam descendentes vsq ad gnatem secundam omni spe dispelatois adpta reddat ipso facto inhabiles. s. ad ecclesiastica bnificia in ciuitate dyocesi quib' idem eps pldz obtineda. Quarta q terra talis insequetis epm: du tamen ultra vna dyocelim no contineat. Itē locus aut loca alia in qbus cap' est: q diu definet sit interdicta. Si vero terra talis insequetis epm habz duas dyoces: tūc dyocelis domicilij pncipalis ipsius: et illa etiam qua fuerit: delictu commissu si suaserit: et due alie que sb ipo sunt eidem loco magis vicine idēdo sbiaceat supradicto. Quinta q p oēs ecclesias illius loci in quo commissus est facin': et p ecclesias vicinaz dyocelum qbuscuq diebus dominicis et festiuis pullatis capanis et cadelis accessis excoicatus publice nūtiat. Sexta q cum

absoluendus erit vel fuerit sufficienter et idonee caueat q inferre pnie pebit et penitetia pger inu gēda. Septia q ciuitas que pmissa vel aliquid premissoz in epm suu comiserit sit interdicta donec satisfaciatur. Octaua q potestas consularij baiuli scabini aduocati rectores consules et officiales ipsius quocunq nomine censeat in pmissis culpabiles existentes excommunicati excommunicatōne papali a qua nisi in mortis articulo absolui nequt. Nonna q tato exacerbet dicte pene in interdictorib' epoz qto grauior est culpa. Decima q si aliq in articulo mortis absoluit nisi postq pntine restituit e sanitati q cito comode poterit spectui romani pontificis psetare se curauerit eius mandatum humiliter recepturus in eandem excoicatiōem ipso facto reincidat.

Querit glo. sup vbo quēis pontificē an he pene aabeat locū in psequēte epm q renūciauit epatui. i. loco no ordin. Rndet glo. q sic.

Item querit an habeat locū in psequēte illos q sūt electi et nodū psecti. Rndz glo. q no.

Quero qd si pcurrit epm se defedēdo Rndet glo. q no ligabit bis penis. Inō fm glo. in vbo banierit q decretalis Ifelcis que loq de insecutorib' cardinaliū habet minus qz ista in eo q punit hostiliter psequētē: ista soluz pcurritem capientem vel banientem hz tñ pl' ista in eo q punit banientē qd illa no facit.

Quero qd si quis mandauit istas psecutōes fieri in epm et tamē non est secutum maleficiū: an habeat locum

he pñe. Rñdet glo. q. nō. Nec ob. 2.
p. hūani de homi. li. 6. q. a. ibi spāle hz
Jo. de ligna.

6 Quero qd si ista maleficia n̄ sūt facta
eius nomine 7 is ratum habuit. An
locum habeāt he pene. Rñdet glo. q.
nō p. reglam iuris: q. q̄s ratū habere
nō potest qd ei⁹ nomine nō est gestū
Nota pulcrā glo. sup. vbo defēsaueit
que sic dicit q. ista littera si his q̄tuor
ēdat. s. de socio fauorē dāte p̄liario
7 defēsaueit: ideo de singlis videam⁹
Circa p̄mum dic q. socij p̄prie dicūt
fm derivatōes p̄pter piclū vel opis
societate: vel dicūt socius a sequor se-
queris: vnde dicūt socij p̄prie in piclō
collega in officio: comes in itinere: cō-
sors in p̄mio: sodalis in mensa vel in
sede. Sed nos iuriste dicim⁹ sociū in
crimine. 22. q. 4. si ad peccatum. 26.
q. 2. illud in fi. Item dicimus socium
in ecclesia de of. dele. cū Rñso. de sen.
exco. ex tenore. Item dicim⁹ socium
in ordine. de cōse. c. 1. in fi. Itē dicim⁹
sociū in via. de vo. c. 2. Item dicimus
sociū in cōiugio. 27. q. 2. cū societas.
Item dicim⁹ in lucro de spon. c. 2. de
sepul. c. 1. De socio criminis quē voca-
mus qñq. cōsortē de here. c. cum fm
li. 6. dicit canon quem posse in malo
aliquem tripliciter sociare omittere
fauēdo n̄ corrigēdo. 22. q. 4. ita plāsi
Et ideo nō caret scrupulo societatis
occulte qui māifesto facinorū desinit
obuiare. 86. di. faciētis. 2. q. 7. negli-
gere de homicidio. sicut dignūz. s. 2.
Ibi tamē stricte puto socium sumi p.
agente. i. qui aliqd opat ad actum p.
cussionis captōis vel bāni. Et licz in
delinq̄do sint: qñq. plures socij quoz

nullus est p̄ncipalior et tales icludē
sō agētib⁹ de quib⁹ p̄miser. qñq. tam
vnus est p̄ncipalis alter coopās: 7 sic
sumit hic socius: qd patz q. a. de fauēte
p̄miserat: et sic est similis distinctio
circa vnionē notata in. c. i. ne sede va-
cante. Circa secūdū scz de p̄liario n̄
insisto: sed vide que notant de re. in.
null⁹ ex consilio. li. 6. ff. de vboz sig.
. 1. sepe. in fine. ff. mā. l. 2. in fi. insti. de
obli. q. ex delic. nal. s. ope. Circa tertiu
de fauore 7 fauēte. Sciēdū q. est sim-
plex fauor qui nihil adicit ad peccatū
de quo i. c. felicitis. li. 6. de pe. 7 de tali
nō videt hic intelligēdū p. id qd dicit
in his vt statim dicam. Item sciēdūz
q. canō dicit illuz impictati fauē qui
obuiare potest 7 non obuiat. 22. q. 2.
q. p̄ot. 83. di. error. de sen. exco. c. q̄te
si de hoc dic vt ibi: 7 qñā littera dicit
in his scz p̄uissioe captōe vel bāno: p̄z
q. fauēs huic delinq̄etū post delictū
p̄ter defensores de quo seq̄t n̄ iaurrit
hanc penam: si in mā hereticorū lati⁹
recipiūt fautores de q̄bus in. c. excōi-
cam⁹. s. credētes. de here. eo. ti. c. 2. et
c. cōtra xpianos. li. 6. vt ligē etia p̄
delictū 7 post sentētiā hereticis fauē-
tes de quo p. Jo. 7 Ihostiē. in sum. de
hereticis. s. penul. et dñā in p̄dicto. s.
credētes. 7 fac de here. accula. s. penl.
li. 6. Circa quartū scz de defensore.
Aduertēdū q. littera nō repetit ea q.
p̄dixit in his trib⁹ casibus: per hoc
puto q. etiam defensorē post malefi-
ciū punire intēdit. Est ergo quidam
defensor. i. auctorizator delicti: 7 talis
grau⁹ punit q̄ agēs. ii. q. 2. q. d̄sentit
14. q. 2. qui alioz. 7 notat. 2. q. i. notū
de of. dele. c. i. Est alius defensor qui

etiam

etiam post delictum defendit: puta i-
pediēdo ne delinquens ad man^o iu-
dicis veniat eraminād^o vel puniēd^o.
27. q. i. si custos. facit. zi. q. 5. p. totum
vel impediēdo ne fiat executio de of.
dele. c. ex litteris: 7 hūc intēdit icludē
vt pbat in. c. felix. post pñ. eo. ti. ibi
postea receptauerit vel defensauerit.
Tamen nō puto qⁱ is qui talē defen-
sauerit ne ledat a puato vel a tertio:
vel ab offenso: puta ab epo vel ei^o cō-
sanguineis vindicare volētib^o inclu-
dat hac pena: cum illa sit iniuria ad
quam etiam appullandaz a socio qⁱs
teneat de sen. exco. c. dilecto. cum suis
concoz. li. 6. De illo qⁱ defendit in iu-
dicio patrocinaōdo: vide qd dixi post
Ihostienf. de cle. ex. mi. c. pposuit sup
rbo fauorem. Item nota hic bz Jo
de ligna. si quis effz locius insequētis
epūm sola pñentia nihil faciendo nec
coopādo nō esset in culpa nec in pēa.
iz. q. cū deuotissimā.

¶ Quid si aduocat^o vult talē isecutorez
defēdere in iudicio de iure: an icidat
in hanc penam. Rēspōdet idēz fm
Ida. qⁱ nōn.

8 **¶** Quēro dicit^r hic qⁱ filij dēscēdētes p
lineā masculinā sunt inhabiles ad be-
neficiā obtinēda in dyocesi in qⁱ epūs
offensus pñidet: nūquid ergo in alia
dyocesi erunt habiles. Rēspōdz glo.
qⁱ sic.

9 **¶** Sed nūqd puat^r bñficijs iā obtentis.
Rēdz glo. qⁱ nō dicit tamē qⁱ credit
qⁱ iste nō posset permutare cum alio
bñficio existente in illa dyocesi i qua
pñidet epūs offensus.

10 **¶** Quēit glo. qd faciēdū de istis cādēlīs
acclis cum qbus sunt isti excōicandi

Rēdz qⁱ debēt extingui et pedib^o cō-
culcari: nā iste mod^o excōicādi posīt^r

ii. q. 7. debent.

¶ Quēro dicit^r hic qⁱ quādo qⁱs absoluit^r i
ab hac excōicātōe in articulo mortis:
qⁱ nisi adueniēte sanitate qⁱ cito com-
mode poterit se representet sedi apo-
stolice reincident i eādē excōicātōem.
Quēro quomō intelligit^r illd^o mode
Rēdet glo. i. qⁱ citius opportunitatē
habuerit qd exponit Ihosti. i. cessante
ipeditamento 7 aliquo modico tēpore
indulto quo sibi de necessarijs valeat
puiderē: vt. ff. ex qui. causis ma. l. ab
hostibus. §. si. Jo. de ligna. dicit fm
Lan. si qⁱ cito dicat cōsciētia: et sine
psone piculo potest ire 7 nō vadit pa-
tis suis sarcinulis statim i excōicātōz
incidit. §. q. i. qdam maligni. cum ibi
notatis. i. q. 7. qⁱ propter. ff. de manu.
testa. l. libertas. 7 in hoc relinq^r arbi-
trio istius.

¶ Sed nūquid credit^r in hoc absoluto. i2

Rēdet glo. qⁱ nō debet. n. iudex hoc
arbitrari quando iste dicat cōmode
posse: als si sibi crederet deludē possz
constitutionē istaz friuolis excusatio-
nibus frigoris vel caloris 7 silibus.

Sed nōqd credetur ei in foro pñali.

¶ Rēdet glo. qⁱ sic: nā de re occulta 7 i3
aie piculo est ei credēdū de homi. c. si
gnificasti. 2 de sen. ex. c. si rō.

¶ Quēit hic Jo. de ligna. fm Lādul. i4
nūqd capiēs equū per quē equitat vl^r
res quas supra se portat sit excōicat^r.
Rēdet qⁱ aut est res talis quam licet
sua auctoritate de iure accipe: vt si lo-
cauit domū clerico 7 debeat pñionē
quam nō soluit: 7 hoc casu nō icidit i
excōicātōem iplum expellendo cum

- moderamine tamen extra de resti. spo-
oliz: aut nō est talis: tunc aut iduat
clericus sup metuz ad tradēdū alicui
vt q̄a dicat clerico: nisi des equū tali
te occidā: tūc nō incidit i excoīcatōz
inferēs metum & balem: q̄a vt icidat
in canonē illū req̄rit manuū iniectio
i 7. q. 4. si quis suadēte. Aut s̄trahit
manualiter rem clerici: et tūc aut res
adheret p̄sōe clerici vt equus 7 vestis
7 tē icidit aut si adherz sēp 7 icidit cū
adherz si violēt arripiat: sec̄ si furtie.
- i5** **Q**uēdo dicat hic q̄ si est ciuitas s̄biac̄
interdicto donec satisfecerit: nūquid
q̄ facta satisfactōe est abolitū itēdictū
sine aliqua relaxatiōe. R̄ndet Jo. de
ligna. fm Landul. q̄ nō: imo est ne-
cessaria supioris sentētia que relaxet.
2. q. 6. p̄sbyter: secus si vlgz ad certuz
tempus vel modū fuit factū itēdictū
q̄a tūc lapso tēpore vel modo cessāte
cessat itēdictū extra de spon. nō est
Ratio diuersitatis ēst q̄a p̄mo casu
potest dubitari an plene fore satisfac-
tum: sed in alijs secus de hoc de eta.
7 qualitate cum bene.
- i6** **Q**uēdo an loc⁹ excoīcatus teneatur
evitare socium excoīcatum. R̄nde de
sen. exco. si nos. 7 ibi notatur.
- i7** **Q**uēdo quia dicat hic q̄ dans cōsiliū
incurrit excoīcatōem: de quo cōsilio
loq̄t. R̄ndz Jo. de ligna. f3 Pau. q̄
intelligit de cōsilio fraudulēto: nō de
nudo: q̄a nudū cōsiliū nihil addit ad
peccatū: vt notat de sen. ex. c. nup. de
homi. c. sicut dignū: 7 in reglā null⁹
ex cōsilio 7 ibi notat. Cōsiliuz autem
p̄stat suadēdo 7 vtilitatē securā ostē-
dēdo vt nō. Inno. d. homi. ad audiē-
tiā 7 pbat. ff de fur. l. furti. s. cōsiliuz

7 per Bar. in l. nō soluz. s. si mādato
ff. de fur. De nudo autem hic nō dī-
sicut in. c. felicitis. eo. ti. li. 6. de quo re-
gulariter quis non tenetur. insti. mā-
dati. s. tua gratia.

Quēdo quō dicat ciuitas delinquere **i8**
in ep̄m vt s̄biaceat interdicto. R̄ndet
Jo. de ligna. q̄ tūc dicat ciuitas deli-
quere cum homines vocato cōsilio
hoc faciūt 7 sit vt corpus: secus si vt
singuli nullo cōsilio p̄habito vel occu-
pato. ff. q̄d ui aut clam. l. q̄ autem. s.
si in sepulchro. 7. ff. q̄ cuiusq̄ nomine
l. nulli. 7 ibi notat de cōsti. cum oēs:
7 ibi notat: 7 p hoc cōsului ciuitatem
Bononie nō esse interdictā ppter re-
bellionem factā a q̄busdā: vt singlis:
supposito q̄ lex interdicat ciuitatē re-
bellionē facientē et defendi in curia i
p̄sentia pape: et postea in p̄ntia cardi-
naliū hoc p̄cedē: ēst si oēs de ciuitate
fecissent vt singuli: nō vt corpus.

Quēdo pōe q̄ statuto ciuitatis caueat **i9**
q̄ si aliq̄s insultū fecerit ad domum
alicui puniat in 20. libris: quidā insul-
tauit aliq̄s s̄b porticu: an dicat fecisse
insultum ad domū. Speculator tenz
q̄ sic p. c. si quis cōtumar. i. 7 q. 4. 7 c.
si quis in atrio. extra de imu. ec. cum
ecclia: Iher speculator notat de imu.
eccliarū. s. 2. 7. sed pone.

Quēdo exigitib⁹ 7 extorquentib⁹ talias
a clericis vel collectas. s. 26.

Quēdo circa hanc excoīcatōem scz de
exigētib⁹ 7 extorquentib⁹ ta-
lias vel collectas a clericis.

Quēdo pōne q̄ nō exigunt vel extor-
quent ab inuitis: sed ipsi clerici spōte
soluūt: an incidant in excoīcationem
R̄ndet glo. 7 Paulus in de. quoniā

de immu.

de immu. ecclesie. q. nō.

3 Nota q. ecclesiastice psonē nō debēt grauari angarijs: nec pangarijs: puta ad fossata faciēda v. huiuscemōi: vt i. dīdo. c. nō minus. vel ad collectas v. talias siue exactōes quascūq. vt in. c. aduersus. extra de imu. eccle. nec pro domib. pdijs vel qbuscūq. possessiōibus ab eisdē ecclesijs vel psonis ecclesiasticis legitime acten. acq̄sitis v. in postez acq̄redīs vt i. c. d. imu. ec. li. 6.

3 Quid dices de istis frīb. tertij ordinis beati Ifrāscī: et de illis quos vocat Bar. milites gaudētes: an dicēt immunes tanq. psonē ecclesiastice: ita vt imponēt eis collectas sint excoīcati. Rñdet i. De. de an. c. i. extra de imu. eccle. li. 6. q. nō sint psonē ecclesiastice. Predīcti enī nō renūciāt pprio. Itē habēt vtōres et viuūt in pprijs domib. sicut layci: l. habeāt quēdā modū viuēdi: et habitū approbatū ab ecclia: vt notat Jo. an. in cle. cum. ex. eo. de sen. ex. et iō videt q. isti nō sint exēpti a datijs et collectis: q. l. habeāt certū modū viuēdi et habitū: tamē nō sūt clerici nec exercēt ministeria clericor. vnde q. nō exercet artem l. sit descript. in collegio: nō ppter hoc hz immunitatē. l. b. p̄textu. E. de sac. sanc. eccl. Bar. tamē dicit se vidisse filia plurimor. doctoz iuris canonici et ciuilib. q. isti a talib. exactōib. sint exempti: sunt enim deo deuoti. i. z. q. i. duo sūt g̃na. pro quo dīdo facit text. in. d. c. i. de imu. ec. li. 6. dum dicit psonis ecclesiasticis: nam nō potest negari q. isti nō sint psonē ecclesiastice: l. nō sint clerici: et hoc tenet Barto. ff. de iure imu. l. semp. q. qbusdā. qd̄ itelligit vñ

nisi assumpsisset illū habitū in fraudē oneruz. l. cura. ff. de imu. et hono. vbi glosa facit mentionem de istis fratribus de penitētia.

4 Quid si occurrit necessitas reipublice puta insult. latronū vel exercitus volēs patriam delere vel cōburere q. b. oportet obuiare et resistere: nec tēpus cōsulēdi papam: an si graue ē ecclesia incurrat he pene. Rñdet i. De. de an. in. c. i. de imu. ec. et fm Oldradū q. nō si mora esset piclū allatura: vt. ff. de dam. infec. l. 4. §. si cā. et ff. de op. no. nūtia. l. pupillo. §. si q. s. riuos. Nota q. quedam bona vlib. eccliaz dēdicant. quo ad fūdationē vel ortuz vel mansū vel dotem ecclie: et hec exēpta sūt. Cetera cū suo onere tñsūt de cē. c. i. Itē nota q. fossata dicūt sordida munera ad que ecclia nō tenet.

5 Quero que dicāt expeditōes. Rñdz An. de bu. i. caualcatas vel missiones nūtiōz ad que clerici psonaliter cogi nō possūt q. sūt sordida. Item nota fm An. de bu. in dīdo c. non minus que debeāt occurrere: vt posset epūs faciēs laycoz imponere collectā. pmo cōsēsus clerici. Secūdo euidēs vtilitas et necessitas. Tertio q. vtilitas sit cōis pro republica. Quarto q. facultates laycoz nō suppetāt: s. hodie etiaz his occurrētib. nō possūt sine licētia pape vt dīdo. c. aduersus.

6 Quēo ad que munēa seu collectas s. iaceat ecclesia: et papa potest dare soluēdi licentiam. Rñdet An. de bur. dīdo. c. nō min. q. quedam sunt munera sordida: vt calcis coquēde arene fodiēde vel fossati psonaliter faciēdi: siue stabulū curandi vel mūdandi: et

ad talia nō potest cogi ecclesia. **E.** de sacrosancta eccle. l. placet. Quedā sūt munera extraordinaria: vt sūt hospitia et similia que dicūtē extraordinaria: qā nō sūt p aliquā legē vl' statutū ordiata sed capitane? fm suā volūtātē iponit tempore fertilitatis: et ad talia nō tñt ecclesia. **E.** de sacrosanc. eccle. l. placet i6. q. i. romanor. 7. c. iuxta sādiones Quedā sūt munera extraordinaria que respiciūt publicā vtilitatē: vt defendē rempublicā: ire ad exercitū pīncipis cōtē saracenos vel mittere vel firmare muros tempore noctis. Quedā sunt extraordinaria que respiciūt pietatē: vt refectio viarū et pōtiū. Itē facē plato caritatiū sēdiciū vel paupibus: siue sbuenire dñō in necessitate: vt quādo emptōez fecit: vel capt? est: vel filiam maritauit: vel miles fact? est: vl' quia ad pīncipē iuit p suis negocijs: vel qā alias expēsas graues vl' itolerabiles fecit rōabiliter: vel alia quacūq; causa depauper? est vel nimis obligat?: vl' nō habet aliqd comedere de istis dñc 2. q. vl. extra de sen. ex. c. puenit. et vlē illa dñc q nulla maior pietas qz defēdere patriā paupes et debiles ab hostib? 22. q. 3. fortitudo. 7. c. si qz. 7. c. nō inferēda. hō quo ad publicā vtilitatez Quedā sūt munera ordiaria āgariarū et perangariarū. Munera angaria idest personalia sūt: vt quādo qz tñt ire vel mittere in caualcatā dñi expēsis tñ ipsi? dñi. ff. de mune. et hono. l. munez. Item pangaria sunt mīxta idest pīm reale: et pīm psonale. i. qñ qz tenet ire vel mittere in caualcatā expēsis eūtis vel mittētis: vt d. l. munez. §. mīxta. et ab istis scz angarijs et

pangarijs ordinarijs sūt oēs clerici liberi. **E.** de epi. 7. de l. z. et fm dñc. hō etiam hum quo ad res deputatas alimonijs eorū qui ecclesie deseruiūt et nō multum abūdāt. i. z. q. 2. eccle. fuos **E.** de sacrosanc. eccle. l. placet. 7. l. pūilegiū: secus tamē in rusticis et colonis possessionū eccle. i. qz ab āgarijs et pangarijs: imo etiam a talib? fm aliquos in aduētū pīncipis nō excusant **E.** de sacrosanc. eccle. l. neminē. Itē si eps vel abbas tenet magnū et nobile feudū a pīncipe aliquo qd cōsuevit ci aliquo modo seruire: naz in hoc cāu qz nō teneat ire in caualcatā psonaliter ar. 22. q. 8. §. i. 7. §. his a qb? et extra de voto. ex multa. §. vltimo: tñ debet mittere fm q solitū est: aliter nō teneat feudū: ex quo nō vult facere fuitiū. ar. 5. de ele. cōiugat. qd a te. et hoc hum si sit iustū bellū: et si sit iniustum: tñ debet cognoscē impatorem celestē in supiorem. ii. q. 3. iulian? nec p hoc in tali casu si nō mittat potest pūari feudo. ar. d. pīncip. c. si. 7. d. osue. c. si. Quedā sūt munera ordinaria q rez sunt sicut tributa et census certi: siue seruitia vel caualcate hospitia vel filia cēra et ānualia possessionib? ānora et ad ista tenet ecclesia: si res ad ipsaz deueniat. ii. q. i. si tributū. 7. c. magnū 22. q. 8. conuenior. 7. c. tributū: et talia possūt vocari supidita. i. tributa reb? posita a qbus null? excusant. **E.** de supidito. l. i. 7. z. li. decimo: et a predictis nō excusant ecclesia ex pacto vl' cā: nō tāqz onera: sed tāqz tenēs rē onerata cū quelibz res trāseat cū onere suo. ff. de contra. emp. l. ex litteris. §. si. 7. de dec. c. pastoralis. quia que sūt cesaris

debent

debet reddi Cesari: et que sunt dei deo
 de de. xii. c. ex pte. et sic quantum ad de-
 cimas oblatiões et alia spūalia: et quo
 ad mansū siue dotez excusat ecclesia
 22. q. vi. fm canonistas: et s. de censu.
 c. i. Item quia de decimis et oblatiōib⁹
 nō soluit tributū. Item q si fundus
 redimeret etiam nō soluet tributum
 22. q. 6. cōpim⁹. An autēz debeat cle-
 ricus soluere decimā de p̄benda sua.
 Vide. s. de decimis. c. i. et. c. nouum
 genus. et c. i. de censu. Quedā sūt mu-
 nera pueniētia ex lucratiuo titulo rei
 trāllate in ecclesiā a curiali que inscri-
 ptōes lucratiue appellāt: nā inscriptio
 erat quarta ipsi⁹ rei quā aliq⁹ dabat
 venerabili loco. Exemplū si curialis
 dabat ecclesie. i. ecclesia quartā ptez
 illoz. i. ecclesia. debebat dare p tributo: et
 vocabat inscriptio lucratiua: et ad ta-
 les inscriptiōes vlt muncra seu tributa
 nō tenet ecclesia. 22. q. 8. sanximus: p
 qd puto q ad istas gabellas q soluiūt
 de cōtractibus illis donatiōib⁹ lucra-
 tiuis nō teneat ecclesia. l. sanximus. c.
 de sacrosac. eccle.

¶ Quero quia dicit in dicto. c. q impo-
 nētes collectas cūcis nō pnt absolui:
 nec successores nisi satisfecerit. Quēo
 de quo habet talis rector satisfacere
 anteq̄ absoluat. Rñdet An. de but.
 q d emēdatōe cuiuscūq; dāni ecclesie
 ppter hoc cōtūgētis: si nullū cōsiliūz
 dedit de collecta imponēda. S3 si cō-
 siliū dedit tenet nedum ad interesse:
 s3 ad ipsi⁹ collecte restitutōem. Si hō
 cōsiliū nō dedisset: forte nō teneretur
 ad emēdatiōē collecte: s3 ad alterius
 interesse qd obuēnit ecclesie ob ipsius
 regimē et forte spūalem vel pecuniariā

oportebit eū scire fm q forsitā bon⁹
 iudex arbitrabit. Hec autē locū hñt
 quādo quis succedit in regimine ei⁹
 qui est excōicat⁹ ex p̄dictis causis vel
 aliter qualitercūq; ppter libertatē ec-
 clesie violatā. Secus si ex alia cā esset
 potestas excōicat⁹ vel consiliarij: vel
 vniuersitas seu ciuitas interdicta: tūc
 enim successor nō esset excommunicat⁹
 fm Inno.

¶ Quero qd si nou⁹ successor operam
 dedit q̄tūcūq; potuit q hoc dānum
 collecte emēdaret: sed vniuersitate re-
 sistente nō potuit obtinere qd inten-
 debat. Vide q sit excōicat⁹. ar. 24.
 q. 3. si heres. Tu dic cōtrariū sc3 q ex
 hoc tātū nō sit excōicat⁹ vbi relinquat
 regimen: nec stet ppter timorē salarij
 amissiōis q nō renūtiat officio: quia
 si ista de cā renūtiat officio cū vniuer-
 sitas in culpa sit: nihilomin⁹ tenetur
 salariū reddē ei cū p eū non stet quo
 minus regat: et idē est dicēdū si cōtē
 exp̄ssam inhibitionē antiq̄ rectoris ex-
 cessit vniuersitas in p̄dictis qā n̄ excu-
 sat nisi officio renūtiat.

De his qui compellunt platos seu
 capitula ad sūmittēdum laycis vel
 alienādū bona imobilia. s. 27.

¶ Circa hanc excōicatōē sc3 de
 his qui p̄pellūt platos seu ca-
 pitula ad sūmittēdū laycis:
 vel alienādū bōa imobilia.

¶ Nota fm Jo. Mo. et Detz de an. q
 p̄hibent hic qdam modū alienatiōis
 vel dationis in rebus imobilib⁹. nā
 ante istam cōstōēz prelati oppressi
 contra opprīmetes inuocabāt nobiles
 ad defensionē suā et potētes faciēdo
 eos aduocatos vel defensores locoꝝ

et propter hoc illi sibi vendebant quoddam
 ius domini: vel aduocatus in eccle-
 siis vel locis defensis: et refert Guil.
 et Ifran. se vidisse multos platos faci-
 les ad talia: et quicquid nobiles sumitte-
 bant alios ut opprimeret ad predictum
 finem a quo ut abstineat videtes pla-
 tis summissioes istos penitus interdictas
 per istam constitutionem est pulsus. Primo
 quod clerici non audeant summittere. Deinde
 quod layci non faciant sibi eos summittere a
 clericis per hanc viam indirectam vel directam
 summittendo molestatores ut postea sub
 colore defensionis et patrocinii illarum
 rerum sibi summissarum ecclesie defraudent:
 vendicando sibi ius domini: nam isti summit-
 tebant molestatores et postea dicebant
 sacerdoti summitte mihi hanc rem: et iste
 non audebit me molestare: unde sacerdos
 fatebatur se habere ab illo talem rem et
 postea facta summissio volebat dum
 ius habere: et omnium rei vendicare.

2 Nota huius glo. et dicitur quod hec prohibito
 solum locum habet in rebus immobilibus
 et iuribus ecclesiarum: secundum ergo in rebus
 mobilibus: in ipsis enim non potest dari
 certa regula: quia secundum donum quod est prout
 vel magnus tenet vel non tenet: et secundum
 qualitatez donatarii scilicet ut sit bene
 meritis nec ne. extra de dona. c. i.

3 Item nota quod iura incorporalia in immobilibus
 iudicantur et idem ius statuit in
 eorum alienatione quod in alienatione rerum
 immobilium: unde annuus redditus inter
 mobilia computatur: ut in de. exiui de
 paradiso. §. cum quod extra de v. signi. 7. l.
 iubemus. C. de sacrosanct. eccle. Item
 nota quod l. omnis alienatio rei ecclesia-
 stice regulariter sit vetita: nisi in casibus
 a iure concessis tamen summissio de qua

hic loquitur specialiter prohibetur. nam secundum
 Guil. si bene attendatur est quedam aliena-
 tio quasi ad illos confiteatur omnium
 patris directum. ff. si ager vendigal. l. i. §.
 si. sicut cum me constitueris tuo nomine
 possidere in te transit possessio et abdicatur
 a me: quia is possidet cum? nomine possi-
 det ut in. c. cum venisset. de resti. spo.
 et ff. de acq. poss. l. quod meo. unde per hoc
 dicitur Jo. an. et Guil. quod si verus dominus
 constituat se alieno nomine rem suam
 detinere: per hoc transfert omnium et
 possessionem. Item nota quod omnium rerum
 ecclesiasticarum est penes ecclesiam hoc
 modo huius Jo. an. in nouella. nam ecclesia
 idest congregatio fidelium cuius christus est
 caput habet omnium sed pauperes sunt
 quo ad sustentationem et clericorum quo
 ad gubernationem seu administrationem
 Item nota secundum glo. et de. quod in ista su-
 missione de qua in textu requiritur licet
 specialis pape non sufficeret ergo
 generalis.

4 Item nota modos huius summissiois
 prohibite hic in textu enarratos. Prius
 dicitur quod plati non possunt summittere seu
 supponere laycos ecclesiis sibi commissas
 bona mobilia seu iura ipsarum sine con-
 sensu capituli: et apostolice sedis licen-
 tia speciali: seu concedendo ipsa bona vel
 iura in emphiteosis: nisi quod hic prohibetur
 emphiteosis et alie alienationes et dicitur
 a iure promissi forma et causis: sed prohibetur
 summissioes fieri ut defendantur ab his
 quibus summittuntur secundum glo. Item alias
 alienando in forma et causis a iure
 promissis sibi auctoritate per summissionem. Item
 tuendo eum omnium. Item recognoscendo
 seu prestando ab istis ea tanquam a superioribus
 se tenere. Item aduocando. id est tanquam
 ab aduocatis

ab aduocatis recognoscendo vel ipsos patronos vel aduocatos ecclesiarum seu bonorum ipsarum perpetuo: aut ad tempus non modicum statuendo: unde dicitur glo. Ad modicum ergo tempus possunt vocari in patronos et defensores: quia tunc in modico tempore non est periculum. Potest autem dici modicum tempus. .i. .io. .anos vel huiusmodi. Et Bar. relinquit iudicis arbitrio ex quo hoc non determinat inspecto statu ecclesie et imminenti periculo et condicione personarum: unde si fieri locatio uni domino vel potestati .i. .io. .anos: ut tueretur eam non incidere excoicationem.

S Item nota quod plati qui contra hanc prohibitionem sumiserint bona imobilia vel iura ecclesiastica ipso facto sunt suspensi ab officio diuino et ab administratione. Clerici vero qui hoc sciunt fieri a plato: et non denuntiant superioribus sunt suspensi per triennium a preceptione beneficiorum. De istis suspensioibus vide quod notatur in .c. cum dilecti. de consuetudine. et in de. cupientes de penis. ubi est glo. magistra et de re iudicata. c. cum eterni. li. 6. et quod ibi non. super verbo officij.

S Item nota quod propter delictum domini terra potest sibi interdico ut hic dicitur quod legitime admoniti a tali usurpatione non destiterint restituendo que taliter usurpauerint eo ipso sententia excoicationis incurrat: et ex tunc ad supponendum terram ipsorum ecclesiastico interdico libere procedat.

De exigentibus pedagia et guidagia a personis ecclesiasticis. §. 28.

Quia hanc excoicationem de exigentibus pedagia et guidagia a personis ecclesiasticis.

Nota et de an. varia uenia.

scilicet vedigal pedagium tributum census pensio. Pedagium et vedigal idem significant: et soluitur ab itinerantibus de his que deferunt non sui usus causa: et quicquid soluit per transitum personarum tantum ut ferarie. Tributum vero est quod prestat fisco: et ideo importat quod census vel pensio.

Nota quod clerici sunt imunes a solutione pedagij pro rebus quas deferunt vel transmittunt: non causa negociandi: contrario ergo sensu si negociandi causa tenebuntur. Item nota quod in solutione pedagij a clericis non preedit consuetudo: quia papa iudicat eam corruptelam.

Quero quia dicitur hic quod tales exigentes satisfacere debent cui debet satisfieri de illa transgressionem. Videtur quod plato per notata. i. 7. q. 4. si quis contumax: et per archi. dictum Lan. qui ibi hoc tenuit: et dicit illud capitulum loqui cum iniuria sit loco: si vero fiat persone locum habet. c. pro chiano. de sen. exco.

Quero quia dicitur hic quod ecclesiastice persone non tenentur de suis rebus soluere pedagia. Quid de emptoribus reddituum clericorum vel regum utrum ipsi privilegij possint uti. Jo. an. remittit ad spec. de imu. eccle. archi. hic tenet quod non: per quo facit quod notatur de iure patro. c. i. De. de an. dicit quod autem est vedigal or dinarium et ex persona ecclesie siue fisci non transibit immunitas in emptorem. l. licitatio. §. mercatores. ff. de publi. Autem est vedigal extraordinarium quod non ponitur. l. vel senatus consulto vel condicione principis. Ista enim sunt extraordinaria. ff. de vaca. mu. l. in honoribus. §. quod. et quo ad ista immunitas transit in emptorem et hoc notat Bartolus in dicto. §. mercatores.

S Quædo hic dicitur qd psona ecclesiastice
nō tenet solvere de rebus quas non
negociadi cā deferūt. Quero qd di-
cat ppe negociator. dicit Jo. an. p.
archi. qd ille qui rem emit: et ipsa inte-
grā et imutata vēdēdo lucratur. Ille
hō qui emit vel sit sibi materia aliqd
inde opandi: ille nō est negociator vt
dicit Chriſo. 88. di. c. eniēs. Et p hoc
cōsuluit Ifrederic⁹ de senis in qstioe
monasterij sancti Valgani dyocesis
vulturane: qd mōasteriū habz venā
ferri in insula helbe: et facit illaz fodi:
et venam deferri p territoriū senense
vt faciat inde ferrū vt vendat postea
et lucret. Extractores gabellaz senēsiū
petebāt pedagiū. Abbas dicebat se nō
teneri. Ifrederic⁹ cōsuluit p eo. l. qd nō
tūbat. l. qd ista nō est negociatio sicut
cū faber emit ferrū: vt inde diuersas
formas educat gladioz clauoz: vñ
dixit qd etiam si fratres emerēt venā
ferri vt facerēt exinde ferrū nō dicūt
ex hoc negociari: qd vt vidū est nego-
ciari est rem emprā nō imutata ven-
dere. Emere hō rudē mām et illaz p
artificiū ad aliquā formaz redigē nō
est negociari: imo tales vocāt poti⁹
artifices qd mercatores. Idem. de anch.
dicit qd quādo nō in ppio solo venā
ferri fodere faciūt: sed emūt et ferruz
postea inde redactū vēdicāt cōsultus
respōdi: qd negociatio est mixta artifi-
cio si p magistros et alios faciūt hoc
fieri: tūc enim nulla est industria
clericoz: ideo solvere tenent: secus si
ecclesia habet venā: et p oparios fieri
fecit et postea vēdit: sicut enim in fili
de frumēro et alijs redditib⁹ collectis
in ppio solo nō tenet solvere ita nec

de isto ferro vñ de alia mā que appel-
latōe fructū continet. l. diuortio. § si
vir. in fūdo. ff. so. ma.

Quid si fiat statutū qd si quis vēdat
teneat dare duos denarios regi vel
cōi ciuitatis: an clerici teneat vna vē-
dēdo vñ frumēta que habēt ex pbedā
Rūdet Eyn⁹ qd nō in. l. omnis. C. d.
epi. et cle. Idem Idem. p. dictā. l. omnis
vbi dicit qd melius est qd bona i pau-
peres distribuāt qd in lordib⁹ mune-
rib⁹: vel als illicite cōsumat: vbi dicit
Idem. et Bal. qd clerici de bonis pben-
daz suaz que vēdūt vel vēdi faciunt
nō tenet solvere gabellā: nec etiā ad
portā: et idem cōsuluit Bar. hz qd re-
fer Bal. in. l. placet. C. de sacro. ecclē.
qd nō tenet ad gabellas. De hoc vide
in Specu. de cle. diugati. et c. vl. de ui
et ho. de. Idem Jo. de ligna. dicens.
Quid de gabellis et datijs que leuāt
in ciuitatib⁹ lombardie. Rūdet idem
i. 4. q. 2. putāt qdā. et c. pleriq. de pui.
c. qdto. Et sūdit fm hoc tota Italia ē
interdicta et irregulares omnes cūci
nō obseruātes. Idem Jo. an. in glo.
Theologi. tñ. l. dñs Bo. et Ri. i. scda
di. vl. ar. vltima. q. pe. exponētēs illud
Mathei. i. 7. Quid tibi videt Idetre.
reges terre a qbus accipiūt censum a
filijs an ab alijs: et. j. ergo liberi sunt
filijs. dicit qd ille tex. intelligit de xpo.
qd xps nō tūbat reddere tributū: nec
hi q sunt imitatores eius pfecti: puta
apostoli p eo q nāliter liberi erāt: et
omnia bona tēporalia dimiserant: et
ideo cēsū vñ tributū ab eis reges terre
accipe nō debebāt. In alijs aut xpianis
vel q sūt huilis cōditōis vel q abūdāt
tēporalib⁹ bonis illa auctoritas nō hēt

intelligi

itelligi: unde tenet solvere vectigalia
 unde p eis bene facit text^o. 22. q. 8. c.
 tributū ubi dicit^r. Tributū i ore piscis
 piscante i Petro inuentū est: q̄a de ex
 terioribus suis que palam cūctis ap
 parēt tributū ecclesia reddit. Inō aut
 piscem totū dare iussus est: s̄ tantum
 statere qui in ore eius inuentus est:
 q̄a nō ecclesia impatori dari: nō pōti
 ficalis apex qui i ore piscis. i. xpi ecclie
 p̄minet s̄bici regib^{us} potest. Sed sane
 ut dicit^r q̄ in ore piscis. i. xpi iuenit^r
 p̄ Petro 7 dñō dare iubet^r: q̄a de ex
 teriorib^{us} ecclesie q̄d constitutū antiq̄tū
 est p pace 7 q̄ete q̄a nos tueri 7 dese
 rare debet impatorib^{us} p̄soluēdum est
 Item Ambro. ii. q. i. Si tributū petit
 impator nō ei negamus agri ecclesie
 soluāt tributū: vel si agros desiderat
 impator nō dono: s̄ nō nego. Itē idē
 dicit ubi. s̄. c. sequēti. Magnū quide
 est 7 sp̄ale documentū q̄n viri xpiani
 s̄blimiorib^{us} p̄tātibus docēt debē esse
 s̄bici: nec q̄s constitutōez terreni regis
 putet esse soluēdam. Si enim cēlum
 filius dei soluit: q̄s tu tantus es qui
 putas nō esse soluēdū. Itē Apo. i. Ro.
 tertio decimo. Omnis anima s̄blimio
 rib^{us} potestatib^{us} s̄bdita sit. Inō ē p̄tās
 nisi a deo. Que autē sunt a deo ordi
 nata sunt. Itaq^{ue} q̄ resistit potestati
 dei ordinatōi resistit. Qui autē resistit
 ipsi sibi dānatōz acq̄rit 7. j. Reddite
 ergo omnib^{us} debita cui tributuz: tri
 butuz cui vectigal. vectigal. Cōclūde
 q̄ q̄ theologū loquūt de iure ātquo
 decretor^{um}: s̄ hodie de iure sexti et cle
 metinaz nō tenet.

De his q̄ cōcedūt rep̄salias contra
 ecclesiasticas p̄sonas. §. 29.

Circa hanc excōicatōem. s. de
 his qui cōcedūt rep̄salias cō
 ecclesiasticas p̄sonas.

Nota q̄ cōcedētes rep̄salias contra
 ecclesiasticas personas tam ipsi q̄ illi
 q̄bus cōcesse sunt: eas extēdētes cōtra
 ecclesiasticas p̄sonas: vel earuz bona
 nisi infra mēsem. s. a tēpore cōcessiōis:
 vel extēsiōis ipsas cōcessiōes vel
 extēsiōes reuocauerint: si p̄sone sin
 gulares fuerint sentētiā excōicatōis i
 currūt: vniuersitates hō icurrūt sēte
 tiam interdicti quacūq^{ue} cōtraria cōsue
 tudine nō obs̄tate.

Quid si clericus p̄ncipalis debitor
 cui occasiōe rep̄salie sūt cōcesse capt^{us}
 est: an hec decretalis habeat locum.
 R̄ndet glo. q̄ q̄dam dicunt q̄ nō: tū
 q̄a hic idē grauāt pro se ipso: et sic
 cessat ratio text^{us} ubi dicit^r: rep̄salias i
 quib^{us} ali^{is} p̄ alio p̄grauāt: tum quia
 cōtō penalīs est restrigēda. ext̄ d̄ ele.
 statutū. li. 6.

Quero que sūt p̄sone ecclesiastice cō
 quas nō debet cōcedi. R̄ndz glo. At
 sūt clerici tēplarij hospitalarij cōuersi
 7 deo deuoti. iz. q. i. duo sunt genera
 de sen. exco. prochiano. de elec. sciant
 libro sexto.

Quero utz possint cōcedi p̄ credito
 clerici vni^{us} dyocesis cōn clericos alte
 rius dyocesis. R̄ndz glo. q̄ nō.

Quero an p̄ istaz decretalē corrigat.
 c. dñs deus noster. 22. q. 2. unde cōce
 dūt rep̄salie quādo ciuitas vidicare
 negligit q̄d a suis improbe factū est.
 R̄ndet glo. q̄ nō: sed soluz statuit q̄
 p̄ delicto vel credito alterius contra
 p̄sonas ecclesiasticas cōcedi vel extēdi
 non possint: sed si cōcedāt cō laycos

cū modis a iure pmissis: l3 de quo hic
plene p. *Detz.*

6 Quid si .j. mēsem pcessum fuerit ad
actu. l. q. fuerit psona ecclesiastica p
alio pignozata: nūq̄d hec pena hēbit
locum. .j. mēsem. *Rñd3 glo. q. in sta-*
tum pstinū reuocādū erit. .j. mensem
vel h3 *Bar.* *R*enocatio re itegra fieri
debet ateq̄ pcedat ad actum: als n̄
h3 locū hec pena.

De impediētib⁹ officiū cuiuscūq̄ iu-
dicis ecclesiastici. §. 40.

Quā hanc excōicatōez de ipe
diētibus officiū cuiuscūq̄ iu-
dicis ecclesiastici: q̄a i pncipio
dicit papa q̄ intellexit q̄ oñi tpales
faciebāt ista.

Querit Jo. an. vtz sit idēz in puata
psona vt sit locus huic pene: q̄d de
clerico sic agente. *Rñd3 glo. q. sic. naz l3*
sic narret in hñte tpalem iurisdicōez
ostō tñ ē gñalis: oñ dicit. statui⁹ ne
q̄s 7 in fine s̄bdit. si quis n̄o.

2 Quid hic dicit q̄ impediēs officiū
iudicis i cā que de iure vel cōsuetudie
spectat ad forū ecclīasticū ē excōicat⁹
quero que sunt ille. *Rñdeo sūt m̄te.*
7 notat in. c. cum sit. de fo. cōpetenti
Primo cognoscit de sacrilegio: vt. o
c. cum sit. Sūt 7 alia crimina de q̄b⁹
ecclesia punit tam clericos q̄ laycos:
vt crimē piurij. vt de elec. c. venerabil⁹
Crimen symonie. vt de symouia per
totum. Itēz crimen heresis vt de he-
reticis. c. ad abolēdā. Crimē vsurarū.
vt de vsuris. c. cum tu. 7. c. q̄a i oibus
Crimē adulteriū cūz agit ad thori se-
pationē: vt de pcura. c. tue. In his vi-
recte spectat iudiciū ad ecclesiā. Indi-
recte vt si agat p modū denūtiatiōis

ad pñiam. vt in. c. nouit. de iudicijs.
Et dicit Inno. dīdo. c. cum sit. q̄ ra-
ptores rez ecclesie dicūt sacrilegi. i. 7.
q. 4. c. 2. 7. c. sicut q̄. idcirco ptinet ad
iudiciū ecclīe. iz. q. 2. nulli liceat p̄dia
7. c. de laycis. Immo etiā si dubium
sit: puta q̄a negz rapinā: tñ cognoscit
ecclesia. i. 6. q. 1. in canonib⁹. 24. q. 2. si
q̄s. vbi etiā dicit q̄ non solum de
rapina: sed de qualibet etiā oppressiōe
7 nō solū clericorū: sed omniū paupū
cognoscet: imo si de fraude habita in
contractu ecclesie agatur: vñ etiā sine
fraude contract⁹ null⁹ dicat ecclesia
cognoscit. iz. q. 2. apostolicos: immo
quocūq̄ mō de re ecclesiastica agat
cognoscit ecclesia. iz. q. 2. quicūq̄. Idē
dicit in. c. nouit. de iudicijs. vbi etiā
addit q̄ crimen pacis fraude pertinet
ad iudiciū ecclesie.

**De compellētib⁹ reassignare be-
neficia 7 detinētib⁹ citatos romā
*ne vadant. §. 41.***

Quā hanc excōicatōez de cō-
pellētib⁹ reassignare bñficia
7 detinentibus citatos *R*o-
mam ne vadant.

Quero quid si quis laycum citatum
ad apostolicā sedē detinet. *R*espōdet
glo. q̄ nō habet locū hec pena: q̄a vi-
cit textus ecclesiasticos: si appellatiōne
ecclesiasticorū intelligunt etiā deo
deuoti. iz. q. i. duo.

2 Sed quid si essent alibi citati. *Rñd3*
glo. q̄ nō inciderūt in has penas: licz
quo ad excōicatōez ipsius detinentis
esset locus huic cōstitutōi: sed nō quo
ad alias penas ipsius detenti.

3 Sed quid si citatus pcurat se capi p
platum ecclesiasticū. *Rñd3 glo. q̄ si*
est locus

est loc⁹ huic pene: sed si plat⁹ secularis
hoc faciat incurrit excoicationem: etiam si
clerico non intendit iniuriari. (Dan. n. seua
et iniuriola est: quia fit iniuria sedi apostolice:
ad quam est citatus et toti ordini clericali.

4 **S**ed quid si detineant mulieres regales
Rñdet zenzelinus quod si non dicat in-
currat excoicationem propter man⁹ iniectionem
de se. ex. veniens. et c. de monialibus.

5 **I**tem nota quod ad penam excoicationis
incurrunt sola captio sufficit de sen.
exco. nup. si pena suspensiois et puatois
a beneficiis non habet locum nisi in tribus
casibus. Primo in capiente: ut captus
beneficia reassignat. Secundo in illo qui
citatus ad sedem apostolicam impediuit.
Tertio in illo qui sic hanc captiorem
sibi procurauit.

6 **Q**uero quia hic dicitur quod obtenti benefi-
ciis sint puati: quid de obtinendis: an
erunt inhabiles ad obtinenda. Rñdet
Sre. quod si puant obtentis multo fortius
obtinendis: magis. n. fauet iura in reti-
nendo quam in querendo. Et de codi. l. si
de concess. pben. c. si. li. 6. Et de bono
placit. l. deportati.

7 **N**ota quod iste suspensioes sunt sciende: quia
etiam occultos ligant in foro penali.
et est necessaria dispensatio: ut est glo
ordinaria in de. i. in verbo currat. de
hereticis.

De percutiente religiosum vel conuersum
§. 42.

Quia hanc excoicationem. scilicet
de percutiente religiosum vel
conuersum.

1 **Q**uerit glo. in dicto. c. non dubium. de
sen. exco. An conuersi ecclesiarum secu-
larium gaudeant privilegio. videtur quod non
ut hic a contrario: ubi loquitur de ueris

ecclesiarum regularium. Rñdet quod si ederent
se et sua: siue ecclesie seculari: siue regu-
lari censebunt persone ecclesiastice: et in
totum translate: et sic habent immunitatem
ecclesiasticam. i. 7. q. 4. quod si quis. quia duo genera
christianorum. Aliud quod deo dedicatum est:
ut clerici et conuersi. Aliud ut layci. i. 2.
q. 1. duo sunt genera: et hanc opinionem
dicit glo. benigniores: quia equum est quod
eorum gaudeant privilegio quorum vitam et
religionem assumpserint de statu mor-
colentes: i. 7. Jo. et Innocentius teneant con-
trarium i. c. dilecta. de ma. et obe. hosti.
tenet quod non gaudeant quando conuersus
in domo sua manet: ut laycus. ar. de
privilegio. c. 3. §. de fratribus. Sed si est con-
uersus qui tradidit se et sua: et bitum
mutauit: audit horas: viuit honeste:
talis intelligitur in totum translatum in forum
ecclesie: et gaudent immunitate: et sic in-
telligitur. c. quod si quis. i. 7. q. 4. et i. li. feudorum
de privilegio. facto. l. vna. ad hoc de privilegio
privilegia. §. hoc autem. Et pro hoc facit
ratio quia conuersus non dicitur qui retinet
proprium: i. 7. dicat in ministerio conuer-
sionis qui facit se uersum sibi tan infra eo
prochianos. Vide Petrum in c. reli-
gius. de senten. exco. libro sexto.

2 **Q**uid si unus percutit unum de tertio or-
dine beati Iheronimi. Vide. §. §. 26.

3 **Q**uero an mandans occidi clericum
et moriens ante reuocationem mandati
iuratur iam mortuum excoicationem quando
nuntius mandatum exequitur. Vide
Ricardum in 4. di. 18. ar. 5. q. 4.

4 **Q**ualiter intelligatur enormis iniectio
Vide ibidem ar. 13. q. 1.

**De impedientibus officia visitatorum
monialium. §. 43.**

Quæ hanc excoicationē. s. de
ipediētib⁹ officiū visitatorū
monialiū seu canonicarū. i.

earū que viuūt sicut canonici seclares

Quero an debeat pcedere monitio i-
pedimētū: vel ecōtra vt sit locus huic
pene. Rñdet glo. q. p. us reqrit q. q. s.
impediat officiū: de in q. fiat monitio
qua facta: nisi tales ipediētes desister
incurrūt excoicatōez: scus si monitio
precedat impedimētū.

Quero an sufficiat monitio generalis
scz q. null⁹ impediat visitatores. An
reqrat p.icularis ⁊ spālis nominatiz
scz amonemus te talem ne impediās
officiū nostrū. glo. non determiat.
zenzelinus tenet q. sufficit generalis
monitio.

Quæ de doctorib⁹ q. sciēt docēt illos q.
dimiserūt habitū sue religiōis. §. 4. 4.

Quæ hanc excoicationē. s. de
doctorib⁹ qui scienter docēt
illos religiosos: q. dimiserit
habitum sue religiōis. Idez dicit esse
glo. ⁊ de. de ancha. Si doctor legat
scholari qui nō dimisit habitū. scz q.
ipse doctor est excoicat⁹: q. p.icipat i
crimine: ppter qd scholaris est excoi-
catus vt in. c. nup. ⁊. c. si cōcubine. de
sen. exco. Addit ipse Petrus pulchrā
distincōem post Lapū: quia aut reli-
giōsus ingredit studiū cā audiēdi le-
ges vel physicā: aut theologiā vl ca-
nones: siue aliā scientiā nō phibitaz.
p. mo cāu si n̄ reuertat. j. duos mēses
h̄z Inno. vl audiat semel tm̄. j. duos
mēses fm̄ Ihosti. p. c. si. §. hum. extra
ne de. vel mo. excoicat⁹ est ipso facto
taz ipse religiosus q. ipse doctor sciēt
ei p.icipās. I hoc hum: etiāz si habitū

nō dimittat. Et ideo sbaudi ad textū
dū dicit habitū suo dimisso maxime:
⁊ hoc quo ad leges ⁊ physicā: secūdū
Archi. etiam si de licentia sui prelati
iplas audiat. §. eo. c. nō magnope. et
c. sup. Specu. In secundo casu dicas
q. si vadit de licētia sui plati ⁊ portat
habitū claz q. nō incurrit aliquā penā
Si autē vadit sine licētia vel etiā cūz
licētia ⁊ habitū non portet ipso facto
incurrit excoicatōis sentētiā: vt hic.

Similiter doctor qui ei scienter p.icipat
in crimie exquo admittit eū sciēt
nō deferētē habitū. Itez nota secūdū
glo. q. officiū doctoris est scholarem
expellere de scholis.

Quid si monach⁹ habet domū iuxta
scholas: ⁊ stando in ea potest audire
lectiōez: ⁊ doctor scit ⁊ legit: an doct⁹
sit excoicat⁹. Rñdet glo. q. nō: q. nō
posset phibere: quin in domo p.pria
moraretur.

Quid si talis monach⁹ nō vult exire
scholas: ad possit ui expelli. Rspōdz
glo. q. nō: q. etiā excoicat⁹ gaudet
p. uilegio: ut eum p.utiens incidat in
excoicatōez: h̄z qd nō. Jo. ber. i. 7. q. 4.
si q. s. deinceps. ⁊ de se. ex. c. cōtingit.

Quid si nō potest expelli. Rñdz glo.
q. doctor debet exire scholas sicut vi-
cim⁹ qn̄ excoicat⁹ itrat eccliaz: vt nō.
ii. q. 2. sicut. ⁊ de sen. exco. nup.

Quæ de cōtrahētibus matrimoniū in
gradu consanguinitatis. §. 45.

Quæ hanc excoicatōez. s. de cō-
trahētibus matrimonium in
gradu consanguinitatis ⁊ affi-
nitatis phibitis.

Querit glo. qd si cōtrahat q. s. cū ha-
bēte maritū: vel cum iudea: vel cum
pagana

pagana: vel cum cognata spūali vel legali: vel cōtra impedimētuz publice honestatis. Rñd3 glo. q. l3 nō teneat matrimoniu: tñ n̄ incidit in excōicatioz q̄a in istis casibus nō est expressa.

2 Quid si q̄s cōtrahat. 7. gradus cōsanguinitatis v̄l affinitatis cū dispēlatōe pape. Rñd3 glo. q. nō est locus huic pene: de qua dispēlatōe nō. de resti. spo. c. litteras. in pñci. 7. de statu. mo. cum ad monasterium. 7. p. Jo. an. de voto. c. i.

3 Item nota de eo q. textus dicit sciēt q. si q̄s cōtraheret ignorāter. s. ignorātia facti p̄babili 7. n̄ affectata: puta q̄a nesciebat talem esse suam affinem vel cōsanguineā nō est excōicatus.

4 Sed qd si ignorabāt ius nescientes v̄l qd ad quotū gradu cōsanguinitatis v̄l affinitatis extēderet p̄hibitio iuris tamē bene sciebāt in quo gradu erāt Rñdet glo. q. incidūt in excōicatioz q̄a i grātia facti 7. nō iuris excusat.

5 S3 qd si solus vn⁹ cōtrahētū sciēter cōtraxit sciēs se esse in gradu p̄hibito Rñdet glo. q. ille solus ligatur.

6 Sed qd si ignorāter a pñcipio cōxit ē postea supuenit sibi sciētia: et tamē cohabitauit cū cōsanguinea quā accepit. Rñdet glo. q. nō est excōicat⁹: q̄a hec cōstitutio nō punit cohabitatioz vel icesū: s. solū cōtractū matrimonij sicut dicim⁹ in simili q. q. ignoranter eligit indignū: l3 postea sciat nō incurrit penā cōalij positā in. c. cū in cūctis de elec. cū in hoc pōdere ē initū: vt in c. dubiū. e. ti. 7. pbat hoc ex eo. q. si iudicio ecclesie ab illa diuertē n̄ possz de diuor. c. porro. Ifateor tñ q. peccat cogiscēdo. de sen. exco. inquisitōi.

7 Quid si cōtraxi cū ea quā credebam cōsanguineā affinem vel monialē: si i veritate non erat glo. remittit ad notata. de se. exco. c. si v̄o. 7. c. iaudiētia. De his q. p vim vel metū extorq̄nt absolōnez ab excōicatioe. §. 46.

Q Jrcā hāc excōicatioem. s. de his q. p vim vel metū extorq̄nt absolōnez ab excōicatioe.

1 Querit glo. qd si iniusta erat excōicatio. Rñdet idem. s. q. excōicatus est: q̄a humiliter debet petere absolutōem nō p metum cōpellere: q̄a sentētia p̄storis: siue iusta siue iniusta timenda est. ii. q. 3. c. i.

2 Quero de qua suspēsiōe hic loquim⁹. Rñdet glo. indistincte si q̄s cōpellat vel extorqueat absolutōem vel reuocatioz suspēsiōis: siue ab officio: siue a beneficio: siue ab ingressu ecclesie est excommunicatus.

3 Quid si excōicatio est p metū extorta. i. q. q̄s compulit iudicē vt aliq̄e excommunicaret. R̄spōdet glo. q. valet excommunicatio. ii. q. 3. quatuor. potest tamen per exceptionē elidī: vt ibi notatur. ar. de fur. interdum.

4 Quid si quis intulit metum: tamen iudex p̄p hoc absolue noluit. Rñdet glo. q. talis inferens nō est excōicat⁹

5 Quid si n̄ excōicat⁹ intulit metū s. ali⁹ Rñdet glo. q. inferēs excōicat⁹ erit.

6 S3 nūqd in p̄dicto casu ipse excōicat⁹ suspēsus vel interdict⁹ incurrit hanc penam: si ali⁹ p eo vel eius nomie metū intulit. Rñdet glo. q. sic: si madauit: v̄l ei⁹ noie factū ratū hūit. de elec. c. sciant. 7. de sen. exco. cum quis.

7 Quid si absolutor q. p metū absoluerat postea ratū habuit id qd p metū

fecerat. *IRūdet glo. q. nihilomin⁹ sūt
excomūcati metum inferentes: quia
textus dicit q. est nulla.*

8 *Sed qd si q. non inferat metum in
corpore: p. penā amissionis rez. p. pellat
absolui. IRūdet glo. q. est excoīcatus.*

9 *Sed quid si cōpūlit per vanū metuz
de quo timere nō debuit: nūqd habz
locum hec pena. IRūdz glo. q. nō. q. a
talīs met⁹ nō inducit restitutōez: nec
p. p. appellat met⁹. ff. q. d. metus cā.
.l. metū. 7. l. se. 7. l. nec timorē. Ille g.
metus qui putat iustus ad reuocādū
ea que per illud fiunt facit incurrere
excommunicationē. Alius vero non.*

10 *Sed quis dicit iust⁹ met⁹. IRēpōdet
De. de an. q. met⁹ mortis vel crucia
tus corporis: 7. talis qui possit cadere
in cōstātem viruz q. d. arbitrio iudicis
relinq. vt nota. C. q. d. met⁹ cā. l. in
positas. 7. s. eo. c. cū dilect⁹. vbi glosa
Alh. modis cōsiderat iustū metū ad
recessionē ad. Addit idem De. distin
guēdo. Tu dic lat⁹. nā q. nq. vult re
scindere q. d. gestū ē p. metuz ex edicto
p. toris: 7. tūc req. met⁹: de quo p. di
xi statim. Quādoq. q. vult rescindē
fina vel mēte edicti: tūc sufficit si in p
sona filij vel iuncti inferat. l. isti q. d.
.ff. q. d. met⁹ cā. Quādoq. q. vult re
scindere p. officiū iudicis: 7. tūc sufficit
metus hēcūdic: 7. ibi nō sit mortis p.
calū vel cruciat⁹ corporis. l. si. ff. eo.
Aliquādo inferit metus alicui futuri
euēt⁹: vt in medico qui cā extorq. ndi
pecuniā morbū leuem aggrauat: 7.
tūc rescindit officio iudicis. l. medic⁹
ff. de varijs et extraor. cog. quādoq.
iferit met⁹ cā maioritatis 7. obediētie
7. hoc dupliciter: nam quedā est ma*

ioritas absq. publica potestate: vt ma
iortas que habet a marito in vxorez
7. tunc rescindit officio iudicis. l. i. ff.
honorāde. ff. quaz rez actio nō dat
7. l. si. ff. de furtis. Quedā est maiori
tas cū publica potestate: cū timore
aliquid gerit: 7. tunc rescindit condi
tione ex lege. vt. C. eo. l. si p. ipssione.

11 *Quero quomodo cognoscat vtrum
metu publice p. tātis aliqd gerit. Dic
hoc iudicis arbitrio relinquēdum est
ponderatis circūstātijs: an consuevit
esse terribilis 7. similia. vt notat bart.
in. l. de pupillo. ff. si quis ipsi p. rectori. ff.
de op. no. nūtia.*

12 *Quēo an met⁹ cōminatē excoīcatōis
sit censendus iustus. Dic vt nō. Jo.
an. in. d. c. cū dilect⁹.*

13 *Item nota h. m. idētz q. sicut req. rē
metus qui possit cadere in cōstantēz
virum ad recessionē adus: ita req. rē
dulus qui potuerit cadere in p. dē
tissimū. Si q. ergo inducit fatuitate
ad adum gerēdū: ex hoc nō potest p.
tendere se deceptuz dolo: q. fatuitas
que est similis late culpe cum dolo al
terius compensat.*

14 *De cōpellentib⁹ celebrari in loco
interdicto. §. 4. 7.*

15 *Ira hanc excoīcationē. l. de
compellentibus celebrari in
loco interdicto.*

16 *Quero q. a text⁹ dicit q. grauis q. rela
ad papaz puenit q. d. nī t. p. ales cogūt
celebrare in loco interdicto. Quid g.
si sunt epī vel ecclesiāz p. lati. IRūdet
glo. idem. l. q. sūt excoīcati.*

17 *Quero hic dicit q. cogūt celebrari in
in loco interdicto: de quo interdicto
hic loquit. IRūdet q. de interdicto a*

iure

iure vel ab homine.

3 Qui si est occultus q̄ locus sit interdictus tamē clericus scit: an teneat seruare lz nō sit publicatū. Rñdet glo. q̄ sic. 7 idem tenet Archi. de sen. ex. is q̄ li. 6. qd̄ hum intelligit Alincen. vbi factum ppter qd̄ esset interdictus loc⁹ esset occultus: secus vbi factū esset publicum: lz nesciret q̄ esset locus interdict⁹: vnde glo. dicit q̄ esset necesse q̄ fieret vna cōstitutō p salute animaz qua pvideret q̄ clerici nō tenerent ad obseruationē interdicti lati a iure nisi p̄us fieret illorum declaratio: seu publicatio.

4 Quēo qd̄ si phibeāt excoīcatos exire nō a missa: sed ab alijs diuinis officijs Rñdet glo. q̄ nō est locus huic pene

5 Quēo q̄a excoīcat illos q̄ phibēt ne excoīcati moniti exeat de qua monitōe loq̄t: an gñali vel spāli. Rēspōd̄z glo. q̄ sufficit gñalis monitio: vt post q̄ facta est phibētes sint excoīcati: si quo ad excoīcatos vel interdictos nō exeūtes req̄rūt q̄ nominatim sint moniti vt exeat: qui si postea remanent sūt excoīcati.

6 Quēo quia hic dicit text⁹ q̄ ad papā grauis querela deuenit q̄ qdā cogūt celebrari tempore interdicti: nedū in locoz suoz capellis: sed in collegiati. ecclesijs. Quēo qd̄ si faciūt celebrari in suis oratorijs q̄bus ex spāli licentia tales potētes cā inanis glorie potius q̄ deuotōis faciūt in aliquo domus sue angulo celebrari: an sit loc⁹ huic pene. Rñdet Lan. q̄ nō.

7 Quēo an tēpore interdicti possint cāpane pulsari ppter p̄dicationē vl̄ grā capituli cōgregādi. Rñd̄z Lan. q̄ sic.

vūmodo nō fiat in fraudē.

8 Item nota hic q̄ publice excoīcati et interdicti si moniti nō exeūt cū diuina celebrat̄ incidunt in aliam excoīcatōz 7 sic excommunicatus potest iterū excommunicari.

9 Sed an ligat⁹ plurib⁹ sentētijs possit vna absolutione absolui. Distinguit Lan. q̄ aut qui est excoīcat⁹ ab vno: aut a plurib⁹. Primo casu aut vna sententia aut plurib⁹: si vna aut ppter vnā cām: aut ppter plures: si ppter vnā cām tūc sufficit vna absolutio p oib⁹ si ppter plures cās: tūc aut constat q̄ ppter quālibet itēdebat singlas ferre sentētijs: aut ppter simul omnes cās aut dubiū ē. Primo casu erūt necessarie tot absolōes quot fuerūt inie. In secūdo sufficit vna absolutio: tūc om̄s cāe exp̄mede sunt in ea: als nō sufficit Si plurib⁹ sētētijs tūc erūt necessarie plures absolōes. ff. de op. no. nū. l. pupillo. Si autē vnaz itēdebat ferre sentētiā sic dicēdo. excoīco anathematizo te: tūc sufficit vna absolutio. ext̄ de iudeis. c. ad liberādā. ff. de accep. l. plurib⁹. Si autem a plurib⁹ iudicib⁹ si omnes habēt vnā iurisdicōez valz absolutio: 7 vna ab vno eoz: vñ tam habeat ptatem ab alijs. ff. de off. dele. l. cāz. aut hñt distinctas iurisdicōes 7 tē tot req̄rūt absolōes quot iurisdicōes 7 excoīcatōes. extra de sen. ex. c. officij. 7 dicit ordinario sum excoīcatus a vobis: 7 ab alijs: cuz fuero absolut⁹ a vobis: postea petam ab alijs. De hoc etiam vide Ricar. in. 4. di. 18. ar. 10. q. 3.

De sepeliētib⁹ hereticos. §. 48

Q Jca hanc excoīcatōez .l. de

sepeliētib⁹ hereticos ⁊ ceta. In dō q̄ ab
solui nō possūt: nisi xp̄ijs manib⁹ ex-
humauerit: ⁊ locus debet carere ppe-
tua sepultura.

¶ De grauātib⁹ electores ⁊ q̄ nolue-
rint eligere eos p̄ q̄bus rogati sūt.
¶ 49.

¶ Ircā hāc excōicatōz. s. de his
qui grauant electores eo q̄
noluerint eligere eos p̄ q̄b⁹
rogati sunt.

i Querit glo. qd si sint episcopi q̄ hoc
faciāt. Irndet q̄ sunt excōicati.

2 Quero q̄a textus hic dicit q̄ q̄ gūat
clericos vel psonas ecclesiasticas: q̄a
noluerūt eligere eos p̄ quib⁹ rogati
sunt: que dicuntur psonae ecclesiastice
rñdz glo. uerū tēplarij l3 n̄ sint clīci.

3 Quero hic dicit qui grauat clericos
vel alias psonas ecclesiasticas: ad q̄s
i aliq̄b⁹ monasterijs ecclesijs: aut alijs
pijs locis spectat electio ad quos ergo
spectat electio de iure cōi. Irndz glo.
q̄ in collegiata ecclia spectat ad colle-
giū electio. extra de iure pa. c. nobis.
i6. q. vl. cōgregatio. Et si nō est colle-
giū spectat ad patronū. vt in. c. po-
stulasti. de iure pa. Et hoc de iure cōi
nisi aliud inducat de consuetudine. vt i
.c. cū ecclia: de cā possessiōis: si autē
nō esset collegiū vel patron⁹ p̄ dyoce-
sanū habet ordinari. io. q. i. regenda.
i6. q. 7. omnes basilice. Et hec vera
quo ad electionē plati. De inferiorib⁹
bñficijs notaf. extra de elec. c. cū ecclē-
sia vultana.

4 Querit glo. an p̄ces inducāt symōiaz
dic vt. 8. q. 2. illud. 7. q. i. Moyses. et
extra de eta. ⁊ quali. tuam.

5 Item nota q̄ hic dicit q̄ grauantes

electores vel sanguineos casū spālē
in quo pcutiēs laycū est excōicat⁹ ip̄o
iure ad idem de sen. ex. c. quicūq̄. et
de imm. ecclē. qm̄.

Quero an gūates eos qui noluerūt
p̄sentare illū p̄ quo rogati erāt: sint
excōicati. Irndet glo. q̄ sic fauore ec-
clesiaz. Idem dicit in nonella de cō
firmate ⁊ postulāte. 7. eo. si postq̄. in
fi. ⁊ qd notaf. s. eo. in causis.

¶ De mittētib⁹ cardinalib⁹ in clau-
positis gratia electiōis pape nūciū
vel epistolam. ¶ 50.

¶ Ircā hāc excōicationez. s. de
his qui cardinalib⁹ in cōclauī
positis gratia electiōis pape
mittūt nūciū vel epistolā vel omnib⁹
vl alicui eoz: ⁊ d̄ loquēte secū secreta
fm̄ glo. est episcopalis: quia papa nō
sibi reseruauit.

¶ De rectorib⁹ ciuitatū in q̄b⁹ fuēit
celebrāda electio pape q̄ n̄ faciunt
seruari dictam cōstitutionē. ¶ 51.

¶ Ircā hāc excōicationez. s. de
rectorib⁹ ciuitatū in quibus
fuerit celebrāda electio Ro-
mani pontificis qui nō faciūt seruari
dictam cōstitutionem.

Nota q̄ quādō mouē Roman⁹ pō-
tifer statim audito romani pōtificis
obitu rector ciuitatis i qua debet fieri
electio corāz clero ⁊ populo vniuerso
ciuitatis ad hoc spāliter cōuocandis
debz p̄stare corpale iuramētū q̄ totū
ordinē illi⁹ cōstōis diligēter obſeruabit.

¶ Item nota penas quas incurrit si n̄
facit diligēter obſeruari: aut si fraudez
cōmittat. Primo est excōicat⁹ ip̄o fa-
cto. Secūdo ē ppetuo ifamis. Tercio
nō potest habere aliquam dignitatē

nec

nec aliqd publicum officiū. Quarto feudis et bonis ceteris que ab eadem romana ecclesia tenet: vel ab alijs ecclesijs ipso facto est p̄uat⁹: et reuertūf ad ipsas ecclesias cum pleno iure de eis disponēdi q̄qd placet ecclesiarū p̄latib⁹. Quinto q̄ ipsa ciuitas in qua dicta electio fieri debebat sit ipso facto interdicta. Sexto q̄ p̄fificali careat dignitate.

3 Item nō. q̄ vltimē p̄cipit patriarchis archiep̄is ep̄is et alijs ecclesiarū p̄latib⁹: et p̄dicatorib⁹ vt exhortent clerum et pplm ad orādū p̄ electōe pape: et put circūstātē p̄sande suaserint ieiunia indicant.

4 Quero que sunt illa q̄ obfuarī debēt post mortem sūmi pontificis ad que obseruari faciēda tenet dñs ciuitatis in qua moritur papa. R̄spondeo plura. Primo q̄ si papa moriē in ciuitate i qua cū sua curia residebat cardiales q̄ fuerit in ciuitate ipsa p̄ntes teneāt expectare absentes per .io. dies tantū q̄bus elapsis siue absentes venerint: siue nō: ex tunc omnes veniāt in palatio: in quo idem pontifex habitauit cōtenti singuli vno seruitore clerico vel layco put elegerint. Illi autē q̄ manifesta necessitate cogūf possunt duos habere seruitores put elegerit siue clericos siue laycos. Secūdo q̄ i in codē palatio vnum cōclauē nullo intermedio pariete seu alio velamine: puta cortinaz omnes habitēt in cōclauē. Tercio q̄ dictū cōclauē ita claudatur ex omni parte q̄ nullus illud intrare valeat vel exire nisi q̄ reliquat adit⁹ ad secretā cameram p̄ necessitatibus ipsoz cardinaliūz corpaliū: puta pro

supfluo pondere deponēdo fm̄ De. .E. de testa. l. antiquitas. Quarto q̄ null⁹ possit ad eos accedere v̄l secrete loqui: et ipsi cardinales nō debēt t̄les audire: nisi aliq̄s vellet loqui aliquid de his que p̄tinēt ad electiōē: puta si esset aduocat⁹ iurispit⁹ religiosus vel tabellio fm̄ glo. qui de volūtate oīū cardinaliū ibi p̄sentium vocaretur.

Quinto q̄ nulli ex cardinalib⁹ liceat emittere nūciū v̄l scripturā v̄l secrete loqui: als ipso facto sniaz excoīcatōis incurrit. Sexto q̄ in cōclauē predicto vna fenestra cōpetēs dimittat p̄ quā ipsis cardinalib⁹ ad vidēz necessaria possint cōmode ministrari: cōpetens dico fm̄ glo. ita q̄ p̄ eam intrare vel exire nullus possit. Septimo q̄ si .j. tres dies post q̄ cōclauē dicti cardiales intrauerint nō fuerit facta electio pape p̄ spaciū q̄nqz diez imēdiate sequētiū: tam in p̄adio q̄ in cena non habeāt nisi ferculū. Octauo q̄ si post istos q̄nqz dies adhuc nō fuerit facta electio: tūc tantū ministref eis panis et vinū et aqua: donec sit facta electio.

Nono q̄ p̄edēte dicta electione cardinales nihil possint p̄cipe lucri de camera pape: nec aliud lucz v̄ndeciqz pueniēs ipsi ecclesie: s̄z ille cui om̄ssa est custodia camere pape debz omia lucra seruare futuro pontifici. Decio q̄ si aliqd lucri de camera pape p̄edēte electione p̄cipiat: ex tunc sit suspēf a p̄ceptōe reddituū suoz b̄nficiozū quousqz huiusmodi lucra restituant.

Indecimo q̄ cardinales nō debent se interim de alio negotio impedire nisi forte supueiat adeo vrgēs necessitas q̄ oporteret p̄uidē de defēdēdo

aliquam terrā ipsius ecclesie: vel nisi
eueniret aliud tam euidēs et tā graue
piculū q̄ omnes cardinales cōcordit̄
iudicaret puidendū esse. Duodecimo
q̄ si aliquis cardinaliū dictū cōclauē
nō intrauerit. .j. .io. dies: aut postquāz
intrauerit absq̄ manifesta cā infirmi
tatis extierit: tunc nō possit vltēr⁹ ad
electiōnez admitti. Tertiodecimo q̄
si aliquis ex cardinalibus infirmaref
potest sine eo ad electiōnez per alios
pcedi: et cessante infirmitate debz ad
mitti. Quartodecimo q̄ si cardiales
absentes. .j. .terminū. .io. diez supuene
rint: anteq̄ electiō facta sit intus ad
mittant ad electiōnē faciendā cū mo
deramine seruientiū et cum clausura
cibo et potu sicut p̄dictum est. Quin
todecimo q̄ si papa moriet̄ in comitatu
sue in territorio illius ciuitatis i qua
erat cum sua curia: tūc cardinales in
dicta ciuitate debēt cōuēire p̄ electiōē
facienda: nisi forte esset interdicta vel
rebellis romane ecclesie: quo casu in
alia viciniore cōueniāt que non sit re
bellis vlt̄ interdicta cū clausura et alijs
modis supradictis. Item nota q̄ cō
stitutio similis fuit facta p̄ Celestinū
sed fuit renocata p̄ Adrianū sine con
sensu cōcilij q̄d facere potuit papa de
plenitudine ptātis: cū sit sup̄ omnia
ecilia. extra de electiōib⁹. c. significasti
quam Bre. cōfirmavit fm glo. Item
nota fm glo. q̄ est sp̄ale in electiōne
pape q̄ cardinales absentes nō citāt̄
s̄ expectāt p̄ decēz dies: secus in alijs
electiōnibus.

6 Sed pone q̄ cardinales q̄dam sunt
absentes: et ita remoti q̄ nullo modo
possent venire. .j. .decē dies ad locum

vbi debet electiō celebrari: nūq̄d pote
runt presentes statim ad electiōnē p
cedere: vlt̄ ante lapsū spaciū horz decē
diez. Rūdet glo. q̄ nō. nā possz esse
q̄ absentes audietes de infirmitate
pape: vel alia cā venire ceperant ante
mortem: ita q̄. .j. .decēz dies a morte
erūt in loco.

7 Item pone q̄ aliquis Cardinalis
non debito tempore expectatus vult
agere de contemptu: vtrū possit. Re
spōdet glo. q̄ non: si electiō facta fuit
ab omnib⁹ alijs vel a duabus ptibus
eo non computato.

8 Quero hic dicat q̄ p̄sentes teneant
expectare absentes p̄. .io. dies quibus
elapsis omnes p̄sentes debēt ingredi
ad electiōnē. Quid ergo si isti p̄sentes
essent pauciores q̄ tertia ps. Rūdet
glo. q̄ possūt eligē: nā illud q̄d dicit̄
q̄ si elect⁹ a pauciorib⁹ q̄ a duab⁹ ptib⁹
cardinalium gerit se p̄ papa sit
excōicat⁹. vt in. c. licet. de elec. intelligit̄
de duabus ptibus. s. p̄sentiū.

9 Quero que sit necessitas qua card
nalis possit habere duos seruitores i
conclau. Rūdet glo. puta quia poda
gras habz ita q̄ necesse habz p̄ duos
seruitores sustētari vel portari: vlt̄ alia
simili causa.

10 Quid si cardinalis ppter infirmitatē
nolens inclusus stare renuntiat voci
sue: nūq̄d valet renūtiatio: et nūquid
rediēs admittef. Rūdet glo. s. hosti.
cui hoc de facto cōtingit q̄ penitens et
rediens admittēdus est: de his tamē
que medio tempore facta sūt cōqueri
non potest.

11 Quero pone q̄ absens cardinalis ve
nit post diez octauū post diē iclasure
vel a

vel a die inclusure: ita q̄ cardinales i-
clusi tūc nō habēt: nisi vinū ⁊ aquā ⁊
panem: vt dictum est nūq̄d iste supue-
niēs statim compellit suscipe ipsoꝝ
vitam. Rñdet glo. q̄ sic. l. 3. nō fuerit i
culpa: quia sepe sine culpa quis puni-
t̄ ex cā de re. iur. sine culpa.

12 **Q**uid si papa moriē i mari vbi debēt
cōuenire cardinales ad electōz. Rñdz
glo. q̄ debēt cōuenire in ciuitate per
quam locus ille maris distinguitur:
puta si vocat mare pisanū debēt con-
uenire pisis: si autēz nō distinguit p
aliquam ciuitatem debent cōuenire
viciniori.

13 **Q**uid si electō pape sit facta i ciuitate
interdicta. Rñdet glo. q̄ valet.

14 **I**tem nota fm glo. q̄ cardinales te-
nēt eligere idoneū: l. 3. dicam q̄ nulla
exceptio admittitur cōtra electum a
duobz p̄tibz: vt. s. eo. c. licet.

15 **Q**uid ergo si laycum illitteratus eli-
gāt. glo. remittit ad notata. i. c. si q̄s
pecunia. 79.

16 **I**tem nota cautelā adhibēdam circa
cōclauē h̄z. Idē. vt habeat vnū accessū
⁊ nullū mediū parietem siue velamē
Meliorē cautelā adhibet iuriscōsult⁹:
cū mulierez dicētem se p̄gnātem tpe
ptus iubet in cōclauē poni: ⁊ caute cu-
stodiri ne supponat ptus quē postea
se pepisse dicat: vt sic mariti sangui-
neos a successiōe excludat. l. i. s. de in-
spiciēdo. ff. de v̄. l. i. spiciendo. vñ nota
posse cōmitti fraudē ppter velamen
mediū qd facit ad questionē q̄ si iter
testes ⁊ attestatorē ē cortina i medio
ita q̄ audiūt voces eius: sed nō vidēt
q̄ nō valet testamētuz: nec depositio
testiū deponētū de auditu ⁊ nō d̄ visu

vt notat Cy. in. l. i. nō spālī. C. de te-
stamētis. ⁊ p Bar. in. l. sūma. s. idē
labeo. ff. de aqua pluuiā arcēda.

De his q̄ vocāt ad dirigēdas mo-
niales in electōibus. s. 52.

Quia hāc excoicationez. s. de
his qui vocāt ad dirigēdas
moniales in electōibz ab eis
faciēdis: nisi abstineāt ab his per que
inter eas posset in ip̄is electōibz oriri
discordia vel orta nutriri.

Quero q̄ sūt isti qui possūt incidere i
hāc excoicationē. Rñdz glo. puta re-
ligiosi cōsiliarij aduocati discreti viri:
q̄ vocāt ad dirigēdas moniales circa
modū electōis ab ip̄is faciēde.
Sed quero q̄a hic dicit̄ b̄: qd si voca-
rēt mulieres religiose vel alie discrete
an si cōtrafacerēt iciderēt excoicationēz
Rñdet glo. q̄ sic.

Item nota q̄ hec pena habet locum
nedū in his qui vocāt ad dirigēdas
moniales regulaz approbatarum in
eaz electōibz faciēdis: sed etiā i his q̄
vocāt ad dirigēdas illas que n̄ renū-
tiāt p̄p̄is: nec faciūt p̄fessionē regu-
larem in vna de regulis approbatis:
sed viuūt sicut canonici seculares i se-
cularibus ecclesijs nisi abstineant a p̄-
dictis.

De electōibz ⁊ electis ad regimē
vrbis Rome cōtrā. c. fūdamēta.
s. 53.

Quia hāc excoicationēz. s. de ele-
ctōibz ⁊ electis ad regimen
vrbis rome cōtrā. c. fūdamēta
de elec. li. 6.

Nota q̄ in p̄ncipio dicti capli vsque
ad s. p̄inde. ponit̄ ratio quare facta
fuit hec cōstitutio et excoicatio. scz q̄

null^{us} notabilis p^{er}minetie potestatis
et dignitatis eligat in senatores. s. ne
cum sua potetia possit sibi dicta urbem
vsuare et coniungere ecclesiam et romanum
pontificem: sicut fecit Coradin^{us} q^{ui} de
venenosa radice Frederici quodam
romani ipatoris colubri contumaci iusto
ecclesie iudicio improbatu p^{er}disse vide-
bat in regulam q^{ui}q^{ue} ad exterminium ro-
mane ecclesie manifestis iudicijs: vna
cu^m suis fautorib^{us} aspirabat. Secundo
statuit q^{uod} null^{us} inferioris dignitatis
a p^{re}dictis eligat ultra annum in senatore
ne habeat cam^{er} acq^{ui}redi in ea potetia
et p^{ri}ncipatu: quo velit postea sibi eius
officium coniungere.

¶ Nota etiam penas: q^{ui}a p^{ri}mo electio est
nulla. Secundo incurrunt exco^mmunicationem
tam electores q^{uam} electi cu^m v^{er}itibus eis
auxiliu^m consiliu^m vel fauore. Tertio q^{uod} si
tales electi se imisceant vel consentiant
electioⁿi sunt p^{ri}uati vna cu^m suis posteris
omnib^{us} feudis p^{ri}uilegijs libertatibus
imunitatib^{us} gratijs et honoribus que
tenent ab ecclesia romana: vel ab alijs
ecclesijs et reuertant ad ipsas ecclesias
a q^{ui}bus tenebant. Quarto q^{uod} oia facta
ab istis in dicto officio sint nulla.

Quinto q^{uod} iudices et tabelliones q^{ui} au-
thoritate tali electioⁿi interposuerint: v^{el}
instrumenta p^{re}fecerint sint p^{ri}uati digni-
tate et officio suo. Sexto q^{uod} noⁿ possunt
absolui a dicta exco^mmunicatione: nisi p^{er} Ro-
manu^m pontifice: vel de ei^{us} licetia sp^{irit}uali.

¶ Item nota q^{uod} ciues romani possunt esse
senatores vel patricij urbis rome: du^m
modo noⁿ ultra annum etiam si fuerint fra-
tres vel nepotes vel filij dicto^{rum} p^{ri}nci-
pum: vel etiam si habuerint dignita-
tem vel titulu^m comitat^{us} baronie: vel

alterius tituli: du^mmodo dicta potetia
sit extra territorium rome: nisi esset
multu^m notabilis et excellens potentia:
ad quam ratio hui^{us} constitutoⁿis possit
merito extendi.

¶ De magistris et scholarib^{us} bono-
niensibus conducetib^{us} hospitia ante
tempus. §. 54.

¶ Irea hac exco^mmunicatione de ma-
gistris et scholarib^{us} bononie
q^{ui} ante t^{em}p^{us} conducoⁿis p^{ro}ducunt
alio^{rum} magistrorum vel scholariu^m hospi-
tia sine ipso^{rum} consensu.

¶ Quero an locatores incedunt in exco^m-
municationem q^{ui}a solu^m videtur dicere de condu-
cetib^{us}. Respondetur An. de bu. q^{uod} doctores
co^miter tenent q^{uod} liget^{ur}: q^{ui}a p^{ar}ticipant in
delicto p^{ro} quo conducoⁿis est exco^mmunicat^{us}:
q^{ui}a iste noⁿ conduceret nisi locaret^{ur}: v^{el} p^{er}
regula^m. c. si concubine. est exco^mmunicat^{us} lo-
cator. Sed videtur q^{uod} hec constitutio co^m-
tineat iniquitate si n^{on} est licitu^m interpellare
locatorem vt locet ante t^{em}p^{us} finitu^m
ia^m erit apta via ad eludendu^m locatore^m
q^{ui}a si expectabit t^{em}p^{us} poterit esse q^{uod}
recedet ille qui ibi habitat: et tunc sic
remanebit vacua. dicit Jo. an. imagi-
nandu^m esse q^{uod} erat certum tempus in
medio locatoⁿis q^{uod} erat determinatu^m
s^{ecundu}m consuetudine^m ad interpellandu^m loca-
tores: vt hic in bononia in medio au-
gusti: modo ante istud t^{em}p^{us} locatoⁿis
faciende: noⁿ dico facie noⁿ erat licitum
interpellare post hoc t^{em}p^{us}: sic et hoc vo-
luit hec decretalis.

¶ Quero an hec constitutio astringat lo-
catores ad locandu^m secundo anno. Respondetur
An. de bu. s^{ecundu}m hosti. q^{uod} noⁿ: du^mmodo
locet elapso tempore conducoⁿis s^{ecundu}m
q^{uod} declarat Jo. an. aut facere noⁿ pot^{est}

sine

sine cōsensu inq̄lini: hec autē cōstitutō
nihil dicit de necessitate locādi i sc̄do
āno. Dicit tamē Hosti. q̄ si nouus
inq̄lin⁹ vult p̄ eodem p̄cio quo anti
quus est p̄ferendus antiquus: sicut vi
cim⁹ in locatōe p̄diorū fiscalīū. An. d̄
but. dicit q̄ hoc de iure nō ē determi
natū q̄ quis cogat locare in sc̄do
āno: saluo q̄ in p̄dīs fiscalib⁹. Est tñ
xum q̄ ex quadam vrbānitate p̄tū
deberz antiquo q̄ nouo locare: q̄ si
dicit facere iniuriā lato sūpto voca
bulo: si omisso antiquo locat nouo p̄
eodē p̄cio: sicut dicit in emphiteota
vt notat l. i. de p̄uile. credi.

3 Quero an hec cōstitutio in alijs scho
laribus sit seruanda sicut Bononie:
ita q̄ sit seruāda ḡnāliter in quolibz
studio. hosti. dicit q̄ sic: q̄a al̄s frustra
torie fuisset hic posita: q̄a suffecissz cō
stitutio legati. Item q̄a olim erat in
suprascriptōe episcopo Bononie. qd̄
est remotū: ergo papa voluit esse cōsti
tutionē ḡnālem. Item q̄a eadem est
ratio igit in omnib⁹ debet esse idē
ius. l. actio. de vbo. obli. 7 de cō. trās
lato. Item q̄ sit ḡnālī patet quia est
clausa in corpore iuris: sz de bononia
loquat: vt instituta de iure natura.
gen. 7 ciui. s. si qd̄ principi. Itēz quia
fūdata est sup bono publico et cōi: tñ
cōiter doctores tenēt oppositū. Item
dicit Jo. an. q̄ est localis: vt patet ex
vbis ipsi⁹ cōstitutōis: 7 hoc dicit An.
de bu. tenēdū. s. q̄ sit localis solū Bo
nonie seruāda: 7 nō ḡnālīs.

4 Quero an sufficiat episcopo bononie
facere legi p̄ scholas. R̄ndet An. de
bu. q̄ nō: quia est cōis audiētia oīum
scholarīū: debent ergo in ḡnālī p̄gre

gationē scholarīūz publicari: de quo
nihil fit.

1 Quero an hec cōstitutio sit ferenda
vel late sententie. R̄spondet An. de
bu. q̄ est late.

2 Quero an hec cōstitutio extendatur
ad scriptores. R̄ndet An. de bu. q̄
credit q̄ nō: quia hec cōstitutio est pe
nalis: ideo nō debet extēdi. Item q̄a
in scriptura appellatōe scholaris non
cōtinet scriptor.

3 De p̄cipate cū excoīcato a papa
in diuinis. s. 55.

Quero an circa hanc excoīcatōem scilicet
de participante cū excoīcato
a papa in diuinis.

1 Nota q̄ ad hoc vt hanc excoīcatōem
incurrat talis p̄cipās quinqz requiē
fm An. de bu. Primo q̄ p̄cipās sit
clericus. Secūdo q̄ p̄cipans fiat ex
certa sciētia. Tertio q̄ sp̄te. Quarto
q̄ excoīcatio sit papalis. Quinto q̄
excoīcatio sit in diuinis. Et ita tenet
An. de bu. q̄ in omnib⁹ istis cōcurrē
tibus p̄cipās in diuinis sit excoīcat⁹
7 ideo facit pulchrā distinctōez dicēs
Tu dic q̄ p̄cipās cum illo qui est ex
coīcatus cum p̄cipatib⁹ incurrit ma
iorem excoīcationē. Idem de cōicāte
in crimine pro quo est excoīcat⁹. s. q̄a
incurrit maiorem excoīcatōez. Idem
de cōicāte in diuinis omnib⁹ illis
q̄nqz cōcurrētib⁹ de q̄bus p̄dixi que hic
in textu enumerāt. Concordat host.
Jo. tamē tenuit q̄ cōicās excoīcato i
diuinis non distinguēdo inter papā
7 alios incurrat maiore: secus si cōicat
in alijs q̄ in diuinis: puta comedēdo
loquēdo dormiēdo. Ita notat. ii. q. 2
c. si quis ep̄s in concilio. Itēz nota

textu de vbo ad vbu: vt discernere possis opinionu diuersitate qui dicit. Significauit nobis et cetera. Item clericos qui scienter et sponte precipauerunt excoicatis a nobis: et ipsos in officiis receperunt eadem excoicatis sententia non dubitamus inuolui: quos etiam per ab solutis beneficio habendo ad nos volumus cum litterarum tuarum insinuatione remitti. Ric. in. 4. di. 18. ar. 6. q. 3. vna cum hosti. tenet quod scienter precipales in diuinis cum excoicato a papa nominati incurrunt eandem sententiam.

De precipate cum excoicato nedum a papa sed a quocumque in crimine. §. 56.

Quia hac excoicationem de precipate cum excoicato nedum a papa: sed a quocumque in crimine propter quod est excoicatus incurrit excoicationem maiorem.

Nota hanc in. de bu. in dicto capitulo si concubine. quod hoc intelligitur post lata sententiam. scilicet quando precipat excoicato per latam sententiam: secus si ante: et hoc in excoicationibus ab homine: secus a canone cum iam sit lata sententia tempore facte constitutionis.

Sed quod si precipat in locutione oratione dormitione et similia. dicitur quod incurrit maiorem: vt in. d. c. nuper.

Item nota hanc in. de bu. in. d. c. nup. quod illud quod dicitur quod precipas excoicato in crimine dando ei consilium auxilium et cetera. intelligitur de consilio directe dato ad crimine: propter quod agens est excoicatus: puta datus consilium ad clericum adherendum secus si daretur in facto: pro quo talis excoicatus non fuisset. Item dicitur quod si ego do tibi auxilium consilium et fauorem precipaliter pro delicto pro quo tu non incur

rebas excoicationem quam propter hoc in quadam consequentia delictum committas propter quod incurras excoicationem: non propterea ego incido in excoicationem. Exemplum ego presto tibi auxilium consilium et fauorem vt aggrediaris quendam laycum: et illum offendas: tu vadis: et illo aggresso nedum laycum: sed et clericum offendas: modo quamquam tu sis excoicatus: certe non ego: quia meum consilium directe non intendebat ad percussorem clericum. Idem esset si darem consilium vt aliquam rem auferres: certe si in ablatione ipsius offenderes clericum non essem excoicatus: quia meum consilium non fuit directum ad hoc et sic patet quod quo ad hoc vt precipas criminoso in crimine incidat in excoicationem: necesse est quod directe precipet in illo crimine: ex quo mittens incurrit excoicationem. Possunt etiam intelligi predicta: putant sententia doctores quando non precipat in crimine dānato: sed dānando quod tunc precipas in tali delicto non sit excoicatus. Exemplum probo tibi consilium in tali crimine: propter quod tu mittens non incurris excoicationem ipso iure sed bene propter tale delictum potes excommunicari: modo si postmodum excoicaris: nunquid ego qui probo consilium in predicto crimine ero excoicatus: certe non quia auxilium non fuerat prestitum directe super facto dānato: vt incurreret excoicationem quia requirit iste textus in. c. nup. quod scilicet factum sit dānatum et non dānandum. Item hic videtur tenere in. de bu. et inno. quod in ista precipitatione dādo consilium auxilium et fauorem: non distinguitur an alius esset factus vel non: quia secundum quod dicitur glo. non refert an de bono malum vel de malo pessimum quis efficiat. ff.

de ser.

de ser. co. l. i. §. q. igit. de hac materia habet in regula iuris: nullus ex consilio li. 6. et ibi dicit Jo. an. tamen ibi dicit quo ad pene q̄titatez: placet sibi illa distinctio per ea que habet in. c. sicut dignu. de homicidio. Bar. idem in. l. nō. si manifesto. ff. de iniurijs.

De his qui procurant q̄ conseruatores dati se intromittat de his que eis nō licet. §. 57.

Quæ hanc excoꝛcatōem. l. de his qui procurat q̄ conseruatores dati se intromittat de his que eis nō licet.

i Nota q̄ conseruatores quādoq̄ dant a papa et possūt soluz cognoscere de manifestis iniurijs: vt in dicto caplo. i. de offi. dele. vñ si de alijs q̄ de manifestis iniurijs se intromittat sciēter seu ad alia que iudicalem indaginez erigūt suam extēderint ptatē: eo ipso p̄ vnum ānum ab officio sūt suspensi. Idem hō que hoc pcurat sententiaz excoꝛcatōis incurrit: a qua nō pōt ab solui: nisi ei quem sic fatigauit idebite p̄mo satisfaciāt integraliter de expē vt in. c. si. eo. ti.

z Quæro qui dicūt conseruatores. Rndz glo. dicto. c. i. q̄ conseruatores possunt dici episcopi qui habet seruire et de fendere viduas pupillos et orphanos ab oppressionibus et iniurijs. extra de fo. com. c. ex pte. et c. ex tenore. 87. di. c. i. et. z. et. z. q. 5. administratores. Et scire debes q̄ isti conseruatores interdum dāt vt aliquos defendant cōtra latrones vel p̄dones: interdū contra eos q̄ eoz p̄uilegia ofringūt vt ea faciāt obseruari p̄uilegiatis infidum latius: vt defēdāt ab iniurijs et

offēsis: et i nullo dictoz casuū habet iudicalem indaginem. i. nō possunt pcedere p̄ viam iudicij: vt dicto. c. si. De manifestis ergo solum habet cognoscere: et intellige manifesta illa q̄ notoria sūt: et ita patētia q̄ nulla probabili tergiversatōe celari possunt: vt de ver. sig. c. ex pte. v. c. vl. de coha. cle et mulierum.

Sed quid si neget offēsa notoria. Negatō enim videt res fieri dubia. Et quib⁹ ad libertatē pclamare non licet. l. z. Dic q̄ bene pbatōes recipiet conseruator. l. an factum sit notoriū: vt sic videat: an sua sit iurisdicō. ff. de iudici. l. si q̄s ex aliena. et de rescrip. c. sup litteris: als enim istoz officium esset inutile: et si inueniet factū notoriū pcedet: als defistet. nō enī h̄z ptatem defēdēdi simpliciter iniurias sed qualificatā notoriā. Sic ergo conseruator habet vocare reum: et si confiteat factum bñ quidem: et si negat sup notorio pbatōes recipiet. Si autē confiteat factum: tū dicit se illud suo iure fecisse: dicit qdam q̄ vltius se intromittere nō debet. Alij cōtra dicētes q̄ pbatōes recipiet sup notoria offēsa: ad hoc in. c. bone. de elec. alias facile esset conseruatorz officium deludē. vñ si videat conseruatozi p̄babilis negatio nō pcedat. als puniat sicut notoriū.

Quæro an conseruator nedū offēsa: iaz possit punire si etiā inferēdā. Rndz glo. q̄ sic.

Quæro quia in. c. si. dicitur sciēter se intromittat nisi de manifestis iniurijs qd ergo si per ignorantiaz iuris hoc faciunt vel p̄ ignorantiaz crassaz vel

affectedatā. Rēspōdet glo. q̄ in excōica
tione incidūt. de re. in. ignorantia. ext̄
de tēpo. or. eos. de clande. de spō. c. i.
Quero q̄a hic dicit q̄ si isti conserua
tores se intromittāt p̄ter q̄ de mani
festis iniurijs sūt suspēsi ab officio: nū
quid etiā a bñficio. Rēspōdet glo.
q̄ sic. q̄a est ei⁹ sequela. z. di. c. p̄ter.
di. di. c. si qui.

Quero utrū ali⁹ q̄ papa possit dare
istos cōseruatores. Rēndet Idetr⁹ de
ancha. secūdū Jo. an. in nouella. q̄ et
legat⁹ potest cū sit ordinari⁹. de off.
le. c. z. si potest p̄ se ergo per alium vt
in reglā pōt q̄s. li. 6. Et ita refert de
facto fecisse quēdam legatū. Ex qua
rōne sequit⁹ q̄ quilibz ordinari⁹ possz
in sua dyocesi tales cōseruatores creare
fm̄ Jo. an. j. eo. c. si. super vbo dietā.
Allegat tamē aliqua iura civilia que
phibēt hoc fieri. s. loci cōseruatores cō
stitui: vt i autē. vt iudi. si. quoqz suffra.
s. nulli quoqz iudici. 7. s. interdicim⁹
col. z. 7. de mādā. p̄ncipi. s. eos autez.
col. z. 7. in autē. vt nulli iudici liceat
habere loci cōseruatores in p̄nci. col.
9. nā vt dicit text⁹ in dicto. s. interdi
cimus. magis isti cōseruatores erant
fures 7. violētī: q̄ illi quos a talibus
cohibere debebāt. Ex qua ratione et
alijs cōcludit Jo. an. in vbo dietā. q̄
equū est cōsentire 7. cōcludere tales cō
seruatores per solos romanos pōtifi
ces dari posse q̄d pbat. c. i. d. off. dele
dum dicit cōcedim⁹. 7. c. si. j. eo. vbi a
sede apostolica cōcedit⁹: 7. ad hoc p̄stat
argumentum de off. or. c. i. vñ. nec p̄
eo. li. 6.

Que eo qui fingit aliquē casū p̄pter
quē aliquis iudex vadat vel mittat

ad aliquam mulierez pro testimo
nio. s. 58.

Quia hanc excōicatōem. s. de
eo qui fingit aliquē casū
p̄pter quē aliquis iudex va
dat vel mittat ad aliquam mulierez
pro testimonio.

Nota rōne quare fuit facta hec excōi
catio posita in p̄ncipio text⁹ quia nō
cōuenit mulieres euagari sup palatia
nec viroz cetibus cōmisceri. Et glo.
addit q̄ p̄culosa est sexuū cōmixtio. is
q. i. diffinim⁹. et ideo hic phibz papa
q̄ mulieres nō debeāt p̄sonaliter ad
iudiciū euocari vel inuite trahi causa
ferēdi testimoniū nec auctoritate lit
teraz apostolicaz vel legatorz ipsi⁹:
vel alia quacūqz: sed cum necessariuz
fuerit testimoniū earūdem: iudex ex
pensis p̄tis cui incumbit p̄batio trans
mittat ad eas tabellionē: vel aliā p̄so
nam idoneaz: puta fm̄ glo. p̄l bytez
vel alium virum honestum corā quo
iurēt: 7. ibi erit tabellio: 7. citabitur ps
aduersa: vel si casus occurreret q̄ iure
phibēte receptō testiū alteri nō possz
cōmitti: tūc iudex debet p̄sonaliter ad
eas accedere: vel si iudex sit p̄sona no
tabilis: puta ep̄s quem p̄ reuerentiā
episcopalis dignitati. ad mulierculas
accedere non decet tunc etiam debēt
mittere.

Item nota fm̄ glo. in eo q̄ dicit iui
tas trahi: q̄ si volētes ire volūt: 7. nō
coacte ad testimoniū ferēdū nō incur
rit hec pena. Et in hoc autē differūt
religiose de q̄bus statim infra: quia
etiam si vellent ire ad iudiciū non
possunt.

Quid de matre tutrice filioz. Rēndz
Idetr⁹ de

De. de an. credo qd p se ipsam possit
si voluerit in iudicio esse. Id est qd cum
tutela sibi deferret a lege tanq legiti-
mam administratione habes potest
rem in iudicium deducere. de appell.
.c. sua nobis.

4 **Q**uerit Jo. an. utz hec pea heat locu
in iudice layco. Respondet qd sic.

5 **I**tem nota fm euz qd si qs pcurator
vel pars nominat aliquam mulierem in
testem: vel fingit casum aliquem: di-
cendo talem esse suu debitoru in cetu
de qua re testis est talis mulier: et hoc
facit ad hunc finem ut iudex vadat vel
mittat ad eam p testimonio excoca-
tus est.

6 **Q**uero an eo ipso qd quis fingit con-
stitutionem sit excommunicatus?
Respondet Jo. an. qd no. imo expedit qd
iudex produxerit eaz ad effectum cudo
vel mittendo ad eam: quia vba sunt
intelligenda cu effectu: ut in .c. relatu
de cleri. no res.

De eo qui absolutus fuit in articulo
mortis: ut adueniente sanitate repre-
sentet se. §. 50.

Quia hac excoicatione. scilicet
de eo qui absolutus fuit in ar-
ticulo mortis: vel alio impe-
dimeto: si adueniente sanitate: vel alio
impedimeto cessante non se presentat:
cu modo poterit reinadit in eade.

i **Q**uero quomodo intelligit illud co-
mode. vide supra exco. z. §. 35. In nota
etiam hic glo. enumerate oes casus ex-
coicationu positos in hoc li. 6.

2 **I**tem nota qd ppter iustu impedimentu
potest quis absolui ab alio qd ab eo a
quo de iure fuat absoluendus. Immines
autem pculum mortis dicit iustum

impedimentu: etiam si imineat aliter qd
per infirmitate puta timer hostem ca-
pitalez: vel est obsessus: vel in manib?
pdonis vel tyrani vel est navigatur?
pculoso nauigio vel patit naufragiu
vel itur? e p loca pculosa. ff. d. dona.
ca mortis. l. tertia. cum. l. sequenti.

Sed hic querit utz illa absolutio que
conceditur ppter iustu impedimentu
potest fieri ab alio qd ab eo qui debet
an habeat locu in excoicationis alia roe
tracta aliter qd per iniectionem manu
Respondet De. de ancha. fm Inno
qd habet locu solu in excoicationis ppter
manuu iniectionem: sed si als sit exco-
municatus a iudice vel a iure: et absolui
possit in mortis articulo. ar. de sen. ex.
.c. a nobis. z. in fi. tam in alijs casib?
qui ponit in .c. quis. de sen. ex. no bz
locum: sed tunc ab excoicatore vel ab
illo ad quem spectat absoluendi sunt
et ita notat supra. c. quis. in nouella.
Sed hic in nouella Jo. an. dicit qd iste
textus facit contra istam opinionem
du dicit ab alio absoluunt: et §. gualif
dixit ab homie vel a iure: et sic de alia
etiam excoicatione qd de illa que per
manuu iniectionem infligitur locuz
habet illa absolutio ppter iustu impe-
dimentum pueniens ex multis causis
ut dicto. c. ea noscitur. et c. quis. et c. qd
de his.

Item nota qd quando quis absoluit
ab excoicatione debet satisfacere: quod
intellige iuxta pprias facultates: et p
hoc infert Archidi. facultates ecclesie
quas ad vsum habet clericus ad hoc
no teneri. i. 6. q. 6. §. fi. p hoc facit de.
volentes. §. i. de here. et de appella. c.
reprehensibilis. vide qd notat de pbendis

t. de multa. 4. glosa.

5 Querit Jo. an. in nouella vtz legati de latere possint absolvere iniicientes manus in clericū si lesio sit enormis: refert hic archidi. tenere q̄ sic. dicit Petrus de ancha. Aduerte quia sup sunt opiniones de q̄bus in nouella. s̄ eo. ad eminētiam: et finaliter tenet q̄ possit i atroci siue graui delicto: puta mutilatiōe ossis fractiōe et homicidio: et filia. Jo. an. ibi dicit q̄ vidit aliquos legatos absoluentes et aliquos abstinētes: de iure tamē credit q̄ possūt: q̄a iura que eis tribuūt istam ptatem generaliter loquūt: et iura que excipiūt atrocem loquūt nō in legatis: s̄ in inferiorib⁹: et hoc tenē expedit saluti animarū fm̄ cum.

6 Querit etiam in nouella vtz in alijs casibus reseruatis pape possūt legati absolvere. Rñdet q̄ nō nisi in casu reseruato p manu iniectionē: naz iste casus incepit eis competere de cōsuetudine postea approbata p c. q̄ translationē. de off. le. vnde excōicatos nō minatim a papa vel ab eius delegato nō possz absolūē de of. le. c. studiisti. et de of. or. c. pastoralis. hoc dñm nisi super hoc habeat spāle mādātū super quo sibi nō credet nisi ostēdat q̄ si p̄diderit pbet amissionē et tenorem. Sufficit tamē q̄ semel fuerit publicatus. ad hoc facit de mādā. pñci. l. i. de pñi. c. cum oliz. Et de testa. l. publicati extra de fi. instru. si instrumēta.

7 Quero cum text⁹ excuset excōicatus ab accessu Romā ppter impedimētū al⁹ infert q̄ teneat se psonaliter p̄stare p absolutiōe obtinēda: si an talē absolutionem posset quis petere per

procuratorem. Inno. Rñdet q̄ sic ex iusta cā: aliter nō ihosti. tenet strariū dicit enim q̄ nullo modo potest peti absolutio per pcuratorem. Requirit enim contritiōem et cōfessiōem excōicati. ii. q. 3. cu3 aliquis. et certā formā et solēnitatē et introduciōē in ecclesia et manus impositiōem et recōiliatiōē anteq̄ nō est ei cōicandum. 24. q. 3. notādū. Tamē cōtrariū seruaf in curia vt notat Spec. in ti. de pcur. §. i. et Item opponit. imo si habet speciale mandatum petendi absolutiōz videt posse vitare lz ad hoc nō habeat spāle mandatum: de hoc in Spec. in ti. de iuramēto calūnie. §. restat. et qd ergo A sentētia dñi interdicti et suspēdiōis: potest peti absolutio p pcuratōrē: q̄a nō solēnitatē forme nec recōiliatiōz desiderat: et in hoc omnes cōcordant et hec notat supra. c. cu3 desideret. in nouella.

De rectoribus ciuitatū qui faciūt statuta per que quis compellatur soluere vsuras. §. 60.

Quoniam circa hanc excōicatiōem. s. de rectoribus ciuitatum qui faciunt statuta per que quis compellat⁹ soluere vsuras vel solutas non repetere.

1 Nota q̄ paria sunt aliqd facere p viā directam. s. impedire repetitiōz vsarū vel vtēdo super his diuersis colorib⁹ et fraudibus exquisitis ad hoc vt excommunicationem incurrant.

2 Item nota in d. ceter. q̄ feneratorē sic vt plurimum contractus vsarios occulte iniunt et dolose q̄ vix cōuincī possūt de vsuraria prauitate ideo debēt pelli ad exhibendū et pducēdū in iudicio

in iudicio libros rationū p censuram
ecclesiasticam per quoz inspectionez
discerni possit: an sit vsura qbus libul
credet contra ipsos vsurarios: nō p
eis vt hic in glo. E. de pbatōibus. l.
instrumēta. et notat. ff. de eden. l. i. §.
numularios.

3 **I**tem nota q iste est vnus spālis casus
p hāc cōstitutionē in quo q̄s cōpellit
pducere rōnes cōtra se: nam añ hāc
cōstitutōem nō fiebat.

4 **I**tem nota q debet compelli p cēsura
ecclesiasticā pducere libros. i. p sniaz
excoīcatōis suspēsiōis et interdicti: fm
q discretus iudex viderit expedire. nā
in appellatōe ecclesiastice censure hec
tria cōtinēt: vt in. c. querētī. de vbo.
signi. i. nō vult ergo hec cōstitutio f3
glo. ipso inuito domuz ipsi ingredi:
vel archam ipsius frangi: et q̄a hanc
censuram: licet nō dīrēde: tñ idīrēde
cōtra iudeos nō exerceat ecclesia. sc3
p̄uando cōtione fidelīū: tamē satis vi
det q etiam in iudeis haberet locuz
si p seclares p̄ncipes tales libros edē
nō cogant. Concordat iDaul⁹ Dy.
et Jo. de ligna.

5 **Q**uid si dicat vsurari⁹ vel heres se nō
habere rōnes vel se illas pdidisse: nū
quid stabiē sacramēto suo. IRespōdet
glo. q nō: nisi pbat q̄ amisit: et pbat
cām quomodo amisit: puta pbat in
cendīuz quo fuerūt succēse: vel ruīnā
vel naufragiū quo fuerūt sōmerse. ff.
de eden. l. i. si q̄s ex argētariis. in fi. et l.
fi. de fi. instru. et hoc fm Dy. fit p̄p̄e
fraudes quas omittūt.

6 **S**ed quid si cognosco v̄sariū qui nō
scripsit ratōes in libro: sed in cedulis
quas statim dilacerat solutis debitīs

et vsuris. IRespondet glo. q si tali succede
ret heres nō vsurarius: sed alius fide
dignus satis videt stare iuramento
suo si huic rei fama p̄sentit.

7 **I**tem nota hic iuncta glo. in vbo iu
ramento q iuramētum factuz super
seruādo iniquo statuto nō ualet sicut
hic patet. Si q̄s iurat seruare statuta
super vsuris soluendis vel nō repetē
dis facta.

8 **Q**uero quid de statuto qd est Ber
gomi q̄ repetētes vsuras in foro ec
clesiastico per ptātez cogāt mutuare
vsurario tātam pecuniaz tāto tēpore
q̄to tēpore tenuerūt pecuniā v̄sariū.
IRespōdet glo. q hoc statutū nō valz
Addit iDaul⁹ q̄ incidūt hoc statuen
tes in excoīcatōne ibi.

9 **Q**uid si faciat statutū q null⁹ rēpiat
p vsura nisi duos denarios p libra i
mense. IRespondet glo. q tales sic statuē
tes nō sūt excoīcati. E. de or. iDaul⁹.

Excoīcatio tertio scilicet pcutiētū
clericos. i. in quot casibus pcutiēs
sūt excoīmunicat⁹.

P Ecutiēs cūcū vel religiosuz
cōuersū vel noniciū religiōis
approbate est excoīcat⁹ excoī
catōe papali. i. 7. q. 4. si q̄s suadente.
extra de sen. exco. i. Non dubium. et eo
ti. religiosi. l. i. 6. et hoc si percussio sit
enormis.

2 **Q**uicūq̄ detinet eum in custodia pu
blica vel p̄uata absq̄ alia corporis le
sione vel intrudit in vincula: vt in. c.
nuper. de sen. ex.

3 **A**bbas vel prior etiā causa correctōis
clericum uel monachum per laycum
v̄bberari faciēs est excoīcat⁹: tā p̄cipiēs
q̄ v̄bberās si aliter sit corrigibilis. ext

de sen. exco. c. vniuersitatis.

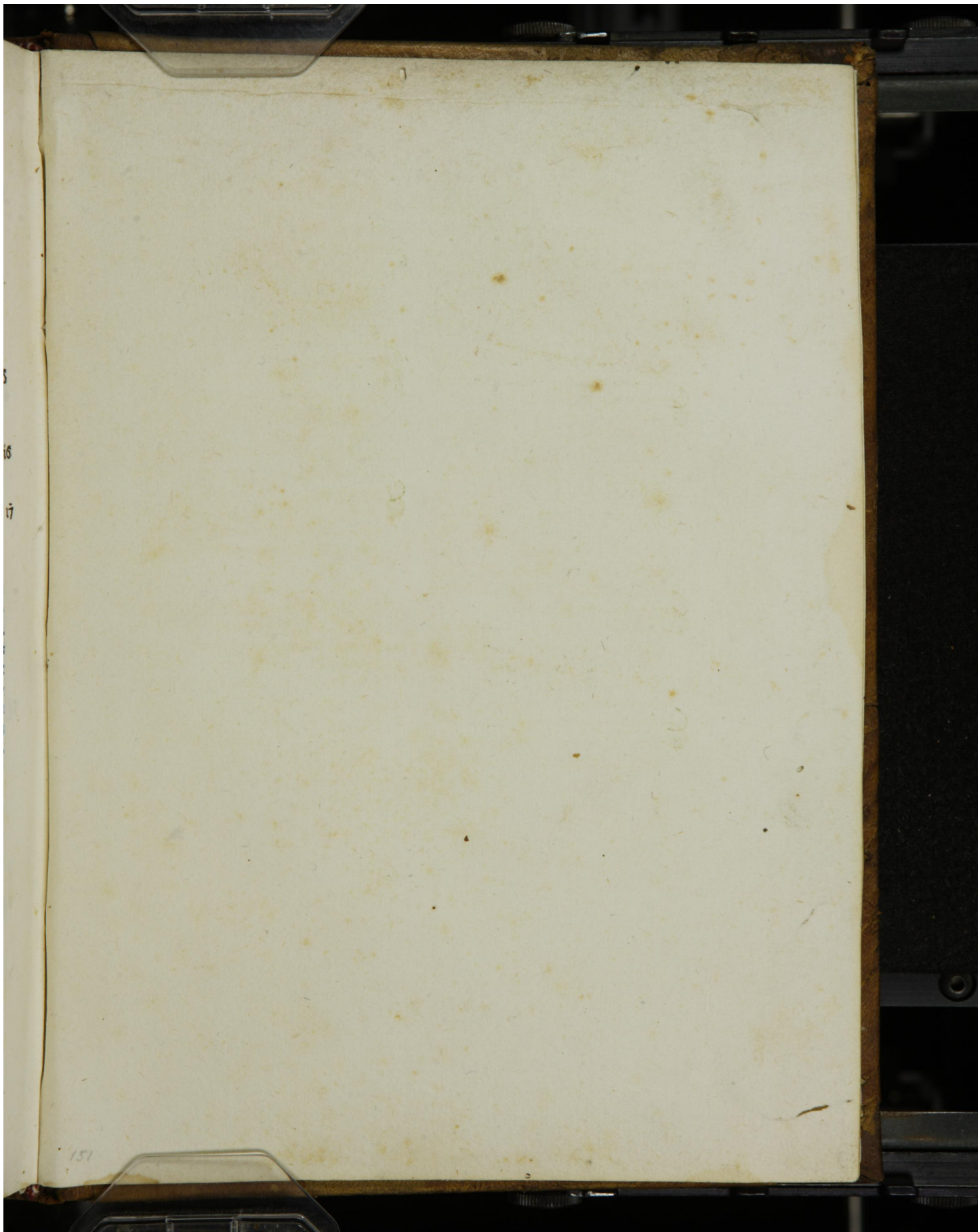
- 4 **N**ō defēdens clericum cum ad eius officiu p̄tinet: quia fauere videtur: q̄ cuius possit manifesto facinorū definit obuiare: de sen. exco. quante. 22. q. 5. administratores.
- 5 **A**erberans clericū qui nolens satisfaccere sp̄ore se s̄bicit vberib⁹. de sentē. exco. cōtingit.
- 6 **D**elāt⁹ magister dñs: vel cōsanguine⁹ ex pposito ⁊ animo irato multū excedens in p̄uisione clerici.
- 7 **Q**ui libidie vindictē repercutit clericum ludentem: l3 grauiter p̄cutiētez. extra de sen. exco. c. veniēs. ⁊. c. i.
- 8 **Q**ui spuit vel aliqd effundit sup clerici: aut claudit ei hostiū vel ponit custodes ad capiēduz eum: si de domo ereat: vel ei equitanti capit habenas equi: vel rumpit cingulū selle vel minis ⁊ terroribus restare eum facit in loco: vel quasi captū facit ad iudicem ire de sen. ex. cum desideres.
- 9 **Q**ui rem coherētē clerico aufert: aut rem de manu eius arripit: aut vestes quib⁹ indut⁹ est scindit.
- 10 **Q**ui arestat v̄l aufert rē elico postq̄ ip̄e puenerit ad locū s̄m: et adeptus fuerit plene possessionē illius.
- 11 **Q**ui ordinat cui uxore sua: vt clericū inuitet ad turpitudinē: si postea pu-

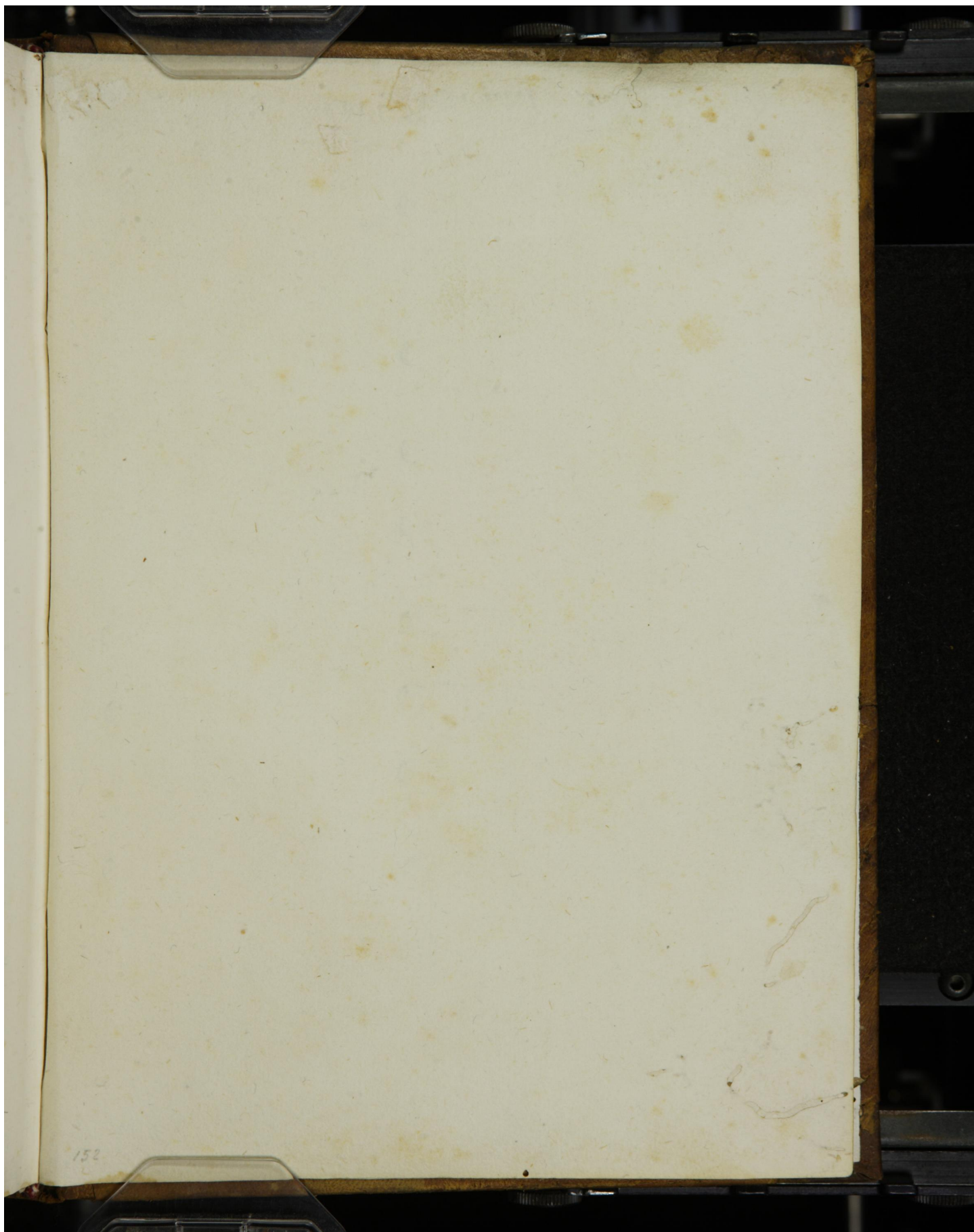
tiunt sunt ambo excoīcati.

- M**ulier que p̄cutit clericum inuitātez i2 eam ad turpitudinē: si solum vberis impetat: secus si in facto.
- Q**ui persequit clericum et ipse quasi i3 coactus p̄icit se in aquam vel ad piculum vt euadat.
- S**i quis animo iniuriādi capit clericū i4 per capillos dicens: nisi esses clericus p̄cuterem te.
- M**ādās clericum vberare si sequitur i5 effect⁹: tam mādās q̄ vberās est excoīcatus. extra de sen. exco. mulieres. §. si.
- Q**ui ratam habet p̄uisionem clerici i6 eius nomine factam. de senten. exco. cum quis.
- Q**ui pcurando dixit q̄ libenter vellz i7 vindicari de tali clerico: si ppter hec vba q̄s vberet illū: l3 nō nomine ei⁹.

Adest hic finis opis restitutionū putilis Reuerēdissimi i xpo patrī. fratrī. Ifrānci de platea bononiē ordinis minoz: cui⁹ impressio venetijs extat facta ductu ⁊ impensa Johānis Colonie agripinē: ac Johānis mātben de gherretshem: q̄ vna fideliter circa hoc se gerūt. Anno. M^o. cccc. lxxiij. die. xv. Martij.

parat 1500 2 153.

Esemplare completo, di cc. 152 (branche
le cc. 151-152).

Ottobre 1921